V Kongres Młodej Nauki

Księga abstraktów

Gdańsk, 17-19 lipca 2025

Spis treści

Afektywne wymiary polityki - politologiczne ujęcie emocji....6
Aktualne problemy prawa mieszkaniowego.... 15
Ambicje kontra rzeczywistość - wyzwania we wdrażaniu Celów Zrównoważonego Rozwoju....19
Archiwa, Biblioteki, Muzea i ich kolekcje w badaniach naukowych....24
Azja - polityka i społeczeństwo.... 36
Bezpieczeństwo Europy wobec wojny w Ukrainie: wyzwania, strategie i perspektywy.... 47
Biologia eksperymentalna organizmów fotosyntetyzujących....54
Biologia komórki – mechanizmy regulacyjne w kontekście zdrowia i choroby.... 65
Biological Basis of Well-Being by SciClub....72
ChatGPT na studiach – pomocnik czy przeszkoda w nauce?.... 83
Chemia i Środowisko / Chemistry and Environmental....87
Chemia nieorganiczna z elementami chemii koordynacyjnej....100
Contemporary Perspectives on the Classical Accordion.... 107
Cyfrowe oblicza edukacji: technologia, zdrowie i przemiany społeczne.... 115
Człowiek i przedsiębiorstwo w erze Przemysłu 4.0....130
Człowiek w świecie cyfrowym: władza, tożsamość i bezpieczeństwo w dobie algorytmizacji życia... 135
Człowiek, technologia i zdrowie - innowacje w biomedycynie.... 143
Demokracja bez demosu.... 153
Dobrostan studentów i doktorantów.... 159
Doświadczenie choroby przewlekłej....168
Dyplomacja i kultura w czasach (nie)pokoju....172
Ekologia roślin i człowiek....176
Finanse i rachunkowość w dobie innowacji i niepewności.... 183
Granice prywatności: czy RODO nadąża za cyfrową rzeczywistością?....188
Gry i edukacja.... 203
Gwarancje podmiotowego traktowania pacjenta w polskim porządku prawnym.... 207
Horyzonty Oceanu: Interdyscyplinarne Perspektywy Badawcze.... 215
Ideologia i uprzedzenia: o "dobrym" i "złym" hiszpańskim w Ameryce.... 220
Interdyscyplinarne spojrzenie na prawo karne – gdzie prawo styka się z ochroną zdrowia psychicznego? 223
Interdyscyplinarność w badaniach humanistycznych i społecznych – szansa czy zagrożenie....229
Język(i) w (u)życiu – współczesne wyzwania komunikacyjne....238
Medical or Physical Science Panel.... 249
Medicinal chemistry....257
Medycyna translacyjna - od laboratorium do pacjenta.... 262
Między słowem a obrazem....270
Migracje i diaspory w ujęciu historycznym i współczesnym.... 274
Molecular Biology: Advancing the Future of Medici....282

Morza i oceany w ujęciu naukowym..... 289
Myśl socjalistyczna od XIX do XXI wieku..... 294
Na styku prawa pracy i innych gałęzi prawa. Mieszane instytucje prawne w polskim systemie prawnym. 304
Naturalne związki bioaktywne o potencjale prozdrowotnym..... 314
Nauki społeczne wobec współczesnych wyzwań i zagrożeń: cyberbezpieczeństwo i terroryzm, zmiany klimatyczne, nowe uzależnienia, bezpieczeństwo militarne, migracja i przestępczość cudzoziemców 322
Nowe mapy wyobraźni. Fantastyka jako laboratorium możliwości..... 329
Nowoczesne metody teledetekcji i modelowania środowiska w analizie procesów atmosferycznych i krajobrazowych..... 336
Nowoczesne Zarządzanie Zasobami Ludzkimi: Strategie, Kompetencje i Rozwój..... 345
Obecne kierunki rozwoju poszczególnych gałęzi nauk prawnych..... 356
Od architektury do literatury. Jak przestrzeń staje się opowieścią..... 358
Od zdrowia po chorobę: mikrobiota w centrum uwagi..... 365
Panel politologiczny..... 371
Pielęgniarstwo- studium przypadku, proces z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji ICNP ™. 394
Płeć a literatura. Nowe ujęcia i powroty do tradycji..... 401
Podmiotowość studentów: teoria, praktyka, aktywizm..... 413
Polska i Świat – Historia powszechna po 1945 roku..... 417
Prawo a polityka. Perspektywa historyczna i współczesna..... 421
Prawo rzymskie a współczesność..... 430
Prawo sportowe..... 437
Prawo wobec wyzwań współczesnego świata..... 441
Rethinking mental health..... 457
Rynki finansowe - wyzwania inwestycyjne..... 462
Sądowo-seksuologiczne aspekty oceny funkcjonowania człowieka..... 468
Słowiańskie i pozasłowiańskie inspiracje w literaturze..... 474
Słowiańszczyzna w kontekstach kulturowych..... 484
Środowisko i zdrowie..... 489
Środowisko przyrodnicze jako przestrzeń edukacji i doświadczeń turystycznych..... 499
Środowisko wodne w obliczu zmian..... 503
Świat słowiański w badaniach językoznawczych – osobowości, problematyka, tendencje..... 508
Świat współczesny a edukacja - Wyzwania pedagogiczne i psychologiczne..... 516
Uwarunkowania praktyk partycypacyjnych młodzieży..... 535
Where Are We? A Discussion on Forensic Anthropology in Poland..... 539
Wiarygodność badań klinicznych - między nauką, regulacją a oczekiwaniami społecznymi..... 543
Współczesne oblicza bezpieczeństwa: człowiek, technika i środowisko..... 548
Współczesne problemy teorii i filozofii prawa..... 563
Współczesne wyzwania prawa karnego i cywilnego - na pograniczu..... 570
Wyzwania dla współczesnego zarządzania..... 577
Wyzwania geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej..... 583
Z natury do zdrowia: Roślinne surowce i ich odpady w służbie wellbeing..... 590

Zaburzenia neurorozwojowe - od etiologii i diagnozy po terapię.....597
Zawodowe i pozazawodowe czynniki determinujące zdrowie i bezpieczeństwo w miejscu pracy..... 607
Zdrowie psychiczne..... 612
Zielone zachowania konsumentów – aspekty społeczne i finansowe.....617
Sesja posterowa / Poster session..... 625

Księgę Abstraktów przygotowali:

dr Kornel Bielawski

Matylda Kucińska

Emilia Świerczyńska

Alicja Wieczorek

Szanowni Państwo,

informujemy, że ze względów technicznych niektóre elementy tj. przypisy, bibliografie, grafiki zostały usunięte z Księgi Abstraktów, jednak w razie potrzeby Zespół Organizacyjny udostępni zainteresowanym oryginały.

Afektywne wymiary polityki - politologiczne ujęcie emocji

lic. Jan Franciszek Janoś (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Agresja w polityce - od ewolucyjnych instynktów do cyfrowych triggerów

Referat podejmuje problematykę agresji w polityce jako zjawiska afektywnego, osadzonego jednocześnie w ewolucyjnych mechanizmach zachowania oraz w współczesnych, cyfrowych środowiskach komunikacji. Punktem wyjścia jest ujęcie agresji jako zjawiska wielowymiarowego - stanu emocjonalno-motywacyjnego, zachowania, relacji społecznej i cechy osobowościowej. Omówiona zostanie m.in. tradycja instynktywizmu (McDougall, Freud, Lorenz), która zostanie zestawiona z nurtami akcentującymi uczenie się (Skinner, Bandura) i kulturowe modelowanie agresji, co pozwala przejść od poziomu neurofizjologicznego do społeczno-instytucjonalnego. Następstwem jest analiza "cyfrowych triggerów" - algorytmicznych bodźców występujących w mediach społecznościowych, które obniżają progi hamowania agresji, wzmacniają dynamikę reakcji typu fight-or-flight oraz ułatwiają racjonalnie skalkulowane formy przemocy symbolicznej. Zostanie użyte studium przypadków kampanii wyborczych online z lat 2020-2025, wykorzystując metody mieszane oraz teorię "zarażania afektywnego". Poruszone zostaną również nowe repertuary ekspresji agresywnej które tworzy architektura cyfrową.

Udział w konferencji będzie finansowany z dotacji przyznanej przez Radę Organizacji Naukowych, Społecznych i Artystycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Dobrochna Wojciechowska (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Kryzys kulturowej męskości a prawicowe preferencje wyborcze młodych mężczyzn

W przeciągu ostatnich miesięcy temat prawicowej radykalizacji młodych mężczyzn wyraźnie zaistniał w debacie publicznej. Jedną z wskazywanych przyczyn tego zjawiska jest proces transformacji ról płciowych, który przekształca znaczenie kulturowej męskości, jednocześnie nie proponując dla niej satysfakcjonującej alternatywy. Powyższy problem, w połączeniu z faktycznymi nierównościami dotykającymi mężczyzn, prowadzi do sytuacji, w której tradycyjna postać męskości może być wyjątkowo atrakcyjna dla młodych ludzi poszukujących spójnej i jasnej tożsamości. W konsekwencji, prawicowe partie i ugrupowania polityczne zyskują poparcie tej grupy. Wyjaśnieniem tego poparcia może być pozytywna korelacja poglądu o osiągnięciu wystarczającego poziomu równości płci w społeczeństwie z prawicową orientacją polityczną. Celem wystąpienia jest dokładne przyjrzenie się kwestii prawicowej polaryzacji, porównując obecne trendy wyborcze i postawy polityczne z dominującymi kulturowymi koncepcjami męskości. Przedstawiona zostanie również propozycja potencjalnego rozwiązania zakorzeniona w feministycznej teorii męskości bell hooks.

mgr Dominik Śniecikowski-Robacki (1)

1) Akademia Mazowiecka w Płocku

Polaryzacja i (nie)tolerancja w dyskursie politycznym polskich mediów społecznościowych. Eksperyment społeczny z okresu kampanii prezydenckiej 2025 roku.

Współczesne kampanie wyborcze coraz częściej przenoszą się do przestrzeni cyfrowej, w której użytkownicy mediów społecznościowych pełnią nie tylko funkcję odbiorców, lecz również aktywnych nadawców i moderatorów treści politycznych. Konsekwencją tej transformacji jest nie tylko zmiana dynamiki komunikowania politycznego, ale również nasilenie zjawisk polaryzacji oraz testowanie granic tolerancji w dyskursie publicznym.

Celem referatu jest prezentacja wyników autorskiego eksperymentu społecznego, przeprowadzonego w okresie kampanii prezydenckiej w Polsce w 2025 roku. W badaniu zastosowano aktywną metodę inicjowania debat politycznych w mediach społecznościowych poprzez publikowanie komentarzy o zróżnicowanej tonalności (neutralnej, emocjonalnej i konfrontacyjnej) na forach i grupach o odmiennych profilach ideologicznych. Analizie poddano reakcje użytkowników – zarówno pod względem treściowym, jak i emocjonalnym – w celu uchwycenia praktyk komunikacyjnych oraz mechanizmów polaryzacji afektywnej i ideologicznej.

W części teoretycznej referat odwołuje się do koncepcji ramowania komunikacyjnego, teorii polaryzacji oraz pojęcia tolerancji. W warstwie metodologicznej zastosowano jakościową analizę treści oraz eksperyment sytuacyjny w środowisku cyfrowym.

Przeprowadzone badanie pozwala na ukazanie, w jaki sposób media społecznościowe – dzięki mechanizmom filtracyjnym i logice konfrontacyjnej – współtworzą przestrzeń komunikacyjną sprzyjającą radykalizacji postaw i ograniczaniu gotowości do prowadzenia dialogu w warunkach pluralizmu poglądów. Jednocześnie wskazuje na istotne bariery dla deliberatywnego modelu debaty publicznej w polskich warunkach kampanii wyborczej.

mgr Natalia Pietruszka (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Polityka kryminalna jako polityka emocji: strach przed przestępczością w logice populizmu penalnego

Współczesna polityka kryminalna coraz częściej podlega logice populizmu penalnego, który opiera się nie tylko na postulatach zaostrzenia kar czy uproszczonych diagnozach problemu przestępczości, lecz przede wszystkim na strategicznym zarządzaniu emocjami społecznymi, w szczególności strachem. Wpisuje się ona w szerszy kontekst afektywnego wymiaru polityki oraz rosnącego znaczenia emocjonalnych narracji w kształtowaniu polityki publicznej.

Prelegentka omówi zjawisko populizmu penalnego w kontekście strachu przed przestępczością jako narzędzia legitymizującego surowe i często symboliczne zmiany w polityce kryminalnej. Emocje cyrkulujące w przestrzeni dyskursu publicznego „przyklejają się" do takich figur jak przestępca, recydywista czy obcy, co ułatwia wprowadzanie represyjnych rozwiązań. Populizm penalny nie tyle reaguje zatem na realne zagrożenia, ile je aktywnie konstruuje i emocjonalnie wzmacnia, budując społeczne poparcie dla wzmożonej penalizacji i dyskrecjonalnej władzy państwa.

Autorka przedstawi przykłady sytuacji, w których strach przed przestępczością przyczynił się do wprowadzania populistycznych zmian w polityce kryminalne m.in. zaostrzenie kar za przestępstwa na tle seksualnym wobec małoletnich po emisji filmu *Tylko nie mów nikomu,* oraz narracje uzasadniające stosowanie inwigilacji (np. systemu Pegasus) walką z przestępczością zorganizowaną. Wskaże też przykłady politycznej narracji wykorzystującej retorykę zagrożenia i „zero tolerancji", a także krótko poruszy rolę mediów we wzmacnianiu afektywnego wymiaru polityki m.in. przez specyficzny sposób ramowania treści (m.in. narracja brutalnego sprawcy, skupianie uwagi na emocjonalnie nacechowanych przestępstwach).

W końcowej części prelegentka odniesie się do głównych wniosków wyciągniętych na bazie analizowanych danych: emocje - zwłaszcza strach - są nieodłącznym elementem procesu politycznego, a ich analiza pozwala lepiej zrozumieć nie tylko przyczyny społecznego poparcia dla represyjnych polityk, ale także logikę działania współczesnych populizmów.

lic. Michał Grzymkowski (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Sposoby na budowanie relacji emocjonalnej z wyborcą na przykładzie wybranych sytuacji z kampanii prezydenckiej 2025

Emocje i sposoby ich ekspresji są istotną częścią kampanii wyborczej. Poprzez świadome i umiejętne wywoływanie określonych uczuć można wpływać na wyborców i ich procesy decyzyjne. Wystąpienie będzie poświęcone temu w jaki sposób kandydaci na prezydenta RP wywoływali określone reakcje emocjonalne u wyborców, podczas kampanii wyborczej w 2025 roku. W trakcie wystąpienia zostaną przeanalizowane wybrane wydarzenia i zachowania kandydatów na prezydenta RP. Następnie wskazane zostanie w jaki sposób określone zachowania mogą wpływać na percepcję kandydata wśród wyborców. Pod uwagę zostaną wzięte wykorzystywane przez kandydatów narracje, sposoby ich prowadzenia oraz czy ewentualne ich zmiany. Na koniec zostanie rozważona skuteczność przyjętej strategii kreowania wizerunku, oraz narracji kandydatów. Celem wystąpienia jest przeanalizowane możliwych sposobów na budowanie emocjonalnej relacji z wyborcą.

Udział w konferencji będzie finansowany z dotacji przyznanej przez Radę Organizacji Naukowych, Społecznych i Artystycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

mgr Bogusz Charkiewicz (1)

1) Politechnika Koszalińska

Szwedzcy Demokraci wobec problemów migracyjnych w Szwecji. Krytyka migracji kluczem do sukcesu?

Szwedzcy Demokraci (SD) to partia polityczna o profilu konserwatywno-narodowym, która w ostatnich latach bardzo zyskała na znaczeniu w polityce szwedzkiej. Główną osią narracji tej partii jest krytyka polityki migracyjnej oraz polityki otwartych drzwi prowadzonej przede wszystkim w ostatnim dziesięcioleciu (okres 2014 – 2022) przez rząd Socjaldemokratów oraz Partii Zielonych. W roku 2015 złożono prawie 170 000 wniosków o azyl, co zdaniem Szwedzkich Demokratów ujawniło niesprawność aparatu państwowego. Partia ta wskazuje na zbyt liberalne prawo azylowe, brak kontroli azylantów, oraz brak odpowiedzialności państwa, gdyż dla azylantów nie był przewidziany konkretny program integracyjny, co zdaniem SD doprowadziło do wzrostu przestępczości, powstania dzielnic wykluczenia społecznego i ogólnego pogorszenia się stanu bezpieczeństwa państwa. Szwedzcy Demokraci w swej narracji używają ostrego języka głównie w mediach społecznościowych, ale także podczas wypowiedzi publicznych przedstawicieli tej partii. Stawiając na konfrontacyjny styl i wyrazisty przekaz jasno artykułują potrzebę zmian w zakresie polityki migracyjnej. Są wciąż jednak przez scenę polityczną traktowani z dystansem, mimo że w nadchodzących wyborach mogą stać się drugą siłą polityczną Szwecji.

Celem wystąpienia jest zwrócenie uwagi na użycie emocji w dyskursie o migracji w kontekście Szwecji i próba zdefiniowania potencjalnych politycznych korzyści płynących ze stylu komunikowania.

lic. Lena Gaworska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Zjawisko wybuchu emocjonalnego. Sterowanie gniewem ludu.

Referat poświęcony jest analizie zjawiska wybuchu emocjonalnego w zbiorowościach ludzkich, takich jak tłum, ze szczególnym uwzględnieniem gniewu jako emocji posiadającej potencjał zarówno mobilizujący, jak i destrukcyjny. Kluczowym pytaniem jest to, jak impulsy emocjonalne - gwałtowne, nieprzemyślane reakcje na dane bodźce - mogą prowadzić do zbiorowych reakcji o charakterze żywiołowym, gwałtownym i niekiedy agresywnym, a kolejno stać się przedmiotem instrumentalizacji oraz politycznego sterowania. Jednakże postawione zostanie również drugie pytanie - czy oddolny „gniew ludu'' może zostać wyreżyserowany, a kolejno sterowany.

„Gniew ludu", którego mianem określamy zbiorowy gniew powstały jako reakcja na dany bodziec, zostanie przedstawiony nie tylko jako samoistne, oddolnie powstałe zjawisko, lecz także jako mechanizm, który może zostać świadomie wykreowany, ukierunkowywanie i wykorzystywany dla celów politycznych przez różne podmioty, przykładowo partie polityczne czy też liderów politycznych. W tym ujęciu emocje nie tylko są częścią naturalnej reakcji tłumu na dane bodźce, lecz także stają się narzędziem socjotechniki oraz elementem strategii politycznej.

W referacie przedstawiona zostanie dodatkowo analiza listopadowego pogromu ludności żydowskiej z roku 1938, znana także jako noc kryształowa, która była efektem przemyślanego działania mającego sprawiać pozory oddolnego wybuchu gniewu.

Wystąpienie ukaże, w jaki sposób emocje, szczególnie te negatywne, przejawiające się w zjawisku „gniewu ludu" mogą być sterowane, stanowiąc narzędzie realizacji zamierzonych celów politycznych.

Udział w konferencji będzie finansowany z dotacji przyznanej przez Radę Organizacji Naukowych, Społecznych i Artystycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Aktualne problemy prawa mieszkaniowego

mgr Wojciech Komar (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ochrona praw lokatora w umowie najmu instytucjonalnego z dojściem do własności

Referat dotyczy zakresu ochrony praw lokatorów w umowach najmu instytucjonalnego z dojściem do własności. Jest to stosunkowo nowa odmiana najmu w polskim systemie prawa mieszkaniowego. Odmiana ta zawiera elementy różnych umów nazwanych, a także przewidziano konieczność korzystania z instytucji hipoteki. Ochrona praw lokatorów kształtuje się na różnych płaszczyznach w czasie związania stron stosunkiem prawnym. Określenie zakresu ochrony lokatorskiej jest złożone z uwagi na odwołanie się ustawodawcy do różnych instytucji prawnych. Horyzont czasowy umów najmu instytucjonalnego z dojściem do własności jest długi, w związku z czym powstaje ryzyko dla lokatora w zakresie zabezpieczenia roszczenia o zwrot rat na poczet ceny sprzedaży lokalu. Również problematyczną kwestią są zmiany podmiotowe w ramach stosunku najmu instytucjonalnego z dojściem do własności. Te ostatnie z kolei prowadzą do kolejnego problemu, jakim jest wstąpienie w stosunek najmu instytucjonalnego z dojściem do własności i możliwość takiego wstąpienia w zakresie kwoty pieniężnej wpłaconej przez najemcę na poczet ceny lokalu.

e-mail: wojciech.komar@phdstud.ug.edu.pl

Hubert Hepner (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Odpowiedzialność osób przyjętych na mieszkanie przez osobę uprawnioną do służebnościmieszkania za rażące uchybienia przy wykonywaniu służebności mieszkania.Stan prawny de lege lata i postulaty de lege ferenda

Służebność mieszkania jest instytucją równie ciekawą co niesłusznie zapomnianą wpopularnym, powszednim polskim dyskursie. Jest ona uregulowana w Kodeksie Cywilnym, ale ma swoje źródła w prawie rzymskim i występuje również w innych niż polski porządkach prawnych Europy. Dysponuje też unikalną charakterystyką, zarówno prawną jak i socjo-ekonomiczną. Niniejszy referat przedstawia doniosłe praktycznie zagadnienie odpowiedzialności osób przyjętych na mieszkanie przez osobę uprawnioną do służebności mieszkania za rażące uchybienia przy wykonywaniu tej służebności.Kodeks Cywilny wyznacza granice służebności mieszkania. Wskazuje też kogo uprawniony ze służebności mieszkania może przyjąć na mieszkanie (małżonka, dzieci małoletnie, inne osoby utrzymywane i osoby potrzebne do prowadzenia gospodarstwa domowego). Określa też (na gruncie innych służebności osobistych) odpowiedzialność osoby uprawnionej do służebności mieszkania za rażące uchybienia przy wykonywaniu swojego prawa i środki prawne, które przysługują właścicielowi. Ustawa nie określa jednak odpowiedzialności osób przyjętych na mieszkanie za ich własne uchybienia. Tworzy to pole do nadużyć na szkodę uprawnionego ze służebności mieszkania. W referacie przedstawione zostaną prawnie doniosłe skutki tejże luki prawodawczej, analiza dogmatyczna polskich przepisów oraz poglądy doktryny i orzecznictwa. Analiza dotyczyć będzie zwłaszcza części ogólnej prawa zobowiązań, przepisów o użytkowaniu przez osoby fizyczne i przepisów o służebnościach gruntowych. Przedstawione zostaną również rozwiązania innych europejskich porządków prawnych (których doświadczenia można wykorzystać w rozważaniach nad rozwiązaniami polskimi), a także - na tej podstawie- postulaty zmian w prawie.

Cyprian Mrzygłód (1)

1) Uniwersytet Gdański

Problematyka i instrumenty prawne ograniczania ryzyka wynajmującego nieruchomość

Ostatnie lata przyniosły wzmożenie dyskusji prowadzonych w debacie publicznej wokół polityki mieszkaniowej, gdzie coraz częściej dostrzegany jest postępujący problem rosnącego gniazdownictwa w polskim społeczeństwie. W raportach oraz publicystyce zwraca się uwagę na wysoką liczbę tzw. *pustostanów*, która wynikać ma także z niechęci właścicieli pojedynczych lokali mieszkalnych do podejmowania ryzyka związanego z rolą wynajmującego. W ramach wystąpienia podjęta zostanie próba zidentyfikowania ryzyka wynajmującego, jako istotnego problemu w realizacji skutecznej polityki mieszkaniowej przez władze publiczne oraz czynnika mającego swoje źródło w potencjalnym braku płatności należności przez najemcę połączonego z objęciem reżimem ochrony praw lokatorów. Z uwagi na szerokie aksjologiczne i konstytucyjne uzasadnienie istnienia regulacji chroniącej prawa lokatorskie, w toku referatu zostanie zaproponowane szersze rozpropagowanie i rozszerzanie dostępności istniejących instrumentów prawnych ograniczających ryzyko wynajmującego, takich jak:

1) umowa ubezpieczenia płatności czynszu;

2) umowa najmu okazjonalnego;

3) umowa dzierżawy zawarta ze społeczną agencją najmu (wówczas właściciel nie jest wynajmującym, jednak z perspektywy rynku mieszkań sytuacja jest podobna).

Powyższe zostaną porównane oraz oceniona zostanie rola, jakie mogą pełnić w zmniejszeniu aktualnego problemu gniazdownictwa w Polsce.

Ambicje kontra rzeczywistość - wyzwania we wdrażaniu Celów Zrównoważonego Rozwoju

mgr Daniel Dylewski (1)

1) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Bezpieczeństwo hydrologiczne w kontekście Agendy 2030 na przykładzie Polski i Arabii Saudyjskiej

Agenda 2030 tworząc postulat wizji lepszego świata, do jednych z celów zaliczyła zapewnienie dostępu do czystej wody i odpowiednich warunków sanitarnych, a także troskę o życie w oceanach. Bezpieczeństwo hydrologiczne, wiążące się z takimi zagrożeniami jak susze, skażenia, czy powodzie, dość dobrze wiąże się z tym celami. Na przykładzie Polski widać, jak dużym zagrożeniem są powodzie, ale także skażenia, choćby wyciek ścieków zmierzających do oczyszczalni Czajka. Katastrofy takie mogą nie tylko pozbawić ludzi dostępu do bieżącej wody, ale także dewastować lokalne ekosystemy.

Arabia Saudyjska jest krajem położonym w zupełnie innych warunkach i cechującym się zupełnie innym klimatem. Jednocześnie, wiele problemów jest wspólnych. W Arabii Saudyjskiej, jak i w Polsce nasila się problem miejskich powodzi błyskawicznych. Arabia Saudyjska jest największym na świecie producentem odsolonej wody morskiej, w Polsce także ta technika zaczyna zyskiwać na znaczeniu.

Jednocześnie osuszanie klimatu w Polsce prowadzi do stepowienia, a w Arabii Saudyjskiej – pustynnienia. Różnic jest oczywiście wiele – Polska ma relatywnie gęstą sieć rzeczną, zaś Arabia Saudyjska nie posiada żadnej stałej rzeki.

Celem niniejszego wystąpienia jest przedstawienie kluczowych zagadnień związanych z bezpieczeństwem hydrologicznym, a także sposobów zapobiegania tym zagrożeniom, ukazując tym samym kluczową rolę wody w zapewnianiu nam wszystkim bezpieczeństwa i rozwoju.

Nie doceniamy roli czystej wody, mając do niej w Polsce dostęp, czego nie doświadcza ogromna część populacji świata.

Aleksandra Mielecka (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Czy Zrównoważony Rozwój jest poza zasięgiem? Wyzwania implementacji SDG w państwach Globalnego Południa.

Współcześnie świat stoi przed wyzwaniem realizacji, przyjętych przez Organizację Narodów Zjednoczonych, 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDG). Obejmują one szerokie spektrum obszarów, dążąc do eliminacji ubóstwa, nierówności oraz do zapewnienia ludziom dobrobytu i ochrony planety. Pomimo uniwersalnego charakteru i wpisywania się w globalne aspiracje, ich wdrażanie napotyka problemy związane z dysproporcją. Jest ona szczególnie zauważalna w krajach Globalnego Południa, cechujących się niższym poziomem rozwoju ekonomicznego i społecznego oraz endemicznym ubóstwem, zmaganiem się z konfliktami i zmianami klimatu.

Analiza asymetrii szans ukazuje, że koncentracja zasobów w krajach rozwiniętych oraz chroniczny brak środków i rosnące potrzeby na Globalnym Południu sprawiają, że dla wielu regionów Cele Zrównoważonego Rozwoju pozostają odległą perspektywą. SDSN wskazuje, że obecnie jedynie 17% SDG jest na dobrej drodze do realizacji, dobitnie, pokazując skalę problemu. Do kluczowych ograniczeń strukturalnych hamujących postęp możemy zaliczyć wysokie zadłużenie, niestabilność polityczną, czy brak podstawowej infrastruktury. Podnosi to fundamentalne pytanie o realność i inkluzywność Agendy 2030 w obliczu tych systemowych barier.

W kontekście tych wyzwań referat osadza narrację problemu w studium dwóch kontrastujących przykładów państw Globalnego Południa: Haiti i Rwandy. Haiti będącego przykładem państwa, w którym skuteczna implementacja SDG staje się niemal niemożliwa, ze względu na trawiące je problemy. Państwa tak różnego od Rwandy, która mimo licznych przeciwności osiągnęła znaczący postęp w wybranych obszarach SDG. Analiza tych dwóch przypadków pozwoli na kompleksowe zrozumienie różnorodności wyzwań i podejść w dążeniu do poprawy.

Referat ma na celu skłonienie do refleksji nad tym, czy Cele Zrównoważonego Rozwoju są realnym i osiągalnym planem działania dla wszystkich, czy też pozostają w dużej mierze utopijną wizją w obliczu pogłębiających się globalnych nierówności oraz jakie zmiany można zaimplementować, by je zrealizować.

dr Małgorzata Puto (1)

1) Uniwersytet Gdański

Między ambicją a wykonalnością: wdrażanie Agendy 2030 w kontekście transformacji klimatyczno-energetycznej

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta przez ONZ w 2015 roku, wyznacza 17 ambitnych celów, mających na celu przeciwdziałanie globalnym wyzwaniom poprzez zintegrowane działania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Choć od jej uchwalenia minęło niemal dziesięć lat, wiele celów nadal pozostaje trudnych do osiągnięcia, zwłaszcza tam, gdzie zachodzą napięcia między dążeniem do rozwoju a koniecznością ochrony klimatu.

Niniejszy referat podejmuje próbę analizy barier i wyzwań we wdrażaniu Agendy 2030 na przykładzie Polski – państwa członkowskiego UE, które stoi w obliczu złożonego procesu transformacji energetycznej. Szczególna uwaga zostanie poświęcona napięciom pomiędzy celami środowiskowymi (takimi jak ograniczenie emisji) a społecznymi i gospodarczymi (w tym: sprawiedliwa transformacja, redukcja nierówności, dostęp do energii i utrzymanie miejsc pracy).

Polska, jako kraj nadal silnie uzależniony od węgla, mierzy się z wyzwaniami związanymi z równoczesnym spełnieniem zobowiązań klimatycznych oraz zapewnieniem konkurencyjności gospodarki i stabilności społecznej. Tego rodzaju napięcia ilustrują szerszy problem integracji zrównoważonego rozwoju w politykach publicznych: trudności w finansowaniu transformacji, braki koordynacji między poziomem centralnym i lokalnym, a także ograniczenia w zakresie monitorowania i partycypacji społecznej.

W analizie uwzględniono również rolę unijnych instrumentów wspierających – takich jak Europejski Zielony Ład – nie jako celu samego w sobie, lecz jako narzędzia potencjalnie wspomagającego realizację Agendy 2030. Równocześnie podkreślono ryzyko rozbieżności między różnymi ramami czasowymi i politycznymi, co może utrudniać skuteczne wdrażanie zintegrowanej agendy rozwoju.

Celem referatu jest wskazanie warunków niezbędnych do skutecznej i sprawiedliwej implementacji celów zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym, z uwzględnieniem ograniczeń strukturalnych, finansowych i politycznych.

Ewa Wielewska (1)

1) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Zrównoważone miasta i społeczności – jak Polska radzi sobie z zapewnieniem transportu publicznego?

W ramach Agendy 2030 jednym z zadań w ramach celu „Zrównoważone miasta i społeczności" jest zapewnienie dostępu do bezpiecznych, przystępnych cenowo i trwałych systemów transportu. W trakcie wystąpienia przyjrzymy się, jak Polska, będąca zaliczana do państw rozwiniętych, radzi sobie z realizacją właśnie tego celu. Transport publiczny przekłada się również na mobilność obywateli, możliwość podejmowania pracy w oddalonych ośrodkach czy też na włączenie społeczne i możliwość korzystania z oferty kulturalnej regionu. Wobec toczącej się debaty politycznej dotyczącej rozwoju kolei czy inwestowania w transport regionalny, transport zbiorowy, przyjrzymy się jak od 2015 roku wybrane regiony w Polsce rozwijały te sektory i jaki to ma wpływ na realizację innych zadań i celów zrównoważonego rozwoju do 2030 roku.

Archiwa, Biblioteki, Muzea i ich kolekcje w badaniach naukowych

lic. Wiktoria Lichocka (1)

1) Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego

Akta osobowe pracowników (1946-1948) Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku jako źródło do badań struktury kadry naukowej

Odbudowa szkolnictwa wyższego była jedną z kwestii, z którą zmierzyć musieli się twórcy odrodzonego po wojnie państwa polskiego. Była to kwestia o tyle trudna, że w wyniku polityki okupacyjnej III Rzeszy oraz Związku Radzieckiego zginęła duża część polskiej inteligencji. Dodatkowo szkolnictwo wyższe zmuszone było kształtować się pod presją i naciskami dochodzącej w tym czasie do władzy partii komunistycznej. Sytuacji nie ułatwiały również warunki, które zastali w Gdańsku organizatorzy szkolnictwa. Pierwsze uczelnie gdańskie udało się jednak otworzyć już w 1945 r., w tym Pedagogium w Oliwie, które w roku następnym przekształcone zostało w Wyższą Szkołę Pedagogiczną.

Same akta pracownicze ze względu na swoją zawartość, która z czasem staje się coraz obszerniejsza, stanowią świetną bazę źródłową badań, zarówno z różnych dziedzin historii, jak i zagadnień poza nią wykraczających, jak chociażby genealogii. Dużą ilość danych, pozwalających przeprowadzić interesujące analizy, badacz odnaleźć może w ankietach osobowych dołączonych do akt osobowych pracowników. Ich szczegółowość pozwala przestudiować otrzymane informacje w różnych kontekstach.

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie zawartości akt pracowniczych PWSP przechowywanych w Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego oraz omówienie możliwości ich wykorzystania do badania struktury kadry naukowej.

Finansowane z środków Centrum Zarządzania Dokumentacją UG

lic. Karolina Kopińska (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Biblioteki cyfrowe i ich rola w otwartym dostępie do nauki

Celem prezentowanego badania jest analiza roli bibliotek cyfrowych w promowaniu otwartego dostępu do nauki oraz ocena ich wpływu na dostępność wiedzy naukowej. Problem badawczy koncentruje się na pytaniu, w jaki sposób biblioteki cyfrowe przyczyniają się do realizacji idei otwartej nauki i w jaki sposób mogą przełamać bariery związane z dostępem do zasobów naukowych.

Główne cele badania obejmują identyfikację funkcji bibliotek cyfrowych w procesie digitalizacji zbiorów oraz ich roli w upowszechnianiu wiedzy na globalną skalę. Metodologia opiera się na przeglądzie literatury przedmiotu, analizie dostępnych raportów oraz studiach przypadków wybranych inicjatyw z zakresu otwartego dostępu, takich jak Europeana, Polona czy arXiv. Kluczowe argumenty wskazują, że biblioteki cyfrowe pełnią istotną funkcję w demokratyzacji wiedzy, umożliwiając dostęp do zasobów niezależnie od miejsca zamieszkania czy statusu ekonomicznego. Z drugiej strony, badanie uwzględnia wyzwania związane z prawami autorskimi, standardami metadanych oraz długoterminową archiwizacją danych. Wnioski wskazują na konieczność dalszego rozwoju infrastruktury bibliotek cyfrowych oraz implementacji polityk wspierających otwarty dostęp, co stanowi fundament dalszego rozwoju otwartej nauki.

mgr Paweł Krzyżewski (1)

1) Narodowe Archiwum Cyfrowe

Cyfrowa rewolucja w archiwistyce. Serwis „Szukaj w Archiwach" jako przykład otwartego dostępu do zbiorów archiwalnych.

Cyfryzacja zbiorów archiwalnych to jeden z kluczowych procesów transformujących współczesne praktyki badawcze, szczególnie w kontekście instytucji pamięci. Referat koncentruje się na serwisie „Szukaj w Archiwach", administrowanym i rozwijanym od 2019 roku przez Narodowe Archiwum Cyfrowe, jako przykładzie innowacyjnego i otwartego narzędzia udostępniania zasobów archiwalnych w środowisku cyfrowym. Platforma integruje dane z Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej (ZoSIA) oraz bazy PRADZIAD, prezentując miliony skanów dokumentów, fotografii i akt metrykalnych. Co istotne, dostęp do tych zbiorów jest bezpłatny, otwarty i nie wymaga logowania, co znacząco poszerza grono użytkowników – od genealogów i uczniów, po profesjonalnych badaczy.

Wystąpienie skupi się na prezentacji funkcjonalności serwisu „Szukaj w Archiwach", ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności udostępnianych zbiorów – od średniowiecznych rękopisów, przez dokumenty administracyjne, fotografie, po akta metrykalne i nagrania dźwiękowe – oraz sposobu ich prezentacji. Omówione zostaną także zasady opisu, struktury danych oraz informacje towarzyszące, takie jak oznaczenia dotyczące praw autorskich i ograniczeń w wykorzystaniu materiałów. Celem referatu jest pokazanie, jak nowoczesne narzędzie cyfrowe zmienia sposób dostępu do zasobów archiwalnych, a także w jaki sposób wspiera użytkowników – zarówno profesjonalnych badaczy, jak i osoby niezwiązane z nauką – w samodzielnej eksploracji zbiorów.

Udział w konferencji finansowany przez pracodawcę - Narodowe Archiwum Cyfrowe

e-mail: pawel.krzyzewski@nac.gov.pl

mgr Patrycja Szczurek (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Eleusis – album fotograficzny dr Stanisławy Niemcówny z zasobu Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Wśród licznych kolekcji, które można znaleźć w archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, na szczególną uwagę zasługują albumy fotograficzne, będące najczęściej fragmentem spuścizn po uczonych oraz innych osobach związanych z Uniwersytetem. Jednym z takich albumów, zasługujących na szczególną uwagę, jest album fotografii dr Stanisławy Niemcówny, dokumentujący działalność stowarzyszenia studenckiego „Eleusis" na Uniwersytecie Jagiellońskim. To właśnie on będzie głównym tematem wystąpienia. Przy okazji przedstawienia fotografii obrazujących różnego rodzaju wyjazdy oraz spotkania członków tego stowarzyszenia w latach 1910–1913, zostaną przybliżone również szczegóły dotyczące ogólnej działalności tej organizacji studenckiej – jej założenia, cele i podejmowane inicjatywy. Ukazane zostanie również życie i twórczość autorki albumu, absolwentki Wydziału Filozoficznego UJ – dr Stanisławy Niemcówny (1891–1961), nauczycielki i pedagoga, specjalistki w dziedzinie geografii i krajoznawstwa.

mgr Marta Szaszkiewicz-Sawa (1)

1) Uniwersytet Gdański

Kolekcje uczelniane jako obiekty wiedzy.
Dydaktyczna rola zbiorów Instytutu Antropologii UG
w kontekście współczesnych praktyk akademickich.

Współczesne praktyki akademickie coraz częściej sięgają po materialne źródła wiedzy jako aktywne narzędzia dydaktyczne, wpisując się w nurt Object-Based Learning. Wystąpienie dotyczy roli kolekcji pozaeuropejskiej Instytutu Antropologii Uniwersytetu Gdańskiego, na którą składają się obiekty kultury materialnej Papui- Nowej Gwinei. Ta unikatowa kolekcja służy jako punkt wyjścia do interdyscyplinarnej refleksji nad kulturami pozaeuropejskimi i pozwala studentom etnologii na zdobycie praktycznych umiejętności w zakresie pracy muzealniczej. Podczas zajęć studenci opracowują zbiory, ucząc się ich opisu, interpretacji i kontekstualizacji kulturowej – łącząc teorię z praktyką. Kolekcja Instytutu zyskuje tym samym nowy wymiar: staje się dynamicznym narzędziem dydaktycznym, wspierającym dydaktykę akademicką w krytycznym i empirycznym poznawaniu kultur pozaeuropejskich.

mgr Paweł Stefanowski (1)

1) Narodowe Archiwum Cyfrowe

Losy polskich żołnierzy w latach 1939-1953
na fotografiach z archiwum Tadeusza Jankowskiego

Tadeusz Jankowski (1898-1984), członek Polskiej Organizacji Wojskowej, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku, w czasie II wojny światowej internowany na Węgrzech, po ucieczce z obozu przedostał się przez Bałkany i Turcję do armii gen. Andersa na Bliskim Wschodzie, z którą przeszedł cały szlak bojowy. Po wojnie osiadł w Wielkiej Brytanii, gdzie ukończył kurs fotografii zawodowej. W 1967 roku powrócił do Polski, do swojej śmierci zamieszkiwał w Łodzi.

Jego spuścizna fotograficzna obejmuje lata 1939-1953 i zawiera zdjęcia przedstawiające losy polskich żołnierzy po kampanii wrześniowej - internowanie na Węgrzech, szlak Brygady Strzelców Karpackich (później Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich) w Palestynie i Egipcie oraz 2 Korpusu Polskiego we Włoszech, wreszcie przysposobienie zdemobilizowanych żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii do życia cywilnego w ramach Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia.

Tematyka koncentruje się na życiu codziennym żołnierzy – wycieczkach krajoznawczych, kontaktach z miejscową ludnością, rekreacji, obejmuje ponadto rozmaite uroczystości wojskowe i religijne. Fotografie nie ilustrują działań zbrojnych. Rzeczywistość wojenna widoczna jest w ograniczonym zakresie - w umundurowaniu i uzbrojeniu żołnierzy, wspomnianych uroczystościach z ich udziałem, zniszczeniach wojennych pojawiających się na nielicznych zdjęciach oraz upamiętnieniu uczestników walk.

Archiwum fotograficzne Tadeusza Jankowskiego stanowi zatem bogatą i barwną ilustrację szlaku polskich żołnierzy z uwzględnieniem egzotyczności oraz bogactwa kulturowego znajdujących się na nim obszarów, a sami żołnierze ukazani są od mniej znanej strony.

e-mail: pawel.stefanowski@nac.gov.pl

mgr Alisa Orlova (1)

1) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Poza europejskim kanonem. Globalne spojrzenie na muzea perfum i historię zapachu.

Współczesna narracja muzealna dotycząca historii perfum i dziedzictwa zapachowego koncentruje się przede wszystkim wokół europejskich ośrodków, które są najczęściej postrzegane jako główne źródła autorytatywnej wiedzy w niniejszej dziedzinie. Takie podejście, choć zasadne w kontekście rozwoju perfumerii w Europie, prowadzi do marginalizacji innych istotnych tradycji zapachowych obecnych w różnych częściach świata. Celem niniejszego wystąpienia jest zwrócenie uwagi na mniej znane, a zarazem istotne muzea i inicjatywy związane z zapachem w regionach takich jak Japonia, Stany Zjednoczone czy wybrane kraje afrykańskie. Poprzez ich omówienie autorka pragnie wskazać, jak lokalne praktyki i podejścia do zapachu mogą wzbogacić globalną narrację o perfumach i podważyć dominujący eurocentryczny paradygmat w muzeologii zapachu.

mgr Dominik Niklas (1)

1) Uniwersytet Gdański

Typografia żałoby. Druki ulotne w ceremoniale pogrzebowym Wazów na podstawie zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej i Kórnickiej.

Rodzina królewska Wazów polskich doczekała się rozbudowanych i wieloetapowych ceremonii pogrzebowych, których barokowy charakter przejawiał się zarówno w wystawności rytuału, jak i bogatej oprawie artystyczno-literackiej. Jednym z kluczowych, a zarazem niedostatecznie opracowanych źródeł do badań nad tym zagadnieniem są pogrzebowe druki ulotne, zawierające poezję epicedialną, kazania, panegiryki.

Referat podejmuje próbę analizy tych materiałów jako świadectwa zarówno ideowego programu barokowego „teatru śmierci", jak i nośnika propagandy dynastycznej. Szczególny nacisk położono na funkcje symboliczne i retoryczne druków oraz ich rolę w kreowaniu pamięci pośmiertnej i utrwalaniu wzorca władzy królewskiej. Przedmiotem analizy w referacie poddano znalezione ulotki pogrzebowe w gdańskich i kórnickich zbiorach bibliotecznych PAN.

W analizie zastosowano metody badań historyczno-literackich oraz porównawczych, uwzględniając zarówno formę typograficzną i ikonograficzną, jak i treść tekstową. Podkreślono również efemeryczny charakter tych źródeł oraz ich wpisanie się w szerszy kontekst europejskich praktyk funeralnych w epoce nowożytnej.

Badania dowodzą, że ulotki pogrzebowe stanowią unikatowy komponent kultury funeralnej Wazów – jako zorganizowany system znaków, pełen symboliki przemijania, chwały pośmiertnej i legitymizacji władzy. W efekcie ukazują one nie tylko estetykę baroku, lecz także mentalność polityczną i religijną epoki.

lic. Robert Literski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wykorzystanie Zbioru Korotyńskich w badaniach nad historią Królestwa Polskiego w XIX wieku

Referat prezentuje potencjał badawczy Zbioru Korotyńskich – unikalnej kolekcji dokumentów przechowywanej w Archiwum Państwowym w Warszawie – jako źródła do interdyscyplinarnych badań nad historią ziem polskich w XIX wieku. Zbiór, tworzony przez braci Korotyńskich, warszawskich dziennikarzy i redaktorów, obejmuje m.in. wycinki prasowe, korespondencję, fotografie, afisze, druki ulotne i rysunki. Materiały te pozwalają na analizę życia politycznego, społecznego, kulturalnego oraz medialnego epoki. Omawiane są także metodologie analizy źródłowej oraz przykłady wykorzystania zbioru w pracach naukowych. Referat ukazuje, jak kolekcja pozwala uchwycić zarówno makro-, jak i mikroprocesy historyczne, rzucając nowe światło na doświadczenia codzienne, mechanizmy cenzury, formy oporu wobec zaborców, rozwój kultury oraz ewolucję prasy. Przedstawiono również aktualny stan digitalizacji zbioru oraz jego rosnącą rolę w dydaktyce i humanistyce cyfrowej.

Finansowanie ze środków Centrum Zarządzania Dokumentacją i Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego.

mgr Maciej Łyszczarz (1)

1) Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Zabytki techniki i ich znaczenie dla badań historycznych

Wiek XIX, który rozpędził świat i nadał mu industrialny charakter uzmysłowił także jak istotna w rozwoju społeczno-gospodarczym jest nauka. Zgłębianie historii nauki i jej wpływu na otaczający społeczeństwa świat jest bardzo ważnym obszarem poznania naszej przeszłości. Materialne pozostałości tego skrawka historii nauki pielęgnują muzea techniki, skrupulatnie rozwijając swoje kolekcje obrazujące wszystkie obszary ludzkiego życia. Poczynając od mobilności i transportu, poprzez przemysł, rzemiosło, artykuły gospodarstwa domowego, komunikację na rozrywce kończąc. Zabytki techniki gromadzone przez muzea mają zatem wielki potencjał jako źródła historyczne, zarówno bezpośrednie jak i pośrednie. Obiekty te bardzo obrazowo, namacalnie obrazują funkcjonowanie człowieka minionych epok, wskazując na codzienne trudności i niedogodności życia oraz na poprawę ludzkiej egzystencji wraz z pojawieniem się kolejnych wynalazków. Zabytki techniki stają się tym cenniejszym źródłem, jeśli wciąż pozostają sprawne i mogą pełnić swoje pierwotne funkcje. Wówczas obraz minionych lat staje się pełniejszy, bliższy badaczowi. W swoim wystąpieniu pragnę przyjrzeć się potencjałowi jaki niesie za sobą prowadzenie badań z zakresu historii nauki we współpracy z muzeami techniki. Chciałbym także zwrócić uwagę jak istotne jest utrzymywanie w sprawności zabytków techniki i jakie niesie to ze sobą zagrożenia. Innym aspektem na jaki pragnę zwrócić uwagę jest fakt, że muzea obecnie bardzo wiele swej uwagi poświęcają dostępności, otwartości, interaktywności, ale zwykle w kierunku zwiedzającego. Czy zatem naukowiec poprzez ten pryzmat w swojej kwerendzie nie jest bardziej skłonny do pomijania muzeum?

Azja - polityka i społeczeństwo

mgr Shilei Xie (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Analiza kultury „mianzi" w Chinach – perspektywa społeczno-kulturowa

„Mianzi", rozumiane jako zakorzenione w kulturze chińskiej zjawisko psychologiczno-społeczne, odgrywa kluczową rolę w interakcjach międzyludzkich, strukturach społecznych oraz systemie wartości. Pomimo częstego przywoływania pojęcia „kultury mianzi", mechanizmy jego funkcjonowania i geneza wymagają systematycznego opracowania. Celem niniejszego artykułu jest odpowiedź na zasadnicze pytania badawcze: jakie cechy wyróżniają chińską kulturę mianzi? Jakie są jej historyczne źródła i społeczne mechanizmy powstawania? W pierwszej części przedstawiono definicję mianzi oraz dokonano przeglądu ewolucji tego pojęcia w kontekście kulturowym Chin. Następnie z perspektywy struktur politycznych, sieci relacji ekonomicznych oraz tradycyjnych systemów myślenia przeanalizowano uwarunkowania powstania i przejawy kultury mianzi. Badania wskazują, że chińska koncepcja mianzi charakteryzuje się ciągłością historyczną i funkcjonalnością społeczną, a także cechami takimi jak etniczność, powściągliwość i orientacja relacyjna. Stoi ona w wyraźnym kontraście do zachodnich koncepcji „twarzy", które opierają się na ekspresji jednostkowej i bezpośredniości. Artykuł oferuje kulturową perspektywę wyjaśniającą wzorce zachowań społecznych w Chinach oraz otwiera pole dla porównań w badaniach międzykulturowych.

Słowa kluczowe: mianzi; psychologia kulturowa; społeczeństwo chińskie; porównania międzykulturowe; kultura twarzy

e-mail: rozaxie@foxmail.com

Jakub Drewing (1)

1) Uniwersytet Gdański

Hinduski nacjonalizm w XXI wieku – rola Hindutvy

w życiu społeczno-politycznym współczesnych Indii.

Referat poświęcony jest przedstawieniu głównych założeń nurtu Hindutvy w hinduskim nacjonalizmie, oraz jego wpływu na kształtowanie współczesnego życia społeczno-politycznego w Republice Indii. Przedstawiono również kwestie historii ideologii oraz ruchów społecznych odwołujących się do Hindutvy. Analizowana jest prowadzona polityka i decyzje podejmowane w myśl ideologii Hindutvy przez rządzącą obecnie w Indiach Indyjską Partię Ludową (Bharatiya Janata Party; BJP) a także przedstawione i analizowane są działania organizacji nawiązujących do tego nurtu takich jak Narodowe Stowarzyszenie Ochotników (Rashtriya Swayamsevak Sangh; RSS). Kolejnym celem wystąpienia jest analiza wpływu nacjonalistycznej polityki prowadzonej przez partię BJP na jakość demokracji, stosunki międzyreligijne i napięcia społeczne na terenie Indii oraz nakreślenie perspektyw dalszego rozwoju nacjonalistycznej polityki rządu Republiki Indii. Referat został przygotowany w oparciu o literaturę naukową oraz raporty ośrodków analitycznych.

Marek Michalski (1)

1) University of Gdańsk

Pema Tseden's Films and the Realities of Modern Tibet – "Balloon" (2019) and "Tharlo" (2015)

Pema Tseden's films, which are artistically impressive, have become one of the most important voices of Tibetan culture in the West. His films look at the current situation in Tibet, where traditional values meet the modern world. Tseden's work offers deep reflections on

a changing reality and shows the lives of Tibetans living under the pressures of political, social, and spiritual forces, such as Chinese control and the new globalised world, as described by McLuhan's idea of the "global village." "Balloon" (2019) focuses on the struggles of a Tibetan family between religious conservatism and sexual freedom, which directly relates to the real problems Tibet is facing today. The characters, Drolkar and her husband, have three sons and work as sheep farmers. To comply with China's one-child policy, Drolkar uses modern contraception, something still rare in their traditional society. On the other hand, the problems the main character of "Tharlo" (2015) faces can also be understood in the broader context of Tibet: orphanhood as a symbol of the nation's loneliness in its struggle for independence and human rights, and his late-coming romance as a symbol of the overdue progress in technological change. Ultimately, both films, along with Tseden's wider body of work, serve as an important reflection of the moods and feelings of Tibetans today.

e-mail: m.michalski.921@studms.ug.edu.pl

mgr Maciej Borkowski (1), mgr Kalina Maria Taczkowska (1)

1) Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Porównanie gospodarki odpadami w bogatych i biednych miastach Polski i Wietnamu

Celem artykułu było porównanie społecznych i ekonomicznych uwarunkowań gospodarowania odpadami w Polsce i Wietnamie. Zidentyfikowano lukę badawczą wynikającą z braku porównań tych krajów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Wykorzystano dane z GUS, Banku Światowego, OECD i wietnamskiego urzędu statystycznego (lata 2020–2024) oraz zastosowano analizę porównawczą i wskaźnikową. Przykład Sosnowca pokazuje, że efektywność systemu nie zależy wyłącznie od zamożności – mimo niższego PKB miasto osiąga lepsze wyniki niż bogatsze metropolie. Przypadki z Wietnamu (Ha Long, Tien Yen, Ho Chi Minh) ujawniają problemy infrastrukturalne i administracyjne. Niewielkie różnice w ilości odpadów per capita między Warszawą a Ho Chi Minh City wskazują, że kluczowe są organizacja systemu i jakość danych. Autorzy rekomendują dalsze badania porównawcze i zastosowanie metod ankietowych.

Słowa Kluczowe: gospodarka odpadami, odpady komunalne, aspekty społeczne, Polska, Wietnam.

Hanna Yablonskaya (1)

1) Uniwersytet Gdański

Propaganda jako narzędzie kontroli społeczeństwa w KRLD

Celem referatu jest analiza propagandy jako narzędzia kontroli społeczeństwa w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej. Temat ten jest szczególnie istotny ze względu na hermetyczność tego państwa oraz wyjątkową skalę i intensywność stosowanych mechanizmów propagandowych. Referat rozpoczyna się od wyjaśnienia specyfiki KRLD i omówienia źródeł, z których pozyskujemy wiedzę na temat sytuacji wewnętrznej tego kraju. Następnie przedstawione zostaną główne formy i kanały propagandy stosowane przez reżim – od mediów państwowych i systemu edukacji, przez kult jednostki obecny w codziennym życiu, aż po propagandę w sztuce. W kolejnych częściach referatu przeanalizowane zostaną cele, jakie stawia sobie propaganda w KRLD, oraz wyzwania, z jakimi mierzy się współczesna dyktatura informacyjna. Rozważona zostanie również przyszłość propagandy w tak zamkniętym systemie oraz pytanie, czy możliwe są jakiekolwiek zmiany w państwie, którego struktura opiera się na stałej indoktrynacji społeczeństwa.

lic. Iga Czyńska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Przyspieszone wybory prezydenckie w Republice Korei

Trzeciego czerwca odbyły się przyspieszone wybory prezydenckie w Republice Korei. Frekwencja wyniosła 79.4%. Na kandydata partii władzy – Partii Siły Narodu - Kim Moon-soo oddało swój głos 42.6% biorących udział w głosowaniu. Jednak zwycięzcą wyborów okazał się kandydat opozycyjnej Partii Demokratycznej Lee Jea-myung, który zdobył poparcie na poziomie 48.9%. Podczas referatu przybliżone zostaną okoliczności przyspieszonych wyborów prezydenckich oraz postacie dwóch faworytów wyścigu, w tym ich programy polityczne. Rozważone zostanie też pytanie: co wybory 2025 roku mówią o współczesnej Korei Południowej?

lic. Ziemowit Ciborowski (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Przywództwo polityczne w Turkmenistanie w perspektywie historycznej i współczesnej

Wystąpienie będzie koncentrować się na przedstawieniu problemu przywództwa politycznego we współczesnym Turkmenistanie i opisie historycznej ścieżki jego rozwoju od czasów starożytnych.

Szczególną rolę będzie pełnić okres od uzyskania przez Turkmenistan niepodległości i rządy

Saparmyrata Nyyazowa oraz Gurbanguly Berdimuchamedowa. Główną tezą wystąpienia jest

twierdzenie, że przywództwo polityczne w Turkmenistanu można określić mianem przywództwa klanowego. W tym celu uwzględnione zostanie przedstawienie definicji przywództwa politycznego i przywództwa klanowego. W dalszej kolejności prelegent przedstawi historyczne tło kształtowania się przywództwa politycznego oraz wspólne i różnicujące cechy przywództwa obydwu wskazanych wcześniej prezydentów, a także wpływające na proces przywództwa uwarunkowania społeczne i instytucjonalne. Zastosowana zostanie przede wszystkim metoda historyczna, a także biograficzna, instytucjonalna oraz antropologiczna.

Udział w konferencji będzie finansowany z dotacji przyznanej przez Radę Organizacji Naukowych, Społecznych i Artystycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

mgr Aleksandra Falba (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Społeczno-ekonomiczne konsekwencje rozwoju gospodarki platformowej w Indonezji

Wystąpienie koncentruje się na analizie przemian społeczno-ekonomicznych wywołanych rozwojem gospodarki platformowej w Indonezji, kraju o dynamicznie rozwijającym się sektorze cyfrowym oraz zróżnicowanych uwarunkowaniach regionalnych i społecznych. Celem prezentacji jest identyfikacja oraz systematyzacja zmian w strukturze zatrudnienia, mechanizmach zabezpieczeń socjalnych oraz relacjach ekonomicznych między uczestnikami rynku pracy funkcjonującymi w ekosystemie platform cyfrowych. Analiza oparta jest na krytycznym przeglądzie literatury przedmiotu oraz jakościowej analizie danych empirycznych, pozyskanych podczas badania pilotażowego realizowanego na terenie Indonezji. Wstępne obserwacje wskazują na rosnącą niestabilność zatrudnienia oraz pojawienie się nowych form zależności ekonomicznej, które manifestują się szczególnie w sektorach usług świadczonych za pośrednictwem platform cyfrowych. Ponadto, badanie ujawnia znaczące zróżnicowanie regionalne i społeczne w dostępie do tych usług oraz rynku pracy opartego na platformach, co podkreśla konieczność uwzględnienia tych różnic w procesach legislacyjnych oraz polityce społeczno-ekonomicznej. W świetle zidentyfikowanych wyzwań i ograniczeń gospodarki platformowej, prezentacja wskazuje na potrzebę dalszych, pogłębionych badań nad mechanizmami ochrony praw pracowniczych oraz inkluzją społeczną, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju tego sektora w kontekście indonezyjskim.

Hubert Hepner (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Ustrój wymiaru sprawiedliwości w Arabii Saudyjskiej

Celem niniejszego referatu jest przedstawienie ustroju wymiaru sprawiedliwości Królestwa Arabii Saudyjskiej.

Wymiar sprawiedliwości jest trzecią władzą współczesnego państwa i władzą konieczną dla jego funkcjonowania. Królestwo Arabii Saudyjskiej dysponuje wyjątkowym systemem wymiaru sprawiedliwości, który zasługuje na wiele uwagi. System ten może powiedzieć nam o wiele o socjo-politycznych realiach tego państwa. Jego historia to synekdocha całej historii saudyjskiej, a zmiany, które w nim zachodzą, można traktować jak zwiastuny zmian w całym państwie.

W niniejszym referacie przedstawiona zostanie ewolucja saudyjskiego wymiaru sprawiedliwości we współczesnym Królestwie Arabii Saudyjskiej, tj. państwie stworzonym przez ‘Abd al-’Azīza as-Su’ūda. Zreferowany zostanie również stan *de lege lata* ustroju sądów powszechnych i administracyjnych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona Radzie Starszych Ulemów, Najwyższej Radzie Sądownictwa i Komitetom Wspierania Cnoty i Odrzucenia Grzechu, jako kluczowym instytucjom saudyjskiego wymiaru sprawiedliwości.

Następnie przedstawione zostaną aksjologiczne podstawy systemu, a na koniec zreferowane zostaną najnowsze zmiany w wymiarze sprawiedliwości, szczególnie kodyfikacje postępowań, w kontekście bieżących zmian politycznych w Królestwie Arabii Saudyjskiej.

Metodologia badań to metoda formalno-dogmatyczna wsparta wynikami analizy historyczno-dokumentowej i politologicznej.

Wyjazd na Kongres będzie dofinansowany przez Kolegium MISH UW.

Bartosz Kielak (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Xi Jinping i rewolucja w chińskiej polityce zagranicznej: ujęcie ideologiczne i systemowe

Od momentu objęcia władzy przez Xi Jinpinga w 2012 roku rozpoczął się przełomowy okres w historii Komunistycznej Partii Chin i Chińskiej Republiki Ludowej. Rządy Xi cechują się konserwatywnym zwrotem ideologicznym oraz bezprecedensową konsolidacją władzy, niespotykaną od czasów Mao Zedonga. Obecnie przywódca Chin nie jest jedynie menedżerem i administratorem realizującym partyjną wolę, jak to miało miejsce za jego poprzedników. Transformacja ta znacząco wpłynęła na kierunek polityki zagranicznej Chin, oznaczając odejście od strategii „ukrywania potencjału" (韬光养晦) na rzecz bardziej asertywnej postawy w realizacji koncepcji „chińskiego snu" (中国梦).

Wystąpienie porówna podejście Xi Jinpinga do polityki zagranicznej z linią jego poprzedników, analizując źródła i konsekwencje ideologicznych oraz systemowych przemian, które umożliwiły tę zmianę kursu. Ze względu na ponowne wprowadzenie „polityki osobistej dyplomacji" szczególny nacisk zostanie położony na ideologiczne inspiracje Xi, jego życiowe doświadczenia oraz wpływ, jaki wywarł na nowe pokolenie elit Komunistycznej Partii Chin w kwestiach dotyczących postrzegania i redefinicji roli Państwa Środka w systemie międzynarodowym.

Omówione zostaną także konkretne działania systemowe mające na celu reorganizację procesu decyzyjnego w polityce zagranicznej – zwłaszcza rosnące znaczenie Komisji ds. Polityki Międzynarodowej, bezpośrednio kierowanej przez Xi Jinpinga, oraz rola sił zbrojnych i struktur bezpieczeństwa w kształtowaniu strategii międzynarodowej ChRL.

Bezpieczeństwo Europy wobec wojny w Ukrainie: wyzwania, strategie i perspektywy

mgr Magdalena Biernacka (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Działalność powiatowych rzeczników konsumentów w województwie podkarpackim wobec potrzeb migrantów z Ukrainy

W obliczu intensywnego napływu obywateli Ukrainy do Polski po wybuchu wojny w 2022 roku, pojawiła się pilna potrzeba zapewnienia skutecznych narzędzi ochrony praw konsumentów również dla tej nowej grupy społecznej. Jednym z kluczowych podmiotów odpowiedzialnych za lokalne wsparcie konsumenckie są powiatowi rzecznicy konsumentów. Celem wystąpienia jest analiza, w jakim zakresie rzecznicy konsumentów w powiatach Podkarpacia dostosowali swoją działalność do specyfiki nowej grupy społecznej, migrantów z Ukrainy. Na podstawie wywiadów z wybranymi rzecznikami, przeglądu dokumentacji interwencji oraz analizy formalnych kompetencji instytucji, podjęta zostanie próba oceny efektywności podejmowanych działań, takich jak porady prawne, interwencje, kampanie informacyjne czy materiały w języku ukraińskim.

W wystąpieniu przedstawione zostaną konkretne działania podejmowane przez rzeczników, zidentyfikowane potrzeby konsumenckie obywateli Ukrainy oraz najczęściej występujące problemy (m.in. w obszarze umów zawieranych na odległość, usług telekomunikacyjnych, wynajmu mieszkań czy zakupu podstawowych produktów). Analiza oparta będzie na danych uzyskanych od rzeczników konsumentów z wybranych powiatów województwa podkarpackiego oraz na obserwacji barier,

z jakimi mierzą się migranci w kontaktach z instytucjami ochrony konsumenckiej.

dr Andrii Kutsyk (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ukraińcy w Polsce jako cel rosyjskiej dezinformacji (analiza dezinformacji w sieciach społecznościowych w Polsce 2022-2024)

Rosyjska propaganda skutecznie działa na froncie informacyjnym, dyskredytując ukraińskich uchodźców poprzez rozpowszechnianie nierzetelnych informacji na ich temat.

W ten sposób propagandyści próbują zmniejszyć wsparcie dla obywateli Ukrainy w krajach, które udzieliły im wsparcia. Takie dyskredytujące wiadomości można zobaczyć nie tylko w mediach tradycyjnych, ale coraz częściej w sieciach społecznościowych.

Propaganda ma na celu stworzenie wizerunku Ukraińców jako obywateli niebezpiecznych społecznie, kulturowo, ekonomicznie, a nawet epidemiologicznie.

Przede wszystkim Rosjanie zastraszają zachodnią publiczność, że Europejczycy będą musieli dokonać zastrzyków finansowych na dużą skalę, aby wesprzeć Ukraińców. Uchodźcy są przedstawiani jako obciążenie dla gospodarki krajów, jako ludzie, którzy rzekomo nie chcą pracować, a jedynie żyć z pomocy od kraju przyjmującego, podczas gdy Europejczycy będą musieli płacić za ich swobodne życie. Pojawiają się też głosy, że Ukraińcy zachowują się bezczelnie i niewdzięcznie. Rozpowszechniane są również informacje o negatywnym nastawieniu do ukraińskich uchodźców w przyjmujących krajach europejskich.

Osobnym tematem do dyskredytacji jest zachowanie Ukraińców i ich adaptacja. W sieci pojawiają się informacje, które sugerują, że uchodźcy nie umieją się odpowiednio zachować, zachowują się jak niekulturalni ludzie i mocno wyróżniają się na tle cywilizowanych Europejczyków. Rzekomo Ukraińcy mają trudności z adaptacją i znalezieniem swojego miejsca wśród miejscowej ludności.

Głównym celem takich wiadomości jest zdyskredytowanie Ukraińców, aby zniechęcić Europejczyków do ich wspierania.

mgr Aleksandra Pelczar (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Wpływ konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na dynamikę i strukturę przestępczości transgranicznej w regionie wschodniej granicy UE – studium przypadku województwa podkarpackiego

Celem wystąpienia jest przedstawienie wpływu konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na dynamikę i strukturę przestępczości transgranicznej w województwie podkarpackim – kluczowym odcinku wschodniej granicy Unii Europejskiej. Analiza została oparta na raportach Straży Granicznej, obejmujących lata 2022–2024, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk takich jak: przemyt osób, narkotyków, wyrobów tytoniowych oraz fałszerstw dokumentów granicznych. W wyniku bezprecedensowego kryzysu humanitarnego i migracyjnego, region ten stał się zarówno głównym szlakiem ewakuacyjnym, jak i strefą wzmożonej aktywności transgranicznych grup przestępczych. Dane operacyjne wskazują na wyraźny wzrost wykrytych przypadków przemytu towarów akcyzowych (w szczególności papierosów) oraz istotne nasilenie prób nielegalnego przekraczania granicy z wykorzystaniem sfałszowanych dokumentów.

Podczas wystąpienia zostanie podjęta próba oceny skuteczności działań prewencyjnych oraz operacyjnych realizowanych przez służby graniczne, a także wskazania na potrzeby dalszej integracji systemów kontroli i wymiany informacji w ramach struktur Unii Europejskiej. Studium przypadku województwa podkarpackiego stanowi przyczynek do szerszej refleksji nad przyszłością bezpieczeństwa granic UE w obliczu długotrwałych konfliktów zbrojnych oraz rosnącej presji migracyjnej.

lic. Tomasz Makowski (1)

1) Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej

Współpraca międzynarodowa polskich samorządów z ukraińskimi jednostkami terytorialnymi

Współpraca międzynarodowa polskich samorządów z ukraińskimi jednostkami terytorialnymi stanowi istotny element budowania trwałych i partnerskich relacji między dwoma sąsiednimi krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W dobie dynamicznych przemian politycznych, gospodarczych i społecznych w regionie, lokalne władze odgrywają coraz ważniejszą rolę w promowaniu stabilności, rozwoju i wymiany doświadczeń. Partnerstwa samorządowe są kluczowym narzędziem realizacji tych celów, pozwalając na bezpośrednią współpracę i szybkie reagowanie na potrzeby społeczności lokalnych, często efektywniej niż działania na szczeblu centralnym.

Podstawy prawne dla współpracy samorządów zostały określone w polskiej ustawie o samorządzie terytorialnym oraz w ukraińskich aktach prawnych regulujących funkcjonowanie administracji lokalnej. Współpraca ta jest dodatkowo wspierana przez inicjatywy międzynarodowe i programy finansowane ze środków Unii Europejskiej, takie jak Program Współpracy Transgranicznej Polska–Białoruś–Ukraina, które umożliwiają realizację projektów infrastrukturalnych, edukacyjnych i społecznych.

mgr Anna Popławska (1)

1) Politechnika Koszalińska

Współpraca międzynarodowa w basenie Morza Bałtyckiego po pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 roku

Agresja Rosji na Ukrainę 24 lutego 2024 roku miała kluczowy wpływ na architekturę bezpieczeństwa w basenie Morza Bałtyckiego i w sposób zasadniczy wpłynęła na relacje i zakres współpracy międzynarodowej państw leżących nad Bałtykiem. Przygotowane wystąpienie opisuje dynamikę zmian w relacjach wielostronnych w obszarze politycznym, gospodarczym i militarnym. Analiza dotyczy organizacji regionalnych, takich jak Rada Państw Morza Bałtyckiego i Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (HELCOM), a także Inicjatywa Trójmorza, oraz działań związanych z bezpieczeństwem militarnym i energetycznym regionu bałtyckiego, podejmowanych (i postulowanych) w ramach NATO i Unii Europejskiej, a także głównych wyzwań stojących przed państwami regionu w związku ze zmieniającą się sytuacją geopolityczną.

Biologia eksperymentalna organizmów fotosyntetyzujących

lic. Zuzanna Kaczmarska (1), lic. inż. Michał Gucia(1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Badanie in vivo własności układów fotosyntetycznych w jednokomórkowych zielonych glonach Chlamydomonas reinhardtii

W glonach i roślinach wyższych zależna od światła faza fotosyntezy jest przeprowadzona przez dwa typy kompleksów białkowo-barwnikowych: Fotosystem I (PSI) oraz Fotosystem II (PSII). Barwniki znajdujące się w PSI oraz PSII (głównie chlorofile i karotenoidy) wychwytują energię światła słonecznego i przenoszą ją do centrów reakcji, gdzie następuje rozdział ładunków. Obydwa fotosystemy wyposażone są także w dodatkowe kompleksy zbierające światło, które wspomagają jego wychwytywanie: LHCI połączony z PSI oraz LHCII, który może łączyć się zarówno z PSI, jak i PSII. Jednym z modelowych organizmów wykorzystywanych w badaniach nad procesem fotosyntezy są jednokomórkowe zielone glony Chlamydomonas reinhardtii. Celem naszych badań jest kompleksowa charakterystyka fotofizyczna komórek tego mikroglonu (dzikiego szczepu oraz dwóch mutantów ze zmodyfikowanym składem aparatu fotosyntetycznego), która obejmuje: (1) analizę ilościową składu barwnikowego poszczególnych szczepów, (2) identyfikację różnic we własnościach spektralnych poszczególnych szczepów i ich powiązanie z budową aparatu fotosyntetycznego na poziomie molekularnym, (3) ocenę wpływu mutacji na dynamikę procesów transferu energii i elektronów w aparacie fotosyntetycznym działającym in vivo. W trakcie prezentacji przedstawione zostaną obrazy mikroskopowe komórek badanych szczepów uzyskane przy pomocy nowoczesnego superrozdzielczego mikroskopu Zeiss LSM 980 (z systemami detekcji Elyra 7 i Airyscan) oraz wyniki analizy ilościowej składu barwnikowego poszczególnych szczepów przeprowadzonej przy pomocy wysokosprawnej chromatografii cieczowej (Shimadzu Nexera HPLC).

Badania zostały sfinansowane w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza" realizowanego przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (konkurs nr 161 „Study@Research", nr wniosku: 161/34/UAM/0036).

e-mail: zuzkac10@st.amu.edu.pl

lic. Julia Ścibior (1), dr Natalia Wiśniewska (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Co tak cuchnie?" - Przystosowania do zapylania przez muchówki trzech wybranych gatunków Veratrum

Kwiaty zapylane przez muchówki (miofilne lub sapromiofilne) upodobniają się do ich źródeł pokarmu lub do miejsc składania jaj poprzez morfologię kwiatów (barwa, kształt i tekstura), a także poprzez zapach. Kwiaty sapromiofilne nie oferują nektaru (nagrody) dla owadów zapylających, a głównym atraktantem jest zapach gnijących owoców, padliny czy ekskrementów. Kwiaty o miofilnym typie zapylania są niewielkie, o jasnej barwie, a wydzielany zapach jest słodki, niekiedy nieprzyjemny dla człowieka. W badaniach skupiono się na określeniu typu wydzielanych substancji, rodzaju struktur wydzielniczych oraz analizie składu ścian komórkowych komórek wydzielniczych. Veratrum lobelianum charakteryzowało się zielonymi kwiatami, pokrytymi warstwą kutneru, o zapachu zbliżonym do łajna roślinożerców, a owady odwiedzające stanowiły przedstawiciele muchówek. Zaobserwowano zróżnicowane związki i wydzieliny lipidowo-białkowe, ponadto wykryto obecność ziaren skrobi w parenchymie. V. album posiadał białe kwiaty, których zapach był delikatny i słodkawy, a wydzielane substancje miały charakter lipidowy, potwierdzając miofilny typ zapylania. V. nigrum różnił się od pozostałych gatunków i wykazywał cechy typowe dla kwiatów sapromiofilnych. Charakteryzował się ciemno bordowymi, gładkimi i błyszczącymi płatkami korony. Wydzielany przez kwiaty zapach przypominał fetor rozkładającej się tkanki zwierzęcej, a obserwowane potencjalne owady zapylające należały do muchówek. Pozytywne barwienia czerwienią rutenową oraz auraminą O, wykazały obecność śluzów oraz epikutykularnych wosków na powierzchni komórek epidermy. W ultrastrukturze wszystkich gatunków zaobserwowano pęcherzyki wydzielnicze łączące się z epidermą oraz resztki wydzielin na powierzchni komórek epidermy. Te obserwacje świadczą o mimikrze miejsc owipozycji wabiących owady należących do rzędu Diptera. Jednakże każdy gatunek charakteryzował się innymi przystosowaniami i występowały między nimi znaczne różnice, między innymi w typie wydzieliny na powierzchni epidermy.

Finansowanie: Badania sfinansowano z projektu Młodzi Naukowcy nr 539-D230-B162-24

e-mail:: julia.scibior@gmail.com

mgr Adrian Sadowski (1), dr hab. Anna Aksmann, prof. UG (1)

1) Uniwersytet Gdański

Czy zdegradowany polistyren szkodzi glonom? Toksyczność karboksylowanego nanoplastiku wobec Desmodesmus armatus

Składowane na wysypiskach odpady komunalne mogą ulegać fragmentacji oraz modyfikacji chemicznej ich powierzchni. Takimi odpadami są produkty wykonane z polistyrenu, który jest bardzo drogi w recyklingu i najczęściej nie jest mu poddawany. Działanie promieniowania UV powodować może tworzenie się na powierzchni polistyrenu grup funkcyjnych, np. karboksylowych, które potencjalnie zwiększają jego toksyczność wobec organizmów żyjących w środowisku wodnym. Przeprowadzono zatem badania mające na celu analizę toksyczności nanocząsteczek karboksylowanego polistyrenu (cNP; 0,05 µm) względem powszechnie występującej w środowisku zielenicy Desmodesmus armatus (szczep 276-4d; SAG, Niemcy). W trwającym 7 dni eksperymencie zbadano wpływ cNP w stężeniu 0,05% (v/v) oraz 0,025% (v/v) na liczebność populacji, przebieg fotosyntezy (fluorescencja chlorofilu a in vivo), oraz zawartość barwników fotosyntetycznych w komórkach glonów. Wykazano, że niższe stężenie cNP nie wpływa na liczebność populacji, a nawet stymuluje syntezę barwników fotosyntetycznych. Z drugiej strony, zaobserwowano znaczący spadek wydajności kwantowej procesów fotosyntetycznych, w tym obniżenie wydajności pierwotnych reakcji fotochemicznych oraz zahamowanie transportu elektronów w łańcuchu fotosyntetycznym. Tego samego rodzaju efekty obserwowano w przypadku wyższego stężenia cNP, jednak były one silniej zaznaczone. Odnotowano również istotne obniżenie liczebności populacji zielenic traktowanych cNP.

Uzyskane wyniki sugerują, że obecność cNP w środowisku wpływa negatywnie na funkcjonowanie zielenicy Desmodesmus armatus i może powodować zaburzenia w działaniu aparatu fotosyntetycznego, a w efekcie zahamowanie wzrostu populacji.

e-mail: adriansadowski2003@gmail.com

mgr Wiktoria Lisiecka (1), dr Joanna Rojek (1)

1) Uniwersytet Gdański

Między wodą a lądem: uwarunkowania embriologiczne ograniczające sukces reprodukcyjny Luronium natans

Elisma wodna Luronium natans (L.) Raf. to endemiczny, zagrożony gatunek siedlisk mokradłowych, objęty ochroną na mocy Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej. Gatunek ten zasiedla oligotroficzne i mezotroficzne zbiorniki o niskim pH i małej zawartości biogenów, najczęściej w postaci formy podwodnej. Populacje L. natans wykazują wysoką wrażliwość na fluktuacje poziomu wody, eutrofizację i sukcesję gatunków ekspansywnych.
Celem badań było embriologiczne porównanie rozwoju kwiatu L. natans w różnych warunkach eksperymentalnych oraz pomiędzy formami morfologicznymi. Materiał wyjściowy do badań stanowiły rośliny pobrane z warunków ex situ (Jezioro Drzędno, Jezioro Kłobuczyno), ex vitro (Rezerwat Przyrody Jezioro Smołowe) oraz in vitro (Rezerwat Przyrody Jezioro Smołowe, Jezioro Kaliska). Analizę przeprowadzono z wykorzystaniem mikroskopii interferencyjnej oraz barwień histochemicznych (DAPI [0,005% 4',6-diamidyno-2-fenyloindol], DAB [dekoloryzowany błękit aniliny] - detekcja kalozy).
Wyniki wykazały, że kwiaty nadwodne charakteryzują się prawidłowym rozwojem gametofitów męskich i żeńskich oraz dochodzi do zapłodnienia. Barwienie DAPI potwierdziło obecność trójkomórkowego ziarna pyłku gotowego do zapylenia w pąku kwiatowym tuż przed otwarciem. Kaloza pojawiała się w zalążni i pylniku w trakcie rozwoju, jednak głównie odkładana była na chalazie zalążka i w wiązce przewodzącej, od wczesnych etapów megagametogenezy. W kwiatach podwodnych obserwowano degenerację zalążni i pylników oraz struktur w ich wnętrzu. Degenerujące zalążki akumulowały więcej kalozy na chalazie i mikropylu, wskazując na obumieranie struktury. Niezależnie od warunków uprawy, L. natans nie inwestuje energii w rozwój funkcjonalnych kwiatów podwodnych. Sugeruje to, że do skutecznej reintrodukcji gatunku należy wykorzystywać rośliny w formie nadwodnej, co może zwiększyć efektywność rozmnażania generatywnego i stabilizację populacji w warunkach naturalnych.

Finasowanie: Badania są częścią projektu "Czynna ochrona cennej flory województwa pomorskiego: elisma wodna i skalnica torfowiskowa” (WFOŚiGW nr WFOŚ/D/805/2022), trwającym od 15.05.2023r. do 15.05.2024r.

BA Adam Gackowski(1), PhD Katarzyna Jasieniecka-Gazarkiewicz(1), Prof. Antoni Banaś(1)

1)University of Gdańsk & Medical University of Gdańsk

Mobilisation of storage lipids in germinationg Camelina sativa seeds and characterisation of lipases associated with oil bodies of these seeds

Camelina sativa (L.) Crantz or false flax is an oil crop that has many merits, such as short life cycle, resistance to unfavourable, biotic and abiotic, environmental conditions and good nutritional value of its oil. In recent years it was used in transgenesis using wax esters biosynthesis pathway genes. Seeds of transgenic lines accumulating wax esters exhibited impaired germination and anomalies at early developmental stages of seedlings. It was assumed that it might be connected with the characteristics of their lipases. In contrast, previous studies have found that lipases of microsomal fractions of these seedlings have similar characteristics to lipases from microsomal fractions of jojoba seedlings, a plant naturally accumulating wax esters. One of the objectives of this work was to track the changes in acyl-lipid quantity and quality in germinating C. sativa seeds during first 5 days of the germination. Another, equally as important, objective was biochemical characterisation of lipases in the membrane fraction of the oil bodies isolated from the germinating C. sativa seeds.
The quantitative and qualitative analysis of lipids was performed using thin-layer chromatography (TLC) and gas chromatography (GC). The biochemical characterisation of lipases started with an isolation of the oil bodies membranes from the cotyledons of three-day-old seedings. Obtained membranes were then used in a series of biochemical reactions. Products of the reaction were separated using TLC and visualised using electronic autoradiography for reactions using 14C labelled substrates or analysed using GC, in case of non-radioactive substrates.
Results indicated that acyl-lipid content per seed decreased by around 86% during the course of this study. Fatty acid profile however have not changed significantly, which indicates that studied lipases do not discriminate any of the fatty acids in those lipids. The studied lipases were active in a wide range of different pH from 3 to 12, but their activity was higher around pH from 5 to 10. In pH 8 Ca2+, Mg2+ and K+ ions had activating effect on the lipases, however in pH 5 only Ca2+ had a slight stimulatory effect. The optimal temp. for these lipases was 40 °C. These enzymes were able to hydrolyse triacylglycerol, diacylglycerol and monoacylglycerol and to hydrolyse and synthetise wax esters. It was also observed that the biochemical characteristic of these enzymes differed from the previously described lipases of the microsomal fractions of germinating C. sativa seeds.

e-mail:gacadam27@gmail.com

MA Zahra Moazzami Goudarzi (1), Sohrab Asgaran (2), Magdalena Osial (1), Dorota Kołbuk-Konieczny

(1) Polish Academy of Sciences

(2) Helmaco Sp. z o.o. Company

On–Off Magnetic-Triggered Drug Delivery via Hybrid Hydrogel for Advanced Cancer Therapy

We developed and evaluated a UV-crosslinkable and thermoresponsive hydrogel nanocomposite based on Gelatin methacrylate (GelMA), Poly(N-isopropylacrylamide) (PNIPAM), and folic acid-functionalized superparamagnetic iron oxide nanoparticles (FAS) for targeted and stimuli-responsive delivery of 5-Fluorouracil (5-FU) in soft tissue cancer therapy. The hybrid system was synthesized via in situ incorporation of SPIONs into the polymeric matrix and loaded with varying drug concentrations to assess their influence on release kinetics and cytocompatibility.

Scanning electron microscopy (SEM) confirmed an interconnected porous microarchitecture, with pore sizes increasing alongside GelMA content, resembling the extracellular matrix (ECM) and promoting cell interaction and nutrient diffusion. The swelling behavior of the GelMA/PNIPAM hybrids showed a dynamic thermal response, with enhanced swelling and deswelling behavior in line with temperature-sensitive characteristics.

Drug release studies demonstrated thermally triggered on–off behavior, with a significant increase in 5-FU release at 41 °C. Notably, the presence of SPIONs endowed the hydrogel with the potential for pulsatile drug release under external stimuli, enabling up to 70% cumulative release over 28 days.

In vitro cytocompatibility tests with L929 fibroblasts revealed cell viability exceeding 80% at all time points, indicating excellent biocompatibility of the hybrid system. The maintenance of healthy cell morphology and proliferation further supports its suitability for biomedical applications.

Altogether, the engineered hydrogel nanocomposite combines structural porosity, thermal and magnetic responsiveness, and cytocompatibility, making it a promising platform for targeted, on-demand cancer therapy and soft tissue regeneration.

e-mail: zmoazami@ippt.pan.pl

lic. Michalina Skrońska (1), dr hab.Wojciech Pokora, prof. UG (1)

1) Uniwersytet Gdański

Podatność Arabidopsis thaliana na zanieczyszczenia nanoplastikiem

Zanieczyszczenie środowiska plastikiem jest problemem o globalnej skali. Ze względu na liczne występowanie oraz trwałość, stanowi on zagrożenie dla organizmów żywych, zarówno wodnych jak i lądowych. Powstało wiele badań zgłębiających wpływ mikroplastiku na organizmy żywe, mniej jest jednak wiadomo o zagrożeniach płynących ze strony nanoplastiku, w szczególności wobec roślin wyższych. W niniejszej pracy analizowano wpływ nanoplastiku polistyrenowego (PS NPs) o średnicy 56 nm na Arabidopsis thaliana Col-0, w hodowli hydroponicznej, w celu oszacowania toksyczności tego ksenobiotyku względem modelu roślinnego po 24 godzinach ekspozycji na zanieczyszczenie. Zastosowane stężenia NPs (0,025% i 0,05% w/v) wywołały odmienny efekt na badanych roślinach, widoczny w wartościach analizowanych parametrów fizjologicznych: średniej zawartości barwników fotosyntetycznych (chlorofilu a, chlorofilu b, karotenoidów) i średnich wartościach wybranych parametrów fluorescencji chlorofilu a in vivo. Ekspozycja roślin na niższe stężenie NPs (0,025% w/v) nie poskutkowała żadnymi istotnymi statystycznie zmianami, podczas gdy u roślin traktowanych wyższym stężeniem NPs (0,05% w/v) zaobserwowano wzrost średniej zawartości wszystkich badanych barwników fotosyntetycznych oraz spadek średniej wartości parametru RE0/RC o ok. 15% względem próby kontrolnej. Analizowano także aktywność enzymu antyoksydacyjnego - dysmutazy ponadtlenkowej (SOD), przy stężeniu NPs 0,025%. Nie odnotowano jednak wyraźnych zmian w aktywności SOD, względem próby kontrolnej. Uzyskane wyniki nie wskazują jednoznacznie na ostrą toksyczność badanego nanoplastiku względem Arabidopsis thaliana, nie wykluczają jednak potencjału toksyczności przy dłuższej ekspozycji lub wyższych stężeniach NPs.

e-mail:m.skron.ska62@gmail.com

mgr Lidia Banaszczyk (1), dr hab. Wojciech Pokora, prof. UG (1), Małgorzata Kozieradzka-Kiszkurno (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wpływ talu na wzrost i rozwój siewek Carex arenaria

Carex arenaria L. (turzyca piaskowa) to gatunek charakterystyczny dla ekosystemów wydmowych, pełniący kluczową rolę w stabilizacji piasku i kształtowaniu struktury zbiorowisk roślinnych. W związku z nasilającą się antropopresją i zanieczyszczeniem środowisk przybrzeżnych, istotne jest poznanie reakcji gatunków roślin na działanie czynników stresowych. Tal (Tl) to silnie toksyczny pierwiastek, który może akumulować się w środowisku w wyniku działalności przemysłowej, stanowiąc zagrożenie dla roślin nawet przy bardzo niskich stężeniach.

Celem badania była ocena wpływu siarczanu talu (I) w trzech stężeniach (10, 50 i 100 µM) na młode siewki C. arenaria hodowane w systemie hydroponicznym. Analizowano długość liści i korzeni oraz powierzchnię objętą nekrozą w czasie, w porównaniu do roślin kontrolnych. Uzyskane wyniki wskazują, że tal w wyższych stężeniach hamuje wzrost części nadziemnej i podziemnej oraz prowadzi do zwiększenia powierzchni uszkodzonych tkanek. Objawy toksyczności były widoczne już po sześciu dniach, a w dniu 14 widoczna była redukcja długości liści o ponad 70% przy stężeniu 100 µM w porównaniu do kontroli. Długość korzeni w tej grupie była niższa o ponad 50%. Powierzchnia nekrozy w roślinach narażonych na najwyższe stężenie wynosiła średnio 24,8 mm^2, podczas gdy u roślin nietraktowanych, nie odnotowano żadnych objawów.

Przeprowadzone badania wskazują na wysoką wrażliwość Carex arenaria na obecność talu w środowisku, co może mieć znaczenie dla ochrony siedlisk nadmorskich narażonych na zanieczyszczenia metalami ciężkimi. W dalszych etapach planowane są analizy fizjologiczne, biochemiczne i ultrastrukturalne, które pozwolą lepiej zrozumieć mechanizmy reakcji tej rośliny na stres metali ciężkich.

Praca finansowana w ramach działalności statutowej jednostki Uniwersytetu Gdańskiego (531-D230-D847-25).

e-mail: lidia.banaszczyk@ug.edu.pl

lic. Katarzyna Binkowska(1), lic. Adam Paczkowski, Michał Gucia, Zuzanna Kaczmarska, Sebastian Szewczyk, Wojciech Giera

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Zastosowanie pomiarów anizotropii fluorescencji do wyznaczenia polaryzacji przejść elektronowych w cząsteczkach chlorofilu

Chlorofile (u bakterii – bakteriochlorofile) stanowią najważniejszą grupę barwników fotosyntetycznych, dzięki którym organizmy fotosyntetyczne mogą zbierać energię świetlną i przekształcać ją w energię chemiczną, zużywaną następnie przez organizm do napędzania różnych procesów komórkowych. Chlorofile posiadają kilka pasm absorpcji o różnej intensywności i różnej polaryzacji (różnych kierunkach dipolowego momentu przejścia elektronowego). Z kolei fluorescencja chlorofili zachodzi wyłącznie na skutek przejścia spolaryzowanego wzdłuż jednej, dobrze określonej osi molekularnej. Celem naszych badań było wyznaczenie polaryzacji poszczególnych przejść absorpcyjnych w cząsteczkach chlorofilu przy pomocy pomiarów anizotropii fluorescencji. Ich wykonanie wymagało zamontowania w komorze pomiarowej spektrofluorymetru dwóch polaryzatorów – jednego dla światła wzbudzającego i drugiego dla światła emitowanego. W tym celu zaprojektowaliśmy specjalną przystawkę do komory pomiarowej, którą następnie wydrukowaliśmy na drukarce 3D. Chlorofil do badań został wyekstrahowany z liści szpinaku i oczyszczony przy pomocy chromatografii cienkowarstwowej. Otrzymane widma anizotropii fluorescencji pozwoliły na określenie kątów polaryzacji poszczególnych przejść elektronowych chlorofilu.

Badania zostały sfinansowane w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza" realizowanego przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (konkurs nr 161 „Study@Research", nr wniosku: 161/34/UAM/0037).

e-mail:@katbinst.amu.edu.pl

Biologia komórki – mechanizmy regulacyjne w kontekście zdrowia i choroby

dr Anna Makowska (1), Anna Małecka (2), Ninela Irga-Jaworska (2), Magdalena Górska-Ponikowska (1)

(1) Gdański Uniwersytet Medyczny

(2) Uniwersyteckie Centrum Kliniczne

Molekularna patogeneza ostrej białaczki limfoblastycznej

Ostra białaczka limfoblastyczna (ALL) jest najczęściej występującą chorobą nowotworową wieku dziecięcego, stanowiąc około 30% wszystkich nowotworów rozpoznawanych w tej grupie wiekowej. Najczęściej występującym podtypem ALL jest ostra białaczka limfoblastyczna z prekursorów limfocytów B, która stanowi około 85% przypadków ALL.

Zrozumienie genetycznych podstaw rozwoju ALL zmieniło się dzięki zaawansowanym badaniom genomu i określaniu profilu ekspresji genów u pacjentów z ALL. W wyniku tych badań zidentyfikowano ponad 50 aberracji genetycznych, w większości dotyczących genów odgrywających kluczową rolę w procesach rozwoju układu limfoidalnego i leukemogenezy takich jak mutacje w genach kodujących czynniki transkrypcyjne (np. PAX5, IKZF1), regulatory cyklu komórkowego i czynniki supresorowe nowotworów (np. TP53, CDKN2A/CDKN2B), a także receptory dla cytokin (np. CRLF2, EPOR).

Badanie mechanizmów molekularnych i biochemicznych związanych z rozwojem i progresją ALL obejmuje również analizę takich zagadnień jak metabolizm komórek nowotworowych, a także wpływ mikrośrodowiska. Integracja znajomości podstaw genetycznych, mechanizmów molekularnych oraz biochemicznych z podejściem klinicznym umożliwia skuteczniejszą stratyfikację ryzyka oraz dobór spersonalizowanej terapii.

MG-P i AM dziękują finansowaniu ST46 – Gdański Uniwersytet Medyczny

e-mail: anna.makowska@gumed.edu.pl

Oliwia Janiszewska (1), Wojciech Rusinek (1), Angelika Łepek (2), Jacek Ryl (2), Tomasz Swebocki (2), Magdalena Płotka (1), Aleksandra Kocot (1)

(1) Uniwersytet Gdański

(2) Politechnika Gdańska

Ocena zdolności formowania biofilmów przez uropatogenne szczepy Escherichia coli i Staphylococcus saprophyticus na materiałach naśladujących cewniki urologiczne

Zakażenia układu moczowego (ZUM) są częstym problemem zdrowotnym, który znacznie częściej dotyka kobiet niż mężczyzn. Szacuje się, że od 20 do 50% kobiet doświadczy ZUM przynajmniej raz w życiu. Przyczyną tych zakażeń są bakterie, które wykazują zdolność formowania biofilmów. Bakterie zorganizowane w biofilm są bardziej oporne na substancje antybakteryjne niż pojedyncze komórki bakteryjne, co utrudnia zwalczanie infekcji i sprzyja ich nawrotom. Co więcej zapadalność na ZUM stanowi aż 40% wszystkich zakażeń występujących wśród osób hospitalizowanych. Infekcje szpitalne dotyczą szczególnie pacjentów oddziałów intensywnej terapii, u których stosuje się np. długotrwały drenaż pęcherza przy użyciu cewników urologicznych.

Wobec powyższego, celem niniejszych badań było określenie zdolności formowania biofilmu przez dwa uropatogenne szczepy bakteryjne – Escherichia coli 8917 i Staphylococcus saprophyticus oraz analiza dynamiki formowania biofilmów i ocena bioróżnorodności gatunkowej w biofilmach formowanych na powierzchniach naśladujących cewniki medyczne. Selekcji szczepów dokonano na podstawie testu z użyciem fioletu krystalicznego (CV), natomiast dynamikę tworzenia biofilmów oraz bioróżnorodność analizowano na krążkach wykonanych z gumy silikonowej (SR) i politetrafluoroetylenu (PTFE). Dynamikę formowania biofilmów jedno- i dwugatunkowych określono na podstawie liczby komórek bakteryjnych (log CFU/mL) wyznaczonej po 3, 6, 24 i 48h, natomiast bioróżnorodność komórek w biofilmie dwugatunkowym oceniono z zastosowaniem obrazowania za pomocą skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM).

Wykazano, że oba szczepy bakteryjne charakteryzowały się wysoką zdolnością formowania biofilmów. Analiza wzrostu komórek bakteryjnych w biofilmach jedno- i dwugatunkowych pozwoliła zaobserwować zwiększanie się liczby komórek bakteryjnych obu szczepów w ciągu 24h formowania biofilmów zarówno na powierzchni krążków wykonanych z SR jak i PTFE. W kolejnych godzinach liczba komórek bakteryjnych zmniejszała się, co może świadczyć o dyspersji komórek do otoczenia. Największą liczbę komórek bakteryjnych we wszystkich biofilmach zaobserwowano po 24h. Ponadto, zaobserwowano, że E. coli dominowała w biofilmie dwugatunkowym z S. saprophyticus, co wykazano zarówno z zastosowaniem metody posiewów powierzchniowych jak i obrazowania SEM.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że izolaty kliniczne uropatogennych szczepów E. coli i S. saprophyticus są dobrymi producentami biofilmów, dobrze kolonizującymi powierzchnie naśladujące cewniki medyczne. Dalsze badania będą dotyczyły oceny interakcji bakterii w biofilmie dwugatunkowym oraz wpływu powierzchni na skuteczność eradykacji biofilmów.

e-mail: o.janiszewska.711@studms.ug.edu.p

dr Olga Żołnierkiewicz (1)

1) Polska Akademia Nauk

Regukalcyna jako modulator poziomu wewnątrzkomórkowego wapnia w podocytach: implikacje w cukrzycowej chorobie nerek

Regukalcyna (RGN) to wielofunkcyjne białko odgrywające kluczową rolę w utrzymaniu wewnątrzkomórkowej homeostazy jonów wapnia, a tym samym modulujące wapnio-zależne szlaki sygnałowania w komórce. Zmiany w aktywności RGN zostały powiązane z patogenezą cukrzycowej choroby nerek (CChN), a jej poziom wykazuje tendencję spadkową w miarę postępu choroby. Dotychczasowe badania nad RGN koncentrowały się głównie na komórkach kanalików proksymalnych. W naszych badaniach, jako pierwsi wykazaliśmy obecność RGN w komórkach podocytarnych oraz zaburzenie jej ekspresji w warunkach wysokiego stężenia glukozy. Zaobserwowaliśmy również kolokalizację pomiędzy RGN, a białkiem SERCA (Sarco/Endoplasmic Reticulum Calcium ATPase) odpowiedzialnego za transport jonów wapnia z cytoplazmy do siateczki śródplazmatycznej (ER). SERCA pełni kluczową funkcję w regulacji magazynowania jonów wapnia w ER. Na podstawie uzyskanych danych postulujemy, że RGN moduluje aktywność SERCA w komórkach podocytarnych. Dodatkowo, obniżona ekspresja RGN może prowadzić do wystąpienia stresu ER, nasilonej apoptozy komórek podocytarnych oraz wzrostu przepuszczalności kłębuszkowej bariery filtracyjnej, przyczyniając się tym samym do rozwoju patofizjologii CChN.

Badania były finansowane z grantu udzielonego przez Narodowe Centrum Nauki (2021/41/B/NZ5/02611).

e-mail: o.zolnierkiewicz@wp.pl

mgr inż Artur Wardaszka (1), mgr Anna Smolarska (1), prof. dr hab. Piotr Bednarczyk (1), dr Joanna Bujak (1)

1)Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Udział kanału jonowego TRPM2 w regulacji fizjologii limfocytów T w warunkach hipoksji

Układ odpornościowy odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu homeostazy, a limfocyty T koordynują odpowiedź immunologiczną poprzez produkcję cytokin i aktywność cytotoksyczną. Patologiczne warunki, takie jak mikrośrodowisko nowotworowe (TME), hipoksja oraz stres oksydacyjny, mogą zaburzać funkcjonowanie limfocytów T, prowadząc do obniżenia ich efektywności.

TRPM2 (Transient Receptor Potential Melastatin 2) to nieselektywny kanał jonowy aktywowany przez ADP-rybozę, reaktywne formy tlenu (ROS), TNF-α i konkanawalinę A. Wykazano, że odgrywa istotną rolę w regulacji odpowiedzi immunologicznej poprzez wpływ na aktywację, proliferację i sygnalizację wapniową limfocytów T, szczególnie pod wpływem stresu oksydacyjnego. Jednak jego rola w odpowiedzi limfocytów T na hipoksję pozostaje niedostatecznie poznana.

Celem badań była ocena ekspresji genu TRPM2 w limfocytach krwi obwodowej (PBL) aktywowanych przeciwciałami anty-CD3/CD28 i hodowanych w warunkach fizjologicznej hipoksji (1% O_2) oraz chemicznie indukowanej hipoksji ($CoCl_2$). Analizowano również ekspresję markerów aktywacji metodą ilościowego RT-PCR, żywotność komórek (barwienie błękitem trypanu) oraz napływ jonów wapnia po zastosowaniu aktywatora (H_2O_2) i inhibitora TRPM2 (JNJ-28583113).

Wyniki wykazały, że zarówno fizjologiczna, jak i indukowana hipoksja powodują wzrost ekspresji TRPM2 w limfocytach T, nie wpływając istotnie na ich przeżywalność. Zastosowanie inhibitora TRPM2 prowadziło do redukcji napływu jonów wapnia, potwierdzając udział TRPM2 w regulacji sygnalizacji wapniowej. Jednocześnie ekspresja markerów aktywacji limfocytów T była obniżona w warunkach hipoksji.Uzyskane dane sugerują, że TRPM2 uczestniczy w odpowiedzi limfocytów T na hipoksję i może stanowić potencjalny cel terapeutyczny w modulowaniu odpowiedzi immunologicznej w niekorzystnym mikrośrodowisku.

Badania finansowane w ramach projektu nr 2022/47/D/NZ6/01354 Narodowego Centrum Nauki (NCN) (JKB).

e-mail:artur_wardaszka@sggw.edu.pl

Biological Basis of Well-Being by SciClub

Wiktoria Manowska (1), Emilia Walaszek (2), Jurand Sobiecki (2), Michał Harciarek (1)

1)Uniwersytet Gdański

2) Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita

Gut Microbiome and Personality

Recent research suggests that the gut microbiome may be linked not only to physical and mental health but also to stable psychological traits. This presentation provides an overview of emerging evidence on the associations between gut-related processes, such as microbial diversity, inflammation, and neurochemical signaling, and dimensions of personality. Building on this foundation, we present results from a survey study examining the relationships between personality traits and self-reported gut microbiome-related habits and symptoms (e.g., dietary patterns, digestion, and probiotic use). The aim was to explore whether certain personality profiles are associated with behaviors and bodily experiences that may reflect or influence gut microbiota composition. Implications for personalized health and behavior-based interventions are discussed.

The Fahrenheit's Champions of collaboration funded the work.

e-mail: w.manowska.506@studms.ug.edu.pl

Karolina Reysowska (1), Wiktoria Targus (2), Jurand Sobiecki (2)

1)Uniwersytet Gdański

2) Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita

Gut Microbiome and Social Decision-Making

The gut–brain axis has become a key focus in understanding how physiological processes influence cognition, emotion, and behavior. Recent findings suggest that the gut microbiome may also shape social decision-making processes such as fairness sensitivity and altruistic punishment. This presentation reviews current interdisciplinary research linking microbiota-related mechanisms, including immune modulation and neurotransmitter production, to social cognitive functions. It also outlines conceptual models that connect gut–brain signaling with individual differences in social behavior. Special attention is given to proposed biological pathways (e.g., vagal tone, hormonal signaling, and inflammation) and their potential influence on prosociality and interpersonal sensitivity. While empirical evidence is still emerging, this line of inquiry offers promising directions for understanding how bodily systems interact with social cognition, with implications for mental health, social functioning, and the development of interventions.

The Fahrenheit's Champions of collaboration funded the work.

e-mail: k.reysowska.155@studms.ug.edu.pl

Martyna Szyperska (1), Roksana Foigt (1), Weronika Matwiejuk (2), mgr Jurand Sobiecki (1)

1) Uniwersytet Gdański

2) Gdański Uniwersytet Medyczny

Hyperbaric Oxygen Therapy and Health

Hyperbaric oxygen therapy (HBOT) is gaining recognition for its wide-ranging biological and psychological effects. Originally developed to treat decompression sickness, HBOT is now being explored as a novel therapeutic intervention for a variety of health conditions, from wound healing and inflammation reduction to potential enhancements in cognitive and mental health. This presentation explores the emerging evidence surrounding HBOT and its relevance to holistic health care. It highlights the biological mechanisms through which oxygen-enriched environments modulate inflammation, stimulate neurogenesis, and enhance mitochondrial function, key processes involved in recovery, resilience, and mental well-being. Drawing on recent studies and data on changes in the atmosphere throughout human evolution, we will discuss how HBOT influences the gut-brain axis and biomarkers such as oxidative stress and pro-inflammatory cytokines, positioning it as a promising complementary therapy in psychosomatic medicine. Informed by current advancements in health studies, neurobiology, and integrative medicine, this talk aims to (1) provide an overview of the physiological impact of hyperbaric oxygen on the human body, (2) present clinical findings on its efficacy for mental health outcomes such as anxiety or depression and (3) discuss the feasibility of integrating HBOT into public health and wellness strategies. The potential integration of HBOT into sustainable healthcare models aligns with the United Nations Sustainable Development Goals 3 and 9, promoting good health and well-being, fostering medical innovation, and reducing inequalities in access to advanced treatments. The presentation will also present our planned experiment.

e-mail: m.szyperska.351@studms.ug.edu.pl

Iwona Ulenberg(1), Wiktoria Stickel (1), Jurand Sobiecki (1)

1) Uniwersytet Gdański

Pathways Between Gut Microbiome and Well-being: Systematic Review and Meta-Analysis on Inflammation and Depression

The gut microbiome has been increasingly recognized for its potential to influence human health and behavior through several biological pathways, including inflammation. This presentation focuses on one such pathway by systematically reviewing and meta-analyzing the association between inflammatory markers and depressive symptoms. Conducted following PRISMA guidelines, the review will synthesize data from diverse studies to evaluate the strength, consistency, and potential directionality of the inflammation–depression link. Key inflammatory markers such as cytokines are examined in relation to mood, with attention to methodological variation and population differences. Potential findings are discussed in terms of their implications for biopsychosocial models of depression and future research on integrative mental health interventions.

The Fahrenheit's Champions of collaboration funded the work.

e-mail: i.ulenberg.374@studms.ug.edu.pl

Martyna Malcher (1) , Aleksandra Jachim(1), Jurand Sobiecki(1)

1)Uniwersytet Gdański

Stress Relief Initiative: Distress in Academia

Academic environments are increasingly recognized as high-stress contexts, contributing to elevated levels of psychological distress among students and university staff. The Stress Relief Initiative: Distress in Academia, developed within the SEA-EU alliance, addresses this issue through a pilot intervention aimed at promoting physiological and psychological recovery. The project centers on the creation of a dedicated relaxation space equipped with a massage chair to facilitate autonomic regulation and reduce somatic stress symptoms. This is complemented by guided outdoor group cycling sessions, which combine moderate physical activity with social connectedness, factors known to buffer stress and improve well-being. In addition to presenting the design and rationale of the intervention, the project includes a review of current data on stress in academia and its potential contributors, including academic pressure, social isolation, and lifestyle factors. Grounded in psychophysiological and behavioral science, the initiative seeks to evaluate the feasibility and perceived impact of scalable stress-reduction strategies in academic settings while fostering international collaboration across SEA-EU institutions.

The Social Entrepreneurship competition of The European University of the Seas funded the work.

e-mail: m.malcher.416@studms.ug.edu.pl

Julia Kwoczek (1), Oliwia Kosecka (1), Jurand Sobiecki (1)

1)Uniwersytet Gdański

Synbiotic Intervention for Better Relaxation and Cognitive Performance

Amid growing concerns over deteriorating mental and physical health, the gut microbiome is increasingly recognized as a key modulator of cognitive function and overall well-being. Research indicates that modulating gut microbiota can influence pathways affecting both cognitive performance and relaxation ability. The research presented here continues a line of student-led initiatives, building on projects previously funded by the Fahrenheit Universities' 'Champions of Collaboration' and the 'Social Entrepreneurship' competition of The European University of the Seas. The first is a correlational study investigating the relationship between self-reported habits and symptoms related to gut health and objectively measured traits. We will assess body composition, cognitive performance using dedicated tasks followed by relaxation ability while monitoring neuroactivity via EEG/fNIRS. Following this, our next planned research is an intervention study designed to directly test the effects of a targeted synbiotic formula on these same psychophysiological outcomes.

The Vice-Rector for Student Affairs of University of Gdańsk funded the work.

e-mail:j.kwoczek.956@studms.ug.edu.pl

ChatGPT na studiach – pomocnik czy przeszkoda w nauce?

Gabriela Mencel (1)

1)Akademia Ateneum

„Napisz tekst na temat uczenia się" – ChatGPT wierny pomocnik czy dystraktor przy nauce?

W erze cyfrowej, w której informacje są dostępne natychmiastowo, narzędzia oparte na sztucznej inteligencji, takie jak ChatGPT, stały się powszechnym wsparciem w procesie nauczania i uczenia się. Jednak wraz z ich popularyzacją pojawiają się pytania o długofalowy wpływ takich technologii na zdolności poznawcze studentów. Jednym z głównych wyzwań współczesnej edukacji jest zjawisko przebodźcowania — ciągły napływ informacji, powiadomień i bodźców cyfrowych, który prowadzi do obniżenia koncentracji, skrócenia czasu skupienia uwagi oraz wzrostu poziomu lęku i zmęczenia poznawczego. W tym kontekście narzędzia takie jak ChatGPT, choć użyteczne, mogą paradoksalnie pogłębiać problem, oferując natychmiastowe odpowiedzi i zniechęcając do samodzielnego poszukiwania rozwiązań, analizy i krytycznego myślenia. Coraz częściej obserwuje się także spadek kompetencji związanych z samodzielnym formułowaniem myśli, konstruowaniem argumentów i rozwijaniem refleksji. Niniejszy tekst analizuje potencjalne ryzyko uzależnienia od AI jako substytutu intelektualnego wysiłku, wskazując na konieczność wypracowania zrównoważonego modelu wykorzystania sztucznej inteligencji w edukacji — takiego, który wspiera, ale nie zastępuje procesów poznawczych niezbędnych do rozwoju autonomicznego i krytycznie myślącego człowieka.

e-mail: gabrielamencel63@gmail.com

Igor Ramenskii (1)

1)Uniwersytet Gdański

ChatGPT na studiach – pomocnik czy przeszkoda w nauce?

Wraz z popularyzacją narzędzi opartych na AI, takich jak ChatGPT, coraz częściej pojawia się pytanie o ich rzeczywiste miejsce w procesie uczenia się. Z jednej strony ChatGPT oferuje studentom szybki dostęp do informacji, pomoc w redagowaniu tekstów czy planowaniu nauki. Z drugiej strony może prowadzić do spadku motywacji do samodzielnego myślenia, powierzchownego przyswajania wiedzy oraz uzależnienia od „gotowych odpowiedzi". Celem wystąpienia jest przyjrzenie się, jak studenci faktycznie korzystają z tego narzędzia – czy traktują je jako wsparcie intelektualne, czy raczej jako skrót do zaliczeń. Poruszone zostaną też kwestie etyczne, takie jak granica między pomocą a plagiatem, oraz rola uczelni w kształtowaniu kompetencji krytycznego korzystania z AI. Refleksja nad tym, jak ChatGPT może wspierać proces edukacyjny bez zastępowania samodzielnego myślenia, wydaje się kluczowa w erze cyfrowej edukacji.

e-mail: i.ramenskii.186@studms.ug.edu.pl

mgr Izabela Walczak (1)

1)Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Let's chat(GPT) about learning and teaching

Artificial Intelligence is transforming the landscape of learning and teaching. It supports the acquisition of information and knowledge, facilitates skill practice, and provides personalized feedback. Learners may benefit from summaries of complex theories, learning path plans, and having written work edited. This raises important questions: How does AI impact the quality of learning? In what ways should formal education support students in developing critical and creative thinking skills, rather than relying solely on AI-generated solutions? What is the role of teachers in this new context? We will explore these questions as one might capture an instant with instax photography, recognizing that the current understanding may be only temporary in the rapidly changing landscape of AI in education.

e-mail: iwalczak@ahe.lodz.pl

Chemia i Środowisko / Chemistry and Environmental

mgr Ammar Haider (1) , dr hab.Grzegorz Boczkaj

1) Gdańsk University of Technology, Poland.

Activation of novel sulfur based reducing agent/formaldehyde derived reductant by UV for effective degradation and dehalogenation of 2,5-Dichlorophenol

Among various advanced processes for water treatment, advanced reduction processes (ARP) emerges out as the most promising one for the degradation of halogenated compounds. Halogenated compounds are highly toxic, persistent, carcinogens and enlisted in pollutant of priority concerns by United States Environmental Protection Agency (US-EPA) and by European Union. From different reported reductants that are mostly used in ARPs, sulfur containing compounds such as dithionite, rongalite, sulfite are the most promising ones because upon UV irradiations they not only produce reducing radicals but some of them also generates hydrated free electrons that have highest reduction potential. In our present study, degradation of highly toxic but an over looked halogenated phenol i.e. 2,5-Dichlorophenol was investigated by using novel source of sulfur based reducing agent/formaldehyde derived reductant. Activation of reductant was achieved by UV radiations and under optimal dosage of reductant hundred percent degradation along with 100% dehalogenation was achieved in a reasonable time of treatment, while Sole UV process gave only partial degradation and low dehalogenation.

Funding information. The authors gratefully acknowledge financial support from the National Science Centre, Warsaw, Poland for project OPUS nr UMO-2021/ 41/B/ST8/0157.

Ammar.haider@pg.edu.pl, Grzegorz.boczkaj@pg.edu.pl

dr Bakhtiar Ali Samejo (1), Grzegorz Boczkaj (1)

1) Gdansk University of Technology, Poland

Advanced Reduction Processes

First highly efficient degradation and dechlorination of herbicides by photocatalytic hydrogenation: Advanced reduction processes (ARP) approach Advanced reduction processes (ARPs) are an effective solution for the degradation of various kinds of compounds and offer effective alternatives to Advanced Oxidation Processes (AOPs). Numerous AOPs have been extensively studied, such as those based on catalysts, persulfate, and cavitation. These AOPs can produce a range of oxidizing radicals. Organic pollutants may oxidize as a result of these radicals' reactions with pollutant molecules. ARPs, has received significant attention based on the generating highly active reductants and their degradation mechanism to reduce the persistent contaminants.

e-mail: bakhtiar.ali.samejo@pg.edu.p

mgr Muhammad Yasir Amin (1), dr hab. Grzegorz Boczkaj

1) Gdansk University of Technology

Development of Novel Advanced Reduction Process for Water and Wastewater Treatment

This study aims to develop novel, advanced chemical processes for treating water and wastewater contaminated with persistent organic pollutants, such as Clopyralid, a herbicide used against broadleaf weeds. The treatment method employs the advanced reduction process (ARP), utilizing a sulfite-based reducing agent such as sodium metabisulfite (SMS). This process is combined with hydrodynamic cavitation (HC), ultraviolet (UV) irradiation, and low- and high-frequency sonocavitation (SC) to enhance the efficiency of the reducing agents, thereby improving the degradation process [1,2]. The degradation efficiency and byproduct formation were monitored using HPLC, with initial results indicating substantial degradation for the HC-UV system, showing SMS dose and time influenced degradation. However, the degradation efficiency for the SC system was very low. The optimization of various parameters, such as pH and cavitation number, is planned to achieve maximum degradation. The identification of by-products will be conducted using gas chromatography hyphenated with mass spectrometry (GC-MS) to assess the mechanistic pathways and environmental safety of the process. The proposed method will further be applied to model aqueous solutions and real samples to check its suitability for wastewater treatment.

Emails: muhamin@pg.edu.pl, grzegorz.boczkaj@pg.edu.pl

inż. Zuzanna Bieńkowska, dr Katarzyna Rybicka-Jasińska

1) Polska Akademia Nauk

Elektrochemiczne i fotoelektrochemiczne przekształcanie tioamidów w amidy jako przykład zrównoważonej syntezy związków organicznych

Postęp w chemii organicznej coraz silniej koncentruje się na rozwoju zrównoważonych metod syntezy, eliminujących toksyczne odczynniki. Fotochemia, wykorzystująca światło jako odnawialne źródło energii, pozwala prowadzić reakcje w łagodnych warunkach, ale wymaga fotokatalizatorów i dobrej absorpcji światła przez związki chemiczne. Alternatywą jest elektrochemia, zastępująca chemiczne utleniacze prądem elektrycznym, jednak jej ograniczeniami są reakcje uboczne i pasywacja elektrod. Połączenie obu metod w ramach fotoelektrochemii umożliwia realizować złożone przekształcenia z wysoką selektywnością i efektywnością atomową.

Szczególne znaczenie we współczesnej syntezie zyskują pochodne kwasów karboksylowych, zwłaszcza tioamidy – związki o potwierdzonej aktywności biologicznej, wykorzystywane m.in. jako środki ochrony roślin czy substancje czynne leków. Ich właściwości chemiczne oraz zdolność do przekształcania w oksoamidy czynią je atrakcyjnym celem badań, zwłaszcza w chemii kwasów nukleinowych i znakowania izotopowego. Dotychczasowe podejścia koncentrowały się głównie na metodach fotochemicznych, np. katalizowanej chlorofilem desulfuryzacji (Yang et al., 2022) czy świetlnej konwersji grupy tiolowej w pochodnych rodaniny (Das et al., 2024).

W odpowiedzi na te osiągnięcia oraz rosnące potrzeby w zakresie zrównoważonej syntezy, celem naszych badań było opracowanie elektrochemicznych i fotoelektrochemicznych metod przekształcania tioamidów w amidy. Modelową reakcję stanowiło przekształcenie pochodnej proliny, aminokwasu występującego w wielu białkach. Przedstawione podejście może stanowić podstawę do rozwoju uniwersalnych strategii przekształceń siarkoorganicznych związków naturalnych i bioaktywnych.

Badania zostały zrealizowane w ramach projektów: First TEAM FENG.02.02-IP.05-0103/23
SONATA 16 NCN, 2020/39/D/ST4/01510„Fotoelektrochemiczna konwersja biomasy – krok w kierunku zrównoważonej syntezy związków chemicznych” „Fotoelektrokataliza w jednoczesnej, sparowanej elektrolizie – podejście zero-waste w nowoczesnej syntezie organicznej”

inż. Marta Kamińska, dr hab. inż.Andrzej Nowak, dr inż. Marta Prześniak-Welenc

Politechnika Gdańska

Inżynieria struktury warstwowych wanadanów sodowo-potasowych (NaxK2-xV6O16·nH2O) dla zastosowań w bezwodnych bateriach jonowych

Rozwój technologii magazynowania energii wciąż opiera się na ogniwach litowo-jonowych, jednak ograniczona dostępność litu, jego wysoki koszt oraz problemy z bezpieczeństwem – wynikające z użycia palnych elektrolitów – skłaniają do poszukiwań alternatywnych systemów. Wśród nich szczególną uwagę zyskują ogniwa sodowo- i potasowo-jonowe (SIB, PIB), bazujące na bardziej dostępnych i tańszych kationach Na^+ i K^+. Kluczowym wyzwaniem pozostaje jednak opracowanie stabilnych i pojemnych materiałów katodowych.

W rozpatrywanej pracy przedstawiono badania nad warstwowymi wanadanami sodu, potasu i ich mieszanymi formami – NaxK2–xV6O16·nH2O – uzyskanymi przyjazną dla środowiska metodą eksfoliacji w fazie ciekłej z wymianą jonową (LPE-IonEx). Materiały te wyróżnia obecność jonów Na^+ i/lub K^+ oraz wody krystalizacyjnej, co umożliwia modyfikację odległości międzypłaszczyznowych i usprawnienie transportu jonowego. Wykazano, że częściowe podstawienie Na^+ jonami K^+ w strukturze NaVO indukuje zmianę symetrii krystalicznej, skutkując podwojeniem parametru sieciowego c oraz poprawą właściwości elektrochemicznych materiału.

Badania obejmowały szczegółową analizę właściwości fizykochemicznych i elektrochemicznych otrzymanych materiałów, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu stosunku Na^+/K^+ oraz zawartości wody krystalizacyjnej na strukturę i właściwości elektrochemiczne. Przeprowadzono kompleksową charakterystykę materiałów przy użyciu technik XRD, SEM, FTIR, XPS, ICP-OES oraz TG, w celu określenia ich jednofazowości, morfologii, dokładnej stechiometrii i stopnia uwodnienia. Właściwości elektrochemiczne materiałów katodowych badano w konfiguracjach półogniw z jonami Li^+, Na^+ i K^+, wykorzystując techniki woltamperometrii cyklicznej (CV) oraz testów galwanostatycznych w szerokim zakresie gęstości prądowych.

inż. Maja Daroszewska, mgr inż. Klaudia Prusik, dr inż. Marta Prześniak-Welenc

Politechnika Gdańska

Nanowłókna $MgV_6O_{16}\cdot 1,75H2O$ jako skuteczny materiał do usuwania kationowych zanieczyszczeń w środowisku kwaśnym

Zapewnienie dobrej jakości wody, coraz częściej skażonej złożonymi związkami chemicznymi pochodzenia antropogenicznego, stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa. Szczególnie problematycznym zagadnieniem pozostaje obecność kationowych zanieczyszczeń w środowiskach kwaśnych, gdzie tradycyjne adsorbery wykazują ograniczoną skuteczność. W warunkach obniżonego pH, na skutek wysokiego stężenia jonów wodorowych (H^+), aktywne miejsca powierzchni materiału są konkurencyjnie zajmowane, co znacząco redukuje ich zdolności sorpcyjne.

Z tego względu adsorbenty powinny charakteryzować się dużą powierzchnią właściwą, wysoką gęstością centrów aktywnych oraz odpornością chemiczną w środowisku kwaśnym. Kluczowe parametry decydujące o ich efektywności to także pojemność sorpcyjna oraz kinetyka adsorpcji, które określają zdolność wiązania zanieczyszczeń i szybkość zachodzącego procesu.

W odpowiedzi na te potrzeby, w niniejszej pracy skoncentrowano się na syntezie oraz charakterystyce nanostruktur $MgV_6O_{16}\cdot 1,75H2O$, otrzymanych za pomocą innowacyjnej metody LPE-IonEx. [1] Otrzymany materiał odznacza się korzystną morfologią oraz dużą powierzchnią właściwą, sprzyjającą procesowi adsorpcji.

Przeprowadzone badania adsorpcyjne potwierdziły wysoką skuteczność $MgV_6O_{16}\cdot 1,75H2O$ w usuwaniu modelowych zanieczyszczeń kationowych. Szczególny nacisk położono na analizę zależności efektywności adsorpcji od wartości pH, wykazując, że materiał ten charakteryzuje się znacznie zwiększoną wydajnością w warunkach kwaśnych. Zjawisko to wyróżnia $MgV_6O_{16}\cdot 1,75H2O$ na tle porównywalnych rozwiązań opisywanych w literaturze, podkreślając jego potencjał aplikacyjny w kontekście zaawansowanych technologii oczyszczania wód.

mgr inż. Izabela Turkowska, Natalia Kowalewska (1), Przemysław Parys (1)
1) Fundacja na rzecz nauki Bioinvention

Nowoczesne materiały polimerowe przyjazne dla środowiska naturalnego

Celem prac realizowanych jest otrzymanie nowego materiału przyjaznego dla środowiska naturalnego.

Materiały polimerowe są szeroko stosowane jako materiały konstrukcyjne. Należy zwrócić uwagę, że recykling i odzysk tej grupy materiałów jest procesem długotrwałym oraz wywołujący negatywne skutki w odniesieniu do środowiska. Każda z poznanych metod ma wady oraz ograniczenia, jednym z nich są słabsze właściwości mechaniczne oraz funkcjonalne materiału. Nowoczesne rozwiązania badawcze są prowadzone w celu poznania najlepszej metody recyklingu opartej na selektywnym rozpuszczaniu. Metoda polega na doborze reagentów chemicznych oraz rozpuszczalników, tak aby rozpuszczeniu uległ jedynie jeden polimer, który jest składową danego materiału lub wszystkie polimery składowe poza jednym. W rezultacie możliwa jest separacja polimerów bez mechanicznego oddziaływania na strukturę. Natomiast rezultat działań można ocenić za pomocą metod do charakteryzowania materiałów inżynierskich na przykład skaningowej mikroskopii elektronowej czy też spektroskopii Romana. Działania opierają się na opracowaniu technologii odzysku materiałów polimerowych, które powstały z produkcji przemysłowej. Polimery te mają charakter przewodów, zdolnych do transportu płynów. Cechą charakterystyczną materiałów jest wielowarstwowa budowa. Warstwy różnią się w sposób znaczący składem chemicznym oraz ułożeniem. Materiały tego typu są szeroko wykorzystywane w inżynierii mechanicznej czego przykładem jest motoryzacja. Efektem prowadzonych badań ma być nowy kompozyt przyjazny dla środowiska naturalnego oraz odporny na działanie czynników zewnętrznych. Prowadzone badania mają charakter utylitarny i stanowią możliwość wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w dyscyplinie inżynieria mechaniczna.

Sattibabu Merugu (1), Karolina Jagiello (1,2), Sabina Halappanavar (3), Andrew Willliams (3), Ulla Vogel (4), Tomasz Puzyn (1,2)
1) University of Gdansk
2) QSAR Lab Ltd.
3) Environmental Health Science and Research Bureau, Health Canada
4) The National Research Centre for the Working Environment, Denmark

Transcriptomics-based and AOP-informed Metal Impurities in Carbon Nanotubes: Towards the Global Nano-QSAR Models

The Quantitative Nanostructure-Activity Relationships (Nano-QSAR) models offer a promising alternative to animal testing by enabling cost-effective and mechanistically relevant predictions of nanomaterial toxicity. However, many existing models lack a biological interpretation of the selected predictive features. To address this gap, our previous work developed AOP-informed Nano-QSAR models that integrate early transcriptomic pathways-level responses aligned with known toxicity mechanisms (e.g. inflammation and lung fibrosis).

In this study, we advance this approach by developing global nano-QSAR models anchored in adverse outcome pathway (AOP) frameworks. By ensemble machine learning algorithms, we linked the structural characteristics of single and multi-walled carbon nanotubes (S- and MWCNTs) to acute pathway-level responses associated with key events (KEs) of AOP33 and AOP237. The resulting model achieved strong predictive performance (R2 =0.85, RMSEc =1.98, Q2Ext =0.90, and RMSEExt =1.23), identifying that specific surface area and metal impurities such as Fe2O3 and CoO of CNTs as critical factors influencing the activation of inflammation and fibrotic-related pathways.

These findings highlighted the utility of AOP-guided Nano-QSAR modelling as a valuable in silico New Approach Methodology (NAM) for nanotoxicology. Such models support the rational design of safer nanomaterials, contribute to the 3Rs principle (replacement, Reduction, and Refinement of animal use), and align with regulatory initiatives such as the European Union's Safe-by-Design framework.

Acknowledgements: This work was funded via the National Science Centre in the frame of the TransNANO project (UMO-2020/37/B/ST5/01894).

E-mail: tomasz.puzyn@ug.edu.pl; karolina.jagiello@ug.edu.pl

mgr Aleksandra Dzendrowska-Wójcik (1), dr Katarzyna Galer-Tatarowicz (1), dr Aleksandra Bojke (1), mgr inż. Agnieszka Flasińska (1), dr Grażyna Dembska (1)

1) Uniwersytet Morski w Gdyni

Wisła pod presją przemysłu – monitoring jakości wód i nowe regulacje

Wisła pełni kluczową rolę w polskim ekosystemie – dostarcza wodę pitną, wspiera bioróżnorodność i gospodarkę wodną. Jednak przemysł, zwłaszcza odprowadzanie zasolonych ścieków, zagraża jakości jej wód. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, Polska musi chronić wody śródlądowe, regularnie oceniając wpływ działalności przemysłowej i aktualizując normy środowiskowe.

Celem pracy była ocena wpływu zasolonych ścieków z zakładów Janikosoda i Soda-Mątwy na jakość wód Wisły oraz analiza rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń na podstawie stężeń chlorków, siarczanów i azotu ogólnego. Wyniki porównano z obowiązującymi w czasie badań oraz aktualnymi przepisami dotyczącymi jakości wód.

Badania prowadzono w latach 2015–2016, podczas rekordowo niskich stanów wód Wisły, co umożliwiło szczegółową obserwację rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń przy ograniczonym przepływie. Próbki pobierano w czterech punktach – przed i do 5 km za miejscem zrzutu ścieków. Analizy stężeń azotu ogólnego, chlorków i siarczanów wykonano w akredytowanym laboratorium. Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej.

W badaniach nie stwierdzono przekroczeń wartości granicznej dla II klasy jakości wód w przypadku siarczanów i azotu ogólnego, nawet przy niskich przepływach. Brak istotnych statystycznie różnic stężeń przed i za zrzutem może wskazywać, że odprowadzane ścieki nie wywierały mierzalnego wpływu na jakość wód w badanym fragmencie rzeki, co może wynikać z wysokiego stopnia rozcieńczenia i niewielkiego udziału zanieczyszczeń względem objętości przepływającej wody. Jednak przekroczenia średniorocznych wartości chlorków w dwóch punktach pomiarowych sugerują potrzebę dalszego monitoringu. Wprowadzone po 2016 r. przepisy zaostrzyły kryteria oceny, co oznacza, że wcześniejsze wyniki mogłyby dziś zostać uznane za przekroczenia. Zmiany legislacyjne podkreślają rosnące znaczenie ochrony ekosystemów rzecznych – konieczne jest pogłębienie badań nad wpływem zrzutów punktowych, gdyż postępujące zmiany składu chemicznego wód mogą trwale zaburzyć ich naturalne właściwości i funkcjonowanie środowiska wodnego.

e-mail: adzendrowska@im.umg.edu.pl

Chemia nieorganiczna z elementami chemii koordynacyjnej

Wiktoria Błaszkiewicz(1), dr inż. Aleksandra Ziółkowska(1), dr hab. inż. Łukasz Ponikiewski(1)

1) Politechnika Gdańska

Aktywacja wiązania P=C w fosfanylofosfaalkenach

\

Omawiane fosfanylofosfaalkeny[1,2] to grupa związków o wzorze ogólnym R_1R_2**P–P=C**R_3R_4 (R_1, R_2 = *i*Pr_2N, Et_2N, *t*Bu, *i*Pr, Ph; R_3, R_4 = grupy arylowe lub alkilowe). Związki charakteryzują się aktywnym wiązaniem C=P oraz wiązaniem P–P z wolnymi parami elektronowymi na atomach fosforu.

Celem pracy grupy badawczej, do której należę, była synteza nowych inicjatorów polimeryzacji anionowej. Wykorzystano do tego nowy typ fosfanylofosfaalkenu, który zawiera zarówno podstawniki aminowe jak i arylowe na atomie fosforu i poddano go reakcjom z odczynnikami nukleofilowymi (RLi; R = *n*Bu, Ph).[3]
W reakcjach następuje aktywacja wiązania P=C i utworzenie stabilnego karboanionu. Otrzymane związki mają potencjał służyć jako materiały polimerowe bogate w fosfor.

Podziękowania za finansowanie badań w ramach Inicjatywa Doskonałości – ‘Uczelnia Badawcza (IDUB)’ grant the SILICIUM SUPPORTING CORE R&D FACILITIES (DEC-2/2021/IDUB/V.6/Si).

email: s193789@student.pg.edu.pl

mgr Natalia Żukowska(1), dr Mateusz Kowalik(1), prof. dr hab. Mariusz Makowski(1)

1)Uniwersytet Gdański

Badanie zależności struktura–aktywność (SAR) nowych związków koordynacyjnych zawierających ligand sulfonamidowy

Jednym z kluczowych problemów zdrowia publicznego jest narastająca oporność drobnoustrojów na terapie farmakologiczne – w 2019 roku odpowiadała ona bezpośrednio za 1,27 miliona zgonów i była czynnikiem pośrednim w 4,95 miliona kolejnych przypadków [1]. Z kolei, choć przez dekady rak uchodził za wyrok, dynamiczny rozwój medycyny i biologii w XX wieku znacząco poszerzył dostępne metody jego leczenia [2]. Popularne leki przeciwnowotworowe oparte na platynie, mimo swojej skuteczności, cechują się licznymi ograniczeniami, takimi jak wysoka toksyczność, czy niska selektywność działania. Z tego powodu rośnie zainteresowanie, a przede wszystkim potrzeba poszukiwania związków koordynacyjnych opartych na innych metalach. Związki koordynacyjne Rh(III) i Ir(III) wykazały w tym zakresie obiecujące właściwości przeciwnowotworowe [3].

Zaprojektowano i zsyntetyzowano nową pochodną sulfonamidową na bazie 1,10-fenantrolino-5-aminy oraz otrzymano związki koordynacyjne z wykorzystaniem jonów Rh(III) oraz Ir(III). Przeprowadzono analizę fizykochemiczną otrzymanych związków (CHNS, FT-IR, ESI-MS, NMR) oraz badania techniką SwitchSENSE oddziaływań z DNA.

Celem badań była wstępna ocena skuteczności i bezpieczeństwa otrzymanych związków jako leków oraz analiza wpływu zastosowanego jonu metalu na ich oddziaływanie z DNA.

email: natalia.zukowska@phdstud.ug.edu.pl

inż. Tomasz Wojnowski (1), dr hab. inż. Rafał Grubba (1)

1)Politechnika Gdańska

Bor, fosfor i gra w elektrony: nowe oblicze kwasów Lewisa

W klasycznym ujęciu chemii kwasy definiuje się jako donory protonów, a zasady jako ich akceptory. Jednak podejście Lewisa, traktujące kwasy i zasady jako odpowiednio akceptory i donory par elektronowych, jest również bardzo uniwersalne i bardzo przydatne w opisie reaktywności związków chemicznych. Szczególną rolę odgrywają tu związki pierwiastków grup głównych, zwłaszcza silne kwasy Lewisa, takie jak organoborany czy halogenki glinu, szeroko stosowane w katalizie.

Interesującym rozwinięciem klasycznej chemii kwasów i zasad Lewisa jest koncepcja sfrustrowanych par Lewisa (*ang. Frustrated Lewis Pairs, FLP*) - układów, w których kwas i zasada Lewisa, z powodu przeszkód sterycznych, nie tworzą wiązania koordynacyjnego , lecz pozostają reaktywne wobec innych małych cząsteczek. Znane są zarówno międzycząsteczkowe **1A**, jak i wewnątrzcząsteczkowe **1B**, **1C**, układy FLP (Rysunek 1). Do tej drugiej grupy należą m.in. związki z wiązaniem bor–fosfor, takie jak **1B** fosfinoborany. Ostatnio odkrytą grupą ambifilowych związków z wiązaniem B-P są kationy fosfinoboreniowe **1C**, które możemy traktować jako kationowe fosfinoborany. Niska liczba koordynacyjna atomów boru i fosforu oraz deficyt elektronowy sprawia, że związki te okazały się skutecznymi aktywatorami małych cząsteczek .

Badania sfinansowano z projektu ARGENTUM (DEC-20/2021/IDUB/I.3.3) w ramach programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza, Politechnika Gdańska.

e-mail: s180637@student.pg.edu.pl

mgr Magdalena Stasiuk(1) , prof. dr hab. Mariusz Makowski(1)

1)Uniwersytet Gdański

Modyfikacje sulfonamidów jako strategia walki z lekoopornością

Zjawisko lekooporności wynika ze zdolności drobnoustrojów chorobotwórczych do przetrwania i dalszego namnażania się w warunkach działania farmaceutyku. Mikroorganizmy te ulegają mutacjom, nabywają nowe geny, co w rezultacie prowadzi do obniżenia efektu terapeutycznego leków. W obecnych czasach coraz częściej obserwuje się występowanie tego procesu również w przypadku chorób nowotworowych. Jedną ze strategii zwalczania lekooporności są badania nad nowymi związkami o potencjale terapeutycznym. Najczęściej wiąże się to z udoskonalaniem struktury związków o potwierdzonej aktywności biologicznej w celu zwiększenia ich skuteczności oraz poszerzenia spektrum działania .

Kluczowym aspektem w projektowaniu nowych leków jest sformułowanie wstępnej hipotezy dotyczącej ich oddziaływania z zamierzoną biocząsteczką. Amidy kwasów organosulfonowych zawierające fragmenty arylowe prawdopodobnie mogą wykazywać aktywność interkalującą z helisą DNA. Zaproponowane pochodne arylosulfonamidowe, drogi ich syntezy i określenie profilu fizykochemicznego stanowią możliwy kierunek dalszych badań nad ich aktywnością biologiczną.

e-mail:magdalena.stasiuk@phdstud.ug.edu.pl

Contemporary Perspectives on the Classical Accordion

MA Georgios Lolas (1)

1) Music and Arts University of the City of Vienna

“Exploring a New Diverse Identity for Performers of Contemporary Music”: An Interdisciplinary Approach for Accordion Performance, Balancing Between Equal Temperament and Microtonal Tuning Systems

This artistic research project is focusing on the interpretative dimensions that shape performances and receptions of contemporary microtonal performative music for accordion. My research explores key performative elements through engagement with selected works, while also investigating ways to expand this emerging accordion performance practice through interdisciplinarity. The initial aim is to discover a new performer's identity and to examine the performer’s limits on stage when experimenting with multiple artistic gestures and forms, particularly when balancing between two tuning systems: equal temperament and microtonal tuning.

Employing an autoethnographic reflection process, this research project is based on hands-on experimentation with two tuning systems. The research investigates how performers negotiate recent interpretative developments in compositional trends, ultimately revealing a new dimension of performer identity. To illustrate this approach, a case study of the performative piece “Diffracted Thoughts” by Minas Borboudakis will be presented, demonstrating a gestural analysis through an ethnographic spectrum.

This research offers a comprehensive exploration of interpretation in contemporary performative music, uncovering the dynamic interplay between performer, composer, and audience. The realization of a new and diverse performance identity not only enriches the expressive language and mindset of the accordion community and contemporary music performers, but also contributes meaningfully to the future of music.

MMUS Manca Dorn (1)

1) Konservatorium Rostock

Connections between multiple intelligences used in the performance and teaching of contemporary art music

The interpretation of contemporary classical art music presents a cognitively and physically demanding practice that necessitates an expanded view of musical intelligence. This presentation applies Howard Gardner's Theory of Multiple Intelligences as a theoretical and performative lens to argue that the act of interpreting contemporary scores is not confined to a single domain of cognition, but rather unfolds through the interaction of multiple intelligences - consciously and unconsciously activated in the performer's body and mind. Gardner defines intelligence as "*a set of skills of problem solving… (and) the potential for finding or creating problems—thereby laying the groundwork for the acquisition of new knowledge*" (Gardner, 1989/1993, p. 61). In contemporary art music performance, this manifests in real-time negotiation between notation, structure, and personal interpretation. The classical accordionist, in particular, engages a spectrum of intelligences: logical-mathematical reasoning in deciphering complex rhythmic and structural frameworks; bodily-kinesthetics and visual-spatial intelligences (in managing bellows movement, pressing buttons on the instrument, and as well sound projection) and intrapersonal and interpersonal intelligences (articulating expressive intention and collaborative sensitivity). Gardner insists that "*there exists a multitude of intelligences, quite independent of each other… each intelligence has its own strengths and constraints*" (p. xix), a view that profoundly resonates with the multifaceted role of the contemporary performer. This argument is further substantiated through qualitative interviews with four distinguished Finnish educators and performers of contemporary art music, who emphasise that contemporary music interpretation transcends technical proficiency and calls upon deeply embedded cognitive, sensory, and emotional faculties. As Gardner notes, "*music expresses itself… (it is) the embodiment of feelings*" (p. 106), suggesting that the interpreter's mind functions as a generative, not merely receptive, site of artistic meaning. Drawing from my integrated role as a professional concert accordionist, educator, researcher, and mentor, I propose the concept of *embodied cognition in sound* to articulate this phenomenon. This framework advances a more holistic pedagogy for contemporary accordion training—one that values the cultivation of diverse cognitive modalities alongside instrumental skill. By centering the performer's cognitive agency and embodied knowledge, this perspective repositions the accordionist as an interpretative co-creator and active participant in the creative practice of contemporary art music.

Dr José Filipe da Silva Valente (1)

1) Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Idiomatic compositional process for classical accordion

The present research focuses on the idiomatic compositional process for the musical instrument classical accordion. It has as main goals: (1) to know the composers' perceptions about the classical accordion's potentialities and limitations in regards to the idiomatic compositional process for this instrument; (2) to know the difficulties within the idiomatic compositional writing for classical accordion; (3) to develop solutions for the respective difficulties within the idiomatic compositional writing for classical accordion - creation of a manual that explains, in a more thorough way, the compositional process for this instrument; (4) interpretative analysis of four original compositions for classical accordion solo created within the scope of this research; (5) recording a CD with the previously mentioned four new pieces jointly with four other pieces already written for classical accordion, which are representative of an idiomatic writing for this instrument.

The outlined goals are justified by the fact that the researcher, a classical accordionist, feels motivated to deepen the knowledge of the idiomatic writing for classical accordion, wishing to contribute for a better use of this instrument's potentialities and a better performance for any classical accordionist. The research presents a theoretical foundation that focuses on the operation, characteristics, technical possibilities, effects, potentialities and performative limitations of this instrument. The investigator describes and bases the methodological choices underlying this research, pointing to the case study and personal interview survey. The presented results are based on the collected data from the artistic collaborative process with four composers and also on the content analysis from the interviews that are made to eight composers.

Kindly supported by Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Statens Kunstfond, Dansk Komponistforening, Solistforeningen af 1921, Aage og Johanne Louis-Hansen Fond and Solistforbundet.

zevalente_23@hotmail.com

MA Momir Novakovic (1)

1) Estonian Academy of Music and Theatre

Modern Built Instrument in the Context of Early Music Performance

As an instrument that only fully developed in the classical music field in the second half of the twentieth century, the accordion lacks the historical repertoire and therefore has to rely on music written for other keyboards, especially harpsichord, for a large part of its concert practice and educational curricula. As a result, the accordion community is faced with a major problem when it comes to the available literature on how to approach the early keyboard repertoire within its appropriate performance practices and at the same time avoid limiting the use (or misuse) of the accordion's technical possibilities and sound nature, which is significantly different from that of the harpsichord. Hence the question of this research: How and to what extent can I make use of the selected characteristics of the accordion in the interpretation of early music repertoire for harpsichord, following the principles of historically informed performance? Among the various possible directions, this research will explore to what extent and how we should use the possibility of sound manipulation offered by the accordion bellows when playing the harpsichord repertoire, and how this results in the desired combination of articulation, dynamics and sound attack. The method of exploring the relationship between the sonic nature of the accordion and the period practices of string and wind instruments, as well as those of voice, speech and dance, helps me to understand how to propose aesthetically justified interpretations of dynamic movements and sound attack on the accordion. This research begins with the study of historically informed performance and analysis of selected recordings to ensure awareness of original performance practices, and then, through a practice-based approach and case studies, generates different ideas for the interpretation of Baroque pieces for harpsichord on the accordion.

Dr Lore Amenabar Larrañaga (1)

1) Royal Academy of Music, England

Navigating The (Quarter-Tone) Accordion: Approaches to Composition and Pedagogical Versatility in Music Theory

The quarter-tone accordion, a rare and innovative instrument, offers unique expressive potential for both composition and pedagogy while delving into the nuances of microtonal music. Since the first quarter-tone accordion was built in 2005 by Finnish accordionist and composer Veli Kujala, the instrument has seen several iterations. These models have generally adapted classical accordions by integrating quarter-tone reed blocks, resulting in partial functionality that compromises the instrument's integrity. In response, this research explores the creation of the first quarter-tone accordion specifically designed to produce micro-intervals, rather than 'preparing' existing instruments. The aim was to strike a balance between the distinct identity of the instrument and achieving technical practicality for performers. Central to this development was a series of eight artistic decisions that shaped the instrument's form and function. This paper focuses on two key aspects: the pedagogical versatility of the (Quarter-Tone) Accordion's layout in teaching music theory, and an exploration of the physical and conceptual resistances and affordances the microtonal instrument presents. By integrating traditional design with microtonal innovation, the Quarter-Tone Accordion offers a versatile framework for theory instruction and artistic exploration alike.

This research was supported by La Caixa Foundation.

e-mail: contact.loreamenabar@gmail.com

Mgr Wojciech Kowal (1)

1) Stanisław Moniuszko's Academy of Music in Gdańsk

Self-directed Accordion Learning – An Analysis of Available Educational Materials and Directions for Their Development

Self-directed learning to play an instrument is a common phenomenon among individuals without access to formal music education, as well as among those who approach music-making as a hobby. The accordion, popular across many musical genres, is one of the instruments frequently chosen by self-taught musicians.

The aim of this study is to analyze selected Polish-language educational materials intended for learning to play the accordion and to identify potential directions for their development in the context of contemporary educational trends.

The first part of the paper is dedicated to a review of Polish accordion method books (by W. Kulpowicz and A. Gembara).

The second part compares solutions used in other fields of education, particularly online learning models such as video course platforms. It examines how such methods could be applied to accordion education and explores the prospects for self-learners in the age of digitalization.

The conclusions drawn from the analysis may serve as a basis for reflecting on the future of accordion learning outside music schools and for identifying opportunities to enhance existing teaching methods.

MA Daminik Zhykh (1)

1) Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk

Stylistic Transformations in the Works of Krzysztof Olczak on the Example of Selected Compositions

The oeuvre of Krzysztof Olczak offers a compelling example of stylistic evolution in contemporary Polish music, particularly in the context of accordion literature. As both composer and performer, Olczak combines deep instrumental insight with creative freedom. His artistic language transcends a single aesthetic, embracing experimentation, folklore, and intertextual play. In this paper, three of his works — Fantasmagorie, Berceuse, and Accotango — serve as a prism through which to examine his compositional development.

Fantasmagorie (1978) reflects the legacy of Polish sonorism, prioritizing color and texture over traditional form. Olczak explores the expressive possibilities of the bellows, treating air and silence as compositional material. In contrast, Berceuse draws on Kashubian folklore, transforming traditional lullaby motifs through refined articulation and modal harmony. The third piece, Accotango, is an ironic yet respectful deconstruction of the tango genre, interweaving rhythmic regularity with disruption, and culminating in a distorted quotation of Blue Tango by Leroy Anderson.

These compositions illustrate Olczak's approach not as a rejection of earlier techniques, but as their reinterpretation and recontextualization. His music challenges performers both technically and interpretatively, giving the accordion a powerful, lyrical, and multifaceted voice in contemporary music.

Cyfrowe oblicza edukacji: technologia, zdrowie i przemiany społeczne

mgr Marcin Zieliński (1)

1) Fundacja Rozwój, Ochrona zdrowia, Sport i Edukacja

Cyfrowa transformacja administracji państwowej w dobie pandemii COVID – 19: istotne zmiany oraz konkluzje

Pandemia COVID – 19 stała się wymuszonym przyczynkiem cyfrowej transformacji administracji publicznej. Z uwagi na sanitarne restrykcje i jednoczesną konieczność zapewnienia ciągłości funkcjonowania urzędów, w szybkim tempie wdrażano rozwiązania z zakresu e-administracji, umożliwiające obywatelom zdalny dostęp do usług publicznych.

Transformacja wymuszona przez nadzwyczajne okoliczności, doprowadziła do trwałych zmian w systemie funkcjonowania instytucji publicznych i relacjach obywatel-państwo. W trakcie panelu zostaną omówione przemiany w kontekście edukacyjnym i społecznym. Poruszona zostanie kwestia progresu, jaki niesie za sobą cyfryzacja urzędów –przykładowo: zwiększenie dostępności usług dla osób z niepełnosprawnościami, poprawa efektywności procesów administracyjnych zwiększony poziom cyfrowych kompetencji obywateli – jak i o wyzwaniach, które uwidoczniły się w trakcie pandemii.

Zwieńczeniem panelu będzie określenie stosownych konkluzji obejmujących ocenę zrealizowanych założeń w dobie transformacji administracji publicznej, jak i wskazanie najistotniejszych braków oraz zagrożeń powstałych w wyniku tego procesu.

mgr Katarzyna Bryll (1), mgr Paulina Lewandowska (2)

1) Wojskowy Instytut Medyczny

2) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Cyfrowy pacjent – fizjoterapia hybrydowa w kardiologii jako przykład integracji medycyny i edukacji zdrowotnej online

W dobie cyfrowej transformacji systemów ochrony zdrowia rośnie znaczenie nowoczesnych modeli rehabilitacji, które łączą komponenty tradycyjnej terapii z technologiami telemedycznymi i narzędziami e-edukacyjnymi. Fizjoterapia hybrydowa w kardiologii to innowacyjna forma wsparcia pacjenta po incydentach sercowo-naczyniowych, która łączy opiekę stacjonarną z możliwością monitorowania i edukacji zdalnej. Celem wystąpienia jest przedstawienie modelu hybrydowego jako narzędzia poprawy dostępności do rehabilitacji kardiologicznej, zwiększenia zaangażowania pacjentów oraz skuteczności profilaktyki wtórnej.

W prezentacji omówione zostaną kluczowe komponenty modelu – m.in. zdalne sesje treningowe, monitoring parametrów życiowych, e-learning zdrowotny oraz komunikacja przez aplikacje mobilne. Szczególny nacisk położony zostanie na rolę edukacji zdrowotnej online jako integralnego elementu terapii, wspierającego zmianę stylu życia, zwiększającego adherencję terapeutyczną oraz budującego kompetencje zdrowotne pacjenta i jego rodziny. Zaprezentowane zostaną również dane z praktyki wdrożeniowej, w tym wyzwania organizacyjne i kompetencyjne związane z implementacją hybrydowych ścieżek rehabilitacyjnych w warunkach polskich.

Model „cyfrowego pacjenta” w kardiologii ukazuje potencjał synergii między medycyną, technologią i pedagogiką zdrowia, stanowiąc odpowiedź na rosnące potrzeby systemu opieki zdrowotnej i oczekiwania pacjentów w XXI wieku.

Szymon Kowalski (1) , Tymoteusz Simon (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Czy edukacja medialna pomaga w walce z dezinformacją?

Tło problemu.
Dezinformacja – rozumiana jako intencjonalne wprowadzanie odbiorców w błąd w celu osiągnięcia zysków politycznych lub finansowych – ma długą historię: już sto lat temu była narzędziem taktycznym KGB, a dziś wykorzystuje algorytmy, boty i media społecznościowe, by wywierać wpływ na masową skalę . Skalę kryzysu ilustrują dane Harvard Institute of Politics – 88 % młodych dorosłych uważa, że tradycyjne media „często" lub „czasami" kłamią, a ufa im zaledwie 2 % badanych .

Złożoność zjawiska.
Typologia C. Wardle wskazuje siedem form dezinformacji – od satyry po treści całkowicie sfabrykowane – co pokazuje, że odbiorcy muszą dziś rozpoznawać nie tylko fałsz, lecz i fałszywy kontekst czy „impostor content" . Dodatkowo, ponad 40 % dzieci w wieku 9-10 lat posiada już własny smartfon, co oznacza wczesny i niekontrolowany kontakt z cyfrowym obiegiem informacji.

Edukacja medialna jako tarcza.
Autorzy obu analizowanych rozdziałów podkreślają, że „najbardziej skuteczną formą walki z dezinformacją jest informowanie o niej" . Edukacja medialna – rozwijana od lat 20. XX w. i dziś definiowana na nowo – musi uwzględniać zarówno płaszczyznę instytucjonalną (szkoła, media publiczne), jak i społeczną (oddolna edukacja rówieśnicza) . Tymczasem w Polsce zasoby oficjalne są przestarzałe: rządowy portal edukacyjny nie był aktualizowany od dwóch lat, a materiały wciąż odwołują się do nieistniejących gimnazjów; jednocześnie 76 % osób 18-24 lata czerpie informacje z Internetu, a tylko 9 % z telewizji .

Nowe wyzwania dla programów nauczania.
Dynamiczny rozwój technologii – zwłaszcza generatywnej AI i deepfake'ów – wymusza poszerzenie zakresu kompetencji o krytyczną analizę obrazów i wideo oraz szybkie techniki weryfikacji treści . Interdyscyplinarność edukacji medialnej (pedagogika, socjologia, kultura cyfrowa) ma kluczowe

znaczenie dla budowania odporności społecznej, ale wymaga wsparcia nauczycieli odpowiednimi, bieżąco aktualizowanymi narzędziami .

Cel referatu.

Wystąpienie syntetyzuje ustalenia obu rozdziałów, aby:

● ukazać, jak historyczne i technologiczne uwarunkowania multiplikują ryzyko dezinformacji;

● dowieść, że systemowa, aktualna i wieloplatformowa edukacja medialna stanowi najskuteczniejsze narzędzie prewencji;

● zarysować rekomendacje programowe – m.in. włączenie typologii Wardle, trening rozpoznawania deepfake'ów i stałe monitorowanie kompetencji uczniów.

lic. Martyna Galubińska (1), Natalia Czekała (1)

1) Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westreplatte

Edukacja medialna wśród studentów pedagogiki - diagnoza postaw i wiedzy.
Czyli jak scrollować, nie ośmieszyć się i jeszcze coś z tego wynieść?

Celem niniejszego referatu jest poruszenie tematu nowego wymiaru edukacji medialnej, uwzględniając wiedzę i postawy studentów kierunków pedagogicznych.Wystąpienie koncentruje się na problematyce wiedzy studentów w zakresie aktualnych trendów w internecie, znajomość portali używanych przez młodych ludzi oraz twórców przez nich obserwowanych. Jednocześnie badanie porusza problematykę postaw studentów wobec profilaktyki, edukacji oraz aktualizacji wiedzy przyszłych pedagogów i edukatorów. Autorki zwracają uwagę na nieustanną potrzebę aktualizacji wiedzy z zakresu mediów społecznościowych użytkowanych przez dzieci, młodzież i adolescentów. W związku z dużym udziałem mediów w życiu każdego młodego człowieka oraz ich wpływem na wiele aspektów codziennego funkcjonowania, kompetencje pedagogów i edukatorów z zakresu wiedzy o internecie wydają się odgrywać znaczną rolę w procesie wychowawczo-edukacyjnym. Autorki dostrzegają w mediach nie tylko zagrożenia, ale również potencjał płynący z odpowiednio wykorzystanej przestrzeni cyfrowej – w dobie cyfrowego ucznia, analogowy pedagog może natrafić na przeszkody, których przekroczenie wymaga od niego nowego wymiaru kompetencji medialnych.

mgr Karolina Tomala - Włodarczyk (1), mgr Paulina Lewandowska (1)

1) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Innowacje w edukacji: Wykorzystanie technologii okularów VR do wzbogacenia procesu nauczania

W obliczu dynamicznego postępu technologicznego, zmian w szkolnictwie- innowacji w zakresie edukacji, nadejście cyfrowej rewolucji oraz wprowadzenie technologii wirtualnej rzeczywistości (VR) jako jednego z kluczowych i zarazem najbardziej nowoczesnych narzędzi w edukacji wydaje się być tylko kwestią czasu oraz kosztów. Od niedawna to rozwiązanie stosowane jest w obszarze terapii. Wydaje się być rozwiązaniem problemów związanych z wykluczeniem społecznym, czy informacyjnym.

W ramach panelu, w którym spróbujemy przeanalizować wpływ technologii 'virtual reality' (VR) na praktykę pedagogiczną, zwrócimy uwagę na możliwości, jakie oferują okulary VR w kontekście nowoczesnych metod nauczania.

W prezentacji wskażemy jak technologia VR wspomaga uczenie się poprzez działanie, zwiększa zaangażowanie i przyspiesza proces nauki, ponadto dzięki różnorodnym scenariuszom może różnicować tempo pracy i stylu uczenia się, a realizm sytuacyjny i immersja doświadczeń czyni to narzędzie unikatowym. Wirtualna rzeczywistość może wprowadzić do edukacji w szkołach wiele korzyści przez indywidualne podejście do nauczania, lepsze zrozumienie abstrakcyjnych pojęć, wielozmysłowe poznanie, a zarazem nową jakość nauczania.

Sięgniemy także do zastosowania technologii VR w innych dziedzinach, takich jak historia, biologia, przyroda, dodatkowo omówimy wyzwania związane z implementacją powyższych zagadnień/ technologii w szkołach. Jednym z kluczowych elementów naszego wystąpienia będzie kwestia dostępności oraz szkolenia z zastosowania technologii VR kadry, omówimy jej wpływ na zdrowie uczniów, omówimy także bodźcowanie narządu wzroku.

Mając na uwadze, że z technologii VR korzystają obecnie jedne z czołowych światowych uniwersytetów tj. Stanford, czy Harvard oraz stojąc przed faktem, iż współczesne realia wymagają nowoczesnego podejścia, w celu dostosowania się do aktualnej sytuacji oraz transferu wiedzy wskażemy wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań w postaci wprowadzenia okularów VR jako narzędzia wspierającego i wzbogacającego proces kształcenia.

Opowiemy jak innowacyjne podejście do nauczania, oparte na technologii Google VR, może znacząco wpłynąć na jakość edukacji, czyniąc ją bardziej dostępną i efektywną w dobie cyfrowej transformacji.

Piotr Kowalski (1), Katarzyna Przedwój (2)

(1) Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie Państwowy Instytut Badawczy, Akademia Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie
(2)Ośrodek Rehabilitacji „Biomicus”w Warszawie, Fundacja „Dzieciom zdążyć z pomocą”, Akademia Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie

Nowoczesne technologie cyfrowe w fizjoterapii onkologicznej - nowe możliwości wsparcia pacjentów i edukacji zdrowotnej

Postęp technologiczny i rozwój cyfryzacji otwierają nowe perspektywy w zakresie kompleksowej opieki nad pacjentem onkologicznym, w tym także w obszarze fizjoterapii. W wystąpieniu zaprezentowane zostaną wybrane narzędzia cyfrowe wspierające wspierające proces rehabilitacji pacjentów onkologicznych - od zdalnych platform do monitorowania postępów terapii, przez aplikacje mobilne wspomagające aktywność fizyczną i samokontrolę, po technologie rzeczywistości wirtualnej (VR) wykorzystywane w pracy na funkcją motoryczną i redukcją lęku oraz bólu.Omówiona zostanie także rola technologii w edukacji zdrowotnej i samodzielnym zarządzaniu objawami przez pacjentów. Szczególna uwaga zostanie poświęcona specyfice potrzeb osób w trakcie i po leczeniu nowotworowym, a także konieczności indywidualizacji podejścia terapeutycznego z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z leczenia onkologicznego. W części krytycznej przedstawione zostaną wyzwania związane z wdrażaniem innowacji w praktyce klinicznej - m.in. kwestie dostępności rozwiązań cyfrowych, ich walidacji klinicznej oraz kompetencji cyfrowych zespołów terapeutycznych. Wystapienie podkreśla znaczenie nowoczesnych technologii jako uzupełnienia tradycyjnych metod rehabilitacji onkologicznej oraz ich potencjał w poprawie jakości życia pacjenów. Słowa kluczowe: fizjoterapia onkologiczna, nowe technologie, cyfryzacja w ochronie zdrowia, edukacja zdrowotna, rehabilitacja pacjentów onkologicznych,VR, e-zdrowie.

Katarzyna Przedwój(1), Piotr Kowalski (2)

1) Ośrodek Rehabilitacji „Biomicus” w Warszawie- Fundacja Dzieciom „Zdążyć z pomocą”; AWF im. J. Piłsudskiego w Warszawie

2) Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie Państwowy Instytut Badawczy; AWF im. J. Piłsudskiego w Warszawie

Nowoczesne technologie we wspomaganiu fizjoterapii pediatrycznej – innowacyjne narzędzia w edukacji, terapii i praktyce zdrowotnej

Postępująca cyfryzacja systemów ochrony zdrowia i edukacji stwarza nowe możliwości w zakresie kompleksowego wsparcia rozwoju dzieci z zaburzeniami funkcji ruchowych. W referacie przedstawiono aktualne kierunki zastosowania nowoczesnych technologii cyfrowych (m.in. wielofunkcyjne systemy do rehabilitacji i ćwiczeń, wirtualna rzeczywistość, aplikacje mobilne, interaktywne platformy edukacyjne i sensory ruchu) w fizjoterapii pediatrycznej. Omówiono również potencjał tych narzędzi w kontekście edukacji pacjentów, rodzin oraz specjalistów ochrony zdrowia, a także motywacji dzieci z niepełnosprawnością ruchową objętych terapią długoterminową,. Szczególną uwagę poświęcono integracji rozwiązań cyfrowych z praktyką fizjoterapeutyczną oraz ich roli w indywidualizacji procesu terapii i poprawie współpracy z pacjentem oraz zaangażowania interdyscyplinarnego zespołu. Przeanalizowano także wyzwania i ograniczenia związane z implementacją innowacji w pracy z dziećmi, w tym kwestie etyczne, kompetencyjne i dostępnościowe. Prezentacja wpisuje się w szerszą debatę na temat transformacji cyfrowej w systemie ochrony zdrowia i edukacji, wskazując na potrzebę tworzenia zrównoważonych modeli wdrażania technologii przyjaznych dziecku i rodzinie.

mgr Robert Tylka (1), Karolina Tomala - Włodarczyk (1)

1) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Silne i słabe strony wykorzystywania technologii cyfrowych, a wybrane zachowania młodzieży i młodych dorosłych

W erze cyfrowej technologia odegrała kluczową rolę w kształtowaniu zachowania młodzieży i młodych dorosłych. W naszym wystąpieniu skoncentrowaliśmy się na analizie silnych i słabych stron wykorzystywania technologii cyfrowych oraz ich wpływie na wybrane aspekty zachowania tej grupy wiekowej. Technologie cyfrowe umożliwiły młodym ludziom łatwy dostęp do informacji, co sprzyjało kształceniu umiejętności krytycznego myślenia oraz rozwijaniu zainteresowań. Umożliwiły także nawiązywanie relacji społecznych poprzez platformy społecznościowe, co wspierało poczucie przynależności i integracji. Z drugiej strony, pandemia COVID-19 przyczyniła się do zwiększonego korzystania z internetowych sposobów nauki, co ujawniło zarówno korzyści, jak i wyzwania związane z edukacją zdalną.

Badanie on-line na grupie 89 osób w wieku 18-34 lata ujawniło, wiele młodych osób musiało dostosować się do nowej rzeczywistości, co w niektórych przypadkach prowadziło do ujawnienia problemów z motywacją, koncentracją oraz jakości interakcji z rówieśnikami. W szczególności młodzież w przedziale wiekowym 18-24, która często angażuje się w korzystanie z Internetu, wykazuje różnorodne postawy wobec zdrowia. Z analizy danych wynika, że 40% respondentów z tej grupy (wiek 18-24) zgłasza brak aktywności fizycznej, a wielu z nich korzysta z Internetu jako głównego źródła informacji o zdrowiu. Wzrost spożycia niezdrowych produktów oraz nieregularność w posiłkach są również powszechne w tej grupie wiekowej, co może prowadzić do pogorszenia ich zdrowia. Prezentacja omawia konkretne zachowania, takie jak: aktywność w mediach społecznościowych, nawyki związane z nauką oraz sposób spędzania czasu wolnego, analizuje w jaki sposób te zachowania były kształtowane przez dostępność technologii cyfrowych. Zidentyfikowano również problem niskiej aktywności fizycznej wśród młodzieży i młodych dorosłych, który nasilił się w wyniku pandemii. Zmiany w nawykach żywieniowych, często związane z izolacją społeczną i dezintegracją rodzin, wpłynęły na zdrowie tej grupy wiekowej. Wzrost spożycia niezdrowych produktów, nieregularność posiłków oraz brak wspólnych obiadów przyczyniły się do pogorszenia jakości diety. Podkreśliliśmy znaczenie edukacji cyfrowej oraz zdrowych nawyków korzystania z technologii, aby wspierać rozwój pozytywnych postaw i zachowania wśród młodzieży.

mgr Dagmara Jas (1)

1) Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Sztuczna inteligencja w służbie ucznia zdolnego ze SPE – nowe perspektywy wspierania potencjału w procesie kształcenia języka angielskiego

W obecnych czasach świat rozwija się w niesamowitym tempie. W dobie dynamicznego rozwoju technologii sztucznej inteligencji (AI) coraz częściej pojawiają się pytania o jej potencjał w kontekście edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), w tym także uczniów zdolnych, którzy miewają problemy z odnalezieniem się w obecnym systemie edukacji. W swoim referacie podejmę próbę ukazania, w jaki sposób AI może wspierać indywidualne potrzeby takich uczniów, umożliwiając personalizację nauczania, dostosowanie tempa i formy pracy oraz rozwijanie talentów przy jednoczesnym uwzględnieniu ich ograniczeń lub kwestii etycznych związanych z używaniem narzędzi opartych na AI. Celem referatu jest również przedstawienie przykładów praktycznych rozwiązań i rekomendacji, które mogą zostać zastosowane w planowaniu i realizacji zajęć z języka angielskiego. Praca skłania również do refleksji nad rolą nauczyciela jako przewodnika w procesie odpowiedzialnego i inkluzyjnego wykorzystania nowoczesnych technologii w edukacji.

mgr Paulina Lewandowska (1), mgr Robert Tylka (1)

1) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Wpływ technologii cyfrowych na edukację prozdrowotną

W dobie cyfrowej rewolucji technologia cyfrowa ma istotny wpływ na edukację, a w szczególności na edukację prozdrowotną. W naszym badaniu analizujemy, jak różnorodne grupy wiekowe korzystają z technologii, aby uzyskać dostęp do informacji zdrowotnych oraz jakie wyzwania i szanse stawia przed nimi nowoczesna edukacja prozdrowotna.

W ramach pilotażu przeprowadziliśmy ankietę online, w której przebadaliśmy 259 osób. Zadaliśmy uczestnikom pytania dotyczące ich stanu zdrowia, aktywności fizycznej oraz częstotliwości wizyt u lekarzy i fizjoterapeutów. Ponadto, interesowaliśmy się, czy respondenci samodzielnie poszukują informacji o chorobach oraz które media najczęściej wykorzystują w tym celu. Zbadaliśmy również, jak często korzystają z Internetu w kontekście zdrowia, jakie tematy są dla nich najważniejsze (leki, choroby, objawy, domowe sposoby leczenia) oraz jak oceniają wpływ mediów na swoje zachowania prozdrowotne.

Analizując wyniki, wskazujemy na konsekwencje cyfrowej rewolucji dla praktyki pedagogicznej i społecznej, a także na potrzebę integracji sztucznej inteligencji w procesy dydaktyczne związane z edukacją prozdrowotną. Nasze wnioski mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia roli technologii w kształceniu świadomości zdrowotnej oraz w opracowywaniu efektywnych strategii edukacyjnych.

Człowiek i przedsiębiorstwo w erze Przemysłu 4.0

mgr inż. Marta Czernecki-Wilczyńska (1)

1) Politechnika Śląska

Egzystencja w służbie jakości czy jakość w służbie egzystencji – spojrzenie na rzeczywistość człowieka w erze Przemysłu 4.0

W dobie gwałtownych przemian technologii, a co za tym idzie, całego przemysłu nie tylko w Polsce, ale także na całym świecie, jakość jest czymś, co pozwala przedsiębiorstwom osiągać wiele korzyści ekonomicznych. Historia jakości sięga czasów starożytnych, już w starożytnym Egipcie kładzono nacisk na jakość w kontekście budowy piramid. Również Rzymianie pozostawili po sobie zabytkowe budowle, których styl budowania świadczył o dużej dokładności i jakości pracy budowniczych. Z jakością można także się zetknąć w Piśmie Świętym. Jakość jest zatem czymś, co towarzyszy ludzkości od wieków.

Czy, mając na uwadze, że jakość jest nieodłączną częścią świata ludzi, czyni ją aspektem, który warunkuje egzystencję człowieka, czy raczej egzystencja człowieka determinuje jakość? To pytanie wymaga prześledzenia, czym w istocie jest jakość, która według filozofii ma kilka definicji i odnosi się m.in. do stopnia doskonałości wyrobu (Platon). W erze Przemysłu 4.0 jakość wiązana jest przede wszystkim z cechami wyrobów lub usług, które mają za zadanie zadowolić konsumenta. Im wyższa jakość produktu, tym lepsze perspektywy rozwoju dla przedsiębiorstwa, dlatego duży nacisk kładzie się współcześnie na doskonalenie technologii czy wprowadzanie nowych, ulepszonych wyrobów, tym samym dostosowując się do rynkowych trendów i wciąż nowych warunków, także ekonomicznych.

Celem referatu jest rozważenie, czy jakość służy istnieniu ludzkości, czy istnienie ludzi służy jakości. A może jest to ze sobą połączone? Ważne, aby nie zapomnieć, że technologie i ich rozwój zależą tylko i wyłącznie od umiejętności ludzi, którzy je tworzą.

Ewelina Zwierz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ekonomiczne uzasadnienie budowania centrów danych na Pomorzu

W obliczu transformacji cyfrowej i dynamicznie rozwijających się zaawansowanych technologii, zarówno człowiek, jak i przedsiębiorstwa muszą wykazać się elastycznością i gotowością do zmian, aby adaptować się do nowych warunków funkcjonowania. Przemysł 4.0, oparty na danych, sztucznej inteligencji i automatyzacji procesów, stawia przed organizacjami wyzwanie nie tylko technologiczne, lecz także strategiczne i społeczne. Kluczowym zagadnieniem staje się przygotowanie społeczeństwa do funkcjonowania w środowisku zdominowanym przez inteligentne systemy.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają dziś centra danych, które wspierają procesy digitalizacji i umożliwiają funkcjonowanie nowoczesnych modeli biznesowych – m.in. poprzez analizę danych w czasie rzeczywistym i optymalizację łańcucha dostaw. W niniejszym eseju dokonano analizy ekonomicznych i strategicznych korzyści płynących z inwestycji w centra danych, ze szczególnym uwzględnieniem regionu pomorskiego. Zidentyfikowano potencjał Pomorza jako atrakcyjnej lokalizacji dla rozwoju infrastruktury cyfrowej, dzięki dostępności odnawialnych źródeł energii czy rozwiniętemu zapleczu edukacyjnemu.

Praca podejmuje również pytanie, jak człowiek i przedsiębiorstwo mogą odporność i konkurencyjność w dobie kolejnych rewolucji technologicznych, jednocześnie nie tracąc z pola widzenia idei zrównoważonego rozwoju i konieczności zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowego.

e-mail: ewelina.zwierz@icloud.com

Maria Unterschuetz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Praca jako ucieczka od wolności człowieka XXI wieku

Z rozwojem technologicznym i wejściem w erę Przemysłu 4.0 człowiek staje przed zadaniem ponownego zredefiniowania swojej relacji z pracą. W szczególności w obliczu pojawienia się od 2022 roku ogólnodostępnych modeli językowych typu ChatGPT ludzie zderzyli się ze swoją zastępowalnością. Duża część osób, wyraża zaniepokojenie, przewidując pogorszenie swojej sytuacji na rynku pracy i co za tym idzie swojej sytuacji finansowej. Jednak czy ten lęk rzeczywiście dotyczy potencjalnych trudności w zaspokojeniu swoich potrzeb pierwszego rzędu?

Już po drugiej rewolucji przemysłowej, w 1930 roku John Maynard Keynes przewidywał, że w przeciągu stu lat w wyniku radykalnego obniżenia współczynnika wkładu ludzkiej pracy do otrzymanych produktów – będziemy znacznie mniej pracować. Jednak tego nie zrobiliśmy. Pojawiły się nowe sektory pracy, skupiające się na pracy intelektualnej, to właśnie im obecnie zagraża sztuczna inteligencja. Dlaczego ponownie interpretujemy to jako zagrożenie, a nie szansę dla ludzkości?

Szczególnie, że już od połowy ubiegłego wieku pojawił się koncept dochodu podstawowego, czy obecnie coraz częściej pojawiające się programy pilotażowe ze skróconym tygodniem pracy, przynoszące pozytywne efekty. Moglibyśmy wprowadzić system zaspakajający nasze podstawowe potrzeby materialne nie opierający się na konieczności pracy. Jednak nie uwalnia nas to od lęku, wręcz przeciwnie. Jest właśnie tym, czego się obawiamy – brakiem pracy jako centralnej części naszego życia indywidualnego i społecznego.

Uważam, że ten lęk jest wywołany zagrożeniem dla naszej tożsamości. Nie wiemy kim jesteśmy i jak mamy organizować nasze życie, jeśli nie nadaje mu struktury przymus pracy. Za Frommem nazwałabym to ucieczką od wolności. W moim referacie rozważę rolę pracy w kształtowaniu się naszej tożsamości i powody naszej niechęci do tworzenia jej w oparciu o inną organizację życia społecznego, bazując na pracach wyżej wymienionego Ericha Fromma oraz Hanny Arend.

Człowiek w świecie cyfrowym: władza, tożsamość i bezpieczeństwo w dobie algorytmizacji życia

dr Wojciech Mincewicz (1)
1) Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Badania neurobiologiczne w naukach społecznych: teraźniejszość, rzeczywistość, przyszłość

Referat poświęcony jest analizie zastosowań wybranych technik badawczych wywodzących się z neuronauki w kontekście nauk społecznych. Na tle dynamicznych przemian technologicznych oraz postępującej cyfryzacji życia społecznego, narzędzia, takie jak funkcjonalny rezonans magnetyczny (fMRI), elektroencefalografia (EEG), przezczaszkowa stymulacja magnetyczna (TMS), analiza biomarkerów hormonalnych czy techniki śledzenia ruchu gałek ocznych (eye tracking), zaczynają być wykorzystywane w badaniach nad relacjami społecznymi, tożsamością, normami i emocjami.

W wystąpieniu omówione zostaną przesłanki teoretyczne dla włączenia tych narzędzi do praktyki badawczej w socjologii, ze szczególnym uwzględnieniem neuronauki społecznej, biosocjologii oraz neurosocjologii jako subdyscyplin inicjujących nową jakość poznawczą w naukach społecznych. Finałem wystąpienia będzie refleksja nad metodologicznymi i epistemologicznymi implikacjami takiego podejścia oraz jego potencjałem w kontekście analizy współczesnych zjawisk społecznych, zwłaszcza tych związanych z algorytmizacją życia, biopolityką oraz cyfrową tożsamością. Referat stanowi zaproszenie do interdyscyplinarnej debaty nad przyszłością badań społecznych w erze neurotechnologii.

e-mail: wojciech_mincewicz@sggw.edu.pl

mgr Weronika Skorupska(1)
1) Uniwersytet Warszawski

Czy istnieje alternatywa dla kapitalizmu platformowego? Spółdzielczość cyfrowa — między demokracją cyfrową a kontrolą danych.

W 2014 r. Trevor Scholz skonceptualizował pojęcie platformowego kooperatyzmu. Ruch ten bezpośrednio odnosił się do idei i wartości spółdzielczych, znanych jako zasady roczdelskie. W dobie wielkich platform cyfrowych, które dominują we współczesnym kapitalizmie, powstają organizacje podejmujące próbę stworzenia alternatyw. Spółdzielczość cyfrowa jest ciekawym przykładem połączenia tradycyjnego ruchu, obecnego od dekad w systemie społeczno-gospodarczym i nowoczesnych technologii. W referacie podejmę próbę odpowiedzi na pytania: jakie jest miejsce spółdzielni cyfrowych w systemie społecznym oraz ekonomicznym? Na czym polega ich alternatywny charakter? Jaki jest potencjał spółdzielczości cyfrowej w zakresie cyfrowych praw obywatelskich i społeczeństwa obywatelskiego? Zostaną zaprezentowane przykłady istniejących spółdzielni platformowych (m.in. Fairbnb, Resonate, CoopCycle) oraz polski case study „PLZ Spółdzielni" oraz Centrum Technologii Spółdzielczych CoopTech Hub. Omówione zostaną wyzwania i możliwości związane z ich rozwojem. Wystąpienie ma na celu zainspirowanie do refleksji nad tym, jak spółdzielcze wartości mogą kształtować bardziej sprawiedliwą i demokratyczną przyszłość cyfrową.

e-mail: w.skorupska5@uw.edu.pl

mgr Julia Heller (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Prywatność w świecie cyfrowym — opór czy brak wyboru?

Większość użytkowników Internetu zdaje sobie sprawę z tego, że korporacje zbierają Big Data, aby kształtować ich zachowania. W obliczu ogromnej ilości informacji i konieczności podejmowania decyzji dotyczących prywatności, jednostki często doświadczają tzw. paradoksu prywatności (Acquisti, 2004): mimo że deklarują priorytet prywatności, regularnie wymieniają dane osobowe na różne korzyści lub wygody (Nissenbaum, 2009). Z drugiej strony istnieje grupa użytkowników, którzy starają się ukryć swoje ślady cyfrowe. Moje badania koncentrują się na pojęciu oporu (Foucault, 2008) wobec nadzoru cyfrowego i strategii stosowanych przez poszczególnych użytkowników.

Moje badania obejmują ankiety online oraz dyskusje w grupach fokusowych. W ankiecie wzięło udział 1000 regularnych użytkowników Internetu w Polsce. Dodatkowo przeprowadziłam dwie rozmowy w ramach grup fokusowych, aby zbadać motywacje użytkowników do stosowania określonych technik zaciemniania danych (Brunton, Nissenbaum 2015). Ta metoda została wybrana, ponieważ analiza dyskursu może ujawnić relacje władzy i normy społeczne wpływające na dyskusje uczestników.

Wyniki ankiety wskazują, że na rodzaj stosowanych strategii oporu wpływa poziom kompetencji cyfrowych użytkowników. Ponadto sama świadomość nadzoru cyfrowego niekoniecznie prowadzi do stosowania strategii oporu. Podczas wystąpienia skupię się na przedstawieniu wyników badania jakościowego, które pomogły określić, czy stosowanie tych strategii faktycznie oznacza opór, a także zbadać motywację użytkowników.

Big Data i modele predykcyjne są szeroko omawiane w naukach społecznych. Podchodzę do tego tematu z perspektywy użytkowników, aby lepiej zrozumieć powody ich zachowań.

e-mail:julia.antonina.heller@gmail.com

Lidia Duszyk(1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

“Satisficing” w dobie nadmiernego wyboru: ponowne spojrzenie na koncept Ograniczonej Racjonalności w kontekście podejmowania decyzji przez konsumentów w krajach Zachodnich

W dobie cyfryzacji i algorytmizacji życia codziennego człowiek coraz częściej staje w obliczu konieczności podejmowania decyzji w warunkach informacyjnego przeciążenia, kulturowej presji perfekcjonizmu oraz ciągłej optymalizacji. Niniejszy referat proponuje reinterpretację koncepcji „satisficingu” Herberta A. Simona jako strategii decyzyjnej, która może chronić tożsamość jednostki, jej dobrostan psychiczny i autonomię poznawczą w cyfrowym świecie. W kontrze do dominującego modelu maksymalizacji (maximizing), satisficing – czyli wybór pierwszej wystarczającej opcji spełniającej jasno określone kryteria – pozwala ograniczyć koszt poznawczy, zmniejszyć ryzyko żalu decyzyjnego oraz zwiększyć satysfakcję z dokonywanych wyborów. Referat opiera się na przeglądzie literatury przedmiotu i ma na celu analizę wpływu strategii satisficingu na dobrostan użytkowników funkcjonujących w środowiskach cyfrowych. W kontekście coraz bardziej zautomatyzowanego i algorytmicznie sterowanego świata, autorka zwraca uwagę na konieczność przywrócenia prostszych, humanocentrycznych modeli podejmowania decyzji jako formy odporności poznawczej i kulturowej.

e-mail: lidia.duszyk@outlook.com

lic. Alicja Bochentin (1)

1) Uniwersytet Gdański

Sharenting - Ochrona wizerunku dzieci.

Wykład podejmuje krytyczną analizę zjawiska sharentingu, czyli praktyki publikowania przez rodziców zdjęć i informacji dotyczących ich dzieci w przestrzeni internetowej, głównie w mediach społecznościowych. Skupia się na niepokojących aspektach tego zjawiska, zwłaszcza w kontekście niepełnoletnich, których prywatność i dobro są narażone na ryzyko zarówno ze strony opiekunów, jak i osób trzecich. Pomimo że wizerunek dziecka podlega ochronie cywilnej, karnej i ustawowej, praktyka sharentingu często prowadzi do jego komercjalizacji, uprzedmiotowienia oraz trwałej utraty kontroli nad cyfrowym śladem dziecka. Szczególne zagrożenia wynikają z dynamicznego rozwoju sztucznej inteligencji, zwłaszcza technologii deepfake, które umożliwiają tworzenie realistycznych, zmanipulowanych obrazów, często wykorzystywanych w celach pornograficznych. Wykład zawiera przypadki tworzenia materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci z użyciem AI, bazujących m.in. na zdjęciach udostępnionych przez rodziców. Analiza obejmuje również przykłady eksploatacyjnych form sharentingu, gdzie dzieci stają się „produktami" w strategiach marketingowych influencerów rodzinnych. Zostały wykorzystane dane statystyczne i raporty, które dowodzą rosnącą liczbę incydentów kradzieży tożsamości, cyberprzemocy, a także seksualizacji dzieci w internecie. Wyniki analizy wzywają do wprowadzenia bardziej restrykcyjnych regulacji prawnych dotyczących obecności dzieci w przestrzeni cyfrowej, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. W tym konieczność edukacji cyfrowej rodziców oraz promowania etycznych i bezpiecznych praktyk udostępniania treści w sieci. W dobie szybkiego rozwoju technologii i powszechnego dostępu do narzędzi AI, ochrona wizerunku dziecka musi być traktowana jako priorytetowe wyzwanie społeczne, prawne i moralne.

e-mail: a.bochentin.243@studms.ug.edu.pl

Gabriela Mencel(1)
1) Akademia Ateneum

„Szczepionki na dezinformację" - jaki wpływ na tożsamość, bezpieczeństwo i władzę ma algorytm i jak się przed nimi bronić?

Współczesny świat cyfrowy stawia człowieka wobec fundamentalnych wyzwań związanych z tożsamością, władzą i bezpieczeństwem. Algorytmy, które miały ułatwiać życie, coraz częściej stają się narzędziami kontroli i selekcji informacji, kształtując sposób, w jaki postrzegamy rzeczywistość. W erze personalizowanych treści i mediów społecznościowych, społeczeństwo ulega gwałtownej polaryzacji — jednostki zamykają się w bańkach informacyjnych, otrzymując tylko te treści, które potwierdzają ich poglądy, co utrudnia dialog i pogłębia podziały społeczne. Jednocześnie rosnący problem dezinformacji i manipulacji przekazem medialnym sprawia, że coraz trudniej odróżnić prawdę od fałszu. W tym kontekście tożsamość człowieka staje się towarem — dane osobowe, zachowania i preferencje są nieustannie przetwarzane przez wielkie korporacje technologiczne, które sprowadzają jednostkę do algorytmicznego profilu i statystyki. Zacierają się granice między użytkownikiem a produktem, między prywatnością a inwigilacją. Najnowsze badania wskazują, że możemy się przed tym bronić, choćby w postaci „szczepionek na dezinformację". Podobne działania na większą skalę mogłyby zmniejszyć zjawisko bańki informacyjnej. Niniejsza prezentacja podejmuje refleksję nad konsekwencjami algorytmizacji życia dla kondycji człowieka, jego zdolności do samostanowienia, poczucia bezpieczeństwa oraz jakimi dysponujemy możliwościami, aby edukować społeczeństwo w dobie dezinformacji w przestrzeni cyfrowej.

e-mail: gabrielamencel63@gmail.com

Człowiek, technologia i zdrowie - innowacje w biomedycynie

mgr Sylwia Stankiewicz (1), Alicja Hinz (1), Monika Bzowska (1), Silvia Hernández-Ainsa (2)

(1) Uniwersytet Jagielloński

(2) Universidad de Zaragoza

DNABEATS – nowatorskie nanostruktury DNA do precyzyjnego dostarczania mikroRNA w terapii regeneracyjnej serca

Choroby układu sercowo-naczyniowego, w tym zawał mięśnia sercowego, niezmiennie pozostają główną przyczyną śmiertelności na świecie. Mimo znaczących postępów w leczeniu, medycyna nadal nie dysponuje skuteczną metodą regeneracji uszkodzonego mięśnia sercowego. Terapie genowe oparte na mikroRNA (miR), szczególnie miR-199a-3p, otwierają nowe perspektywy w leczeniu serca dzięki zdolności do aktywowania procesów regeneracyjnych. Jednak ich kliniczne zastosowanie napotyka istotne ograniczenia — brak stabilności biologicznej, trudności z celowanym dostarczaniem oraz ryzyko efektów ubocznych związanych z obecnymi metodami transportu.

Odpowiadając na te wyzwania, proponujemy nowe podejście: opracowujemy biokompatybilne nanonośniki DNA (DNC), które mogą bezpiecznie i skutecznie dostarczać terapeutyczne mikroRNA bezpośrednio do komórek serca. Funkcjonalizacja DNC za pomocą specyficznych aptamerów DNA umożliwia ich aktywne przenikanie przez barierę śródbłonkową naczyń włosowatych serca oraz selektywne wnikanie do kardiomiocytów. Z kolei zastosowanie peptydów endosomolitycznych zwiększa efektywność uwalniania miR w cytoplazmie komórek docelowych. DNABEATS łączy nanotechnologię, terapię genetyczną i medycynę regeneracyjną, tworząc platformę o dużym potencjale klinicznym. Badania pozwolą ocenić skuteczność, selektywność działania, biozgodność i bezpieczeństwo terapii, której celem jest pomoc pacjentom z niewydolnością serca.

Badania zostały sfinansowane przez NCN (UMO-2022/04/Y/NZ7/00159) oraz przez AEI (PCI2023-143390 by MICIU/AEI/10.13039/501100011033) w ramach programu M-ERA.NET 3 Call 2022.

Szymon Zaleśkiewicz (1)

1) SKN Fizjologii Wysiłku Fizycznego Collegium Medicum imienia Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Egzoszkielet wobec metody konwencjonalnej w terapii pacjenta udarowego

Celem pracy jest analiza skuteczności rehabilitacji pacjentów po udarze mózgu z wykorzystaniem egzoszkieletów w porównaniu z terapią konwencjonalną. Egzoszkielety rehabilitacyjne, jako zaawansowane urządzenia wspomagające funkcje motoryczne, umożliwia pacjentowi udarowemu poprzez stymulowanie procesów neuroplastycznościmózgu odtworzenie fizjologicznych wzorców chodu. Przegląd literatury oraz wyników badań klinicznych wskazuje, że terapia z użyciem egzoszkieletu w połączeniu z metodami konwencjonalnymi prowadzi do szybszej poprawy parametrów chodu, stabilności postawy, długości kroku i tempa marszu. Ponadto przełamuje barierę psychiczną i zwiększa motywację pacjentów dzięki możliwości wcześniejszego doświadczania samodzielności ruchowej. Mimo wysokich kosztów i ograniczonej dostępności, egzoszkielety stanowią istotne wsparcie we wczesnym etapie rehabilitacji, zmniejszając obciążenie psychiczne i fizyczne pacjentów. Obserwacje potwierdzają, że zastosowanie tych urządzeń może skrócić czas rehabilitacji a w połączeniu z metodami konwencjonalnymi i rzetelna pracą terapeuty daje możliwość powrotu do pełniej sprawności.

e-mail: zaleskiewicz.szymon@gmail.com

mgr Aleksandra Modlińska (1)

1) Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Krioterapia ogólnoustrojowa jako obiecująca niefarmakologiczna interwencja w zespole przewlekłego zmęczenia – wyniki kontrolowanego badania klinicznego

Zespół przewlekłego zmęczenia (ang. myalgic encephalomyelitis/chronic fatigue syndrome, ME/CFS), znany również jako encefalopatia mialgiczna, to wyniszczająca choroba charakteryzująca się uporczywym zmęczeniem, nietolerancją wysiłku, zaburzeniami poznawczymi oraz bólem o rozległej lokalizacji. Obecnie dostępne opcje leczenia są ograniczone, dlatego rośnie zainteresowanie metodami niefarmakologicznymi, takimi jak krioterapia ogólnoustrojowa (WBC), mogącymi wpływać na układ nerwowy i odpornościowy.

Przeprowadzono badanie kliniczne oceniające skuteczność krioterapii ogólnoustrojowej (ang. whole-body cryotherapy, WBC). Wzięło w nim udział 24 pacjentów z ME/CFS (zakwalifikowanych zgodnie z kryteriami Fukudy) oraz 18 zdrowych osób, którzy stanowili grupę kontrolną. Interwencja obejmowała 10 sesji WBC, z czasem ekspozycji od 0,5 do 2,5 minuty w zależności od dnia. Zabiegi przeprowadzano w kriokomorze z ciekłym azotem. Po każdej sesji wykonywano ćwiczenia rozciągające w pozycji statycznej według zaleceń ACSM (ang. American College of Sports Medicine). Wszystkie procedury były nadzorowane przez lekarzy i doświadczonych fizjoterapeutów. Oceniano m.in. liczbę punktów spustowych, zakresy ruchu, funkcje poznawcze (TMT A i B), nasilenie zmęczenia (skale CFS, FSS, FIS) oraz parametry hemodynamiczne.

Po interwencji u pacjentów z ME/CFS stwierdzono istotne statystycznie zmniejszenie liczby punktów spustowych ($W = 0,0$; $p < 0,001$), poprawę w testach zgięcia i rotacji odcinka piersiowo-lędźwiowego ($p < 0,01$), oraz lepsze wyniki w testach poznawczych TMT A i B ($p = 0,0247$ oraz $p = 0,0397$). Zaobserwowano istotny spadek nasilenia zmęczenia we wszystkich analizowanych skalach zmęczenia ($p < 0,0001$). Odnotowano również zmiany w wybranych parametrach hemodynamicznych i autonomicznych, takich jak stosunek LF/HF ($p < 0,05$).

Krioterapia ogólnoustrojowa w połączeniu z rozciąganiem statycznym wydaje się bezpieczną i obiecującą metodą niefarmakologiczną, poprawiającą nasilenie zmęczenia, funkcje poznawcze, elastyczność i wybrane parametry autonomiczne u pacjentów z ME/CFS. Konieczne są dalsze badania na większych grupach i w dłuższej perspektywie czasowej.

Filip Mirkiewicz (1), Julia Gaca (1)
(1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Prewencja zerwań więzadła krzyżowego przedniego (ACL) we współczesnej piłce nożnej

Wstęp: Piłka nożna w dzisiejszych czasach jest najpopularniejszym sportem na świecie, natomiast zerwania więzadła krzyżowego przedniego (z języka ang. *anterior cruciate ligament*; ACL) są jednym z najczęstszych i najbardziej problematycznych w rehabilitacji urazów współczesnej piłki nożnej. Problem ten jest szczególnie widoczny u kobiet, gdzie zauważalne jest podwojone ryzyko urazu względem płci męskiej. Niektóre badania sugerują również wpływ wieku na to ryzyko, zaznaczając, że zwiększa się ono wraz z wiekiem.

Cel pracy: Celem przeglądu systematycznego było przeanalizowanie przydatności programów prewencyjnych, w tym: FIFA11+, Knäkontroll, CORE i PEP. Są one związane z przeprowadzeniem odpowiednich ćwiczeń w ramach rozgrzewki, co jest istotne w prewencji zerwań ACL, ponieważ mechanizm tej kontuzji jest w znacznym stopniu bezkontaktowy. Daje to możliwość zmniejszenia częstotliwości jej występowania.

Materiały i metody: Dokonano analizy najnowszych doniesień naukowych przy użyciu baz z artykułami naukowymi, w tym: PubMed i ResearchGate z lat 2015-2025. Artykuły zostały przeanalizowane w świetle najnowszych odkryć, mających znaczenie w medycynie, dla klinicystów oraz lekarzy i całego personelu medycznego.

Podsumowanie: Zerwania ACL to duży problem w dzisiejszej piłce nożnej, a programy prewencyjne wykazują, że w pewnym stopniu możliwe jest zmniejszenie ryzyka urazu (w zależności od płci i grupy wiekowej), aczkolwiek potrzeba więcej zrandomizowanych badań, by w przyszłości stworzyć uniwersalny i w jak największym stopniu skuteczny program prewencyjny.

e-mail: fmirkiewicz@gmail.com

Julia Gaca (1), Filip Mirkiewicz (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Zależność otyłości dziecięcej a rozwój wad postawy jako alarmujący problem XXI wieku

Wstęp: Otyłość dziecięca uznawana jest za coraz poważniejszy i powszechny problem zdrowia publicznego. Obserwuje się tendencje wzrostową oraz liczne powikłania zdrowotne z nią związane. W szczególności zauważa się korelacje między rozwojem wad postawy a nadmierną masą ciała utrzymującą się już od najmłodszych lat, co może przyczyniać się do poważnych konsekwencji zdrowotnych w późniejszym etapie życia.

Materiały i metody: Dokonano przeglądu systematycznego literatury naukowej z lat 2015-2025 korzystając z baz danych takich jak PubMed, Scopus oraz Google Scholar. Literatura została szczegółowo opisana w kontekście najnowszych odkryć mających znaczenie dla zdrowia publicznego, medycyny oraz całego personelu medycznego.

Cel pracy: Celem pracy jest ukazanie skali problemu zależności między otyłością dziecięcą a rozwojem patologii posturalnych oraz podkreślenie znaczenia wczesnej diagnostyki, która może skutecznie ograniczyć negatywne skutki otyłości w przyszłości.

Podsumowanie: Wyniki przeglądu literatury naukowej wskazują na większą potrzebę wcześniejszej diagnostyki oraz edukacji zdrowotnej, jak również promowania aktywności fizycznej wśród dzieci. Niezbędna jest większa ilość badań naukowych, aby ocenić konkretny wpływ otyłości dziecięcej na rozwój wad postawy.

e-mail: J_Gaca.15@wp.pl

Vanessa Beńska (1), Milena Flak (1)

1) Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy

Zastosowanie nowoczesnych technologii elektrostymulacyjnych w rehabilitacji poudarowej

Udar mózgu stanowi jedną z najczęściej występujących jednostek chorobowych o etiologii naczyniowej. Jest definiowany jako nagłe wystąpienie ogniskowego lub uogólnionego zaburzenia czynności mózgu, powstałe w wyniku zaburzenia krążenia mózgowego i utrzymujące się przez co najmniej 24 godziny. W zależności od mechanizmu udar jest klasyfikowany jako krwotoczny lub niedokrwienny. W postępowaniu rehabilitacyjnym po przebytym incydencie udarowym, stosowane są najróżniejsze metody fizjoterapeutyczne, wśród których istotne miejsce zajmuje elektrostymulacja mięśniowa (EMS).

Celem opracowania jest przedstawienie wpływu elektrostymulacji mięśniowej na przebieg neurorehabilitacji i rekonwalescencję u pacjentów po przebytym udarze mózgu.

W oparciu o wykorzystane prace przeglądowe przyjęto założenie, iż zastosowanie elektrostymulacji sprzyja aktywacji oraz odbudowie szlaków nerwowych w obszarach objętych porażeniem, a także przyczynia się do odzyskiwania funkcji motorycznych w kończynach. W badaniach została użyta funkcjonalna stymulacja elektryczna (FES), która jest formą elektrostymulacji mięśniowej, jak i elektroencefalografia (EEG), której działanie miało na celu monitorowanie pacjentów w celu oceny odpowiedzi neurologicznej.

Wnioski płynące z pracy, potwierdzają zasadność stosowania elektrostymulacji mięśniowej jako nowoczesną metodę neurorehabilitacji. Na podstawie analizy literatury wykazano, że EMS może korzystnie wpływać na proces neuroplastyczności i rekonwalescencji pacjenta.

e-mail: vbenska@gmail.com

Milena Flak (1), Vanessa Beńska (1)

1) Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Zastosowanie wirtualnej rzeczywistości (VR) w fizjoterapii pacjentów po udarze mózgu – innowacja czy przyszły standard?

Udar mózgu pozostaje jedną z głównych przyczyn długotrwałej niepełnosprawności w populacji dorosłych, istotnie ograniczając samodzielność i jakość życia pacjentów. Efektywna rehabilitacja poudarowa wymaga intensywnej, powtarzalnej i atrakcyjnej terapii, wspierającej neuroplastyczność i funkcjonalne odzyskiwanie sprawności. W ostatnich latach rośnie zainteresowanie wykorzystaniem technologii wirtualnej rzeczywistości (VR) jako narzędzia wspomagającego proces rehabilitacji neurologicznej.

Celem prezentacji jest omówienie zastosowania VR w fizjoterapii pacjentów po udarze, przegląd aktualnych dowodów naukowych dotyczących jej skuteczności oraz identyfikacja barier wdrożeniowych i potencjalnych kierunków rozwoju tej metody. Analizie poddano dostępne publikacje z ostatnich pięciu lat. Zastosowanie VR wpływa pozytywnie na motywację i aktywność pacjentów, poprawia koordynację, równowagę oraz precyzję ruchów. Dodatkowo systemy VR umożliwiają precyzyjne monitorowanie postępów rehabilitacji.

Wirtualna rzeczywistość stanowi obiecujące uzupełnienie standardowej fizjoterapii neurologicznej. Jej szersze zastosowanie wymaga jednak zapewnienia odpowiedniego sprzętu, przeszkolenia personelu oraz indywidualnego dostosowania do możliwości pacjenta.

e-mail: milenixfl@gmail.com

Demokracja bez demosu

mgr Konrad Majkowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Co to jest państwo prawa ? Analiza pojęcia

Celem niniejszego wystąpienia jest zastanowienie się nad pojęciem państwa prawa. Termin ten zrobił w ostatnich latach dość zawrotną karierę, ale nie wyczerpał, przynajmniej w moim osobistym przekonaniu, możliwości interpretacyjnych. Będę odnosił się do bieżących wydarzeń, ale nieuniknione będzie również odwołanie się do klasyki myśli polityczno – prawnej, oraz stosownego orzecznictwa.

e-mail: Konrad.majkowski.1997@wp.pl

lic. Agata Klinkosz(1)

1)Uniwersytet Gdański

Cyfrowe narzędzia komunikacji a kryzys uczestnictwa politycznego:

między mobilizacją obywatelską a dezintegracją wspólnoty demokratycznej

W dobie powszechnego dostępu do mediów cyfrowych i zaawansowanych technologii komunikacyjnych obserwujemy złożony i niejednoznaczny wpływ tych narzędzi na jakość demokracji oraz poziom uczestnictwa obywatelskiego. Z jednej strony platformy społecznościowe, narzędzia mobilizacyjne online i szybki obieg informacji ułatwiają zaangażowanie w działania obywatelskie, pozwalają organizować spontaniczne protesty i wzmacniają głos jednostek dotąd wykluczonych z debaty publicznej. Z drugiej strony jednak ta sama infrastruktura cyfrowa sprzyja fragmentaryzacji sfery publicznej, utrwala bańki informacyjne, obniża próg refleksji krytycznej i przyczynia się do postępującej depolityzacji, objawiającej się m.in. absencją wyborczą i wzrostem obojętności wobec instytucji demokratycznych.

e-mail: ag.klinkosz@wp.pl

lic. Jędrzej Dąbkowski (1)
1) Uniwersytet Gdański

Demokraci w starciu z demosem

Referat porusza problem narastającego rozdźwięku między politycznym establishmentem europejskich demokracji a postawami i wyborami społeczeństw Starego Kontynentu. Centralny problem pracy stanowi pytanie o to, na ile walka z ruchami populistycznymi jest obroną liberalnej demokracji, a na ile obroną liberalizmu i liberalnego establishmentu przed demokracją. W pierwszej części referatu poruszona zostaje kwestia zmian komunikacyjnych związanych z upowszechnieniem mediów internetowych oraz czołowych problemów współczesnej Europy, które zdaniem autora miały wpływ na wzrost znaczenia tzw. ruchów populistycznych w Europie: kwestia integracji Europejskiej, kryzysu migracyjnego oraz europejskich polityk środowiskowych i energetycznych. Przytoczony zostanie również Raport Mario Draghiego. Część druga poświęcona została reakcji Europejskiego establishmentu na wzrost znaczenia partii populistycznych na krajowych scenach politycznych. Omówione zostają retoryka stosowana wobec ugrupowań populistycznych, zjawisko tzw. kordonu sanitarnego oraz budzące wiele kontrowersji reakcje liberalnego establishmentu na sukcesy wyborcze omawianych ugrupowań. Szczególnym obiektem zainteresowania są w tym wypadku przykłady Francji, Niemiec i Rumunii. Trzecia część referatu dotyczy rozważań, na ile omawiane działania są zgodne z duchem polityki demokratycznej, w jakim zaś stopniu stanowią próbę utrzymania władzy i dotychczasowej ideologii przez liberalny mainstream, wbrew demokratycznym werdyktom społeczeństwa. Autor, w odniesieniu do popularnych myślicieli (Tocqueville, Mills, Rousseau), zadaje pytanie czy demokracja liberalna jest jedyną właściwą formą demokracji. Zaproponowane zostaje inne spojrzenie na ruchy populistyczne i możliwość uznania ich za jedną z dopuszczalnych form ekspresji woli oraz potrzeb obywateli. Autor zaznacza w zakończeniu, iż nie rości sobie prawa do formułowania definitywnych odpowiedzi w omawianych kwestiach, lecz stawia tu przede wszystkim pytania i propozycje, jako przyczółek do dalszej dyskusji.

e-mail: j.dabkowski.204@studms.ug.edu.pl

Angelika Gieraś (1)
1) Uniwersytet Warszawski

Demokracja bez równowagi? Geograficzne dysproporcje w unijnej służbie cywilnej.

Unia Europejska jest organizacją międzynarodową dającą zatrudnienie na kontynencie europejskim. Pracować w niej mogą osoby mające obywatelstwo jednego z 27 państw członkowskich. Z jednej strony w służbie cywilnej w instytucjach UE występują duże dysproporcje pomiędzy liczbą obywateli zatrudnionych z danego państwa członkowskiego. Z drugiej zaś strony w prawie unijnym istnieje domniemana zasada równowagi geograficznej państw członkowskich, która powinna mieć odzwierciedlenie również w służbie cywilnej w instytucjach Unii Europejskiej. Co do zasady, dyskryminacja ze względu na narodowość jest zabroniona przez Traktaty, Kartę praw podstawowych i regulamin pracowniczy. Jednocześnie regulamin pracowniczy nakłada na instytucje UE wymóg zatrudnienia pracowników reprezentujących jak najszerszy zasięg geograficzny (art. 27 regulaminu pracowniczego). Równowaga między tymi dwoma elementami umożliwia instytucjom uwzględnianie obywatelstwa, nawet przy obsadzaniu określonych stanowisk w przypadku gdy kwalifikacje różnych kandydatów są zasadniczo takie same. Jakie są zatem przyczyny nierównowagi geograficznej państw w służbie cywilnej w instytucjach UE? Jakie działania mogą podjąć rządy, aby przeciwdziałać temu zjawisku? Temat zostanie omówiony z perspektywy teorii międzyrządowej.

e-mail: a.gieras@uw.edu.pl

mgr Bartosz Kiryluk(1)

1)Uniwersytet Gdański

Kapitał jako głos - mechanizmy plutokratyzacji systemów demokratycznych

Współczesne systemy demokratyczne stoją przed fundamentalnym wyzwaniem pogodzenia ideałów równego uczestnictwa z rzeczywistością, w której zasoby finansowe determinują sukces wyborczy i wpływ na decyzje polityczne. Referat analizuje mechanizmy finansowej penetracji demokracji prowadzące do transformacji w kierunku modelu plutokratycznego.

Analiza mechanizmów finansowania kampanii wyborczych, oparta na danych ze Stanów Zjednoczonych i Unii Europejskiej, wykazuje, że 93,92% zwycięzców wyborów do Izby Reprezentantów dysponowało większymi budżetami od konkurentów. Koszty skutecznej kampanii wzrosły z 8,5 mln do ponad 25 mln dolarów, tworząc de facto ekonomiczny cenzus majątkowy. Dynamika władzy w trakcie sprawowania mandatu ujawnia asymetrię dostępu do centrów decyzyjnych - w Parlamencie Europejskim 80% spotkań przewodniczącej KE odbywa się z lobbystami biznesowymi.

Osadzenie tych zjawisk w kontekście historyczno-filozoficznym, od ostrzeżeń Platona po polski system jurgieltu XVIII wieku, pozwala na identyfikację ciągłości mechanizmów kupowania wpływu politycznego. Referat konkluduje, że procesy te prowadzą do erozji suwerenności demosu, rodząc w obywatelach poczucie alienacji politycznej i podważając legitymizację demokratycznych instytucji.

e-mail: bkiryluk2@gmail.com

Dobrostan studentów i doktorantów

Oliwia Kosecka(1)
1) Uniwersytet Gdański

Częstość występowania uzależnienia od uczenia się wśród studentów z zaburzeniami neurorozwojowymi

Zarówno w Polsce, jak i na świecie obserwuje się wzrost częstości diagnozowania zaburzeń neurorozwojowych. Należące do tej grupy dysleksja czy dyskalkulia definiowane są jako specyficzne trudności w uczeniu się. Ponadto, dotychczasowe badania wskazują, iż u osób z zaburzeniami neurorozwojowymi, takimi jak spektrum autyzmu czy zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD), mogą występować zaburzone funkcje wykonawcze, co jest natomiast predyktorem niższych osiągnięć akademickich. Osoby doświadczające trudności w tym obszarze mogą odczuwać potrzebę ich kompensacji poprzez intensywniejszą naukę, a ta może stać się zachowaniem kompulsywnym, co prowadzi do uzależnienia od uczenia się. Uzależnienie od uczenia się związane jest z nadmiernym, kompulsywnym zaangażowaniem w naukę, które prowadzi do zaburzonego funkcjonowania w innych sferach życia i negatywnych konsekwencji zdrowotnych. Celem niniejszego badania była analiza częstości występowania uzależnienia od uczenia się wśród studentów neurotypowych oraz z zaburzeniami neurorozwojowymi. Przebadano 3387 studentów Uniwersytetu Gdańskiego, w tym 1777 z ADHD, 365 z dysleksją, 39 z dyskalkulią oraz 554 w spektrum autyzmu. Do pomiaru zmiennych wykorzystano Bergeńską skalę uzależnienia od uczenia się Bergen, Skala samooceny objawów ADHD dla dorosłych (Adult ADHD Self-Report Scale; ASRS v1.1), AQ Kwestionariusz AQ (Autism Spectrum Quotient) do oceny cech autystycznych u osób dorosłych, a także pytania o posiadaną diagnozę dysleksji i dyskalkulii. W grupie osób neurotypowych odsetek osób spełniających kryteria uzależnienia od nauki wyniósł 16,7%, natomiast w grupie osób z jednoczesnym występowaniem ADHD, spektrum autyzmu, dysleksji i dyskalkulii – aż 42,3%. Zależność ta miała w dużej mierze charakter addytywny – każdemu kolejnemu zaburzeniu towarzyszył wzrost ryzyka uzależnienia. Wyniki te wskazują, iż uzależnienie od uczenia się może stanowić mechanizm kompensacyjny, pozwalający osobom z zaburzeniami neurorozwojowymi budować poczucie kontroli, kompetencji i sprawczości w obszarze edukacyjnym, mimo doświadczanych trudności poznawczych i emocjonalnych. Zjawisko to wymaga dalszych badań, w szczególności pod kątem różnicowania adaptacyjnego i dezadaptacyjnego charakteru intensywnego uczenia się oraz ogólnego funkcjonowania akademickiego.

mgr Alicja Pomian (1), Małgorzata Treppner (1), mgr Anna Skupińska (1)
1) Uniwersytet Gdański

Dobrostan Neuroróżnorodnych Studentów i Doktorantów w kontekście projektu „NeuroMapa" o Miejscach Przyjaznych Neuroróżnorodności w Gdańsku

Na polskich uczelniach wzrasta zainteresowanie tematem neuroróżnorodności w kontekście dobrostanu studentów, doktorantów i pracowników akademickich (Pisula, Płatos, Banasiak, Danielewicz, Gosztyła, Podgórska-Jachnik, et al. 2024). Neuroróżnorodność jest zagadnieniem, które coraz częściej akcentuje się w polu nauk społecznych. Samo zjawisko dotyczy różnorodności pod względem rozwoju oraz aktywności mózgu osób neuroróżnorodnych. Funkcjonowanie w życiu społecznym, a także akademickim, osób zdiagnozowanych w spektrum autyzmu, ADHD, dysleksją, dyspraksją i innych bywa wyzwaniem m.in. pod względem potrzeb, form wsparcia, dostosowanych przestrzeni, informacji, komunikatów, działań dydaktycznych itd. W ramach konkursu „SDG Challenge. Projektujemy zrównoważoną przyszłość" organizowanym przez Gdańską Agencję Rozwoju Gospodarczego realizowany jest projekt „NeuroMapa" mający na celu eksplorację doświadczeń osób neuroróżnorodnych oraz ich bliskich w ramach funkcjonowania w różnych przestrzeniach w Gdańsku. Głównym rezultatem projektu będzie stworzenie mapy dostępnych miejsc dla osób neuroróżnorodnych, która powstanie po realizacji badań partycypacyjnych. Autorami projektu „NeuroMapa" są: dr Agata Rudnik (UG), Alicja Pomian (UG), Małgorzata Treppner (UG) i dr hab. Anna Supernat (UG i GUMed). „Neuromapa" powstaje przy współpracy z Akademickim Centrum Wsparcia Psychologicznego Uniwersytetu Gdańskiego.

e-mail: alicja.pomian@phdstud.ug.edu.pl

Michał Drabina(1), Wiktoria Dziczek(1), mgr Angelika Juszczak(1)
1) Uniwersytet Gdański

Odczuwany stres jako mediator związku między zadowoleniem z życia seksualnego a uzależnieniem od portali społecznościowych

Uzależnienie od portali społecznościowych jest rozumiane jako osłabienie kontroli nad korzystaniem z mediów społecznościowych, obecne nawet w obliczu negatywnych konsekwencji tego zachowania.

Jest ono związane z deficytami w sferze psychologiczno-społecznej, takimi jak gorsze społeczne funkcjonowanie, słabsze osiągnięcia zawodowe, problemy z koncentracją, wyższe ryzyko depresji, a także zaburzeń lękowych. Uzależnienia behawioralne są konceptualizowane przez badaczy jako dysfunkcjonalny sposób radzenia sobie z negatywnymi stanami emocjonalnymi takimi jak stres. Jednym z obszarów funkcjonowania, mogących wpłynąć na odczuwany stres jest życie seksualne. Badania wskazują, że satysfakcja seksualna, samoocena seksualna i przyjemność seksualna mają wpływ na zdrowie fizyczne, zdrowie psychiczne i ogólne samopoczucie. Celem obecnego badania było sprawdzenie roli odczuwanego stresu jako mediatora relacji między satysfakcją z życia seksualnego a uzależnieniem od portali społecznościowych.

Badanie przeprowadzono na 1186 osobach studiujących na polskich uczelniach wyższych. Badani wypełnili Bergeńską Skalę Uzależnienia od Mediów Społecznościowych (Bergen Social Media Addiction Scale), Skalę Postrzeganego Stresu (Perceived Stress Scale), i jednopozycyjną skalę zadowolenia z życia seksualnego. Analiza mediacji wskazała, że stres jest istotnym mediatorem związku między satysfakcją z życia seksualnego a uzależnieniem od portali społecznościowych. U kobiet i osób będących poza związkiem mediacja ta miała charakter częściowy. W przypadku mężczyzn i osób w związku stres całkowicie mediował tę relację. U osób z niską satysfakcją z życia seksualnego, poprzez doświadczany przez nie większy stres, zwiększone było prawdopodobieństwo rozwinięcia się uzależnienia od portali społecznościowych. Wyniki badania podkreślają rolę życia seksualnego w zdrowiu psychicznym i mogą służyć do opracowania oddziaływań prewencyjnych dla osób uzależnionych od portali społecznościowych.

e-mail: mchldrabina@proton.me

mgr Aleksandra Buźniak (1), mgr Natalia Woropay-Hordziejewicz (1)
1) Uniwersytet Gdański

Perfekcyjni do granic możliwości? Kompulsywne nadmierne uczenie się, zaburzenia odżywiania i dobrostan wśród studentów uczelni muzycznych

Kompulsywne uczenie się konceptualizowane jako forma uzależnienia behawioralnego, charakteryzuje się nadmiarowym zaangażowaniem w uczenie się kosztem innych obszarów życia. Zaburzenia odżywiania i uzależnienie od nauki wykazują podobieństwa w zakresie czynników ryzyka (np. perfekcjonizm, neurotyczność, potrzeba kontroli) oraz konsekwencji (np. wysoki poziom stresu). Celem badania była analiza zależności oraz współwystępowania pomiędzy uzależnieniem od uczenia się a zaburzeniami odżywiania oraz ocena ich niezależnego wpływu na dobrostan psychiczny.

W badaniu wzięło udział 255 studentów dziewięciu akademii muzycznych w Polsce (72,2% kobiet; średni wiek: M = 23,05 lata; SD = 3,46). Wykorzystano Bergen Study Addiction Scale, zmodyfikowaną wersję EAT-26 (z bifaktorialnym modelem czynników), skalę depresji i lęku (HADS), Perceived Stress Scale (PSS-4) oraz skalę składającą się z ośmiu pozycji opartych na WHOQOL-BREFEF do oceny jakości życia.

Model równań strukturalnych (SEM) wykazał istotne dodatnie korelacje między uzależnieniem od uczenia się a ogólnym czynnikiem zaburzeń odżywiania ($\beta = 0{,}12$; $p < 0{,}05$) oraz komponentem presji społecznej ($\beta = 0{,}34$; $p < 0{,}001$). Zarówno uzależnienie od uczenia się, jak i zaburzenia odżywiania miały niezależny, negatywny efekt na dobrostan ($\beta = -0{,}33$; $p < 0{,}001$ i $-0{,}46$; $p < 0{,}001$). Ponadto, 24,7% uczestników spełniało kryteria uzależnienia od uczenia się, a ponad 80% z tej grupy miało objawy klinicznego lęku. Z kolei wśród osób z zaburzeniami odżywiania, 37% spełniało kryterium politetyczne uzależnienia od uczenia się.

Wyniki wskazują na potrzebę uwzględniania współwystępowania tych zaburzeń w diagnozie i działaniach profilaktycznych, zwłaszcza w populacjach wysokiego ryzyka, takich jak studenci szkół artystycznych oraz kobiety.

e-mail:aleksandra.buzniak@gmail.com

Klaudia Kulesza (1), mgr Wiktoria Kujawa (1), dr Aleksandra Mańkowska (1)
1)Uniwersytet Gdański

Prokrastynacja jako strategia radzenia sobie w perfekcyjnym świecie

Prokrastynacja, znana również jako tendencja do odkładania działań w czasie, odnosi się do intencjonalnego odwlekania rozpoczęcia zamierzonych czynności, mimo świadomości, że opóźnienie to może prowadzić do pogorszenia efektów lub innych negatywnych konsekwencji. Współcześnie chroniczni prokrastynatorzy bywają postrzegani jako osoby leniwe, niecierpliwe lub pozbawione ambicji. Brak motywacji do podjęcia działania ma jednak często swoje źródło w głębszych mechanizmach psychologicznych – takich jak wewnętrzna presja osiągania doskonałości, charakterystyczna dla osób o wysokim poziomie perfekcjonizmu, czy też niska tolerancja na frustrację i niepewność. Dodatkowo istotną rolę odgrywają czynniki takie jak lęk i stres, które pojawiają się w sytuacjach nadmiernego obciążenia lub w warunkach niejasno określonych celów.

Niniejsze badanie własne ma na celu identyfikację głównych obszarów zjawiska prokrastynacji, które wykazują najsilniejszy związek z perfekcjonizmem u młodych dorosłych. Perfekcjonizm, jako zjawisko niejednorodne, może przyjmować zarówno formę adaptacyjną – sprzyjającą realizacji celów i rozwojowi osobistemu – jak i dezadaptacyjną, wiążącą się z nadmierną samokrytyką, lękiem przed porażką oraz, co istotne w kontekście tego badania, tendencją do odkładania działań w czasie. W niniejszym badaniu koncentrujemy się na dezadaptacyjnym wymiarze perfekcjonizmu, wychodząc z założenia, że to właśnie ten wymiar istotnie sprzyja tendencji do odkładania działań w czasie wśród osób badanych - młodych dorosłych. Dodatkowo uwzględniono również czynniki towarzyszące obu zagadnieniom, takie jak poziom lęku i nastrój, które mogą współwystępować i nasilać tendencję do odwlekania działania oraz wpływać na jej intensywność.

Analiza uzyskanych na podstawie badania własnego wyników może stanowić podłoże nie tylko do pogłębionej eksploracji psychologicznych uwarunkowań prokrastynacji, ale także może przyczynić się do opracowania strategii interwencyjnych czy profilaktycznych, wspierających rozwój adaptacyjnych mechanizmów radzenia sobie wśród młodych dorosłych.

e-mail: k.kulesza.505@studms.ug.edu.pl

Julia Bilicka (1), Alicja Lipińska (1), Julia Dawidowicz (1), dr hab. Paweł Atroszko (1), Stanisław Czerwiński (1)

1) Uniwersytet Gdański

Różnice płciowe w relacji między objawami ADHD a uzależnieniem od uczenia się wśród uczniów szkół średnich

Uzależnienie od uczenia się może być rozumiane jako wczesna forma uzależnienia od pracy i stanowi wzrastający problem behawioralny wśród młodzieży. Może ono pełnić rolę dysfunkcyjnego mechanizmu radzenia sobie z presją szkolną, zwłaszcza u osób z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD), które to często doświadczają trudności szkolnych. Ponadto, ADHD jest spójnie i stosunkowo silnie powiązane z uzależnieniem od pracy u dorosłych, co sugeruje możliwość istnienia podobnego mechanizmu w relacji pomiędzy objawami ADHD a uzależnieniem od uczenia się. Celem niniejszego badania była ocena związku między uzależnieniem od uczenia się a objawami ADHD oraz moderującej roli płci w tej relacji. Do pomiaru ADHD wykorzystano Skalę Samooceny ADHD dla Dorosłych (ASRS), a uzależnienie od uczenia się zmierzono za pomocą Bergeńskiej skali uzależnienia od uczenia się (Bergen Study Addiction Scale; BStAS) wśród 1601 uczniów szkół średnich. Hierarchiczna analiza regresji wykazała złożone i zróżnicowane wzorce zależności między oboma komponentami ADHD a uzależnieniem od uczenia się w grupie kobiet i mężczyzn. Po uwzględnieniu zaangażowania w uczenie się, objawy nieuwagi okazały się istotnym predyktorem kompulsywnego uczenia się jedynie u mężczyzn. Natomiast zarówno przed, jak i po kontrolowaniu zaangażowania w uczenie się, dziewczęta przejawiające więcej objawów nadaktywności, charakteryzowały się wyższym poziomem uzależnienia od uczenia się. Sugeruje to, że mechanizmy związane z kompulsywnym uczeniem się mogą różnić się w zależności od płci oraz profilu objawów ADHD. Biorąc pod uwagę, że zarówno uzależnienie od uczenia się, jak i ADHD prowadzą do istotnych trudności w codziennym funkcjonowaniu, dalsze badania w tym obszarze są wysoce wskazane.

e-mail:j.bilicka.527@studms.ug.edu.pl

Mikołaj Tomaszewski (1), Maja Dukaczewska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Różnicowanie samooceny i samoskuteczności na podstawie krytycyzmu rodzicielskiego i wymagań rodzicielskich

Jednymi z podstawowych elementów samoopisu są samoskuteczność (zgeneralizowane przekonanie o radzeniu sobie w trudnych sytuacjach) i samoocena (globalna ewaluacja samego siebie), różniące się naciskiem na odpowiednio komponent motywacyjny i afektywny. Ich empiryczne rozróżnienie może okazać się przydatne w pracy terapeutycznej czy warsztatowej, a pomóc w tym może poznanie zależności między samoskutecznością i samooceną, a konstruktami akcentującymi te same komponenty. Są to postrzegany krytycyzm rodzicielski, odnoszący się do poczucia jednostki o niespełnianiu standardów swoich rodziców (afekt) oraz wymagania rodzicielskie, ujmowane jako postrzegane przez jednostkę oczekiwania rodziców dotyczące wysokiej jakości wyników i sukcesów (motywacja). Badanie miało na celu zgłębić ten związek oraz rozpoznać, czy postrzegane krytycyzm i wymagania rodzicielskie pełnią różnicującą rolę między samooceną, a samoskutecznością. Przebadano 1180 osób, w tym 640 kobiet (54,2%) i 540 mężczyzn (45,8%). Średni wiek uczestników wynosił 20,3 lat (SD = 1,66; Min = 18; Max = 36). W pomiarze samoskuteczności użyto dwóch pozycji na 9-punktowej skali opartych na Skali uogólnionej własnej skuteczności. Do pomiaru samooceny użyto jednoczynnikowej, 9-poziomowej skali opracowanej na podstawie pozycji z kwestionariusza WHOQOL-BREF. Krytycyzm i wymagania rodzicielskie zmierzono za pomocą 9 pozycji ze Skali wielowymiarowego perfekcjonizmu. Analiza korelacji Pearsona wykazała, że krytycyzm umiarkowanie i negatywnie, a wymagania rodzicielskie słabo i negatywnie korelują z samooceną. Korelacje krytycyzmu i wymagań rodzicielskich z samoskutecznością okazały się negatywne i słabe. Analiza regresji liniowej wykazała, że krytycyzm rodzicielski jest istotnym, negatywnym i umiarkowanym predyktorem samooceny oraz samoskuteczności. Z kolei wymagania rodzicielskie są istotnym, słabym i pozytywnym predyktorem samoskuteczności, ale są nieistotne w predykcji samooceny. Wyniki wskazują, że postrzegany krytycyzm rodziców silniej niż wymagania przewiduje zarówno samoocenę, jak i samoskuteczność. Potwierdza to, że samoocena i samoskuteczność to odrębne konstrukty, różnicowane przez odmienne czynniki rodzicielskie. W znaczeniu praktycznym wyniki oznaczają, że praca nad redukcją krytycyzmu otrzymywanego od rodziców może polepszać samoocenę i wzmacniać samoskuteczność. Wykorzystanie tych różnic może zwiększyć skuteczność oddziaływań psychologicznych, choć wymaga to dalszych badań.

e-mail: mikolaj.tomaszewski44@gmail.com

Michał Radzikowski (1), Emilia Niedźwiecka (1), dr Alicja Karwowska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Well-feeding = well-being – żywieniowe aspekty zdrowia psychicznego studentów medycyny

Zdrowie psychiczne jest kluczowym filarem dobrostanu. Wobec licznych dowodów na wpływ środowiska na samopoczucie, naukowcy na przestrzeni lat coraz wnikliwiej badają wpływ diety na prawidłowe funkcjonowanie układu nerwowego w kontekście psychiki. Znane są składniki odżywcze, których prawidłowa zawartość w jadłospisie warunkuje zachowanie fizjologii nastroju. Poza bezpośrednim wpływem określonych substancji na zdrowie psychiczne, wyróżnia się także oddziaływania pośrednie, w tym poprzez tzw. oś jelita-mózg. Ta pętla zwrotnych informacji między ośrodkowym układem nerwowym a układem pokarmowym stanowi obiekt dogłębnych analiz specjalistów z całego świata, stając się postrzeganą jako potencjalnie nowy punkt uchwytu dla nowych terapii antydepresyjnych. Mając na uwadze te zjawiska przeprowadzono anonimową ankietę wśród studentów kierunków medycznych w celu poznania różnic i związków między odżywianiem i zdrowiem psychicznym w grupie, która jest szczególnie narażona na zaburzenia nastroju związane z dużym obciążeniem obowiązkami związanymi ze studiami, a co za tym idzie także stresem i niepokojem. Uzyskane wyniki pokazują różnice w nawykach żywieniowych między osobami zgłaszającymi problemy natury psychicznej i osobami negującymi te dolegliwości. Obie te grupy charakteryzują się innymi schematami postępowania w kontekście spożywanych posiłków, co biorąc pod uwagę doniesienia literaturowe może leżeć u podstawy różnic w zgłaszanych odczuciach związanych z samopoczuciem. Mimo iż jest to wstępna analiza, nasuwa ona wnioski związane z potencjalnymi rozwiązaniami tego problemu. Przede wszystkim należy prowadzić adekwatną edukację profilaktyczną, celowaną w potrzeby grupy odbiorczej, dążąc do jak najwyższej efektywności prowadzonych działań i poprawy stanu psychicznego studentów. Prawidłowa edukacja na temat odżywiania może się okazać dużą korzyścią dla samych odbiorców, jak i systemu ochrony zdrowia, odciążając go z przypadków, u których odpowiednio dobrana dieta mogłaby pomóc w łagodzeniu dolegliwości.

e-mail:mikolaj.tomaszewski44@gmail.com

Doświadczenie choroby przewlekłej

lic. Daria Głowiak(1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Funkcjonowanie uczniów szkół podstawowych z zaburzeniami odżywiania z perspektywy nauczycieli i pedagogów

Zaburzenia odżywiania stanowią poważne jednostki kliniczne oraz interdyscyplinarny problem o złożonej etiologii biopsychospołecznej, istotnie wpływający na rozwój i funkcjonowanie dzieci oraz młodzieży. Celem wystąpienia i przeprowadzonych badań własnych była analiza poziomu wiedzy nauczycieli i pedagogów na temat zaburzeń odżywiania oraz poznanie ich opinii dotyczących funkcjonowania uczniów szkół podstawowych zmagających się z doświadczeniem choroby przewlekłej. Dobór próby badawczej wynikał z kluczowej roli, jaką nauczyciele i pedagodzy odgrywają w zakresie profilaktyki, identyfikacji oraz wspierania uczniów w obszarze problemów związanych z odżywianiem oraz percepcją ciała w obliczu współczesnych społeczno-kulturowych zmian. W części teoretycznej wystąpienia omówiono klasyfikację i charakterystykę zaburzeń odżywiania w ujęciu medycznym i psychologicznym, uwarunkowania rozwoju dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, a także znaczenie edukacji i środowiska szkolnego w przekazywaniu wiedzy na temat interdyscyplinarnego podejścia do kwestii żywienia. Szczególną uwagę poświęcono opisowi funkcjonowania uczniów z zaburzeniami odżywiania – zarówno w kontekście poznawczym i edukacyjnym, jak i emocjonalnym oraz społecznym. Scharakteryzowano trudności emocjonalne towarzyszące tym zaburzeniom, takie jak lęk, wstyd, niska samoocena oraz zniekształcony obraz ciała, który często wpływa na relacje z rówieśnikami i jakość życia uczniów. Uwzględniono również strategie adaptacyjne stosowane przez młodych pacjentów, a także przewlekły charakter zaburzeń odżywiania, wymagający długofalowego wsparcia. Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety, służącego ocenie zarówno poziomu wiedzy respondentów, jak i ich opinii. Wyniki wskazały na wysoki poziom wiedzy nauczycieli i pedagogów w zakresie zaburzeń odżywiania oraz na ich wysoką świadomość na temat wpływu zaburzeń odżywiania na funkcjonowanie uczniów w przestrzeni rozwojowej, edukacyjnej i społecznej. Przeprowadzone badania nie wykazały jednak statystycznie istotnej zależności między poziomem wiedzy a opiniami na temat funkcjonowania uczniów z omawianymi trudnościami. Uzyskane wyniki pozwoliły jednak na sformułowanie wniosków dotyczących kierunków rozwoju kształcenia kadr pedagogicznych w zakresie zaburzeń odżywiania, tak aby mogły one skutecznie udzielać kompleksowego wsparcia uczniom, ich rodzinom oraz środowisku wychowawczemu. Zgromadzone dane potwierdzają potrzebę kontynuacji działań edukacyjnych oraz wdrożenia systemowego wsparcia dla nauczycieli i pedagogów pracujących z uczniami zagrożonymi lub zmagającymi się z zaburzeniami odżywiania.

e-mail:darglo2@st.amu.edu.pl

mgr Małgorzata Treppner(1)
1) Uniwersytet Gdański

„Na tę chorobę się nie umiera, ale trzeba się nią zaopiekować" – wizerunek ciała, samowspółczucie i jakość życia kobiet z niedoczynnością tarczycy. Psychologiczne ujęcie choroby przewlekłej.

Niedoczynność tarczycy, choć nie zagraża bezpośrednio życiu, znacząco wpływa na codzienne funkcjonowanie. To jedno z najczęściej diagnozowanych schorzeń przewlekłych, szczególnie wśród kobiet. Jawna postać autoimmunologiczna dotyczy około 5% populacji, a subkliniczna nawet 10–15%. Choroba występuje od 7 do 10 razy częściej u kobiet niż u mężczyzn i wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne, ale także psychiczne. Mimo leczenia farmakologicznego, objawy takie jak zmęczenie czy trudności z koncentracją często się utrzymują, obniżając jakość życia. W wystąpieniu zaprezentowane zostaną wyniki badania przeprowadzonego w podejściu mieszanym – ilościowym (N = 500) i jakościowym (16 wywiadów) – w celu kompleksowego opisania doświadczeń kobiet z tą chorobą. Analiza ilościowa wykazała, że negatywne przekonania o wyglądzie ciała obniżają jakość życia, a samowspółczucie częściowo pośredniczy w tej zależności. Analiza wywiadów ujawniła natomiast doświadczenia związane z przewlekłym aspektem choroby, zmęczeniem, brakiem społecznego zrozumienia oraz poczuciem utraty kontroli nad ciałem. Wyniki podkreślają potrzebę włączenia psychologicznego wsparcia do leczenia niedoczynności tarczycy – nie tylko w celu łagodzenia objawów, lecz także dla budowania dobrostanu psychicznego i samoakceptacji.

e-mail: m.treppner.196@studms.ug.edu.pl

mgr Małgorzata Treppner (1), dr Karolina Lutkiewicz (1)

1)Uniwersytet Gdański

„PMS i PMDD – więcej niż hormony. Psychologiczny wymiar cyklicznego cierpienia"

Zespół napięcia przedmiesiączkowego (PMS) oraz przedmiesiączkowe zaburzenie dysforyczne (PMDD) to jednostki kliniczne, które znacząco wpływają na jakość życia, relacje społeczne i funkcjonowanie psychiczne kobiet. PMDD – ujęte w klasyfikacjach diagnostycznych DSM i ICD – charakteryzuje się nasilonymi objawami afektywnymi i somatycznymi, które cyklicznie pojawiają się w fazie lutealnej cyklu menstruacyjnego. Choć świadomość społeczna i medyczna dotycząca tych zaburzeń rośnie, nadal brakuje dogłębnego zrozumienia mechanizmów psychologicznych, które je współtworzą i utrzymują.

W trakcie wystąpienia zostaną omówione:

– podstawowe różnice między PMS a PMDD,

– aktualne dane dotyczące ich rozpowszechnienia,

– obowiązujące kryteria diagnostyczne (DSM-5, ICD-11),

– metody diagnozy (w tym monitorowanie objawów w czasie rzeczywistym),

– psychospołeczne i kulturowe uwarunkowania doświadczania objawów.

Celem prezentacji jest zwiększenie świadomości na temat tych zaburzeń oraz zwrócenie uwagi na potrzebę psychologicznej uważności w ich rozpoznawaniu i wsparciu terapeutycznym. Wystąpienie ma także na celu destygmatyzację emocjonalnego cierpienia związanego z cyklem menstruacyjnym, które zbyt często bywa bagatelizowane lub medykalizowane bez refleksji nad jego psychologicznym kontekstem.

e-mail:m.treppner.196@studms.ug.edu.pl

Dyplomacja i kultura w czasach (nie)pokoju

mgr Zofia Zych(1)
1) Uniwersytet Gdański

Kulturowy wymiar dyplomacji morskiej: wodowanie statków jako ceremonia stanowiąca element zacieśniania współpracy morskiej

Tematem referatu jest zaprezentowanie ceremonii wodowania statków jako uroczystości przyczyniającej się do budowania relacji międzypaństwowych i wspierania współpracy w sektorze morskim. Szacunek dla kultury i tradycji innego państwa jest podstawą do wypracowania relacji dyplomatycznych i gospodarczych. Dyplomacja stanowi ważny element relacji gospodarczych bądź biznesowych. Gospodarcze stosunki międzypaństwowe rozgrywać mogą się nawet na morzu, a konkretnie w stoczniach. Jednym z ciekawszych przykładów są ceremonie wodowania statków. Wodowania są jednocześnie pokazem siły i potęgi armatora, ale również elementem kulturowym stanowiącym niekiedy element dyplomatyczny. Należy jednak podkreślić, że wodowania nie są zasadniczym elementem dyplomacji morskiej, jednak mogą być wykorzystywane jako narzędzie dyplomatyczne, szczególnie w kontekście wizerunkowym i symbolicznym. Celem wystąpienia jest przybliżenie kwestii związanych z ceremonią wodowania statków jako istotny aspekt budowania i podtrzymywania relacji między państwami będącymi jednocześnie partnerami biznesowymi. Ukazana zostanie wyjątkowa współpraca pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Chińską Republiką Ludową jako przykład prowadzenia polityki gospodarczej w obszarze gospodarki morskiej.

e-mail: zofia.zych@phdstud.ug.edu.pl

lic. Mateusz Piotrkiewicz(1)

1)Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Prace nad konfederacją polsko-czechosłowacką w trakcie drugiej wojny światowej - cele, założenia obu stron i przyczyny porażki koncepcji federacyjnej

Prace nad federacją państw Europy Środkowej, których inicjatorem był Rząd RP na Uchodźstwie zostały rozpoczęte już w pierwszych miesiącach jego działalności. O powojennej wizji Europy oczami głównego propagatora federacji środkowo-europejskiej, Władysława Sikorskiego, można się dowiedzieć z Monitora Polskiego z 18 grudnia 1939 r. Koncepcja, która miała stać się podstawą dla struktury bezpieczeństwa w Europie podjęta została z innym przedstawicielstwem na uchodźstwie, czyli Czechosłowackim Komitetem Narodowym, na którego czele stał były prezydent I Republiki Czechosłowackiej, Edvard Beneš. Prace obu przedstawicielstw nad nieokreśloną formą związku oficjalnie ogłoszono już w listopadzie 1940 r., jednak szybko wyhamowały w wyniku pojawienia się wielu kwestii spornych, czyli odmiennego stosunku do Związku Sowieckiego i konfliktu terytorialnego o Śląsk Cieszyński. Ze względu na sytuację geopolityczną oraz zmiany na frontach II wojny światowej, w tym tej kluczowej, dołączenia do wojny ZSRS w czerwcu 1941, a także wyczekującą postawę czechosłowackiego partnera, ostatecznie nie miała szans powodzenia w sugerowanym kształcie. Choć polska dyplomacja w latach 1942 i 1943 szukała sposobu na stopniowe budowanie unii poprzez sojusz lub układ polityczny z obozem politycznym prezydenta Beneša, ostatecznie szanse na pozytywne ich zakończenie upadły wraz ze śmiercią głównego propagatora idei federacyjnej – gen. Władysława Sikorskiego.

W kontekście panelu, warto jednak poruszyć jakie cele oraz wizje federacji zakładały obie dyplomacje, z jakimi założeniami przystąpiły do prac nad federacją i jak owe założenia oraz perspektywa nad związkiem państw zmieniały się na przestrzeni 5 lat wspólnych wysiłków. Na koniec referatu, warto poruszyć także problem, które z punktów spornych zaważyły o porażce koncepcji oraz jakie wnioski można wysnuć w kontekście obecnej sytuacji geopolitycznej w regionie Europy Środkowej, która niewątpliwie ma przed sobą czasy (nie)pokoju.

e-mail:mateusz.piotrkiewicz@wp.pl

mgr Judyta Janczara(1)

1) Uniwersytet Gdański

Wsparcie Ukrainy po napaści Rosji w 2022 roku w działalności Instytutu Polskiego w Londynie

W lutym 2022 roku rozpoczęła się inwazja Rosji na Ukrainę, rozpoczynając nowy etap w konflikcie, który wcześniej doprowadził do aneksji przez Rosję Półwyspu Krymskiego w 2014 roku. Instytut Polski w Londynie, będący jednym z najstarszych oddziałów Instytutów Polskich, realizując polską politykę zagraniczną poprzez promocję kultury, prowadzi również działania informujące o wsparciu, jakiego Polska udziela atakowanej Ukrainie. Poddane analizie zostaną wspierające Ukrainę inicjatywy kulturalne bądź należące do innych sfer, o których informował Instytut. Zostanie również przybliżona rola, jaką w komunikatach Instytutu Polskiego w Londynie odgrywają informacje dotyczące kultury Ukrainy – kraju niezwiązanego z działalnością instytucji, ale kluczowego w regionalnej strategii bezpieczeństwa Polski. Określony zostanie obraz kultury ukraińskiej oraz polskich inicjatyw wsparcia wyłaniający się z nagłaśnianych wydarzeń.

e-mail:judyta.janczara@phdstud.ug.edu.pl

Ekologia roślin i człowiek

inż. Maja Złocka(1)

1)Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Ocena wpływu biowęgla oraz skorupek jajek na pobieranie przez rośliny wybranych pierwiastków śladowych w glebach ogrodowych Wrocławia

Celem pracy jest zbadanie, w jaki sposób naturalne dodatki doglebowe, takie jak biowęgiel oraz skorupki jajek, wpływają na dostępność i toksyczność pierwiastków śladowych w glebach ogrodowych Wrocławia. Skupiono się głównie na tym, czy te dodatki mogą ograniczać pobieranie metali ciężkich przez rośliny oraz poprawić bezpieczeństwo upraw na terenach miejskich i poprzemysłowych. Badania przeprowadzono na terenie Rodzinnych Ogródków Działkowych „Wytchnienie" we Wrocławiu. Obszar ten został silnie przekształcony antropogenicznie, narażony w przeszłości na negatywne oddziaływanie dużych zakładów przemysłowych oraz ciągów komunikacyjnych, a także całkowicie zalany wodami powodziowymi w 1997 roku. Gleby na tym terenie wykazują znaczne różnice w zawartości metali ciężkich - od naturalnych wartości po bardzo wysoki stopień skażenia. Rozkład zanieczyszczeń jest mozaikowy i nieregularny, co uniemożliwia wskazanie ich głównego źródła. Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi, takimi jak kadm, ołów, miedź czy cynk, stanowi poważny problem środowiskowy na terenach miejskich i poprzemysłowych. Obecność tych pierwiastków może negatywnie wpływać na jakość plonów oraz zdrowie ludzi i zwierząt. Rodzinne ogrody działkowe pełnią funkcje rekreacyjne, społeczne i produkcyjne. Często powstają jednak na zdegradowanych terenach poprzemysłowych, co prowadzi do obecności w glebie metali ciężkich, pozostałości środków chemicznych i trwałych zanieczyszczeń organicznych. W doświadczeniu wykorzystano dwa dodatki doglebowe: biowęgiel oraz skorupki jajek. Biowęgiel to innowacyjny i coraz częściej stosowany materiał poprawiający właściwości gleby, który może ograniczać dostępność metali ciężkich dla roślin. Skorupki jajek zostały wybrane, ponieważ z obserwacji wynika, że są one chętnie wykorzystywane przez działkowców jako naturalny środek poprawiający jakość gleby i dostarczający wapń. Zastosowanie naturalnych dodatków może być obiecującą metodą ograniczania dostępności metali ciężkich w glebie oraz poprawy jakości upraw. Wyniki tych badań mogą mieć znaczenie dla poprawy bezpieczeństwa żywności i zrównoważonego wykorzystania terenów zdegradowanych.

e-mail:120118@student.upwr.edu.pl

lic. Weronika Mroziewicz (1), dr Anna Pędziszewska (1), dr hab.Joanna Święta-Musznicka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Problem obecności w przestrzeni miejskiej roślin o silnie alergennym pyłku, na przykładzie brzozy (Betula spp.)

Trend zwiększającej się liczby osób zapadających na alergie, w tym pyłkowe, jest dobrze udokumentowany w wielu krajach całego świata. Odsetek osób cierpiących na katar sienny wzrasta w ostatnich latach, do poziomów przekraczających nawet 30 %. Na terenach miejskich problem ten jest szczególnie dotkliwy, a różnice notuje się nawet w populacjach różnych dzielnic jednego miasta. Wpływ na to zjawisko mają zanieczyszczenia powietrza oraz sposób zaaranżowania przestrzeni zielonych. Ważnym czynnikiem wpływającym na ilość i termin pojawiania się pyłku w atmosferze są również zmiany klimatyczne. Brzoza, pomimo wysoce alergennego pyłku, jest drzewem szeroko rozpowszechnionym w zieleni miejskiej, również w Gdańsku. Ponieważ dystrybucja przestrzenna i skład taksonomiczny pyłku w powietrzu mogą być nieoczywiste, aby sprecyzować zagrożenie dla alergików, obok standardowych analiz aerobiologicznych z pułapek umieszczonych na znacznej wysokości, niezbędne są badania aeroplanktonu w skali lokalnej. Celem badań jest charakterystyka sezonów pyłkowych brzozy w latach 2024 i 2025 na tle danych z wielolecia, charakterystyka aerobiologiczna powietrza w dwóch wybranych lokalizacjach pod kątem różnic w stężeniu pyłku w zależności od odległości od jego źródła, oraz wskazanie obszarów zagrożonych występowaniem wysokich wartości pyłku brzozy w rejonie badań. Badania przeprowadzono metodą grawimetryczną w dwóch punktach pomiarowych zlokalizowanych w północno-zachodniej części miasta, w dzielnicach Oliwa i Przymorze Małe. Uzyskane wyniki wskazują, że sezon 2024 rozpoczął się trzy tygodnie wcześniej, a 2025 ponad tydzień wcześniej, niż zwykle. W pobliżu okazu brzozy koncentracje pyłku tego taksonu są dwukrotnie wyższe, i utrzymuje się on dłużej w powietrzu nawet o 2 tygodnie, co może powodować wcześniejsze występowanie objawów alergii lub ich przedłużenie. W rejonie badań, terenami szczególnie zagrożonymi występowaniem wysokich koncentracji pyłku brzozy są m.in. kampus Uniwersytetu Gdańskiego, tereny zielone towarzyszące wielorodzinnym budynkom mieszkalnym, oraz place zabaw - obszary, na których regularnie przebywają osoby szczególnie wrażliwe. Należy rozważyć rezygnację z nasadzeń brzozy, w przyszłości, w tych miejscach.

e-mail:mroziewicz.wer@gmail.com

lic. Milena Szady (1), prof. dr hab. Joanna Święta-Musznicka, prof. UG (1),dr Kamil Niedziółka (1)

(1)Uniwersytet Gdański

Przemiany środowiska przyrodniczego w rejonie nekropolii w Czarnówku (woj. pomorskie) w późnym holocenie

Celem interdyscyplinarnego projektu archeologiczno-paleośrodowiskowego realizowanego od 2021 r. w rejonie Czarnówka jest rekonstrukcja i analiza dynamiki zmian środowiskowych pod wpływem aktywności człowieka w trakcie pradziejów i w średniowieczu.

Analizom paleoekologicznym poddano stropowy odcinek profilu, pobranego z niewielkiego torfowiska w rejonie nekropolii w Czarnówku. Jego akumulacja miała miejsce w okresie średniowiecza, co potwierdziło datowanie radiowęglowe (Poz-178648: 820±35 BP, 1232 AD). Skład szczątków makroskopowych roślin i zwierząt dostarczył danych do rekonstrukcji historii lokalnych zbiorowisk i odtworzenia sukcesji zbiorowisk torfowiskowych, bagiennych i szuwarowych. W oparciu o dane uzyskane na drodze analizy pyłkowej podjęto próbę opisania zmian, jakie zaszły w środowisku przyrodniczym na tle dynamiki osadnictwa w regionie, a także określenia wpływu zmian antropogenicznych w otoczeniu stanowiska na jego funkcjonowanie w późnym holocenie.

Badania paleoekologiczne pozwalają stwierdzić, że w badanym okresie na stanowisku dominowała roślinność charakterystyczna dla torfowisk. Około XIII w. w lokalnych zbiorowiskach dominowały taksony typowe dla torfowisk wysokich (Vaccinium oxycoccos, Andromeda polifolia, Eriophorum vaginatum, E. angustifolium, Sphagnum). Na skutek zmiany warunków środowiskowych, w tym wahań poziomu wody i trofii, oligofilne zbiorowiska mszyste typowe dla torfowisk zasilanych wodami opadowymi, przekształciły się w zbiorowiska o charakterze przejściowotorfowiskowym z Carex lasiocarpa, Comarum palustre i Hydrocotyle vulgaris. Przebudowa lokalnych zbiorowisk mogła być wynikiem intensyfikacji procesów gospodarczych w zlewni torfowiska, na co wskazują dane palinologiczne.

e-mail:m.szady.585@studms.ug.edu.pl

lic. Zofia Wrosz (1), Krzysztof Banaś (1), Marek Merdalski (1), Rafał Ronowski (1), Eugeniusz Pronin (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wpływ głębokości na izotopowe sygnatury δ13C i δ15N w materii organicznej makrofitów wodnych

Zanurzone rośliny wodne pełnią ważną funkcję w ekosystemach wodnych, wpływając na cykle węgla i azotu. Analiza izotopowa δ13C i δ15N w materii organicznej makrofitów pozwala lepiej zrozumieć procesy biogeochemiczne zachodzące w zbiornikach wodnych. Celem badań było określenie zależności izotopowych sygnatur makrofitów w różnych jeziorach o zróżnicowanej głębokości. Badania wykazały powtarzający się trend wzbogacenia materii organicznej badanych makrofitów w 12C wraz ze wzrostem głębokości. Zależności te stwierdzono zarówno dla roślin naczyniowych z ekologicznej grupy elodeidów jak również dla makroskopowych glonów z grupy ramienic. Jednakże w kilku przypadkach jej nie stwierdzono, zwłaszcza w przypadku niedużego gradientu głębokości. W takim przypadku mogło dochodzić do bardziej intensywnego mieszania się wód i wyrównywania stężeń użytych do procesu fotosyntezy różnych form węgla nieorganicznego istotnie wpływających na różnicowanie się wartości δ13C materii organicznej badanych makrofitów. Jednakże ten aspekt wymaga dalszego szerszego rozpoznania. Dla wartości δ15N materii organicznej w kilku przypadkach stwierdzono zależności wzrostu wartości δ15N w tkankach roślinnych wraz z wzrostem głębokości (np. dla gatunku Elodea canadensis w jeziorze Czystym i Stuckenia pectinata w jeziorze Borzyszkowskim). W kilku innych przypadkach spadek wartości δ15N wraz z głębokością (np. Nitella flexilis w jeziorze Czystym i Potamogeton perfoliatus w jeziorze Łąckim) oraz brak jakichkolwiek zależności (np. Stuckenia pectinata w jeziorze Dymno). Sugeruje to występowanie szeregu procesów, najprawdopodobniej związanych warunkami mineralizacji azotu (nitryfikacja lub denitryfikacja w odmienny sposób wpływających na sygnatury izotopowe azotu) lub różnicowania jego form dopływających z wodą ze zlewni, co różnicowało wartości oraz potencjalnie dostępność różnych form azotu pobieranych przez makrofity. Wyniki wskazują, że zarówno procesy fizyczne, jak i biogeochemiczne wpływają na izotopowe sygnatury δ13C i δ15N makrofitów. Obserwowane trendy podkreślają złożoność tych procesów i potrzebę dalszych badań nad wpływem warunków środowiskowych na właściwości izotopowe roślin wodnych.

e-mail: z.wrosz.167@studms.ug.edu.pl

mgr Wojciech Miśkowicz (1), dr hab. Krzysztof Banaś, prof. UG (1),
(1) Uniwersytet Gdański

Wpływ warunków środowiskowych na wydajność fotosyntezy isoetidów

Rośliny funkcjonujące w środowisku naturalnym nieustannie narażone są na zmienne warunki środowiskowe, w tym także na takie, które są dla nich niekorzystne (stresogenne). Ich zdolność do efektywnego funkcjonowania w obliczu stresu środowiskowego determinuje przetrwanie gatunku w naturze. Jedną z metod pomiaru stresu fizjologicznego roślin, a zarazem wydajności fotosyntezy, jest pomiar fluorescencji chlorofilu a. Pozwala on poznać aktywność fotochemiczną aparatu fotosyntetycznego u roślin, a dzięki powiązaniu z szeregiem reakcji w komórce, także kondycję poszczególnych osobników in situ.

Celem badań było określenie wpływu warunków środowiskowych na wydajności fotosyntetyczną krajowych gatunków isoetidów takich jak Isoëtes lacustris L., Littorella uniflora (L.) Asch. oraz Lobelia dortmanna L. występujących w jeziorach lobeliowych w północno-zachodniej Polsce oraz w jednym polskim górskim jeziorze lobeliowym - Wielkim Stawie w Karkonoszach. Badania w celach porównawczych objęły także inne krajowe gatunki makrofitów. Wydajność fotosyntetyczna została określona za pomocą metody pomiaru fluorescencji bezpośredniej chlorofilu a (Fv/Fm).

Isoetidy to grupa makrofitów wyróżniająca się najwyższą wartością Fv/Fm, a także najmniejszym zróżnicowaniem tego parametru, który jednak istotnie różni się w zależności od warunków środowiskowych panujących w danym jeziorze, natomiast jego zmiany z gradientem głębokości są niewielkie. Podobne wartości wskaźnika, co isoetidy osiągają inne rośliny naczyniowe, natomiast wydajność fotosyntetyczna mszaków oraz ramienic jest znacznie niższa. Zachęca to do kontynuacji badań w celu zgłębiania relacji między warunkami środowiskowymi, a wydajnością fotosyntezy makrofitów w nich występujących. Rezultaty tych badań mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia przystosowań środowiskowych isoetidów, a także innych makrofitów i skuteczniejszej ochrony ekosystemów wodnych, w tym także zagrożonych antropopresją jezior lobeliowych.

e-mail:wojciech.miskowicz@phdstud.ug.edu.pl

inż. Aneta Turczyn(1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Wykorzystywanie kart kolorów tkanek roślinnych Munsella w ocenie fitotoksyczności kadmu na rośliny w doświadczeniu wazonowym.

Zanieczyszczenia gleb ogrodowych kadmem, pierwiastkiem klasyfikowanym do pierwiastków toksycznych stanowi istotne zagrożenie zarówno dla środowiska jak i zdrowia ludzi. Kadm jest pierwiastkiem łatwo przyswajalnym przez roślinny (poprzez rozbudowane systemy korzeniowe) co może doprowadzić do akumulacji w częściach jadalnych, następnie w łańcuchu pokarmowym. Celem pracy była ocena fitotoksyczności kadmu wobec sałaty siewnej (Lactuca sativa) oraz kapusty pakchoi (Brassica rapa) uprawianych w doświadczeniu wazonowym. Do oceny stanu fizjologicznego roślin wykorzystano karty tkanek roślinnych Munsella jako narzędzie diagnostyczne oraz zastosowano następujące dodatki doglebowe: obornik, kompost oraz mączka gabrowa. Wyniki wskazują większą tolerancję sałaty na kadm niż u pak choi, niezależnie od zastosowanego dodatku doglebowego. Ponadto zastosowanie obornika oraz mączki gabrowej ograniczało fitotoksyczność kadmu wobec roślin, co potwierdzono stosując karty tkanek roślinnych Munsella. Uzyskane wyniki pozwolą określić również praktyczne wykorzystanie kart kolorów tkanek roślinnych Munsella jako narzędzia diagnostycznego w ocenie kondycji roślin uprawianych na glebach zanieczyszczonych metalami ciężkimi.

e-mail:120158@student.upwr.edu.pl

Finanse i rachunkowość w dobie innowacji i niepewności

dr Wioletta Świeboda (1)

1)Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej

Analiza wyzwań w sprawozdawczości publicznych podmiotów leczniczych – przykład kosztów wynagrodzeń

Celem przeprowadzonych badań jest analiza sprawozdawczości wybranych aspektów dotyczących rejestrowania kosztów rodzajowych oraz prezentacja problemu interpretacji przepisów prawnych odnoszących się do jednostek sektora ochrony zdrowia w Polsce w wybranych zagadnieniach. Analiza literatury przedmiotu, dotyczącej sprawozdawczości jednostek ochrony zdrowia w Polsce oraz obowiązujących aktów prawnych w tym zakresie wskazuje na brak spójnego merytorycznie i koncepcyjnie opracowania, zawierającego omówienie analiz kosztów m.in. w grupie wynagrodzeń. Problem ten dotyczy przede wszystkim publicznych jednostek ochrony zdrowia. W artykule wykorzystano metodę obserwacji i dedukcji oraz zastosowano przegląd aktów prawnych, a także danych pierwotnych i wtórnych pochodzących z literatury naukowej. W drugiej części artykułu wykorzystano metodę syntezy polegającej na zgromadzeniu, zaprezentowaniu i połączeniu ustaleń badawczych będących przedmiotem niniejszego opracowania. Dotyczyły one zagadnień związanych z prowadzeniem rachunkowości i sprawozdawczości w sektorze ochrony zdrowia.

e-mail:swieboda.w@onet.eu

dr Bartłomiej Lisicki (1)

1)Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Czy konsensus rynkowy stanowi wiarygodne źródło prognozowania wyniku finansowego? Przypadek indeksów WIG20 i mWIG40

Głównym celem opracowania jest weryfikacja różnic występujących między prezentowanymi w kwartalnych raportach okresowych wynikami finansowymi spółek giełdowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) a konsensusem rynkowym publikowanym przez Polską Agencję Prasową (PAP). Okres badania obejmuje wszystkie raporty kwartalne spółek zgrupowanych w indeksach WIG20 i mWIG40 przekazane od momentu formalnego zakończenia pandemii COVID-19 w Polsce (Q2/2023-Q4/2024). W oparciu o weryfikację statystyczną wartości kwartalnego wyniku finansowego analizowanych spółek (test kolejności par Wilcoxona) stwierdzono, że różni się on istotnie od szacunków biur maklerskich publikowanych w ramach konsensusu PAP. Co ciekawe różnice te są szczególnie widoczne w przypadku średnich spółek z indeksu mWIG40. Uzyskane rezultaty badawcze wskazują, że stosowanie publikowanego przez PAP konsensusu rynkowego do oceny przyszłych wyników finansowych spółek z GPW wiązać się może z ryzykiem niepoprawności.

Badania zostały sfinansowane ze środków środki subwencji wyodrębnionych przez Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego Wydziału Finansów.

e-mail:bartlomiej.lisicki@ue.katowice.pl

mgr Maciej Tuszkiewicz(1)

1)Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Walidacja kwestionariusza mierzącego Sukces Systemów Informatycznych Rachunkowości

Celem badań jest walidacja narzędzia badawczego – kwestionariusza mierzącego sukces Systemów Informatycznych Rachunkowości do tworzenia informacji sprawozdawczej z perspektywy księgowego. Kwestionariusz został opracowany na podstawie czynników istotnych dla księgowych przy podejmowaniu decyzji przy raportowaniu finansowym. Po przeprowadzeniu badań pilotażowych zostanie przeprowadzone badanie właściwe, a walidacja narzędzia zostanie przeprowadzona za pomocą modelowania równań strukturalnych.

Oryginalność projektu polega na adaptacji modelu Sukcesu Systemów Informatycznych DeLone'a i McLeana do specyfiki systemów rachunkowości, z uwzględnieniem czynników charakterystycznych dla sprawozdawczości finansowej i specyfiki pracy w rachunkowośći. Badanie wnosi wkład w rozwój nauki poprzez uzupełnienie luki w obszarze oceny Systemów Informatycznych Rachunkowości z perspektywy użytkownika. Implikacje praktyczne obejmują możliwość wykorzystania zwalidowanego kwestionariusza przez przedsiębiorstwa i instytucje w celu oceny i optymalizacji wykorzystywanych systemów informatycznych rachunkowości, co może przyczynić się do poprawy jakości informacji finansowej i ograniczenia ryzyka operacyjnego.

e-mail:maciej.tuszkiewicz@uekat.pl

mgr Aleksandra Swałek(1)

1)Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Wdrażanie innowacji ekologicznych w szpitalach publicznych – finansowe uwarunkowania sukcesu i porażki

Cel: Celem badania było zidentyfikowanie roli czynników finansowych jako istotnych determinant wdrażania innowacji ekologicznych w polskich szpitalach publicznych. Szczególną uwagę poświęcono analizie tego, w jakim stopniu finanse mogą sprzyjać bądź hamować zieloną transformację w sektorze ochrony zdrowia.

Metodyka: Cele badawcze zostały zrealizowane w oparciu o jakościowe podejście badawcze z wykorzystaniem pogłębionych wywiadów indywidualnych oraz analizie materiałów wtórnych. Przeprowadzono 28 wywiadów indywidualnych z przedstawicielami kadry zarządzającej w dziewięciu publicznych szpitalach w Polsce.

Wyniki: Wyniki analizy wskazują, że czynniki finansowe są jedną z najczęściej wskazywanych determinant innowacji ekologicznych. Finanse pojawiały się zarówno jako czynnik sprzyjający (np. możliwość pozyskania zewnętrznych funduszy), jak i ograniczający (np. brak środków własnych, koszty inwestycji). Respondenci podkreślali kluczowe znaczenie dostępności finansowania oraz przewidywalności kosztów dla powodzenia proekologicznych działań.

Ograniczenia badania: Ograniczeniem badania jest jego jakościowy charakter oraz skupienie się wyłącznie na szpitalach publicznych, co może ograniczać możliwość generalizacji wyników na inne typy jednostki ochrony zdrowia.

Praktyczne implikacje: Wyniki badania mogą stanowić wsparcie dla menedżerów szpitali w podejmowaniu decyzji dotyczących finansowania transformacji ekologicznej. Pokazują również konieczność projektowania mechanizmów wsparcia finansowego dostosowanych do specyfiki sektora publicznego.

Oryginalność/wartość: Badanie poszerza wiedzę na temat roli finansów jako warunku sukcesu lub porażki wdrażania innowacji ekologicznych w szpitalach publicznych w warunkach polskich, stanowiąc istotny wkład w rozwój krajowych badań w tym obszarze.

e-mail: aleksandra.swalek@uekat.pl

Granice prywatności: czy RODO nadąża za cyfrową rzeczywistością?

Natalia Kończyńska (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Cyfrowy Wielki Brat? Ochrona danych osobowych a rozwój sztucznej inteligencji w UE i USA – granice prawa wobec sztucznej inteligencji w bezpieczeństwie publicznym.

W dobie dynamicznego rozwoju sztucznej inteligencji coraz częściej pojawia się pytanie o granice ingerencji państwa w prywatność jednostki. Referat podejmuje próbę porównania podejścia Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych do kwestii wykorzystywania AI w systemach bezpieczeństwa i wymiarze sprawiedliwości, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony danych osobowych. Zestawione zostaną przepisy AI Act – przełomowego aktu prawnego UE – z fragmentarycznym, sektorowym i pozbawionym ogólnej ustawy federalnej podejściem amerykańskim. Analiza obejmie wybrane przypadki zastosowania AI w praktyce takie jak: rozpoznawanie twarzy przez Clearview AI, generatywna sztuczna inteligencja a kontrola nad danymi oraz systemy predykcji przestępczości m.in. COMPAS w USA czy narzędzia wykorzystywane przez niemiecką policję i wymiar sprawiedliwości - system RADAR czy Palantir Gotham). Szczególna uwaga zostanie poświęcona kontrowersjom wokół profilowania osób, ryzyka dyskryminacji rasowej, braku przejrzystości algorytmów i niskiej jakości danych wykorzystywanych w analizach predykcyjnych. W referacie podjęta zostanie także refleksja nad skutkami tych technologii dla praw podstawowych - wolności obywatelskich, zasady domniemania niewinności oraz zasady proporcjonalności oraz szansa ich ochrony. Przypadek Niemiec posłuży jako przykład europejskiej debaty konstytucyjnej o granicach stosowania narzędzi cyfrowej prewencji. Wnioskiem płynącym z analizy jest konieczność zapewnienia przejrzystości, odpowiedzialności i mechanizmów kontroli w projektowaniu oraz stosowaniu algorytmów AI, szczególnie tam, gdzie w grę wchodzą wolności obywatelskie i prawa człowieka, aby wprowadzone dane nie powielały uprzedzeń i w konsekwencji nie krępowały wolności.

mgr Marta Kaczmarek (1)
1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Czy prawo nadąża za AI? Ochrona wizerunku w dobie rozwoju technologii

Celem referatu jest ukazanie jak rozwój technologii sztucznej inteligencji może wpływać na kreowanie wizerunku (własnego oraz cudzego). Szczególnie uwzględniony zostanie aspekt prawa do prywatności, ochrony danych biometrycznych a także manipulowania wizerunkiem. Rozwiązania oferowane przez generatywną sztuczną inteligencję umożliwiają tworzenie treści, w których wykorzystywany jest wizerunek osoby w kontekście sytuacji, która nie miała miejsca. Budzi to wiele kontrowersji, gdyż generowanie treści audiowizualnych z udziałem danej osoby, może być wykorzystywane w celu rozprzestrzenienia dezinformacji. Wówczas problematyczną staje się kwestia naruszenia ochrony danych osobowych, a także dóbr osobistych, co może przełożyć się na straty wizerunkowe.

Ochrona prywatności w kontekście cech fizycznych wyzwanie nie tylko w kontekście wspomnianych deepfaków ale również scoringu społecznego. Jest to mechanizm oceniania ludzi na podstawie ich aktywności oraz indywidualnych cech (w tym także fizycznych). Scoring jest praktyka zakazaną na mocy AI Act.

W systemie prawnym wciąż istnieją luki chociażby w kwestii odpowiedzialności cywilnej oraz karnej. Przepisy rozporządzenia RODO oraz AI Act nie zawsze w pełni regulują wskazane kwestie. Ponadto wiele praktyk zastosowania AI budzi kontrowersje pod względem etycznym. Przetwarzanie danych osobowych wymaga uprzedniej zgody osoby, której te dane dotyczą. Jednak scoring jest przejawem nadmiernego profilowania i predykcji.

Wątek problemowy tytułowego zagadnienia zostanie rozwinięty podczas wystąpienia konferencyjnego.

email: markac49@st.amu.edu.pl

Sara Dobosz (1), Mikołaj Widliński (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Granice przetwarzania danych wrażliwych w dobie generatywnej sztucznej inteligencji

W dobie dynamicznego rozwoju technologii generatywnej sztucznej inteligencji coraz istotniejsze stają się pytania o granice przetwarzania danych wrażliwych. Dane ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, dane dotyczące zdrowia, życia seksualnego, orientacji seksualnej, a także przynależność do związków zawodowych – to informacje, które powinny podlegać szczególnej ochronie na gruncie prawa. Wystąpienie koncentruje się na analizie aktualnych ram prawnych – w szczególności RODO – w kontekście dopuszczalności i ograniczeń przetwarzania danych wrażliwych przez podmioty publiczne i prywatne, zwłaszcza w sytuacji, gdy technologie AI wykorzystują je do profilowania, personalizacji treści lub podejmowania zautomatyzowanych decyzji.

lic. Natalia Wasiak (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prawo do bycia zapomnianym w erze blockchain i zdecentralizowanych technologii

„Prawo do bycia zapomnianym", zagwarantowane w art. 17 RODO, stanowi jeden z filarów ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej, dając osobom fizycznym możliwość żądania usunięcia ich danych w określonych okolicznościach. Jednakże, dynamiczny rozwój technologii rozproszonych rejestrów (DLT, ang. Distributed Ledger Technology), w tym blockchain, stawia fundamentalne wyzwanie dla praktycznej realizacji tego prawa.

Technologie rozproszonych rejestrów (DLT) to zbiorcze określenie na systemy, które umożliwiają współdzielenie, synchronizację i przechowywanie danych w sposób rozproszony – bez centralnego administratora, na wielu węzłach sieci jednocześnie. Blockchain, będący jednym z najbardziej znanych rodzajów DLT, polega na zapisywaniu danych w formie bloków połączonych kryptograficznie w liniowy i niezmienny łańcuch. Każdy blok zawiera zestaw transakcji, a raz zapisane informacje stają się praktycznie niemożliwe do modyfikacji lub usunięcia bez naruszenia integralności całego łańcucha.

Immanentne cechy blockchain, takie jak niezmienność (immutability) zapisanych danych oraz ich decentralizacja, wydają się stać w bezpośredniej sprzeczności z możliwością permanentnego usunięcia informacji.

W wystąpieniu zostanie podjęta analiza tej złożonej kolizji pomiędzy wymogami prawnymi RODO a technologicznymi realiami systemów zdecentralizowanych. Zostaną również omówione kluczowe trudności: od identyfikacji administratora danych w sieciach rozproszonych, przez techniczne ograniczenia modyfikacji lub kasowania bloków, po kwestie odpowiedzialności za egzekwowanie prawa do usunięcia danych.

Ponadto, zostanie podjęta próba zbadania potencjalnych rozwiązań, które mogłyby pogodzić te pozorne sprzeczności. Rozważone zostaną m.in. koncepcje przechowywania danych osobowych poza łańcuchem (off-chain) z referencjami on-chain, zastosowanie zaawansowanych technik kryptograficznych (np. chameleon hashes czy szyfrowanie z możliwością zniszczenia klucza), a także rozwiązania oparte na privacy by design w architekturze DLT.

Celem wystąpienia jest krytyczna ocena czy prawo do bycia zapomnianym w kontekście technologii blockchain jest jedynie teoretycznym postulatem, czy też istnieją realne (choć być może kompromisowe) sposoby na jego implementację. Czy stoimy przed misją niemożliwą, czy też innowacyjne podejścia technologiczne i reinterpretacje prawne pozwolą RODO nadążyć za tą cyfrową rewolucją?

e-mail: natwas1@st.amu.edu.pl

mgr Fatma Mejri (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prawo do bycia zapomnianym w świetle RODO – między teorią a rzeczywistością cyfrową

Wystąpienie poświęcone jest analizie skuteczności prawa do bycia zapomnianym, uregulowanego w art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO), w kontekście funkcjonowania współczesnego Internetu i jego globalnego, zdecentralizowanego charakteru. Zostaną omówione najważniejsze wyzwania związane z realizacją tego prawa, w szczególności trudności techniczne związane z trwałością i rozpowszechnialnością treści cyfrowych, a także problemy wynikające z konieczności pogodzenia prawa do usunięcia danych z innymi wartościami chronionymi – takimi jak wolność wypowiedzi, interes publiczny oraz prawo dostępu do informacji. Przedmiotem szczegółowej analizy będzie także orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym kluczowe wyroki w sprawach Google Spain (C-131/12), GC i in. (C-136/17) oraz TU, RE przeciwko Google (C-460/20), które doprecyzowują zakres i granice stosowania tego prawa. Wystąpienie uwzględni również wybrane przykłady z praktyki organów nadzorczych, takich jak decyzje krajowych organów ochrony danych. Celem referatu jest ocena, na ile prawo do bycia zapomnianym może być w praktyce skutecznym narzędziem ochrony prywatności jednostki oraz refleksja nad jego przyszłością w obliczu dynamicznego rozwoju technologii informacyjnych.

dr Krystian Kiszka (1)

1) Urząd Ochrony Danych Osobowych

Prywatność i bezpieczeństwo personalne w społeczeństwie cyfrowym. Rola organu nadzorczego.

Prawo do prywatności to fundamentalne prawo człowieka, które wpływa na jego bezpieczeństwo. W dobie powszechnej cyfryzacji, zacierania granic między światem fizycznym a wirtualnym, bezpieczeństwo personalne nabiera nowego wymiaru. Istotna staje się ochrona jednostki w środowisku cyfrowym, gdzie dane osobowe, tożsamość i prywatność są narażone na nowe, często niewidoczne zagrożenia. Wystąpienie przybliży aktualne wyzwania związane z ochroną danych osobowych w kontekście rozwoju nowych technologii (np. sztucznej inteligencji)- profilowania cyberprzemocy oraz manipulacji informacyjnej. Zostaną omówione również mechanizmy prawne i technologiczne, które mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa obywateli oraz rola organu nadzorczego, kwestia edukacji cyfrowej i odpowiedzialności instytucji publicznych oraz prywatnych w budowaniu zaufania i odporności społecznej w erze cyfrowej transformacji.

Marta Zalewska (1)

1) Uniwersytet Gdański

RODO a FemTech – wyzwania prawne związane z ochroną danych wrażliwych kobiet w cyfrowej rzeczywistości

RODO stanowi fundament ochrony danych osobowych, w tym danych wrażliwych, w Unii Europejskiej, mając na szczególnej uwadze ochronę prywatności i bezpieczeństwo jednostek. Wraz z dynamicznym rozwojem technologii FemTech, w ramach których powstają aplikacje mobilne pozwalające na śledzenie cyklu menstruacyjnego czy kontrolowania swojego, szeroko pojętego, zdrowia reprodukcyjnego, należy zastanowić się, czy RODO, w obecnym brzmieniu, wystarczająco chroni dane wrażliwe użytkowniczek, które są zbierane przez te podmioty. FemTech odgrywa istotną rolę we współczesnej opiece zdrowotnej, umożliwiając kobietom monitorowanie zdrowia, ale jednocześnie generuje ryzyko związane z gromadzeniem i przetwarzaniem danych medycznych czy biometrycznych.

Referat jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy obecne przepisy RODO są adekwatne w świetle specyfiki FemTechu, czy też wymagają rozszerzenia pod kątem ochrony prywatności jednostek poprzez wzmocnienie istniejących regulacji. Metoda badawcza obejmuje analizę przepisów RODO, polityk prywatności wybranych aplikacji FemTech oraz case studies dotyczących naruszeń związanych z przetwarzaniem danych wrażliwych użytkowniczek w sposób sprzeczny z zasadami wynikającymi z RODO. Referat składa się z trzech części -omówienia aktualnych regulacji i ich zastosowania w FemTechu, analizy wpływu modeli sztucznej inteligencji w aplikacjach, szczególnie w kontekście przetwarzania danych wrażliwych w interakcjach z asystentami AI oraz wniosków dotyczących przyszłości RODO w tym obszarze. Badanie ma na celu wykazanie potencjalnych luk w RODO, takich jak niewystarczające mechanizmy ochrony w postaci braku specyficznych wytycznych dla branż związanych z FemTechem, oraz zaproponowanie rekomendacji, szczególnie istotnych z punktu widzenia rozwoju nowych technologii i danych osobowych

Jakub Sawicki (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

RODO wobec automatyzacji przetwarzania danych: granice regulacji w erze sztucznej inteligencji

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679, powszechnie znane jako RODO, miało na celu wzmocnienie ochrony danych osobowych i zapewnienie obywatelom Unii Europejskiej większej kontroli nad informacjami przetwarzanymi w środowisku cyfrowym. Siedem lat po wejściu w życie regulacji pojawiają się jednak istotne wątpliwości co do jej skuteczności w obliczu dynamicznego rozwoju technologii – zwłaszcza zautomatyzowanego przetwarzania danych, mikrotargetingu oraz systemów opartych na sztucznej inteligencji.

Celem wystąpienia jest krytyczna analiza tego, w jakim stopniu RODO pozostaje adekwatne do współczesnych form automatycznego przetwarzania danych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona problemom interpretacyjnym i praktycznym w zakresie profilowania decyzji podejmowanych w sposób zautomatyzowany oraz rosnącej asymetrii między administratorami danych a osobami, których dane dotyczą. W świetle tych wyzwań rozważona zostanie potrzeba nowelizacji wybranych przepisów oraz ich uzupełnienia przez nowe ramy regulacyjne, takie jak AI Act czy Digital Services Act.

Tezą referatu jest twierdzenie, że RODO – w obecnym kształcie – nie zapewnia wystarczającej ochrony prawa do prywatności w kontekście zaawansowanych systemów analizy danych i rozwoju sztucznej inteligencji. Konieczna jest zatem jego adaptacja do wyzwań stawianych przez cyfrową rzeczywistość XXI wieku.

e-mail: jaksaw2@st.amu.edu.pl

Aleksandra Rogalska (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Zautomatyzowane decyzje a prawa jednostki

Rozwój sztucznej inteligencji (AI) niesie ze sobą istotne wyzwania dla ochrony danych osobowych, zwłaszcza w kontekście automatyzacji decyzji. Artykuł 22 RODO ustanawia prawo osoby fizycznej do niepodlegania decyzji opierającej się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, jeżeli wywołuje ona skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na nią wpływa. W dobie zaawansowanych systemów AI granica ta staje się coraz mniej wyraźna – wiele decyzji jest formalnie „wspomaganych" przez człowieka, lecz w praktyce w pełni zależnych od wyników algorytmu.

Referat analizuje aktualne wyzwania związane ze stosowaniem art. 22 RODO w świetle szybko rozwijających się technologii AI, koncentrując się na takich obszarach jak sektor finansowy, rekrutacja, ochrona zdrowia czy wymiar sprawiedliwości. Przedstawione zostaną najnowsze interpretacje organów nadzorczych oraz przykład orzecznictwa, które kształtują rozumienie pojęć „zautomatyzowane podejmowanie decyzji" i „istotny wpływ".

Celem wystąpienia jest ocena, czy obecne ramy prawne RODO skutecznie chronią prawa jednostki w kontekście decyzji opartych na algorytmach oraz jakie zmiany legislacyjne lub interpretacyjne mogą być konieczne, aby zapewnić równowagę między innowacją a poszanowaniem praw podstawowych.

e-mail: alerog5@st.amu.edu.pl

Zofia Hyża (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Deepfake – czy unijne prawo nadąża za „cyfrowym fałszem”?

W dobie postępującej cyfryzacji i ekspansji sztucznej inteligencji, technologia deepfake stanowi jedno z najbardziej kontrowersyjnych narzędzi współczesnej inżynierii graficznej. Dzięki technologii deep learning i generative adversarial networks możliwe jest generowanie hiperrealistycznych materiałów audiowizualnych, graficznych oraz dźwiękowych. W związku z tym pojawia się pytanie – czy obowiązujące regulacje prawne są wystarczająco skuteczne w przeciwdziałaniu nadużyciom związanym z technologią deepfake?

Niniejszy referat podejmuje analizę nad wystarczalnością regulacji RODO w kontekście wyzwań wynikających z rosnącej roli zaawansowanych technologii. W referacie zostanie uwzględniona definicja deepfake, zawarta w art. 3 pkt 60 AI Act, obejmująca wszelkie obrazy, materiały wideo oraz treści dźwiękowe wygenerowane lub zmanipulowane przez sztuczną inteligencję w sposób, który może przypominać istniejące osoby, przedmioty, miejsca bądź zdarzenia, co w rezultacie może prowadzić do ich niesłusznego uznania przez odbiorcę za autentyczne. Ponadto, zostanie poddana analizie skuteczność stosowania art. 50 AI Act, nakładającego obowiązek jednoznacznego oznaczania treści wygenerowanych przez systemy sztucznej inteligencji. Powyższe odbędzie się z uwzględnieniem przypadków, w których technologia deepfake może prowadzić do naruszania godności osobistej czy manipulacji opinią publiczną.

Celem wystąpienia jest ocena, czy RODO nadąża za wyzwaniami cyfrowej rzeczywistości oraz jakie zmiany legislacyjne są konieczne, aby zapewnić efektywniejszą kontrolę nad nadużyciami wynikającymi z technologii generatywnej.

e-mail: zofhyz1@st.amu.edu.pl

mgr Patryk Pieniążek (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Ochrona prywatności w kontekście wyzwań związanych z przetwarzaniem danych przez systemy sztucznej inteligencji

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO) stanowi fundamentalne narzędzie ochrony prywatności obywateli Unii Europejskiej w erze cyfrowej. Jednak dynamiczny rozwój systemów sztucznej inteligencji (dalej: AI), które operują na ogromnych zbiorach danych osobowych, stawia przed RODO istotne wyzwania. W niniejszym wystąpieniu analizie zostanie poddana realizacja obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 13 i 14 RODO, w kontekście przetwarzania danych osobowych przez systemy AI. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wyzwaniom związanym z zapewnieniem przejrzystości algorytmów, których działanie bywa nieintuicyjne, złożone lub celowo utajniane. Celem referatu będzie wskazanie, w jakim zakresie obecne ramy prawne umożliwiają skuteczne informowanie osób, których dane dotyczą, o zasadach działania algorytmicznych systemów decyzyjnych, oraz jakie praktyczne i normatywne ograniczenia wpływają na realizację tej zasady. Wystąpienie podkreśli również konieczność dalszego dostosowywania przepisów prawa do wyzwań technologicznych, aby realnie chronić prawa jednostki w obliczu postępującej automatyzacji i rozwoju AI.

e-mail: patryk.pieniazek@amu.edu.pl

Natalia Mikołajczak (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Zasada minimalizacja danych osobowych w erze sztucznej inteligencji

Zasada minimalizacji danych, zawarta w art. 5 ust. 1 lit. c RODO, nakłada na administratorów obowiązek przetwarzania wyłącznie tych danych osobowych, które są niezbędne do osiągnięcia określonych celów. W kontekście rozwoju systemów sztucznej inteligencji, które wymagają dużych i zróżnicowanych zbiorów danych do skutecznego działania, realizacja tej zasady staje się szczególnie problematyczna. Referat podejmuje analizę napięć między potrzebą gromadzenia rozległych danych do uczenia maszynowego a wymogiem ograniczenia zakresu przetwarzanych danych do minimum. Celem wystąpienia jest szczegółowa analiza wyzwań związanych z realizacją zasady minimalizacji danych osobowych w kontekście stosowania systemów sztucznej inteligencji. Przedstawione zostaną bariery technologiczne i prawne, które utrudniają ograniczenie zbieranych danych do niezbędnego minimum, a także omówione zostaną metody i strategie, które mogą umożliwić pogodzenie efektywności algorytmów AI z wymogami ochrony prywatności.

Gry i edukacja

lic. Mikołaj Kornacki (1)
1) Uniwersytet Gdański

Discord jako medium edukacyjne na przykładzie gier typu Wargame

Wystąpienie to jest przyczynkiem do badań nad wykorzystaniem komunikatora internetowego Discord, jako medium edukacji historycznej i rozwoju krytycznego myślenia, na podstawie modelu gry edukacyjnej opartej o funkcjonujące serwery Wargame (WG). W referacie omówione zostanie funkcjonowanie społeczności Wargame na Discordzie, następnie zaprezentowany zostanie potencjał edukacyjny Wargame w zakresie inspirowania do własnych poszukiwań historycznych przez uczestników, samodzielnego zgłębiania historii oraz nauk pokrewnych, wraz ze zdolnościami do krytyki znajdowanych informacji i konfrontacji swoich tez. W tym kontekście podkreślona będzie szczególna rola Mistrza Gry, w tym wypadku także jako gwaranta jakości treści historycznych prezentowanych podczas rozgrywki. Wreszcie na koniec przedstawiony zostanie plan dalszych badań - które oparte będą przede wszystkim na obserwacji uczestniczącej – w celu wdrażaniu do społeczności na Discordzie metod mogących polepszyć edukacyjną wartość rozgrywki, a także możliwość zastosowania tych doświadczeń w środowiskach studenckich, w pełni świadomych roli edukacyjnej tego typu gry.

lic. Zuzanna Szymańska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Gry transformatywne w dydaktyce akademickiej – doświadczenia Sekcji Gier Transformatywnych Koła Naukowego Politicus

Współczesna edukacja wymaga nowych, angażujących metod dydaktycznych, które wykraczają poza tradycyjny wykład akademicki. Jednym z najbardziej obiecujących narzędzi w tym zakresie są gry transformatywne – formy interaktywne, które nie tylko przekazują wiedzę, ale również kształtują postawy, rozwijają kompetencje miękkie i wspierają krytyczne myślenie. Podczas wystąpienia zaprezentowane zostanie znaczenie gier transformatywnych w procesie kształcenia studentów kierunków takich jak politologia, bezpieczeństwo narodowe i dyplomacja. Celem wystąpienia jest ukazanie potencjału dydaktycznego gier transformatywnych oraz przedstawienie działalności Sekcji Gier Transformatywnych działającej w ramach Międzywydziałowego Koła Naukowego Politicus. Sekcja ta, powstała w odpowiedzi na rosnące zainteresowanie edukacją opartą na symulacjach i narracjach interaktywnych, koncentruje się na projektowaniu, testowaniu i analizie gier edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na edukację obywatelską i procesy demokratyzacyjne. Wystąpienie przedstawi również dorobek sekcji z roku akademickiego 2024/2025, w tym próby stworzenia gry edukacyjnej dotyczącej konfliktu indyjsko-pakistańskiego oraz współpracę ze stowarzyszeniem Topory i Muzeum II Wojny Światowej. Wnioski płynące z naszej działalności pokazują, że gry transformacyjne mogą być skutecznym narzędziem budowania zaangażowania studentów, wspierania uczenia się poprzez doświadczenie i rozwijania kompetencji społecznych. Chcemy zainspirować inne środowiska akademickie do eksplorowania tego potencjału.

lic. Janina Repeka (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Możemy się na to zgodzić, pod warunkiem, że…" – gra jako metoda poszerzania perspektyw i świadomości o różnych rolach społecznych

Gry, szczególnie różnego rodzaju role-play, pozwalają zdystansować się do swoich poglądów i spróbować spojrzeć na problem z inne perspektywy. Dzięki elementowi zabawy nawet trudne tematy nabierają lekkości, dzięki czemu łatwiej jest o nich rozmawiać. Osoby nie czują, że są oceniane ich zachowania jako jednostek, a raczej wykreowane postacie. Zagranie postacią z innymi cechami niekoniecznie daje wierny obraz *Innych*, ale pozwoli postawić nowe pytania i rozpocząć dyskusję.

W ramach swoich studiów niejednokrotnie proponowałam na zajęciach gry, które przerabiałam bazując na istniejących narzędziach i dopasowując je do konkretnego tematu. Punktem wspólnym było zgamifikowanie różnych potrzeb i reakcji poszczególnych grup społecznych na wyzwania. Ważnym elementem były nie tylko same rozgrywki, ale również rozmowy po oraz informacje zwrotne – zarówno na tematy merytoryczne, jak i te dotyczące mechanik gry. Chcę przedstawić możliwe rozwiązania i techniki, a także idee stojące za modyfikacjami narzędzi, aby jak najlepiej dopasować je do potrzeb studentów_ek.

dr Kornel Bielawski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Projektowanie gry planszowej jako element project based learning (PBL) na kierunku Dyplomacja

W nowoczesnej dydaktyce akademickiej coraz częściej sięga się po metody aktywizujące, wśród których szczególne miejsce zajmuje project based learning (PBL) — nauczanie oparte na realizacji konkretnych projektów. Podejście to sprzyja zaangażowaniu studentów, rozwija kompetencje miękkie i pozwala łączyć teorię z praktyką.

W wystąpieniu zostanie przedstawione doświadczenie z zajęć z geopolityki prowadzonych na kierunku Dyplomacja, w ramach których studenci pracowali nad stworzeniem edukacyjnej gry planszowej o charakterze strategicznym. Celem projektu nie było wyłącznie opracowanie gry jako produktu końcowego, lecz przede wszystkim umożliwienie studentom uczestnictwa w procesie twórczym i doświadczenia wyzwań związanych z realizacją dużego przedsięwzięcia grupowego. Projekt okazał się przestrzenią rozwijania różnorodnych kompetencji: zarządzania czasem i zespołem, decyzyjności, oraz integrowania aspektów narracyjnych, matematycznych i wizualnych.

W wystąpieniu zostaną także poruszone wyzwania i ograniczenia związane z wykorzystaniem metody PBL w dydaktyce uniwersyteckiej, a także refleksje na temat tego, jak proces projektowania gier może wspierać kształtowanie kompetencji istotnych w edukacji dyplomatycznej: myślenia strategicznego, empatii, zdolności negocjacyjnych i rozumienia złożonych uwarunkowań geopolitycznych.

Gwarancje podmiotowego traktowania pacjenta w polskim porządku prawnym

mgr Krzysztof Ślaski (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Funkcja prewencyjna zadośćuczynienia za naruszenie praw pacjenta w świetle zasady ochrony jego praw podstawowych

W proponowanym referacie autor zestawi ze sobą dwa niezwykle istotne z perspektywy pacjenta zagadnienia – zadośćuczynienie za naruszenie jego praw przewidziane w art. 4 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz zasadę poszanowania praw i godności pacjenta. Autor podejmie próbę odpowiedzi na pytanie, czy zadośćuczynienie za naruszenie praw pacjenta może pełnić nie tylko funkcję kompensacyjną, ale również prewencyjną – aby wyprzedzająco wpływać na poprawę standardu ochrony praw pacjenta, jeszcze przed ich naruszeniem.

Aby zrealizować powyższy cel autor przedstawi także istniejące poglądy na temat stosunku praw pacjenta do jego dóbr osobistych – ww. przepis z ustawy o prawach pacjenta odsyła bowiem wprost do stosowania art. 448 kodeksu cywilnego, który to przepis dotyczy zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. Można jednak powziąć wątpliwość, czy każde prawo pacjenta jest jego dobrem osobistym – a takie stanowiska są w piśmiennictwie obecne.

Pomocniczo autor przedstawi (istniejące jedynie szczątkowo) orzecznictwo sądów powszechnych dotyczących zarysowanych powyżej zagadnień, a więc w konsekwencji także sądową praktykę zasądzania zadośćuczynienia za naruszenie praw pacjenta. Całość zwieńczona zostanie wnioskami *de lege ferenda* dotyczącymi nie tyle nowelizacji ustawy o prawach pacjenta, co jej pożądanej wykładni, spójnej z cywilnoprawnym systemem kompensacji szkód niematerialnych.

Informacja o finansowaniu: brak.

mgr Aleksander Wiaderek (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Instytucje służące ochronie praw pacjenta psychiatrycznego w polskim procesie karnym. Teoria i jej stosowanie w praktyce.

Ochrona praw osoby z zaburzeniami psychicznymi uczestniczącej w procesie karnym stanowi istotny element gwarancji procesowych wynikających zarówno z Konstytucji RP, jak i norm prawa karnego procesowego. Dotyczy to zarówno sytuacji, kiedy osoba taka występuje jako oskarżony, jak i gdy staje się pokrzywdzonym lub staje przed sądem jako świadek. Celem referatu jest omówienie i ocena funkcjonowania instytucji prawnych mających na celu zapewnienie podmiotowego traktowania pacjenta psychiatrycznego w postępowaniu karnym, ze szczególnym uwzględnieniem art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., który przewiduje obligatoryjny udział obrońcy w przypadku, gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego *tempore criminis* oraz w czasie procesu.

Analizie poddane zostaną również inne mechanizmy procesowe służące ochronie tej kategorii uczestników postępowania, w tym: instytucja opinii biegłych psychiatrii (art. 202 k.p.k.) oraz środki zabezpieczające (rozdz. X k.k. – szczególnie art. 93f i art. 93g). W referacie omówione zostaną typowe problemy praktyczne, takie jak nadużycia instytucji obserwacji sądowo-psychiatrycznej czy trudności związane z realnym wykonywaniem prawa do obrony przez osoby z zaburzeniami psychicznymi. Jednocześnie na przykładzie analizy orzecznictwa wskazane zostanie jakie są typowe naruszenia związane ze stosowaniem gwarancji procesowych.

W konkluzji przedstawiona zostanie ocena efektywności obowiązujących rozwiązań w świetle standardów konstytucyjnych i konwencyjnych oraz postulaty *de lege ferenda* zmierzające do wzmocnienia rzeczywistego podmiotowego traktowania pacjenta psychiatrycznego w polskim procesie karnym oraz urealnienia ochrony jego praw.

Ryszard Przewoźniak (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Ochrona praw osoby ze szczególnymi potrzebami jako pacjenta w polskim systemie prawa medycznego

Wystąpienie stawia za cel analizę gwarancji ochrony praw pacjentów skierowanych wobec osób ze szczególnymi potrzebami w rozumieniu *Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.* We wstępie, przedstawione zostaną pojęcia prawne, konieczne do analizy przedstawionego zagadnienia oraz sposób wykorzystania ich na potrzeby skonstruowania gwarancji prawidłowej realizacji prawa do informacji przysługującego pacjentom.

W drugiej części wystąpienia wskazane zostaną obszary, w których brak bezpośredniego ujęcia w rozwiązaniach ustawowych gwarancji ochrony praw osób ze szczególnymi potrzebami naraża tę grupę osób na ryzyko niepełnej realizacji ich praw jako pacjentów. Omówione zostaną przykłady dostępu do dokumentacji medycznej oraz realizacji praw pacjenta, w ramach których bariera w formie informacyjno-komunikacyjnej może ograniczać komunikację pacjenta z lekarzem i wyrażenie woli osoby poddawanej danemu świadczeniu zdrowotnemu.

W podsumowaniu wystąpienia wskazane zostaną propozycje uzupełnienia obecnej regulacji ustawowej, które mogą mieć pozytywny wpływ na zapewnienie podmiotowego traktowania osób ze szczególnymi potrzebami jako pacjentów.

Michał Kropiwnicki (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Prawo małoletniego pacjenta do informacji – teoretyczne gwarancje i ograniczenia ich realizacji

Prawo do informacji jest jednym z podstawowych praw pacjenta i znajduje ono oparcie w konstytucyjnie gwarantowanym poszanowaniu godności człowieka. Bez prawidłowo udzielonej informacji o stanie zdrowia pacjenta i proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych nie może być mowy o prawidłowo wyrażonej zgodzie na badanie tudzież leczenie. Te modelowe gwarancje doznają jednak istotnego uszczerbku w przypadku pacjentów małoletnich. Pomimo iż też są pacjentami, małoletni nie mogą wykonywać swoich praw samodzielnie – istotną rolę odgrywają w tym przypadku przedstawiciele ustawowi.

Referat zostanie poświęcony omówieniu gwarancji wynikających z prawa pacjenta do informacji i analizie ograniczeń, jakie ustawodawca stawia w stosunku do pacjentów małoletnich. Uwaga zostanie zwrócona przede wszystkim na sytuację prawną pacjentów, którzy nie ukończyli 16. roku życia (którym przysługuje informacja „w zakresie i formie potrzebnej do prawidłowego przebiegu procesu diagnostycznego lub terapeutycznego”) oraz na konsekwencje przyznania prawa do informacji przedstawicielom ustawowym (rodzicom) niezależnie od prawa samego pacjenta. Poruszany problem zostanie omówiony w perspektywie autonomii małoletnich pacjentów i poszanowania ich podmiotowości. Rozważone zostaną konsekwencje zestawienia tych dóbr z władzą rodzicielską i obowiązkami rodziców z niej wynikającymi. Wnioski z przeprowadzonej analizy będą stanowiły przyczynek do dyskusji nad pozycją małoletniego w prawie medycznym i zakresem autonomii jego woli oraz pozwolą na wysunięcie postulatów *de lege ferenda*.

mgr Natalia Nieróbca (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Unieruchomienie i izolacja w Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego: analiza krytyczna w świetle Raportu NIK z czerwca 2024 roku

Unieruchomienie i izolacja pacjenta stanowią „ciągłe" metody przymusu bezpośredniego, wyróżnione w Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. W tych specyficznych dla psychiatrii formach postępowania wyraźnie uwidacznia się dominacja systemu medycznego względem pacjenta. Ich wykorzystanie powinno mieć w związku z tym charakter wyjątkowy. Raport NIK z czerwca 2024 roku ujawnia tymczasem zasadnicze nadużycia w zakresie stosowania tych form postępowania wobec małoletnich, polegające m.in. na podejmowaniu decyzji o ich zastosowaniu przez osoby nieuprawnione, braku poszanowania intymności pacjentów, czy długotrwałym stosowaniu przymusu. W trakcie wystąpienia omówię najczęstsze nadużycia związane z wykorzystaniem przymusu bezpośredniego, koncentrując się na ich przyczynach i możliwych działaniach naprawczych.

Opłata konferencyjna oraz koszty dojazdu pokryte zostaną ze środków Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego. Koszty zakwaterowania zostaną pokryte ze środków Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Horyzonty Oceanu: Interdyscyplinarne Perspektywy Badawcze

Michał Maliszewski (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

Biostratygrafia okrzemkowa jako ważna metoda badawcza osadów oceanicznych kenozoiku

Stratygrafia jako nauka jest istotnym elementem nauk geologicznych, a jej wyniki są przydatne nie tylko ze względów akademickich, ale także komercyjnych. Biostratygrafia okrzemkowa jako rodzaj stratygrafii jest często niedoceniana, a badania nie są tak często przeprowadzane, jak datowanie osadów przy użyciu na przykład otwornic czy promienic. Sama stratygrafia okrzemkowa jest wykorzystywana powszechnie do badania osadów oceanicznych kenozoiku. Ta praca ma na celu przybliżyć temat stratygrafii jako nauki, zastosowania biostratygrafii okrzemkowej, jej główne wady i zalety, a także perspektywy wykorzystywania jej w przyszłości jako cenną metodę badawczą dla wielu aspektów nauk o morzu i środowisku. Referat wymieni wyniki różnych badań nad biostratygrafią okrzemkową w całym zakresie kenozoiku – od paleogenu do holocenu, wskaże przydatność tych badań nie tylko w zakresie weryfikacji wiedzy zdobytej innymi metodami stratygraficznymi, ale także jej istotność w zakresie badań paleoklimatycznych i środowiskowych. Jako potencjalne miejsce do wykorzystania biostratygrafii okrzemkowej zostanie również wskazany otwór 386 projektu Deep Sea Drilling Project, dzięki której będzie można zweryfikować już poczynione analizy dotyczące tego obszaru.

lic.Hugo Podraza (1), dr hab. inż. Marta Staniszewska, prof. UG (1), dr Iga Nehring (1), prof., dr hab. Ryszard Kornijów (2), dr Adam Woźniczka (2), dr Anna Dziubińska (1), dr hab., prof. UG Mariusz Sapota (1), prof. dr hab. Magdalena Bełdowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

2) Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy

Bisfenol A w leszczu (*Abramis brama*) poławianym w Zalewie Szczecińskim

Bisfenol A (BPA) to syntetyczny związek organiczny stosowany w produkcji tworzyw sztucznych, którego powszechna obecność w środowisku morskim stwarza zagrożenie dla fauny ze względu na jego działanie endokrynnie aktywne. BPA oddziałuje przede wszystkim na układ rozrodczy, powodując zaburzenia jego rozwoju i funkcjonowania. Do rejonów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie BPA należy Zalew Szczeciński, który cechuje się niewielką głębokością, ograniczoną wymianą wód z Morzem Bałtyckim i dużym dopływem zanieczyszczeń z wodami Odry. W Zalewie prowadzone są komercyjne połowy ryb, zaś do najintensywniej eksploatowanych gatunków należy leszcz (*Abramis brama*). Ze względu na bentosowy tryb życia leszcz jest szczególnie narażony na ekspozycję na BPA, który wykazuje tendencję do akumulacji w osadach. Celem niniejszych badań było określenie stężenia bisfenolu A w wybranych tkankach leszcza z Zalewu Szczecińskiego.

Analizę stężenia BPA w mięśniach, wątrobie i nerkach leszcza wykonano metodą wysokosprawnej chromatografii cieczowej z detekcją fluorescencji. Obecność BPA stwierdzono we wszystkich analizowanych próbkach. Stężenie BPA w mięśniach leszcza osiągało wartości od 1,5 do 168,1 $ng \cdot g^{-1}$ s.m., w wątrobie – od 2,5 do 56,1 $ng \cdot g^{-1}$ s.m., zaś w nerkach – od 0,8 do 32,6 $ng \cdot g^{-1}$ s.m. Stosunek stężenia BPA w wątrobie do stężenia w mięśniach u większości osobników wynosił >1, co sugeruje długotrwałą, chroniczną ekspozycję na bisfenol A.

Średnie spożycie ryb w Polsce wynosi 35 g dziennie – konsumpcja takiej ilości mięśni leszcza wiązałaby się z dostarczeniem do organizmu około 240 ng BPA dziennie, co dla człowieka o masie 70 kg oznaczałoby 17-krotne przekroczenie tolerowanego dziennego pobrania wynoszącego 0,2 $ng \cdot kg^{-1}$ masy ciała według Europejskiego Urządu ds. Bezpieczeństwa Żywności (2023). Konsumpcja ryb bentosowych z rejonów poddanych silnej antropopresji, takich jak Zalew Szczeciński, może zatem stanowić istotne źródło pokarmowe bisfenolu A do organizmu ludzkiego.

Badania prowadzone w ramach projektu „Producenci pierwotni jako kluczowy nośnik historycznej i współczesnej rtęci w estuaryjnej sieci troficznej” (NCN OPUS 23, 2022/45/B/ST10/00368).

lic. Oliwer Białorudzki, Maciej Mańko, Katarzyna Łukawska-Matuszewska

Uniwersytet Gdański

Rola dekompozycji meduz *Aurelia aurita* w lokalnym cyklu soli odżywczych Morza Bałtyckiego

Dynamika ekosystemów morskich w dużej mierze zależy od dostępności soli odżywczych, które warunkują rozwój i strukturę biocenoz. Lokalne cykle soli odżywczych w morzach i oceanach kształtowane są nie tylko przez dopływy zewnętrzne, lecz także przez procesy autochtoniczne, wśród których kluczowe znaczenie ma remineralizacja materii organicznej. W pracy podjęto próbę oszacowania wielkości autochtonicznego źródła soli odżywczych, jakie stanowi obumarły zakwit meduz *Aurelia aurita*, na przykładzie eksperymentu laboratoryjnego odwzorowującego warunki południowego Bałtyku. W eksperymencie, trwającym 35 dni, analizowano dynamikę zmian parametrów fizykochemicznych wody oraz tempo uwalniania fosforanów i związków azotu podczas dekompozycji biomasy meduz. Wyniki wskazują, że proces ten może w istotny sposób wpływać na lokalne bilanse substancji odżywczych, prowadząc do krótkoterminowych zmian warunków ekologicznych w toni wodnej. Uzyskane dane podkreślają znaczenie włączenia tego typu zjawisk do regionalnych modeli obiegu materii i strategii zarządzania środowiskowego w ekosystemach przybrzeżnych.

Stanisław Wierczyński (1), Marianna Biungner (1), Ludwika Szopa (1), Massimo Guerrero (2), Jarosław Biegowski (3), Rui Aleixo (3)

1)Uniwersytet Gdański
2)Uniwersytet Boloński
3)Instytut Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk

Współczesne spojrzenie na zjawisko turbulencji w odniesieniu do renesansowych rysunków Leonarda da Vinci

Rysunki Leonarda da Vinci to nie tylko dzieła sztuki, ale również wyjątkowo trafne obserwacje zjawisk fizycznych, takich jak przepływ wody. W swoich pracach da Vinci zilustrował różne zjawiska przepływu, np.: przepływ strumienia uderzającego (impinging jet) oraz przepływ wokół przeszkód. Chcąc uzyskać rzetelne dane na temat rysunków da Vinci'ego, w Instytucie Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk zbudowano układ eksperymentalny celem odtworzenia przepływu strumienia uderzającego i przeprowadzenia pomiarów przy pomocy współcześnie dostępnych technik, takich jak obrazowanie z użyciem kamery szybkoklatkowej. Na podstawie zarejestrowanych obrazów możliwe było scharakteryzowanie wymiarów i zasięgu strumienia dla różnych prędkości przepływu cieczy. Dodatkowo, wykorzystując algorytm śledzenia cząstek (Particle Tracking Velocimetry), można było określić prędkości powierzchniową cząstek w zbiorniku. Praktyczne zastosowania tego badania obejmują rozpraszanie energii za strukturami hydraulicznymi, mieszanie płynów, napowietrzanie przepływu i badania turbulencji.

Richard Lounsbery Foundation

Project: Turbulence in the Times of Da Vinci

Ideologia i uprzedzenia: o "dobrym" i "złym" hiszpańskim w Ameryce

lic. Klaudia Szczęśniak (1), lic. Natalia Czarnecka (1)

1) Uniwersytet Gdański

¿Buena o mala lengua? Ideologías y precjuicios en el español latinoameriacno./Dobry, czy zły język? Ideologie i uprzedzenia w latynoamerykańskim hiszpańskim.

Prezentacja łączy dwa komplementarne badania poświęcone różnorodności języka hiszpańskiego, ukazując ją z dwóch odmiennych, lecz powiązanych ze sobą perspektyw. Mówi o argentyńskim wariancie języka hiszpańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem lunfardo oraz trudności wynikających z przekładu tego żargonu, konkretnie w przekładzie poetyckim. Po krótce zostanie omówiony także neutralny wariant języka hiszpańskiego, obecny między innymi w tłumaczeniach bajek Disneya. Drugie badanie dotyczy postaw językowych Hiszpanów wobec Latynoamerykanów. Oba projekty składają się na refleksję nad tym, jak odmiany języka hiszpańskiego są przedstawiane, odbierane i wartościowane – zarówno w przestrzeni medialnej, jak i w świadomości samych użytkowników.

e-mail: klaudia1071@gmail.com

lic. Klaudia Szczęśniak (1), lic. Oliwia Górska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Cortesía verbal/Uprzejmość komunikacyjna: ujęcie kontrastywne międzykulturowe

Wykład przedstawia analizę uprzejmości komunikacyjnej z perspektywy pragmatycznej i kontrastywnej, koncentrując się na porównaniu języka hiszpańskiego i niderlandzkiego. Wychodząc od pojęć uprzejmości pozytywnej i negatywnej, badaniu poddano różne akty mowy – dyrektywy, asercje, akty ekspresywne, metapragmatyczne i paralingwistyczne – ze szczególnym uwzględnieniem ich realizacji w odmiennych kontekstach kulturowych. Analiza pokazuje, że takie elementy jak powtórzenia leksykalne, wyrażenia wdzięczności, komplementy, ironia czy łagodzenie poleceń odzwierciedlają normy konwersacyjne charakterystyczne dla danej kultury. Ukazuje to, iż wzorce uprzejmości są kulturowo uwarunkowane, a ich znajomość ma kluczowe znaczenie dla skutecznej komunikacji międzykulturowej.

e-mail: klaudia1071@gmail.com

lic. Natalia Czarnecka (1), lic. Oliwia Górska (1)

1) Uniwersytet Gdański

La ideología en los diccionarios/Ideologia w słownikach

Niniejsze wystąpienie dotyczy ideologicznej roli, jaką odgrywają słowniki – w szczególności Słownik Królewskiej Akademii Hiszpańskiej (DRAE) – jako narzędzia nie tylko deskryptywne, lecz także normatywne i odzwierciedlające dominujące struktury społeczne. Poprzez analizę definicji, oznaczeń pragmatycznych, doboru leksyki i asymetrii płciowych wykazuje się, w jaki sposób dyskurs leksykograficzny reprodukuje i legitymizuje określoną wizję świata, utrwalając wiele uprzedzeń związanych m.in. z płcią, czy pochodzeniem. Świadczy to o tym, że słownik, daleki od bycia obiektywnym i zamkniętym zbiorem, stanowi produkt kulturowy i ideologiczny, który wymaga krytycznego odczytania.

email: n.czarnecka01@gmail.com

Interdyscyplinarne spojrzenie na prawo karne – gdzie prawo styka się z ochroną zdrowia psychicznego?

lic. Alicja Kucharska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Analiza orzecznictwa polskiego i europejskiego
a regulacje prawne ochrony zdrowia psychicznego w Polsce

Ochrona zdrowia psychicznego to nie tylko kwestia medyczna, ale również prawna, a orzecznictwo polskie i europejskie odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu regulacji w tej dziedzinie. Prelekcja skupi się na analizie kluczowych wyroków krajowych sądów oraz trybunałów europejskich, które wpływają na interpretację i stosowanie przepisów dotyczących praw pacjentów psychiatrycznych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wyzwaniom prawnym oraz praktycznym konsekwencjom orzeczeń, które mogą stanowić impuls do zmian legislacyjnych. Czy polskie prawo nadąża za europejskimi trendami, czy to właśnie sądy torują drogę niezbędnym reformom? Wystąpienie będzie okazją do refleksji nad tym, jak skutecznie chronić prawa osób z zaburzeniami psychicznymi i jakie zmiany mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania systemu ochrony zdrowia psychicznego w Polsce.

e-mail: am.kucharsk2@student.uw.edu.pl

Kinga Ziółkowska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Odpowiedzialność karna osób z zaburzeniami psychicznymi

Wystąpienie poświęcone będzie analizie problematyki odpowiedzialności karnej osób z zaburzeniami psychicznymi w świetle obowiązujących przepisów prawa karnego oraz aktualnego orzecznictwa i doktryny. Problematyka ta znajduje się na styku prawa, psychiatrii i etyki, co czyni ją wyjątkowo złożoną i wielowymiarową.

Punktem wyjścia jest omówienie podstawowych pojęć, takich jak poczytalność, niepoczytalność oraz poczytalność ograniczona, a także wskazanie ich praktycznego znaczenia w procesie karnym. Następnie przedstawione zostaną kryteria oceny stanu psychicznego sprawcy w chwili popełnienia czynu zabronionego oraz rola opinii biegłych psychiatrów i psychologów w tym procesie. W trakcie wystąpienia podejmę próbę odpowiedzi na szereg kluczowych pytań, m.in.:

1. Czy obecny model oceny poczytalności jest wystarczajaco precyzyjny i sprawiedliwy?

2. Jakie są granice odpowiedzialności karnej w przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi?

3. Gdzie przebiega granica między koniecznością spełniania funkcji represyjnej w prawie karnym a potrzebą leczenia?

Szczególna uwaga poświęcona zostanie dylematom praktycznym, jakie pojawiają się przy stosowaniu środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym. Co więcej poruszę kwestię przypadków kontrowersyjnych, które miały miejsce na polskich salach sądowych.

Wystąpienie ma na celu nie tylko ukazanie złożoności problemu, ale również zainicjowanie refleksji nad kierunkiem ewentualnych reform i potrzebą lepszego zintegrowania wiedzy medycznej z praktyką prawną.

e-mial: kz.ziolkowsk@student.uw.edu.pl

nr telefonu: +48 798 640 84

Dominika Przyborowska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Opiekun pracy: dr Katarzyna Syroka-Marczew

Trauma a środowisko przestępcze – ile punktów wspólny

Wystąpienie będzie poświęcone szczegółowej analizie psychologicznej sprawców przestępstw przeciwko życiu i wolności seksualnej. W tle tych działań często pojawia się – jako wspólny mianownik – trauma z dzieciństwa. Dokładna analiza punktów wspólnych będzie oparta zarówno na literaturze, jak i aktualnych badaniach naukowych. Celem prezentacji jest przede wszystkim zwrócenie uwagi na doniosłość konsekwencji środowiskowo-prawnych, które niesie za sobą trauma. Czy są czynniki, którym możemy zaradzić już dzisiaj, aby minimalizować przestępczość.

ACE (*Adverse Childhood Experiences*) jest skalą dotyczącą traumatycznych doświadczeń z dzieciństwa. Kategorie pytań dzielą się m.in. na: przemoc, zaniedbanie oraz problemy w rodzinie. Blisko 50% młodocianych sprawców uzyskało na skali ACE wynik 4 lub więcej punktów, co odpowiada wysokiemu poziomowi traumy. Na podstawie tych badań wskazuje się, że istnieje silna, rosnąca zależność między doświadczeniami traumatycznymi a wzrostem negatywnych skutków behawioralnych, w tym przemocy i zachowań przestępczych (Baglivio i in., 2014)

Wśród wysokich czynników ryzyka rozwoju zachowań antyspołecznych i kryminalistycznych, wskazuje się przede wszystkim przemoc fizyczną, zaniedbanie oraz wykorzystanie seksualne (Widom, C.S.,1989). W innych badaniach J. Garbarino tłumaczy, że dzieci przyswajają wzorce przemocy obserwowane w domu, przejawiając je następnie w kontaktach z innymi ludźmi (1999). Doświadczenie zakłóconej relacji przywiązaniowej z powodu nadużyć lub zaniedbań rodziców koreluje z rozwojem zaburzeń eksternalizacyjnych, silnie powiązanych z przestępczością (Perry, B. D., & Szalavitz, M., 2006)

Trauma nie usprawiedliwia, ale pomaga wyjaśnić genezę przestępczości. Stąd tak ważne jest spojrzenie interdyscyplinarne. Być może – ale tylko może – pozwoli ono odpowiedzieć na pytanie: czy można było tego uniknąć?

dr Katarzyna Syroka-Marczewska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Wpływ prawa karnego na ochronę zdrowia psychicznego w Polsce. Wybrane zagadnienia.

Przedmiotem referatu będzie przybliżenie głównych wyzwań stojących przed regulacjami prawa karnego w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. Wybór tematu został podyktowany przede wszystkim jego aktualnością i faktem, że kwestie, o których mowa powyżej, nie są w mojej ocenie w wystarczający sposób akcentowane w trwającym dyskursie naukowym.

Przejawem ochrony zdrowia psychicznego w prawie karnym jest m.in. art. 207 kodeksu karnego. Jak słusznie zauważano w orzecznictwie, ustawowe określenie „znęca się", o którym mowa w art. 207 kodeksu karnego, oznacza działanie lub zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dotkliwych cierpień moralnych (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego z 8.03.2012 r. II AKa 388/11). Znęcanie się fizyczne i psychiczne mogą występować niezależnie od siebie lub łącznie.

Intensywność wyrządzonych cierpień psychicznych i ustalenie ich miary powinno być dokonywane przez wymiar sprawiedliwości na podstawie konkretnego stanu faktycznego i okoliczności współistniejących z tym stanem.

Mając powyższe na uwadze, referat będzie próbą odpowiedzi na następujące pytania: co rozstrzyga o kwalifikacji prawnej z art. 207 kodeksu karnego w odniesieniu do osób doznających przemocy psychicznej? Czy o przyjęciu znęcania się rozstrzygają społecznie akceptowane wartości wyrażające się w normach etycznych i kulturowych? W jakim stopniu pojęcie znęcania się ma ocenny charakter? Czy gaslighting może zostać zakwalifikowane przez sąd jako forma przemocy psychicznej, o której mowa w art. 207 kodeksu karnego? Jakie obowiązki występują po stronie organów ścigania oraz sądu w kontekście konieczności zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego? Ponadto, jak już wspomniałam, moim celem będzie identyfikacja głównych wyzwań stojących przed regulacjami prawa karnego w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

e-mail: k.syroka-marczewska@wpia.uw.edu.pl

Interdyscyplinarność w badaniach humanistycznych i społecznych – szansa czy zagrożenie

dr Adrian Musiał

AI w naukach humanistycznych i społecznych. Praktyczne możliwości wykorzystania.

Wystąpienie poświęcone będzie praktycznym możliwościom zastosowania narzędzi sztucznej inteligencji w badaniach humanistycznych i społecznych. W dobie rosnącej cyfryzacji i ekspansji danych AI staje się nie tylko wsparciem technologicznym, lecz także narzędziem otwierającym nowe pola eksploracji. Przedstawione zostaną konkretne przykłady wykorzystania algorytmów przetwarzania języka naturalnego, analizy obrazu oraz modelowania zjawisk społecznych – od cyfrowej analizy tekstów literackich, przez badania nad narracjami politycznymi, po analizę dyskursu w mediach społecznościowych. Poruszona zostanie również kwestia wyzwań etycznych oraz rola humanistyki w krytycznym namyśle nad technologią. Celem wystąpienia jest pokazanie, jak integracja AI z tradycyjnymi metodami badań może wzbogacić warsztat badacza i poszerzyć pole interpretacyjne współczesnych zjawisk kulturowych i społecznych.

mgr Barbara Kosińska (1)

1) Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Grywalizacja jako narzędzie zaangażowania odbiorców dziedzictwa: przykład Grodziska w Sopocie

Muzea coraz częściej sięgają po interaktywne formy przekazu, które pozwalają odbiorcom aktywnie uczestniczyć w odkrywaniu dziedzictwa kulturowego. Jednym z narzędzi wspierających ten proces jest grywalizacja – adaptacja mechanizmów znanych z gier do realiów instytucji kultury. Temat poruszony podczas wystąpienia przedstawiać będzie Grodzisko w Sopocie jako przykład udanej implementacji strategii grywalizacyjnych w przestrzeni muzealnej. Omówione zostały działania takie jak terenowe gry fabularne, interaktywne ścieżki narracyjne, zadania oparte na motywach historycznych oraz wykorzystanie aplikacji mobilnych. Szczególną uwagę poświęcono temu, jak zastosowane rozwiązania wpływają na zaangażowanie odwiedzających – zarówno indywidualnych gości, jak i grup zorganizowanych.

mgr Natalia Różycka (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Holistyczne spojrzenie na język wypowiedzi seniora

Głównym celem wystąpienia będzie podkreślenie wieloaspektowego i interdyscyplinarnego podejścia do analizy wypowiedzi osób w wieku senioralnym. W referacie przedstawione zostaną wypowiedzi czterech seniorów. Każdy z nich będzie opowiadał tę samą czteroelementową historię obrazkową. Materiał przedstawiony zostanie w formie transkrypcji, wzbogacony o elementy video. Wśród grupy badawczej będą dwie osoby z afazją, a także dwie fizjologicznie „zdrowo" starzejące się.

Próba zakłada zobrazowanie wpływu uszkodzeń struktur mózgu na jakość konstruowanych wypowiedzi, planowanie motoryczne ruchów artykulacyjnych i płynność wypowiedzi. Materiały zostaną poddane analizie leksykalnej i składniowej. Ponadto wskazany zostanie współczynnik nasycenia składnią (Łuczyński). Autorka, przygotowując wystąpienie, zaczerpnie z wiedzy z zakresu neurolingwistyki, neurologopedii i neurobiologii. Każda z tych dyscyplin już samodzielnie świadczy o interdyscyplinarnym charakterze omawianego zagadnienia.

mgr Dawid Paweł Dziaduś (1) (2)
1) Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu
2) „Wszechnica Polska” Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie

Interdyscyplinarność nauczania przedmiotów szkolnych jako szansa na podniesienie jakości kształcenia

Wystąpienie poświęcone będzie zagadnieniu interdyscyplinarności w edukacji – podejściu, które zakłada łączenie treści i metod z różnych przedmiotów szkolnych wokół wspólnych tematów, problemów lub projektów. W dobie szybko zmieniającego się świata i rosnącego znaczenia kompetencji kluczowych, takie podejście staje się odpowiedzią na potrzebę podniesienia jakości kształcenia.

Podczas wystąpienia skupię się na pojęciu interdyscyplinarności w edukacji, jakie korzyści przynosi uczniom i nauczycielom, a także jakie są jej praktyczne zastosowania w codziennej pracy szkolnej. Zaprezentowane zostaną konkretne przykłady zrealizowanych projektów i działań, które z powodzeniem integrują wiedzę z różnych dziedzin.

Nie zabraknie także refleksji nad barierami w realizacji takiego modelu nauczania – zarówno systemowymi, jak i organizacyjnymi – oraz propozycji, jak je stopniowo przełamywać.

Omawiana tematyka jest odpowiedzią na kierunek polityki oświatowej państwa, refleksją prelegenta z praktycznego punktu widzenia – życia szkolnego. Interdyscyplinarność zostanie tu przedstawiona nie jako modny trend, ale jako realna szansa na poprawę jakości i atrakcyjności nauczania w polskich szkołach.

mgr Jakub Wojtala (1)

1) Akademia Mazowiecka w Płocku

Interdyscyplinarność w badaniach nad wspólnotami i wspólnotowością

Wspólnotowość doczekała się w literaturze szeregu interpretacji, jednak żadna z nich nie przesądza o tym, iż badana w jej oparciu wspólnota odpowiada rzeczywistemu zjawisku, które badacz próbuje zgłębić. Dobór odpowiednich pojęć, zjawisk oraz procesów współkonstytuujących zakres wspólnoty pozostaje po stronie badacza, który w trybie selekcji tworzy ramy dla kategorii utartej w nauce, choć nieustannie narażonej na przeobrażenia. Z tego względu referat ma na celu wskazanie potencjalnych sposobów analitycznego podejścia do wspólnot oraz wspólnotowości w ujęciu interdyscyplinarnym.

e-mail: jakubwojtala14@wp.pl

Paweł Frączyk

Interdyscyplinarność w zarządzaniu zasobami ludzkimi w biznesie w międzynarodowej strukturze rozproszonej

Wystąpienie poświęcone będzie zagadnieniu interdyscyplinarności w zarządzaniu w biznesie o rozproszonej strukturze terytorialnej o charakterze międzynarodowym. Na przykładzie zarządzania zespołem osób w rozproszonej strukturze zarówno polskiej jak i innych krajów Europy pokażę konieczność łączenia zagadnień z różnych dziedzin nauki: medycyny, prawa polskiego i innych krajów, zarządzania, ekonomii, logistyki, IT, psychologii oraz wielu innych.

W trakcie wystąpienia chciałbym zwrócić uwagę na różnego rodzaju problemy związane z koniecznością zbierania różnego rodzaju informacji i wiedzy specjalistycznej wielu dziedzin dla właściwego podejmowania decyzji strategicznych w zarządzaniu zasobami ludzkimi i osiąganiu oczekiwanych wyników spółki, wykorzystując poszczególne kompetencje członków zespołu dysponujących wiedzą specjalistyczną, prowadząc jednocześnie do osiągania właściwego poziomu komunikacji między nimi (często z wykorzystaniem nowoczesnych technologii dla pokonania barier językowych) i realizacji założeń strategicznych organizacji.

e-mail: pawel.fraczyk@gmail.com

Michał Bruździak (1)

1) Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu

Nieuprawnione przetwarzanie danych osobowych jako wyzwanie prawne w dobie globalnych kryzysów

W dobie cyfryzacji nielegalne przetwarzanie danych osobowych stało się zjawiskiem o charakterze masowym, dotykającym szerokiego grona użytkowników Internetu. Pomimo wprowadzenia restrykcyjnych regulacji, w szczególności Rozporządzenia Ogólnego o Ochronie Danych Osobowych (RODO), dynamiczny rozwój technologiczny oraz coraz bardziej wyrafinowane metody stosowane przez podmioty działające na granicy prawa skutkują niewystarczającą ochroną prywatności. W niniejszym opracowaniu dokonano analizy przyczyn powyższego stanu rzeczy, ze szczególnym uwzględnieniem kolizji pomiędzy obowiązującymi przepisami a innowacjami technologicznymi, takimi jak sztuczna inteligencja. Problem ten ma charakter międzynarodowy, co dodatkowo utrudnia efektywne ściganie przestępstw ze względu na brak spójnych mechanizmów współpracy transgranicznej. Przedstawiono także funkcjonowanie nielegalnego obrotu danymi osobowymi na tzw. czarnym rynku, gdzie dochodzi do ich masowej komercjalizacji oraz nowe formy zagrożeń, w tym wykorzystanie technologii deepfake i zaawansowanych modeli językowych do działań o charakterze przestępczym. Badania wskazują na niski poziom świadomości społecznej dotyczącej naruszeń ochrony danych, co wynika m.in. z opóźnień w notyfikacjach o naruszeniach, biernej postawy podmiotów zobowiązanych oraz braku bezpośrednio odczuwalnych skutków przez poszkodowanych. W konkluzji podkreśla się konieczność podjęcia wielopoziomowych działań, obejmujących dostosowanie regulacji prawnych do realiów technologicznych, wzmocnienie odpowiedzialności podmiotów przetwarzających dane oraz intensyfikację działań edukacyjnych skierowanych do użytkowników. Tylko kompleksowe podejście może stanowić skuteczną odpowiedź na omawiane wyzwania prawne.

Język(i) w (u)życiu – współczesne wyzwania komunikacyjne

lic.Viktoriia Melnyk (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Cisza jako akt mowy. Pragmatyka milczenia w komunikacji online.

W przestrzeni komunikacji cyfrowej milczenie coraz częściej przestaje być równoznaczne z brakiem znaczenia – przeciwnie, staje się pełnoprawnym komunikatem. Celem referatu jest analiza dwóch wybranych zjawisk typowych dla współczesnej komunikacji interpersonalnej online: *ghostingu* (nagłego i trwałego przerwania kontaktu bez wyjaśnienia) oraz zjawiska *'seen'* – czyli odczytania wiadomości bez udzielenia odpowiedzi. Praktyki te, choć na poziomie technicznym polegają na braku reakcji, generują konkretne znaczenia i wywołują emocjonalne konsekwencje. Ich analiza może rzucić światło na nowe formy relacyjności, jakie kształtują się w środowisku cyfrowym, w którym obecność jest stale monitorowana, a każda interakcja – lub jej brak – zostaje zarejestrowana.

W punkcie wyjścia odwołuję się do podstawowych założeń pragmatyki językowej – przede wszystkim teorii aktów mowy (J.L. Austin, J. Searle) oraz zasad konwersacyjnych Grice'a. Choć tradycyjnie cisza nie była traktowana jako akt mowy, w określonym kontekście sytuacyjnym jej brak może pełnić funkcję perlokucyjną – wywoływać określone emocje, zmieniać relacje, wpływać na dalszy przebieg komunikacji. W środowisku cyfrowym, gdzie narzędzia takie jak „wyświetlono", „był(a) aktywny(a)" czy „online" nadają brakowi odpowiedzi wyraźny wymiar społeczny, milczenie zyskuje dodatkowe znaczenia i staje się narzędziem interakcji.

W referacie omawiam wybrane, zanonimizowane przykłady rozmów online (głównie z komunikatorów typu Messenger i WhatsApp, Instagram), w których brak odpowiedzi – lub samo wyświetlenie wiadomości bez reakcji – zostaje przez nadawcę zinterpretowane jako forma odmowy, odrzucenia, lekceważenia lub manipulacji. Analizuję również język reakcji na milczenie: próby ponownego kontaktu, formułowanie pretensji, wyrażanie frustracji czy niepokoju. Pokazuję, że milczenie w tych kontekstach nie jest neutralne – zostaje zinterpretowane i włączone w interakcję jako wypowiedź, której znaczenie zależy od wcześniejszych doświadczeń, relacji między rozmówcami oraz kontekstu sytuacyjnego.

Referat stanowi próbę uchwycenia, w jaki sposób praktyki komunikacyjne oparte na braku odpowiedzi kształtują współczesne relacje online. Pokazuje, że w epoce ciągłego połączenia cisza staje się jednym z bardziej znaczących i afektywnych środków wyrazu. Analiza ghostingu i „seen" pozwala lepiej zrozumieć, jak współczesna kultura cyfrowa wpływa na sposoby budowania i zrywania więzi, redefiniując pojęcia obecności, komunikacji i relacyjności

Numer telefonu oraz adres email: +48729352354, vicmel@st.amu.edu.pl

Julia Szyszka (1), Kacper Kos (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Fleksja liczebników a współczesna norma językowa – analiza kompetencji studentów filologii polskiej

Celem referatu jest przedstawienie wyników badań ankietowych, które pozwoliły odpowiedzieć na pytanie o zakres występowania form liczebników głównych, porządkowych i zbiorowych w wybranych sytuacjach. Badaniem zostały objęte osoby w wieku 19–25 lat, studiujące filologię polską na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dla których polszczyzna jest językiem ojczystym. Taki wybór grupy badawczej pozwolił na szczegółową ocenę świadomości językowej badanych. Uwzględnione zostały bowiem ich umiejętności filologiczne zdobywane w ramach zajęć dotyczących gramatyki opisowej języka polskiego oraz funkcjonowania współczesnej normy językowej. Analiza otrzymanych wyników ankiety koncentrowała się na trzech obszarach: zgodności użycia liczebników z normą słownikową, typowych błędach oraz ogólnej świadomości językowej badanych. Uzyskane dane pozwoliły wyciągnąć wnioski na temat opisywanego przez w literaturze przedmiotu *unieruchomienia fleksyjnego*, które przyczynia się do stopniowego zanikania fleksji liczebników oraz zastępowania liczebników porządkowych głównymi, a także – co najbardziej zauważalne – coraz powszechniejszego unikania stosowania form liczebników zbiorowych przez studentki i studentów, zwłaszcza tych, którzy mają specjalistyczną wiedzę dotyczącą liczebnika. Zjawiska te mają istotne znaczenie w kontekście społecznych wyzwań komunikacyjnych oraz w działaniach związanych z upraszczaniem przekazu i rozwijaniem kompetencji językowych w wielojęzycznych środowiskach.

Informacja o finansowaniu: **Konkurs 155 „Study@Research”** – ***Liczebnik też się liczy! Liczebniki główne, porządkowe, a także zbiorowe w języku oraz świadomości studentów polskojęzycznych i uczących się języka polskiego jako obcego***

lic. Sandra Kaczmarek (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Kolejny krok w stronę dostępności, czyli o opisach eksponatów w tekście łatwym do czytania i rozumienia w Muzeum Narodowym w Poznaniu

Język opisów kuratorskich jest przepełniony specjalistyczną terminologią z zakresu sztuki – to może sprawiać kłopot przeciętnemu odbiorcy w ich rozumieniu. Przeprowadzona przeze mnie analiza lingwistyczna pokazała, że nie tylko słownictwo może utrudniać odbiór tych opisów, ale także inne elementy językowe. By uczynić wystawę bardziej dostępną i zrozumiałą, zaproponowałam opisy poszczególnych dzieł z Muzeum Narodowego w Poznaniu w tekście łatwym do czytania i rozumienia (ETR). Chciałabym w ten sposób pokazać, jak pod względem językowym, różnią się opisy oryginalne i uproszczone, a przede wszystkim, jakie są różnice w ich rozumieniu wśród osób z niepełnosprawnością intelektualną – to właśnie do tej grupy głównie kierowane są teksty łatwe, choć ich odbiorcami mogą być także seniorzy, cudzoziemcy czy osoby z różnymi wyzwaniami poznawczymi. Artyści i kuratorzy mają jednak obawy, że tekst ETR odbierze opisom dzieł poetyckość, sprawi, że będą one zbyt dosłowne i pozbawią odbiorcę możliwości interpretacji. Trzeba mieć jednak na uwadze, że nie tylko artyści i kuratorzy tworzą wystawę. Ogromną rolę w tym procesie odgrywa również publiczność. Warto więc zadbać o to, by odbiorcy rozumieli kierowane do nich komunikaty.

mgr Izabela Walczak (1)

1) Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Między słowami – o komunikacji międzykulturowej

Współczesne sale wykładowe stają się coraz bardziej zróżnicowane kulturowo, stwarzając nowe wyzwania w zakresie skutecznej komunikacji. Celem wystąpienia jest zrozumienie, w jaki sposób wymiary kulturowe wpływają na interakcje ze studentami obcokrajowcami. Omówione zostaną różnice w podejściu do komunikacji w kulturach wysokiego i niskiego kontekstu, podejściu do czasu i stosunku do autorytetu. Bariery komunikacyjne, zarówno werbalne, jak i niewerbalne, stanowią ważny element, zwłaszcza w porozumiewaniu się w języku obcym a skuteczne zarządzanie nimi wymaga elastyczności i zrozumienia innych kultur.

e-mail: iwalczak@ahe.lodz.pl

lic. Damian Pawłowski (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Młodomowa oczami studentów polskich i cudzoziemskich

Badania języka młodzieżowego i subkultur młodzieżowych (por. Kajtoch 2016) oraz Młodzieżowych Słów Roku (por. Kapuścińska 2020, Piotrowicz; Witaszek-Samborska 2021) mają już rozbudowany aparat badawczy, nie zastanawiano się jednak dotychczas, jak owe młodzieżowe słowa – i język młodzieży w ogóle – postrzegane są przez osoby studiujące, w tym na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, oraz przez osoby cudzoziemskie uczące się języka polskiego. Społeczność uniwersytecka przed jedenastoma laty była grupą sprawdzaną podczas badań związanych między innymi z rozumieniem grzeczności językowej (Piotrowicz, WitaszekSamborska 2014).

W proponowanym wystąpieniu omówione pokrótce zostaną wyniki ankiet przeprowadzonych w marcu (w grupie polskich studentów) i czerwcu (w grupie osób cudzoziemskich). Podczas ankiety Polacy musieli zmierzyć się z częścią pytań zamkniętych, która związana była z podstawową wiedzą na temat plebiscytu na Młodzieżowe Słowa Roku, a także z tym, czy słowa te wpływają na system leksykalny młodych osób. Grupa ta ponadto – w ramach pytań otwartych – musiała podać definicje wybranych leksemów (*alternatywka, azbest, boomer, cringe, delulu, dzban, essa, foliarz, naura, rel, sigma, slay, sztos, śpiulkolot, zodiakara, XD*) oraz napisać przykładowe zdanie z użyciem wymienionych słów. Pozwoliło to przyjrzeć się znajomości leksyki młodzieżowej, wygrywającej w omawianym plebiscycie od 2016 roku. Ze względu na to, że zagadnienie młodomowy nie zawsze pojawia się na lektoracie języka polskiego jako obcego, osoby cudzoziemskie zapytane zostały, czy znają jakiekolwiek słowa młodzieżowe, a także o to, czy słowa te powinny pojawiać się na zajęciach lektoratowych z języka polskiego.

Podczas referatu w sposób szczególny przedstawione zostanie, jak młodzieżowe słowa roku wpływają na komunikację osób natywnych, a jak – osób cudzoziemskich. W ramach wystąpienia wymienione i pokrótce omówione również będą słowa najczęściej i najrzadziej pojawiające się w komunikacji obu badanych grup. Analizom odpowiedzi osób cudzoziemskich towarzyszyć będzie odpowiedź na pytanie o zasadność nauki leksyki młodzieżowej na lektoracie języka polskiego jako obcego.

mgr Karolina Piechocka (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Nie tylko on i ona – strategie komunikacyjne osób niebinarnych w polszczyźnie codziennej

W Polsce nie są prowadzone oficjalne statystyki dotyczące liczby osób niebinarnych. Szacuje się jednak, że – wraz z osobami transpłciowymi – mogą one stanowić nawet 1,6 proc. dorosłej populacji (~200 tys.). Mimo to wciąż pozostają one niewidoczne: dla państwa, społeczeństwa, a w końcu też dla języka.

Z tego powodu osoby nieidentyfikujące się w sposób binarny wykształciły szereg strategii komunikacyjnych, które, wykraczając poza kategorie męskości i kobiecości, umożliwiają im skuteczne wyrażanie własnego „ja". Podczas prelekcji omówię praktyki językowe osób niebinarnych oparte na świadomym unikaniu form nacechowanych płciowo, jak i polegające na wprowadzaniu do użytku nowych rozwiązań gramatycznych oraz leksykalnych, m.in. w postaci neozaimków, dukaizmów czy neutratywów. Analiza będzie miała charakter jakościowy. Na jej potrzeby posłużę się metodą krytycznej analizy dyskursu (KAD). W trakcie wystąpienia odwołam się do zapisów *Manifestu Niebinarnej Polszczyzny* (2021) oraz stanowiska Rady Języka Polskiego dotyczącego form *byłom*, *byłoś*, z roku 2003. Uwzględnię również dane pochodzące z *Niebinarnych Spisów Powszechnych*, które nie tylko ukażą skalę omawianego zjawiska, lecz także zwrócą uwagę na potrzeby i oczekiwania, jakie osoby niebinarne formułują wobec polszczyzny oraz instytucji publicznych, np. administracji państwowej i mediów. Zwieńczeniem rozważań o charakterze teoretycznym będą autentyczne przykłady zastosowania słów i struktur neutralnych płciowo oraz wypowiedzi samych osób niebinarnych.

Celem prezentacji, z jednej strony, jest przybliżenie słuchaczom i słuchaczkom prymarnych założeń koncepcji języka neutralnego płciowo, z drugiej zaś – zachęcenie ich do refleksji na temat procesu inkluzywnej transformacji polszczyzny oraz spojrzenia na nią z perspektywy osób, których tożsamość płciowa nie jest ani jednoznacznie męska, ani żeńska. System języka polskiego może (i powinien) wykazywać bowiem większą otwartość na zróżnicowanie współczesnej rzeczywistości społecznej.

e-mail: karolina.piechocka2@uwr.edu.pl

mgr Marta Kaczmarek (1, 3)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

2) Urząd Miasta Poznania

Smart city jako miasto bez barier. Jak koncepcja inteligentnego miasta sprzyja dostępnej komunikacji?

Celem niniejszego wystąpienia jest przedstawienie zagadnienia skutecznej i dostępnej komunikacji w ujęciu jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie Urzędu Miasta.
Wystąpienie ma mieć charakter problemowy oraz badawczy, ale również praktyczny, gdyż chciałbym przedstawić rozwiązania stosowane w Urzędzie Miasta Poznania, które mam okazję obserwować i współtworzyć w ramach praktyki zawodowej.
W relacji obywatel – władza istotny jest możliwie najlepszy i najbardziej zrozumiały poziom dialogu, który uskutecznia komunikację. Płynna komunikacja niesie za sobą wiele korzyści zarówno dla organów administracji publicznej jak i dla społeczeństwa. Nie tylko przyspiesza załatwienie sprawy w urzędzie ale również sprzyja zwiększeniu zaufania strony postępowania administracyjnego do organu. Płynna komunikacja oparta na zrozumiałym i dostępnym przekazie wpisuje się w koncepcję inteligentnego miasta. Praktycznym przykładem jest aplikacja „Smart city" będąca platformą komunikacyjną dla mieszkańców. Za jej pośrednictwem mieszkańcy mogą zgłaszać sprawy wymagające podjęcia działań, własne opinie i wnioski oraz być w kontakcie ze służbami miejskimi. W ramach realizacji koncepcji dostępności i otwartości na dialog realizowany jest projekt „Proste pismo", którego celem jest zapewnienie standardu tworzenia prostych pism urzędowych. Wdrażanie tych standardów możliwe jest dzięki opracowanym materiałom oraz licznym szkoleniom kadry urzędniczej.
Rozwiązania oferowane przez aplikację Smart City sprzyjają zwiększaniu dostępności usług publicznych oraz transparentności organów administracji. Dzięki idei inteligentnego zarządzania możliwa jest partycypacja społeczna/mieszkańców w podejmowaniu decyzji oraz inicjatyw, co pozytywnie wpływa na kształtowanie świadomości społeczeństwa obywatelskiego. Płynna i skuteczna, a przede wszystkim dostępna komunikacja opiera się na stosowaniu odpowiednich standardów, postawie urzędników oraz innowacyjnych rozwiązaniach cyfrowych.
Adres e-mail: markac49@st.amu.edu.pl

lic. Sandra Kaczmarek (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Słów kilka o projekcie „(Nie)pełny dostęp do kultury", czyli o dostępności informacyjno-komunikacyjna w poznańskich instytucjach kultury z perspektywy nadawczej i odbiorczej

Współprowadzony przeze mnie projekt „(Nie)pełny dostęp do kultury" dotyczył badania dostępności informacyjno-komunikacyjnej w instytucjach kultury w Poznaniu, głównie w zakresie obecności w tych instytucjach tekstów łatwych do czytania i rozumienia (ETR), które pozwoliłyby osobom z niepełnosprawnością intelektualną na swobodniejszy udział w kulturze. W ramach projektu udało się zdefiniować wyzwania, z jakim mierzą się pracownicy instytucji kultury w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej, oraz na tej podstawie wypracować rozwiązania, które mogłyby być odpowiedzią na te wyzwania. Bardzo ważna była także perspektywa odbiorców kultury z niepełnosprawnością intelektualną, czyli grupy, której głos bardzo często jest pomijany, a której dostępność bezpośrednio dotyczy. W referacie zostaną przedstawione wyniki badań i wnioski płynące z obu części projektu.

Projekt „(Nie)pełny dostęp do kultury – badanie dostępności informacyjno-komunikacyjnej w poznańskich instytucjach kulturalnych" był finansowany w ramach VIII edycję konkursu Study@research (IDUB nr 118) Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza UAM.

mgr Mateusz Gromulski (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Spór o prosty język w świetle założeń semiotyki społecznej

Zjawisko prostego języka budzi różnorodne opinie, zarówno w kręgach naukowych, jak i zawodowych. W swoim referacie zaprezentuję wyniki rekonstrukcji perspektywy afirmatywnej i krytycznej dotyczącej tego standardu komunikacji. W tym celu odtworzyłem argumentację obu perspektyw na podstawie stworzonego przeze mnie korpusu tekstów pochodzących z mediosfery (np. blogi, podcasty, portale informacyjne, portale społecznościowe). W ich doborze kierowałem się określonymi słowami kluczami.

Metodologia badania opiera się na założeniach wypracowanych przez Tomasza Piekota w ramach mediacyjnej analizy dyskursu. Prosty język postrzegam bowiem jako temat zdefiniowanego przeze mnie „dyskursu prostojęzycznego". Pracę na dużych zbiorach tekstów umożliwiły mi narzędzia komputerowego przetwarzania języka naturalnego oraz metody wykorzystywane w językoznawstwie korpusowym. Dlatego też badanie to można sytuować w ramach *corpus-driven analysis*. Pozwoliło to na dokładniejszą i bardziej obiektywną analizę tego, jak w różnych środowiskach postrzega się ideę prostego języka.

lic. Kinga Jaros (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wiem, co zażywam – prosty język na usługach farmacji. Studium przypadku.

Referat przedstawia wyniki badań z zakresu dostępności informacyjno-komunikacyjnej na przykładzie ulotki leku sprzedawanego bez recepty. Celem wystąpienia jest przedstawienie efektów uproszczenia ulotki i jej odbioru. Grupą badawczą w tym projekcie byli seniorzy, którzy często korzystają z leków dostępnych bez recepty. Referat przedstawia wszystkie etapy realizacji projektu badawczego: analizę treści i formy ulotki, sposób jej odbioru przez seniorów, porównanie stopnia rozumienia wersji oryginalnej i prostojęzycznej, proces upraszczania tekstu, badanie rozumienia treści w wersji ETR i w prostym języku. Przedstawione również zostaną stworzone przez zespół badawczy obie wersje ulotki (PJ i ETR) skonsultowane ze specjalistkami zajmującymi się prawem farmaceutycznym i tworzeniem tekstów łatwych do czytania. W dalszej części referatu zostaną zaprezentowane wnioski z badań, które dadzą odpowiedź, czy wprowadzanie tekstów w prostym języku i ETR zwiększa ich rozumienie, a co za tym idzie – czy wpływa na ich dostępność, a także odpowiedzą na pytanie, jakie pojawiają się trudności z zastosowaniem tych wyników w praktyce.

e-mail: kinjar1@st.amu.edu.pl

Medical or Physical Science Panel

Ganna Kravchenko (1)

1) Uniwersytet Medyczny w łodzi

Association between Vitamin D3, B12 and Folic Acid Levels and Cognitive Function in Older Hospitalized Patients

In aging populations, cognitive decline poses an increasingly significant health concern. Current evidence suggests that nutrients such as vitamin D3, vitamin B12, and folic acid may play a role in cognitive function. However, findings regarding this relationship remain inconclusive and, at times, controversy persists, particularly among older adults.

This study investigates the association between vitamin D3, vitamin B12 and folic acid concentration and cognitive function assessed by Mini-Mental State Examination (MMSE) and Clock Drawing Test (CDT) in older hospitalized patients.

Patients were recruited at Central Veterans Hospital in Lodz, Poland. After screening, 1539 patients (1057 women and 482 men) met the inclusion criteria and were enrolled in the analysis. Vitamin D3, B12 and folic acid blood concentration were obtained from every patient at the admission; MMSE and CDT were performed for every participant by the departmental psychologist. Nonparametric tests were employed to compare the patients with and without dementia. To assess the potential influence of age and sex on cognitive performance, two general linear models with MMSE and CDT as dependent variables were constructed.

In study group dementia was found in 783 (50.8%) of participants. Patients with dementia were significantly older with higher number of women in dementia group. Vitamin D3 (16.9 vs 20.5 ng/ml) and folic acid (11.2 vs 13.7 ng/ml) levels were significantly lower in subjects with dementia. However, no significant difference was revealed in vitamin B12 concentration between groups. In multiple regression adjusted for age and sex, vitamin D3 remained significant, when folic acid did not. In correlation analysis vitamin D3 presented significant relationship with MMSE (rho=0.16) and CDT (rho=0.11) scores.

Among studied nutrients vitamin D3 showed significant association with cognition in hospitalized older adults. We suggest considering vitamin D3 routine measurement in hospitalized geriatric patients especially subjects with cognitive decline.

PhD Rafał Studnicki (1), MA Julia Wasilewska (1)

1) Medical University of Gdańsk

Comparison of the Effects of Diagonal and Translatory Hip Joint Manipulations on Hip Girdle Muscle Activity and Lower Limb Stability

Introduction: Optimal neuromuscular activation of lower limb muscles, particularly the gluteus medius (GM) and quadriceps femoris, is essential for joint stability, injury prevention, and rehabilitation.

Objectives: The aim of this integrated study was to (i) assess the effect of hip manipulation on gluteus medius and tensor fascia latae activity.

Methods: Three randomized, controlled trials were conducted. In the first study, nine basketball players (mean age 23.8 ± 4.1 years) participated in a crossover design, assessing EMG muscle activation (colossus, tensor fascia lata, quadriceps femoris). The second study involved 30 physically active adults (mean age 21.9 ± 1.7 years) randomized to hip manipulation or a sham group, with surface EMG measuring activation of the rectus femoris, vastus lateralis, and vastus medialis, as well as isometric knee extension strength using the Biodex 4 system. The third study, double-blind and randomized, involved 30 healthy adults to assess RMS EMG amplitude of the femoris colliculus and tensor fascia lata during maximal voluntary isometric hip abduction before and after hip manipulation. Results: Diagonal manual therapy significantly increased the maximum and mean activation of the gluteus medius, tensor fascia lata, and vastus medialis, with significant effects on the activation of the vastus lateralis and rectus femoris (partial $\eta^2 > 0.65$). High-velocity, low-amplitude hip manipulation significantly increased the mean and maximum EMG amplitude of the vastus medialis ($p < 0.001$) and moderately increased the mean EMG amplitude of the vastus lateralis ($p = 0.020$). No significant changes were observed in the activation of the rectus femoris or in the median EMG frequency. Hip manipulation significantly increased the EMG amplitude of the gluteus medius ($p < 0.01$), but the effects were not statistically or clinically different from sham stimulation for most muscles.

Conclusions: These results provide preliminary evidence that both diagonal manual therapy and traction manipulation enhance neuromuscular activation of key hip muscles. The combined use of these interventions may be a promising adjunct to rehabilitation to restore muscle balance and improve functional outcomes.

email: rafal.studnicki@gumed.edu.pl

MA Agnieszka Schlichtholz (1), PhD Leszek Kułak (2), Prof. UG Anna Synak (1), PhD Piotr Bojarski (1)

1) University of Gdańsk
2) Gdańsk University of Technology

Designing of hybrid core-shell nanomaterials functionalized by fluorophores for medical applications

Core-shell nanomaterials are widely used across diverse scientific and industrial fields, including agriculture, cosmetics, photonics, bioimaging, pharmacy or medicine. Hybrid core-shell nanomaterial functionalized with fluorophores offer promising platforms for advanced medical applications, such as targeted therapies, drug delivery systems, biosensing, and photodynamic therapy. Their tunable architecture enables precise control of physicochemical properties, enhancing stability, biocompatibility and specificity. These varied applications require the development of tools for modeling phenomena occurring on core-shell nanoparticles, allowing for the precise design of structures tailored to specific uses.

In this work, Förster Resonance Energy Transfer (FRET) in such nanostructures is modeled using Monte Carlo simulations. The method enables a for detailed evaluation of energy transfer efficiency as a function of donor-acceptor spatial distribution, inter-fluorophore distances, and nanostructure geometry. The simulation results provide insights into the influence of structural parameters on FRET performance, supporting the design of optimized fluorescent nanomaterials for biomedical diagnostics and therapeutic monitoring.

MD Adrian K. Romańczyk (1), MD, PhD Andrzej Ustymowicz (1)

1) Medical University of Bialystok

Doppler evaluation of neck and optic nerve vessels in neurologically critical patients (including cerebral circulatory arrest/brain death)

Introduction: In the diagnosis of cerebral circulatory arrest in the setting of brain death, intracranial Doppler and transcranial colour-coded Doppler (TCCD) are among the recommended imaging examinations. Furthermore, duplex Doppler ultrasound of the neck vessels (internal carotid artery (ICA) and vertebral artery (VA)) can also be performed as an additional test. Given the diagnostic ineffectiveness of TCCD in a significant proportion of patients, the present study has concentrated on the evaluation of neck vessels. Furthermore, the central retinal artery (CRA) was investigated, given its position centrally within the optic nerve. The characteristic image of the CRA is considered a feature of increased intracranial pressure.

Material and methods: In a group of 20 neurologically critical patients (two of whom had been diagnosed with brain death), duplex-Doppler ultrasound of the arteries of the neck (ICA and VA) and the optic nerve (CRA) was performed bilaterally. The spectrum of blood flow in these vessels was recorded, with particular attention paid to spectrum patterns characteristic of cerebral circulatory arrest/brain death.

Results: Patients diagnosed with brain death (2) demonstrated one of the blood flow spectrum patterns characteristic of cerebral circulatory arrest: oscillatory/reverberating flow, systolic spikes, and absence of flow. The remaining group of patients (18) demonstrated pathological blood flow spectra, though of a distinct nature from brain death, aligning with the clinical diagnosis.

Conclusions: The duplex-Doppler ultrasound technique is a valuable diagnostic tool that enables the evaluation of the haemodynamic status of the neck vessels and the optic nerve in neurologically critical patients. It is particularly promising that analysis of the central retinal artery appears to be a fruitful avenue for future research. However, further studies on a larger group of patients are required, especially in patients with known brain death.

e-mail: adrian.romanczyk96@gmail.com

PhD Rafał Studnicki (1), MA Julia Wasilewska (1)

1)Medical University of Gdańsk

Neuromuscular Resilience of Shoulder-Girdle Muscles in Elite Strongman Athletes Following Competition-Induced Fatigue

Background: Elite strength athletes are exposed to extreme physical demands during competition, yet their neuromuscular systems often display a remarkable resistance to fatigue. While research on fatigue responses in strength athletes is limited, understanding how high-level competitors preserve performance under fatigue is essential for optimizing training, recovery, and injury prevention strategies

Purpose: To investigate the effects of competition-induced fatigue on maximal voluntary contraction (MVC) and surface electromyographic (sEMG) activity of shoulder-girdle muscles in elite strongman athletes.

Methods: Ten elite male strongman athletes (age 33 ± 5 years) performed unilateral MVC tests and sEMG recordings of seven shoulder-girdle muscles (anterior, middle, and posterior deltoid; upper and lower trapezius; serratus anterior; and infraspinatus) immediately before the first event and after the final event of a Strongman Champions League competition. EMG data were normalized to pre-competition MVC and analyzed for maximum (MAX), mean (MEAN), and median (MEDIAN) root-mean-square (RMS) amplitudes using 300-millisecond windows. Paired-sample t-tests were used to compare pre- and post-competition values ($\alpha = 0.05$).

Results: Strongman athletes preserved normalized EMG amplitudes across six of the seven assessed muscles following competition ($p > 0.05$). A small but statistically significant decrease was observed in the serratus anterior MAX amplitude (–8.3%, $p = 0.033$), while the lower trapezius MEAN amplitude showed a modest but significant increase (+7.6%, $p = 0.022$). No other significant changes were detected, indicating overall stability of neuromuscular activation under extreme competitive fatigue.

Conclusions: Elite strongman athletes demonstrate exceptional neuromuscular resilience in shoulder-girdle muscles despite exposure to intense, multi-event competition fatigue. These findings suggest that long-term, high-intensity, sport-specific training promotes central and peripheral adaptations—enhanced central drive, improved metabolic efficiency, and optimized motor unit recruitment—that collectively increase resistance to fatigue. These insights may inform the design of sport-specific conditioning programs and fatigue mitigation protocols tailored for strength-based sports.
e-mail: rafal.studnicki@gumed.edu.pl

MD Natalia Kulicka (1)

1) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu

Sarcopenia in Older Adults: A Prognostic Marker and Modifiable Contributor to Cardiovascular Risk

Sarcopenia, a progressive loss of muscle mass and function, is increasingly recognized as a clinically relevant condition in older adults with potential implications for cardiovascular disease (CVD) outcomes. This narrative review synthesizes recent findings on the complex relationship between sarcopenia and cardiovascular risk, focusing on shared mechanisms such as chronic inflammation, insulin resistance, and endothelial dysfunction. While sarcopenia has been associated with increased CVD morbidity and mortality, current evidence does not conclusively establish it as an independent risk factor. Instead, it may serve as an important prognostic marker and modifiable contributor to cardiometabolic health. Evidence from clinical studies supports the use of resistance training, nutritional interventions (e.g., protein, vitamin D, omega-3), and interdisciplinary care to mitigate this dual burden. System-level strategies, including routine screening and integrated geriatric-cardiometabolic care, are promising for prevention. Framing sarcopenia as a systemic vulnerability linked to cardiovascular outcomes may inform early intervention and improve outcomes in aging populations.

Medicinal chemistry

MA Kamil Klimkowski (1), Prof. Iwona Inkielewicz-Stępniak (2), Prof. UG Elżbieta Jankowska (1)

1) University of Gdańsk

2) Medical University of Gdańsk

Novel OGF – OGFr conjugates combining topoisomerase II inhibition in pancreatic cancer therapy

Pancreatic ductal adenocarcinoma (PDAC) is one of the most aggressive cancers, characterized by high mortality and limited treatment options. The main difficulties in its treatment include late diagnosis, drug resistance, and toxicity. The development of innovative and more specific chemotherapeutics targeted against cancer cells is a significant goal in cancer research. However, this is not an easy task due to increasing drug resistance and the lack of selective methods for its eradication. The use of opioid growth factor (OGF) may provide a new, effective and safe cancer therapy. OGF and its receptor (OGFr) play a key role in regulating the cell cycle by inhibiting the proliferation of cancer cells . Topoisomerase II is an enzyme necessary for regulating DNA topology by cutting both DNA strands and then rejoining them, allowing for the removal of tangles and the separation of chromosomes. When DNA damage is present, topoisomerase II becomes more active, which can lead to genome fragmentation and chromosomal instability. Therefore, this enzyme is intensively studied in oncology and pharmacology .

The aim of my project is to develop novel conjugates combining two mechanisms of anticancer activity: the blocking of proliferation through the OGF–OGFr axis and the inhibition of topoisomerase II. The designed constructs consist of OGF as a targeting peptide, a cleavable linker, and a cytotoxic agent that disrupts topoisomerase II activity. The stability in human plasma, enzymatic tests, and tests of the effect on cancer cells have been performed for the received compounds.

This project is part of the Young Scientists' Research Project, No. BMN 539-T070-B182-25

MA Krzysztof Polaczek (1), PhD Przemysław Karpowicz (1), PhD Gabriela Brzuska (1), Prof. UG Ewelina Król (1), Prof. UG Emilia Sikorska (1)

1) University of Gdańsk

Peptide fragments of tick-borne encephalitis virus E protein as inhibitors of flavivirus membrane fusion

Tick-borne encephalitis virus (TBEV), is a pathogen, belonging to the flavivirus family, and poses a significant public health threat in Europe and northern Asia. In addition, progressive climate change promotes the expansion of tick habitats - the main vector of the virus, which is steadily increasing the number of infections, even despite the availability of vaccination. Currently, there is a lack of specific therapy targeting TBEV, highlighting the urgent need of develop new antiviral strategies [1].

Our strategy to combat flaviviruses involves the use of peptides designed based on the sequence of the structural E protein of TBEV. After the virus enters the cell by endocytosis, the acidic pH of the endosome leads to conformational changes in the surface E protein. As a result, protein trimers are formed triggering fusion of the viral membrane with the endosomal membrane. Viral RNA is subsequently transferred through the pores formed as a result of membrane fusion [2]. Previous studies have shown that peptides from the so-called STEM region (a fragment of the C-terminal part of the E protein) of Dengue and Zika viruses bind simultaneously to the viral membrane and the E protein trimer, effectively blocking membrane fusion [3]. Inspired by these findings, we designed and synthesized analogous E protein fragments for TBEV.

The obtained peptides were tested in biological assays for cytotoxicity and antiviral properties against flavivirus-infected cell lines. In addition, conformational studies were performed using circular dichroism spectroscopy in the presence of model biological membranes. Since the proposed mechanism of action involves peptide binding to membranes, conformational changes were expected in this environment. The results indicate that the selected peptides exhibit antiviral activity, making them as promising candidates for further investigation into the mechanism of membrane fusion and viral entry in flaviviruses.

Agata Kozajda (1), PhD (Pharm. Sci) Aleksandra Czumaj (1)

1) Medical University of Gdańsk

The comparison of antiproliferative properties of ACAT inhibitors in an in vitro breast cancer cell model

Acyl-CoA:cholesterol acyltransferase (ACAT) is an enzyme involved in cholesterol metabolism. Its dysregulation contributes to the development and progression of various cancers, including triple-positive (TPBC) and triple-negative (TNBC) breast cancer. Although numerous ACAT inhibitors have been identified, comparative studies evaluating their efficacy in specific disease models remain limited.

This study compared the efficacy of selected ACAT inhibitors in suppressing the proliferation and migration of TPBC and TNBC cells. HCC-1143 (TNBC) and BT-474 (TPBC) cell lines were treated with two ACAT inhibitors (CI-967 and Avasimibe) for 24 and 72 hours at concentrations ranging from 1 to 100 μM. Cell viability and migration were assessed and compared to untreated controls.

Both inhibitors reduced cell viability, with effects dependent on exposure time and cancer subtype. After 24 hours, IC_{50} was only achieved for CI-967. For the 72-hour exposition, the IC_{50} values for CI-967 were 22.4 μM (TNBC) and 19.9 μM (TPBC), while for Avasimibe they were 51.5 μM (TNBC) and 60.2 μM (TPBC), indicating greater efficacy of CI-967.

These findings highlight CI-967 as a more promising candidate for further investigation and support the need for broader comparative studies on ACAT inhibitors in diverse cancer models to develop effective cholesterol-targeted therapies for breast cancer.

Medycyna translacyjna - od laboratorium do pacjenta

dr Paulina Żelechowska (1), Elżbieta Kozłowska (1), Aleksandra Góralczyk-Bińkowska (1), Justyna Agier (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Aktualne spojrzenie na chemerynę jako modulatora odpowiedzi immunologicznej

Poza dobrze udokumentowaną rolą tkanki tłuszczowej jako narządu magazynującego energię, pełni ona również funkcję aktywnego narządu endokrynnego, wydzielającego liczne cząsteczki o wielokierunkowym działaniu, takie jak adipokiny. Adipokiny uczestniczą w regulacji metabolizmu glukozy i lipidów, angiogenezie oraz funkcjonowaniu układu sercowo-naczyniowego. Coraz więcej danych wskazuje, że te cząsteczki modulują także przebieg odpowiedzi immunologicznej i reakcji zapalnej, wpływając na aktywność komórek uczestniczących w tych procesach. W zależności od ich właściwości w kontekście mechanizmów immunologicznych, adipokiny klasyfikuje się jako prozapalne, przeciwzapalne oraz immunoregulacyjne.

Do adipokin zaangażowanych w modulację odpowiedzi immunologicznej należy chemeryna, której działanie obejmuje głównie funkcje prozapalne. Chemeryna zwiększa ekspresję cząsteczek adhezyjnych na powierzchni komórek śródbłonka naczyniowego, a także nasila adhezję zarówno komórek śródbłonka, jak i monocytów. Adipokina ta aktywuje monocyty/makrofagi, komórki dendrytyczne, komórki NK, komórki śródbłonka i limfocyty T do migracji. Chemeryna wzmacnia również zdolność fagocytarną monocytów/ makrofagów i neutrofilów. Ponadto, stymuluje makrofagi, fibroblasty i limfocyty T do syntezy i wydzielania licznych mediatorów i cytokin/chemokin prozapalnych. Istnieją również doniesienia sugerujące, że chemeryna promuje proliferację fibroblastów, komórek śródbłonka i komórek mięśniówki gładkiej naczyń. Złożone i wielokierunkowe działanie chemeryny wskazuje na jej istotną rolę w regulacji funkcji komórek układu immunologicznego, a tym samym w kształtowaniu odpowiedzi zapalnej. Zrozumienie immunomodulujących właściwości chemeryny otwiera nowe perspektywy dla wykorzystania jej jako biomarkera stanu zapalnego oraz potencjalnego celu terapeutycznego w chorobach o podłożu immunologicznym i metabolicznym.

lek. Natalia Kulicka (1)

1) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu

Antracykliny jako diagnostyczne stresory: sygnalizacja mitofagii i ukryta podatność serca

Antracykliny stanowią fundament leczenia onkologicznego, jednak ich działanie kardiotoksyczne może wykraczać poza samą destrukcję – mogą one ujawniać ukrytą podatność serca. Niniejszy miniprzegląd analizuje wywołany przez antracykliny stres mitochondrialny jako potencjalny stresor diagnostyczny, odsłaniający subkliniczne zaburzenia energetyki kardiomiocytów i mechanizmów kontroli jakości. Szczególną uwagę poświęcono receptorowo zależnej mitofagii, a zwłaszcza epitranskryptomicznej osi TRDMT1–BNIP3, która umożliwia usuwanie uszkodzonych organelli niezależnie od depolaryzacji błony mitochondrialnej, oraz kanonicznej ścieżce PINK1–Parkin, wskazując na ich odmienne, często kontekstowo zależne funkcje. W przeciwieństwie do klasycznego szlaku PINK1–Parkin, aktywowanego zwykle przez depolaryzację mitochondriów, oś TRDMT1–BNIP3 może lepiej odzwierciedlać wczesne, adaptacyjne odpowiedzi na specyficzne stresory komórkowe. Podsumowujemy najnowsze dane z modeli kardiomiocytów pochodzących z iPSC, badań na zwierzętach oraz obrazowania molekularnego, które sugerują, że dysfunkcja mitochondrialna wyprzedza spadek funkcji skurczowej. Proponujemy, że wpływ doksorubicyny na szlaki mitofagii może stanowić funkcjonalny wskaźnik rezerwy mitochondrialnej, dając podstawy do lepszej stratyfikacji ryzyka i ukierunkowanej ochrony kardiologicznej. Przedefiniowanie kardiotoksyczności jako mierzalnego sygnału biologicznego – a nie jedynie uszkodzenia – może umożliwić wcześniejsze wykrywanie podatności na niewydolność serca poprzez ujawnienie tych ukrytych mechanizmów. Przed wdrożeniem tej koncepcji do ram diagnostycznych konieczna jest dalsza walidacja kliniczna.

Aleksander Skóra (1), Kamila Siewert (1), dr n. med. Elżbieta Kozłowska (1), dr n. med. Justyna Agier (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Kannabigerol (CBG) jako czynnik modulujący wrodzoną odpowiedź immunologiczną

Wstęp: Produkty konopne i fitokannabinoidy, takie jak kannabigerol (CBG), zyskują na popularności ze względu na przypisywane im właściwości prozdrowotne. Pomimo rosnącego zainteresowania, dane dotyczące wpływu tych substancji na organizm człowieka, w tym działanie układu odpornościowego,

pozostają niepełne. Celem badania była ocena wpływu CBG na reaktywność ludzkich komórek jednojądrzastych krwi obwodowej (PBMCs).

Materiały i metody: PBMCs izolowano z kożuszka leukocytarno-płytkowego przez wirowanie na gradiencie gęstości przy użyciu Histopaque-1077. Komórki hodowano przez 24 i 72 godziny w obecności CBG w stężeniach 10 µg/ml oraz 100 µg/ml. Cytotoksyczność badanego związku oceniono testem wychwytu czerwieni obojętnej. Ekspresję genów wybranych cytokin i receptorów Toll-podobnych (TLR) pod wpływem CBG (10 µg/ml) analizowano metodą qRT-PCR. Dodatkowo, ekspresję wybranych receptorów TLR oceniono na poziomie białka za pomocą cytometrii przepływowej. Komórki CD14+ wyizolowano z populacji PBMCs z wykorzystaniem pozytywnej separacji magnetycznej. W tych komórkach oceniono ekspresję wybranych genów oraz przeprowadzono analizę zdolności migracyjnych w odpowiedzi na CBG (10 µg/ml) przy użyciu komory Boydena.

Wyniki: CBG w stężeniu 100µg/ml wykazało działanie cytotoksyczne, natomiast stężenie 10 µg/ml nie wpływało istotnie na przeżywalność PBMCs. Ekspozycja PBMCs na 10 µg/ml CBG skutkowała zwiększoną ekspresją genów TNF, IL-10, IFN-γ oraz TLR2 na poziomie mRNA, przy jednoczesnym spadku poziomu transkryptów IL-6, TLR4 i TLR7. W przypadku komórek CD14+ zaobserwowano podobny profil zmian ekspresji, z wyjątkiem IL-6, której ekspresja uległa zwiększeniu. Na poziomie białka udokumentowano spadek ekspresji TLR4. Zanotowano także istotne zahamowanie migracji komórek CD14+ w porównaniu do kontroli.

Wnioski: Uzyskane wyniki wskazują na immunomodulujące właściwości CBG. Zahamowana migracja komórek CD14+ oraz zwiększona ekspresja IL-10 mogą świadczyć o działaniu przeciwzapalnym tego związku. Zaobserwowane zmiany w ekspresji wybranych receptorów TLR sugerują, że CBG może wpływać na mechanizmy rozpoznawania wzorców molekularnych w ramach wrodzonej odpowiedzi odpornościowej. Stwierdzone działanie cytotoksyczne w wyższym stężeniu wskazuje na konieczność ostrożności przy potencjalnym zastosowaniu CBG w celach terapeutycznych.

mgr Dominika Drzewieck (1,2)

1) Uniwersytet Gdański

2) Medyczne Laboratoria Diagnostyczne INVICTA Sp. z o.o.

Nowoczesne strategie profilaktyki chorób rzadkich – od identyfikacji nosicieli do genetycznych badań zarodków

Choroby rzadkie to zróżnicowana grupa ok. 6000 jednostek chorobowych, z których każda dotyka niewielki odsetek populacji. W skali globalnej mają one jednak istotne znaczenie społeczne i zdrowotne – w samej Unii Europejskiej dotyczą ok. 30 milionów osób, a w Polsce ponad 2 milionów. Aż 80% tych chorób ma podłoże genetyczne, najczęściej jednogenowe, dziedziczone autosomalnie recesywnie, dominująco lub sprzężone z płcią. Ta specyfika otwiera drogę do skutecznej profilaktyki opartej na analizie genomu. Jednym z kluczowych narzędzi w prewencji jest carrier screening, czyli identyfikacja osób będących nosicielami wariantów patogennych – mimo braku objawów klinicznych. Wykonywane przed planowaniem ciąży umożliwia identyfikację par obarczonych podwyższonym ryzykiem urodzenia dziecka z ciężką chorobą genetyczną. Współczesny carrier screening oparty na technologiach wysokoprzepustowego sekwencjonowania (NGS) pozwala na jednoczesną analizę setek locus w genomie i wykrywa szerokie spektrum zmian - od drobnych substytucji po duże delecje obejmujące całe eksony. W przypadku identyfikacji nosicielstwa wariantów patogennych u obojga partnerów, jedyną (jeśli Para chce zachować biologiczne rodzicielstwo) i coraz powszechniej wykorzystywaną metodą leczenie profilaktycznego jest genetyczna diagnostyka preimplantacyjna dla chorób jednogenowych (PGT-M), wykonywana w procedurze in vitro. Polega ona na analizie DNA zarodka przed jego transferem, w celu wykluczenia obecności wariantów patogennych. Celem mojego projektu jest opracowanie innowacyjnych narzędzi PGT-M do wykrywania trzech głównych klas zmian genetycznych – małych zmian (substytucje, indele), ekspansji powtórzeń trójnukleotydowych oraz dużych delecji – w materiale uzyskanym z biopsji zarodków. Projekt zakłada nie tylko aspekty technologiczne, ale również wdrożeniowe: zwiększenie dostępności PGT-M w Polsce, skrócenie ścieżki diagnostycznej, obniżenie kosztów leczenia dla Pacjentów oraz wprowadzenie efektywnego modelu profilaktyki chorób rzadkich do praktyki klinicznej. Połączenie szerokiego carrier screeningu z precyzyjną diagnostyką preimplantacyjną może realnie zmniejszyć częstość chorób rzadkich i dać parom szansę na zdrowe potomstwo.

Praca finansowana przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach VI edycji programu „Doktorat wdrożeniowy I”. Tytuł projektu: „Opracowanie i wdrożenie narzędzi diagnostyki molekularnej dla par obciążonych genetycznie uwarunkowanymi chorobami rzadkimi starającymi się o dziecko”.

Kamila Siewert (1), Aleksander Skóra (1), dr n. med. Justyna Agier (1), dr n. med. Elżbieta Kozłowska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Immunomodulujące właściwości kannabidiolu (CBD) względem jednojądrzastych komórek krwi obwodowej (PBMCs)

Wstęp: Kannabidiol (CBD) jest jednym z najlepiej poznanych niepsychoaktywnych składników konopi siewnych (Cannabis sativa L.), wykazującym właściwości przeciwzapalne i neuroprotekcyjne. Ze względu na rosnące zainteresowanie terapeutycznym zastosowaniem CBD, istotne jest zrozumienie jego wpływu na komórki układu odpornościowego. Celem niniejszej pracy była ocena wpływu CBD na odpowiedź immunologiczną jednojądrzastych komórek krwi obwodowej (PBMCs) in vitro.

Materiały i metody: PBMCs izolowano z kożuszków leukocytarno-płytkowych poprzez wirowanie na gradiencie gęstości Histopaque-1077. Komórki poddawano inkubacji z CBD w stężeniach 10 µg/ml oraz 100 µg/ml przez 24 i 72 godziny, a cytotoksyczność związku oceniano wykorzystując testu wychwytu czerwieni obojętnej. Metodą qRT-PCR oceniono ekspresję genów kodujących wybrane cytokiny oraz receptory Toll-podobne (TLR) po stymulacji CBD (10 µg/ml). Poziom wybranych receptorów TLR zbadano metodą cytometrii przepływowej. Subpopulację monocytów (CD14+) izolowano z PBMCs przy użyciu pozytywnej separacji magnetycznej (MACS), a następnie analizowano w nich ekspresję wybranych genów oraz potencjał migracyjny po ekspozycji na CBD (10 µg/ml).

Wyniki: CBD w stężeniu 100 µg/ml wykazywał wyraźne działanie cytotoksyczne wobec PBMCs, podczas gdy niższe stężenie (10 µg/ml) nie wpływało istotnie na ich przeżywalność. W komórkach PBMCs ekspozycja na CBD (10 µg/ml) prowadziła do zwiększenia ekspresji genów IL-10, TNF-α, TLR2 i TLR4, przy jednoczesnym obniżeniu poziomu ekspresji IL-6, IFN-γ oraz TLR7. W subpopulacji CD14+ stymulowanej CBD (10 µg/ml) odnotowano wzrost ekspresji IL-10, IL-6, IFN-γ, TNF-α oraz TLR2, a także spadek poziomu transkryptów TLR4 i TLR7. Na poziomie białkowym stwierdzono zwiększoną ekspresję receptora TLR4. Ponadto wykazano istotne zahamowanie zdolności migracyjnych komórek CD14+ po ekspozycji na CBD w porównaniu z grupą kontrolną.

Wnioski: CBD może modulować odpowiedź immunologiczną poprzez wpływ na ekspresję genów zaangażowanych w regulację procesów zapalnych oraz rozpoznawanie wzorców molekularnych patogenów. Obserwowane zmiany w poziomie transkryptów cytokin i receptorów TLR wskazują na złożone działanie immunomodulujące CBD. Zmiana ekspresji receptorów TLR może odzwierciedlać wpływ tego związku na aktywację i różnicowanie odpowiedzi wrodzonej. Dodatkowo, zahamowanie migracji komórek CD14+ sugeruje, że CBD może oddziaływać na mechanizmy rekrutacji komórek układu odpornościowego do miejsc zapalenia.

Między słowem a obrazem

lic. Patrycja Duraj (1)

1) Uniwersytet Gdański

Estetyka porno-chic w polskim dyskursie medialnym: przypadek okładek tygodnika *Wprost* (1998–2024)

Artykuł poświęcony jest analizie estetyki porno-chic w kontekście okładek tygodnika *Wprost* w latach 1998–2024. Celem jest przedstawienie, w jaki sposób estetyka inspirowana pornografią przeniknęła do polskiego dyskursu medialnego i jak była wykorzystywana.

Praca rozpoczyna się od wyjaśnienia różnicy między pornografią a estetyką porno-chic oraz zarysowania jej genezy i rozwoju na Zachodzie, ze szczególnym uwzględnieniem mody, kultury celebryckiej i reklamy. Następnie zwrócona zostanie uwaga na rozwój tego nurtu w Polsce.

Główna część analizy skupia się na okładkach *Wprost*, czasopisma opiniotwórczego, które regularnie wykorzystywało elementy estetyki porno-chic, często balansując na granicy dobrego smaku i kontrowersji. Za pomocą analizy wizualno-dyskursywnej przeanalizowane zostały strategie przedstawiania ciała, seksualności oraz prowokacji w warstwie wizualnej i językowej.

Artykuł podejmuje również próbę odpowiedzi na pytanie, czy obecność estetyki porno-chic w wybranej przestrzeni medialnej jest świadomą strategią estetyczną, czy raczej symptomem szerszych przemian kulturowych i medialnych, w których granice między informacją, rozrywką i erotyzacją ulegają zatarciu.

lic. Mateusz Stranc (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Między matką a robotnicą. Kobieta w polskiej propagandzie wizualnej epoki stalinowskiej (1944-1956).

Uwaga prelegenta skupi się na tym, jakie wzorce kobiecości propagowały władze powojennej Polski. Z jednej strony będzie mowa o modelu kobiety-robotnicy, który ściśle związany był z odbudową kraju i wynikał z jego zaburzonej struktury demograficznej. Z drugiej natomiast poruszony zostanie archetyp kobiety-matki, wynikający jeszcze z dziewiętnastowiecznego postrzegania roli kobiety w społeczeństwie i życiu rodzinnym. Bazując na wizualnych przedstawieniach kobiecości (plakat, film, etc.), prelegent spróbuje udowodnić, że mimo ideowego równouprawnienia kobiet nadal silnie obowiązywał jeszcze dziewiętnastowieczny podział na dwie strefy życia: męską, zewnętrzną, i kobiecą, domową.

mgr Milena Osowska (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Webkomiks jako przestrzeń komunikacji modalnej

Wraz z rozwojem mediów cyfrowych twórcy tradycyjnych komiksów, pierwotnie publikowanych w formie papierowej, zaczęli eksplorować nieznane dotąd przestrzenie ekspresji, wykorzystując współczesne możliwości technologiczne. Zmiany te objęły zarówno formę, sposób prezentacji, jak i metody dystrybucji komiksu, redefiniując dotychczasowe konwencje gatunku. Komiks jako struktura ikono-lingwistyczna stanowi bowiem specyficzny sposób powiązania rysunku z tekstem. Webkomiks, w Polsce nazywany także komiksem internetowym, rozwija tę relację, wprowadzając komunikację multimodalną w znacznie szerszym zakresie niż jego tradycyjny odpowiednik. Funkcjonując w przestrzeni cyfrowej, webkomiks integruje różnorodne kanały i środki przekazu, wzbogacając komunikację wizualną o interaktywność, dźwięk, animację oraz hipertekst. Dzięki temu powstały nowe typy komiksu, które funkcjonują wyłącznie w środowisku cyfrowym. Kluczowym aspektem webkomiksu jest interakcja między tekstem a obrazem, która wpływa na odbiór i interpretację komunikatu. Minimalistyczne lub eksperymentalne podejście do tekstu może wzmacniać ekspresję wizualną, podczas gdy dynamiczne kadrowanie oraz wykorzystanie formatów dostosowanych do urządzeń mobilnych prowadzi do zwiększonej efektywności odbioru. Webkomiks nie tylko odzwierciedla przemiany współczesnej komunikacji wizualnej, lecz również redefiniuje sposób, w jaki odbiorca angażuje się w narrację: nie jest już on jedynie konsumentem treści, ale aktywnym uczestnikiem jej interpretacji i dystrybucji. Celem referatu jest analiza propozycji, jakie webkomiks oferuje w kontekście komunikacji multimodalnej. W trakcie wystąpienia przedstawione zostaną główne kanały i mechanizmy wykorzystywane w jego strukturze, a także proces integracji poszczególnych modalności. Dodatkowo omówię różnice między komiksem tradycyjnym a internetowym, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu stosowania modeli multimodalnych oraz ich wpływu na proces odbioru i interpretacji treści.

lic. Maja Tabor (1)

1) Uniwersytet Gdański

„You Can’t Win. So Win.” – multimodalna narracja pewności siebie na przykładzie kampanii reklamowej Nike i wizerunku medialnego Sha’Carri Richardson

Współczesne narracje medialne odchodzą od schematów skromności, niepewności i strachu przed głośnym wypowiedzeniem słów: „Chcę wygrać.” Szczególnie sportowa narracja promuje otwartą dumę, determinację, afirmację sukcesu oraz pewność siebie. W 2024 r. w trakcie Igrzysk Olimpijskich w Paryżu marka Nike zaprezentowała nową kampanię reklamową pt. „Winning Isn’t for Everyone” z udziałem czołowych sportowców z całego świata. Niniejszy artykuł poświęcony będzie analizie multimodalnego przekazu pewności siebie w wybranych materiałach kampanii Nike, ze szczególnym uwzględnieniem postaci sprinterki Sha’Carri Richardson, która jest nie tylko silną postacią kobiecą, ale przede wszystkim – podobnie jak wszyscy bohaterowie kampanii – reprezentuje tzw. „mindset zwycięzcy”, widoczny w jej biegach, podczas wywiadów, na Instagramie, nie tylko pod względem wypowiadanych słów, lecz także w jej mowie ciała. Na przykładzie hasła „You Can’t Win. So Win.” oraz wybranych materiałów wizualnych (spot reklamowy, plakaty, zdjęcia), przeanalizuję relację między językiem a obrazem w kreowaniu sportowej narracji pewności siebie. Odniosę się zarówno do warstwy językowej (struktura hasła przewodniego, słowa i ich znaczenie w kampanii), jak i wizualnej (kolorystyka, typografia), a także do kontekstu medialnego, w którym został zbudowany wizerunek Richardson. Celem artykułu jest ukazanie, w jaki sposób multimodalne środki wyrazu służą nie tylko do promocji marki, ale także kształtowaniu nowego modelu postrzegania sukcesu i podejścia do wygrywania, szczególnie w kontekście kobiet-sportowców, we współczesnej kulturze medialnej.

Migracje i diaspory w ujęciu historycznym i współczesnym

PhD Fabricio Borges Carrijo (1)

1) Jagiellonian Centre for Migration Studies

(De)coloniality and Everyday Conflicts in Refugee Shelters

Forced displacement is an escalating global challenge, and ensuring safe, dignified shelter remains one of the most critical challenges in humanitarian response. Refugee shelters are often portrayed by the humanitarian sector as spaces intended to provide security, dignity, and privacy, offering protection from violence, insecurity, and adverse weather conditions. However, their implementation frequently reveals significant shortcomings, including the emergence of everyday conflicts and different types of violence. Drawing on the lived experiences of refugees, this paper explores the everyday conflicts within shelters and their underlying causes. The study is grounded on on six months of ethnographic fieldwork at a refugee shelter in Warsaw, Poland, hosting Ukrainians forced displaced individuals by Russia's full-scale invasion in 2022. Conducted between December 2022 and May 2023, it combined participant observation, interviews, survey and photography. Adopting a decolonial approach, I propose a theoretical framework that offers analytical tools to better understand the everyday conflicts and their underlying causes within refugee shelters.

Kacper Kos (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Dwujęzyczność w diasporze. Wpływ języka węgierskiego na polszczyznę przedstawicieli najmłodszej generacji Polonii.

Referat przedstawia wyniki badań przeprowadzonych w październiku 2024 roku wśród dzieci w wieku 10–11 lat pochodzenia polskiego, będących członkami polskiej diaspory na Węgrzech. Celem badania była analiza wpływu otoczenia węgierskojęzycznego na kształtowanie się kompetencji językowych w języku polskim wśród najmłodszych przedstawicieli tej społeczności. Szczególny nacisk położono na zjawiska interferencji językowej — przenikania struktur gramatycznych języka węgierskiego do polszczyzny dzieci, zwłaszcza w formie pisemnej. Analiza uwzględnia zarówno aspekty językoznawcze, jak i poznawcze, a jej kontekst stanowią dotychczasowe badania nad bilingwizmem w środowiskach migracyjnych. Referat wskazuje główne mechanizmy i uwarunkowania tego zjawiska, związane m.in. z funkcjonowaniem w wielojęzycznym środowisku. Podjęta zostanie również refleksja nad możliwymi strategiami wspierania rozwoju kompetencji w języku dziedzictwa, jakim jest polszczyzna, w warunkach życia na emigracji. Wyniki badań stanowią przyczynek do dalszych analiz i poszukiwań skutecznych metod wspierania nauczania języka polskiego w społecznościach polonijnych.

mgr Aleksandra Broda (1)

1) Uniwersytet Gdański

Hiszpańscy uchodźcy na Kubie

Zakończenie w 1939 roku hiszpańskiej wojny domowej wygraną nacjonalistów, przejęcie władzy przez generała Francisco Franco oraz wprowadzenie polityki bezwzględnych represji

doprowadziło do masowej emigracji politycznej, która zakończyła się dopiero wraz ze śmiercią Franco w 1975 roku. Głównymi kierunkami hiszpańskich uchodźców w tym okresie były Afryka Północna, kraje Europy Zachodniej, Środkowo-Wschodniej, w tym Polska, i kraje Ameryki Łacińskiej: Meksyk, Chile oraz Dominikana, ale również — w mniejszym stopniu — Kuba. W wystąpieniu autorka przedstawi kluczowe aspekty emigracji na Kubę w kontekście politycznym, prawnym, społecznym i socjalnym dzieląc je na dwa okresy: przed rządami Fidela Castro oraz po objęciu przez niego władzy w państwie. Uwzględniona zostanie także kwestia emigracji hiszpańskich uchodźców z Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej na Kubę. Poprzez dogłębną analizę danych zastanych oraz przeprowadzenie wywiadów pogłębionych, wystąpienie wniesie wkład w dyskusję na temat procesów migracyjnych oraz diaspor w kontekście hiszpańskiego uchodźstwa.

dr Paweł Nieczuja-Ostrowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Poziomy aktywności instytucjonalnej diaspory ormiańskiej

W obrazie życia współczesnej diaspory ormiańskiej zwraca uwagę funkcjonowanie licznych organizacji i instytucji etnicznych, które ukierunkowane są na zaspokajanie różnorodnych potrzeb jej rozproszonych społeczności. Niektóre z nich podejmują działania na poziomie lokalnym, często jednego miasta (jak np. Stowarzyszenie Ormian w Polsce z siedzibą w Elblągu), inne krajowym, regionalnym, a nawet globalnym, tworząc transnarodowe sieci organizacji (takie, jak np. Armenian National Committees oraz Armenian General Benevolent Union). Mają one charakter pomocowy, kulturalny, religijny, sportowy, branżowy, formacyjny oraz polityczny. Prowadzą szkółki języka i kultury, grupy muzyczne, centra kulturalne, biblioteki, muzea, wydawnictwa, a nawet biura polityczne.

Celem wystąpienia jest ukazanie swoistości instytucjonalnej tej diaspory w perspektywie poziomów funkcjonowania jej organizacji i instytucji, a zatem przedstawienie celów i przejawów aktywności na poszczególnych poziomach.

dr Kamila Kowalska (1), dr Rafał Raczyński
1) Uniwersytet Gdański

Rola polityki rynku pracy i kapitału ludzkiego w przedsiębiorczości wysoko wykwalifikowanych migrantek. Studium przypadku Polek w Norwegii.

Polska diaspora w Norwegii jest największą społecznością imigrantów w kraju. Na początku 2024 roku liczba Polek i Polaków w tym kraju wyniosła ok. 111 tys. O dużym zainteresowaniu

przedsiębiorczością wśród polskich imigrantek świadczy założone tam Stowarzyszenie Polskich Kobiet Przedsiębiorczych.

Wystąpienie prezentuje wyniki pilotażowego badania przeprowadzonego metodą mieszaną, którego celem była analiza zjawiska przedsiębiorczości Polek w Norwegii, w tym identyfikacja powodów, dla których wysoko wykwalifikowane kobiety z Polski decydują się na założenie firmy w tym kraju oraz określenie roli norweskiej polityki rynku pracy w prowadzeniu działalności gospodarczej przez kobiety-migrantki.

Wybór Norwegii jako obszaru badań podyktowany był faktem, że kraj ten reprezentuje tzw. skandynawski model społeczno-gospodarczy, który przywiązuje dużą wagę do równouprawnienia kobiet, w tym migrantek. Pomimo tego, przegląd literatury wykazał, że migrantki nie zawsze mają równe szanse w zakresie kariery zawodowej w Norwegii (Aure, 2012; Ugreninov, Magnusson Turner, 2021).

Wystąpienie odpowiada na następujące pytania:

1. W jakim stopniu decyzja wysoko wykwalifikowanych Polek o rozpoczęciu działalności gospodarczej w Norwegii wynika z ich aspiracji, a w jakim jest wymuszona warunkami zewnętrznymi (trudności w uzyskaniu pracy adekwatnej do posiadanych kwalifikacji, trudności z uznawalnością wykształcenia i kwalifikacji itp.)
2. Czy wysoko wykwalifikowane Polki w Norwegii podlegają zjawisku tzw. „brain waste" i czy sytuacja ta ma wpływ na zakładanie i prowadzenie przez nie działalności gospodarczej?
3. Jakie są główne bariery i trudności dla wysoko wykwalifikowanych Polek w Norwegii zarówno w zakresie integracji na rynku pracy, jak i prowadzenia działalności gospodarczej?
4. Czy wysoko wykwalifikowane Polki prowadzące działalność gospodarczą w Norwegii czują, że wykorzystują swój kapitał ludzki bardziej efektywnie niż gdyby pracowały w Norwegii jako pracownicy?

lic. Mikołaj Seroczyński (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

„Stoimy na stanowisku, że każdy obywatel powinien mieć tylko jedną ojczyznę, Polskę Ludową" – pomarcowa emigracja ludności żydowskiej w kontekście antysyjonistycznej polityki władz PRL

Celem referatu jest analiza emigracji ludności żydowskiej z Polski po wydarzeniach Marca 1968 roku w kontekście antysyjonistycznej polityki władz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W oparciu o hasło „Stoimy na stanowisku, że każdy obywatel powinien mieć tylko jedną ojczyznę, Polskę Ludową" – wygłoszone 19 czerwca 1967 roku przez I Sekretarza KC PZPR Władysława Gomułkę w Sali Kongresowej Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie podczas VI Kongresu Związków Zawodowych – autor podejmuje próbę rekonstrukcji ideologicznych, politycznych i społecznych uwarunkowań, które doprowadziły do jednej z największych fal emigracji politycznej w powojennej historii Polski. Autor skupia się na analizie propagandowej narracji antysyjonistycznej, wykorzystywanej jako narzędzie walki politycznej wewnątrz aparatu partyjnego i jednocześnie jako legitymizacja represji wobec osób pochodzenia żydowskiego. Władze PRL, wykorzystując międzynarodowy kontekst konfliktu izraelsko-arabskiego (w tym wojnę sześciodniową trwającą od 5 do 10 czerwca 1967), przeprowadziły skoordynowaną kampanię polityczną, której skutkiem było publiczne stygmatyzowanie i systemowe wykluczenie Żydów z życia publicznego.

W szczególności analizie poddane zostaną: wypowiedzi przedstawicieli władzy (np. Władysława Gomułki, Zenona Kliszki, Mieczysława Moczara), doniesienia prasowe („Trybuna Ludu", „Życie Warszawy") oraz współczesne opracowania historyczne. Referat podejmuje również próbę osadzenia emigracji marcowej w szerszym kontekście historii diaspory żydowskiej oraz specyfiki polsko-żydowskich relacji w XX wieku, podkreślając znaczenie wydarzeń marcowych w pamięci zbiorowej zarówno Polaków, jak i Żydów. Referat ma na celu nie tylko ukazanie mechanizmów represyjnej polityki PRL wobec własnych obywateli, lecz także refleksję nad trwałymi skutkami tych działań dla relacji polsko-żydowskich oraz współczesnego rozumienia obywatelstwa, tożsamości i przynależności. Referat wpisuje się tym samym w interdyscyplinarny nurt badań nad migracjami, pamięcią zbiorową.

Molecular Biology: Advancing the Future of Medici

MA Marta Kilichowska (1,2), PhD Joanna Loch (2)

1) Doctoral School of Exact and Natural Sciences

2) Jagiellonian University

Design and characterization of artificial short L-asparaginases

L-asparaginases are enzymes utilized in the therapy of acute lymphoblastic leukemia with exceptionally high efficacy - patient 5-year survival rates reach around 90%. Nevertheless, the therapy is often accompanied by severe side effects, caused by L-glutamine deprivation or severe allergic responses. These adverse reactions could be overcome by the introduction of novel enzymes, preferably of human origin and low L-glutaminase activity. Here we present a new type of L-asparaginases, which could potentially meet these criteria. Type I L-asparaginases are cytoplasmic counterparts of the enzymes currently used in therapy. They are usually characterized by a lower affinity to L-asparagine than type II enzymes, however, some of them have been also proven to lack L-glutaminase activity. As an enzyme belonging to type I L-asparaginases is naturally present in human organism, a severe immune response to enzymes from this group is much less likely. A recent study revealed that in nature there exist shortened variants of type I enzymes, which retain enzymatic activity and are able to be internalized by cancerous cells and to inhibit their telomerase in a yet unexplained manner. In the present study, we have constructed and produced shortened versions of the most important type I L-asparaginases. We have assessed their biochemical properties, such as enzymatic activity and thermal stability, and modelled their 3D structures. The results reveal the biochemical properties of shortened type I L-asparaginases and help to understand the mechanism of catalysis of both short and full enzyme variants.

Work funded through the programme “Excellence Initiative – Research University” at Jagiellonian University.

Amelia Wertel (1), Martyna Banasik (1), MD, PhD Agnieszka Bojarska-Junak (2)

1) Medical University of Lublin

2) Medical University of Lublin, Supervisor

Evaluation of Siglec-7 expression on the CD56^{bright} and CD56^{dim} NK cells in patients with chronic lymphocytic leukaemia

Siglec-7 (sialic acid–binding immunoglobulin-like lectin 7) belongs to the family of lectin cell surface receptors, which is mainly expressed on natural killer (NK) cells. Evaluation of this receptor on NK cells may have prognostic significance and can be helpful tool in predicting the courseof the diseases such as chronic lymphocytic leukaemia (CLL). The aim of the research is to assess the expression of Siglec-7 receptor on NK cells in patients with CLL depending on their classification into the CD56^{bright} or CD56^{dim}. The study included 32 persons aged 36-78 with newly diagnosed untreated CLL. The percentage of NK cells expressing Siglec-7 in CLL patients was evaluated using monoclonal antibodies: anti-CD3 FITC, anti-CD16 PE-Cy7, anti-CD56 PE-Cy5, and anti-Siglec-7 using flow cytometry method (FACS). The results show that patients with CLL have higher expression of the Siglec-7 receptor in CD56^{bright} and CD56^{dim} NK cells compared to the control group. The percentage of CD56^{dim} NK cells expressing Siglec-7 is significantly higher in CLL patients than the percentage of CD56^{bright} cells expressing this receptor. Moreover, there is a relationship between the percentage of CD56^{bright}CD16^{-}/Siglec-7^{+}, CD56^{dim}CD16^{+}/Siglec-7^{+} cells and the clinical stage of CLL. It has been shown that the percentage of NK cells CD56^{bright}CD16^{-}/Siglec-7^{+}, CD56^{dim}CD16^{+}/Siglec-7^{+} in patients with stage 0 of CLL is significantly lower compared to the percentage of these cells in the high-risk group (Stage 3 and 4 of CLL). Additionally, there is a correlation between the percentage of NK cells expressing the Siglec-7 receptor and prognostic factors: ZAP-70, cytogenetic aberrations del(11q) and del(17p). The percentage of the CD56^{bright}CD16^{-}/Siglec-7^{+}, CD56^{dim}CD16^{+}/Siglec-7^{+} is higher in patients with a progressive form of the CLL that needs the implementation of therapy compared to patients with a non-progressive form (not requiring treatment). To conclude, there are differences in the expression level of the Siglec-7 receptor on NK cells in patients with CLL depending on the stage of the disease. Higher expression of Siglec-7 on CD56^{bright} and CD56^{dim} NK cells in patients with CLL compared to controls may be responsible for NK cell exhaustion and dysfunction.

Informacja o finansowaniu: Student scientific group at the Department of Clinical Immunology

MA Marc Müller (1) , Paulina Czaplewska (1), Bartosz Karaszewski (2), Sachin Kote (3), Katarzina Macur (1), Jakub Faktor (3)

1)Laboratory of Mass Spectrometry‑Core Facility Laboratories, Intercollegiate Faculty of Biotechnology UG and MUG, University of Gdańsk

2) Gdański Uniwersytet Medyczny

3)Clinical Peptidomics Group, International Centre for Cancer Vaccine Science, Gdańsk, Poland

Possible peptide biomarker identification in serum samples to discriminate stroke patients using a novel sample preparation method

Stroke ranks second in life threatening disease, only behind cancer. Approximately 80% of these cases are caused by ischemic strokes, a subtype of stroke, where the cerebral artery in the neck is blocked. If not treated fast enough, the function loss can set off a cascade of events, which could lead to irreversible damages, ranging from chronic disease, serious disabilities, to even death. To effectively improve the outcome, it is currently recommended to induce the treatment within the first 4 hours after symptom onset and even here the benefit is increased, the sooner the treatment starts. rtPA (recombinant tissue plasminogen activator) is, at the moment, the only drug approved for treatment of ischemic stroke patients. Despite its benefits of an early treatment and an increase in positive treatment outcomes, administration of rtPA comes with some challenges. The main risk is, that a percentage of patients experience a second stroke, accompanied by brain hemorrhage, where the rtPA treatment appears to be the main contributor to a second, more severe, stroke.

Currently, the lack of an easy-to-use and inexpensive sampling method and lack of an accurate and portable platform to facilitate early disease detection are the major limitations and have seriously hampered the development of clinical diagnostics. A good diagnostic method should have the characteristics of high sensitivity and specificity and meet the requirements of high throughput and low cost for subsequent clinical application all with minimal sample input required. Peptidomics as an emerging field in clinical applications can be used for gathering generous amounts of information on diseases and bodily function as well as identifying possible biomarkers. These biomarkers can be used to identify proper personalized treatment of patients or the best suitable therapeutic method. For example, which patients should not be treated with rtPA to not risk a second stroke.

Here we present a new method, capable of discriminating different serum samples originating from different stroke types. Not only is the method universally usable and shows similar promising amount of identified peptides, independent of the setup of buffers used during sample preparation. But also shows the capability to identify significantly up or downregulated peptides, when comparing healthy patients, to either patients diagnosed with ischemic stroke or patients diagnosed with intercranial haemorrhage stroke. Thes identified biomarkers or a set of biomarkers could be used to not only to diagnose stroke patients in a timely manner, but also to differentiate between patients suffering from haemorrhagic stroke, compared to patients suffering from ischemic stroke. In the future, this could be used to quickly identify the most suitable treatment method for each patient individually.

e-mail: philip.muller@phdstud.ug.edu.

MA Rim Ibrahim (1); Agnieszka Malcher*(1); Marta Olszewska (1); Tomasz Stokowy(2); Krzysztof Pastuszak (3,4); Aashish Srivastava (5); Andrea Berman (6); Noor Ullah (7); Jassem M Khan (7); Christopher Pombar(6); Rachel Hvasta-Gloria (6); Alexander N Yatsenko (6); Maciej Kurpisz*(1)

1) Institute of Human Genetics PAS ,2) University of Bergen, 3) Gdansk University of Technology

4) Medical University of Gdańsk, 5) Haukeland University Hospital, 6) University of Pittsburgh

7) Khyber Medical University

* Corresponding and senior authors

Whole genome analysis reveals novel genetic variants associated with asthenozoospermia in consanguineous families

Asthenozoospermia (AZS) is a common cause of male infertility. Genetic diagnosis technologies are crucial to uncover novel genetic variants causative of AZS. Consanguineous families offer valuable genetic data with enhanced accuracy in genomic analysis. We performed whole genome sequencing (WGS) on three Pakistani consanguineous families samples (n=15) with both affected and unaffected individuals with male infertility: AZS, severe oligoasthenozoospermic (OAT), fertile males, and parental carriers. We targeted rare nonsynonymous, nonsense, or frameshift variants (gnomAD VAF<0.01). We assessed the variant pathogenicity using prediction tools and verified the testis-specific gene expression and the link to male fertility. In family I, we identified a deleterious homozygous variant in all the individuals with AZS in *DNAH12* (c.7558C>T), crucial for the structure and function of cilia and flagella. We also identified a deleterious *AR* gene variant (c.188T>C), as well as a deleterious variant of *ZMYM1* (c.2741A>T) in the patient with severe OAT, which we suggest are responsible for the phenotype. In family II, we identified a stop-gain variant in the AZS individuals in *CFAP70* (c.2335C>T), crucial for the regulation of dynein arms and microtubule structure. In the patient with severe OAT necrozoospermia, we uncovered a missense variant in *GLIS2*, which may play a crucial role in the apoptotic process induced in germ cells, thus this variant may be causative of the necrozoospermia in this individual. Finally, in family III, in one AZS individual we identified de novo variants in *DYNC1LI2* (c.584del) and *CFAP54* (c.8334+3del), both of which are essential for sperm flagella and sperm motility. While the other AZS individual carried a missense variant in *G6PD* (c.563C>T), the first component of the penthose pathway, which is suggested to be important for sperm motility. Our findings emphasize the role of dynein arm assembly in AZS.

Funding: *This work was supported by the National Science Centre in Poland, Grant No. 2020/37/B/NZ5/00549.*

e-mail: **rim.ibrahim@igcz.poznan.pl**

Morza i oceany w ujęciu naukowym

mgr Anna Jasina (1,2), prof. Katarzyna Błachowiak-Samołyk (1), dr Agnieszka Strzelewicz (1), prof. dr hab. Dariusz Jakubas (2), dr hab., prof. IOPAN Emilia Trudnowska (1)

1) Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk

2) Uniwersytet Gdański

Charakterystyka Żerowisk Planktonożernych Alczyków Alle alle Na Zachodnim Szelfie Spitsbergenu - szacowanie przy użyciu nowoczesnych narzędzi optycznych

Zmiany klimatu znacząco wpływają na środowisko Arktyki, zagrażając m.in. planktonożernemu alczykowi (Alle alle), żywiącemu się głównie zimnowodnymi widłonogami z rodzaju Calanus. Organizmy te tworzą charakterystyczne zgrupowania w kolumnie wody, sprawiając, że tradycyjne metody poboru zooplanktonu siecią planktonową nie pozwalają na precyzyjne określenie ich rozmieszczenia i zagęszczenia w szerszej skali przestrzennej. W związku z tym, aby precyzyjnie ocenić zasobność żerowisk alczyków, zastosowano dwa nowoczesne narzędzia optyczne – LOPC i UVP6 – w celu określenia liczebności i morfologii zooplanktonu i cząstek w dwóch rejonach zachodniego szelfu Svalbardu (Hornsund i Magdalenefjorden) w latach 2023 i 2024 w sezonie letnim.

Z powodu wyższej temperatury Wody Arktycznej oraz słabiej niż w 2024 zaznaczonego frontu polarnego, w 2023 oba badane obszary były wyraźnie cieplejsze i o wyższym stężeniu chlorofilu a, co najprawdopobniej przyczyniło się do wyższej liczebność całkowitej i Calanus spp. W obu latach szelf Magdalenefjorden cechował się większym zagęszczeniem cząstek i planktonu niż rejon Hornsundu. Biorąc pod uwagę oba badane rejony, Atlantycka Woda na przedpolu Hornsundu zawierała wyższe liczebności zawiesin. W tym rejonie, rozmieszczenie skupisk Calanus spp. było charakterystyczne dla danych mas wodnych — w Wodzie Atlantyckiej ich większe zagęszczenie występowało na głębokości 25–50m, a w Wodzie Arktycznej w zakresie 0–20m. Przezroczystość cząstek i planktonu różniła się pomiędzy masami wodnymi: zawiesiny Wody Atlantyckiej o mniejszej przezroczystości znajdowały się w głębszych warstwach kolumny wody, z kolei w wodzie arktycznej - ciemniejsze cząstki występowały jedynie przy powierzchni.

Warunki środowiskowe miały istotny wpływ na liczebność i morfologię planktonu i cząstek. Czasowe i przestrzenne różnice pokazują, że do kompletnej oceny jakości żerowisk alczyków niezbędny jest regularny monitoring z większą liczbą pomiarów LOPC i UVP6. Niniejsze badania dowodzą, że szczegółowa charakterystyka cząstek może być bardzo przydatnym wskaźnikiem używanym do rozróżniania typów mas wodnych i, ściśle z tym parametrem powiązanej, jakości żerowisk alczyków.

Badanie finansowane z projektu OPUS LAPSE.

lic. Agnieszka Śmietana (1), dr hab. Luiza Bielecka, prof. UG (1)

1) Uniwersytet Gdański

Na ile szczegółowe badania zooplanktonu przyczyniają się do lepszego rozumienia funkcjonowania ekosystemu Morza Bałtyckiego?

Różnorodność planktonu zwierzęcego jest ogromna, wynika m.in. ze zróżnicowania taksonomicznego, populacyjnego, czy ekologicznego. Zooplankton jest jedną z najliczniejszych grup wśród organizmów morskich, kluczową dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów, a jego występowanie jest uwarunkowane zmiennością czynników hydrofizycznych i biologicznych oraz wielu złożonych procesów zachodzących w środowisku. Morze Bałtyckie jest unikalnym ekosystemem wodnym, o szczególnej charakterystyce hydrologicznej, co powoduje, że różnorodność gatunkowa zooplanktonu jest tu niższa niż w typowych morzach, a w występowaniu zwierząt ważną rolę odgrywa zakres tolerancji na zmienne i niskie zasolenie. Dlatego rozmieszczenie zooplanktonu i jego skład różnią się przestrzennie, a niektóre taksony mogą być bardzo dobrymi indykatorami specyfiki poszczególnych akwenów o mniejszym (np. *Pseudocalanus*, *Fritillaria borealis*) bądź większym oddziaływaniu wód rzecznych (np. *Brachionus calyciflorus*, *Daphnia cucullata*). Ze względu na złożoną naturę zooplanktonu, jego analiza może obejmować badania ukierunkowane m.in. na: rozpoznanie taksonomiczne (czasem tylko w obrębie dominantów), rozmieszczenie przestrzenne, zróżnicowanie populacyjne (szczegółowe lub ograniczające się do podstawowych typów stadiów rozwojowych), ocenę kondycji zwierząt, a także na wykorzystanie zwierząt planktonowych jako różnego rodzaju wskaźników biologicznych i ekologicznych. Każdy takson opowiada jakąś historię, a jego obecność i sposób funkcjonowania wnoszą nowe informacje pozwalające na lepsze rozumienie ekosystemu. Dlatego tak ważne dla naukowca jest podjęcie decyzji, co do zakresu i szczegółowości badań zooplanktonu. Oczywiście, sama szczegółowość analiz zależy od ustalonych priorytetów adekwatnych do założonych celów badawczych. Niemniej jednak warto prześledzić, w jaki sposób wzbogacanie analiz zooplanktonu poprzez coraz większą dociekliwość i wnikliwość może przyczynić się do lepszego rozpoznania tej grupy zwierząt i głębszego rozumienia zjawisk zachodzących w ekosystemie. Taka ścieżka dociekań zostanie przedstawiona na podstawie badań własnych wykonanych w rejonie przybrzeżnym Zatoki Gdańskiej (na statku r/v Oceanograf) i dostępnej literatury przedmiotu.

lic. Angelika Mencel (1)

1) Uniwersytet Gdański

Topniejące lodowce jako wtórne źródło rtęci w strefie brzegowej Antarktyki

Topniejące lodowce Antarktyki coraz częściej postrzegane są nie tylko jako wskaźniki zmian klimatycznych, ale również jako wtórne źródło zanieczyszczeń chemicznych, w tym metali ciężkich. Jednym z najważniejszych pierwiastków z punktu widzenia toksykologii środowiskowej jest rtęć, występująca w wodach naturalnych głównie jako rtęć całkowita (THg) oraz metylortęć (MeHg). Szczególnie niebezpieczna jest MeHg – forma silnie toksyczna, neuroaktywna, łatwo bioakumulująca się w organizmach i ulegająca biomagnifikacji w sieciach troficznych. Jej obecność w środowisku polarnym, uznawanym za relatywnie niezanieczyszczone, budzi coraz większe zainteresowanie badaczy.

W ramach pracy przeprowadzono badania w rejonie Zatoki Admiralicji na Wyspie Króla Jerzego, gdzie pobrano próbki wód z cieków lodowcowych zasilających strefę przybrzeżną. Analizy chemiczne obejmowały oznaczenie stężeń THg i MeHg oraz pomiary podstawowych parametrów fizykochemicznych, takich jak temperatura, pH i przewodnictwo. Dodatkowo, uwzględniono uwarunkowania hydrologiczne i klimatologiczne, które mogą wpływać na mobilność oraz transformację rtęci w środowisku.

Celem badań było określenie, czy lodowce mogą pełnić funkcję sezonowego źródła rtęci w środowisku morskim oraz jakie warunki sprzyjają metylacji Hg(II) do MeHg. Szczególną uwagę zwrócono na potencjalną rolę mikroorganizmów i procesów zachodzących w wodach bogatych w materię organiczną. Wyniki badań umożliwią ocenę skali zagrożenia oraz pozwolą na lepsze zrozumienie cyklu rtęci w regionach polarnych. Uzyskane dane mogą stanowić podstawę dla przyszłych działań związanych z monitoringiem i ochroną środowisk polarnych.

lic. Marta Gostkowska (1), dr hab. Luiza Bielecka, prof. UG (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ukryta różnorodność – znaczenie gatunków kryptycznych w badaniach mórz i oceanów

Prowadząc badania w środowisku morskim, zazwyczaj oznaczamy organizmy, liczymy osobniki, analizujemy dane – wszystko się zgadza, ale tylko z pozoru. Jeden gatunek okazuje się być trzema – genetycznie różnymi, ekologicznie odmiennymi, a niekiedy także w różnym stopniu zagrożonymi.

To właśnie problem gatunków kryptycznych – organizmów, które wykazują bardzo wysokie podobieństwo morfologiczne i są trudne do rozróżnienia tradycyjnymi metodami. Wbrew pozorom nie chodzi tu wyłącznie o taksonomiczne detale, lecz o fundament rzetelnych badań ekologicznych i skutecznego zarządzania różnorodnością biologiczną. Ich nieuwzględnianie prowadzi do zaniżania bioróżnorodności, błędnego szacowania zasięgów występowania, przeoczenia populacji lokalnie zagrożonych lub przeciwnie – inwazyjnych. Może to skutkować nietrafionymi, planowanymi przez człowieka, strategiami ochronnymi, nieprecyzyjnym monitoringiem oraz błędami w opracowywaniu metod reintrodukcji i działań podejmowanych w warunkach sztucznych, np. w hodowlach.

Na przykładzie Eurytemora affinis – kompleksu gatunków należących do widłonogów (Copepoda), przedstawione zostanie zjawisko kryptyczności jako złożony problem naukowy oraz praktyczny. Choć przez dekady E. affinis uznawany był za jeden kosmopolityczny gatunek, dziś wiadomo, że składa się z wielu genetycznie odrębnych linii o różnej tolerancji środowiskowej, historii kolonizacji i różnym potencjale inwazyjnym. Zjawisko kryptyczności dotyczy również wielu innych grup organizmów morskich – od planktonu, przez ryby, po ssaki – i konsekwentnie zmienia nasze rozumienie funkcjonowania ekosystemów.

Kryptyczność to nie tylko taksonomiczna ciekawostka. To realne wyzwanie naukowe, które wpływa na uzyskanie wiarygodnych danych, skuteczność podejmowanej ochrony, a przede wszystkim sposób, w jaki pojmujemy świat przyrody.

Myśl socjalistyczna od XIX do XXI wieku

lic. Mikołaj Seroczyński (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

„Będąc partią marksistowską, nie jesteśmy niewolnikami dogmatów" – Gomułkowska wizja polskiej drogi do socjalizmu

Referat poświęcony jest analizie ewolucji myśli politycznej Władysława Gomułki w świetle jego koncepcji tzw. „polskiej drogi do socjalizmu". Słowa Gomułki: „Będąc partią marksistowską, nie jesteśmy niewolnikami dogmatów" wypowiedziane podczas I Zjazdu Polskiej Partii Robotniczej (PPR) w grudniu 1945 roku stanowi kluczowy punkt odniesienia dla zrozumienia nie tylko ideologicznych aspiracji Gomułki, ale także napięć między dogmatyzmem a pragmatyzmem w realiach budowy socjalizmu w Polsce Ludowej. W centrum rozważań znajduje się gomułkowska próba reinterpretacji marksizmu w kontekście narodowym – jako droga odwołująca się do rodzimych doświadczeń historycznych, a zarazem poszukująca autonomii wobec sowieckiego modelu. Referat ukazuje Gomułkę, jako postać ideowo niejednoznaczną: z jednej strony wyrażającą otwartość na rewizję skostniałych doktryn komunistycznych, z drugiej – stopniowo przechodzącą od haseł o demokratyzacji i niezależności do polityki stagnacji, centralizmu i represji.

Analiza obejmuje dwa kluczowe okresy działalności Gomułki: lata 1943 – 1948, kiedy to jako sekretarz generalny PPR próbował kształtować nowy ustrój powojennej Polski oraz okres 1956 – 1970, gdy po powrocie do władzy w wyniku Października 1956 – w atmosferze odwilży i nadziei społecznych – podejmował próbę realizowania swojej wizji Polski Ludowej, która to zakończyła się narastają cenzurą i gospodarczą stagnacją. Autor referatu odwołuje się do szerokiego zestawienia źródeł: wypowiedzi i przemówień Władysława Gomułki, protokołów partyjnych, dokumentów KC PZPR, relacji świadków epoki oraz literatury z zakresu historii idei. Główne pytania badawcze brzmią: Czy Gomułka rzeczywiście odrzucał dogmatyzm marksizmu, czy raczej tworzył jego własną, pragmatyczną wersję, dostosowaną do zmieniających się realiów władzy? Na ile jego koncepcja tzw. „polskiej drogi do socjalizmu" stanowiła rzeczywistą alternatywę wobec modelu sowieckiego, a na ile była jedynie taktycznym narzędziem legitymizacji władzy? W jaki sposób kształtowała się ewolucja jego poglądów – od szeregowego działacza partyjnego, przez cieszącego się ogromnym zaufaniem lidera październikowej odwilży, aż po przywódcę ery politycznej stagnacji?

mgr Wiktor Sokół (1)

1) Uniwersytet Gdański

Człowiek-maszyna i degradacja pracy, czyli Krytyka Naukowego Zarządzania w *Labor and Monopoly Capital* Harrego Bravermana

Rozwój technologiczny mający miejsce na przełomie XIX i XX wieku wywarł istotny wpływ na kształtowanie się kapitalistycznego reżimu produkcyjnego. Kamieniem milowym w tym procesie były prace Fredericka W. Taylora, które doprowadziły do wykształcenia się tzw. „naukowego zarządzania" (nazywanego też Tayloryzmem) którego głównym celem była maksymalizacja wydajności produkcji. Wiązało się to jednak z niemal całkowitą marginalizacją pozycji pracownika, którego rola została sprowadzona do funkcji narzędzia podporządkowanego logice efektywności, interesom klasy menedżerskiej oraz właścicieli kapitału. Harry Braverman w książce *Labor and Monopoly Capital: The Degradation of Work in the Twentieth Century*, adaptując marksistowską analizę pracy do realiów lat 70 i rozwijającej się automatyzacji, dokonał krytyki Tayloryzmu, wskazując, że pomimo utraty dominującej pozycji jako szkoła zarządzania, wywarł on trwały i negatywny wpływ na sposób organizowania pracy. Braverman wyróżnił trzy podstawowe zasady Tayloryzmu: oddzielenie procesu pracy od umiejętności robotników, rozdział planowania i wykonywania pracy oraz wykorzystanie monopolu wiedzy do pełnej kontroli nad przebiegiem produkcji. W swoim wystąpieniu przedstawię Bravermanowską krytykę naukowego zarządzania oraz podejmę próbę odpowiedzi na pytanie, na ile jego spostrzeżenia mogą być pomocne w analizie współczesnych przemian technologicznych zachodzących na rynku pracy.

lic. Michał Piłat (1)

1) Uniwersytet Gdański

Działalność ideowo-polityczna Związku Młodzieży Socjalistycznej w powiecie wejherowskim w latach 70. XX wieku

Celem referatu jest przedstawienie wyników pracy magisterskiej autora, dotyczącej Związku Młodzieży Socjalistycznej w powiecie wejherowskim w latach siedemdziesiątych XX wieku, w kontekście działalności ideowo-politycznej. Poruszone zostaną wątki, takie jak: uczestnictwo w obchodach świąt państwowych i rocznic, stosunek do kierownictwa PZPR, dyskurs modernizacji gospodarczej i postępu technicznego, szkolenia ideowo-wychowawcze, inicjatywy polityczne. Podstawę źródłową stanowiły materiały archiwalne struktur ZMS z powiatu wejherowskiego oraz artykuły z prasy lokalnej. Z opracowań sięgnięto przede wszystkim po monografię organizacji, autorstwa Joanny Sadowskiej oraz syntezy dziejów regionu, napisane przez Józefa Węsierskiego, Cezarego Obrachta-Prondzyńskiego, Grzegorza Berendta oraz Sylwię Bykowską. Wykorzystane opracowania z zakresu historii młodzieży w PRL to, m. in. prace Krzysztofa Kosińskiego i Marka Wierzbickiego. W analizowanym zagadnieniu zastosowano głównie metodę bezpośredniego ustalania faktów historycznych.

e-mail: michalpilat2307@gmail.com

Jakub Paweł Hoduń (1)

1) Uniwersytet Gdański

Edward Dembowski - przedstawienie dorobku i ocena wpływu na rabację galicyjską

Związany z radykalnym skrzydłem ruchu demokratycznego, organizator i członek lewicy spiskowej która doprowadziła do powstania krakowskiego. Był jednym z najważniejszych przedstawicieli socjalistycznej myśli utopijnej na ziemiach polskich w XIX wieku. Podczas mojej prezentacji zamierzam przedstawić życiorys i działania niepodległościowe Edwarda Dembowskiego. Celem mojej pracy będzie ocena sposobu agitacji Edwarda wśród warstw najuboższych na terenach zaboru austriackiego. Będę próbował udowodnić słuszność jego praktyk, które doprowadziły do powstania krakowskiego w 1846 roku oraz brak bezpośrednich aspektów przyczynowo skutkowych związanych z jego działaniami a późniejszą rabacją galicyjską. Metodologią będzie analiza tekstu oparta na krytycznej biografii politycznej Dembowskiego autorstwa Leona Przemskiego oraz wybranych pism samego działacza, w celu wykazania, iż jego koncepcje – choć w ówczesnych bardzo trudnych warunkach skazane na niepowodzenie – wyprzedzały swoją epokę i wpłynęły na późniejszy rozwój polskiego socjalizmu. Szczególną uwagę poświęcę również mitologizacji jego postaci w historiografii.

mgr Bogusz Charkiewicz (1)

1) Politechnika Koszalińska

Folkhem (dom ludu), jako socjaldemokratyczna idea która zmieniła oblicze Szwecji

Tematem wystąpienia jest przybliżenie początku, przebiegu i końca istniejących w Szwecji w latach 1932-1976 rządów partii Socjaldemokratów Szwedzkich. Istotnym jest zwrócenie uwagi na powstanie i rozwój ruchu socjaldemokratycznego w Szwecji, a w konsekwencji partii politycznej będącej reprezentantem interesów robotników oraz przeanalizowanie w jaki sposób doszło do bezprecedensowej sytuacji nieprzerwanych przez 44 lata rządów jednej partii w warunkach demokracji liberalnej. Celem niniejszego wystąpienia jest wskazanie na działania podjęte przez Socjaldemokratów, które mogły wpływać na wzrost, a następnie utrzymywanie poparcia wśród Szwedów. Przedmiotem wystąpienia jest także historia polityczna Szwecji ze szczególnym skupieniem na latach 1932 – 1976, założenia folkhem (domu ludu) autorstwa Pera Albina Hanssona i realizacja tej doktryny politycznej oraz wskazanie błędów, które mogły doprowadzić do utraty władzy w 1976 roku.

Mikołaj Wróblewski (1)

1) Uniwersytet Gdański

NEP bądź gospodarka „częściowo-planowana”? Jaki model gospodarczy zapewniłby Związkowi Sowieckiemu dłuższy byt?

Przyglądając się historii Związku Sowieckiego okres występowania Nowej Polityki Ekonomicznej, czyli lata 1922-1928 jest czasem wielkich przemian zewnątrz, jak i wewnątrz partii bolszewickiej. Dyskursy toczące się wokół problemów społeczno-gospodarczych, industrializacji, jak i coraz to mniej popierających rząd kułaków (średnio-zamożnych chłopów posiadających nadprodukcje rolną) doprowadzą do powstania dwóch głównych bloków wewnątrz partii. Zwolenników NEP-u, którymi przewodniczyć będzie Nikołaj Bucharin, i jego przeciwników, którzy ze względu na różną przeszłość zarówno polityczną, jak i osobowościową nie wytworzą jednej kontr teorii, dla NEP-u. Zamiast tego skupiać się będą w grupkach proponujących kompletnie inne rozwiązania modernizacji terenu, który przemianowany zostanie na Zw. Sowiecki. Wahać się one będą od anty-biurokratyzmu, do skrajnego protekcjonizmu włączając, w to ruchy próbujące połączyć, niektóre koncepcje Proudhona i przenieść je na Bakuninowsko-Kropotnikowski rosyjski grunt. Pomimo, iż każda z przytoczonych koncepcji jest ciekawa, i ma swoją wartość merytoryczną, to w swoim referacie zamierzam się skupić na jednej z nich. Koncepcja „częściowego planowania” Yevgeniia Preobrazhenskiego oferowała nie tylko coś odmiennego od NEP-u, ale stanowiła aktywne, realne zagrożenie względem niego wewnątrz partii. Prezentując zamierzam skupić się na analizie tekstów Bucharina i Preobrazhenskiego z przytoczonych lat. Celem mojego referatu będzie porównanie obu koncepcji, w aspekcie krytycznym głównie poprzez terminologie Paula Matticka. Odpowiedzenie na pytanie zadane, w tytule prezentacji.

lic. Szymon Kułdo (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Socjalizm a niepodległość" – poglądy Kazimierza Kelles-Krauza oraz Róży Luksemburg na temat niepodległości Polski

Tematem referatu jest kwestia niepodległości Polski przedstawiona w poglądach dwójki polskich marksistów – Kazimierza Kelles-Krauza i Róży Luksemburg w latach 1893-1905. Oboje reprezentowali dwa przeciwstawne do siebie polskie stronnictwa socjalistyczne jakimi były kolejno, PPS i SDKP (od 1899 r. SDKPiL). Celem wystąpienia jest wskazanie różnic oraz podobieństw w poglądach dwójki działaczy na temat wymienionego już zagadnienia. Na jego przestrzeni przedstawione zostaną pokrótce sylwetki obydwu postaci z zaakcentowaniem występującej pomiędzy nimi wrogości. W drugiej części przedstawione zostaną ich poglądy, jak również ich podsumowanie. Wykorzystanym materiałem źródłowym są pisma polityczno-teoretyczne obojga działaczy zebrane w ramach wydawnictwa źródłowego. Przy ich opracowaniu wykorzystano analizę oraz porównanie.

lic. Karolina Jeleń (1)

1) Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Władza socjalistyczna w przestrzeni miejskiej: architektura PRL-u w percepcji mieszkańców Krakowa (wstępne wyniki projektu *unLoc*)

Architektura socjalistyczna, jako materialne i symboliczne dziedzictwo władzy, stanowi dziś istotny punkt odniesienia w sporach o pamięć zbiorową, prawo do miasta i kształtowania przyszłości przestrzeni publicznych. W ramach projektu *unLoc* analizujemy budynki powstałe w krajach byłego Bloku Wschodniego w latach 1945-1989, które były nie tylko funkcjonalnymi strukturami, lecz także manifestacjami władzy socjalistycznej – jej ideologii, wyobrażeń o społeczeństwie i porządku urbanistycznym. Referat opiera się na badaniach prowadzonych w Krakowie, gdzie przedmiotem analizy stały się trzy charakterystyczne obiekty: Hotel Cracovia, dawne Kino Światowid (obecnie Muzeum Nowej Huty) oraz Centrum Administracyjne Nowej Huty. W ramach etapu *social feedback* przeprowadziłam wywiady z mieszkańcami Krakowa, zarówno z osobami starszymi, które pamiętają funkcjonowanie tych budynków w czasach realnego socjalizmu, jak i młodszym pokoleniem, ekspertami oraz osobami mieszkającymi lub pracującymi w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Wypowiedzi te ukazują niejednoznaczne, często sprzeczne znaczenie przypisywane architekturze socjalistycznej: z jednej strony nostalgiczne, z drugiej krytyczne lub obojętne. Budynki te są postrzegane jako nośnik pamięci, narzędzie dawnej władzy, ale także jako przestrzenie, które mogą zostać ponownie „ożywione" i przekształcone zgodnie ze współczesnymi potrzebami społecznymi. Celem referatu jest ukazanie, jak myśl socjalistyczna – w swojej architektonicznej i społecznej materializacji – może dziś służyć jako punkt wyjścia do krytycznej refleksji nad relacją między władzą a przestrzenią. Jednocześnie pokazuję, w jaki sposób lokalna społeczność może uczestniczyć w procesach redefiniowania tych przestrzeni, m.in. z wykorzystaniem narzędzi sztucznej inteligencji.

Projekt finansowany w ramach grantu NCN w projekcie międzynarodowym: URBAN EUROPE "Building transformation capacity through arts and design: unlocking the full potential for urban transitions." Narodowe Centrum Nauki nr UMO-2023/05/Y/HS6/00117

Na styku prawa pracy i innych gałęzi prawa. Mieszane instytucje prawne w polskim systemie prawnym.

mgr Jakub Dębicki (1)

1) Uniwersytet Gdański

Karnoprawna odpowiedzialność pracodawcy w polskim systemie prawnym – „Laboryzacja" prawa karnego czy „kryminalizacja" prawa pracy?

W polskim systemie prawnym ustawodawca przewidział zbiór skonkretyzowanych mieszanych instytucji prawnych o charakterze hybrydowym, ukształtowanych na pograniczu dwóch przeciwstawnych gałęzi prawa. W polskim ustawodawstwie tego rodzaju przykładem jest między innymi zbiór norm prawnych ustanawiających model karnoprawnej odpowiedzialności pracodawcy. Niniejsza konstrukcja prawna charakteryzuje się przede wszystkim oparciem na styku prawa pracy i szeroko pojętego prawa karnego materialnego. Jednocześnie normatywny kształt modelu karnoprawnej odpowiedzialności pracodawcy został dopełniony wprost zakresem przedmiotowym i podmiotowym oraz wyrażeniami ustawowymi pochodzącymi z Kodeksu Pracy.

Celem niniejszego wystąpienia jest przedstawienie przez autora uwarunkowań oraz złożoności modelu karnoprawnej odpowiedzialności pracodawcy w polskim systemie prawnym, ukształtowanego na pograniczu dwóch przeciwstawnych gałęzi prawa. Równocześnie, w dalszej części wystąpienia, omówieniu zostanie poddana problematyka „laboryzacji" prawa z perspektywy karnoprawnej odpowiedzialności pracodawcy, a także, czy istnieje możliwość przyjęcia, że na przestrzeni ostatnich lat istnieje zjawisko „kryminalizacji" prawa pracy polegające na zwiększaniu się ingerencji prawa karnego w obszar prawa pracy, w szczególności poprzez wprowadzanie przez ustawodawcę nowych czynów zabronionych kształtujących karnoprawną odpowiedzialność pracodawcy w polskim systemie prawnym.

e-mail: jakub.debicki@phdstud.ug.edu.pl

mgr Roksana Jocz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Między lojalnością a odpowiedzialnością –

pracownik w reżimie AML jako ogniwo przecięcia trzech gałęzi prawa

Współczesne prawo finansowe coraz częściej opiera się na modelu tzw. *compliance-based regulation*, w którym ciężar realizacji obowiązków regulacyjnych przenoszony jest na same instytucje, a ich wykonanie następuje za pośrednictwem indywidulanych pracowników. Jednym z najbardziej wyrazistych przykładów tego podejścia jest system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu (AML/CFT), który nakłada na instytucje obowiązane – m.in. banki, firmy inwestycyjne czy biura rachunkowe – obowiązki o charakterze prewencyjnym, sprawozdawczym i kontrolnym.

Wystąpienie poświęcone jest analizie sytuacji pracownika wykonującego zadania z zakresu AML, którego sytuacja prawna kształtowana jest na przecięciu trzech odrębnych reżimów: prawa finansowego, prawa pracy i prawa karnego. Z jednej strony odpowiada on za wykonanie obowiązków opartych na krajowych i międzynarodowych regulacjach (np. dyrektywy AMLD, raporty FATF), z drugiej – działa w ramach stosunku pracy, który zakłada lojalność wobec pracodawcy i podporządkowanie organizacyjne. Dodatkowo, narażony jest na odpowiedzialność prawną – także o charakterze karnym – w przypadku naruszenia obowiązków AML, co istotnie zwiększa ryzyko związane z pełnioną funkcją.

Wystąpienie podejmuje próbę zakwalifikowania tej sytuacji jako nowej formy instytucji hybrydowej, charakterystycznej dla rozwijającego się prawa finansowego, opartego na prewencji i wewnętrznym nadzorze. Zarysowana zostanie również potrzeba dalszych analiz nad statusem prawnym pracowników *compliance* oraz potencjalnych kierunków zmian, które mogłyby w przyszłości zwiększyć ich ochronę w ramach wielowarstwowego porządku prawnego.

lic. Joanna Lebiedzińska (1)

1) Uniwersytet w Białymstoku

Odszkodowanie jako element odpowiedzialności materialnej pracownika

Kodeks pracy przewiduje 3 postacie odpowiedzialności materialnej pracownika: za szkodę wyrządzoną z winy nieumyślnej, za szkodę wyrządzoną z winy umyślnej, za szkodę powstałą wskutek niewyliczenia się pracownika z mienia powierzonego, z obowiązkiem zwrotu lub do wyliczenia się. W razie wyrządzenia szkody przez pracownika, pracodawca ma prawo dochodzić jedynie odszkodowania pieniężnego. Strony mogą się umówić, że pracownik przywróci stan istniejący przed wyrządzeniem szkody, jednakże związane z tym nakłady pracownika – z wliczeniem wartości jego pracy – nie mogą przewyższać kwoty odszkodowania należnego pracodawcy z tytułu wyrządzenia tej szkody.

Sposób naprawienia szkody jest także regulowany przez art. 363 k.c. Omawiane unormowanie przewiduje dwa alternatywne sposoby odszkodowania: przywrócenie do stanu poprzedniego oraz zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Treść tego przepisu wskazuje, że obydwie przewidziane w nim formy naprawienia szkody są równoważne. W obydwu wskazanych przypadkach celem odszkodowania jest przywrócenie utraconej równowagi majątkowej, polegającej na usunięciu skutków wyrządzonej szkody, według założenia, że przywrócony powinien zostać rzeczywisty lub przynajmniej majątkowy stan sprzed chwili wyrządzenia szkody.

Finansowanie konferencji będzie ze środków Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku rozliczone na podstawie delegacji.

e-mail: j.lebiedzinska@onet.pl

mgr Jakub Bródka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wynagrodzenie prowizyjne komornika – zapłata za usługę czy wynagrodzenie za pracę?

W polskim systemie prawnym przyjęto model samofinansowania się systemu egzekucji sądowej bez partycypacji państwa. Komornik sądowy finansuje działalność egzekucyjną wyłącznie w oparciu o uzyskane opłaty komornicze. Mają one zróżnicowany wewnętrznie charakter. Opłaty komornicze inne niż egzekucyjne są wprost dochodem komornika. Opłaty egzekucyjne stanowią niepodatkową należność Skarbu Państwa. Komornikowi przysługuje uprawnienie do potrącenia wynagrodzenia prowizyjnego w ustawowo określonej wysokości z sumy uzyskanych opłat egzekucyjnych. Z tych dwóch źródeł komornik finansuje działalność egzekucyjną i osiąga z niej potencjalny przychód.

Celem wystąpienia jest analiza charakteru prawnego wynagrodzenia komornika z tytułu prowadzonej działalności egzekucyjnej. Zróżnicowany status komornika sądowego w polskim systemie prawnym budzi wątpliwości, czy komornik z tytułu swojej działalności otrzymuje zapłatę za usługi podobnie jak podmiot prowadzący działalność gospodarczą czy jest to wynagrodzenie za pracę wynikające z publicznoprawnego stosunku komornika sądowego i jego funkcjonalnego powiązania z władzą sądowniczą.

W ramach prelekcji zostaną przedstawione zagadnienia prawne związane z przychodem komornika sądowego oraz uwarunkowania prawne, które przemawiają za specyficznym charakterem finansowania egzekucji sądowej.

email: jakub.brodka@phdstud.ug.edu.pl

Marianna Miłkowska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Wpływ korzystania z systemów sztucznej inteligencji w zatrudnieniu na dochodzenie istnienia stosunku pracy

W dobie dynamicznego rozwoju nowych technologii, coraz szersze zastosowanie w stosunkach zatrudnienia zaczyna znajdować sztuczna inteligencja (AI) oraz algorytmiczne zarządzanie (AM – algorithmic management). Automatyzacja decyzji kadrowych, monitorowanie efektywności pracowników w czasie rzeczywistym czy zlecanie zadań za pośrednictwem platform cyfrowych to tylko, niektóre rozwiązania wprowadzone przez wykorzystywanie AI i AM w zatrudnieniu. Technologie te są głównie wykorzystywane do optymalizacji zarządzania pracownikami jednocześnie jednak stanowią one narzędzia analityczne.

Systemy sztucznej inteligenci mogą być wykorzystywane nie tylko w zatrudnieniu pracowniczym, ale również w zatrudnieniu niepracowniczym (umowy cywilnoprawne, samozatrudnienie). Przykładem jest praca wykonywana za pośrednictwem platform cyfrowych, gdzie podstawą zatrudnienia jest najczęściej umowa zlecenia lub samozatrudnienie. Stosowanie systemów sztucznej inteligencji w zatrudnieniu będzie prawdopodobnie prowadziło do unifikacji sposobu wykonywania pracy niezależnie od podstawy zatrudnienia. Systemy zarządzania algorytmicznego stosowane do dużych grup osób zatrudnionych prowadzić będą do zacierania różnic w warunkach wykonywania pracy przez pracowników i osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy. Wszystkie te osoby będą w zbliżonym zakresie polegały zarządzaniu algorytmicznemu i swego rodzaju podporządkowaniu algorytmicznemu.

W moim wystąpieniu chciałabym przenalizować czy i na ile wykorzystywanie systemów sztucznej inteligencji w zatrudnieniu może stanowić przesłankę ustalenie istnienia stosunku pracy. Czy występowanie elementu podporządkowania algorytmicznego i podlegania zautomatyzowanym systemom monitoringu i zarządzania w odniesieniu do osób świadczących pracę na podstawie stosunku pracy będzie stanowić argument na rzecz istnienia stosunku pracy.

mgr Karolina Wilamowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wynalazek pracowniczy w polskim systemie prawnym – granice i kolizje między prawem pracy a prawem własności przemysłowej

Wystąpienie podejmuje problematykę tzw. wynalazków pracowniczych jako instytucji prawnej funkcjonującej na styku dwóch odrębnych, lecz coraz bardziej powiązanych dziedzin prawa: prawa pracy oraz prawa własności intelektualnej (ze szczególnym uwzględnieniem prawa własności przemysłowej).

Analizie poddane zostaną przepisy ustawy – Prawo własności przemysłowej oraz Kodeksu pracy, w zakresie regulującym prawa i obowiązki stron stosunku pracy w odniesieniu do rezultatów twórczości pracownika, zwłaszcza wynalazków i rozwiązań technicznych. W centrum uwagi znajdzie się zagadnienie pierwotnego uprawnienia do wynalazku oraz skutki jego zgłoszenia, jak również kwestie wynagrodzenia przysługującego pracownikowi–twórcy.

Wystąpienie wskaże istniejące niespójności i luki prawne, a także problem praktyczny: jak pogodzić interesy pracodawcy jako inwestora i organizatora procesu twórczego z interesami pracownika jako autora innowacji. Zostanie także przedstawiona propozycja kierunków zmian legislacyjnych i dobre praktyki kontraktowe, które mogą poprawić ochronę prawną i transparentność stosunków między stronami.

Prelegent odniesie się również do wybranych orzeczeń sądowych i praktyki stosowania prawa w przedsiębiorstwach, zwłaszcza w sektorach technologicznych i badawczo-rozwojowych.

Finansowany z własnych źródeł doktoranta.

Naturalne związki bioaktywne o potencjale prozdrowotnym

MA Patrycja Bielańska (1), PhD Magdalena Podlacha (1), Julia Piotrowska (1), Prof. Grzegorz Węgrzyn (1)

1) University of Gdansk

Antinflammatory action of epigallocatechin gallate (EGCG) in a mouse model of mucopolysaccharidosis I (MPS I)

Epigallocatechin gallate (EGCG) is a catechin derived from green tea. It has been shown to possess anticancer, anti-inflammatory, and antioxidant properties. Moreover, it is known to cross the blood-brain barrier and is widely studied in neurodegenerative diseases because of its ability to reduce levels of pathogenic proteins and its neuroprotective effects. Mucopolysaccharidoses (MPS) are a group of hereditary diseases in which the degradation of glycosaminoglycans (GAGs) by lysosomal enzymes is impaired, resulting in cellular and tissue dysfunction and severe, multi-organ symptoms. It is important to recognize the secondary effects that GAGs accumulation has on cell function, which include mitochondrial dysfunction, impaired vesicular transport, oxidative stress, release of cytokines that modulate both central and peripheral immune responses, and chronic inflammation. In this study, we investigated the potential of EGCG in alleviating the symptoms of mucopolysaccharidosis type I (MPS I) using a mouse model of this disease. We have observed that supplementation *via* oral gavage with EGCG at two doses: 75 mg/kg/day and 150 mg/kg/day for 3 months not only normalized level of GAGs and corrected behavioral changes in MPS I mice but also reduced inflammatory markers (NF-alfa, IFN-gamma, IL-6, and IL-10) in blood and organs of animals. The strong anti-inflammatory effect of EGCG can explain how this catechin corrects several symptoms of MPS I in the mouse model of this disease.

This research was funded by the Faculty of Biology of the University of Gdańsk (grant number 539-D020-B174-24 to P.B)

lic. Elżbieta Kot (1), dr hab. n. med. i n. o zdr. Anna Boguszewska-Czubara (2),

dr hab. n. med. Tomasz Trombik (3)

1)Studenckie Koło Naukowe przy Ośrodku Medycyny Doświadczalnej

2)Zakład Chemii Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

3)Ośrodek Medycyny Doświadczalnej (OMD) Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Artemizyna – od tradycyjnego leku do nowoczesnej terapii nowotworów przewodu pokarmowego

Szczególnym wyzwaniem klinicznym są nowotwory przewodu pokarmowego, które stanowią znaczący odsetek wszystkich przypadków onkologicznych i charakteryzują się częstym wykrywaniem w zaawansowanych stadiach oraz niedostateczną skutecznością leczenia. W odpowiedzi na te ograniczenia rośnie zainteresowanie naturalnymi związkami bioaktywnymi o potencjale przeciwnowotworowym. Artemizyna, związek wyizolowany z *Artemisia annua*, znana od tysiącleci w tradycyjnej medycynie chińskiej i obecnie szeroko stosowana jako skuteczny lek przeciwmalaryczny, zyskuje dziś nowe zastosowanie jako potencjalny środek przeciwnowotworowy. Celem niniejszej pracy była ponowna ocena właściwości artemizyny (ART) w porównaniu ze standardowym lekiem 5-fluorouracylem (5-FU) na liniach komórkowych raka jelita grubego. Badania przeprowadzono zarówno *in vitro*, jak i *in vivo* z wykorzystaniem Danio pręgowanego (*Danio rerio*) jako organizmu modelowego. W celu zbadania potencjalnego mechanizmu działania analizowano poziom żelaza jako marker ferroptozy. Wyniki potwierdziły skuteczność artemizyny w hamowaniu wzrostu komórek nowotworowych oraz jej zdolność do indukowania śmierci komórkowej na drodze ferroptozy. Uzyskane rezultaty pokazują, że artemizyna może być obiecującą i bezpieczniejszą alternatywą dla obecnie stosowanych leków w leczeniu nowotworów przewodu pokarmowego, zwłaszcza raka jelita grubego.

mgr Joanna Cieślik-Hajduk (1), mgr inż. Stanisława Gutkowska (1), dr Katarzyna Stoś (1)

1) Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy

Badanie wpływu preparatu z czarnej porzeczki zawierającej substancje bioaktywne na zakażenie *Helicobacter pylori* u ludzi

Celem pracy była ocena możliwości wykorzystania preparatu z owoców czarnej porzeczki w profilaktyce i eradykacji *Helicobacter pylori* u ludzi.

Materiał i metody: w badaniu wzięło udział 49 pacjentów, u których za pomocą testu oddechowego polegającego na przyjęciu przez pacjenta doustnie preparatu mocznika z izotopem ^{14}C oraz testu kałowego zostało potwierdzone zakażenie bakterią *Helicobacter pylori*.
Przez okres 30 dni pacjenci przyjmowali 2 razy dziennie po 200 ml 100 % tłoczonego na zimno soku z czarnej porzeczki z dodatkiem miodu akacjowego i propolisu. Po przeprowadzonej kuracji u badanych osób ponownie wykonano test oddechowy lub kałowy.

Wyniki: wśród 49 % pacjentów stwierdzono brak zakażenia *Helicobacter pylori*, u 14 % pacjentów stopień zakażenia zmniejszył się, natomiast u 37 % nie zaobserwowano efektu kuracji.

Badania wskazują, że przy zastosowaniu soku z czarnej porzeczki z dodatkiem miodu i propolisu możliwe jest uzyskanie eradykacji lub obniżenia stopnia zakażenia *Helicobacter pylori*. Należy jednak zaznaczyć, że u części badanych nie odnotowano żadnego efektu kuracji. Istnieje zatem potrzeba prowadzenia dalszych badań w omawianym zakresie.

Źródło finansowania: Zadanie badawcze finansowane z subwencji MEiN za rok 2023. Symbol zadania: FŻ/2/2022.

dr Aleksandra Góralczyk-Bińkowska (1), Paulina Żelechowska (1), Elżbieta Kozłowska (1), Justyna Agier (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Grzybnia wiedzy – jak grzyby wspierają odporność i metabolizm

Grzyby o właściwościach leczniczych wywodzą się z Dalekiego Wschodu, gdzie od tysięcy lat były cenione przez lokalne społeczności za swoje działanie wspierające zdrowie. Stosowane w tradycyjnej medycynie chińskiej czy japońskiej, były uznawane za kluczowy element terapii wzmacniających organizm, poprawiających funkcje odpornościowe oraz przyczyniających się do długowieczności. Obecnie zyskują one coraz większą popularność za sprawą rosnącej liczby badań naukowych potwierdzających ich szerokie spektrum działania. Wykazano, że niektóre gatunki, takie jak reishi, shiitake czy chaga, wykazują właściwości immunomodulujące, wspomagając organizm w walce z patogenami i przewlekłymi stanami zapalnymi. Ponadto, zawarte w nich bioaktywne związki, w tym polisacharydy i terpenoidy, mogą wykazywać działanie przeciwnowotworowe. Istnieją także doniesienia wskazujące, iż kordyceps chiński, maitake oraz reishi zawierają adaptogeny, co oznacza, że ich działanie nie jest ukierunkowane na jeden konkretny cel, lecz dostosowane do aktualnych potrzeb organizmu.

Współczesna nauka nieustannie potwierdza właściwości grzybów leczniczych, które coraz częściej stają się składnikami suplementów diety, a ich ekstrakty są wykorzystywane w terapiach wspomagających leczenie chorób przewlekłych. Dzięki temu grzyby lecznicze stają się obiektem szerokiego zainteresowania zarówno wśród naukowców, jak i osób dbających o zdrowy tryb życia.

mgr Karolina Czerwińska (1), dr hab. Iwona Radziejewska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Ocena działania przeciwnowotworowego wybranych polifenoli na komórki raka jelita grubego DLD-1 i HT-29

Rak jelita grubego należy do najczęściej diagnozowanych nowotworów złośliwych na świecie i wiąże się z wysoką śmiertelnością, głównie z powodu późnego rozpoznania. W ostatnich latach coraz większe zainteresowanie wzbudzają naturalne związki o potencjale przeciwnowotworowym, takie jak polifenole. Związki te, powszechnie występujące w roślinach, wykazują zdolność do hamowania proliferacji komórek nowotworowych, indukcji apoptozy oraz modulacji ekspresji nieprawidłowych struktur cukrowych charakterystycznych dla komórek nowotworowych. Celem pracy była ocena wpływu wybranych polifenoli – kemferolu, luteoliny, astragaliny i tilirozydu – na ekspresję mucyny MUC1, enzymów glikozylacyjnych (ppGalNAcT1, C1GalT1, FUT3, FUT4) oraz antygenów cukrowych (Tn, sTn, TF, sTF) w liniach komórkowych raka jelita grubego DLD-1 i HT-29. W badaniach zastosowano hodowle komórkowe traktowane wybranymi związkami w stężeniach ustalonych na podstawie wartości IC50. Do oznaczeń wykorzystano techniki Western blot, ELISA i qRT-PCR. Stwierdzono, że wszystkie badane polifenole obniżyły ekspresję MUC1, a także poziomy enzymów zaangażowanych w tworzenie struktur cukrowych związanych z nowotworami. W szczególności zanotowano spadek ekspresji, m.in. ppGalNAcT1, C1GalT1, FUT3 i FUT4, co może skutkować zmniejszeniem obecności antygenów Tn, T i Lewis. Uzyskane wyniki wskazują, że kemferol, luteolina, astragalina i tilirozyd wykazują istotne właściwości przeciwnowotworowe, zarówno poprzez wpływ na ekspresję mucyny MUC1 oraz glikozylację. Związki te mogą znaleźć zastosowanie jako adiuwanty w terapii raka jelita grubego, wspomagając standardowe metody leczenia nowotworów.

Źródło finansowania: Subwencja Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

mgr Agnieszka Ruczaj (1), mgr Wioleta Żynda (1), dr Łukasz Szoka (1), prof. dr hab. Anna Galicka (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Ocena wpływu tylirozydu w połączeniu z przeciwciałem przeciwko MUC1 na kolagen i metaloproteinazy w komórkach raka żołądka linii AGS

Macierz zewnątrzkomórkowa (ECM) odgrywa ważną rolę w patogenezie raka żołądka. Kolagen typu I, jako główny składnik ECM, zapewnia rusztowanie dla wzrostu komórek nowotworowych i wraz z innymi składnikami ECM (między innymi metaloproteinazami macierzy, MMP) tworzy mikrośrodowisko sprzyjające migracji i inwazji komórek nowotworowych. Wykazano ścisłą korelację między ekspresją genów kolagenowego *COL1A1* a całkowitym przeżyciem pacjentów, dlatego gen ten jest uznawany za jeden z czynników ryzyka złego rokowania. Podobnie, zwiększona ekspresja i aktywność MMP-1, MMP-2 i MMP-9 wiąże się z gorszymi rokowaniami i stanowi jeden z markerów przerzutów raka żołądka we wczesnym stadium. Hamowanie ekspresji tych czynników może wspomóc terapię tego nowotworu. W poprzednich badaniach wykazaliśmy działanie przeciwnowotworowe tylirozydu – glikozydu flawonoidowego, który w stężeniach 40, 80 i 160 μM hamował mucynę w komórkach raka żołądka linii AGS, a jego działanie było nasilone w obecności przeciwciała monoklonalnego przeciwko mucynie 1 (Anti-MUC1). Celem aktualnych badań była ocena działania tylirozydu w połączeniu z Anti-MUC1 na kolagen typu I oraz MMP. Ekspresję genów kolagenowych C*OL1A1* i *COL1A2* oznaczono za pomocą Real-Time PCR, kolagen – techniką Western-blot oraz testem ELISA, a aktywność MMP – metodą zymografii. Tylirozyd hamował ekspresję kolagenu typu I na poziomie mRNA i białka oraz aktywność MMP-9 (w największym stopniu w stężeniu 160 μM), w mniejszym stopniu hamował aktywność MMP-2, natomiast stymulował aktywność MMP-1. W obecności tylirozydu i Anti-MUC1 wykazano zwiększenie hamującego działania tylirozydu na kolagen typu I, MMP-9 i MMP-2 oraz redukcję aktywacji MMP-1 odnotowanej pod wpływem samego tylirozydu. Uzyskane wyniki dostarczają dodatkowych dowodów na zasadność badań nad przeciwnowotworowym działaniem tego flawonoidu w połączeniu z przeciwciałem Anti-MUC1.

Badania finansowane ze środków Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku (B.SUB.25.306, kierownik projektu: prof. dr hab. Anna Galicka).

inż. Katarzyna Kulus (1)

1) Uniwersytet Zielonogórski

Związki bioaktywne wybranych grzybów leczniczych stosowanych w suplementach diety dostępnych w Polsce

Grzyby lecznicze od wieków wykorzystywane są w tradycyjnych systemach medycyny, a współcześnie zyskują na popularności jako składniki suplementów diety. Celem wystąpienia jest przegląd i charakterystyka głównych związków bioaktywnych występujących w trzech najczęściej spotykanych w Polsce grzybach suplementacyjnych: *Ganoderma lucidum* (Reishi), *Hericium erinaceus* (Lion's Mane) oraz *Cordyceps militaris*. Przedstawione zostaną mechanizmy działania wybranych metabolitów wtórnych – takich jak triterpenoidy, polisacharydy, erinacyny czy kordycepina – ze szczególnym uwzględnieniem ich właściwości immunomodulujących, neuroprotekcyjnych i adaptogennych. Omówiona zostanie również dostępność oraz jakość suplementów zawierających ekstrakty z tych grzybów, obecnych na polskim rynku, ze wskazaniem na zróżnicowanie form surowca (grzybnia vs. owocnik), metody ekstrakcji oraz brak jednolitej standaryzacji. Podjęta analiza podkreśla potrzebę krytycznego podejścia do suplementacji produktami grzybowymi oraz znaczenie edukacji konsumenckiej w kontekście ich stosowania.

Nauki społeczne wobec współczesnych wyzwań i zagrożeń: cyberbezpieczeństwo i terroryzm, zmiany klimatyczne, nowe uzależnienia, bezpieczeństwo militarne, migracja i przestępczość cudzoziemców

mgr Igor Olech (1)

1) Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy

Bezpieczeństwo żywnościowe gospodarstw domowych w Polsce w uwarunkowaniach kryzysowych

Współczesne gospodarstwa domowe funkcjonują w warunkach nakładających się kryzysów: pandemii COVID-19, wojny w Ukrainie i rosnącej inflacji. Zjawiska te powodują, że w pierwszych dekadach XXI wieku zwiększa się znaczenie literatury badającej samoocenę bezpieczeństwa żywnościowego (BŻ), uzupełniającej wskaźniki obiektywne i przentującej doświadczenia gospodarstw domowych, zwłaszcza w warunkach niepewności gospodarczej. Celem badania było zidentyfikowanie czynników wpływających na poczucie BŻ gospodarstw domowych w Polsce. Analizą objęto 622 gospodarstw domowych zlokalizowanych w województwie mazowieckim. W badaniu zastosowano model porządkowej regresji logistycznej, a zmienną zależną stanowiła ocena BŻ w 5-stopniowej skali Likerta. Uwzględniono czynniki demograficzne, ekonomiczne oraz percepcyjne (tj. inflacja związana z pandemią i wojną).

Wyniki wykazały, że poczucie zagrożenia BŻ istotnie koreluje z poziomem dochodów, udziałem wydatków na żywność w budżecie domowym oraz wiekiem respondenta. Najsilniejszym predyktorem był niski dochód – gospodarstwa o dochodach 3500–5000 zł netto miesięcznie miały ponad 6-krotnie wyższe ryzyko poczucia braku BŻ względem grupy referencyjnej. Wydawanie ponad połowy budżetu na żywność również podnosiło to ryzyko dwukrotnie. Co istotne, subiektywne odczucie inflacji w związku z pandemią lub wojną nie miało statystycznie istotnego wpływu. Wyniki potwierdzają aktualność prawa Engla - struktura budżetu domowego, a nie sama odczuwalna inflacja w warunkach kryzysowych decyduje o percepcji zagrożenia. Dodatkowo, analiza podzbioru 120 gospodarstw domowych deklarujących regularne ograniczanie ilości i jakości spożywanej żywności, ujawnia, że choć rezygnacja z produktów świeżych i białkowych jest w tej grupie powszechna, to dopiero ograniczanie węglowodanowych produktów istotnie pogarsza poczucie BŻ. Wyniki te stanowią pogłębienie klasycznego prawa Bennetta, wskazując, że granicą odczuwalnej deprywacji nie jest jedynie obniżenie jakości diety, lecz rezygnacja z jej podstawowej wartości energetycznej.

Wnioski badania podkreślają potrzebę ukierunkowanego wsparcia dla grup ryzyka, w tym gospodarstw domowych osób starszych i uboższych, oraz konieczność rozwoju polityk publicznych łagodzących skutki presji budżetowej.

dr Mateusz Lewandowski (1)

1) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Funkcje więziennictwa w XXI wieku

Historycznie więziennictwo odpowiadało w głównej mierze za realizację kar i środków skutkujących pozbawieniem wolności. W Rzeczypospolitej Polskiej Służba Więzienna posiada ponad stuletnie doświadczenie w zakresie izolacji sprawców przestępstw od reszty społeczeństwa i resocjalizacji penitencjarnej i właśnie te zadania należą do jej podstawowych. Jednak na przestrzeni wieków uwarunkowania się w sposób istotny zmieniły, ewoluowało również więziennictwo. Funkcjami więziennictwa nie są już wyłącznie izolowanie sprawców od reszty społeczeństwa oraz odstraszanie przed popełnianiem przestępstw. Przeprowadzono badania ilościowe w 15 jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej nad zadaniami i sposobami działania Służby Więziennej. Wyniki tychże badań wskazują na to, że więziennictwo współcześnie spełnia w społeczeństwie kilka istotnych funkcji: izolacyjną, socjalno-bytową, gospodarczą, resocjalizacyjną i prewencyjną.

dr Karol Piękoś (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Klęski żywiołowe jako wyzwanie dla państwa – przykład Polski

Zmiany klimatyczne stwarzają nie tylko zagrożenie dla współczesnych państw (a co za tym idzie społeczeństw), co stanowi szczególne wyzwanie. Ludzkość zmaga się z klęskami żywiołowymi i ich skutkami od zarania dziejów, jednak współcześnie ich gwałtowność i nasilenie powoduje liczne problemy. Polska jest państwem, które w ostatnich latach zmagało się z wieloma trudnościami, które wynikały z pojawienia się powodzi, epidemii oraz gwałtownych zjawisk pogodowych. W przedmiotowym wystąpieniu analizowane będą wybrane sytuacje i reakcja rządzących polityków na zaistniałe zagrożenia. Ponadto w ramach niniejszych rozważań, zostanie podjęta próba diagnozy tego, na ile prawo umożliwia skuteczne działanie władz i służb w obliczu klęsk żywiołowych.

Marianna Miażdżyk (1)

1) Uniwersytet Gdański

Media a depresja młodzieńcza – omówienie zagadnienia oraz przedstawienie wyników

Media są nierozłączną częścią życia codziennego – a w szczególności osób młodych, gdzie to właśnie na nich często opiera się tożsamość młodego człowieka, to właśnie z nich czerpie wzorce zarówno pozytywne jak i negatywne nie znając jeszcze konsekwencji, jakie mogą one mieć na dobrostan psychiczny. Zaburzenia dobrostanu psychicznego wśród osób młodych jest coraz to częstszym tematem dyskusji. Niniejszy referat obejmuje zagadnienie zaburzeń depresyjnych w okresie dorastania oraz rolę, jaką w ich występowaniu, mogą odgrywać współczesne formy medialne. Zamierzam skoncentrować się na zależności między konsumpcją medialną a występowaniem objawów depresji. Badania przeprowadzone w grupie wiekowej od 15 do 18 lat skupiają się na emocjach towarzyszących przy odbieraniu treści medialnych, ilości czasu spędzanym na konsumpcji medialnej, jak młodzież postrzega temat zdrowia psychicznego oraz w jaki sposób media mogą wpływać na stan psychiczny młodych osób.

mgr Marta Pięta-Chrystofiak (1)

1) Uniwersytet Gdański

Zmiany w zakresie motywacji osiągnięć w czasie Pandemii COVID-19 u nieletnich niedostosowanych społecznie w porównaniu z młodzieżą dostosowaną społecznie – doniesienia z badań

W referacie zamierzam przedstawić wyniki badania longitudinalnego, którego celem było zbadanie zmian w motywacji osiągnięć w trakcie pandemii COVID-19 wśród nieletnich niedostosowanych społecznie, będących pod nadzorem kuratora sądowego, w porównaniu z młodzieżą dostosowaną społecznie. Motywacja osiągnięć odgrywa znaczącą rolę w życiu człowieka i jest definiowana jako potrzeba podejmowania działań w celu samodoskonalenia i podnoszenia standardów.

W badaniu wykorzystano polską wersję standaryzowanego Kwestionariusza Motywacji Osiągnięć autorstwa Schulera, Thomtona, Frintrupa i Prochaski. W badaniu wzięło udział 214 chłopców, z czego 102 to nieletni pozostający pod nadzorem kuratora sądowego, natomiast 112 chłopców bez takiego nadzoru stanowiło grupę kontrolną.

Badania wykazały, że okres pandemii i związane z nim pozbawienie wpłynęły na niektóre aspekty motywacji osiągnięć. Wśród nieletnich niedostosowanych społecznie zaobserwowano obniżenie poziomu nasilenia kilku aspektów motywacji osiągnięć pod koniec pandemii. Osoby przystosowane społecznie doświadczyły wzrostu poziomu wielu aspektów motywacji osiągnięć w tym samym okresie, w szczególności tych związanych ze skutecznością ich działań i wspieraniem dążenia do pożądanych rezultatów.

Wyniki badań wskazują, że pandemia i związana z nią deprywacja wpłynęła na większość aspektów motywacji osiągnięć. Motywacja osiągnięć pełni znaczącą rolę w życiu człowieka, ponieważ przekłada się na myślenie młodych osób o przyszłości, jak również podejmowane przez nie w przyszłości działania. Z tego powodu warto szczegółowo analizować wpływ pandemii COVID-19 na młodzież.

Informacja o finansowaniu: Uniwersytet Gdański

e-mail: marta.pieta@ug.edu.pl

dr Łukasz Wirkus (1,2)

1)Uniwersytet Gdański

2)Sąd Rejonowy w Słupsku

ZNACZENIE PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNO--RESOCJALIZACYJNYCH W OBSZARZE DZIAŁALNOŚCI METODYCZNEJ OŚRODKA KURATORSKIEGO

W wystąpieniu ukażę znaczenie ośrodka kuratorskiego jako miejsca kreatywnych działań, wpisującego się we współczesne nurty i koncepcje resocjalizacji. Nawiążę do koncepcji pedagogiki miejsca, w której ośrodek staje się przestrzenią inspiracji, uczy wspólnotowego myślenia i współdziałania, jest bezpiecznym schronieniem a także realną ofertą wsparcia dla dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Przedstawię również katalog oddziaływań profesjonalnych w przestrzeni ośrodka kuratorskiego na przykładzie realizacji wybranych programów profilaktyczno-resocjalizacyjnych. Zaprezentuję eksperymentalny program „Morze – edukacja, praca, szansa na dobrą przyszłość" oraz jego ewaluację przy użyciu wybranych narzędzi psychometrycznych. Do badania efektywności programu wykorzystałem następujące kwestionariusze: Skala Samooceny SES M. Rosenberga, Resilience Scale 14 oraz Skalę Uogólnionej Własnej Skuteczności. Przeprowadziłem także analizę jakościową pytań otwartych skierowanych do uczestników badań.

Realizowane działania stanowią przyczynek do organizacji I Ogólnopolskiego Forum Ośrodków Kuratorskich na Uniwersytecie Gdańskim we współpracy z Radą Główną ds. Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym.

Nowe mapy wyobraźni. Fantastyka jako laboratorium możliwości.

Kacper Kudzia (1)

1) Uniwersytet Gdański

Malowany eskapizm bohaterów. Dziwny przypadek *Clair Obscur: Expedition 33*

Wystąpienie podejmuje tematykę eskapistyczną w fantastycznych grach wideo, analizując ją z nietypowej perspektywy – nie jako mechanizm ucieczki odbiorcy od rzeczywistości, lecz jako formę ucieczki samych postaci funkcjonujących w ramach fikcyjnego świata. Na przykładzie gry *Clair Obscur: Expedition 33* zostaną ukazane strategie narracyjne i estetyczne, które sugerują, że fantastyczność tego świata jest próbą wyparcia, przeformułowania lub przetrawienia traumy, lęków i konfliktów wewnętrznych bohaterów. Podczas wystąpienia zostanie omówiona rola surrealistycznej estetyki, symboliki czy cyklicznej struktury opowieści jako narzędzi wspierających ten specyficzny eskapizm. Ukaże ono rolę bohaterów jako pewnego rodzaju więźniów – samych siebie, ale też tego świata. Celem prezentacji jest wskazanie, że *Clair Obscur: Expedition 33* wykorzystuje konwencję fantasy w sposób autorefleksyjny i egzystencjalny oraz proponuje nowe spojrzenie na kształt terminu eskapizmu w dziełach fantastycznych, w których granica między światotwórstwem a psychologiczną obroną ulega zatarciu.

e-mail: k.kudzia.102@studms.ug.edu.pl

mgr Michalina Piotrowska (1)
1) Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Między słowem a mieczem – o wybranych strategiach przekładu „wiedźmińskich" opowiadań Andrzeja Sapkowskiego

Fantastyka, która na naszych oczach z powodzeniem przekracza granice językowe, staje się dziś prawdziwym poligonem dla tłumaczy. Z własnych analiz widzę, że to właśnie pozornie drobne (a często ukryte) decyzje przekładowe przesądzają o tym, czy słowiańska aura „Wiedźmina" wybrzmi w anglojęzycznym świecie, czy też całkowicie się rozmyje. W swoim wystąpieniu chcę pokazać, jak konkretne zabiegi translatorskie – od egzotyzacji przez modulację po punktową adaptację kulturową – kształtują odbiór wybranych fragmentów opowiadań Sapkowskiego w przekładach Danusi Stok i Davida Frencha.

Materiał badawczy stanowią wybrane opowiadania Sapkowskiego, a w nich między innymi dialogi bohaterów, sceny walk czy opisy rodem z bestiariusza (tam, gdzie tłumacze musieli zdecydować, czy zostawić *strzygę*, *wodnika* czy *rusałki* „w oryginale", czy też szukać odpowiedników).

Wstępne ustalenia są następujące: (1) wyraźna przewaga strategii egzotyzujących, co – paradoksalnie – zwiększa imersję odbiorcy; (2) selektywna adaptacja idiomów i archaizmów pełni rolę „kulturowych mostów", ułatwiając czytelnikowi wejście w świat przedstawiony; (3) odmienne proporcje kondensacji i amplifikacji u obu tłumaczy przesuwają akcenty fabularne, a czasem nawet modyfikują etyczny odbiór scen kluczowych.

Mam nadzieję, że te obserwacje zaciekawią nie tylko znawców przekładu, lecz także badaczy fantastyki i twórców lokalizacji gier: pokazują bowiem, jak tłumacz odtwarza ten fantastyczny świat dla realiów innej kultury.

Słowa kluczowe: przekład fantastyki, Andrzej Sapkowski, egzotyzacja, adaptacja kulturowa, techniki tłumaczeniowe

email: moli3339@gmail.com

mgr Karolina Majcherek (1)

1) Akademia Górniczo – Hutnicza

Pod powierzchnią historii. O wodnych przestrzeniach w afrofuturystycznych powieściach science-fiction

Ocean w afrofuturystycznych narracjach to przestrzeń jednocześnie traumatyczna i reparacyjna. Punktem wyjścia dla analizy jest myśl Paula Gilroya, którą przedstawił w pozycji *The Black Atlantic*. Badacz opisuje Atlantyk jako przestrzeń diasporycznej traumy afroamerykanów, ale również jako szansę dla transnarodowego czarnego imaginarium. Podążając tym tropem, afrofuturystyczne narracje wodne nie zatrzymują się tylko na melancholii i stracie. Zamiast tego, proponują nowe wspólnoty oparte na płynności, rozproszonej podmiotowości oraz symbiotycznej relacji z nie-ludzkim. Ocean w tych tekstach zostaje przepisany na przestrzeń naprawy, w której trauma nie jest wyłącznie czymś, co trzeba zapomnieć, lecz materią, z której buduje się queerowe wspólnoty przyszłości. Referat wpisuje się również w hydrofeministyczne propozycje Astridy Neimanis przedstawione w *Ciała wodne. Posthumanistyczna fenomenologia feministyczna*. Badaczka definiuje wodę jako medium sprawcze, łączące ciała ludzkie i nie-ludzkie w procesach ciągłego przepływu, przekształcenia i współzależności. Dzięki temu w powieściach czytelnik ma do czynienia z posthumanistycznymi narracjami, które znoszą podziały między człowiekiem, zwierzęciem oraz środowiskiem.

Referat przedstawi wodne przestrzenie w trzech afrofuturystycznych powieściach: *The Deep* Rivers Solomon, *Laguna* Nnedi Okorafor oraz *Salt Roads* Nalo Hopkinson. W *The Deep* potomkinie afrykańskich kobiet wyrzuconych za burtę podczas transatlantyckiego handlu niewolnikami przekształcają wodę w archiwum pamięci. *Laguna* Okorafor obrazuje ocean jako przestrzeń pierwszego kontaktu z Obcym, a później hybrydycznych sojuszy międzygatunkowych, w którym woda pośredniczy w przekształceniu ekosystemów społeczeństw postkolonialnego Lagos. Z kolei w *Salt Roads* Hopkinson, woda staje się transhistorycznym portalem, łączącym diasporyczne doświadczenia czarnoskórych kobiet poprzez cielesne i duchowe przepływy. Konkluzją referatu będzie zobrazowanie jakie modele wspólnot proponują afrofuturystyczne narracje, gdy przedstawiają oceaniczne przestrzenie nie jako miejsca śmierci, ale jako ekosystemy oparte na regeneracji i ponadnarodowej tożsamości.

Franciszek Michalski (1)

1) Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

Utracone królestwa i przestrzenie postapokaliptyczne: motyw upadłego świata od Śródziemia do *Dark Souls*

Motyw upadłego królestwa to jeden z powszechniejszych toposów używanych w kulturze popularnej. Niniejszy referat bada to zagadnienie, porównując analizę *Władcy Pierścieni: Drużyny Pierścienia* J.R.R. Tolkiena z grą *Dark Souls* studia FromSoftwere. Zarówno Kopalnie Morii jak i Anor Londo to miejsca po katastrofach wywołanych przez ambicję ich mieszkańców, co doprowadziło do upadku całych cywilizacji.

Moria, niegdyś potężne krasnoludzkie królestwo w Śródziemiu, popadła w ruinę na skutek żądzy bogactwa. To miejsce, pełne cichych korytarzy i zapomnianych grobowców, jest przestrzenią, która przypomina o tym, jak duma oraz zachłanność mogą prowadzić do kataklizmu. Podobnie w *Dark Souls* ruiny Anor Londo — miasta bogów, które popadło w pustkę — obrazują upadek spowodowany pychą jego mieszkańców.

Co istotne, zarówno Tolkien, jak i FromSoftwere wykorzystują architekturę oraz symbolikę ruin, aby opowiedzieć o skutkach ludzkiej (i nieludzkiej) pychy. Ruiny Morii i Anor Londo nie są jedynie dekoracją, lecz materialnym dowodem na to, że każde imperium, niezależnie od jego potęgi, może ulec samozagładzie. Przestrzeń staje się tutaj nie tylko świadkiem przeszłości, ale również przestrogą przed powtarzaniem błędów historii.

Referat ma na celu ukazanie, jak wspólny motyw katastrofy wynikającej z pychy, dumy i zachłanności buduje narracje zarówno w literaturze, jak i w grach komputerowych. Wnioski płynące z tej analizy wskazują, że takie przestrzenie są nie tylko miejscem akcji, ale również kluczowym elementem światotwórczym, który buduje refleksję nad cyklem powstawania i upadku cywilizacji.

Katarzyna Białołęcka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wyobrażone spotkanie z SI. Czy opowieści fantastyczne mogą pomóc nam uporządkować myśli o sztucznej inteligencji?

Dzięki swojemu ogromnemu potencjałowi spekulatywnemu, fantastyka jako gatunek wspiera i inspiruje refleksję filozoficzną. Przykładem jest ujęcie narracji science fiction jako eksperymentu myślowego, w ramach którego rozważa się rozwój sztucznej inteligencji, jej funkcjonowanie w świecie oraz interakcje człowiek-maszyna. Choć autorzy science fiction nie są w stanie przewidzieć dokładnego rozwoju techniki, ich wyobrażenia o kierunku postępu technologii oraz ludzkich reakcji wciąż dostarczają materiału do zastanowienia się nad związanymi z tym potencjalnymi problemami. W tym referacie przeanalizuję przedstawienia sztucznej inteligencji oraz inteligentnych maszyn w filmach The *Wild Robot*, *Her* oraz *Ex Machina*. Analizy te posłużą mi jako uzasadnienie przekonania, że obecne myślenie ludzi o SI można opisać za pomocą skali uprzedmiotowienie-antropomorfizacja. W momencie wyobrażonego spotkania ze sztucznymi bohaterami, człowiek początkowo postrzega ich jako superinteligentne, lecz wciąż tylko maszyny obliczeniowe, kończy zaś traktując ich jako równe sobie istoty w kwestii świadomości, autonomii czy uczuć. Obie postawy pociągają za sobą określone konsekwencje dotyczące traktowania istot obdarzonych sztuczną inteligencją i wynikające stąd problemy. Decyzja, które podejście jest bardziej odpowiednie, jest uwikłana w obszerną dyskusję na temat natury umysłu. W obliczu tych złożonych zagadnień proponuję kierowanie się zmodyfikowaną zasadą ostrożności Susan Schneider: jeśli nie wiadomo, czy powinno się traktować istotę jako świadomą czy nieświadomą, to należy rozstrzygnąć tę niepewność na korzyść tej istoty. Chcę pokazać, że fantastyka wraz ze swoim kontekstem filozoficznym umożliwia refleksję nad zagadnieniami, które jeszcze nie zaistniały w pełni rzeczywistym świecie, lecz już wywołują wiele różnych emocji wybrzmiewających właśnie w opowieściach fantastycznych. Tym samym fantastyka sprzyja uporządkowaniu myśli i ustosunkowaniu się do owych problemów, przygotowując nas niejako na potencjalne przyszłe spotkanie z nieantropocentrycznymi istotami.

Nowoczesne metody teledetekcji i modelowania środowiska w analizie procesów atmosferycznych i krajobrazowych

lic. Aram Takmadżan (1), dr inż. Adrian Ochtyra (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Analizy wieloczasowe zaburzeń drzewostanów w różnych strefach klimatycznych przy pomocy zobrazowań Landsat i algorytmów TVCMA oraz LandTrendr

Analizy wieloczasowe zobrazowań satelitarnych pomagają w prowadzeniu monitoringu kondycji drzewostanów poprzez wykrywanie zmian zachodzących gwałtownie (np. pożarów) bądź powolnie w wybranym okresie (np. gradacji szkodników). W pracy została przeprowadzona ocena dokładności algorytmów detekcji zmian kondycji drzewostanów w latach 1984-2024, na pięciu obszarach badawczych. Kluczem wyboru obszarów badawczych było zróżnicowanie klimatyczne oraz głównych przyczyn występujących tam zmian drzewostanów. Do badania zostały wybrane następujące obszary: *Área De Proteção Ambiental Paytuna* (Brazylia), *Parque Nacional de* Cabañeros (Hiszpania), Prince *Albert National Park* (Kanada), *Triglavski narodni park* (Słowenia) oraz *Parc national de forêts* (Francja).

W badaniu przetestowano serie czasowe 4 teledetekcyjnych wskaźników roślinności obliczonych na podstawie zobrazowań satelitarnych Landsat: NBR (*Normalized Burn Ratio*), NDVI (*Normalized Difference Vegetation Index*), NDMI (*Normalized Difference Moisture Index*), TCG (*Tasseled Cap Greenness*) oraz kanału spektralnego średniej podczerwieni – SWIR (*Short-wave infrared*). Utworzone serie zostały poddane działaniu algorytmów LandTrendr (*Landsat-based detection of Trends in Disturbance and Recovery*) oraz TVCMA (*Threshold and trend-based vegetation change monitoring algorithm*). Następnie została przeprowadzona ocena dokładności wyników za pomocą maski walidacyjnej. Maska walidacyjna została opracowana na podstawie interpretacji wizualnej fragmentów kompozycji czasowych oraz analizy trajektorii spektralnych dla 100 losowo wybranych punktów.

Dokładność obu algorytmów została oceniona na podstawie wskaźnika F1 Score, który jest średnią harmoniczną miar precyzji (*precision*) i czułości (*recall*). Algorytm TVCMA uzyskał wyższe wartości dokładności mieszczące się w przedziale 0,44-0,84. W przypadku Landtrendra otrzymane wyniki osiągały wartości F1 Score na poziomie i 0,09-0,23. Zmiennymi pozwalającymi na poprawne wykrycie jak największej liczby zmian były: kanał spektralny SWIR oraz wskaźniki NBR i NDMI. Dzięki pracy, poznano możliwości wykrywania zaburzeń drzewostanów w podziale na przyczynę wystąpienia dla obu algorytmów. Najdokładniej wykrywane są zmiany wywołane pożarami drzewostanów. Wynikiem pracy są mapy zaburzenia drzewostanów na badanych obszarach prezentujące wykryte zmiany w całym analizowanym okresie.

lic. Stanisław Chmiel (1), dr inż. Adriana Marcinkowska-Ochtyra (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Identyfikacja muraw kserotermicznych z wykorzystaniem danych teledetekcyjnych

Murawy kserotermiczne są cennymi siedliskami przyrodniczymi, wymagającymi skutecznych metod identyfikacji i monitoringu. W niniejszym badaniu wykorzystano dane satelitarne Sentinel-2 oraz numeryczny model terenu (NMT) do klasyfikacji pokrycia terenu i identyfikacji muraw kserotermicznych na wybranych obszarach Natura 2000 w województwie świętokrzyskim.

W analizie wykorzystano mozaiki wieloczasowe danych Sentinel-2 z 2018 roku, obejmujące pięć okresów (kwiecień, maj, czerwiec-lipiec, sierpień, wrzesień). Obliczono dziewięć wskaźników spektralnych, przeprowadzono transformację PCA i uzupełniono dane o wskaźniki topograficzne. Do klasyfikacji zastosowano algorytm Random Forest. Proces klasyfikacji przebiegał dwuetapowo: najpierw określono zasięg siedlisk trawiastych, a następnie wśród nich podjęto identyfikację muraw kserotermicznych. Każdy etap bazował na 50-krotnej klasyfikacji iteracyjnej, z której wybrano 10 modeli o najlepszych dokładnościach. 10 modeli klasyfikacji pokrycia terenu o najwyższych wartościach miary F1 dla klasy siedlisk trawiastych posłużyło do ekstrakcji obszarów zasiedlanych przez zbiorowiska trawiaste, natomiast 10 modeli identyfikacyjnych o najwyższych wartościach F1 klasy muraw kserotermicznych posłużyło do opracowania map występowania muraw kserotermicznych.

Osiągnięto wysoką dokładność klasyfikacji pokrycia terenu (średnia miara F1 dla siedlisk trawiastych wyniosła 92%). Wyniki identyfikacji muraw kserotermicznych wykazały tendencję do przeszacowania: dokładności PA (*Producer's Accuracy*) zawierały się w zakresie 90–96%, natomiast UA (*User's Accuracy*) 82–95%. Wprowadzenie progu prawdopodobieństwa przypisania do klasy (65%) oraz zastosowanie zmodyfikowanego filtra medianowego poprawiło precyzję klasyfikacji – UA wzrosło do 97,5–99,2%, natomiast PA obniżyło się do 75–88%, co zredukowało efekt „soli i pieprzu". Analiza istotności zmiennych wykazała, że kluczową rolę w identyfikacji muraw odgrywają wskaźniki topograficzne oraz spektralne (NDMI, REP, GNDVI), a także kanały bliskiej podczerwieni.

lic.Grzegorz Siwiński (1), dr Kamil Leziak (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Modelowanie wpływu warunków bioklimatycznych na człowieka i turystykę w Japonii

W dzisiejszych czasach turystyka odgrywa istotną rolę w rozwoju wielu państw na świecie. Jest jedną z najdynamiczniej rozwijających się branż w sektorze usługowym, stanowiącą główne źródło dochodów do budżetu. Światowa turystyka zależy od zespołu różnych czynników mogących wzmocnić/osłabić jej rozwój, co kilka lat temu pokazała m.in. pandemia COVID-19. Istotną kwestią związaną z atrakcyjnością turystyczną regionu, jest wpływ pogody, a w dłuższej perspektywie klimatu. Klimat istotnie wpływa na percepcję m.in. obiektów, obszarów, krajobrazu, a co za tym idzie atrakcyjność turystyczną. Celem badań jest ocena przydatności klimatu dla turystyki i komfortu życia w Japonii. Do oceny wykorzystano 5 wskaźników bioklimatycznych: TCI (Tourism Climate Index), UTCI (Universal Thermal Climate Index), WBGT (Wet-bulb globe temperature), WCI (Wind Chill Index) i WSI (Weather Suitability Index), które obliczono wykorzystując dane, w ujęciu średniomiesięcznym, z 63 stacji meteorologicznych z lat 2014-2023. Badanie uwzględnia czynniki klimatyczne, tj. temperatura powietrza, wilgotność względna, usłonecznienie, opady i wiatr, aby określić najbardziej korzystne okresy dla turystyki. Wymienione elementy klimatu, nieustannie oddziałują na organizm człowieka, wykonywane aktywności, a także często decydują o destynacji turystycznej, w zależności od celu podróży. Wyniki wybranych wskaźników, opracowane na podstawie danych uzyskanych ze stacji meteorologicznych, za pomocą interpolacji pozwalają na wyciągnięcie wniosków odnoszących się do całego kraju. Przykładowo wartości wskaźnika TCI w ujęciu rocznym zmieniają się na obszarze Japonii od 47 (warunki niekorzystne) do 71 (warunki bardzo dobre). Stwierdzono, że obniżenie oceny na południu Japonii (Kiusiu, archipelag Riukiu), jest związane z opadami, natomiast na północy kraju (Hokkaido), z temperaturą powietrza. Zapewniając wgląd w klimatyczną przydatność Japonii dla turystyki, badanie oferuje cenne informacje dla zainteresowanych podróżą do Kraju Kwitnącej Wiśni w celach turystycznych bądź naukowych. Odkrycia te mogą wspierać rozwój polityki turystycznej odpornej na zmiany klimatu i zwiększać konkurencyjność destynacji w zmieniającym się klimacie. Mimo dużego zainteresowania Japonią wśród turystów, aktualne prace skupiają się przede wszystkim na kwestiach związanych z gospodarką oraz kulturą. Wynikiem tego jest niewielka liczba opracowań dotyczących środowiska naturalnego. Zróżnicowane warunki klimatyczne Japonii (od pokrytych śniegiem terenów Hokkaido, po upalne i słoneczne plaże Okinawy), powodują znaczne różnice w potencjale turystycznym obszaru. Zróżnicowany dobór wskaźników bioklimatycznych może szczegółowo określić przydatność klimatu dla turystyki i ocenić wpływ na człowieka.

inż. Oliwia Matejko (1), inż. Kamila Łaga (1)

1) Politechnika Gdańska

Teledetekcja i fotogrametria z niskiego pułapu w analizie zmian w obrębie Klifu w Gdyni Orłowo – studium przypadku

Niniejszy referat przedstawia nowoczesne techniki teledetekcji i fotogrametrii z niskiego pułapu zastosowane w analizie procesów osuwiskowych w obrębie klifu morskiego w Gdyni Orłowie. Badany obszar cechuje się intensywną dynamiką erozyjną i stanowi istotny element krajobrazu wybrzeża południowego Bałtyku, co czyni go miarodajnym przykładem pozwalającym na sprawdzenie działania i skuteczności wybranych technik. W badaniach zastosowano technologie pozyskiwania danych przestrzennych, takie jak lotniczy skaning laserowy i fotogrametria cyfrowa umożliwiające dokładne odwzorowanie zmian geometrycznych. W celu analizy stanu szaty roślinnej klifu wykorzystano kamerę multispektralną i termowizyjną. Dane pozyskane z lotów bezzałogowym statkiem powietrznym (BSP) przetworzono z użyciem specjalistycznego oprogramowania, tworząc modele numeryczne modele terenu, chmury punktów o wysokiej rozdzielczości , numeryczne modele terenu oraz mapy stanu roślinności. Dane z lotów BSP zebrano w okresie zimowym oraz letnim, a następnie je porównano. Analizy pozwoliły wskazać zmiany jakie zaszły w obrębie klifu w badanym okresie oraz dokonać oceny zastosowanej technologii to tego typu badań. Wyniki wskazują na wysoką efektywność zastosowanych metod, a opracowany model analityczny może być z powodzeniem wykorzystany w przyszłych działaniach z zakresu ochrony wybrzeża oraz planowania zabezpieczeń przeciwosuwiskowych.

lic. Oliwier Zając (1), Bogdan Zagajewski (1), Patryk T. Grzybowski (1), Marlena Kycko (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Teledetekcyjna ocena zmienności zawartości dwutlenku azotu (NO2) w atmosferze dla wybranych obszarów strefy brzegowej Europy

Niniejsza praca dotyczy złożonego problemu oceny zmienności przestrzenno-czasowej stężenia dwutlenku azotu (NO_2) w europejskich strefach brzegowych. Analizy przeprowadzono na sześciu obszarach badawczych obejmujących 100-kilometrowe bufory wzdłuż linii brzegowej Polski, Rumunii, Włoch, Portugalii i Holandii. Wyniki dla stref brzegowych zestawiono również z zanieczyszczeniem panującym w obrębie stolic tych państw. W pracy wykorzystano dane Sentinel-5P (obejmujące czteroletni okres badawczy od 01.01.2019 do 31.12.2022), dane Corine Land Cover (2018 r.), pomiary stacji naziemnych, które dostępne są w ramach biblioteki programistycznej R – *saqgetr* oraz dane pochodzące z reanalizy meteorologicznej ERA-5 Land.

Największe zanieczyszczenie NO_2 zaobserwowano w strefie przybrzeżnej Holandii ze względu na występujące tam porty, rozwiniętą infrastrukturę przemysłową i gęstą sieć drogową. Ponadto, dane Sentinel-5P wykazały wyższe stężenie NO_2 w aglomeracjach dużych miast, czego spodziewano się z racji głównego źródła emisji dwutlenku azotu jakim jest ruch samochodowy i sektor komunalno-bytowy. Ta zależność znajduje odzwierciedlenie w dużym zanieczyszczeniu w pobliżu dwóch głównych autostrad prowadzących z Florencji do Pizy i Livorno, które odnotowano w regionie Toskanii. Podobną sytuację zaobserwowano w obszarach metropolitalnych Rotterdamu, Amsterdamu, Rzymu i Barcelony. Najbardziej zanieczyszczonym miesiącem (biorąc pod uwagę wszystkie strefy brzegowe) był luty 2019 r., kiedy wartości przekroczyły 20 $\mu mol/m^2 \times 10^5$. Okres zimowy 2021 r. charakteryzował się o 74% wyższym zanieczyszczeniem NO_2 niż okres letni. W 2022 r. zaobserwowaliśmy wzrost o 49% między tymi porami roku, a w 2020 r. o 32%.

Analizy korelacji wykazały, że w przypadku najbardziej zanieczyszczonych obszarów Hiszpanii, Portugalii i Holandii prędkość wiatru wykazała statystycznie istotny negatywny związek z NO_2 (ρ = -0,66; ρ = -0,77; ρ = -0,42). W przypadku Rumunii odnotowano istotny wpływ opadu na proces samooczyszczania się atmosfery wskazując na korelację na poziomie (ρ = -0,48).

Dane satelitarne z 176 pikseli, reprezentujących każdą stację naziemną w ciągu czterech lat (2019–2022), wykazały wysoką korelację (ρ = 0,75) z pomiarami na poziomie gruntu. W celu identyfikacji obszarów o istotnych statystycznie zmianach w stężeniu NO_2 postanowiono zastosować analizę regresji dla każdego piksela Sentinel-5P. Odnotowano znaczny wzrost zanieczyszczenia na obszarach podmiejskich Warszawy, Gdańska, Bukaresztu i Rotterdamu.

lic. Malwina Brzezińska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Zastosowane metod teledetekcyjnych w monitoringu struktury i powierzchni torfowisk Pojezierza Kaszubskiego

Torfowiska pełnią niezwykle cenne i zróżnicowane funkcje: siedlisko dla wyspecjalizowanych gatunków, w znacznej mierze reliktowych; rezerwuar węgla i wody; źródło szczątków kopalnych i wiele innych. Ze względu na ich meliorowanie w przeszłości, jak i nasilające się problemy ze wzrostem temperatur wraz z częstszymi suszami wskutek zmian klimatu, torfowiska są szczególnie narażone na ich zanikanie. Co więcej, zdegradowane zbiorowiska stają się emitentem gazów cieplarnianych. Z tego względu tak istotne jest zachowanie trwałości hydrologicznej tych ekosystemów, zapewniając ich stały monitoring. Praca odpowiada na potrzebę sprawdzenia możliwości zastosowania metod teledetekcyjnych w obserwacji zmian stanu i powierzchni torfowisk. Obiektem badań są torfowiska zlokalizowane w obrębie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Zobrazowano rozmieszczenie torfowisk wysokich wraz z ich pokryciem terenu, razem z innymi klasami obszarów: lasy, pola i łąki, tereny zurbanizowane oraz zbiorniki wodne. Do wykonania klasyfikacji pokrycia terenu wykorzystano wtyczkę SCP (The Semi-Automatic Classification Plugin) w programie QGIS (wersja 3.28.13), na podstawie zdjęć satelitarnych Landsat. W części treningowej manualnie stworzono reprezentatywne poligony w oparciu o dane geolokalizacyjne gatunków charakterystycznych torfowisk wysokich (dane z zielnika Herbarium Pomeranicum i Flora Pomeranica Orientalis). Warstwę wynikową z pokryciem terenu porównano z warstwą CORINE Land Cover jako źródło referencyjne. Zastosowano dane LIDAR pobrane z Geoportalu, aby uzyskać trójwymiarowy model układu roślinności wybranych torfowisk wysokich. Posłużyło to sprawdzeniu potencjału dostępnych danych do wykrywania rowów melioracyjnych i monitorowania postępowania zarastania torfowisk. Do oceny dokładności uzyskanych wyników metodą teledetekcyjną wykonano obserwacje w terenie. Analiza składu gatunkowego dała również wgląd w stan zachowania się torfowisk od strony fitosocjologicznej. Powyższe zestawienie różnych metod i danych podkreśla istotność stosowania zintegrowanego podejścia w monitoringu torfowisk, przyglądając się możliwościom zastosowania w tym celu danych teledetekcyjnych. Mogą one usprawnić pozyskiwanie danych o rozmieszczeniu, powierzchni i strukturze torfowisk oraz w jakim czasie ulegają one zmianom.

lic. Aleksandra Krzywicka (1), Stanisław Chmiel (1), Aram Takmadżan (1), dr inż. Adriana Marcinkowska-Ochtyra (1), dr inż. Adrian Ochtyra (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Zintegrowane wykorzystanie wieloczasowych danych Sentinel-1, Sentinel-2 i analiz teksturalnych w klasyfikacji siedlisk torfowiskowych Natura 2000

Siedliska torfowiskowe odgrywają kluczową rolę w zachowaniu bioróżnorodności oraz świadczeniu istotnych usług ekosystemowych. W obliczu postępujących zmian klimatycznych ich skuteczne i systematyczne monitorowanie staje się koniecznością. Wykorzystanie danych satelitarnych może istotnie wspierać identyfikację zmian zasięgu torfowisk oraz bieżący monitoring ich stanu.

W pracy zbadano możliwość zastosowania wieloczasowych danych satelitarnych Sentinel-1 oraz Sentinel-2 do klasyfikacji siedlisk torfowiskowych Natura 2000 oraz oceniono, które typy danych i wskaźników wnoszą największą wartość do tego procesu. Badaniem objęto pięć typów siedlisk (kody: 7110, 7140, 6520, 91D0, 9410), zlokalizowanych w rezerwacie „Torfowiska Doliny Izery". Wykorzystane dane pochodziły z różnych faz fenologicznych roku 2024, co pozwoliło uwzględnić sezonową zmienność roślinności. Analiza obejmowała zarówno ocenę dokładności klasyfikacji, jak i identyfikację najważniejszych cech wpływających na jej skuteczność.

W procesie klasyfikacji zastosowano dane spektralne, wskaźniki NDMI (Normalized Difference Moisture Index) i RVI (Ratio Vegetation Index) oraz cechy teksturalne GLCM (Gray-Level Co-occurrence Matrix). Poligony referencyjne wyznaczono na podstawie danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ). Do analizy wykorzystano klasyfikator XGBoost oraz walidację krzyżową w celu zapewnienia rzetelnej oceny skuteczności modeli.

Najwyższą dokładność ogólną klasyfikacji (85,32%) uzyskano przy wykorzystaniu danych spektralnych Sentinel-2 wraz z wskaźnikami NDMI i RVI. Najistotniejszymi cechami okazały się dane spektralne oraz wartość NDMI z września, natomiast wskaźnik RVI dostarczał użytecznych informacji głównie poza sezonem wegetacyjnym. Włączenie cech teksturalnych GLCM nie przyczyniło się do poprawy wyników klasyfikacji. Wyniki potwierdzają użyteczność zintegrowanych danych satelitarnych w rozróżnianiu siedlisk torfowiskowych Natura 2000.

mgr Karolina Cieślińska (1), dr Brygida Manikowska-Ślepowrońska (1), Krzysztof Ślepowroński (1), prof. dr hab. Dariusz Jakubas (1)

1) Uniwersytet Gdański

Zróżnicowanie ekologii lęgowej rybitw bagiennych wykazane dzięki teledetekcji

Gniazdowanie sympatryczne (tj. wspólne na jednym obszarze) gatunków ptaków o zbliżonych wymaganiach ekologicznych jest obarczone wysokim ryzykiem konkurencji międzygatunkowej. Strategią umożliwiającą unikanie tego negatywnego zjawiska jest rozdział nisz (ang. *niche partitioning*), zarówno w czasie i/lub przestrzeni. Niniejsze badania objęły charakterystykę nisz lęgowych dwóch gatunków rybitw bagiennych (rybitwy czarnej *Chlidonias niger* i rybitwy białowąsej *Chlidonias hybrida*), gniazdujących w rezerwacie przyrody Jezioro Drużno, w sezonie 2024. Badania wykazały istotne różnice międzygatunkowe w lokalizacji gniazd w obrębie jeziora oraz charakterystyki ich otoczenia w dwóch skalach przestrzennych, dzięki analizie danych teledetekcyjnych w Systemie Informacji Geograficznej: [ortofotomozaik utworzonych na podstawie zdjęć z drona (kompozycje RGB) i multispektralnego zobrazowania satelitarnego z misji Sentinel 2 (produkty L2A; kanały B3,B4,B8A)]. Dokonano klasyfikacji [KC1] najbliższego otoczenia gniazd (bufor 2 m) na opracowanych fotogrametrycznie zdjęciach z drona przy pomocy algorytmu Support Vector Machine (SVM), dzieląc je na obszary pokryte roślinnością wodną oraz odsłoniętą taflę jeziora. Na podstawie wyselekcjonowanych kanałów, obliczono dwa wskaźniki charakteryzujące dalsze otoczenie gniazd (bufor 7 m) tj. NDVI oraz NDWI. Kolonie rybitwy czarnej były zlokalizowane blisko brzegu jeziora, na obszarach z większym udziałem obszarów wodnych niepokrytych roślinnością, natomiast rybitwy białowąse zakładały gniazda daleko od linii brzegowej na obszarach obficie porośniętych roślinnością nawodną. Nisze lęgowe rybitwy czarnej były istotnie większe niż drugiego badanego gatunku, co pozwala wnioskować, że te gatunek wykorzystuje szerszy wachlarz dostępnych siedlisk w wyborze miejsc do gniazdowania. Wyniki niniejszych badań stanowią cenny materiał porównujący ekologię lęgową dwóch ściśle chronionych gatunków, wymagających ochrony czynnej, w czasach ekspansji rybitwy białowąsej przy drastycznym spadku liczebności populacji rybitwy czarnej, zarówno lokalnie, jak i w skali światowej.

Działanie naukowe zostało zrealizowane w ramach uzyskanych środków finansowych UGrants start 4, nr 533-BG10-GS47-24.

Nowoczesne Zarządzanie Zasobami Ludzkimi: Strategie, Kompetencje i Rozwój

mgr inż. Weronika Wilczewska (1)

1) Politechnika Lubelska

Cyfrowa przepaść: Analiza sieciowa kluczowych kompetencji cyfrowych i luk rekrutacyjnych w administracji publicznej

W dobie dynamicznej cyfryzacji, administracja publiczna stoi przed pilnym wyzwaniem dostosowania kompetencji kadr do rosnących wymagań technologicznych i zmieniających się oczekiwań społecznych. Dotychczasowe badania nie analizują w wystarczającym stopniu poziomu i przyczyn niedopasowania kompetencyjnego w sektorze publicznym. Stąd niniejsze badanie wypełni tę lukę badawczą poprzez zidentyfikowanie kluczowych kompetencji cyfrowych (m.in. analiza danych, zarządzanie systemami ERP, cyberbezpieczeństwo) w modelach kompetencyjnych jednostek budżetowych. Przełomowość badania polega na nowatorskim połączeniu analizy sieciowej z danymi rekrutacyjnymi, co pozwoli zweryfikować rozbieżności między ich strukturalnym znaczeniem w sieci powiązań a rzeczywistym zapotrzebowaniem na rynku pracy.

Do realizacji celu badawczego wykorzystane zostaną dane z publicznych portali rekrutacyjnych, pozyskane za pomocą webscrapingu i sklasyfikowane zgodnie z Europejską klasyfikacją kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO) przy użyciu zaawansowanych modeli wieloagentowych. Następnie, analiza sieciowa klasyfikacji ESCO, oparta na centralności pośrednictwa i wektorowej, pozwoli wyodrębnić kluczowe kompetencje cyfrowe, które zostaną porównane z realnymi wymaganiami rekrutacyjnymi. Badanie zweryfikuje, czy istnieją statystycznie istotne różnice między modelem sieciowym a potrzebami rekrutacyjnymi, wskazując na przyczyny tych rozbieżności, takie jak niedoszacowanie w strategiach HR, niedostateczna adaptacja istniejących modeli kompetencyjnych czy brak efektywnych programów szkoleniowych.

Oczekiwane wyniki ujawnią kluczowe, niedoreprezentowane kompetencje cyfrowe, dostarczając jednocześnie konkretnych rekomendacji dla tworzenia i modyfikacji programów edukacyjnych oraz procesów onboardingu. W ten sposób, badanie przyczyni się do lepszego dostosowania kadr jednostek budżetowych do wyzwań cyfrowej transformacji, wspierając rozwój zawodowy i profesjonalizację administracji publicznej. Jest to kluczowy krok w budowaniu efektywnej i nowoczesnej służby cywilnej, gotowej sprostać wyzwaniom przyszłości.

dr inż. Wojciech Babirecki (1), dr inż. Małgorzata Śliwa (1), dr inż. Hanna Łosyk (1)

1) Uniwersytet Zielonogórski

Onboarding i offboarding – dobra teoria i złe praktyki w kontekście pracowników działów technicznych w przedsiębiorstwach produkcyjnych sektora MŚP

Pomimo rosnącej świadomości znaczenia dobrze zaplanowanych procesów onboardingu i offboardingu, w wielu firmach produkcyjnych – szczególnie małych o charakterze rodzinnym – ich wdrażanie pozostaje powierzchowne, incydentalne, często jest źle przeprowadzone lub wręcz te procesy nie występują. Artykuł ma na celu krytyczną analizę niespójności między teorią zarządzania zasobami ludzkimi a realiami codziennej praktyki w środowiskach technicznych, takich jak działy konstrukcyjne, zespoły B+R czy działy produkcyjno – technologiczne. Szczególną uwagę poświęcono skutkom braku standaryzacji w procesie wdrożenia nowych pracowników (zwłaszcza techników i inżynierów) oraz niedostatkom w przekazywaniu wiedzy podczas ich odejścia z organizacji. Podjęto próbę wskazania barier wdrożeniowych oraz działań możliwych do realizacji nawet w małych organizacjach, przy ograniczonych zasobach kadrowych i formalnych. Wnioski mają charakter aplikacyjny i mogą stanowić podstawę do dalszych badań nad analizowanymi procesami w kontekście pracowników technicznych w sektorze przemysłowym.

Finansowanie ze środków UZ

mgr inż. Anna Kociubińska (1), mgr Dorota Kruba-Raczek (2)

1) Archiwum Akt Nowych

2) Archiwum Państwowe w Opolu

„Onboarding w sieci archiwów państwowych – od koncepcji do standardu: jak skutecznie wdrażać nowych pracowników i budować wartość instytucji”

Wdrażanie nowych pracowników, czyli tzw. onboarding, to proces, który coraz częściej przestaje być traktowany jako formalność, a zaczyna być rozumiany jako strategiczne narzędzie zarządzania zasobami ludzkimi. W sieci archiwów państwowych, instytucji o wieloletnich tradycjach i wysokich standardach pracy, skuteczny onboarding ma szczególne znaczenie. Od jakości tego procesu zależy nie tylko tempo adaptacji nowego pracownika, ale też jego zaangażowanie, lojalność oraz gotowość do budowania wartości instytucji od pierwszych dni pracy.

W wystąpieniu omówione zostaną kolejne etapy tworzenia spójnych procedur wdrażania nowych pracowników w sieci archiwów – od diagnozy potrzeb i inspiracji płynących z dobrych praktyk, przez standaryzację działań, aż po ich implementację. Przedstawione zostaną również przykłady wypracowanych rozwiązań oraz kluczowe elementy skutecznego onboardingu, takie jak komunikacja, mentoring czy cyfrowe narzędzia wsparcia.

Wdrażanie nowych pracowników to inwestycja w przyszłość instytucji – to nie tylko sposób na sprawne funkcjonowanie zespołu, ale również element budowania pozytywnego wizerunku archiwów jako pracodawcy z wyboru. Dobrze zaprojektowany onboarding może wyróżniać instytucję publiczną na tle konkurencji, wzmacniać markę i przyciągać talenty, które szukają nie tylko pracy, ale także sensu, wartości i przestrzeni do rozwoju.

Informacja o finansowaniu – Projekt strategiczny: *Model kompetencji i rozwoju zawodowego pracowników zatrudnionych w sieci Archiwów Państwowych*.

mgr Paweł Bukowski (1)

1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze

Regulacje rozwoju zawodowego i awansu stanowiskowego pracowników socjalnych w Polsce

Celem wystąpienia jest omówienie aktualnych regulacji prawnych i systemowych dotyczących rozwoju zawodowego oraz awansu stanowiskowego pracowników socjalnych w Polsce. Zaprezentowane zostaną obowiązujące przepisy ustawy o pomocy społecznej, rozporządzenia wykonawcze oraz standardy kształcenia i doskonalenia zawodowego. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wymaganiom kwalifikacyjnym, procedurom zdobywania specjalizacji zawodowej, a także mechanizmom motywacyjnym i barierom w ścieżkach awansu. W wystąpieniu poruszona zostanie również kwestia spójności regulacji z realiami pracy socjalnej oraz ich wpływ na jakość świadczonych usług. Całość ma na celu zainicjowanie refleksji nad potrzebą ewentualnych zmian systemowych wspierających rozwój kadr pomocy społecznej w Polsce.

dr inż. Hanna Łosyk (1), dr inż. Małgorzata Śliwa (1), dr inż. Wojciech Babirecki (1)

1) Uniwersytet Zielonogórski

Rola onboardingu w kontekście transferu i utrzymania wiedzy w przedsiębiorstwie

Socjalizacja pracownika ze środowiskiem pracy ma kluczowe znaczenie dla utrzymania nowych pracowników, zwłaszcza w przypadku szybkiego rozwoju firmy, gdzie następuje dynamiczny przyrost nowozatrudnionych pracowników Wydaje się to szczególnie ważne w kontekście aktualnego problemu przedsiębiorstw z rotacją prawników oraz utrzymaniem i zarządzaniem wiedzą w przedsiębiorstwie. Mimo licznych badań w zakresie znaczenia onboardingu dla przedsiębiorstw aktualna literatura nie wskazuje wyników w zakresie mechanizmów, które określałyby wpływ na stworzenie trwałych więzi pracownika z organizacją w dynamicznie rozwijającym się środowisku pracy. W niniejszym opracowaniu podjęto próbę uzupełnienia tej luki w celu zdefiniowania roli i potrzeb onboardingu w kontekście efektywnego przekazywania wiedzy specjalistycznej nowym pracownikom umysłowym szczególnie w kontekście szybkiego tempa rozwoju firmy.

dr inż. Małgorzata Śliwa (1), dr inż. Hanna Łosyk (1), dr inż. Wojciech Babirecki (1)

1) Uniwersytet Zielonogórski

Utrzymanie pracowników z wiedzą techniczną w przedsiębiorstwie produkcyjno-handlowym, studium przypadku

Referat obejmuje analizę wyzwań związanych z utrzymaniem pracowników technicznych w przedsiębiorstwie z sektora MŚP. W obliczu rosnącej rotacji oraz trudności w pozyskiwaniu i zatrzymaniu wykwalifikowanej kadry technicznej, konieczne staje się pogłębione rozpoznanie czynników wpływających na komfort i potrzeby pracowników oraz w efekcie decyzje związane z pozostaniem w organizacji. W tym celu zbadano studium przypadku, w którym dokonano pogłębionej diagnozy systemu zarządzania zasobami ludzkimi, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk wymagających specjalistycznych kompetencji technicznych. Zastosowana metodologia obejmowała analizę struktury organizacyjnej, wartościowanie stanowisk, ocenę kompetencji w oparciu o matryce oraz badania ankietowe. Wyniki ukazują niedoskonałości w zakresie zastępowalności, formalizacji wiedzy i komunikacji zarządczej, a także wskazują kluczowe czynniki wpływające na lojalność kadry. Przedstawione rekomendacje mają charakter aplikacyjny i dotyczą m.in. budowania ścieżek rozwoju, polityki wynagrodzeń oraz zarządzania wiedzą. Zaprezentowane wnioski mogą wspierać praktyków w doskonaleniu strategii HR w firmach produkcyjnych.

mgr inż. Małgorzata Szmołda

1) Archiwum Państwowe w Zielonej Górze

Wykorzystanie sztucznej inteligencji do predykcyjnej analizy kompetencji i planowania rozwoju pracowników w kontekście zrównoważonego rozwoju organizacji

Przedstawione opracowanie skupia się na wykorzystaniu algorytmów sztucznej inteligencji do predykcyjnej analizy kompetencji pracowników oraz planowania ich rozwoju zawodowego w kontekście zrównoważonego rozwoju organizacyjnego. Omawia znaczenie zaawansowanych narzędzi analitycznych w przewidywaniu przyszłych potrzeb kompetencyjnych i optymalizacji procesów rozwojowych w dobie cyfrowej transformacji.

Opracowanie prezentuje zastosowaną metodologię, obejmującą implementację algorytmów uczenia maszynowego (w tym sieci neuronowych i modeli predykcyjnych) do analizy danych historycznych dotyczących wydajności, ścieżek kariery oraz zmian kompetencyjnych. Analiza zawiera również rekomendacje dotyczące wdrożenia systemów AI w procesach HR, zwracając uwagę na kwestie etyczne związane z prywatnością danych i transparentnością algorytmów decyzyjnych. Wskazuje także na wyzwania integracji rozwiązań AI z istniejącymi systemami HR oraz potrzebę rozwoju kompetencji cyfrowych w działach personalnych. Wnioski podkreślają potencjał sztucznej inteligencji w transformacji zarządzania talentami i planowania rozwoju kompetencji, wskazując na potrzebę dalszych badań nad długoterminowymi efektami implementacji AI w HR.

Finansowanie: Archiwum Państwowe w Zielonej Górze, w ramach projektu „Model kompetencji i rozwoju zawodowego pracowników zatrudnionych w sieci Archiwów Państwowych”

mgr inż. Małgorzata Szmołda (1)

1) Archiwum Państwowe w Zielonej Górze

Zastosowanie analityki predyktywnej opartej na AI w optymalizacji procesów rekrutacyjnych i planowaniu zatrudnienia zgodnym z celami zrównoważonego rozwoju

W opracowaniu przedstawiono zastosowanie analityki predyktywnej, opartej na sztucznej inteligencji, w optymalizacji procesów rekrutacyjnych oraz planowaniu zatrudnienia z uwzględnieniem celów zrównoważonego rozwoju organizacyjnego. Wskazano, jak wykorzystanie zaawansowanych algorytmów uczenia maszynowego pozwala na automatyzację selekcji kandydatów, analizę dużych zbiorów danych (CV, profile społecznościowe, kompetencje miękkie) oraz precyzyjne dopasowanie osób do wymagań stanowisk. Sztuczna inteligencja umożliwia redukcję kosztów i czasu rekrutacji, ogranicza subiektywizm oraz wspiera promowanie różnorodności i inkluzywności w zespołach.

Analiza podkreśla także rolę predyktywnej analityki w prognozowaniu przyszłych potrzeb kadrowych i identyfikacji potencjału rozwojowego pracowników, co jest kluczowe dla realizacji strategii zrównoważonego rozwoju. Automatyzacja rutynowych zadań rekrutacyjnych pozwala zespołom HR skupić się na strategicznych aspektach zarządzania talentami, takich jak budowanie relacji z kandydatami i rozwój kompetencji.

W materiale omówiono również wyzwania związane z wdrażaniem AI w rekrutacji, w tym kwestie etyczne, transparentność algorytmów oraz ochronę danych osobowych. Wnioski wskazują, że integracja analityki predyktywnej opartej na AI stanowi ważny krok w kierunku efektywnego, sprawiedliwego i zrównoważonego zarządzania procesami rekrutacyjnymi i planowaniem zatrudnienia w nowoczesnych organizacjach.

Finansowanie: Archiwum Państwowe w Zielonej Górze, w ramach projektu „Model kompetencji i rozwoju zawodowego pracowników zatrudnionych w sieci Archiwów Państwowych”.

e-mail: m.szmolda@archiwum.zgora.pl

Obecne kierunki rozwoju poszczególnych gałęzi nauk prawnych

Artur Sabiniarz (1), Kacper Janowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Problematyka wpływu orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz polskich sądów powszechnych na funkcjonowanie instytucji pożyczkowych, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii stwierdzania abuzywności postanowień umownych, a także charakterystyki rynku pozabankowych kredytów konsumenckich.

Referat niniejszy stanowi próbę przedstawienia zmian w funkcjonowaniu instytucji pożyczkowych, których przedmiotem działalności gospodarczej jest udzielanie kredytów konsumenckich w ostatnich latach. Autorzy skupią się na scharakteryzowaniu obecnej sytuacji rynkowej powyższych podmiotów, a także podejmą się próby opisania jej przyczyn przy uwzględnieniu zmian normatywnych oraz gospodarczych, które najbardziej wpłynęły na ukształtowanie się obecnej sytuacji rynkowej.

W przedmiotowej pracy szczególna uwaga zostanie poświęcona dorobkowi orzeczniczemu Sądu Najwyższego, a także sądów powszechnych, który bezpośrednio wpływa na sposób funkcjonowania oraz kondycję gospodarczą wyżej opisanych podmiotów. Największy nacisk zostanie położony na orzecznictwo dotyczące pozaodsetkowych kosztów kredytów konsumenckich ze szczególnym uwzględnieniem uznawania powyższych zapisów umownych za klauzule abuzywne. Autorzy podejmą polemikę z najbardziej znamiennymi wyrokami tych sądów, w szczególności dotyczących dopuszczalności badania abuzywności w przypadku zgodności postanowień z ustawowymi limitami pozaodsetkowych kosztów kredytu, a także orzeczeń w przedmiocie nieuznawania tych kosztów za świadczenia główne umowy w rozumieniu normy art. 385^1 § 1 Kodeksu cywilnego. Autorzy podejmą się także próby oceny obecnej w polskiej judykaturze ogólnej tendencji orzeczniczej polegającej na udzielaniu coraz to większej ochrony konsumentom w sporach dotyczących umów o kredyt konsumencki przeciw instytucjom pożyczkowym oraz społeczno-gospodarczych następstw takiego nurtu.

Od architektury do literatury. Jak przestrzeń staje się opowieścią.

Patrycja Felczak (1)

1) Uniwersytet Gdański

Barbarzyńca w katedrze. Architektura gotycka jako przestrzeń znaczeń w eseistyce Zbigniewa Herberta

Wystąpienie podejmuje analizę funkcji architektury gotyckiej w eseistyce Zbigniewa Herberta, ze szczególnym uwzględnieniem eseju *Kamień z katedry* z tomu *Barbarzyńca w ogrodzie*. W duchu zwrotu topograficznego i geopoetyki przestrzeń architektoniczna zostanie potraktowana jako nośnik znaczeń kulturowych i duchowych – miejsce egzystencjalnego napięcia: między wiarą a pustką, trwaniem a kruchością, wspólnotą a samotnością.

Katedra nie stanowi oczywistego znaku transcendencji, jest świadectwem zbiorowego wysiłku – dziełem rąk rzemieślników i anonimowych robotników, których praca, ból i oddanie wpisane zostały w jej strukturę. Gotyk jawi się tu nie tyle jako emblemat duchowej wzniosłości, ile jako przestrzeń wewnętrznego rozdarcia: piękna i trudu, formy i ryzyka, porządku i zwątpienia.

Esej Herberta nie przynosi prostej afirmacji zachodniego dziedzictwa. Tytułowy „barbarzyńca" – człowiek z kulturowej prowincji, świadek powojennej katastrofy – spogląda na nią z podziwem, ale i z nieufnością. Dziedzictwo Zachodu, choć fascynujące, okazuje się oddalone, nieprzejrzyste, a może i nieosiągalne. Katedra staje się w tym kontekście przestrzenią duchowej obcości, znakiem tradycji, którą trzeba na nowo odczytać.

lic. Natalia Teklik (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Czy Wałbrzych istnieje naprawdę? O autobiograficznym potencjale geopoetyki w powieści *Ciemno, prawie noc* Joanny Bator

Refleksja naukowa dotycząca związku przestrzeni i autobiografizmu jest dobrze znana polskiej myśli literaturoznawczej i wiele zawdzięcza pracom Małgorzaty Czermińskiej. Badaczka, wprowadzając pojęcie „miejsca autobiograficznego" („Teksty Drugie" 2011,5, s. 183-200), wskazała, iż przestrzeń zasiedlona przez osobiste doświadczenie, może być interpretowana w kategoriach wykraczających poza ramy czysto geograficzne. Wałbrzych w powieści *Ciemno, prawie noc* to przestrzeń naznaczona traumą, niezabliźnionymi ranami i złem, mieszkającym w każdym zakątku. Czy Alicja Tabor, główna bohaterka i narratorka, odkrywająca przeszłość mieszkańców miasta, ale i własnej rodziny, to *porte- parole* autorki? Autobiograficzne odczytanie powieści Joanny Bator, wykorzystujące narzędzia geopoetyki, jest możliwe, nawet, jeśli nie zachodzi pełna tożsamość między narratorką/ główną bohaterką a autorką. Znaczenie ważniejsza okazuje się relacja łącząca jednostkę ze wspomnianym miejscem autobiograficznym, które może stać się miejscem pamięci. W krótkiej notce, pojawiającej się bezpośrednio po zakończeniu właściwej części powieści, pisarka podpisuje z czytelnikiem swoisty (anty)pakt autobiograficzny, stwierdzając, że tylko Wałbrzych i Zamek Książ istnieją naprawdę, a cały układ powieściowych zdarzeń, a także bohaterowie, są dziełem jej wyobraźni. Deklaracja ta nie wyklucza jednak autobiograficznych odczytań, przeciwnie, zachęca do odkrywania związku dzieła z przeszłością autorki, która związana była z Wałbrzychem (o Wałbrzychu w literaturze współczesnej i najnowszej pisała między innymi Ewa Kraskowska), a także relacji łączącej pamięć z miejscem.

Magda Pupka Lipińska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Miasto jako klucz narracyjny: *Cień wiatru* Carlosa Ruiza Zafóna w świetle teorii trzeciej przestrzeni i heterotopii

Niniejszy artykuł ma na celu analizę powieści *Cień wiatru* Carlosa Ruiza Zafóna w oparciu o współczesne teorie przestrzeni literackiej, wpisując się w nurt zwrotu topograficznego. Badanie podejmuje próbę ukazania dotąd rzadko eksplorowanych wymiarów jednej z najpopularniejszych powieści hiszpańskiej literatury XXI wieku, która interpretowana była głównie z perspektywy historycznej lub ze względu na jej cechy gatunkowe. Proponowane alternatywne odczytanie utworu w ujęciu interdyscyplinarnym pozwala lepiej zrozumieć sposób przedstawiania miasta i zachodzących w nim relacji przestrzennych. Odwołując się do narratologii przestrzennej, analizuje się, w jaki sposób dynamiczna i symboliczna przestrzeń narracyjna warunkuje rozwój fabuły. Następnie, poddając analizie zarówno przestrzenie centralne, jak i marginalne, wykorzystuje się teorię trzeciej przestrzeni *(thirdspace)*, opisaną przez Edwarda Soję, oraz koncepcję heterotopii Michela Foucaulta. Celem jest wykazanie, w jaki sposób autor przypisuje przestrzeniom znaczenia wykraczające poza ich wymiar czysto geograficzny, tworząc tym samym przestrzeń hybrydową i palimpsest miejski.

Anna Wardak (1)

1) Uniwersytet Gdański

Miasto jako palimpsest traumy: topografie pamięci w prozie Patricka Modiano

Referat stanowi próbę interpretacji miasta jako nośnika pamięci i traumy w twórczości Patricka Modiano. Wykorzystując narzędzia geopoetyki, bada topograficzne strategie zapisu niepewności, zaniku i śladu – charakterystyczne dla pisarstwa autora *Rue des boutiques obscures.* Paryż ukazany zostaje jako palimpsest: przestrzeń pozornie znana, lecz naznaczona wyparciem i niedopowiedzeniem, będąca jednocześnie sceną i aktorem narracji.

W analizie uwzględnione zostaną kategorie przestrzeni miejskiej jako archiwum (Assmann, Nora), mapa jako forma autobiograficznej fikcji (de Certeau), a także relacja między tekstem a nieobecnym obrazem. Referat wpisuje się w problematykę (nie)fikcjonalności tekstów miejskich oraz estetyki nieciągłości i pustki w literackim przedstawianiu miasta jako przestrzeni afektywnej. Modiano – pisarz miasta zanikającego – ukazany zostaje jako twórca geopoetyckiej topografii zapomnienia.

lic. Konrad Król (1)

1) Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Okiem tutejszego i przybyłego. Paryż Léona-Paula Fargue'a i Zygmunta Frenkla

Paryż, będący miastem o bardzo dużym wpływie na wyobraźnię artystyczną i literacką, inspirował powstanie wielu utworów wpisujących się w rozmaite nurty. Szczególnie ciekawa w tym kontekście wydaje się niefikcjonalna literatura miejska, w której przestrzeń miasta nie jest jedynie częścią świata przedstawionego, a jest postawiona w centrum zainteresowania. Dobrym przykładem takiej literatury są dwa zbiory wielotematycznych tekstów poświęconych różnym aspektom i elementom stolicy Francji: „Paryż" Zygmunta Frenkla i „Le piéton de Paris" Léona-Paula Fargue'a. Celem wystąpienia będzie ukazanie technik, jakimi posługują się obaj autorzy, by przedstawić swoje postrzeganie miasta, a także uwidocznienie różnic w postrzeganiu wynikających z odmiennych statusów wobec miejsca wynikających z faktu, że Fargue urodził się i mieszkał w Paryżu, a Frenkiel w Paryżu zamieszkał.

Adrianna Mojsa (1)

1) Uniwersytet Gdański

Postrzeganie Londynu w książce Brick Lane Monica Ali

Londyn jest jednym z miast najczęściej reprezentowanych w literaturze. Interesującym jest, jak w zależności od czasów i perspektywy, zostaje on przedstawiany. W swoim referacie skupię się na ukazaniu postrzegania Londynu z perspektywy Innego, na podstawie książki Moniki Ali Brick Lane. Główna bohaterka Nazneen, która jest imigrantką z Bangladeszu, jest również fokalizatorem, więc czytelnik w pewien sposób może obserwować Londyn jej oczami. Perspektywa reprezentowana w Brick Lane jest interesująca, ze względu na to, że kobieta, z powodu swojej płci, wyznania oraz pochodzenia nie stanowi uprzywilejowanego, standardowego bohatera, który przez lata był głównym głosem reprezentującym Londyn, co pozwala spojrzeć na przestrzeń inaczej. Przyjrzę się, w jaki sposób narracja zmienia się wraz z bohaterką, ukazując, że obraz miasta nie jest stały; stanowi odbicie uczuć Nazneen. Skupię się również na sposobie, w jaki przestrzeń miasta jest opisywana, w szczególności zwrócę uwagę na język, metafory oraz użycie dźwięków.

Od zdrowia po chorobę: mikrobiota w centrum uwagi

Gabriela Mencel (1), Ewelina Kwiatkowska (1)

1) Akademia Ateneum

„Mikro-system, ale wielkie konsekwencje" - Jak mikrobiom wpływa na nasze zdrowie metaboliczne i neuropsychologiczne?

W ostatnich latach obserwujemy dynamiczny rozwój badań nad mikrobiotą jelitową i jej wpływem na zdrowie człowieka, szczególnie w kontekście funkcjonowania mózgu i zaburzeń psychicznych. Mikrobiom jelitowy — złożony ekosystem mikroorganizmów zasiedlających przewód pokarmowy — odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu homeostazy organizmu, wpływając na metabolizm, układ odpornościowy, a także oś jelita–mózg. Coraz więcej dowodów wskazuje, że zaburzenia składu mikrobioty mogą mieć istotny związek z rozwojem depresji i innych zaburzeń afektywnych. Zidentyfikowano mechanizmy, za pośrednictwem których mikrobiota oddziałuje na ośrodkowy układ nerwowy. Postęp naukowy w tej dziedzinie otwiera nowe perspektywy terapeutyczne, w tym zastosowanie probiotyków, prebiotyków oraz interwencji dietetycznych jako potencjalnych strategii wspomagających leczenie depresji. Niniejszy panel omawia aktualny stan wiedzy na temat związku mikrobiomu jelitowego z funkcjonowaniem mózgu oraz jego roli w patofizjologii depresji, podkreślając znaczenie interdyscyplinarnego podejścia do zdrowia psychicznego w XXI wieku.

dr Elżbieta Kozłowska (1), Paulina Żelechowska (1), Aleksandra Góralczyk-Bińkowska (1), Justyna Agier (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Mózg – mikrobiota – farmakoterapia: nowy trójkąt w psychiatrii

Mikrobiota jelitowa jako dynamiczny ekosystem mikroorganizmów bytujących w przewodzie pokarmowym, pełni kluczową rolę w regulacji procesów warunkujących utrzymanie homeostazy organizmu człowieka. Coraz więcej dowodów wskazuje, że mikrobiota nie tylko uczestniczy w procesach metabolicznych i immunologicznych, lecz także wywiera modulujący wpływ na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego. Kluczowym mechanizmem tej interakcji jest oś mózgowo-jelitowa, stanowiąca dwukierunkowy system komunikacji pomiędzy ośrodkowym układem nerwowym a przewodem pokarmowym. W literaturze opisywane są zaburzenia składu i funkcji mikrobioty jelitowej, określane jako dysbioza, które występują w przebiegu różnych zaburzeń psychicznych, w tym depresji, schizofrenii oraz zaburzeń ze spektrum autyzmu. Choć nie ustalono jednoznacznie, czy zmiany te mają charakter przyczynowy, czy wtórny względem procesów patologicznych, coraz więcej hipotez wskazuje na możliwy udział mikrobioty jelitowej w etiopatogenezie tych schorzeń.

Psychobiotyki, czyli wyselekcjonowane szczepy probiotyczne, wykazują zdolność modulowania funkcji ośrodkowego układu nerwowego, co stwarza potencjał ich zastosowania jako terapii wspomagającej w leczeniu zaburzeń psychicznych. Jednocześnie coraz więcej danych sugeruje, że stosowane powszechnie leki psychotropowe, w tym selektywne inhibitory wychwytu zwrotnego serotoniny (SSRI), leki przeciwpsychotyczne oraz stabilizatory nastroju, mogą istotnie wpływać na skład i aktywność mikrobioty jelitowej, co z kolei wpływa na ich farmakokinetykę, skuteczność oraz ryzyko wystąpienia działań niepożądanych.

mgr Magdalena Porębska (1), dr Elżbieta Kozłowska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Probiotyki w praktyce klinicznej nieswoistych chorób zapalnych jelit – perspektywa studentów kierunków medycznych

Wstęp: Nieswoiste choroby zapalne jelit (NChZJ), takie jak choroba Leśniowskiego-Crohna i wrzodziejące zapalenie jelita grubego, to schorzenia przewlekłe o złożonej etiologii, obejmującej m.in. dysregulację układu odpornościowego i zaburzenia mikrobioty jelitowej. Jednym z obiecujących kierunków terapii wspomagającej w NChZJ jest probiotykoterapia, która może wpływać na odbudowę mikrobiologicznej równowagi w jelitach, zmniejszenie stanu zapalnego i poprawę jakości życia pacjentów. W związku z rosnącym znaczeniem mikrobioty jelitowej w praktyce klinicznej, istotne jest zrozumienie, na ile przyszli pracownicy ochrony zdrowia są świadomi roli probiotyków w leczeniu tych chorób.

Cel: Ocena poziomu wiedzy studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi na temat NChZJ oraz znajomości zastosowania probiotykoterapii w ich przebiegu.

Materiały i Metody: W 2024 roku przeprowadzono badanie ankietowe wśród 100 studentów różnych kierunków Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza oceniającego wiedzę z zakresu NChZJ, mikrobioty jelitowej i probiotykoterapii.

Wyniki: Największą grupę respondentów stanowili studenci dietetyki (47%), którzy jednocześnie wykazali najwyższą świadomość terapeutycznego znaczenia probiotyków. Aż 72,34% tej grupy prawidłowo wskazało, że skuteczność probiotykoterapii zależy od przebiegu choroby. Studenci dietetyki najlepiej rozpoznawali szczepy probiotyczne o udokumentowanej skuteczności w NChZJ – szczególnie *Saccharomyces boulardii* (n=40) i *Escherichia coli Nissle* 1917 (n=37). Różnice między kierunkami studiów w zakresie wiedzy o probiotykoterapii były statystycznie istotne ($\chi^2 = 19{,}53$; $p = 0{,}0002$).

Podsumowanie: Wyniki badania wskazują, że studenci Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, szczególnie kierunku dietetyka, posiadają stosunkowo dobrą wiedzę na temat roli probiotykoterapii w nieswoistych chorobach zapalnych jelit. Podkreśla to znaczenie uwzględniania mikrobioty i terapii probiotycznej w programach nauczania medycznego jako nieodłącznego elementu nowoczesnego podejścia do leczenia chorób przewodu pokarmowego.

mgr Magdalena Porębska (1), dr Elżbieta Kozłowska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Rola osi jelito–skóra i mikrobioty jelitowej w patogenezie i terapii atopowego zapalenia skóry

Oś jelito–skóra odgrywa istotną rolę w patogenezie atopowego zapalenia skóry (AZS), przewlekłej choroby zapalnej o podłożu alergicznym. AZS to choroba trudna w doprowadzeniu do pełnej remisji, charakteryzująca się suchością, świądem, pieczeniem, zaczerwienieniem i rozległymi stanami zapalnymi skóry, które mogą powodować silny ból i znacznie ograniczać codzienne funkcjonowanie.

Mikrobiota jelitowa odgrywa istotną rolę w rozwoju i przebiegu chorób alergicznych skóry, w tym AZS, a oś jelito–skóra staje się coraz bardziej uznanym celem terapeutycznym. Coraz więcej badań wskazuje, że dysbioza jelitowa może nasilać objawy AZS poprzez wpływ na integralność bariery jelitowej, aktywację układu odpornościowego i wzrost markerów stanu zapalnego. Czynniki genetyczne, takie jak zaburzenia enzymów detoksykacyjnych (m.in. GST, GPX), dodatkowo sprzyjają stresowi oksydacyjnemu i pogorszeniu stanu skóry. Nowoczesne podejście terapeutyczne wspomagające remisję AZS uwzględnia wspieranie mikrobioty jelitowej, m.in. poprzez zastosowanie określonych szczepów probiotycznych (np. *Lactobacillus rhamnosus* ŁOCK 0908, 0900, *L. casei* ŁOCK 0919), które wykazują skuteczność w łagodzeniu objawów i skracaniu czasu remisji. Interwencje wspierające równowagę mikrobiologiczną jelit, szczególnie probiotykoterapia, mogą stanowić istotne wsparcie leczenia konwencjonalnego u pacjentów z AZS. Potrzebne są jednak dalsze badania kliniczne w celu ustalenia optymalnych strategii modulacji mikrobioty jelitowej w alergicznych chorobach skóry.

lic. Kornelia Jabłońska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wpływ 17 alliloamino-17-demetoksygeldanamycyny (17AAG) na wzrost wybranych bakterii zasiedlających skórę oraz ich zdolność do tworzenia biofilmu

Skóra, jako pierwsza linia obrony przed patogenami jest największym narządem u człowieka. Obejmuje całą powierzchnię ciała. Jest siedliskiem wielu receptorów jak również drobnoustrojów zwanych mikrobiotą. Ten istotny element skóry jest ostatnio brany pod uwagę jako podłoże różnych chorób. Skóra jest zasiedlana przez różne populacje bakterii. Głównie to z rodzaju *Bacteroidetes, Actinobacteria, Firmicutes oraz Proteobacteria.* Zaburzenie równowagi mikrobioty wiążę się z pojawieniem się bakterii patogennych, które wywołują stan zapalny skóry. Jednym z kluczowych bakterii wpływającym na zmiany skórne jest *Staphylococcous aureus*. Bakteria ta kolonizuje skórę u osób chorujących na AZS. Wiele badań wskazuje, że bakteria ta jest kluczowa w powstawaniu stanów zapalanych w AZS. Jako główne źródło zakażenia *Staphyloccus aureus* wykorzystuje tworzenie biofilmu. Jest to forteca dla tej bakterii w zasiedlaniu skóry. Istotne jest, aby celować terapię nie tylko w układ immunologiczny, który jest zaburzony w tej chorobie, ale również w mikrobiotę skóry. W dobie szeroko stosowanych antybiotyków bakterie uodparniają się na mechanizm działania danego związku. Również przyjmowanie takiego rodzaju leku zaburza mikroflorę jelitową, która jest odpowiedzialna za odporność. Tak, więc ważnym aspektem przyszłych badań jest stworzenie takiego terapeutyku, który nie będzie naruszał tych barier, ale będzie skuteczny w leczeniu stanów zapalnych skóry w AZS. W mojej pracy zbadałam związek 17 - AAG, który może stać się kluczowy w zwalczaniu bakteri*i Staphyloccocus aureus*. Wykonałam testy na zahamowania wzrostu bakterii oraz tworzenie biofilmu. W badaniu biofilmu zaobserwowano przy stężeniu 200 μM 17AAG zahamowanie rozwoju kolonii bakteryjnej dla trzech badanych szczepów. Badanie MIC nie wykazało najniższego stężenia hamującego. Jak również badanie krzywej wzrostu nie wykazało zahamowania we wzroście bakterii.

Panel politologiczny

lic. Marek Barbarewicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Cenzusy historyczne a zasada powszechności wyborów – sprzeczność realna czy pozorna?

Celem wystąpienia jest refleksja nad ewolucją rozumienia zasady powszechności wyborów w kontekście historycznych cenzusów ograniczających czynne prawo wyborcze. Autor podejmuje próbę rekonstrukcji argumentacji, towarzyszącym cenzusom majątkowym, płci czy wykształcenia oraz analizuje, w jakim stopniu ograniczenia te mogą być postrzegane jako sprzeczne z ideą powszechnej reprezentacji narodu politycznego. Punktem wyjścia przedstawionych rozważań jest hipoteza, że historyczne systemy wyborcze w badanych państwach, mimo ograniczeń, funkcjonowały zgodnie z ówcześnie obowiązującym rozumieniem powszechności, a ich całkowite wykluczenie z tego pojęcia we współczesnej refleksji ustrojowej stanowi anachronizm. Wystąpienie zmierza do zakwestionowania pozornej niezgodności między zastosowaniem cenzusów a ideą powszechnej reprezentacji, ukazując jej zmienność i historyczną warunkowość w ramach dynamicznie rozumianego porządku demokratycznego.

Szymon Gumowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Cisza wyborcza - geneza, analiza czynów zabronionych, zasadność instytucji

Referat dotyczyć będzie instytucji ciszy wyborczej. W pierwszej części dokonana zostanie próba zdefiniowania tej instytucji, co jest potrzebne przez wzgląd na brak podobnej definicji w języku prawnym. Taka definicja będzie miała swoje podłoże w analizie znamienia temporalnego w przepisach karnych ustawy „Kodeks wyborczy". Dalej, krótko, zostanie scharakteryzowana geneza ciszy wyborczej oraz krótkie porównanie tej instytucji w różnych ustawodawstwach, aby w końcu przejść do jej funkcjonowania na gruncie polskiej legislacji. Ostatnim elementem referatu będzie przedstawienie argumentacji za i przeciw utrzymaniu tej instytucji, wygłaszanej zarówno przez przedstawicieli nauki jak i reprezentantów instytucji publicznych.

mgr Zofia Mykietnik (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dlaczego matriarchat nie przetrwał?

O społecznej przewadze systemu, który nie może wygrać

W ramach konstruowanej koncepcji badawczej podejmuję próbę konceptualizacji alternatywnej formy państwowości (modelu społeczeństwa), osadzonej w radykalnie feministycznej matrycy organizacji. Proponowany referat ma na celu prezentację autorskiego ujęcia teoretycznego, wypracowanego w toku, realizowanych w ubiegłym roku badań terenowych prowadzonych, na terenach żeńskich wspólnot zakonnych. Konstruowana przeze mnie teoria generatywnej homeostazy matriarchalnej stanowi próbę odpowiedzi na pytanie o systemową nieprzyswajalność porządku matriarchalnego w ramach ekspansywnych struktur patriarchalnych. Model ten, przeciwnie do redukcjonistycznych wyobrażeń o jego utopijnym charakterze, należy rozumieć jako uniwersalistyczny układ społeczny, którego strukturalna logika nie wywodzi się z narzucanej zewnętrznie ideologii, lecz inkorporuje się w sposób oddolny – jako rezultat sprzężenia psychospołecznych interakcji, afektywnych praktyk wspólnotowych oraz uwarunkowań neurobiologicznych.

Żeńskie wspólnoty zakonne stanowią w mojej analizie empiryczne egzemplifikacje postulowanej teorii generatywnej homeostazy matriarchalnej – ich praktyki instytucjonalne, mimo formalnej afiliacji wobec silnie zhierarchizowanej i konserwatywnej struktury Kościoła rzymskokatolickiego, lokują się w relatywnej separacji od dominujących reżimów społecznych, reprodukujących post patriarchalne systemy organizacji i władzy. Zaobserwowana w toku badań jakościowych separacja – zarówno o charakterze przestrzennym, jak i strukturalno-instytucjonalnym – generuje warunki sprzyjające konstytuowaniu alternatywnego porządku organizacyjnego, rekonfigurowanego poza dominującym paradygmatem społecznym.

Krystyna Demkowicz-Dobrzańska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Idea pomocniczości według Chantal Delsol

Czym jest zasada pomocniczości. Idea starożytna i średniowieczna a możliwości jej zastosowań w systemach współczesnych. Pomocniczość a autonomia podmiotu (na przykładzie Wspólnoty Europejskiej).

mgr Piotr Topór (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Instytucja referendum w australijskim systemie politycznym: case studies referendów z 1999 i 2023 roku

Nieudane referendum z 2023 roku, dotyczące wprowadzenia w australijskim systemie politycznym instytucji tzw. Głosu (*The Voice*) – federalnego organu doradczego reprezentującego Pierwszych Ludzi (ang. *First Peoples*), czyli Aborygenów oraz mieszkańców Cieśniny Torresa – wywołało liczne dyskusje w ramach australijskiej debaty publicznej, m.in. na temat kolonialnej przeszłości oraz zadośćuczynienia wobec ludności autochtonicznej. Odrzucenie propozycji konstytucyjnego uznania tej instytucji przez większość społeczeństwa prowokuje pytania o rzeczywisty charakter australijskiego modelu multikulturalizmu i ewolucję tożsamości narodowej w ujęciu historycznym.

Jednocześnie nieudana reforma ustrojowa przeprowadzona w formie referendum konstytucyjnego rodzi wątpliwości dotyczące roli tej instytucji w australijskim systemie politycznym oraz jej skuteczności jako narzędzia zmiany ustrojowej w XXI wieku. Celem niniejszego referatu jest porównawcza analiza dwóch najważniejszych – i nieudanych – referendów ostatniego ćwierćwiecza: z 2023 roku oraz z 1999 roku, w którym Australijczycy decydowali o ewentualnym zniesieniu monarchii i przekształceniu państwa w republikę, ostatecznie odrzucając tę propozycję. Referendum z 2023 roku dostarcza nowych, istotnych danych do analizy funkcjonowania systemu politycznego Australii, natomiast zestawienie go z kampanią z 1999 roku pozwala uchwycić ciągłość oraz ograniczenia prób reform ustrojowych w kraju. Głównym problemem badawczym jest określenie znaczenia instytucji referendum w australijskim porządku konstytucyjnym oraz jej roli jako elementu „polityki symbolicznej" w kontekście społecznych i politycznych przemian współczesnej Australii.

e-mail: piotr.topor@doctoral.uj.edu.pl

lic. Piotr Świerkowski (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Jaka nauka płynie dla współczesnych badaczy ze stosunków dyplomatycznych polsko-łotewskich w latach 1931-1933?

Okres dwudziestu lat niepodległości II Rzeczypospolitej obfitował w liczne zatargi i próby dojścia do konsensusu z najbliższymi sąsiadami. W morzu wzajemnych konfliktów, napięć dyplomatycznych i zadrażnień wskazuje się na dwa państwa, z którymi polskie kontakty w okresie międzywojnia kształtowały się co najmniej poprawnie. Jednym z nich była Rumunia, związana z Polską paktem o wzajemnej pomocy przeciw Rosji bolszewickiej. Drugim natomiast była Łotwa. W swoim wystąpieniu autor przyjrzy się stosunkom dyplomatycznym między Polską a Łotwą w latach 1931-1933 oraz postara się rozstrzygnąć, czy rzeczywiście w omawianym okresie relacje między tymi państwami przebiegały bez zakłóceń. Wskaże także pokrótce na sytuację między tymi państwami w latach poprzednich. Pozwoli to na szerszy ogląd zjawisk, wydarzeń i tendencji we wspólnych kwestiach dotyczących obu wspomnianych państw w latach 30. XX wieku, kiedy to politycy łotewscy wspierani przez sowiecką Rosję starali się skłócić ze sobą obie strony, wykorzystując do tego Polaków mieszkających na Łotwie. W końcu postara się udowodnić, że 1931 r. był rokiem przełomowym i newralgicznym dla dalszych stosunków między Polską i Łotwą oraz wyeksponuje, jaką naukę z rozwiązań zastosowanych wówczas, można wyciągnąć w obliczu obecnych niepokojów dyplomatycznych.

lic. Katarzyna Solarz (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Kampanie prezydenckie w wybranych mediach społecznościowych a preferencje polityczne najmłodszego elektoratu w Polsce w 2025 roku

Wystąpienie ma na celu przedstawienie możliwych korelacji pomiędzy preferencjami politycznymi młodych wyborców, kampaniami prowadzonymi przez kandydatów na Facebooku oraz Tik Toku, a wynikami w I turze wyborów prezydenckich w Polsce w 2025 roku. Prezentuje się charakterystykę tegorocznej elekcji, wyniki głosowania z uwzględnieniem podziału na grupy wiekowe oraz frekwencję najmłodszego elektoratu na przestrzeni lat. Następnie opisuje się metodologię analizy oraz sprawy istotne dla młodych Polaków – na podstawie raportów i badań opinii. W części głównej przedstawia się wyniki analizy w mediach społecznościowych oraz płynące z niej wnioski. Referat zakończony jest omówieniem wniosków i podsumowaniem. Ze względu na aktualność omawianych wydarzeń oraz znaczący udział młodzieży w wyborach prezydenckich w Polsce w 2025 roku uznaje się, iż jest to temat wart zaprezentowania.

dr hab. Vladimír Hanáček (1)

1) Uniwersytet Południowoczeski w Czeskich Budziejowicach

Koalicje przedwyborcze jako nowe zjawisko w polskim i czeskim systemie partyjnym w perspektywie porównawczej

W przemówieniu skupimy się na osobliwym zjawisku koalicji przedwyborczych w polskim i czeskim systemie partyjnym, które pojawiło się w latach 2019-2023. Poprzez teorię kanadyjskiego politologa Stevena Volinetza, podejmiemy próbę typologizacji formatu systemów partyjnych z obecnością koalicji przedwyborczych, zdefiniujemy strukturalne tło ich pojawienia się oraz ocenimy ich charakter i implikacje dla ewolucji polskiego i czeskiego systemu partyjnego w perspektywie porównawczej.

Informacja o finansowaniu: Fundusz Uniwersytetu

lic. Mateusz Piotrkiewicz (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Korespondencja między premierem gen. Władysławem Sikorskim a prezydentem Czechosłowackiego Rządu Tymczasowego, Edvarda Beneša (1940-1942) – starcie dwóch koncepcji czy jednostronny dialog bez adresatów?

Prace nad federacją polsko-czechosłowacką miały dwojakie oblicze. Pierwsze związane było z dwiema wspólnymi deklaracjami polsko-czechosłowackimi oraz analizami w założonych mieszanych komitetach, których głównym reprezentantem strony polskiej był Ambasador RP w Londynie, Edward Raczyński. Głównym polem do dyskusji poglądowej nad przyszłym kształtem związku oraz kwestiami spornymi była natomiast wymiana poglądów w korespondencji między Władysławem Sikorskim a Edvardem Benešem. Korespondencja, za której początek można uznać memorandum czechosłowackiego prezydenta z 1 listopada 1940 r. trwała przez blisko dwa lata, a jej forma i długość trwania uznawana jest przez ówczesnych badaczy jako jeden z decydujących elementów doprowadzających do przerwania negocjacji. Choć negocjacje między rządem RP na uchodźstwie a Tymczasowym Rządem Czechosłowackim na uchodźstwie oficjalnie trwały do maja 1943 r., częstotliwość korespondencji i jej ton obu autorów listów wyraźnie wskazuje, że w zasadzie o porażce koncepcji związkowej możemy mówić już w 1942 r.

W ramach referatu prześledzone zostaną najważniejsze tezy stawiane w trakcie wymiany poglądów między liderami obu przedstawicielstw na uchodźstwie. Na podstawie korespondencji wyciągniętej z Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego należy zadać pytanie, czy taktyka negocjacyjna, prowadzona od pewnego momentu samodzielnie przez gen. Sikorskiego, była słuszna w kontekście postawy partnera. Z drugiej strony, warto też rozważyć wypowiedzi Beneša, które często zamiast formy pojednawczej, wywoływały kolejne konflikty. Ostatecznie należy zadać sobie pytanie, czy obie strony liczyły na konstruktywną dyskusję na temat kształtu federacji, czy też wymiana poglądów służyła innym celom, rozbijając tym samym kwestię federacji o kolejne kwestie sporne.

Karol Hamanowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ochrona środowiska w polskiej myśli politycznej ze szczególnym uwzględnieniem weganizmu

Ochrona środowiska jest ważnym zagadnieniem, dotyczącym każdego człowieka niezależnie od koloru skóry, płci, orientacji, seksualnej, narodowości i wielu innych czynników, a jedną z jej głównych priorytetów powinna być reforma systemu żywnościowego, która musi zakładać przynajmniej ograniczenie hodowli zwierzęcej, tak by stanowiła jedynie kilka procent światowej produkcji żywności – proces ten wymaga, jednak gruntownych zmian politycznych.

Celem niniejszego referatu jest przedstawienie ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem weganizmu we współczesnej polskiej myśli politycznej.

Materiał źródłowy zgromadzono i opracowano za pomocą metod charakterystycznych dla politologii, w tym interpretacji politologicznej, metody analizy jakościowej tekstu i studia przypadku.

Wyniki analizy pozwalają na sformułowanie hipotezy badawczej referatu, którą jest twierdzenie, że ochrona środowiska, a w szczególności weganizm jest niszową kwestią, ledwie sygnalizowane na polskiej scenie politycznej; wpływa na to lobbing przemysłu hodowlanego oraz niskie poparcie społeczne dla weganizmu.

Jako najbardziej dominujący obszar ochrony środowiska w polskiej myśli politycznej zostaje przedstawiona polityka energetyczna, w tym podpisanie radykalnie niekorzystnej dla polskiej gospodarki oraz środowiska naturalnego umowy społecznej ze związkami górniczymi przez rząd Mateusza Morawieckiego w 2021 roku oraz niewypowiedzenie jej przez rząd Donalda Tuska.

Ukazanie stanowisk różnych polskich ugrupowań politycznych wobec „Piątki dla zwierząt" - najbardziej postępowej inicjatywy ustawodawczej polskiego rządu wobec praw zwierząt jest istotnym elementem referatu, mającym na celu przedstawienie weganizm w polskiej współczesnej myśli politycznej.

Skupiono się, także na wypowiedziach działaczy i działaczek partii politycznych mniej, czy bardziej bezpośrednio dotyczących weganizmu i/lub diety roślinnej oraz na postulatach w programach wyborczych ich ugrupowań poświęconych prawom zwierząt, a w szczególności na działaniach Sylwii Spurek – najbardziej zaangażowanej osoby na polskiej scenie politycznej w wegański aktywizm w historii.

mgr Wiktoria Żurek (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Perspektywy wykorzystania metodologii językoznawstwa korpusowego w politologii na przykładzie autorskiego badania reklam wyborczych

Celem wystąpienia jest pokazanie, że metoda językoznawcza może być z powodzeniem wykorzystywana w politologii.

Podczas pierwszej, teoretycznej części wystąpienia, zostanie pokrótce omówiona definicja oraz proces przygotowywania i przeprowadzania badań korpusowych.

W kolejnej części prelegentka opowie o trwającym autorskim badaniu, a także o towarzyszących mu wyzwaniach i problemach, które należało rozwiązać w trakcie procesu badawczego.

W ostatniej, trzeciej części, słuchaczom zostaną przybliżone kolejne zadania badawcze, jakie postawiła sobie badaczka oraz ich spodziewane efekty.

Słowa kluczowe: reklama wyborcza, korpus, leksem, lista frekwencyjna, kolokacja

E-mail: wiki54-97@o2.pl

mgr Adrian Błoch

Relacje Kanady z USA w okresie rządów Justina Trudeau (2015-2025): Od antagonizmu do współpracy i z powrotem

Relacje Kanady z USA w latach 2015-2025, za rządów Justina Trudeau, przedstawiały się w zróżnicowany sposób. Ostatnie lata prezydentury Obamy były stabilne, choć nie bezproblemowe. Prezydentura Donalda Trumpa kierującego się realizmem (2017-2021), po raz pierwszy nadszarpnęła relacje partnerów. W 2018 roku Trump nałożył cła na kanadyjską stal (25%) i aluminium (10%), wprowadzając niepewność gospodarczą. Trump także doprowadził do renegocjacji NAFTA, co zakończyło się podpisaniem nowej umowy handlowej CUSMA(USMCA) w 2020 roku, która między innymi uniemożliwiła Ottawie zawarcie umowy o wolnym handlu z Chinami. Pierwsza kadencja Trumpa ilustrowała dynamikę asymetryczną relacji, w której Kanada musiała bronić swoich interesów. Administracja Bidena (2021-2025), przyniosła poprawę stosunków. “Mapa drogowa dla odnowionego partnerstwa” z 2021 roku ułatwiła poprawę relacji. Choć relacje wróciły na tory szacunku, polityka “Buy American”, prowadziła do dwustronnych napięć, które rozwiązywano na drodze partnerstwa oraz kompromisów. Druga Kadencja Trumpa, od 2025 roku, już na wstępie doprowadziła do zachwiania, a wręcz nieodwracalnego przemianowania podstaw relacji z przyjacielskich na transakcyjne. Kanada znalazła się w świecie, w zmuszona jest bronić swojej suwerenności przed dotychczas najbliższym sojusznikiem, w obliczu gróźb ze strony Trumpa, który chciałby uczynić z Kanady 51 stan USA. Wieloletnie animozje pomiędzy Justinem Trudeau a Donaldem Trumpem, który określał Trudeau “Gubernatorem Kanady”, nie były czynnikiem ułatwiły prowadzenia negocjacji. W obliczu kryzysu poparcia Partii Liberalnej oraz kryzysu w stosunkach z najważniejszym partnerem, Trudeau finalnie podjął decyzję o ustąpieniu z pozycji premiera. Jego miejsce, po wygranych wyborach na lidera partii, a następnie wygranych wyborach parlamentarnych zajmuje Mark Carney, który ma na celu otwarcie nowego rozdziału w relacjach z USA.

dr Joanna Rosłon-Żmuda (1)

1) Uniwersytet Gdański

Rola i skuteczność sankcji międzynarodowych

Sankcje międzynarodowe są znanym od wieków narzędziem z zakresu polityki zagranicznej, stosowanym przez państwa bądź organizacje międzynarodowe wobec podmiotów, które naruszają prawo międzynarodowe lub stanowią zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa. Są pokojowym środkiem nacisku, którego skuteczność należy oceniać w długofalowej perspektywie, bowiem rzeczywiste i oczekiwane skutki sankcji często nie przynoszą natychmiastowego efektu, ale mogą być widoczne dopiero po wielu latach. Czy to oznacza, że należy zrezygnować z takich działań? Dopóki społeczność międzynarodowa nie wypracuje nowych, bardziej skutecznych w krótkim czasie narzędzi pomagających w utrzymywaniu porządku międzynarodowego, stosowanie sankcji będzie trwało.

dr Tomasz Lenkiewicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Rola i znaczenie Półwyspu Bałkańskiego w myśli geopolitycznej na przykładzie koncepcji *Rimlandu* Nicholasa Spykmana"

Celem wystąpienia jest przedstawienie genezy pojęć związanych z geopolitycznym znaczeniem Bałkanów w środowisku międzynarodowym. Geopolityka tego regionu stanowi funkcje międzynarodowych i wewnętrzynych czynników systemowych. Badacze problematyki bałkańskiej wskazują, że omawiany region był i jest nadal obszarem podporządkowanym ścieraniu się wpływów i interesów najsilniejszych graczy (mocarstw) w danym okresie historycznym. Szczególnie akcentują fakt, iż w różnych okresach historycznych Bałkany odgrywały odmienną rolę, jednakże zawsze determinowaną czynnikami zewnętrznymi oraz aktualnymi uwarunkowaniami geopolitycznymi. W klasycznych teoriach geopolitycznych, położenie Bałkanów jest różnorodnie interpretowane. Natomiast w koncepcji *Rimlandu* Spykmana, odnaleźć można wieloaspektowość znaczenia omawianego regionu jako jednostki geopolitycznej.

lic. Oliwier Jurczak (1)

1) Uniwersytet Gdański

System coronelismo, demokracja i kwestia reformy rolnej w Brazylii

Coronelismo to system zależności społecznych i hierarchii, którego korzenie sięgają okresu portugalskiego kolonializmu. Wraz z transformacją ustrojową Brazylii na przełomie XIX i XX w. stał się on podstawą funkcjonowania całego oligarchicznego państwa. W 1930 roku, mimo utraty hegemonii politycznej przez elity gospodarcze, coronelismo pozostało podstawowym modelem organizacji życia na brazylijskiej wsi. System zaczął słabnąć na skutek przyśpieszonych w latach 30 migracji wewnętrznych oraz industrializacji. Kolejne rządy podejmowały próby jego ograniczenia, co przynosiło umiarkowane rezultaty, ponieważ nie zajmowały się w odpowiednim wymiarze strukturze własności ziemi – podstawie potęgi lokalnych elit. Referat ma za zadanie ukazać, że poza regulacjami zwalczającymi korupcję wyborczą, do zlikwidowania coronelismo w Brazylii, a tym samym do ustanowienia trwałej demokracji, niezbędna jest skuteczna reforma rolna.

Antoni Markiewicz (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Ukryte strategie sprawowania władzy. Kreacja dyskursu i podświadomości przez liberalną biowładzę w oparciu o teorię Michela Foucaulta.

Foucault wydawał się nie zgadzać z psychoanalizą. W rzeczywistości jednak niezwykle mocno się nią inspirował, podobnie jak egzystencjalną filozofią Heideggera i fenomenologią Husserla. To właśnie z tych teorii wywodził szczególny nacisk na temat różnicowania w społeczeństwie, które internalizuje normy i wiedzę, będąc zarazem fundamentalnym instrumentem władzy. Liberalna biowładza jest rozproszona i zdecentralizowana, podobnie jak społeczeństwo, które kreuje. Foucault używał pojęcia „episteme", które jest silnie związane z psychoanalizą, a także pojęcia „Panoptykonu", w którym więzień z powodu nieustannej, niemożliwej do uświadomienia kontroli kreuje sam w sobie strażnika. Władza jest w stanie kreować i wpływać na indywidualną i społeczną podświadomość, która od tej pory, sama staje się częścią jej dyskursu. W taki sposób samo społeczeństwo przemienia się w jej strażnika kontrolując nienormatywne, inne, jednostki. Niniejszy referat przedstawia, w jaki sposób biowładza tworzy dyskurs i jego możliwy horyzont poprzez wcześniejsze stworzenie społecznej podświadomości i społecznego mechanizmu różnicowania. Ten szczególny mechanizm jest jednocześnie najbardziej fundamentalną strategią oddziaływania liberalizmu i samej biowładzy. W rezultacie jest ona podzielona, wpisując się zarazem w model, który dopuszcza różnice opinii i poglądów. Niemniej jednak robi to ona jedynie wtedy, gdy jest to użyteczne. To właśnie kalkulacja użyteczności determinuje tempo i charakter liberalnej biowładzy. Władza za pomocą społecznego wykluczenia, a co za tym idzie wykluczenia z dyskursu, podporządkowuje sobie jednostkę. Doskonale zilustrował to na przykład Kafka. Należy pamiętać, że strategia ta, jest w pewnym sensie sprzeczna, ponieważ pozostawia miejsce na dialog społeczny, a tym samym na zmianę. Zmiana paradygmatu politycznego i dyskursu jest możliwa, a dowodzi tego wiele przykładów historycznych. Dlatego rządzący starają się całkowicie wykluczyć możliwość dialogu społecznego, kształtując wiedzę, podświadomość i horyzont dyskursu. W jaki sposób liberalna biowładza jest absolutną racjonalizacją rządzenia? Jak można ją dostrzec na podstawie dzisiejszego dyskursu politycznego? Jeśli dialog i dyskusja są w pewnym sensie narzędziami tworzenia, czy mogą one zmienić dyskurs biowładzy? A może przynajmniej pomóc w podnoszeniu świadomości na jej temat? Niniejszy referat będzie próbą odpowiedzi na te pytania.

Udział w konferencji i wygłoszenie przemówienia są możliwe dzięki finansowaniu Uniwersytetu Warszawskiego.

dr Emil Kwidziński (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wizja integracji europejskiej w programie grupy Zielonych w Parlamencie Europejskim

Zieloni w Parlamencie Europejskim (PE) odgrywają istotną rolę jako reprezentanci ideologii ekologizmu, kładąc silny nacisk na ochronę środowiska, prawa człowieka i sprawiedliwość społeczną. W referacie zostanie przedstawiona ewolucja ideologii Zielonych od pierwszych ugrupowań ekologicznych w latach 80. XX wieku do współczesnego bloku Europejskiej Partii Zielonych w PE. Omówiony zostanie główny trzon programu politycznego Zielonych, obejmujący: przejście na gospodarkę niskoemisyjną i odnawialne źródła energii, wzmocnienie praw pracowniczych, walkę z wykluczeniem społecznym oraz promowanie demokratycznych mechanizmów podejmowania decyzji na szczeblu Unii Europejskiej. Szczególną uwagę poświęcono roli grupy Zieloni/Współpraca Europejska Wolności (Greens/EFA) w pracach PE, zwłaszcza w komisji ds. środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwa żywności (ENVI) oraz komisji ds. nadzoru finansowego (ECON).

Analizę oparto na źródłach parlamentarnych oraz programach wyborczych partii członkowskich EPG. Wyniki wykazują, że Zieloni coraz skuteczniej wpłynęli na kształtowanie polityki klimatyczno-energetycznej UE, naciskając na ambitniejsze cele emisyjne i zwiększone finansowanie dla regionów dotkniętych transformacją energetyczną. Ponadto referat ukazuje, w jaki sposób Zieloni proponują pogłębienie integracji europejskiej poprzez wzmocnienie demokracji bezpośredniej (np. europejskie inicjatywy obywatelskie), harmonizację standardów socjalnych oraz rozwój wspólnego rynku cyfrowego opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Podsumowując, Zieloni w Parlamencie Europejskim stanowią katalizator progresywnych zmian w polityce UE, łącząc kwestie ekologiczne z postulatami społecznymi i demokratycznymi. Ich wizja integracji europejskiej to przede wszystkim Europa zrównoważona – zarówno pod względem ekologicznym, jak i społecznym – oparta na silnych mechanizmach partycypacji obywatelskiej.

dr Damian Wicherek (1), dr Anna Hadała (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Wniosek o wyrażenie wotum nieufności wobec Rady Ministrów. Analiza regulacji prawnych i praktyka parlamentarna

Autorzy wystąpienia mają na celu przedstawienie znaczenia instytucji wniosku o wyrażenie wotum nieufności wobec Rady Ministrów. W referacie zostaną omówione regulacje prawne zawarte zarówno w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku, jak również te znajdujące się w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu.

Powyższe rozważania zostaną uzupełnione o praktykę parlamentarną, której celem będzie przedstawienie aktywności z jaką ugrupowania opozycyjne względem rządu składały wnioski o wyrażenie wotum nieufności wobec Rady Ministrów.

Ramy czasowe przeprowadzonej analizy objęły lata 2007-2023, a więc okres w polskiej polityce, który został zdominowany przez dwie główne partie polityczne tzn. Prawo i Sprawiedliwość oraz Platformę Obywatelską.

e-mail: dwicherek@ur.edu.pl, ahadala@ur.edu.pl

lic. Przemysław Turski (1), lic. Witold Chorąży (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Wpływ subiektywnego statusu społeczno-ekonomicznego na frekwencję wyborczą w Polsce

Celem niniejszej pracy jest zbadanie wpływu subiektywnego statusu społeczno-ekonomicznego (SES) na uczestnictwo wyborcze w Polsce. Autorzy podejmują próbę określenia, w jakim stopniu subiektywna samoocena pozycji społecznej jednostki – rozumiana jako poziom zamożności, wpływu oraz poważania – może stanowić predyktor uczestnictwa wyborczego, a także jak jej siła predykcyjna wypada w porównaniu z tradycyjnymi, obiektywnymi wskaźnikami SES, takimi jak dochód, wykształcenie i status zawodowy. Przeprowadzona analiza opiera się na danych pochodzących z Polskiego Generalnego Studium Wyborczego z 2019 roku. W badaniu zastosowano analizę korelacji oraz modele regresji logistycznej. Wyniki wskazują, na szczątkową zgodność między wymiarami subiektywnego i obiektywnego statusu społeczno-ekonomicznego. Badanie wykazało, że choć obiektywne wskaźniki SES mają większą siłę predykcyjną, to modele subiektywne zyskują na mocy wraz ze wzrostem próby. Zaproponowane podejście metodologiczne stanowi alternatywę do klasycznych modeli SES w badaniach na dużych próbach.

lic. Katarzyna Solarz (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Wybory prezydenckie w Polsce w 2025 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego – prezentacja wyników

Wystąpienie ma na celu przedstawienie wyników grantu *Wybory prezydenckie w Polsce w 2025 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Studium teoretyczno-empiryczne,* realizowanego w ramach Inicjatywy Doskonałości UJ. Zaprezentowane zostaną dane zgromadzone w pilotażowym badaniu ankietowym, pozwalające ocenić poziom wiedzy na temat statusu ustrojowego Prezydenta RP, istoty i wagi wyborów prezydenckich, deklaracji udziału w wyborach prezydenckich, rozpoznawalności kandydatów i źródeł wiedzy na temat wyborów. Wnioski płynące z analizy pozwalają wskazać różnice w wiedzy uczniów ze względu na płeć respondentów, rozmiar miejscowości i typ szkoły. Wyniki wskazują na dostateczną wiedzę najmłodszego elektoratu na temat wyborów prezydenckich, jednocześnie podkreślając znaczenie mediów społecznościowych w edukacji politycznej.

Pielęgniarstwo- studium przypadku, proces z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji ICNP ™

Weronika Trendowicz (1), dr. n med. Katarzyna Olczak (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Opieka nad pacjentem z guzem układu nerwowego - studium przypadku

Wstęp: Guzy mózgu, w tym glejak wielopostaciowy III stopnia, są pierwotnymi guzami mózgu i stanowią grupę nowotworów o najgorszym rokowaniu dla pacjenta. Ten typ nowotworu charakteryzuje się szybkim wzrostem i dużą tendencją do nawrotów. Najczęściej pojawia się po 50. roku życia. W Polsce oznacza to około 240-450 nowych przypadków rocznie. Ważnym aspektem jest zastosowanie odpowiedniego leczenia, obejmującego chirurgiczne usunięcie guza i terapii uzupełniających oraz holistyczna opieka pielęgniarska, sprawowana przez cały okres choroby.

Cel pracy: Przedstawienie opieki pielęgniarskiej u pacjenta z nowotworem ośrodkowego układu nerwowego, z zastosowaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Praktyki Pielęgniarskiej (ICNP).

Materiały i metody: Chory, lat 44 z nieswoistymi bólami głowy, przyjęty do oddziału neurochirurgicznego. Diagnostyka wykazała nietypową zmianę w płacie czołowym o wymiarach 3,4-4 cm. Pacjent przebył operację chirurgiczną usunięcia glejaka wielopostaciowego III stopnia. W leczeniu zastosowano radioterapię i chemioterapię. Techniką badawczą jest wywiad pielęgniarski, obserwacja, pomiar parametrów życiowych i analiza dokumentacji pacjenta, zaś metodą studium indywidualnego przypadku.

Wyniki i wnioski: Głównymi problemami pacjenta z glejakiem wielopostaciowym III stopnia są skutki uboczne chemioterapii, zaburzenia snu, widzenia, nastroju oraz lęk przed śmiercią. Plan opieki nad pacjentem powinien być dobrany do jego potrzeb i stanu zdrowia. Zadaniem pielęgniarki jest opieka holistyczna nad pacjentem i jego rodziną, zapewnienie dostępu do psychologa i grup wsparcia.

Weronika Maliszewska (1), dr n. med. Katarzyna Olczak (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobą afektywną dwubiegunową w obliczu zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych. Studium przypadku

Choroba afektywna dwubiegunowa stanowi fenomen wśród zaburzeń psychicznych. Ten sam pacjent, w stosunkowo krótkim czasie, wykazuje się skrajne różnymi zaburzeniami emocjonalnymi. Naprzemiennie po sobie następuje faza depresji i manii. Pomimo dużej skuteczności farmakoterapii, zaburzenie to stanowi zasadniczy problem natury terapeutyczno-leczniczej. Negatywnie wpływa ono na jakość życia pacjenta oraz jego rodziny. Charakteryzuje się dużą nawrotowością i ciągłym utrzymywaniem się objawów. Opieka nad pacjentem wymaga współpracy zespołu terapeutycznego.

Celem pracy było przedstawienie procesu pielęgnowania pacjentki z chorobą afektywną dwubiegunową w obliczu zaburzeń obsesyjno-kompulsywnych.

Metodę wykorzystaną w niniejszej pracy stanowiło studium przypadku 48-letniej pacjentki z nierozpoznaną wcześniej chorobą afektywną dwubiegunową. Wśród technik badawczych zastosowano elementy badania fizykalnego.

W pracy zawarte są następujące wnioski:

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobą afektywną dwubiegunową w obliczu zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych jest istotnym czynnikiem w odzyskiwaniu zdrowia.

Opiekę pielęgniarską nad chorym należy zaplanować na podstawie sformułowanych diagnoz pielęgniarskich oraz na podstawie obserwacji stanu zdrowia i potrzeb pacjentki.

Istotną rolą w leczeniu objawów chorobowych, oprócz farmakoterapii, jest psychoedukacja. Należy w nią włączyć również rodzinę pacjenta.

e-mail: weronika.maliszewska@stud.umed.lodz.pl

Oliwia Kubiak (1), dr n. med. Katarzyna Olczak (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobą wrzodziejącą jelita grubego na podstawie studium przypadku

Wstęp: Wrzodziejące zapalenie jelita grubego (*WZJG*) jest przewlekłą chorobą zapalną przewodu pokarmowego, charakteryzującą się nawrotowym przebiegiem i znacznym wpływem na jakość życia pacjentów. W przypadkach ciężkich, opornych na leczenie farmakologiczne, konieczne jest leczenie operacyjne, polegające na usunięciu jelita grubego i wyłonieniu stomii. Opieka pielęgniarska w takim przypadku wymaga kompleksowego podejścia, łączącego edukację, wsparcie emocjonalne i działania profilaktyczne.

Cel pracy: Celem pracy było przedstawienie opieki pielęgniarskiej nad 17-letnim pacjentem z ciężką postacią *WZJG* po pilnej kolektomii i wyłonieniu ileostomii, ze szczególnym uwzględnieniem problemów pielęgnacyjnych oraz działań edukacyjnych.

Materiały i metody: W pracy zastosowano metodę indywidualnego opisu przypadku. Zebrano dane z dokumentacji medycznej, obserwacji pielęgniarskiej oraz kompleksowego wywiadu z pacjentem i jego rodziną. Analizie poddano problemy pielęgnacyjne, stan psychiczny pacjenta oraz efekty działań edukacyjnych i wspierających.

Wyniki: Zidentyfikowano kluczowe problemy pielęgnacyjne: brak wiedzy na temat pielęgnacji stomii, lęk przed jej obecnością, zaburzony obraz ciała, obniżony nastrój, problemy z samoopieką oraz ryzyko powikłań skórnych. Podjęte interwencje obejmowały edukację stomijną, wsparcie emocjonalne, pielęgnację rany pooperacyjnej oraz stopniowe włączanie pacjenta w proces samoopieki. U pacjenta zauważono poprawę stanu psychicznego, większą akceptację stomii oraz wzrost zaangażowania w samodzielną pielęgnację.

Wnioski: Efektywna opieka pielęgniarska nad młodym pacjentem po wyłonieniu stomii wymaga nie tylko wiedzy technicznej, ale przede wszystkim empatii, indywidualnego podejścia i wsparcia emocjonalnego. Edukacja pacjenta i jego rodziny odgrywa kluczową rolę w adaptacji do życia ze stomią. Przypadek ten potwierdza znaczenie pielęgniarki jako osoby wspierającej pacjenta w procesie zdrowienia i przystosowania do nowej sytuacji życiowej.

lic. Gabriela Paradowska (1)
1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Opieka pielęgniarska nad pacjentką z zakażeniem układu moczowego z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Praktyki Pielęgniarskiej ICNP™ – studium przypadku

Zakażenia układu moczowego (ZUM) stanowią jedną z najczęstszych przyczyn konsultacji medycznych, szczególnie w populacji kobiet w wieku rozrodczym. Właściwa opieka pielęgniarska w przebiegu ZUM wymaga podejścia holistycznego oraz precyzyjnie zaplanowanego procesu pielęgnowania, uwzględniającego zarówno stan fizyczny, jak i psychospołeczne potrzeby pacjentki.

Celem pracy było opracowanie indywidualnego planu opieki pielęgniarskiej dla pacjentki z rozpoznanym ZUM, z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Praktyki Pielęgniarskiej ICNP™. Dodatkowo celem było zidentyfikowanie najistotniejszych problemów pielęgnacyjnych, ocena skuteczności zastosowanych interwencji oraz analiza roli pielęgniarki w procesie diagnostycznym, terapeutycznym i edukacyjnym.

W pracy zastosowano jakościową metodę badawczą w formie studium przypadku. Proces diagnostyczno-pielęgnacyjny obejmował badanie fizykalne. Narzędziem badawczym był system dokumentacji pielęgniarskiej ADPIE Care. Klasyfikacja ICNP™ została wykorzystana do formułowania diagnoz, planowania interwencji oraz określania oczekiwanych rezultatów opieki. Dodatkowo oceniono wydolność opiekuńczo-pielęgnacyjną rodziny, z uwzględnieniem czynników wewnętrznych i zewnętrznych, i opracowano plan opieki rodzinnej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zidentyfikowano pięć głównych problemów pielęgnacyjnych: ból przy oddawaniu moczu, częstomocz, nietrzymanie moczu, zaburzenia snu oraz trudności emocjonalne. Opracowano dla nich odpowiednie interwencje oraz oceniono ich skuteczność. Zdiagnozowano również problemy rodzinne, takie jak brak wiedzy o chorobie oraz uzależnienia wśród członków rodziny. Wyniki wskazują na konieczność indywidualnego, całościowego podejścia w opiece pielęgniarskiej oraz potwierdzają kluczową rolę pielęgniarki w leczeniu, edukacji i wsparciu pacjentki oraz jej rodziny.

lic. Nikola Osmulska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem z wyłonioną stomią

Wstęp: Stomia jelitowa to celowo wytworzone połączenie światła jelita grubego lub cienkiego ze skórą, którego zadaniem jest odprowadzenie treści jelitowej na zewnątrz. Dane szacunkowe pokazują, że w Polsce każdego roku wykonuje się kilka tysięcy stomii i liczba ta utrzymuje się na stałym poziomie. Głównymi czynnikami ryzyka choroby nowotworowej, która jest przyczyną wyłonienia kolostomii są: wiek pacjenta, polipowatość jelita, uwarunkowania genetyczne, choroby zapalne i niezdrowy styl życia. Rola opieki pielęgniarskiej jest bardzo ważna jeszcze przed podjęciem decyzji o konieczności wyłonienia stomii, tuż po diagnozie pacjenta. Pielęgniarka zapewnia wsparcie emocjonalne, instrumentalne i informacyjne.

Cel pracy: Celem pracy było przedstawienie roli pielęgniarki, ustalenie problemów pielęgnacyjnych pacjenta i przedstawienie planu opieki pacjenta ze stomią.

Metodologia:

Pacjentka 45-lat, hospitalizowana z powodu nowotworu jelita grubego. Jako pierwszą linię leczenia przyjęto chirurgiczną resekcję fragmentu esicy i z powodu nacieków na pęcherz odkrytych w trakcie operacji, wyłoniono stomię jelitową. Pacjentka ma nadwagę, stosuje dietę bogatą w rakotwórcze czynniki oraz jest uzależniona od nikotyny. Mieszka z rodziną, jest samodzielna i pracuje jako trener osobisty na siłowni. Po wyłonieniu stomii, najważniejszymi problemami pacjentki był niepokój i brak wiedzy na temat stomii. Narzędziami badawczymi, którymi się posłużono była analiza indywidualnego przypadku oraz literatura i czasopisma specjalistyczne.

Wyniki i wnioski:

Odpowiednia pielęgnacja z wyłonioną stomią wymaga ciągłej oraz kompleksowej opieki pielęgniarskiej, zarówno przed zabiegiem, jak i po zabiegu w poradni stomijnej. Opieka powinna mieć charakter holistyczny, uwzględniając indywidualne potrzeby i stan zdrowia pacjenta. U pacjentki rozpoznano wiele problemów pielęgnacyjnych, najważniejsze z nich wynikały z niepokoju i braku wiedzy na temat stomii. Głównym zadaniem pielęgniarki w opiece nad pacjentem z wyłonioną stomią jest edukacja. Innymi: pielęgnacja i zapobieganie powikłaniom.

Płeć a literatura. Nowe ujęcia i powroty do tradycji.

Mikołaj Wróblewski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Humanistyczne recepty na kryzys męskości

Celem tego referatu jest zestawienie diagnoz oraz wniosków zawartych w myśli Bell Hooks, zwłaszcza w publikacji Gotowi na zmianę. O mężczyznach, męskości i miłości z książką Wojciecha Śmieji Po męstwie. Płeć staje się co raz bardziej widoczna w preferencjach politycznych. Postępujące podziały utrudniają konsolidację i zażegnanie patriarchalnych norm. Wzrasta liczba konfliktów i aktów przemocy na tle płciowym. Pusta przestrzeń, którą pozostawił przestarzały i nieadekwatny typ męskości jest wykorzystywana przez manosferę i internetowych guru. Referat przedstawia wnioski z dotychczasowych badań oraz współcześnie promowane typy męskości, wraz z ich pierwowzorami z tekstów kultury. Następnie podsumowuje wybrane recepty z wymienionych publikacji z zakresu man studies.

e-mail: mikolaj8559@gmail.com

lic. Magdalena Kalwińska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Jak płeć bohatera wpływa na opowieść? Analiza porównawcza *Przypadków Robinsona Crusoe* i *Wspomnień wygnanki*

Artykuł przedstawia analizę porównawczą dwóch utworów wpisujących się w gatunek robinsonady: *Przypadków Robinsona Crusoe* Daniela Defoe (1719), które zapoczątkowały ten gatunek, oraz *Wspomnień wygnanki* Pauliny Krakowowej (1845), uznawanych za jego pierwszą polską reprezentację. Celem zestawienia jest zbadanie, w jakim stopniu płeć głównego bohatera lub bohaterki wpływa na kształtowanie ich charakterów w obliczu różnie rozumianego wygnania oraz na sposób budowania przez nich relacji interpersonalnych. Ponadto analiza dotyczy oddziaływania płci bohatera na rozwój fabuły powieści przygodowej – w szczególności na zmiany w charakterze wydarzeń oraz trudności, z jakimi mierzą się poszczególne postaci.

W drugiej części artykułu wyniki porównania odniesiono do funkcjonujących w XVIII i XIX wieku stereotypów płciowych, co umożliwia ocenę, na ile ówczesne wyobrażenia dotyczące płci – związanych z nią cech, ról i predyspozycji – rzutują na sposób tworzenia narracji, kreowania bohatera lub bohaterki, a także na ich losy. Praca wpisuje się w badania literaturoznawcze dotyczące roli kategorii *gender* w kształtowaniu narracji, ukazując, jak w dwóch podobnych pod względem gatunkowym tekstach odmienność płci bohatera pociąga za sobą zasadnicze przesunięcia w sposobie kreacji fabuły, postaci oraz relacji w ich „przestrzeniach wygnania”.

Anna Wardak (1)

1) Uniwersytet Gdański

Kobiecość jako kategoria stylistyczna i epistemologiczna w reportażu literackim: przypadek Hanny Krall

Referat stanowi próbę analizy kobiecości jako konstruktu stylistycznego i epistemologicznego w twórczości Hanny Krall. Odchodząc od esencjalistycznych ujęć „kobiecego stylu", referat interpretuje reportaż Krall jako formę literacką operującą estetyką elipsy, fragmentaryczności i afektywnej rezerwy. Zastosowane zostaną narzędzia feministycznej narratologii (Lanser) oraz teorii pamięci kulturowej i performatywności (Assmann, Butler), co pozwala ukazać kobiecość nie jako stały kod językowy, lecz jako dynamiczną funkcję poznania i świadectwa. Analiza wskazuje na ambiwalencję recepcji „stylu kobiecego" w literaturze faktu oraz jego potencjał krytyczny wobec dominujących modeli reprezentacji.

lic. Mateusz Stranc (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Literackie wzorce kobiecości w dziewiętnastowiecznym społeczeństwie polskim

Celem referatu będzie omówienie wzorców kobiecości propagowanych przez polską literaturę w okresie zaborowym. Rozważania otworzy wiersz „Do Matki Polki" Adama Mickiewicza i zaprezentowany tam archetyp posągowej kobiecości. Główna uwaga prelegenta skupi się jednakże na żeńskich autorkach z tego okresu. Przedstawione zostaną zarówno poradniki macierzyńskie (Zofia Kowerska, „O wychowaniu macierzyńskiem"), utwory publicystyczne (Izabela Moszczeńska-Rzepecka, „Zdradne sieci"), epika (Eliza Orzeszkowa, „Marta"), a nawet dramat (Gabriela Zapolska, „Moralność Pani Dulskiej"). Wszystko w celu sprawdzenia, czy da się uzyskać jeden, wspólny wzorzec kobiecości, jaki odpowiadałby polskim dziewiętnastowiecznym uwarunkowaniom.

Natan Wiśniewski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Literatura erotyczna kobieca a męska w XX wieku

Choć literatura erotyczna ma tradycję sięgającą czasów starożytnych, to ta uprawiana jest otwarcie przez kobiety stosunkowo od niedawna. Ciekawym zdaje się być kwestia tego jak te odnalazły się na już zdominowanym i ukształtowanym przez mężczyzn gruncie. Czy te płynnie przeszły do kontynuowania „tradycji", czy może jednak doszło do gwałtownego odseparowania się od wyznaczonej drogi? Niniejszy referat poświęcę komparatystyce erotyki kobiecej i męskiej XX wieku. Chcąc w ten sposób wyznaczyć między nimi różnice oraz możliwe podobieństwa. Za główny punkt odniesienia posłuży mi dorobek teoretyczek feministycznych (m.in. Luce Irigaray) oraz wybrane lektury reprezentatywne dla obu płci. Zakres literatury będzie obejmować głównie drugą połowę XX wieku ze względu na rodzące się wtedy ruchy feministyczne, które w otwarty sposób sprzeciwiały się wciąż powszechnemu w literaturze fallogocentryzmowi. To właśnie te ruchy stworzyły płaszczyznę do dyskusji na temat kobiecej podmiotowości, dzięki czemu termin kobieca literatura utracił swoje pierwotne (często negatywne) znaczenie.

n.wisniewski.689@studms.ug.edu.pl

lic. Patrycja Zielke (1)

1) Uniwersytet Gdański

Myth, magic, and the Male Body: Tools For Male Representation in Paula Meehan's „The Tantric Master"

This paper explores the poetic strategies employed by Paula Meehan in "The Tantric Master" to construct a female-centred representation of male embodiment and intimacy. Through the use of religious, mythological, and magical motifs, Meehan subverts traditional depictions of male sexuality, framing the male body not as an object of domination but as a site of reverence, play, and spiritual transformation. Drawing on Christian and Buddhist imagery, the poem positions the male lover as both a "tantric master" and an object of ritualistic adoration, invoking sacred language, repetition, and liturgical syntax to elevate physical desire into a quasi-religious experience. At the same time, the poem incorporates irony and humour, which temper the spiritual tone and foreground the speaker's playful agency. By blending the erotic with the sacred, Meehan reclaims the language of worship to articulate female desire, ultimately reconfiguring gendered dynamics in poetry through a lens of both reverence and subversion.

e-mail: p.zielke.657@studms.ug.edu.pl

lic. Weronika Kiczela (1)

1) Uniwersytet Gdański

Oblicza męskości w Ładnym chłopcu Józefa Ignacego Kraszewskiego. Studium postaci Bolka Tanczyńskiego

Artykuł stanowi próbę reinterpretacji powieści *Ładny chłopiec* Józefa Ignacego Kraszewskiego z perspektywy współczesnych studiów nad męskością (masculinity studies). Głównym przedmiotem analizy jest postać Bolka Tanczyńskiego, młodego przedstawiciela drobnej szlachty, który zgodnie z tytułem powieści, uosabia pozornie idealny wzór mężczyzny: jest przystojny, dobrze wychowany, ma towarzyską ogładę, a jego funkcjonowanie w świecie podporządkowano szeroko rozumianym konwenansom. W tekście postawiono tezę, że autor wykorzystuje tę postać nie tylko jako narzędzie satyry społeczno-obyczajowej, ale również jako figurę refleksji nad problematycznością ówczesnych norm płciowych. Bolesław zostaje ukazany jako reprezentant hegemonicznej męskości, która okazuje się być konstruktem pustym, pozbawionym realnej głębi moralnej czy obywatelskiej.

Analizę stworzono zgodnie z założeniem, że męskość w literaturze XIX-wiecznej nie jest kategorią stałą, lecz historycznie uwarunkowaną formą ekspresji społecznej tożsamości. Inspiracją metodologiczną są tutaj m.in. prace Mateusza Skruchy, który wskazuje na literaturę jako obszar reprodukcji, negocjacji i dekonstrukcji wzorców płciowych.

Tekst podejmuje również kwestię relacji między płcią, klasą i edukacją w kontekście powieści realistycznej. Męskość Bolka wpisana jest w klasowość szlachcica drugiego rzędu, uformowanego nie przez pracę oraz odpowiedzialność, ale poprzez spryt i powierzchowny savoir-vivre. W ujęciu Kraszewskiego, taka figura męskości staje się nie tylko obiektem satyry, lecz także ostrzeżeniem przed upadkiem tradycyjnego etosu.

Adrianna Mojsa (1)

1) Uniwersytet Gdański

Obraz kobiety pisarki w dziennikach Lucy Maud Montgomery i Anny Iwaszkiewicz

W swoim referacie chciałabym przyjrzeć się autoportretowi kobiety – pisarki, które tworzą Lucy Maud Montgomery oraz Anna Iwaszkiewicz w swoich dziennikach. Sytuacja życiowa oraz konteksty społeczne, w których tworzyły, różnią się, co pozwala na skontrastowanie dwóch odmiennych perspektyw, zarówno na ich własne pisarstwo, ale również na postać kobiety – artystki. Iwaszkiewicz skupia się na swoim braku talentu, porównuje się do mężczyzn, pozostaje w cieniu swojego męża. Podejście Montgomery do własnej twórczości cechuje się większą pragmatycznością – pisarstwo jest jednym ze sposobów na osiągnięcie większej finansowej niezależności. Innym interesującym aspektem jest jej podejście do sukcesu, który osiągnęła. Analizując oba dzienniki, sięgnę również po perspektywę współczesnych badaczek. Przyjrzę się roli samych dzienników w życiu obu pisarek, tego, jakie funkcje spełniały oraz jak łączyły się z inną twórczością Lucy Maud Montgomery oraz Anny Iwaszkiewicz. Interesującym jest to, w jaki sposób obie kobiety pisały o samych sobie, na co zwracały uwagę, w kontekście ich wysokiej pozycji w literackim świecie już za ich życia, która wiązała się ze świadomością, że ich dzienniki nie będą czytane tylko przez nie same.

mgr Patryk Dzikiewicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Tatuś-Admin i pasywność strumienia.

Cyberfeminizm, akceleracjonizm i potencjał słodkiego literaturoznawstwa

„Słodkie" zjawia się niespodziewanie – i nie mamy pojęcia, co może z nami zrobić, jak daleko może się posunąć. Wiemy na pewno jedno: „Nic niesłodkiego nie wyjdzie cało z bliskiej przyszłości" (Amy Ireland, Maya B. Kronic). Dotyczy to także humanistyki: żadne literaturoznawstwo nie przetrwa bez akceleracjonistycznego procesu usłodkowienia. Tatuś-Admin, patriarchalny nadzorca cyberkultury, w której słodkość triumfuje w najróżniejszych formach, chciałby zatrzymać ten proces akceleracji. Ale my musimy się w pełni poddać jego dezorganizującej sile. Słodkie to jednak nie tylko estetyka kocich uszek, różowych skarpetek, gór pluszaków, cyfrowych awatarów i mimetycznych UwU – to jedynie drobne elementy z przyszłości, sygnały zapowiadające nadejście wielkiej maszyny słodkości i cyfrowych strumieni stawania-się-zerem.

W swoim referacie chciałbym przyjrzeć się powiązaniom między cyberfeminizmem, słodkim akceleracjonizmem a literaturoznawstwem. Zastanowię się, jak słodkość, ta siła rozkładu i przyspieszenia, może wpłynąć na praktyki humanistyczne.

Julia Szyszka (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wyemancypowana (nie)emancypantka? Gabriela Zapolska wobec problematyki pracy seksualnej w powieści „O czym się nie mówi" na tle realiów epoki.

Celem referatu jest analiza powieści O czym się nie mówi Gabrieli Zapolskiej w kontekście pracy seksualnej jako zjawiska społecznego i literackiego tabu przełomu XIX i XX wieku. Publikacja utworu zbiegła się z okresem dynamicznych przemian społecznych, kulturowych i ekonomicznych, a także momentem, w którym tematyka seksualności, cielesności oraz kobiecej autonomii zyskiwały na znaczeniu jako temat środowiskowy. Dlatego Zapolska jako osoba funkcjonująca poza ówczesnymi schematami i normami (zarówno życiowymi jak i literackimi) przerwała tabu kulturowe i podjęła dialog z kształtującymi się ówcześnie refleksjami nad seksualnością i hierarchią płci. Powieść O czym się nie mówistanowi cenny głos w debacie o pozycję kobiety i mężczyzny w społeczeństwie oraz sprawę wolnej miłości. Jednocześnie dowodzi zaangażowania autorki w przedstawianie marginalizowanych doświadczeń. Pisarka ukazuje bowiem nie tylko społeczny status pracownic seksualnych, ale również (poprzez kreację męskich bohaterów) eksponuje wkład mężczyzn w utrwalanie opresyjnych schematów. Poprzez wyraziste postaci oraz liczne odautorskie komentarze, Zapolska demaskuje moralną dwoistość mieszczaństwa i wskazuje na ukierunkowane płciowo normy epoki.

lic. Kamil Dormanowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Z natury jestem chłopcem…" – Dynamiki płciowe w kinie chińskiej „Piątej Generacji"

Celem referatu jest próba ujęcia problematyki płciowości w reprezentatywnych filmach tak zwanej „Piątej Generacji" – pokolenia reżyserów chińskich, którego początki aktywności twórczej przypadły na lata odwilży po Rewolucji Kulturalnej i śmierci Mao Zedonga. Na przykładzie dzieł Zhanga Yimou i Chena Kaige wskazana zostanie wiodąca rola płci, jej kulturowego i performatywnego charakteru w twórczości tego pokolenia, zwłaszcza na tle wcześniejszych dokonań chińskiej kinematografii. Pod uwagę wzięte zostaną również wykorzystywane przez twórców filmowych literackie pierwowzory i zmiany na nich dokonywane w zakresie postrzegania relacji męskość-kobiecość (między innymi *Zawieście czerwone latarnie*) i queerowości bohaterów (*Żegnaj, moja konkubino*). Wskazana i dogłębnie omówiona zostanie tendencja zauważalna w dokonaniach powyżej wymienionych twórców, czyli krytyczna refleksja nad tym, jak „odgrywana" przez bohaterów płeć staje się jednym z głównych czynników pozycjonujących ich – nie zawsze w sposób jawny – wobec mechanizmów władzy i represji. Jest to zarówno rozliczenie z patriarchalnym porządkiem społecznym, jak i bezpośrednia reakcja na doświadczenie Rewolucji Kulturalnej.

e-mail: k.dormanowski.068@studms.ug.edu.pl

Podmiotowość studentów: teoria, praktyka, aktywizm

Michał Lewandowski (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Akademickie koła prowincjonalne na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1918-1939. Zarys problematyki

Pierwsze akademickie koła prowincjonalne zaczęły pojawiać się na uniwersytetach jeszcze przed wybuchem I wojny światowej, a swój prawdziwy rozkwit przeżywały w latach XX-lecia międzywojennego. Zrzeszając młodzież studiującą z konkretnego obszaru Polski miały za zdanie stwarzać dla niej przestrzeń do integracji, współpracy oraz wzajemnej pomocy, zarówno na tle materialnym jak i edukacyjnym, a także podtrzymywać więź z rodzinnymi stronami. Niniejsze wystąpienie zostało przygotowane w oparciu o materiały zgromadzone w Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego – są to zarówno akta wytworzone przez koła w ramach kontaktów z uczelnią (sprawozdania, korespondencje) jak i akta własne poszczególnych zrzeszeń, ocalałe po II wojnie światowej. Referat ma na celu przedstawić bogactwo działalności akademickich kół prowincjonalnych oraz problemy ich członków na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1918-1939. Przeprowadzone badania wykazują, że pomimo wspólnych celów oraz funkcjonowania w ramach jednej uczelni, koła prowincjonalne na UJ różniły się między sobą zarówno na polu organizacyjnym jak i w sferze podejmowanych działań. Organizowały przede wszystkim potańcówki, tzw. „opłatki", herbatki zapoznawcze, odczyty, panele dyskusyjne, zwody sportowe, przedstawienia teatralne. Niektóre, szczególnie dobrze prosperujące, otwierały biura w swoich rodzinnych stronach, aby informować młodszych kolegów nt. warunków rekrutacji na studia, terminów egzaminów i pośredniczyły w dostarczaniu dokumentów do Krakowa. Organizowały czasem wykłady krakowskich profesorów w swoich małych ojczyznach. Ich działalność spotykała się z brakiem przychylności Bratniej Pomocy Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego przez wzgląd na podobny profil działalności. Same władze państwowe ingerowały w ich funkcjonowanie, modyfikując zapisy statutowe oraz zabraniając im działań o charakterze międzyuczelnianym w ramach tzw. reform jędrzejewiczowskich. Do tego dochodziły problemy charakterystyczne dla młodzieży tamtych czasów, np. malejąca liczba studentów, coraz wyższe koszty wynajęcia sal, nierentowność organizowanych wydarzeń.

Opłata konferencyjna pokryta przez Uniwersytet Rzeszowski w ramach dofinansowań pojedynczych działań naukowych Studenckich Kół Naukowych.

mgr Łukasz Bień (1)

1) Uniwersytet Gdański

Prezentacja zarysu badania interdyscyplinarnego dotyczącego podmiotowości studentów

W ramach prezentacji przedstawiony będzie zarys projektu dotyczącego badania studentów w perspektywie interdyscyplinarnej.

Celem projektu jest przeprowadzenie porównawczego, wielowymiarowego badania form, uwarunkowań i poziomu aktywności studentów w życiu akademickim uczelni członkowskich sojuszu SEA-EU (The European University of the Seas) i innych uczelni. Szczególny nacisk zostanie położony na analizę wymiaru podmiotowości studentów, rozumianej jako sprawczość, zdolność do współdecydowania oraz poczucie wpływu na funkcjonowanie instytucji.

Założenia teoretyczne

Autorzy projektu zakładają, że obecność komponentu studenckiego w strukturach zarządzania uczelnią może znacząco wpływać na efektywność instytucjonalnego reagowania na potrzeby społeczności uczelnianej, przyczyniając się jednocześnie do wzrostu poziomu satysfakcji z uczestnictwa w życiu akademickim. Analiza opiera się na założeniu, że instytucjonalizacja partycypacji studentów stanowi jeden z fundamentów nowoczesnego, demokratycznego zarządzania uczelnią wyższą.

Perspektywa badawcza

Badanie zostanie osadzone w podejściu interdyscyplinarnym, łączącym perspektywy nauk o polityce, socjologii edukacji, historii, studiów europejskich oraz zarządzania w szkolnictwie wyższym. Zakładamy, że szeroki udział studentów w procesach decyzyjnych przyczynia się do większej elastyczności i adaptacyjności instytucji wobec dynamicznie zmieniających się warunków społecznych, kulturowych i politycznych, w tym również w kontekście sytuacji kryzysowych.

Zakres badania

Projekt obejmuje zarówno analizę indywidualnych postaw i praktyk partycypacyjnych (działalność w samorządzie studenckim, kołach naukowych, inicjatywach społecznych, kulturalnych oraz projektach uczelnianych), jak i badanie szerszego kontekstu instytucjonalno-kulturowego, w którym uczestnictwo to się realizuje. Uwzględnione zostaną m.in. modele zarządzania uczelniami, tradycje obywatelskie, regulacje prawne na poziomie krajowym i instytucjonalnym, a także lokalne interpretacje idei uniwersytetu europejskiego.

dr Dominik Bień (1)

1) Uniwersytet Gdański

Ruchy studenckie w Uniwersytecie Gdańskim i jego poprzedniczkach w okresie Polski Ludowej

Referat poświęcony jest analizie dziejów ruchu studenckiego w Uniwersytecie Gdańskim oraz w jego poprzedniczkach (WSP w Gdańsku i WSE w Sopocie) w latach 1945–1989. Wychodząc od refleksji nad specyfiką ruchów studenckich w PRL – ich reaktywnością wobec wydarzeń politycznych, relacją z kadrą akademicką oraz słabą pamięcią pokoleniową – autor rekonstruuje zmieniające się formy zaangażowania młodzieży akademickiej w Trójmieście.

Początkowo centrum aktywności stanowiła Politechnika Gdańska – zwłaszcza w latach 1956 i 1968 – co wiązało się z marginalizacją uczelni humanistycznych i opóźnionym powstaniem UG (1970). W latach 70. na UG dominował konformizm i ograniczone uczestnictwo w oficjalnych strukturach. Momentem przełomowym był rok 1980 – powstanie NZS i udział studentów w fali społecznych protestów otworzyły nowy etap zaangażowania. Uczestnictwo studentów UG w protestach (m.in. 1981, 1985 i 1988), współpraca z opozycją demokratyczną, samokształcenie oraz działalność środowisk artystycznych (np. TOTART) tworzyły złożoną panoramę ruchu, w którym przeplatały się wątki polityczne, tożsamościowe i kulturowe.

Referat ukazuje także zmieniające się osadzenie ideowe ruchów – od socjalistycznych inspiracji w 1956 r., przez liberalno-demokratyczne postulaty w 1968 r., aż po konserwatywno-liberalne oblicze liderów z lat 80. Praca podejmuje również refleksję nad rolą studentów jako awangardy lub odbicia społecznych nastrojów oraz znaczeniem ruchu dla kształtowania elit III Rzeczypospolitej.

Polska i Świat – Historia powszechna po 1945 roku

lic. Mikołaj Seroczyński (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Ograniczenie wolności wyznania na przykładzie antyreligijnej polityki władz PRL w okresie rządów Władysława Gomułki (1956-1970) w świetle materiałów Komitetu Powiatowego PZPR w Toruniu

Referat stanowi próbę analizy lokalnego wymiaru polityki wyznaniowej prowadzonej przez władze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w okresie tzw. „małej stabilizacji", czyli podczas rządów I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułki (1956–1970), z perspektywy materiałów archiwalnych Komitetu Powiatowego PZPR w Toruniu. Celem wystąpienia jest ukazanie, jak ogólnopaństwowe założenia ideologiczne i strategie antyreligijne były adaptowane i wdrażane na poziomie lokalnym – zarówno w wymiarze administracyjnym, jak i propagandowym. Podstawę źródłową analizy stanowią archiwalne dokumenty partyjne pochodzące z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy, przede wszystkim sprawozdania z posiedzeń sprawozdawczo-wyborczych, liczne protokoły z posiedzeń Egzekutyw KP PZPR oraz posiedzeń plenarnych, referaty, plany pracy, uchwały, ankiety oraz korespondencja wewnętrzna lokalnych struktur PZPR.

Referat rekonstruuje działania podejmowane przez lokalne władze w celu ograniczenia wpływu Kościoła katolickiego i innych związków wyznaniowych na życie społeczne, edukację, przestrzeń publiczną oraz praktyki religijne mieszkańców. Analizie poddane zostały m.in. mechanizmy inwigilacji duchowieństwa, naciski na osoby świeckie angażujące się w działalność religijną, kontrola nad procesami katechizacji i budowy obiektów sakralnych, a także rola propagandy antyklerykalnej w lokalnych mediach i instytucjach kultury. Szczególne znaczenie ma tu kontekst Torunia, jako ośrodka miejskiego o silnej pozycji Kościoła, rozwiniętym środowisku intelektualnym oraz obecności zakonów i instytucji katolickich.
Autor podejmuje również refleksję nad relacją między lokalną biurokracją partyjną a społecznością – w tym nad reakcjami, oporem i adaptacją ze strony wiernych oraz duchowieństwa. Referat wpisuje się w szerszy nurt badań nad kulturowymi aspektami komunizmu w Polsce i pokazuje, jak antyreligijna polityka władz PRL była nie tylko narzędziem kontroli społecznej, ale także elementem formowania nowej tożsamości zbiorowej w warunkach państwa opartego na wzorcach komunistycznych. Analiza ta ma na celu nie tylko pogłębienie wiedzy o mechanizmach funkcjonowania lokalnego aparatu partyjnego, ale również wnosi wkład do interdyscyplinarnego dialogu nad miejscem religii i tożsamości w historii kulturowej Polski Ludowej. Ukazuje też, w jaki sposób dokumenty archiwalne mogą stanowić istotny materiał dla refleksji nad relacjami władzy i kultury w społeczeństwie poddanym presji ideologicznej.

mgr Mikołaj Wojciechowski (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

PRL a rozłam chińsko-radziecki 1956-1970

Referat ten dotyczyć ma polityki zagranicznej PRL w latach 1956-1970 wobec rozłamu chińsko-radzieckiego, który wstrząsnął obozem socjalistycznym po śmierci Stalina. Cezury czasowe referatu wyznaczone są przez ważne wydarzenia na arenie międzynarodowej oraz polskiej, krajowej. W 1956 roku, zainicjowana w Związku Radzieckim, destalinizacja w bloku wschodnim oraz dojście Władysława Gomułki do władzy w PRL oraz zwiększyły zakres samodzielności polskiej polityki zagranicznej oraz wykazały istnienie pewnych sprzeczności pomiędzy punktami widzenia władz dwóch komunistycznych supermocarstw – ZSRR i Chin, które po kilku latach przekształciły się w otwarty spór. W 1970 roku wspomniany Gomułka utracił władzę nad Wisłą, natomiast na arenie międzynarodowej rozpoczynało się stopniowe *otwarcie na świat* ze strony Chin, które nastąpiło po bezprecedensowej eskalacji sporu obu supermocarstw, przejawiające się w wymianie ognia na terytoriach pogranicznych.

Referat, w oparciu o wyniki kwerendy w archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz literaturę przedstawi spojrzenie PRL na konflikt wewnątrz obozu socjalistycznego, łączące wielopłaszczyznowe poparcie dla stanowiska Moskwy z minimalizacją zadrażnień na linii Warszawa-Pekin celem odbudowania jedności obozu oraz ochrony polskich interesów.

lic. Piotr Świerkowski (1)

1) Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Wpływ propagandy komunistycznej na stworzenie i upowszechnienie mitu „czerwonego Włocławka”

Włocławek postrzegany jest zazwyczaj jako miasto, które lata swojej świetności przeżywało w okresie Polski Ludowej i po transformacji ustrojowej utraciło kluczowe znaczenie w regionie Kujaw i Pomorza. Wpływ na takie, a nie inne postrzeganie tego miasta miał mit „czerwonego Włocławka". Autor w trakcie swojego wystąpienia postara się w sposób wielopłaszczyznowy wskazać genezę, rozpowszechnianie tego mitu oraz jego recepcję i utrwalenie w świadomości powszechnej. Odwoła się przy tym zarówno do powieści Igora Newerlego „Pamiątka z Celulozy”, jak i opartego na niej filmu „Celuloza”, żeby udowodnić, iż recepcja tych tekstów kultury wywarła olbrzymi wpływ na ukształtowanie i utrwalenie się mitu „czerwonego Włocławka”. O stereotypowym przekonaniu, co do wierności włocławian swym „lewicowym korzeniom", mającym rzekomo swe potwierdzenie w wyborach do sejmu i senatu, wygrywanych przez ugrupowania lewicowe, pisał Ryszard Kozłowski. On również wskazał, że dla okresu od 1946 r., kiedy odbyło się referendum „3 razy Tak", aż do końca lat 90. nie ma wiarygodnych danych potwierdzających „lewicowość" Włocławka. Autor w trakcie analizy zabiegów propagandowych, dokonywanych przez władze komunistyczne, posłuży się też pracami wspomnianego Ryszarda Kozłowskiego „Czerwony Włocławek” i Kamila Błaszczyka „Propaganda komunistyczna we Włocławku w latach 1957-1975". Pozwolą one lepiej zrozumieć sposoby utwierdzania społeczeństwa w przekonaniu o wywodzących się jeszcze z okresu przedwojennego komunistycznych tradycjach Włocławka, co rzecz jasna nie ma żadnego pokrycia w wiarygodnych źródłach.

Prawo a polityka. Perspektywa historyczna i współczesna.

Aleksandra Sidorowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Między suwerennością a podporządkowaniem: Traktaty z rdzenną ludnością jako prawo międzynarodowe sui generis w służbie polityki Stanów Zjednoczonych

Celem niniejszego referatu jest analiza traktatów zawieranych przez rząd Stanów Zjednoczonych z rdzenną ludnością Ameryki Północnej w XIX wieku jako formy prawa międzynarodowego sui generis, podporządkowanej jednak celom polityki imperialnej. Traktaty te, choć formalnie zawierane między suwerennymi podmiotami, z biegiem czasu przestały być respektowane, a ich quasi-międzynarodowy charakter został wyparty przez dominującą pozycję państwa federalnego. W ujęciu historyczno-prawnym stanowią one przykład narzędzia ekspansji terytorialnej, które uzyskało pozór legitymizacji prawnej wyłącznie po to, by ułatwić asymilację, marginalizację i wywłaszczenie rdzennych społeczności. Referat opiera się na analizie orzecznictwa Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, dokumentów traktatowych oraz współczesnych opracowań naukowych, aby wykazać, że traktatowe uznanie quasi-suwerenności plemion miało charakter czysto pozorny i funkcjonalny. Praca wnosi do dyskursu naukowego nową perspektywę, ukazując zawierane z ludami tubylczymi traktaty jako unikalną kategorię prawną o charakterze suigeneris, pełniącą zarazem rolę instrumentu prawnego i politycznego w procesie kolonialnej ekspansji państwowej.

W referacie najpierw zostanie podjęta rewizja paradygmatu traktatów jako prawa quasi-międzynarodowego. Następnie omówione zostaną ich konstytucyjne oraz historyczne uwarunkowania, a także kluczowe orzecznictwo Sądu Najwyższego USA. Dalej przedstawiona zostanie polityczna instrumentalizacja traktatów i jej konsekwencje dla suwerenności rdzennych narodów. Na zakończenie zaprezentowane zostaną współczesne reperkusje oraz możliwe kierunki reinterpretacji tych traktatów we współczesnym dyskursie prawnym i politycznym.

mgr Bartosz Kiryluk (1)

1) Uniwersytet Gdański

Od procedury do polityki - transformacja Shadow Docketw instrument polaryzacji społecznej

Shadow Docket, określane jako "niewidzialna agenda" Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, stanowi nadzwyczajną procedurę sądową, która z narzędzia administracyjnego przekształciła się w instrument polityczny. Niniejszy referat analizuje ewolucję tej procedury oraz jej wpływ na legitymizację najwyższej instancji sądowniczej w USA.

Analiza empiryczna obejmująca lata 2017-2023 wykazuje dramatyczną zmianę charakteru Shadow Docket. O ile w latach 2001-2017 Departament Sprawiedliwości składał wnioski o pilną pomoc średnio raz na dwa lata, o tyle za prezydentury Trumpa liczba ta wzrosła do 41 wniosków. Szczególnie problematyczne jest to, że 79% decyzji zapadało w podziale ideologicznym 6-3, wzmacniając postrzeganie Sądu jako podmiotu uwikłanego w spory polityczne.

Kryzys legitymacji przejawia się w deficycie transparentności - 68% decyzji nie ujawnia głosów poszczególnych sędziów, a 92% pozbawione jest pisemnego uzasadnienia. Polityzacja kryteriów "pilności" uwidacznia się w selektywnym podejściu do analogicznych spraw, jak pokazują przypadki z Wisconsin i Pensylwanii w 2020 roku. Spadek zaufania społecznego do Sądu Najwyższego z 70% w 2000 roku do 40% w 2023 roku koreluje ze wzrostem wykorzystania tej procedury.

Referat proponuje reformy proceduralne, w tym nowelizację Reguły 22 wymagającą pisemnego uzasadnienia, jawność głosowań oraz utworzenie hierarchii pilności. Jednak restauracja zaufania wymaga nie tylko zmian formalnych, ale odbudowy kultury apolityczności wśród sędziów.

Patryk Superson (1)

1) Uniwersytet Gdański

Polityczne uwarunkowania dla (braku) rozwinięcia wolności druku w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim

Wolność druku w XIX wiecznej dyskusji publicznej stanowiła oś sporu między stanowiskami reakcyjnymi a liberalnymi. Pierwsi twierdzili, iż druk jest narzędziem szerzenia wywrotowych idei, podburzających społeczeństwa do wystąpienia przeciwko władzy, a niczym niekontrolowany, stanowi jedynie źródło nadużyć, natomiast drudzy utrzymywali, że wolność druku jest podstawowym prawem obywatelskim, które gwarantowane być powinno w państwach konstytucyjnych, nie służy do podburzania, a do wyrażania opinii ludzi, a ostatecznym jej celem jest niesienie „światła" społeczeństwom. Problematyka rozwiązania kwestii wolności druku w początkach XIX wieku, nie ominęła również ziem polskich.

Celem niniejszego referatu jest porównanie kwestii rozwinięcia wolności druku w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim. Następnie podjęta zostanie próba ustalenia celów politycznych poszczególnych stronnictw w obu okresach oraz ich konfrontacja, z uwzględnieniem charakteru ustroju obu państw.

e-mail: p.superson.264@studms.ug.edu.pl

Adam Powązka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Polityka równości płci w Szwecji na przestrzeni lat – na ile prawo równościowe przekłada się na realną zmianę społeczną?

Polityka równości płci w Szwecji ma długą historię, sięgającą przełomu XIX i XX wieku, kiedy to kobiety uzyskały prawa wyborcze i zaczęły aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym. Od tego momentu szwedzki system prawny ewoluował, tworząc coraz bardziej kompleksowe ramy prawne, które mają na celu promowanie równych praw i możliwości kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji.

Celem niniejszego referatu jest ukazanie, jak wielowymiarowo i konsekwentnie rozwijana jest polityka równości płci w Szwecji, pokazanie jej ewolucji na przestrzeni lat oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy szwedzkie prawo równościowe przekłada się na realną zmianę społeczną.

W pierwszej części referatu zaprezentowana zostanie analiza kluczowych aktów prawnych kształtujących politykę równości płci w Szwecji: począwszy od art. 2 Konstytucji, poprzez ustawę o zakazie dyskryminacji (Diskrimineringslag 2008:567 z nowelizacją 2014:958), aż po Föräldraledighetslag(1995:584) – ustawę gwarantującą rodzicom równy dostęp do urlopów rodzicielskich i wspierającą równy podział obowiązków wychowawczych. Omówiona zostanie także rola Ombudsmana ds. Równego Traktowania jako instytucji wspierającej realizację polityki równościowej. Następnie zostanie zaprezentowane krótkie porównanie szwedzkiego systemu prawnego z rozwiązaniami obowiązującymi w Polsce, ze wskazaniem na podobieństwa oraz różnice w podejściu do równości płci i ochrony przed dyskryminacją. Na koniec uwaga zostanie skupiona na odpowiedzi na pytanie na ile skuteczna jest prowadzona przez Szwecję polityka równościowa oraz czy przekłada się ona na realne zmiany społeczne.

Email: a.powazka.867@studms.ug.edu.pl

Karolina Sikorska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Prawo jako narzędzie represji i legitymizacji w dyktaturach Franco i Pinocheta – analiza porównawcza systemów prawnych i naruszeń praw człowieka

Dyktatury Francisco Franco w Hiszpanii (1939–1975) i Augusto Pinocheta w Chile (1973–1990) to dwa przykłady reżimów autorytarnych, w których prawo pełniło podwójną funkcję: było zarówno instrumentem represji wobec przeciwników politycznych, jak i narzędziem legitymizacji władzy. Celem wystąpienia jest analiza porównawcza systemów prawnych obu dyktatur, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów ograniczających wolności obywatelskie, prawa karnego stosowanego wobec opozycji oraz amnestionowania zbrodni reżimów. W pierwszej części omówione zostaną kluczowe akty prawne uchwalone w Hiszpanii i Chile w celu utrzymania władzy dyktatorskiej, takie jak „Prawo o odpowiedzialności politycznej" (1939) w Hiszpanii czy konstytucja z 1980 roku w Chile. W drugiej części przedstawiona zostanie skala naruszeń praw człowieka, w tym zbrodnie przeciwko ludzkości, nielegalne aresztowania i wymuszone zaginięcia. Analiza obejmie także mechanizmy prawne zastosowane po upadku dyktatur w celu ich rozliczenia – hiszpańską „pakt o zapomnieniu" oraz dążenia do pociągnięcia Pinocheta do odpowiedzialności międzynarodowej. Wystąpienie ma na celu ukazanie, jak autorytarne reżimy wykorzystują prawo do umacniania swojej władzy i jak różne modele transformacji demokratycznej wpłynęły na współczesne systemy prawne Hiszpanii i Chile.

Kacper Janowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Prawo jako polityczny cep – kontratyp rozkazu w kontekście powojennych procesów zbrodniarzy niemieckich w Polsce.

Referat niniejszy koncentruje się na ocenie postępowań karnych przeprowadzonych przeciw niemieckim zbrodniarzom wojennym w powojennej Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem ustawodawstwa służącego za podstawę normatywną powyższych procesów. Autor poddaje krytycznej analizie akty normatywne, na podstawie których Rzeczpospolita Polska osądziła hitlerowskich zbrodniarzy, skupiając się przede wszystkim na aspekcie prawnomaterialnym, przy czym szczególny nacisk zostanie położony na problematykę kontratypu rozkazu i jego roli w kontekście rozliczania zbrodni nazistowskich w Polsce.

Autor zwróci uwagę na fakt, że przedmiotowe procesy były w pewnym stopniu prowadzone w oderwaniu od naczelnych zasad prawa karnego materialnego, procedury karnej oraz zasady demokratycznego państwa prawa. Autor postara się odpowiedzieć także na pytanie, czy żołnierzom III Rzeszy powinna przysługiwać ochrona wynikająca z kontratypu rozkazu jako podstawa do uniewinnienia w powyższych procesach oraz podejmie aksjologiczne rozważania na temat swoistego uchylenia obowiązywania kontratypu rozkazu w odniesieniu do żołnierzy okupanta, przy jednoczesnym pozostawieniu go do dyspozycji żołnierzy Wojska Polskiego.

Wreszcie autor postara się wykazać, że powojenny ustawodawca wykorzystał prawo jako narzędzie do osiągnięcia politycznego celu jakim był odwet wobec okupanta bez zważania na rzetelne przestrzeganie naczelnych zasad procesu karnego, a także w oparciu o podstawy normatywne, które miały na celu w stosunkowo „toporny” sposób wykreować możliwość skazania oskarżonych.

mgr Konrad Majkowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Relacja pomiędzy prawem a polityką

Celem niniejszego wystąpienia jest zastanowienie się nad relacją pomiędzy prawem a polityką. Czy prawo powinno dominować nad polityką, czy też polityka nad prawem? W mojej opinii zdecydowanie opowiadam się za pierwszą opcją, ponieważ jest ona charakterystyczna dla znakomitej większości współcześnie istniejących państw, szczególnie należących do szeroko pojmowanej cywilizacji zachodniej.

Błażej Kirszenstein (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wpływ religii na regulacje dotyczące statusu osobistego w Izraelu: między tradycją a prawami jednostki

Izrael, mimo że jest demokratycznym państwem prawa, pozostaje ewenementem w świecie zachodnim pod względem regulacji statusu osobistego obywateli. W odróżnieniu od większości państw demokratycznych, na jego terytorium nie istnieje instytucja ślubu cywilnego – małżeństwa, rozwody oraz konwersje religijne podlegają wyłącznej jurysdykcji sądów religijnych odpowiednich dla wyznania danej osoby (żydowskich, muzułmańskich, chrześcijańskich i druzów).Obowiązujący system wywodzi się z osmańskiego modelu milletowego, który został przejęty przez władze Mandatu Palestyńskiego, a po 1948 r. utrzymany przez państwo Izrael w ramach tzw. kompromisu „status quo" zawartego między Dawidem Ben Gurionem a partiami ortodoksyjnymi. Utrwalenie tego porządku wynikało z potrzeby zachowania jedności społecznej, ale w praktyce doprowadziło do sytuacji, w której religijne instytucje sprawują kontrolę nad sferą prywatną życia obywateli.

Referat analizuje konsekwencje tego systemu w świetle prawa krajowego oraz standardów międzynarodowych, takich jak Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Szczególną uwagę poświęcono grupom wykluczonym z dostępu do instytucjonalnego małżeństwa: osobom niewierzącym, parom mieszanych wyznań, obywatelom o nieustalonym statusie religijnym oraz tym, którzy odmawiają zawarcia ślubu przed instytucją religijną. Kluczowym przykładem systemowej opresji są kobiety tzw. agunot, które – pozbawione zgody męża – nie mogą uzyskać rozwodu, co skutkuje ich wieloletnim „uwięzieniem" w religijnym związku małżeńskim.

Odrębna część analizy poświęcona jest mechanizmom politycznym, które utrwalają obowiązujący porządek prawny. Partie religijne, często niezbędne dla stworzenia większości rządowej, skutecznie blokują reformy zmierzające do wprowadzenia ślubu cywilnego. Kontrola nad życiem rodzinnym staje się w ten sposób narzędziem wpływu oraz obrony statusu religii jako podstawowego elementu tożsamości państwowej.

Referat przedstawia także działania Sądu Najwyższego Izraela, który podejmuje próby reinterpretacji obowiązujących norm – m.in. poprzez uznawanie związków zawartych za granicą czy nieformalnych pożycia (yeduim betsibur). Wskazuje jednak, że działania te mają ograniczony zasięg i nie zastępują potrzebnej reformy systemowej. Wnioski prowadzą do refleksji nad granicami wolności jednostki w państwach deklarujących przywiązanie do wartości demokratycznych, a jednocześnie zakorzenionych w religijnej tradycji. Izraelski przykład unaocznia złożoność relacji między świeckością państwa a religijną tożsamością społeczeństwa.

Prawo rzymskie a współczesność

Adam Powązka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Adopcja jako narzędzie polityki rodzinnej i społecznej – od rzymskiego zabezpieczenia linii rodowej do współczesnej ochrony dobra dziecka

Adopcja jako instytucja prawna, pełniła od wieków kluczową rolę w kształtowaniu struktur rodzinnych oraz realizacji celów społecznych i politycznych. W starożytnym Rzymie adopcja była przede wszystkim narzędziem zabezpieczenia ciągłości rodu, utrzymania pozycji społecznej oraz praw majątkowych. Współczesne rozumienie adopcji znacznie wykracza poza tę funkcję, skupiając się przede wszystkim na ochronie dobra dziecka oraz na zapewnieniu mu odpowiedniego środowiska wychowawczego.

Niniejszy referat ma na celu przedstawienie porównawczej analizy adopcji jako instytucji prawnej i społecznej, ukazując jej ewolucję od czasów rzymskich do współczesności. W pierwszej części zostaną omówione cele i mechanizmy adopcji w prawie rzymskim oraz jej społeczny i polityczny kontekst. Druga część poświęcona będzie współczesnym systemom adopcyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem zasady dobra dziecka i obowiązków państwa wobec dzieci w polityce rodzinnej. W końcowej części referatu zostaną podjęte próby odpowiedzi na pytania, w jakim stopniu współczesne systemy prawne odchodzą od koncepcji adopcji jako narzędzia służącego przede wszystkim interesom dorosłych, a także podjęte zostaną refleksje nad przemianami funkcji adopcji i wyzwaniami, które stawia współczesna polityka społeczna wobec tej instytucji.

Email: a.powazka.867@studms.ug.edu.pl

Aleksandra Sidorowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Indignitas – rzymskie korzenie niegodności dziedziczenia w prawie spadkowym a współczesne rozwiązania prawne

Referat dotyczy niegodności dziedziczenia jako jednego z instrumentów ograniczających dziedziczenie lub możliwość zatrzymania dóbr spadkowych. Doświadczenie historyczne prawa rzymskiego dowodzi, iż wykształcenie się tego typu instytucji w prawie cesarskim — *indignitas* — wynikało z dużego stopnia wrażliwości jurystów na sprawiedliwość, w podejściu do prawa spadkowego. Instytucja niegodności dziedziczenia stanowiła wyraz społecznego sprzeciwu, wobec niezasłużonego nabywania przysporzeń majątkowych drogą spadkową i była swego rodzaju sankcją za niepożądane zachowania lub obejście prawa. We współczesnym prawie polskim, o aktualności problematyki niegodności dziedziczenia, świadczy nowelizacja Kodeksu cywilnego, z dnia 28 lipca 2023 r., która poszerzyła art. 928 §1 o nowe przyczyny niegodności dziedziczenia.

W pierwszej części wystąpienia omówiona będzie geneza instytucji rzymskiej *indignitas* oraz jej charakter prawny. W dalszej części analizie poddane zostaną przyczyny niegodności dziedziczenia w prawie rzymskim. Zostaną również poruszone aspekty związane z rozwiązaniami zastosowanymi przez polskiego ustawodawcę, w zakresie spraw niegodności dziedziczenia.

e-mail: aleksandra.sidorowicz@onet.eu

Wojciech Orzeł (1)

1) Uniwersytet Gdański

Problem niewierności w czasach rzymskich i współcześnie

Zagadnienie wierności małżeńskiej, czy, ujmując szeroko, partnerskiej, od wieków nie pozostawało obojętne twórcom prawa. Było tak również w czasach antycznego Rzymu, pomimo zasadniczego liberalizmu w kwestii stosunków małżeńskich. Problem cudzołóstwa był w okresie republiki traktowany w zasadzie jako sprawa prywatna, załatwiana między samymi zainteresowanymi. *Adulterium* mogło być podstawą do *repudium* (odtrącenia żony) w związku z normami obyczajowymi i moralnymi. Karanie pozostawało tylko w gestii *pater familias* w ramach *iudicium domesticum*: w stosunku do córki *in potestate* lub żony *in manu.* Głównym uprawnieniem pozostawała możliwość zabicia żony i cudzołożnika, jeżeli nakryto ich w trakcie czynu cudzołożnego.

Wielką zmianę w rzymskim spojrzeniu na kwestię niewierności przyniosła *lex Iulia de adulteris coercendis,* uchwalona przez Augusta w 18 lub 17 r. p.n.e. W tym akcie pierwszy raz cudzołóstwo karane było publicznie. Ustawa miała na celu represję pozamałżeńskich form relacji seksualnych, które były uznawane za nieakceptowalne przez rzymskie społeczeństwo - szczególnie chodziło zaś o cudzołóstwo.

W dalszej historii cudzołóstwo z reguły przez długi czas wciąż było karane, w Polsce zdepenalizowano je wraz z Kodeksem karnym z 1932 r. Regulacja wierności nie opuściła jednak zupełnie systemu prawa, a wciąż ma swoje miejsce w art. 23 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Co ciekawe, w obecnie procedowanym projekcie Ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich z 18 października 2024 r. postanowiono zastąpić obowiązek wierności bliskim znaczeniowo obowiązkiem lojalności.

W trakcie wystąpienia omówiona zostanie rzymska regulacja problemu niewierności, ze szczególnym uwzględnieniem ustaw Augusta, a także obecne i, potencjalnie, przyszłe spojrzenie na to zagadnienie w prawie polskim. Podjęta zostanie również próba odpowiedzi na pytanie, czy prawo rzymskie stanowi współcześnie przydatne źródło odniesienia dla kwestii wierności?

Hubert Zawadzki (1)

1) Uniwersytet Gdański

Quod ait praetor (…), sic accipere debemus (Ulpian, D. 41, 3, 1, 7) - źródła rzymskie na tle dyskursu wokół artykułu 192 KPC

Skarga windykacyjna stanowi fundament instytucji ochrony prawa własności, a także doskonały przykład świadczący o swego rodzaju nieprzemijalnym charakterze tradycji prawa rzymskiego, bowiem to właśnie w rzymskiej „rei vindicatio" doszukiwać się można genezy roszczenia windykacyjnego z art. 222 §1 KC.

Jednym z najbardziej interesujących problemów procesowych w kontekście skargi wydobywczej, który pojawiał się w źródłach rzymskich jest podstępne wyzbycie się posiadania rzeczy spornej przez pozwanego (dolo desinere possidere). Jak się okazuje, już samo pojęcie „wyzbycia się" czy też „zaprzestania" posiadania rzeczy jest niejednoznaczne i wymagało interpretacji przez magistraturę.

Przedmiotem wystąpienia będzie analiza materiału źródłowego pochodzącego z „Digestów justyniańskich" oraz konstytucji cesarskiej cesarza Aleksandra Sewera z 234 roku w odniesieniu do rozwiązań przyjętych w polskim kodeksie cywilnym oraz kodeksie postępowania cywilnego.

Hubert Zawadzki (1)

1) Uniwersytet Gdański

WYDZIEDZICZENIE BEZ WYDZIEDZICZENIA – SWOBODA KONTRAKTOWANIA WOBEC ZASAD PRAWA SPADKOWEGO NA TLE TRADYCJI ROMANISTYCZNEJ

Pośród norm szeroko pojętego prawa spadkowego znaczenie szczególnie istotne z perspektywy spadkobierców odgrywa instytucja zachowku i wszelkie konsekwencje wynikające z jej funkcjonowania w obrocie prawnym. Spadkodawca dysponuje jednak istotnym narzędziem umożliwiającym mu pozbawić podmiot uprawniony ewentualnego roszczenia o zachowek w postaci instytucji wydziedziczenia, uregulowanej w art. 1008 k.c.

W praktyce prawa pojawia się, jednakże istotny problem, którego rozwiązania, przynajmniej w aspekcie aksjologicznym, nie sposób odszukać w czystej regulacji ustawowej. Okazuje się wszakże, że spadkodawca dysponuje jeszcze jednym, niezwykle silnym środkiem, pozwalającym de facto pozbawić uprawnionego prawa do zachowku w zakresie składnika majątku, który niejednokrotnie stanowi najbardziej wartościowy element substratu zachowku – nieruchomości spadkodawcy. Co jednak najistotniejsze – dochodzi do tego nie na podstawie szczególnej regulacji Księgi Czwartej Kodeksu cywilnego („Spadki"), lecz poprzez dokonanie przez spadkodawcę czynności prawnej – zawarcie umowy dożywocia.

Celem niniejszego wystąpienia będzie przedstawienie istotnych z perspektywy prawa współczesnego problemów związanych z relacją pomiędzy swobodą kontraktowania w zakresie umowy dożywocia a fundamentalnymi zasadami prawa spadkowego, a także usystematyzowanie przedmiotowej problematyki wobec dorobku tradycji prawa rzymskiego oraz jego wybranych instytucji.

Prawo sportowe

mgr Jan Łukaszewicz

Gra nieuprawnionego zawodnika - walkower i co dalej - charakter prawny sankcji walkowera w regulacjach Pomorskiego Związku Piłki Nożnej i Polskiego Związku Piłki Nożnej

Wstęp

Zdefiniowanie prawa sportowego - wskazanie źródeł prawa będących podstawą organizacji rozgrywek w piłkę nożną

Pojęcie zawodnika nieuprawnionego do gry - omówienie pojęcia ”zawodnika nieuprawnionego gry” - uprawnienie zawodnika do gry sensu largo i sensu stricto

Formy reakcji na udział zawodnika nieuprawnionego w zawodach - zastrzeżenie i protest jako odpowiedź na nieprawidłowości w drużynie przeciwnika

Walkower i co dalej?

Przedstawienie ścieżki odwoławczej od decyzji organów wojewódzkiego związku piłki nożnej o nałożeniu walkowera

Charakter prawny sprawy, w której za udział zawodnika nieuprawnionego stosowana jest sankcja walkowera - sprawa „rozgrywkowa”, czy dyscyplinarna?

Rozbieżność w podejściu organów PZPN i Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl

Podsumowanie - wniosek de lege ferenda

Próba zakwalifikowania spraw dotyczących zawodników nieuprawnionych do gry do właściwej kategorii spraw dyscyplinarnych bądź rozgrywkowych.

dr Mariusz Szatkowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Sport w polskim porządku konstytucyjnym

Zagadnienie konstytucyjnego umiejscowienia sportu w systemie prawa Rzeczypospolitej Polskiej rzadko staje się przedmiotem pogłębionej refleksji, mimo że znajduje wyraźne oparcie normatywne w art. 68 ust. 5 Konstytucji RP. Przepis ten stanowi, że „władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży". Choć na pierwszy rzut oka może on sprawiać wrażenie przepisu o charakterze deklaratywnym lub programowym, to w istocie zawiera on wyraźną dyrektywę polityki państwa w zakresie wspierania sportu, wychowania fizycznego i rehabilitacji ruchowej.

Celem wystąpienia jest ukazanie miejsca sportu w polskim porządku konstytucyjnym, zarówno z perspektywy literalnej wykładni art. 68 ust. 5 Konstytucji RP, jak i jego funkcji ustrojowej w kontekście relacji państwo–obywatel–organizacje sportowe. Sport jako przejaw kultury fizycznej zostaje w konstytucji powiązany z wartościami zdrowia publicznego, wychowania młodego pokolenia oraz wspólnotowej integracji. Tym samym, obowiązek wspierania jego rozwoju nabiera waloru nie tylko aksjologicznego, ale także operacyjnego w działalności administracji publicznej.

W referacie omówione zostaną: 1) charakter normatywny art. 68 ust. 5 Konstytucji RP (czy jest to norma programowa, czy dyrektywa celowa), 2) miejsce kultury fizycznej w systemie wartości konstytucyjnych, 3) skutki prawne tego przepisu w praktyce stanowienia i stosowania prawa, w tym dla polityki sportowej państwa oraz finansowania sportu. Podjęta zostanie także próba odpowiedzi na pytanie, czy obecny kształt konstytucyjnego ujęcia sportu jest wystarczający wobec rosnącego znaczenia sportu we współczesnym społeczeństwie.

e-mail: mariusz.szatkowski@ug.edu.pl

Wiktoria Bańka (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

W stronę sprawiedliwego transferu: mechanizmy FIFA na rzecz mniejszych klubów piłkarskich

Ekwiwalent FIFA za wyszkolenie i opłata solidarnościowa FIFA to kluczowe regulacje FIFY, które są formą wsparcia mniejszych klubów sportowych, szkolących piłkarzy. Uregulowania te mają na celu rekompensatę inwestycji w zawodników na początkowych etapach ich kariery mniejszym klubom piłkarskim. W referacie zostaną przedstawione i porównane te dwa mechanizmy. Ekwiwalent FIFA za wyszkolenie można uzyskać w dwóch przypadkach: piłkarz podpisuje pierwszą zawodową umowę oraz gdy zawodnik zmienia klub. Natomiast, opłata solidarnościowa jest należna wszystkim klubom, które szkoliły młodego piłkarza. Obie formy wsparcia są możliwe w przypadku transferów międzynarodowych, chyba że przepisy krajowe przewidują taką możliwość w transakcjach wewnątrzkrajowych. W referacie zostaną omówione podstawy prawne tych regulacji oraz ich geneza. Metody badawcze wykorzystane w referacie obejmują analizę aktów FIFA, a także przegląd dostępnych źródeł naukowych.

Prawo wobec wyzwań współczesnego świata

Anna Domagała (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Adolescent jako świadek małoletni - O wyzwaniach prawnych w procesie przesłuchania z perspektywy psychologii

Celem wystąpienia jest przedstawienie badań z zakresu psychologii sądowej związanch z sugestialnością nastolatków jako potencjalnych świadków naocznych oraz dyskusja nad potrzebą rozdzielenia w literaturze prawa grupy adolescentów od małych dzieci. W świetle prawa świadkiem małoletnim jest osoba poniżej piętnastego roku życia, a protokół NICHD pozwala sędziom w przystępny sposób przeprowadzić procedurę przesłuchania w tej grupie. Jednak z punktu widzenia psychologii rozwojowej istnieją znaczne różnice w percepcji oraz rozwoju społeczno-emocjonalnym dzieci oraz młodzieży. W niniejszym referacie zostanie poruszony temat właściwości psychospołecznych charakterystycznych dla okresu adolescencji, które potencjalnie mogą wpływać na jakość zeznań świadków. Następnie zostaną przedstawione wyniki klasycznych badań eksploatujących sugestialność małoletnich, współczesne eksperymenty dotyczące podatności na sugestie nastolatków oraz wyniki badań własnych z tego zakresu. Na końcu zostaną omówione potencjalne zagrożenia płynące z niedostosowania procedury do wieku oraz zostanie poruszona kwestia możliwości modyfikacji procedur sądowych do potrzeb rozwojowych adolescentów.

mgr Zofia Mykietnik (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dlaczego matriarchat nie przetrwał?

O społecznej przewadze systemu, który nie może wygrać.

W ramach konstruowanej koncepcji badawczej podejmuję próbę konceptualizacji alternatywnej formy państwowości (modelu społeczeństwa), osadzonej w radykalnie feministycznej matrycy organizacji. Proponowany referat ma na celu prezentację autorskiego ujęcia teoretycznego, wypracowanego w toku, realizowanych w ubiegłym roku badań terenowych prowadzonych, na terenach żeńskich wspólnot zakonnych. Konstruowana przeze mnie teoria generatywnej homeostazy matriarchalnej stanowi próbę odpowiedzi na pytanie o systemową nieprzyswajalność porządku matriarchalnego w ramach ekspansywnych struktur patriarchalnych. Model ten, przeciwnie do redukcjonistycznych wyobrażeń o jego utopijnym charakterze, należy rozumieć jako uniwersalistyczny układ społeczny, którego strukturalna logika nie wywodzi się z narzucanej zewnętrznie ideologii, lecz inkorporuje się w sposób oddolny – jako rezultat sprzężenia psychospołecznych interakcji, afektywnych praktyk wspólnotowych oraz uwarunkowań neurobiologicznych. Żeńskie wspólnoty zakonne stanowią w mojej analizie empiryczne egzemplifikacje postulowanej teorii generatywnej homeostazy matriarchalnej – ich praktyki instytucjonalne, mimo formalnej afiliacji wobec silnie zhierarchizowanej i konserwatywnej struktury Kościoła rzymskokatolickiego, lokują się w relatywnej separacji od dominujących reżimów społecznych, reprodukujących post patriarchalne systemy organizacji i władzy. Zaobserwowana w toku badań jakościowych separacja – zarówno o charakterze przestrzennym, jak i strukturalno-instytucjonalnym – generuje warunki sprzyjające konstytuowaniu alternatywnego porządku organizacyjnego, rekonfigurowanego poza dominującym paradygmatem społecznym.

mgr Kacper Stoś (1)

1) Uniwersytet Łódzki

Koncepcja obywatelstwa lokalnego jako systemowa odpowiedź na zmiany społeczne w Polsce. Analiza, ocena i postulaty de lege ferenda

Podmiotowość mieszkańców miast ma długą historię, która sięga początków cywilizacji europejskiej. Obecnie zarówno tendencje globalizacyjne, procesy migracyjne, a także rosnąca świadomość mieszkańców sprzyjająca kształtowaniu patriotyzmu lokalnego sprawiają, że dyskusja o obywatelstwie lokalnym (najczęściej w literaturze nazywanym obywatelstwem miejskim) powraca do głównego nurtu dyskusji nad przyszłością wspólnot samorządowych.

Celem wystąpienia jest usystematyzowanie dorobku literatury oraz próba określenia ram prawnych dla przedmiotowego narzędzia. Piśmiennictwo poświęcone instytucji obywatelstwa lokalnego poszerza się wraz z rosnącym zainteresowaniem tym tematem przedstawicieli nauk społecznych (w szczególności politologów i socjologów), co uzasadnia jednocześnie konieczność stworzenia opracowania skupiającego się na prawnych aspektach tego zagadnienia. Osiągnięcie zamierzonych celów badawczych staje się możliwe dzięki wykorzystaniu metody prawno-dogmatycznej, która służy pogłębionej analizie i ocenie treści obecnie obowiązujących aktów prawnych, a także poglądów przedstawicieli doktryny czy orzecznictwa. Autor formułuje także postulaty *de lege ferenda*, które mogłyby zostać implikowane do polskiego systemu prawnego.

Praktyczny wymiar możliwości zastosowania postulowanych rozwiązań wydaje się tym bardziej istotny gdy zostaje zestawiony z faktyczną skalą problemu wyłączenia części mieszkańców poza nawias wspólnot lokalnych w Polsce. Znacząca część osób mieszkających we współczesnych miastach to migranci, uchodźcy wojenni, studenci i inne osoby wymykające się reżimowi meldunku czy obywatelstwa. Wzrost udziału procentowego obywateli spoza państw UE w ogólnej liczbie mieszkańców polskich miast, a także rosnące znaczenie tych osób we wspólnotach samorządowych sprawia, że niezbędne staje się pochylenie nad statusem prawnym tychże osób. Referat prezentowany w ramach niniejszego streszczenia ma poszukiwać odpowiedzi na ten problem i towarzyszące mu pytanie – jak powinna wyglądać systemowa odpowiedź na zmiany społeczne w Polsce.

Daniel Zero (1)

1) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Między decentralizacją a centralizacją:

kryzysy jako test modelu zespolenia administracyjnego w Polsce

Wystąpienie podejmuje problem adekwatności obecnych ram prawnych i organizacyjnych funkcjonowania służb, inspekcji i straży wobec współczesnych zagrożeń o charakterze systemowym (pandemia, migracje, katastrofy naturalne). Na podstawie analizy przypadków oraz zmian legislacyjnych omówione zostanie zjawisko doraźnego "łatwienia prawa" (specustawy) oraz ograniczenia efektywności zespolenia administracyjnego. Szczególna uwaga zostanie poświęcona roli wojewody jako koordynatora działań w sytuacjach nadzwyczajnych oraz propozycji modelu oceny odporności instytucjonalnej jako postulatu de lege ferenda. Wystąpienie wpisuje się w debatę nad kształtem nowoczesnej, elastycznej i spójnej administracji w warunkach chronicznych kryzysów.

Projekt finansowany ze środków Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu "Perły Nauki", nr projektu PN/01/0286/2022, kwota dofinansowania 199 870,00 zł.

Łukasz Sitkowski (1)

1) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska

„Między teorią a praktyką: Znaczenie dokumentów soft law ONZ dla wolności religii nieletnich w zakładach poprawczych i ich wpływ na ustawodawstwo krajowe"

Wystąpienie poświęcone będzie analizie znaczenia dokumentów soft law ONZ – w szczególności *Zasadom Narodów Zjednoczonych dotyczącym ochrony nieletnich pozbawionych wolności* (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty, przyjęte rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 45/113 z dnia 14 grudnia 1990 r.), *Zasadom minimalnym dotyczących sprawiedliwości wobec* nieletnich (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice – tzw. Pekin Rules, przyjęte rezolucją Zgromadzenia Ogólnego nr 40/33 z dnia 29 listopada 1985 r.*),* oraz *Wytycznym dotyczących alternatywnych środków postępowania wobec nieletnich* (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures – tzw. Tokio Rules, przyjęte rezolucją nr 45/110 z dnia 14 grudnia 1990 r.) – w kontekście wolności religii nieletnich osadzonych w zakładach poprawczych. Mimo braku bezpośredniej mocy wiążącej, dokumenty te wyznaczają standardy międzynarodowe, które wywierają realny wpływ na krajowe systemy prawne, w tym polski system resocjalizacji.

Omówione zostaną również odniesienia do Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (art. 18) oraz Konwencji o prawach dziecka (art. 14), które – choć mają charakter traktatowy – współgrają z normami soft law i wspierają prawo nieletnich do swobodnego wyznawania religii. Prezentacja pokaże, jak wskazówki ONZ w zakresie poszanowania różnorodności religijnej, prywatności i praktyk duchowych wpływają na regulacje krajowe, np. ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, oraz praktyki w zakładach poprawczych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona ograniczeniom i praktycznym wyzwaniom w realizacji tych uprawnień.

Jakub Lewandowski (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Najnowsze zmiany legislacyjne polskiego prawa cywilnego oraz karnego

– przykłady kierunków zmian

Deregulacja oraz „100 postulatów na 100 dni" to propozycje zmian, które znacząco wpłynęły na szybkość rządowego procesu legislacyjnego w Polsce. Projektowane zmiany prawa szczególnie dotyczą prawa materialnego cywilnego oraz karnego. Projekt ustawy technicznej (UD153) dot. m.in. usunięcia zmian w KK, które – jak wskazano: „są regulacjami kontrowersyjnymi, sprzecznymi z normami konstytucyjnymi i międzynarodowymi oraz naruszającymi standard racjonalnego prawa". W wykazie prac RCL znajduje się kilka innych projektów zmian przepisów karnych, które dotyczą m.in. korupcji, przestępców drogowych czy osób dokonujących napaści na personel ratownictwa medycznego. Kolejno, w zakresie prawa cywilnego, projektowane zmiany KC są znaczące. Projekty RCL dotyczą m.in. ubezwłasnowolnień, długów spadkowych oraz wprowadzenia podpisu osobistego jako jednej z postaci elektronicznej formy czynności prawnej. W prawie cywilnym planowane są również rozwody przed USC, zmiana prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego oraz zmiany w zakresie funkcjonowania portalów informacyjnych dla pełnomocników. Wyżej wymienione zaproponowane kierunki zmian wpisują się w – zakładane – standardy prawa państwa opiekuńczego, wyrozumiałego, lecz sprawiedliwego.

e-mail: jakub.lewandowski.kontakt@gmail.com

Iga Dybowska (1)
1) Uniwersytet Gdański

Nowe technologie, nowe ryzyka – odpowiedzialność prawna za szkody wyrządzone przez AI w medycynie

Referat podejmuje problematykę odpowiedzialności prawnej producentów systemów sztucznej inteligencji wykorzystywanych w medycynie. Zagadnienie to jest istotne z powodu trudności w dochodzeniu roszczeń przez osoby poszkodowane w wyniku działania wadliwego oprogramowania. Powszechne zastosowanie nowych technologii w sektorze ochrony zdrowia powoduje, że określenie ram prawnych odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez produkty cyfrowe, w tym systemy AI staje się nie tylko pożądane, ale i konieczne.

Do dnia 9 grudnia 2026 roku wszystkie państwa członkowskie są obowiązane do implementacji nowej dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za produkt niebezpieczny (PLD), która zastąpi obowiązującą od niemal czterech dekad starszą wersję dokumentu. Celem nowego aktu prawnego jest dostosowanie regulacji prawnych dot. produktu niebezpiecznego do wyzwań stawianych przez nowe technologie.

W moim wystąpieniu postaram się odpowiedzieć na pytanie czy przepisy zawarte w nowej dyrektywie w wystarczający sposób chronią podmioty zaangażowane w proces leczenia z wykorzystywaniem nowych technologii.

W referacie przeanalizuję kto i w jakim zakresie w świetle nowej dyrektywy poniesie odpowiedzialność za szkody wynikające z wadliwości oprogramowania, stosowanego w ochronie zdrowia. W tym kontekście zwrócę uwagę na zagadnienie cyberataków, tzw. efektu czarnej skrzynki oraz ograniczoną przejrzystość algorytmów decyzyjnych systemów AI.

Propozycje rozwiązań prawnych zawarte w PLD zostaną zestawione z ich praktycznym zastosowaniem w postaci rozwiązywania konkretnych problemów lekarzy, szpitali i pacjentów.

Katarzyna Krupska (1)

1) Uniwersytet w Białymstoku

Oznaczenia geograficzne jako element strategii i polityk Unii Europejskiej

Oznaczenia geograficzne odgrywają kluczową rolę w systemie jakościowym Unii Europejskiej, stanowiąc narzędzie ochrony produktów rolnych, win i napojów spirytusowych, których jakość, cechy charakterystyczne lub renoma wynikają z czynników naturalnych i ludzkich związanych z ich miejscem pochodzenia. W wystąpieniu poddane zostanie analizie, w jaki sposób oznaczenia geograficzne przyczyniają się do zapewnienia jakości i różnorodności produkcji rolnej, sprawiedliwego wynagradzania producentów, ochrony ich praw własności intelektualnej oraz budowania zaufania konsumentów do żywności. Szczególny nacisk położono na rolę oznaczeń geograficznych w przechodzeniu na zrównoważone systemy żywnościowe oraz strategii Europejskiego Zielonego Ładu oraz Od pola do stołu, a także Wspólnej Polityki Rolnej. Celem artykułu jest ukazanie roli oznaczeń geograficznych jako elementu wspierającego realizację strategicznych celów polityki Unii Europejskiej, w tym wspólnej polityki rolnej (WPR), Europejskiego Zielonego Ładu oraz strategii „Od pola do stołu". Punktem. wyjścia do dokonania oceny będą ocena obowiązujących w tym zakresie przepisów oraz projekty zmian w prawie Unii Europejskiej oraz analiza strategii Unii Europejskiej.

Błażej Kirszenstein (1)

1)Uniwersytet Gdański

Pandemia jako test systemów ochrony zdrowia: porównanie Izraela i USA

Pandemia COVID-19 obnażyła istotne różnice w funkcjonowaniu systemów ochrony zdrowia, stając się nie tylko testem ich wydolności, lecz także sprawdzianem zdolności do szybkiej adaptacji, koordynacji instytucjonalnej i sprawiedliwej alokacji zasobów. Celem referatu jest porównanie odpowiedzi dwóch kontrastujących modeli – publicznego, scentralizowanego systemu izraelskiego oraz zdecentralizowanego, silnie zdominowanego przez sektor prywatny systemu amerykańskiego – na kryzys wywołany pandemią.

Analiza koncentruje się na pięciu kluczowych obszarach: tempie i zakresie kampanii szczepień, dostępności testów diagnostycznych, organizacji opieki szpitalnej (w tym zarządzaniu łóżkami i personelem), poziomie koordynacji między podmiotami systemu oraz końcowych efektach zdrowotnych, takich jak wskaźniki śmiertelności i hospitalizacji. Metodologia oparta jest na analizie porównawczej danych empirycznych pochodzących z baz WHO, OECD i CDC oraz na przeglądzie oficjalnych dokumentów rządowych i analiz polityki zdrowotnej.

W badaniu wykazano, że Izrael – dzięki istnieniu czterech funduszy chorobowych, wysokiemu stopniowi cyfryzacji służby zdrowia i znacznemu poziomowi zaufania społecznego – zdołał skutecznie skoordynować działania w zakresie testowania, izolacji i szczepień, osiągając jedne z najlepszych wyników na świecie we wczesnych etapach pandemii. W Stanach Zjednoczonych natomiast decentralizacja kompetencji, brak jednolitej strategii federalnej, silne zróżnicowanie regionalne oraz dominacja prywatnych ubezpieczycieli i świadczeniodawców prowadziły do fragmentarycznych działań, poważnych nierówności w dostępie do opieki oraz przeciążenia lokalnych struktur.

Referat pokazuje, że odporność systemu zdrowotnego w warunkach globalnego kryzysu nie zależy jedynie od wielkości nakładów finansowych, ale przede wszystkim od jakości struktury instytucjonalnej, zdolności koordynacyjnych i społecznej spójności. Studium przypadku Izraela i USA pozwala lepiej zrozumieć, które elementy systemów ochrony zdrowia zwiększają ich skuteczność i elastyczność w obliczu przyszłych zagrożeń zdrowotnych.

Stanisław Korzeniewski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Prawo wobec zmiany klimatu – prawo człowieka do czystego środowiska w Unii Europejskiej

Celem referatu jest próba spojrzenia na zdefiniowanie prawa człowieka do czystego środowiska z perspektywy jednostki. W dobie postępującej zmiany klimatu, jest to jedno z ważniejszych praw podstawowych dla przedstawicieli młodego pokolenia – tzw. pokolenia Z (*ang. Gen. Z*). Podstawą będzie próba weryfikacji obecnego brzmienia art. 37 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w porównaniu z brzmieniem zaproponowanym przez Ferdinanda von Schiracha w jego publikacji pt. „Każdy Człowiek", stanowiącej postulat unowocześnienie katalogu Karty Praw Podstawowych UE. Analiza orzecznictwa sądów europejskich oraz poglądów doktryny będzie próbą odpowiedzi na pytanie czy istnieje realna potrzeba aktualizacji prawa do czystego środowiska w Unii Europejskiej.

Amelia Krużyńska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Prawo w świecie wielu moralności: wyzwania społeczne i aksjologiczne

Rozważania nad relacją moralności publicznej i prawa są nieuniknione w obliczu stale rozwijającego się społeczeństwa. Nabierają one także nowego znaczenia w kontekście współczesnego pluralizmu moralnego i społecznej dezintegracji. Współcześnie ustawodawca prowadząc politykę prawa staje przed wyzwaniem rozpoznania ogólnych właściwości zjawisk i procesów społecznych, w których tworzone prawo będzie działać oraz poznania mechanizmów działania prawa na moralność publiczną.

Pojęcia legitymizacji prawa i szacunku wobec prawa wobec multicentrycznosci systemów moralnych stanowią zainteresowanie filozofów i socjologów. Ronald Dworkin rozważa pozycję prawodawcy wobec potencjalnej „powszechnej moralności" (czy moralnego konsensusu) - stwierdza, że racjonalny ustawodawca posiada zdolność oceny reakcji społecznej na daną praktykę. Dworkin odróżnia polityczną strategię od sprawiedliwości oraz fakty z życia politycznego od zasad politycznej moralności, i przedstawia pogląd, że prawodawca, świadomy społecznej niechęci, jest zobowiązany zbadać także zasadność społecznego konsensusu. Zakres oddziaływania „powszechnej moralności" współistnieje więc z prawodawcą, który kształtując prawo według tej moralności bądź przeciwko niej działa w sposób racjonalny, ale i polityczny.

W obliczu postępującej multicentryczności systemów moralnych współczesne prawo staje przed wyzwaniem nie tylko adaptacji do zmieniającego się otoczenia społecznego, lecz także redefinicji swojej legitymizacji wobec coraz mniej jednorodnej moralności publicznej. Pojawia się pytanie, czy w takich warunkach nadal możliwy jest moralny obowiązek respektowania prawa – czy też rośnie przestrzeń dla obywatelskiego nieposłuszeństwa jako wyrazu sprzeciwu wobec norm tracących moralne zakorzenienie. Odwołując się do dworkinowskiej koncepcji wspólnoty politycznej i jego rozważań nad uzasadnionym sprzeciwem wobec prawa, referat zmierzy się z problemem, w jakim zakresie prawo może być neutralne, a w jakim musi pozostać wyrazem moralności dominującej lub wspólnej. W warunkach narastającego pluralizmu i społecznej dezintegracji pytanie o legitymizację prawa i granice posłuszeństwa obywatelskiego staje się nie tylko teoretycznym wyzwaniem, lecz również praktycznym testem trwałości porządku demokratycznego.

Anna Kufel (1)

1)Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Regulacja sztucznej inteligencji w Unii Europejskiej – analiza AI Act

Unia Europejska od lat odgrywa rolę globalnego lidera w zakresie kształtowania ram prawnych dla nowych technologii. Tak było w przypadku ochrony danych osobowych (RODO), tak też dzieje się obecnie w odniesieniu do sztucznej inteligencji (AI). UE jako pierwsza na świecie opracowała i przyjęła kompleksową regulację dotyczącą rozwoju, wdrażania i stosowania systemów AI – AI Act, czyli Akt o sztucznej inteligencji. Celem mojego wystąpienia jest przybliżenie istoty tego aktu prawnego, jego struktury, celów oraz praktycznych konsekwencji, jakie niesie zarówno dla twórców technologii, jak i ich użytkowników.

W referacie przedstawione zostaną główne założenia AI Act, w tym oparcie regulacji na analizie poziomu ryzyka. Akt wprowadza podział systemów AI na cztery kategorie: niedopuszczalne, wysokiego, średniego i minimalnego ryzyka – każda z tych grup wiąże się z odmiennymi obowiązkami prawnymi, od całkowitego zakazu stosowania po obowiązek informowania użytkownika o interakcji z maszyną. Przeanalizowane zostaną także nowe obowiązki dotyczące tzw. systemów ogólnego przeznaczenia, w tym modeli generatywnych takich jak ChatGPT, oraz wynikające z nich wyzwania dla producentów i dostawców AI.

Ponadto omówione zostaną kwestie organizacyjne dotyczące utworzenia krajowych organów nadzoru oraz Europejskiej Rady ds. AI, a także sankcje przewidziane za naruszenie przepisów. Szczególną uwagę poświęcę wpływowi AI Act na krajowe systemy prawne. Celem wystąpienia jest zaprezentowanie AI Act jako pionierskiej i potrzebnej inicjatywy, ale i też refleksja nad jej skutecznością i potencjalnym wpływem na tempo innowacji w Europie.

mgr Juliusz Mroziński (1)

1)Uniwersytet Wrocławski

„Trik konstytucyjny" jako komponenta polskiej tradycji prawnej

Historia rozwoju ustroju Polski naznaczona jest rozwiązaniami tyle rewolucyjnymi, ile wątpliwymi z punktu widzenia zasad ściśle rozumianego państwa prawnego. Taktyki przezwyciężania wszelkich możliwych sytuacji kryzysowych – od klęsk żywiołowych po wojny – stanowiły odpowiedź na wyzwania rzucane polskiemu ustrojodawcy przez niejednokrotnie brutalną współczesność. Na tle dorobku europejskiej kultury prawnej te niekiedy wyjątkowo swoiste, graniczące z deliktami konstytucyjnymi rozwiązania, „triki konstytucyjne", stanowią intrygujący element lokalnego folkloru prawnego. W niniejszym referacie analizie poddaję zjawisko doraźnej, materialnej i formalnej zmiany szeroko rozumianej polskiej konstytucji zorientowanej na pilne osiągnięcie celu o istotnej doniosłości społecznej. Tak rozumiany „trik konstytucyjny" badam pod względem jego znaczenia dla kierunku rozwoju rodzimej teorii prawa konstytucyjnego. Za Andrzejem Szmytem przyjmuję, że przejawem brawurowego podejścia legislatora do fundamentów systemu prawnego w Rzeczypospolitej były tak niepostrzeżenie wprowadzane rewizje ustroju (Konstytucja 3 maja, Konstytucja kwietniowa), jak i zmiany wchodzące w życie na skutek uchwalonych ustaw zwykłych, praktyki ustrojowej, orzeczniczej i politycznej. Wybrane przypadki poddaję analizie pogłębionej przy zastosowaniu metod teoretycznych: historycznoprawnej, aksjologicznej, komparatystycznej i opisowej. Konkludując, staram się naświetlić konstytucyjne *apices iuris*, które miały największy wpływ na ukształtowanie ustroju III Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę ich skutki społeczne.

Autor ubiega się o dofinansowanie ze środków Rady Doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego.

lic. Aleksander Grygier (1)

1) Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu

Współczesne wyzwania prawa hazardowego - brak adekwatności legislacji do stopnia rozwoju i poziomu zmienności przestępczości hazardowej

Przedmiotem niniejszego referatu jest problematyka braku adekwatności legislacji do stopnia rozwoju i poziomu zmienności przestępczości hazardowej.

W ramach poruszanej problematyki omówione zostaną najczęściej stosowane praktyki przez przestępców hazardowych, odpowiedzialność karno-skarbowa operatorów hazardowych za organizowanie internetowych gier hazardowych (w szczególności świadczenia usługi kasyna online) wbrew przepisom ustawy oraz warunkom koncesji, a także odpowiedzialność uczestników za udział w zagranicznej grze hazardowej na terenie Polski.

Jednym z głównych celów wystąpienia jest ukazanie skali funkcjonowania nielegalnych serwisów e-hazardowych na terenie Polski. W ramach ukazania skali zjawiska zostanie omówione badanie 70 serwisów e-hazardowych oferujących usługę kasyna online na terytorium Polski, które zostało przeprowadzone w 2023 r. Celem badania była weryfikacja stosowanych praktyk przez operatorów stron e-hazardowych oraz legalności działania serwisów. Z badania wynika, że 97% kasyn online świadczących swoje usługi na terenie Polski prowadzi działalność nielegalnie.

W odniesieniu do w/w badania zostanie poruszona problematyka skuteczności zwalczania nielegalnych gier hazardowych przez organy ścigania. Omówione zostaną kodeksowe, jak i pozakodeksowe środki zwalczania nielegalnych gier hazardowych. W celu ukazania niskiej skuteczności zwalczania przestępczości hazardowej zostanie zaprezentowane badanie skuteczności blokowania nielegalnych serwisów hazardowych przez uprawnione organy, które zostało przeprowadzone w 2025r. Z badania wynika, że skuteczność Rejestru Ministra Finansów służącego do blokowania nielegalnych serwisów hazardowych wynosi zaledwie 34%.

W celu podkreślenia wyzwania, jakie stanowi prawo hazardowe we współczesnym świecie, przedstawione zostanie badanie ankietowe przeprowadzone metodą PAPI wśród uczniów szkoły podstawowej. Badanie ukazuje trend, że małoletni korzystają z usług internetowych kasyn gry.

W ramach podsumowania referatu zostanie zaproponowana nowelizacja ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. 2009 Nr 201 poz. 1540) w zakresie ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami operatorów gier hazardowych, w tym małoletnich oraz skuteczniejszego zwalczania i przeciwdziałania przestępczości hazardowej.

e-mail: aleksander.grygier.kontakt@gmail.com

Rethinking mental health

lic. Anna Cybulska (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Medically Diagnosed Divergence. Self-Advocates in the Face of Multiple Discourses on ADHD.

The topic of adult ADHD is becoming increasingly present in the media, with public advocacy by individuals with this diagnosis playing a significant role. The aim of this study is to explore how these individuals, known as self-advocates, perceive their own ADHD in relation to various, often competing, perspectives. Three discourses on ADHD are identified: the (bio)medical, therapeutic, and emancipatory discourse, each of which can lead to tensions and contradictions. To better understand these discourses, three theoretical frameworks are used: the theory of (bio)medicalization, therapeutic culture, and the theory of neurodiversity. An analysis of six in-depth interviews with self-advocates showed that the different ways of thinking about ADHD often overlap, and in some cases, this led to clear tensions between seeing ADHD as a difference and seeing it as a disorder. A closer examination of this phenomenon allows for a deeper understanding of the dynamic shifts in how mental health is conceptualized.

Emilia Niedźwiecka (1), Michał Radzikowski (1), Iga Włodarczyk (1), Jakub Tomczyk (1), dr n. med. Alicja Karwowska (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Through the forest to health - a path to mental well-being

In response to numerous reports highlighting the deteriorating mental health of young people, a survey was conducted among students from 24 medical universities in Poland. The results clearly indicated high levels of psychological load, stress, and decreased well-being. In response to these findings, a series of mental health support activities were organized in a forest environment.

The project consisted of four events: a guided walk with a forester, canvas painting, an outdoor field game, and sports activities – all of which took place in the forest. Each activity was designed to reduce stress, improve mood, and enhance participants' overall sense of well-being. Before and after each event, participants completed questionnaires assessing their mood and mental state, allowing for a direct evaluation of the effectiveness of each activity.

The project also aimed to emphasize the health-promoting impact of the forest as a space that supports psychological regeneration. The analysis of the results showed an improvement in participants' well-being after each event, suggesting that contact with nature – especially through structured activities – can be an effective and accessible tool for supporting the mental health of young people.

The conclusions drawn from the study highlight both the significance and effectiveness of such initiatives and indicate the need for similar actions in the future.

lic. Kinga Petryka (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

When Ownership Fails: The Consequences of Pathologising Thought Insertion and Disturbed Mental Ownership

This talk critically examines the psychiatric framing of thought insertion, the experience that certain thoughts are not one's own, as a symptom of disrupted mental ownership. While dominant biomedical models conceptualise such phenomena as evidence of cognitive dysfunction, I argue that this interpretation is not epistemically neutral. Drawing on Miranda Fricker's notions of testimonial and hermeneutical injustice, as well as Ian Hacking's theory of looping effects, I show how psychiatric diagnosis not only classifies but actively reshapes the experience it claims to describe. Clinical responses often delegitimise first-person accounts, foreclosing alternative interpretive frameworks and pathologising ambiguity in advance. Moreover, antipsychotic treatment aimed at restoring agency may paradoxically reinforce disownership through emotional numbing and cognitive detachment. In contrast, I explore counter-hegemonic practices such as the Hearing Voices Network and Open Dialogue, which resist interpretive domination and enable shared meaning-making. These approaches reveal that mental disownership may be a response to relational or structural rupture, not merely a symptom of disorder. Ultimately, I argue that what is at stake is not simply how experiences are named, but who holds the authority to name them, and under what conditions.

Udział w konferencji jest finansowany ze środków Inicjatywa Doskonałości - Uniwersytet Jagielloński

mgr Kamila Sap (1)

1) Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

When Suffering, Sadness, and Anger Become a Diagnosis: A Reflection on the Medicalization of Human Experience

Medicalization is often described as the process through which certain aspects of human life begin to be viewed and treated as medical problems. The definition of "mental health" grounded in the biomedical model plays a significant role in the widespread medicalization of human experiences and life challenges. Rather than approaching psychological suffering within a broader social, cultural, political, or existential context, it is often framed in terms of presumed biological dysfunctions. This approach leads to the individualization of social problems and the neglect of experiences such as poverty, violence, bullying, and other forms of structural or interpersonal abuse. Emotional and behavioral responses to such circumstances may then be classified as "mental disorders", rather than being recognized – as British psychiatrist Joanna Moncrieff suggests – as "a barometer of our lives; they tell us that something needs changing". This presentation will examine how labeling individuals in response to human suffering contributes to stigma and other negative consequences. This is especially important in light of studies showing that, for some individuals, the diagnosis itself can be more distressing than the symptoms.

e-mail: kamilasap0709@gmail.com

Rynki finansowe - wyzwania inwestycyjne

dr inż. Krzysztof Podgórski (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Analiza wpływu cykli prezydenckich w Stanach Zjednoczonych na rynek akcji

Amerykański rynek akcji wykazuje systematyczne wzorce w cyklach prezydenckich, charakteryzując się
wyższymi stopami zwrotu w drugiej połowie kadencji oraz lepszymi wynikami podczas prezydentury Demokratów (9-10.69%) niż Republikanów (1.69%). Cykle prezydenckie w Stanach Zjednoczonych są powiązane z systematycznymi zmianami zwrotów z rynku akcji. Niektóre badania pokazują, że wyniki rynkowe są niższe w pierwszej połowie kadencji prezydenckiej i wyższe w drugiej połowie, przy czym istnieją dowody na to, że zwroty osiągają szczyt w trzecim roku lub w roku przedwyborczym. Na przykład Benenson (2020) dokumentuje wyraźnie wyższy wzrost w roku przedwyborczym, a Beyer i in. (2008) zauważają poprawę wyników w późniejszej fazie kadencji. Wong i McAleer (2009) oraz Hensel i Ziemba (1995) dostarczają statystycznie istotnego wsparcia dla tych cyklicznych trendów. Porównania między administracjami wskazują, że zwroty podczas prezydentur Demokratów często przewyższają te podczas prezydentur Republikanów. Santa-Clara i Valkanov (2000, 2003) podają ważone wartością nadwyżkowe zwroty na poziomie 9–10,69%, w przypadku administracji Demokratów, w porównaniu z 1,69% w przypadku administracji Republikanów. Inne badania wskazują na szybszy wzrost rynku i wyższe alokacje akcji inwestorów, pod przywództwem Demokratów, podczas gdy niektóre podkreślają ryzyka sektorowe i różnice w wynikach klas aktywów. Wyniki te sugerują, że cykle prezydenckie w USA korelują z przewidywalnymi zmianami w zwrotach z rynku akcji i profilach ryzyka, co odzwierciedlają liczne badania empiryczne. Celem badania jest analiza wpływu cykli politycznych w Stanach Zjednoczonych na rynek akcji, z uwzględnieniem różnych sektorów. Próbę badawczą będą stanowiły indeksy sektorowe oraz ewentualnie konkretne spółki. W ramach metod badawczych wykorzystane zostaną narzędzia statystyczne, w tym analizy szeregów stóp zwrotu.

Finansowanie: dr inż. Krzysztof Podgórski – projekt indywidualny młodzi naukowcy

e-mail: krzysztof.podgorski@uekat.pl

mgr Wojciech Chudziński (1), dr Mateusz Czerwiński (1),

1) Uniwersytet Szczeciński

Leasing zwrotny w spółkach z GPW w latach 2004-2024: perspektywa inwestorów

W ostatniej dekadzie odnotowano istotny wzrost dostępności kapitału, co przełożyło się na spadek liczby przedsiębiorców wskazujących ten czynnik jako kluczowe wyzwanie w prowadzeniu działalności gospodarczej. Zmiana ta mogła również oddziaływać na decyzje inwestorów, dla których informacje dotyczące pozyskiwania kapitału stopniowo traciły na znaczeniu. W związku z tym przeprowadzono analizę nadzwyczajnych stóp zwrotu związanych z publikacjami spółek giełdowych dotyczącymi transakcji leasingu zwrotnego. Pomimo relatywnie niewielkiej popularności tej formy finansowania, została ona wybrana ze względu na jej bezpośredni związek z działalnością operacyjną przedsiębiorstw. Wyniki analizy wskazują, że istotne nadzwyczajne stopy zwrotu w oknie t(0,+1) występują wyłącznie po ogłoszeniu zawarcia umowy leasingu zwrotnego. Ponadto zaobserwowano zmianę reakcji inwestorów na tego typu komunikaty w analizowanym okresie – w latach 2014–2024 nadzwyczajne stopy zwrotu były istotnie wyższe niż w latach 2004–2013.

Informacja o finansowaniu: Badanie zostało częściowo dofinansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach realizacji projektu pt. Wpływ transakcji leasingu zwrotnego na wartość rynkową i wyniki finansowe przedsiębiorstw (nr umowy: 2015/19/N/HS4/03029).

dr Diana Kral-Grabka (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Modyfikacja wskaźników analizy technicznej jako potencjalna metoda optymalizacji zysków z inwestycji: studium przypadku na przykładzie globalnych indeksów giełdowych

Celem niniejszej pracy jest ocena możliwości modyfikacji wskaźników analizy technicznej w kontekście maksymalizacji zysków z inwestycji w indeksy giełdowe o globalnym zasięgu. Podjęto próbę identyfikacji skutecznych strategii, które mogą wynikać z modyfikacji parametrów wskaźników, ich zastosowań oraz integracji z różnorodnymi modelami decyzyjnymi. Na potrzeby badania analizowane są dane empiryczne oraz wykorzystane są narzędzia statystyczne w celu oceny efektywności zmienionych wskaźników. Wyniki analizy mogą służyć jako podstawa dla praktyków rynku kapitałowego do implementacji innowacyjnych technik inwestycyjnych.

e-mail: diana.kral-grabka@uekat.pl

lic. Maciej Kubica (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Polityka pieniężna a rynek kapitałowy: wpływ szoków monetarnych na wycenę akcji

Referat podejmuje problematykę wpływu polityki monetarnej na wycenę akcji, ze szczególnym uwzględnieniem nieoczekiwanego komponentu decyzji władz monetarnych. Praca opisuje przeprowadzone badanie empiryczne, mające na celu weryfikację wpływu nieoczekiwanych zmian stopy procentowej na wycenę akcji w Stanach Zjednoczonych. Poruszona zostaje metodologia wyznaczania zaskoczeń rynkowych na podstawie kontraktów futures oraz metodyka event study, która pozwala na zbadanie reakcji rynków na decyzje banku centralnego. Wyniki przeprowadzonego badania wskazują na istotny wpływ nieoczekiwanych decyzji władz monetarnych na wycenę akcji, szczególnie gdy dana decyzja stanowi odwrócenie dotychczasowego trendu zmian stóp procentowych.

dr Mateusz Muszyński (1)
1) Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Wskaźnik Finansowania Długoterminowego (WFD) w świetle rekomendacji KNF – ujęcie regulacyjne dla polskiego sektora bankowego

W artykule analizowane są regulacyjne aspekty wprowadzenia Wskaźnika Finansowania Długoterminowego (WFD) przez Komisję Nadzoru Finansowego w polskim sektorze bankowym, ze szczególnym uwzględnieniem rekomendacji dotyczących struktury finansowania kredytów hipotecznych. Celem wprowadzenia WFD jest ograniczenie ryzyka związanego z dominującym finansowaniem kredytów hipotecznych za pomocą depozytów krótkoterminowych, co może prowadzić do niedopasowania terminowego aktywów i pasywów banków. KNF oczekuje, że od 31 grudnia 2026 roku banki będą zobowiązane utrzymywać WFD na poziomie co najmniej 40%, co ma sprzyjać stabilności finansowej sektora bankowego.

W artykule przedstawiono również potencjalne konsekwencje wprowadzenia WFD, takie jak konieczność emisji nowych instrumentów dłużnych, w tym listów zastawnych, co może wiązać się z dodatkowymi kosztami dla banków. Dzięki stabilniejszej strukturze finansowania, banki osiągnąć mogą jedak korzyści w postaci obniżenia kosztów hedgingu oraz zwiększenia atrakcyjności kredytów hipotecznych z okresowo stałą stopą procentową.

Analiza wskazuje, że implementacja WFD stanowi istotny krok w kierunku zwiększenia odporności polskiego sektora bankowego na wstrząsy makroekonomiczne, choć jej sukces będzie zależał od efektywności wprowadzenia nowych instrumentów finansowych oraz adaptacji banków do zmieniających się wymogów regulacyjnych.

Sądowo-seksuologiczne aspekty oceny funkcjonowania człowieka

mgr Kacper Gargul (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dobrostan psychiczny, samoocena osób cierpiących na Zespół zaburzeń seksualnych po SSRI

Zespół zaburzeń seksualnych po SSRI (PSSD, Post-SSRI Syndrome) stanowi powikłanie związane z farmakoterapią inhibitorami wychwytu zwrotnego serotoniny. Charakteryzuje się występowaniem różnorodnych dysfunkcji seksualnych, które utrzymują się po zakończeniu leczenia farmakologicznego i wpływają nie tylko na funkcjonowanie seksualne, ale również na takie aspekty jak dobrostan psychiczny i samoocena pacjentów. Celem niniejszego wystąpienia jest analiza psychologicznych uwarunkowań towarzyszących PSSD, a także przedstawienie aktualnego stanu wiedzy, w tym wyników dotychczasowych badań własnych. W wystąpieniu uwzględniono czynniki związane z dobrostanem, samooceną oraz inne cechy psychologiczne osób zmagających się z PSSD, w tym ich perspektywę własną. Dotychczasowe dane i uzyskane wyniki wskazują na istotne powiązania między objawami i trwaniem PSSD a poczuciem własnej wartości czy specyficznymi profilami psychologicznymi, co może mieć znaczenie kliniczne w diagnozie i dalszej pracy terapeutycznej.

lic. Paweł Taradejna (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Poza męską zasadą przyjemności. Kobiece strategie poruszania się po pornograficznym uniwersum – przykład pornografii lesbijskiej i amatorskiej.

Artykuł podejmuje się analizy poszczególnych strategii konsumpcji internetowej pornografii wśród młodych kobiet (20–25 lat) w kontekście feministycznych dyskursów dotyczących seksualności i płci. Badanie, oparte na 10 wywiadach jakościowych, identyfikuje determinanty wyboru pornograficznych kategorii, ze szczególnym uwzględnieniem pornografii lesbijskiej i amatorskiej. Wyniki wskazują, że biorące udział w badaniu kobiety preferują obie z nich ze względu na obecne: skupienie na kobiecej przyjemności, autentyczność, możliwość utożsamienia oraz brak fallocentrycznych narracji charakterystycznych dla mainstreamowej pornografii. Analiza ujawnia również ambiwalentny stosunek użytkowniczek do pornografii, łączący krytykę jej patriarchalnych struktur z pragnieniem seksualnej ekspresji. Artykuł wpisuje się w szerszą debatę na temat pornografii jako narzędzia opresji lub seksualnego wyzwolenia, zapoczątkowaną przez zachodnie feministki w latach 70. XX wieku, proponując perspektywę rozumiejącą i krytyczną.

e-mail: paweltaradejna@gmail.com

Jakub Dombrowski (1), prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska (1), dr Joanna Główczewska (1), Julia Janik (1), Kinga Chełstowska (1), Natalia Apiecionek (1)

1) Uniwersytet Gdański

Przestępstwa seksualne wobec nieletnich – znaczenie lęku seksualnego i kontroli seksualnej w regulacji zachowania sprawców

Sprawcy przestępstw seksualnych wobec nieletnich nie stanowią grupy homogenicznej, co było powodem utworzenia ich wielu typologii. W badaniach nad tą grupą udało się natomiast wyłonić szereg czynników środowiskowych, poznawczych czy też emocjonalnych, różnicujących ją od ogólnej populacji. Wśród przestępców seksualnych wobec nieletnich można jednak stwierdzić występowanie niskich kompetencji społecznych, wysokiego poziomu dystresu, lęku przed intymnością oraz poczucia braku kontroli nad własnym zachowaniem. Przedstawione badanie ma na celu pogłębienie wiedzy o mechanizmach regulacji zachowania sprawców przestępstw seksualnych wobec nieletnich poprzez analizę natężenia lęku seksualnego oraz umiejscowienia kontroli seksualnej. Wykorzystanym narzędziem był Wielowymiarowy Kwestionariusz Seksualności (MSQ) w polskiej adaptacji J. Jastrzębskiego (2017). W badaniu uzyskano istotne wyniki w zakresie wewnętrznej kontroli seksualnej. Dane otrzymane w badaniu mają niewątpliwą wartość aplikacyjną w projektowaniu nowych, bardziej efektywnych metod terapii sprawców przestępstw seksualnych.

Słowa kluczowe: przestępcy seksualni, kontrola seksualna, lęk seksualny

e-mail: j.dombrowski.337@studms.ug.edu.pl

Agata Leśnicka (1), Aleksandra Lewandowska-Walter (1)

1) Uniwersytet Gdański

Romeo i Julia w układzie równań – zastosowanie różniczek do opisu relacji romantycznych

Wprowadzenie i cel: Na wiele lat przed powstaniem AI, już w XVII w. rzeczywistość opisywano za pomocą równań różniczkowych. Stanowią one użyteczne narzędzie do opisu dynamiki różnych zjawisk fizycznych, natomiast celem niniejszej pracy jest omówienie możliwości zastosowań tych równań do opisu relacji romantycznych w diadzie i próba wskazania ich zastosowań praktycznych w obszarze sądowej psychologii rodziny.

Metoda: Podstawą pracy jest układ równań różniczkowych opisujących dynamikę uczuć w związku, zaproponowany przez Strogatza. Jest to klasyczna koncepcja z 1988 roku ujmująca formułą matematyczną zmianę zaangażowania emocjonalnego partnerów w zależności od założeń początkowych oraz sposobu reagowania na ich własne uczucia, jak i uczucia wyrażane przez drugą stronę.

Wyniki: Manipulując parametrami modelu oraz założeniami początkowymi dotyczącymi poziomu zainteresowania partnerów, uzyskano różnorodne trajektorie rozwoju relacji, takie jak: Zgrana para, Wygasanie relacji, Ogień i woda, Wzajemne oddalanie się, Oscylacja uczuć.

Wnioski i implikacje praktyczne: Zastosowanie równań różniczkowych do opisu relacji romantycznych pozwala modelować dynamikę emocji i interakcji w czasie, co jest trudne do uchwycenia zarówno klasycznymi metodami statystycznymi jak i popularnym obecnie uczeniem maszynowym. Równania różniczkowe mogą znajdować zastosowanie w opiniowaniu sądowym w zakresie badania relacji rodzinnych, np. przy identyfikowaniu cykli negatywnej eskalacji, regulacji kontaktów, rozumieniu dynamiki rozpadu danej relacji.

e-mail: a.lesnicka.946@studms.ug.edu.pl, aleksandra.lewandowska-walter@ug.edu.pl

Słowiańskie i pozasłowiańskie inspiracje w literaturze

MA Sandra Banas (1)

1) University of Zagreb

“Facts Must Dance”: The Concept of Reportorial Truth in the Work of Mariusz Szczygieł

The controversy over the genealogical “bastardization” and the precise demarcation between fiction and factography has been an integral part of literary-theoretical reflection on literary reportage since its very beginnings. This debate also encompasses the multidimensional concept of reportorial truth, i.e., the establishment of a so-called "factual pact" between the reporter and the reader. The evaluation of reportage as a non-fictional genre is, among other things, based on the assessment of the reporter’s credibility in representing reality. Literary critics and theorists have always approached the aforementioned issue from different and often opposing perspectives. Disputes related to the potential fictionalization of factual discourse are mainly based on the understanding of reportorial truth as a category that oscillates between documentary authenticity and universality, as well as between synthesis and generalization. In the proposed presentation, the aforementioned concepts will be examined from the perspective of one of the most prominent and influential contemporary authors of Polish literary reportage, Mariusz Szczygieł. In his book “Facts Must Dance” (2022), as well as throughout his entire reportorial oeuvre, Szczygieł addresses the ontological – and even ethical – status of reportage as a genre based on truth and proposes its reconceptualization.

e-mail: sbanas@m.ffzg.hr; banas.sandra@gmail.com

mgr Mateusz Stelmaszuk(1)
1) Uniwersytet Gdański

Bunt duchowy z Niemiec, czyli o introdukcji ekspresjonizmu na ziemiach polskich

Moje wystąpienie poświęcone będzie porównaniu polskiego ekspresjonizmu z jego niemieckim pierwowzorem. Analizując historię nurtu oraz idee, jakie przyświecały twórcom w obu krajach, mam zamiar zaprezentować czytelne różnice zawierane w programach polskich i niemieckich. Badanie opierał będę przede wszystkim na literaturze przedmiotowej, jaka ujawni konteksty historyczno-społeczne fundujące ekspresjonizm, a wyłącznie polskie elementy idei awangardowej ujawnię dodatkowo w tekstach programowych, jakie publikowane były w czasopiśmie Zdrój. Celem referatu będzie przede wszystkim podkreślenie zmian, jakim poddane zostały idee ekspresjonistyczne po wdrożeniu w polską rzeczywistość, co ujawni tenże nurt awangardowy jako coś więcej aniżeli „modę z Niemiec". Dodatkowo moje wystąpienie stanowiło będzie analizę kulturowego procesu, jakim był kryzys modernistyczny, na który właśnie odpowiedź stanowił ekspresjonizm. Ważny element referatu stanowić będzie Stanisław Przybyszewski – postać stanowiąca powiązanie niemieckiego i polskiego ekspresjonizmu.

lic. Antoni Modrzejewski (1)

1) Uniwersytet Gdański

East Asia in Polish alternative history literature

The aim of this presentation is to introduce the perspective of Polish alternative history writers on the civilizations and cultures of the Far East, including, but not limited to Japan, China and Siberia. The works of Polish alternative fiction writers, like Jacek Dukaj, Maja Lidia Kossakowska and Robert J. Szmidt often are set within the reality where Eastern cultures have had much greater impact on Polish history than in our own timeline. My presentation would discuss the perception of Asian societies by these writers, as well as delve into the underlaying reasons for such perspectives. The main focus of the presentation is set on the historical and literary aspects that shaped the image of East Asia in polish alternative history books.

mgr Rafał Paliński (1)
1) Uniwersytet Gdański

Folklor jako źródło strachu w serbskiej literaturze grozy

We współczesnej serbskiej literaturze grozy można wyróżnić dwa główne źródła inspiracji, którymi posługują się twórcy – jest to rodzima tradycja folklorystyczna oraz zaadaptowana na lokalny grunt tradycja zachodnia. Celem wystąpienia jest przybliżenie tego pierwszego źródła inspiracji, odnoszącego się z jednej strony do fantastyczno-neoromantycznych utworów prozatorskich z doby realizmu, a z drugiej do ludowych wierzeń słowiańskich (zarówno o rodowodzie przedchrześcijańskim, jak i częściowo już schrystianizowanych). Podstawą wystąpienia będzie powieść współczesnego serbskiego pisarza i teoretyka horroru, Dejana Ognjanovicia pt. *Zavodnik*, w której autor połączył dwa wymienione wyżej źródła inspiracji i we współczesną historię opartą o klasyczne dla horroru motywy literackie wplótł autentyczne ludowe legendy, które sam poznał w przekazie ustnym, a także elementy słowiańskich wierzeń, odnoszących się do sfery tanatycznej.

Michał Dochtorowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Pavao Ritter Vitezović jako prekursor myśli autochtonicznej

W dzisiejszych czasach, a zwłaszcza po uzyskaniu przez Chorwację niepodległości, coraz częściej pojawiają się nowe odkrycia historyczne oraz ponownie odkrywani są dawni autorzy i myśliciele. Jedną z takich postaci jest Pavao Ritter Vitezović (1652–1713) – chorwacki szlachcic, językoznawca i polihistor. Był on autorem wielu dzieł poświęconych historii narodu chorwackiego, w których zawarł interesujące poglądy na temat jego pochodzenia. Według Vitezovića, ówcześni Chorwaci byli potomkami starożytnego ludu Ilirów, którego z kolei uznawał za przodków wszystkich Słowian. Twórczość Vitezovića przez długi czas pozostawała mało znana lub niedoceniana, jednak jego wpływ na kształtowanie się idei „chorwackości" oraz inspiracja, jaką stanowił dla XIX-wiecznego ruchu iliryjskiego, sprawiają, że można go uznać za prekursora tego ruchu, a nawet za symbol chorwackiego patriotyzmu.

Celem mojej pracy jest przedstawienie Vitezovića oraz jego literatury, w kontekście jego wpływu na rozwój późniejszej chorwackiej literatury ruchu iliryjskiego, a także jako jednego z pierwszych propagatorów teorii autochtonicznego pochodzenia Chorwatów.

Słowa kluczowe: Vitezović, Ilirowie, Ruch iliryjski, teoria autochtoniczna, patriotyzm.

Piotr Baleja (1)
1) Uniwersytet Łódzki

Piosenka w dramacie i jej dalsze losy w tłumaczeniu
(na przykładzie rosyjskich i ukraińskich przekładów Tadeusza Słobodzianka)

Celem proponowanego referatu jest przedstawienie roli warstwy akustycznej w dramacie Tadeusza Słobodzianka *Nasza klasa. Historia w XIV lekcjach* i jego tłumaczeniach. W ramach badania zakładane jest wyodrębnienie w tekście sztuki komponentów muzycznych z uwzględnieniem piosenek dziecięcych i popularnych oraz pieśni obrzędowych i religijnych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na ich rolę w funkcjonalnej organizacji sztuki, wpływającej na możliwość potencjalnych i/lub zrealizowanych przedsięwzięć teatralnych. Trzon analityczny pracy stanowić będą zestawienia pierwowzorów wraz z ich rosyjskimi oraz ukraińskimi tłumaczeniami. Jako materiał egzemplifikacyjny posłużą również realizacje sceniczne wyodrębnionych fragmentów. Rozpatrzone zostaną także decyzje i strategie translatorskie w obszarze omawianych wycinków w ujęciu orientacji literackiej oraz scenicznej Metodologiczną bazę badania będą stanowić przede wszystkim prace Levy'ego, Tabakowskiej oraz Bednarczyk.

Daryna Slipczuk (1)

1) Instytut Literatury im. T. Szewczenki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy

Słowiańszczyzna: mit pansłowiański w ujęciu Bohdana Zaleskiego

Celem artykułu jest próba zdefiniowania charakteru wykorzystania i funkcjonowania mitu Słowiańszczyzny oraz ujmowania idei pansłowiańskich przez polskiego poetę „szkoły ukraińskiej" Bohdana Zaleskiego. Skupiamy się na głębszej analizie oraz interpretacji poematu „Improwizacja polska ku panslawistom powracającym z Moskwy" (1867) i pyłków o powiązanym temacie. W ramach niniejszego badania także podejmowana jest próba usytuowania Ukrainy w mitycznej przestrzeni Słowiańszczyzny według wizji poety. Pod uwagę wzięta warstwa znaczeniowa i symboliczna, w tym wątek poety-przywódcy, słowa i zjednoczenia.

Denys Pinchuk(1)

1) Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Deconstructing War Without Combat: Rethinking the Semantic Field of 'Conflict' in Ukrainian Poetry 2022–2024

This paper analyzes the semantic transformation of conflict discourse in Ukrainian poetry (2022–2024), examining how poets reconceptualize war through non-martial linguistic frameworks. The study reveals the systematic use of domestic, natural, and metaphysical vocabularies to articulate wartime experience while resisting dehumanizing rhetoric.

(W artykule tym analizowana jest semantyczna transformacja dyskursu konfliktu w poezji ukraińskiej (2022–2024), bada się, w jaki sposób poeci rekonceptualizują wojnę za pomocą niewojskowych ram językowych. Badanie ujawnia systematyczne używanie rodzimego, naturalnego i metafizycznego słownictwa do artykułowania doświadczeń wojennych z jednoczesnym oparciem się na retoryce dehumanizacji).

Андрій Піскун

Інститут літератури ім. Тараса Шевченка НАН України

Література польсько-українського пограниччя доби Романтизму в дослідженнях Антіна Середницького

Антін Середницький — польський літературознавець, перекладач і культурний діяч, який упродовж другої половини XX століття досліджував польсько-українські літературні та культурні взаємозв'язки, зокрема від початків зародження Романтизму. У своїх публікаціях він окреслив особливу роль української тематики в польській романтичній літературі, зосереджуючи увагу на творчості таких постатей, як Богдан Залеський, Северин Ґощинський, Люціан Сємєнський, творчості письменників літературного угруповання «Зевонія» та ін. Їхні образи та тексти інтерпретувалися дослідником як маркери міжкультурного обміну, властивого прикордонному дискурсу.

До найрепрезентативніших у вивченні українсько-польського літературного порозуміння публікацій А. Середницького з цієї тематики належать: «До початків романтизму», де окреслено витоки польського Романтизму в українському культурному контексті, розвідка «Ю. І. Крашевський на Україні», що висвітлює український період життя та творчості польського письменника, який став посередником між двома культурами, «Б. Прус і Україна», хоч і виходить за хронологічні рамки Романтизму, але дає змогу простежити тяглість української тематики в польській культурі, а також оглядова стаття «Україніка в польських публікаціях», що становить широке узагальнення та дозволяє побачити романтичний період у ширшій перспективі тривалих польсько-українських контактів.

У доповіді розглянуто концепцію «української школи» в польській літературі у трактуванні А. Середницького, тлумачену як феномен перехрестя національних ідентичностей доби Романтизму. Особливу увагу приділено текстам, у яких романтичний дискурс став засобом осмислення України як простору культурної пам'яті та уяви.

Słowiańszczyzna w kontekstach kulturowych

mgr Yuliya Zlochevska(1)

1) Akademia Górniczo-Hutnicza

Elementy światopoglądu słowiańskiego w kulturze obrzędowej Śląska Cieszyńskiego

Niniejszy referat podejmuje problem obecności elementów światopoglądu słowiańskiego w kulturze obrzędowej Śląska Cieszyńskiego na przełomie XIX i XX wieku, regionu o złożonej historii politycznej oraz zróżnicowanym składzie wyznaniowym, społecznym i narodowościowym mieszkańców. Zauważalne jest tu wyraźne przenikanie się motywów religijnych z elementami tradycji ludowej, w których zachowały się wątki przedchrześcijańskiego systemu wyobrażeń słowiańskich. Celem referatu jest próba analizy i wyjaśnienia śladów wierzeń słowiańskich w rytuałach przejściowych. Analiza koncentruje się na rytuałach przejścia, takich jak narodziny, ślub i śmierć, które najpełniej ujawniają ślady słowiańskich idei dotyczących życia, śmierci, symbolicznej struktury świata etc. Szczególną uwagę poświęca się motywom apotropaicznym i magicznym, a także strukturalnym formom przejścia między stanami egzystencjalnymi. Jednym ze źródeł interpretacji są pieśni ludowe towarzyszące rytuałom przejścia, będące jedną z integralnych ich części. Zarówno w warstwie symbolicznej, językowej, jak i funkcjonalnej widoczne są echa słowiańskiego systemu wyobrażeń. Powtarzające się czynności, gesty i wypowiedzi werbalne służyły utrwaleniu wspólnego obrazu świata i podstawowych wartości społecznych, a także odwoływały się do cyklicznego pojmowania czasu, znaczeniu momentów granicznych w życiu jednostki.

Zuzanna Ciesielska(1)

1) Uniwersytet Gdański

Kobiety a Serbska Cerkiew Prawosławna

Niniejsza praca to część mojej pracy licencjackiej pt. *„Kobiety a Serbska Cerkiew Prawosławna”,* gdzie podejmuje się tematu roli kobiet w Serbskiej Cerkwi Prawosławnej (SPC), analizując zarówno jej uwarunkowania historyczno-doktrynalne, jak i współczesne przejawy i konsekwencje społeczne. Prawosławie, będące jednym z trzech głównych nurtów chrześcijaństwa, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej i kulturowej Serbów. W tym kontekście szczególnej uwagi wymaga pozycja kobiety – wiernej, matki, mniszki, a także symbolicznej postaci obecnej w ikonografii i kulcie świętych.

Celem pracy było ukazanie, jak przez wieki kształtowała się rola kobiety w strukturach SPC, w jaki sposób doktryna oraz tradycja religijna wpływały na jej codzienne życie, jakie miejsce kobieta zajmuje we współczesnym prawosławiu serbskim oraz jakie zmiany – potencjalne lub zachodzące – można zaobserwować w tym zakresie. Szczególną uwagę poświęcono także analizie zjawisk społecznych i psychologicznych, które towarzyszą kształtowaniu ról płciowych w kontekście religijnym.

Praca łączy analizę religioznawczą z perspektywą psychologiczną i społeczną, a jej wartość wynika z interdyscyplinarnego ujęcia problemu oraz zastosowania badań własnych. Poruszony temat pozostaje aktualny – zarówno w kontekście przemian religijnych, jak i społecznego dyskursu o równouprawnieniu. Praca nie ma charakteru polemicznego czy antyreligijnego – jej celem jest zrozumienie mechanizmów kształtujących rolę kobiety w tradycji religijnej oraz ukazanie możliwych kierunków przemian.

mgr Klaudia Miłoszewska(1)

1) Uniwersytet Gdański

Kultura współpracy: polskie ślady w Skopje po 1963 roku

26 lipca 1963 roku Skopje, stolica dzisiejszej Macedonii Północnej, zostało nawiedzone przez jedno z najsilniejszych trzęsień ziemi w historii współczesnej. W ciągu kilku sekund miasto legło w gruzach – zginęły tysiące osób, a blisko 200 tysięcy mieszkańców straciło dach nad głową. Na międzynarodowy apel o pomoc odpowiedziało kilkadziesiąt państw, w tym Polska. Polski wkład w odbudowę Skopje stał się ważnym elementem relacji polsko-macedońskich, które – wcześniej kształtowane głównie w ramach struktur Jugosławii – zyskały wówczas wymiar bardziej bezpośredni i trwały. Polska pomoc miała zarówno wymiar praktyczny, jak i symboliczny. Obejmowała doraźne wsparcie humanitarne – m.in. dostawy leków, krwi, materiałów budowlanych, domków prefabrykowanych, a także opracowanie planu urbanistycznego odbudowy miasta oraz projekt i realizację Muzeum Sztuki Współczesnej w Skopje. Celem prezentacji jest ukazanie polskiej obecności w przestrzeni miejskiej Skopje jako wyrazu solidarności, realizowanej poprzez architekturę i kulturę. Przedstawione zostaną zarówno okoliczności pomocy, jak i konkretne formy polskiego zaangażowania – plan urbanistyczny miasta, budynek muzeum oraz kolekcja dzieł ofiarowanych przez polskich artystów.

lic. Mateusz Parchotiuk(1)

1) Uniwersytet Gdański

Publikacja Dušana Drljačy „Między Bośnią, Bukowiną, Serbią i Polską. Studia i szkice etnologiczne" jako źródło badań etnograficznych

Publikacja Dušana Drljačy „Między Bośnią, Bukowiną, Serbią i Polską. Studia i szkice etnologiczne" (1997) stanowi jedno z najbardziej kompleksowych źródeł dotyczących Polonii bałkańskiej oraz relacji kulturowych między Europą Środkowo-Wschodnią a Południową. Autor, łącząc warsztat etnologa z doświadczeniem badacza terenowego, przedstawia złożony obraz funkcjonowania mniejszości narodowych – przede wszystkim Polaków w Bośni i na Bukowinie – w kontekście historycznych migracji, adaptacji kulturowej i przemian tożsamościowych.

W referacie omówione zostaną główne wątki publikacji, ze szczególnym uwzględnieniem jej wartości jako źródła etnograficznego. Analizie poddane zostaną metody badawcze stosowane przez Drljačę, jego podejście do opisu struktur społecznych i rodzinnych oraz obserwacje dotyczące codziennych praktyk kulturowych. Uwagę poświęcę również wymiarowi międzykulturowemu i transnarodowemu tej pracy, zwłaszcza w kontekście spotkań i przenikania się tradycji polskich, serbskich, bośniackich i rumuńskich.

Środowisko i zdrowie

Błażej Kirszenstein (1)

1) Uniwersytet Gdański

Jakie lekcje może wyciągnąć Polska z kanadyjskiego modelu legalizacji marihuany? Próba refleksji nad możliwymi kierunkami regulacji

W 2018 roku Kanada stała się drugim państwem na świecie – po Urugwaju – które zdecydowało się na pełną legalizację marihuany do celów rekreacyjnych. Wprowadzenie Cannabis Act (ustawy C-45) miało na celu zarówno ograniczenie nielegalnego obrotu, jak i zwiększenie kontroli nad jakością substancji oraz edukację społeczeństwa w zakresie ryzyk zdrowotnych związanych z jej używaniem. Przełomowy charakter tej decyzji sprawił, że kanadyjski model stał się punktem odniesienia dla wielu krajów rozważających reformę polityki narkotykowej – w tym również dla Polski. Legalizacja marihuany w Kanadzie pociągnęła za sobą szereg konsekwencji gospodarczych. Do najczęściej wskazywanych należą: wzrost wpływów budżetowych z tytułu opodatkowania produktów konopnych, rozwój nowych sektorów gospodarki (uprawa, przetwórstwo, sprzedaż detaliczna, badania i rozwój) oraz tworzenie miejsc pracy, szczególnie w prowincjach o liberalnym podejściu regulacyjnym. Jednocześnie odnotowano znaczne zmniejszenie skali działalności czarnego rynku. W wymiarze społecznym legalizacja przyniosła m.in. spadek liczby aresztowań i postępowań karnych związanych z posiadaniem niewielkich ilości marihuany, co przyczyniło się do odciążenia systemu wymiaru sprawiedliwości.

Legalna sprzedaż umożliwiła także lepszą kontrolę nad jakością produktów oraz ich dostępnością, a także zwiększyła możliwości prowadzenia programów profilaktyki i edukacji. Z drugiej strony pojawiły się nowe wyzwania – takie jak wzrost odsetka użytkowników wśród młodzieży, trudności w wykrywaniu prowadzenia pojazdów pod wpływem THC czy potrzeba opracowania regulacji dotyczących używania marihuany w miejscu pracy. Celem niniejszego opracowania jest analiza modelu kanadyjskiego z perspektywy jego potencjalnej implementacji w Polsce. Zostaną przedstawione podstawy prawne legalizacji w Kanadzie, a także przeanalizowane skutki społeczne i gospodarcze tego rozwiązania w pierwszych latach jego obowiązywania. Na tej podstawie dokonana zostanie ocena, w jakim stopniu analogiczne rozwiązanie mogłoby zostać zastosowane w polskim porządku prawnym, uwzględniając istniejące ograniczenia konstytucyjne, kulturowe i polityczne. Szczególna uwaga zostanie poświęcona regulacjom prawnym, takim jak: określenie dopuszczalnych limitów posiadania, kwestie koncesjonowania sprzedaży, ochrona nieletnich, czy zasady dotyczące reklamy i marketingu produktów konopnych. Praca ma charakter interdyscyplinarny i łączy podejście prawne, ekonomiczne i społeczne, by stworzyć wieloaspektową ocenę legalizacji marihuany i jej potencjalnych konsekwencji dla Polski w razie podjęcia podobnej reformy legislacyjnej.

mgr Julia Nowicka (1), Justyna Klingemann (2), Bartosz Janik (3), Marta Miller (1), Maria Stasiak (1), Katarzyna Michta (1), Jagoda Arendt (1), Agnieszka Wojtecka (1), Łukasz Balwicki (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

2) Wojskowy Instytut Medyczny - Państwowy Instytut Badawczy

3) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Alkohol w kolorowych saszetkach – atrakcyjny dla młodzieży? Studium przypadku z Polski.

Tło: Spożycie alkoholu w Polsce pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego i stale rośnie, osiągając 11 litrów czystego alkoholu na osobę w 2021 roku według OECD1. WHO podkreśla, że nie ma bezpiecznej dawki alkoholu. Mimo że konsumpcja alkoholu wśród młodzieży maleje, przemysł zintensyfikował działania marketingowe. W 2024 roku wprowadzenie na rynek owocowych saszetek z alkoholem wywołało kontrowersje ze względu na opakowania potencjalnie atrakcyjne dla młodzieży.

Cel: Celem niniejszego badania było (1) udokumentowanie przebiegu wprowadzenia na rynek alkoholowych saszetek oraz reakcji władz i społeczeństwa, a także (2) analiza wyglądu opakowań pod kątem ich podobieństwa do musów owocowych.

Materiał i Metody: Przygotowano (1) zestawienie najważniejszych wydarzeń związanych z wprowadzeniem na rynek alkoholowych saszetek na podstawie danych z mediów oraz (2) przeprowadzono analizę porównawczą opakowań pięciu produktów alkoholowych i pięciu musów owocowych pod kątem wizualnych elementów marketingowych.

Wyniki: Przedstawiono przebieg wydarzeń - od wprowadzenia alkoholowych saszetek na rynek do ich wycofania po interwencji władz. Analiza wykazała wizualne podobieństwa między tymi produktami, a musami owocowymi. Przepisy prawne obowiązujące w momencie wprowadzenia produktu nie zawierały wystarczających ograniczeń dotyczących projektowania opakowań alkoholu.

Wnioski: Studium przypadku ujawniło luki w regulacjach dotyczących wyglądu opakowań alkoholu. Analiza wykazała, że przemysł wprowadził na rynek produkt podobny do zdrowych przekąsek, atrakcyjnych dla młodzieży. Wyniki podkreślają potrzebę kompleksowych, prewencyjnych regulacji, które uniemożliwią wprowadzenie innych produktów zagrażających zdrowiu publicznemu.

dr Alicja Karwowska (1), Emilia Niedźwiecka (1), Michał Radzikowski (1),

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Głodni wiedzy, głodni zdrowia - dieta studentów medycyny pod lupą

Styl życia, w tym sposób odżywiania, stanowi istotny czynnik determinujący zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka. To zagadnienie nabiera szczególnego znaczenia w populacji studentów kierunków medycznych, którzy w przyszłości będą odpowiedzialni za promocję zdrowia oraz prowadzenie działań profilaktycznych w społeczeństwie. Celem pracy była analiza nawyków żywieniowych studentów Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, ich poziomu wiedzy na temat dietoprofilaktyki oraz świadomości występowania chorób dietozależnych w tej grupie.

Badanie objęło również ocenę wpływu diety na zdrowie psychiczne, ze szczególnym uwzględnieniem objawów depresyjnych i problemów z koncentracją. Przeanalizowano także psychospołeczne i środowiskowe uwarunkowania wyborów żywieniowych studentów. Tym samym praca wpisuje się w szeroki kontekst zdrowia środowiskowego i publicznego, uwzględniając wpływ czynników bytowania oraz stylu życia na ogólny stan zdrowia młodych dorosłych. Zidentyfikowane nieprawidłowości w zakresie odżywiania można traktować jako potencjalne czynniki ryzyka dla rozwoju chorób środowiskowych i dietozależnych, a ich wczesna identyfikacja może sprzyjać skutecznej profilaktyce.

Wyniki wskazują na rozbieżności między deklarowaną wiedzą i samooceną nawyków żywieniowych a rzeczywistością. Choć wielu studentów ocenia swoje wybory żywieniowe i poziom wiedzy jako dobre, dogłębna analiza ujawnia liczne nieprawidłowości w codziennej diecie oraz braki w wiedzy dotyczącej podstawowych zasad zdrowego odżywiania i profilaktyki chorób dietozależnych.

W dalszej części pracy przedstawiono przykłady skutecznych rozwiązań wdrażanych na uczelniach medycznych w wybranych krajach, mających na celu promowanie świadomego odżywiania i wspieranie zdrowia studentów przez działania systemowe, edukacyjne i infrastrukturalne. Na podstawie tej analizy oraz uzyskanych wyników zaproponowano konkretne rekomendacje możliwe do wdrożenia na polskich uczelniach w celu poprawy dobrostanu studentów i promowania świadomego odżywiania.

Ilja Asliozau (1)

1) Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy

Nordic walking jako terapia wspomagająca w chorobach naczyniowo-sercowych

Wstęp: Nordic walking, czyli marsz z użyciem specjalnych kijów, zyskuje coraz większą popularność jako forma aktywności fizycznej o niskim ryzyku urazów, a jednocześnie o wysokiej skuteczności w poprawie ogólnego stanu zdrowia. W kontekście chorób naczyniowo-sercowych, Nordic walking wykazuje obiecujące właściwości terapeutyczne. Liczne badania wskazują, że regularne uprawianie tej formy ruchu przyczynia się do poprawy ogólnej jakości życia. Jako forma rehabilitacji kardiologicznej, może być łatwo dostosowana do indywidualnych możliwości chorego, co czyni ją dostępną i efektywną metodą wspomagającą leczenie.

Cel pracy: Celem pracy było ocena wpływu regularnego Nordic walking jako formy terapii wspomagającej u pacjentów z chorobami naczyniowo-sercowymi oraz określenie jego roli w profilaktyce wtórnej.

Materiał i metody: Dokonano przeglądu najnowszych doniesień naukowych tej dekady na podstawie baz naukowych, takich jak: Pubmed, Scopus, Cochrane Library i ResearchGate, aby wykazać pozytywny wpływ Nordic walking u osób z chorobami sercowo-naczyniowymi.

Wyniki: Wyniki badań pokazują, że regularne stosowanie Nordic walking u pacjentów z chorobami naczyniowo-sercowymi znacząco poprawia wydolność fizyczną. Zauważono również redukcję masy ciała i częstości objawów duszności wysiłkowej.

Wnioski: Nordic walking stanowi skuteczną i bezpieczną formę aktywności fizycznej wspomagającą leczenie chorób sercowo-naczyniowych. Regularne jego stosowanie może znacząco poprawić parametry kliniczne, funkcjonalność i jakość życia pacjentów, dlatego powinno być rozważane jako stały element rehabilitacji kardiologicznej i profilaktyki wtórnej.

Słowa kluczowe: Nordic walking, choroby sercowo-naczyniowe, rehabilitacja kardiologiczna.

e-mail: iliachaze78@gmail.com

lic. Marlena Cinkusz (1), lic. Karina Franchuk (1),

1) Uniwersytet Gdański

Bez filtra o filtrach UV: wpływ na układ hormonalny i rozrodczy - przegląd systematyczny 2014-2024

Organiczne substancje aktywne stosowane w kosmetykach przeciwsłonecznych skutecznie chronią przed negatywnymi skutkami promieniowania ultrafioletowego (UV) docierającego do ludzkiej skóry. Wzrost ich popularności oraz niepokojące dane dotyczące ich wpływu na środowisko przyczyniły się do zwiększenia ilości badań oceniających wpływ stosowania filtrów UV na zdrowie człowieka. W tym przeglądzie systematycznym przeanalizowano 75 badań wybranych zgodnie z wytycznymi PRISMA, pod kątem ich wpływu na układ hormonalny i rozrodczy, skupiając się na wpływie pochodnych benzofenonu, takich jak BP-3, BP-2 i 4-OHBP. Wyniki wskazują na zaburzenia endokrynologiczne, w tym zmniejszenie poziomu testosteronu u młodzieży płci męskiej oraz zmiany w poziomach hormonów tarczycy u kobiet w ciąży. Ponadto, wykazano możliwe powiązania z opóźnionym dojrzewaniem u chłopców i przedwczesną menstruacją u dziewcząt. Jednoczesna ekspozycja na różne filtry UV może prowadzić do skumulowanych skutków, szczególnie w odniesieniu do poziomu hormonów tarczycy oraz zdrowia reprodukcyjnego. Badania dotyczące prenatalnej ekspozycji są niejednoznaczne – w niektórych badaniach stwierdzono zmniejszoną masę noworodków, a w innych – zwiększony stosunek masy łożyska do masy urodzeniowej. Brak wystarczających danych do kompleksowej oceny podkreśla konieczność przeprowadzenia dalszych badań, w tym długoterminowych badań kohortowych oraz skupiających się na ocenie skutków ekspozycji mieszanej. Filtry UV oferują skuteczną ochronę przed promieniowaniem ultrafioletowym, ale ich szerokie stosowanie wymaga dokładnej oceny bezpieczeństwa, aby zminimalizować ryzyko dla zdrowia i środowiska.

e-mail: k.franchuk.669@studms.ug.edu.pl

mgr Joanna Piruta (1), prof. dr hab. n. med.Wojciech Kułak (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Wpływ smartfonizacji na zdrowie psychofizyczne dzieci w wieku szkolnym

Wprowadzenie: Smartfony stały się integralną częścią codziennego życia, również wśród dzieci w wieku szkolnym. Ich powszechne i częste używanie może jednak prowadzić do szeregu negatywnych skutków zdrowotnych, zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Wśród najczęstszych problemów fizycznych obserwuje się zaburzenia mięśniowo-szkieletowe, wynikające z długotrwałego korzystania z urządzeń mobilnych w nieprawidłowej pozycji ciała. Równocześnie coraz częściej zwraca się uwagę na zjawisko fonoholizmu, które może wpływać na funkcjonowanie psychiczne i społeczne dzieci. Celem niniejszej pracy była analiza wpływu nadmiernego korzystania ze smartfonów na zdrowie psychofizyczne dzieci w wieku szkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem częstości występowania zaburzeń mięśniowo-szkieletowych oraz fonoholizmu.

Metodologia: Badanie zostało przeprowadzone w grupie 113-osobowej, składającej się z 59 chłopców i 54 dziewcząt w wieku 9-15 lat. Badanie podzielono na 2 części. Pierwsza z nich została przeprowadzona za pomocą metody sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety oraz Skali Problematycznego Używania Telefonu Komórkowego - 9 (MPPUS – 9 – Mobile Phone Problem Use Scale – 9). Na drugą część badania składała się ocena postawy ciała. Do analizy wyników badania wykorzystano program Microsoft Excel 2010 oraz Statistica v.13.0.

Wyniki: Do najczęściej zgłaszanych dolegliwości związanych z użytkowaniem smartfonu należały dolegliwości bólowe szyjnego odcinka kręgosłupa (46%) oraz drętwienie rąk (24%). U około jednej czwartej uczestników badania stwierdzono cechy problematycznego używania telefonu komórkowego wg skali MPPUS-9. Analiza wykazała istotną statystycznie korelację między uzależnieniem od smartfona a występowaniem bólu szyi ($p<0,001$). Dolegliwości bólowe częściej występowały u osób spędzających na użytkowaniu smartfona powyżej 3 godzin dziennie.

Wnioski: Najczęściej zgłaszanymi dolegliwościami pojawiającymi się w związku z użytkowaniem smartfonu były dolegliwości bólowe szyjnego odcinka kręgosłupa oraz drętwienie rąk.

Uzależnienie od smartfonu występuje u 1/4 badanych.

Występuje istotna statystycznie zależność pomiędzy występowaniem uzależnienia od smartfona a częstością zgłaszania dolegliwości bólowych w odcinku szyjnym kręgosłupa. Finansowanie subwencja UMB – B.SUB.25.181

mgr Klaudia Masłowska (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

Zaburzenia odżywiania u tancerzy tańca towarzyskiego- przegląd badań

Wstęp. Przyczyny zaburzeń odżywiania jako problem pojawią się w dyscyplinach sportowych, w których znaczenie ma szczupła i estetyczna sylwetka. Do takich dyscyplin zaliczamy między innymi taniec towarzyski (DanceSport), w którym często obserwuje się zwiększoną presję, jeżeli chodzi o wygląd. Czynnikiem predysponującym tancerzy do rozwoju zaburzeń odżywiania są czynniki psychologiczne między innymi perfekcjonizm, lęk przed przybraniem na wadze oraz presja otoczenia (trenerów, sędziów, publiczności), niska samoocena i porównywanie się z innymi tancerzami.

Przegląd badań. Przegląd badań dotyczący zaburzeń odżywiania u tancerzy tańca towarzyskiego został stworzony na podstawie przeglądu repozytoriów jak: PubMed, ResearchGate, Wiley, Google Scholar. Analiza została przeprowadzona na podstawie przeglądu 22 badań z lat 1987-202. Główne kryterium stanowiło uwzględnienie badań obejmujących tancerzy tańca towarzyskiego.

Wyniki. Stwierdzono, że tancerze tańca towarzyskiego, są narażeni na niezdrowe postawy dotyczące jedzenia i zaabsorbowanie szczupłą i estetyczną sylwetką. Ponadto na podstawie przeglądu prac wykazano także, że u tancerzy często dominuje perfekcjonizm i wysoka motywacja, które często wiążą się z negatywnym postrzeganiem własnego ciała. Tancerze tańca towarzyskiego posiadają także wzmożone predyspozycje do zachowań kompulsywnych i przeczyszczających. Zostało sprawdzone to skalą powagi BITE gdzie tancerze uzyskali 74,1%. W zaburzeniach odżywiania, w szczególności w anoreksji występuje brak miesiączki ze względu na zaburzenia hormonalne i zwiększoną liczbę treningów, 56,7% badanych doświadczyło zaburzeń miesiączkowania. Wśród tancerzy istnieje również zmożone ryzyko zachorowania na ortoreksję.

Wnioski. Taniec towarzyski, ze względu na wysokie wymagania estetyczne i presję utrzymania szczupłej sylwetki, stanowi grupę szczególnie narażoną na rozwój zaburzeń odżywiania oraz negatywnego postrzegania własnego ciała. Zarówno czynniki fizyczne, jak i psychologiczne, takie jak perfekcjonizm, niska samoocena czy presja ze strony trenerów i środowiska, wpływają na pogorszenie zdrowia psychicznego i fizycznego tancerzy. Występowanie zaburzeń hormonalnych i problemów zdrowotnych, w tym zaburzeń miesiączkowania, podkreśla powagę sytuacji.

mgr Aleksandra Stachowicz (1), dr hab. Anna Kęska (1)

1) Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

Zmiany w budowie ciała oraz stężeniu wybranych hormonów metabolizmu energetycznego i kostnego u osób trenujących pływanie

Skład ciała, dieta i poziom hormonów determinują formę sportową zawodników. Pływanie wspiera rozwój fizyczny, jednak ze względu na ograniczone obciążenia mechaniczne może nie zapewniać wystarczającej stymulacji procesów kostnych. Celem badań była ocena zmian składu ciała, sposobu żywienia oraz stężenia wybranych hormonów u pływaków w okresie przygotowań do startu w zimowych Mistrzostwach Polski. W badaniu uczestniczyło 19 mężczyzn (19–26 lat), trenujących pływanie krótkodystansowe na poziomie mistrzowskim (średni staż treningowy wynosił 12 ± 2,01 lat). Przeprowadzono dwie sesje pomiarowe: na początku okresu przygotowawczego i tuż przed startem. W każdej sesji oceniano skład ciała (BIA), sposób żywienia (wywiad o spożyciu w ciągu 24h) oraz stężenie hormonów: testosteronu, LH i osteokalcyny (metoda ELISA). Istotność zmian między pomiarami analizowano przy użyciu testu kolejności par Wilcoxona, natomiast występowanie zależności między badanymi parametrami badano testem korelacji rang Spearmana. Stwierdzono istotny spadek masy ciała ($Z = 2{,}22$; $p = 0{,}027$) oraz szczupłej masy ciała LBM ($Z = 2{,}61$; $p = 0{,}009$) między pierwszym a drugim pomiarem. Ponadto, zaobserwowano istotne obniżenie stężenia osteokalcyny ($Z = 2{,}51$; $p = 0{,}012$). Natomiast zawartość tkanki tłuszczowej w organizmie, parametry żywieniowe oraz stężenia LH i testosteronu nie uległy istotnym zmianom w obserwowanym okresie treningu. W pierwszym pomiarze stwierdzono istotną dodatnią korelację między spożyciem energii a stężeniem LH ($r = 0{,}599$) oraz ujemną korelację z masą tkanki tłuszczowej ($r = -0{,}797$) oraz procentową zawartością tkanki tłuszczowej w organizmie PBF ($r = -0{,}791$). Ponadto odnotowano znamienną dodatnią korelację LH ($r = 0{,}462$) i testosteronu ($r = 0{,}532$) z osteokalcyną. Analizując zależności między wynikami uzyskanymi podczas drugiego pomiaru wykazano istotną zależność między LH a osteokalcyną ($r = 0{,}843$) oraz osteokalcyną a masą ciała i LBM (odpowiednio $r = -0{,}590$, $-0{,}592$). Podsumowując uzyskane dane należy stwierdzić, iż wzrost obciążeń treningowych wywołał istotne zmiany w budowie ciała i parametrach biochemicznych u badanych pływaków. Zmniejszenie szczupłej masy ciała, w skład której wchodzi również masa szkieletu oraz spadek stężenia osteokalcyny potwierdzają niekorzystny wpływ środowiska wodnego na procesy kościotworzenia.

Badania przeprowadzono w ramach projektu o nazwie Monotematyczne Zadanie Badawcze nr 3, finansowanego przez Akademię Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

Środowisko przyrodnicze jako przestrzeń edukacji i doświadczeń turystycznych

mgr Bartosz Graum (1)

1) Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski

Projektowanie poprzez ingerencję lub jej brak. (Re)naturalizacja obszarów miejskich na przykładzie wybranych projektów rezydenckich CSW Zamek Ujazdowski.

Referat analizuje wybrane projekty realizowane w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, w ramach których artyści-rezydenci podejmowali działania związane z zielonym otoczeniem CSW.

Przypadki te ukazują, jak wykorzystanie zastanej roślinności i formy ukształtowania terenu lub celowe zawieszenie pielęgnacji stają się formą zajmowania stanowiska wobec natury, władzy i estetyki przestrzeni publicznej. Badanie tych praktyk pozwala na prześledzenie napięć między biernością a aktywnością, gdzie zarówno działanie, jak i jego brak niosą ze sobą określone komunikaty artystyczne i polityczne.

Celem referatu jest opisanie tego zjawiska w kontekście zarządzania zielenią w obszarach zurbanizowanych. Analiza opiera się na bezpośredniej obserwacji projektów rezydenckich oraz ich dokumentacji.

dr Agata Kobyłka (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Rola przyrody w kształtowaniu doświadczeń turystycznych i procesów edukacyjnych

Środowisko przyrodnicze staje się dziś nie tylko celem podróży, lecz także aktywną przestrzenią edukacji, refleksji i budowania relacji człowieka z naturą. W wystąpieniu zaprezentowane zostaną przykłady działań edukacyjnych i inicjatyw turystycznych realizowanych na obszarach cennych przyrodniczo, które łączą funkcje rekreacyjne z dydaktycznymi. Omówione zostaną możliwości wykorzystania zasobów przyrody do kształtowania postaw prośrodowiskowych, a także wyzwania związane z prowadzeniem działalności turystycznej w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na znaczenie edukacji terenowej jako formy wspierającej głębsze, emocjonalne doświadczenie przyrody.

Joanna Paprzycka (1)

1) Uniwersytet Łódzki

Strategiczne podejście do bursztynu. Przegląd materiałów źródłowych determinujących rozwój wybranych regionów Polski, wraz z komentarzem praktycznym dotyczącym realizacji ich założeń.

Współczesne strategie rozwoju terytorialnego w Polsce coraz częściej uwzględniają unikalne zasoby lokalne jako potencjalne czynniki wzrostu gospodarczego i umacniania tożsamości kulturowej. Jednym z takich zasobów jest bursztyn, który nie tylko stanowi cenny surowiec wykorzystywany w produkcji, ale także odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnej kultury oraz wspólnotowej tożsamości. Celem niniejszego wystąpienia jest analiza zmian w podejściu do strategii rozwoju wybranych obszarów Polski w XXI wieku, ze szczególnym uwzględnieniem roli bursztynu jako elementu wspierającego rozwój regionalny i aktywność turystyczną w wybranych przestrzeniach oraz ukazanie, w jaki sposób specyfika lokalnych zasobów może być skutecznie integrowana z politykami rozwoju regionalnego. Analizie poddano zarówno treści dokumentów, jak i przykłady wdrażania założeń strategii w wybranych regionach Polski.

Środowisko wodne w obliczu zmian

mgr Paulina Goździk (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Farmakologia morza – leki i ich metabolity w Morzu Bałtyckim

Morze Bałtyckie jest największym morzem półsłonym świata. To akwen zamknięty, charakteryzujący się niskim poziomem bioróżnorodności, a także wolnym tempem wymiany wody. Zlewnia Bałtyku jest obszarem o zróżnicowanej gęstości zaludnienia, przy czym łączna liczba ludności zamieszkującą ją przekracza 85 milionów. To specyficzne położenie geograficzne, warunki biologiczne i liczne czynniki antropogeniczne czynią Morze Bałtyckie szczególnie wrażliwym na zanieczyszczenia, które to trafiają do środowiska wodnego głównie wskutek działalności człowieka. Ze względu na dynamiczny rozwój zarówno medycyny, jak i przemysłu farmaceutycznego, Morze Bałtyckie znajduje się pod coraz większą presją związaną z obecnością leków i ich metabolitów w wodach i osadach, a także w tkankach zwierząt zamieszkujących ten akwen. W ostatnich latach wiele zespołów badawczych zwracało uwagę na problem zanieczyszczenia Bałtyku farmaceutykami, dążąc do szczegółowego scharakteryzowania typów zanieczyszczeń pochodzenia farmaceutycznego, ich występowania sezonowego i przestrzennego. Niniejsza praca stanowi przegląd aktualnego stanu wiedzy na temat obecności leków i ich metabolitów w Morzu Bałtyckim, z uwzględnieniem metod analitycznych stosowanych w badaniach wody, osadów i tkanek organizmów morskich.

mgr Karolina Pałucha

1) Uniwersytet Gdański

Ocena zdolności adaptacyjnych i rozrodczych udomowionego pstrąga tęczowego (*Oncorhynchus mykiss*) w wodach Polski

Pstrąg tęczowy (*Oncorhynchus mykiss*) jest jednym z najważniejszych przedstawicieli ryb łososiowatych w światowej akwakulturze, którego globalna produkcja przekracza obecnie milion ton rocznie. Na skutek obserwowanego w ostatnich kilkudziesięciu latach upowszechnienia hodowli oraz szeroko prowadzonej translokacji poza natywny obszar występowania, gatunek ten obecnie występuje na wszystkich kontynentach z wyjątkiem Antarktydy. W Polsce, w wyniku losowych ucieczek z obiektów hodowli akwakulturowej pstrąg tęczowy jest powszechnie obserwowany w około 20% krajowych rzek, wliczając potoki Tatrzańskiego, Pienińskiego i Ojcowskiego Parku Narodowego oraz Gór Stołowych. Chociaż udomowione stada i linie ryb generalnie wykazują niższą zdolność adaptacji i przetrwania w środowisku naturalnym w porównaniu z rybami dzikimi, liczne doniesienia literaturowe wskazują, że mogą one wywierać negatywny wpływ na ekosystemy wodne, zwłaszcza na obszarach, na których nie występują naturalnie. Z tego względu oszacowanie możliwości adaptacyjnych i potencjału rozrodczego pstrąga tęczowego w wodach otwartych jest kluczowe w kontekście oceny ryzyka ekologicznego związanego z obecnością tego gatunku na terenie Polski. Z uwagi na powyższe zaplanowano przeprowadzenie dwóch eksperymentów. Pierwszy z nich polegać będzie na porównaniu kondycji dwóch grup dojrzałych płciowo pstrągów tęczowych bytujących przez 12 miesięcy w warunkach imitujących środowisko naturalne oraz hodowlanych. Drugi eksperyment polegać będzie na przeprowadzeniu kontrolowanego tarła ryb z obydwu grup, inkubacji zapłodnionej ikry oraz podchowu uzyskanego potomstwa w warunkach imitujących dzikie. W tym celu zaadaptowano do warunków imitujących naturalne staw betonowy oraz zestaw długostrumieniowych koryt inkubacyjno-podchowowych wykorzystywanych do produkcji pstrąga tęczowego w Zakładzie Hodowli Ryb Łososiowatych w Rutkach (Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie).

MA Eng. Xiaohao Shi (1), Kamran Tanwari (1), Tomasz Krepski (1), Robert Czerniawski (1), Zhe Shi (2), Artur Furdyna (1)

1) University of Szczecin, Poland

2) Xi'an Polytechnic University, China

PomerFish: A dataset for fishes across Pomerania freshwater waterbodies in-situ environments

Overview: We established a novel dataset through underwater video surveillance across temperate freshwater habitats in the Pomeranian region of Central Europe, focusing on endangered Salmon and ecologically significant species. Researchers collected these videos between 2015 and 2024 using a GoPro Hero 5 camera model. The PomerFish dataset comprises two sub-datasets: PomerFishObj and PomerFishSeg. Our dataset features both bounding box and segmentation mask annotations, enabling its application in in-habitat monitoring and growth status evaluation of freshwater species, a capability surpassing existing datasets. For the annotations of the images, CVAT v2.13 open-source software was utilized.

Usage: The entire dataset is packaged within a compressed archive file named PomerFish.rar. PomerFishObj cotains imges and a coco format json file. PomerFishSeg provides two distinct segmentation masks: (1) semantic segmentation masks (SegmentationClass), where each pixel is labeled with a categorical class, and (2) instance segmentation masks (SegmentationObject), which delineate individual object instances for counting. The sample of dataset (PomerFish_subset.rar) were provided for users to check the dataset structure. For easy PyTorch integration, we provide two notebook scripts: one for object detection (train_detection) and one for semantic segmentation (train_segmentation). These scripts include pre-processing, PyTorch dataloaders, and complete baselines using pre-trained YOLOv5 and deeplabv3_resnet50 models.

This research was co-financed by the Minister of Science under the "Regional Excellence Initiative" Program for 2024-2027 (RID/SP/0045/2024/01).

e-mail: shi.xiaohao@phd.usz.edu.pl

lic. Jarosław Wrosz (1), lic. Zofia Wrosz (1), Maria Wrosz (1), Mateusz Wrosz(1),

1) Firma Wolf Track Jarosław Wrosz

Problematyka ochrony płazów w procesie inwestycyjnym i porealizacyjnym na przykładzie wybranych lokalizacji w województwie pomorskim

Ochrona płazów w kontekście rozwoju infrastruktury drogowej stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnej ekologii stosowanej, zwłaszcza w obszarach miejskich i periurbanistycznych. Realizacja inwestycji drogowych, skutkuje powstawaniem efektu barerowego, który dla populacji gatunków dwuśrodowiskowych jest szczególnie niebezppieczny. Problem ten należy rozważać i rozwiązywać już na etapie projektowym. Istotna staje się konieczność minimalizowania negatywnego wpływu na herpetofaunę, która wykazuje silne przywiązanie do specyficznych siedlisk rozrodczych, zimowisk i tras migracji. W niniejszym wystąpieniu przedstawiam wyniki monitoringu porealizacyjnego przejść dla małych zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem płazów, realizowanego na przykładzie wybranych lokalizacji województwa pomorskiego jakimi są Aleja Morenowe Wzgórza w Wejherowie i ul. Norblina w Gdańsku. Analiza obejmuje ocenę konstrukcji i usytuowania przejść, ich wykorzystania przez zwierzęta oraz wpływu czynników antropogenicznych, takich jak obecność kotów domowych czy zaśmiecanie obiektów. Wyniki wskazują, że skuteczność ochrony zależy nie tylko od zastosowanych rozwiązań technicznych – takich jak przejścia podziemne i systemy naprowadzające – ale również od kontekstu środowiskowego i społecznego. Wśród wyzwań wymienić należy błędy projektowe, niewłaściwy dobór lokalizacji przejść oraz rosnącą antropopresję, która negatywnie wpływa na funkcjonowanie siedlisk i migracje płazów, zwłaszcza gatunków silnie związanych z miejscami rozrodu, takich jak ropucha szara (Bufo bufo). Jednocześnie zwiększenie długości odcinków płotków naprowadzających poprzez budowę płotków tymczasowych, pozwoliło znacząco ograniczyć śmiertelność płazów na drodze, co podkreśla potencjał adaptacyjnych działań ochronnych. Podsumowując, ochrona płazów w procesie inwestycyjnym wymaga kompleksowego podejścia integrującego monitoring ekologiczny, optymalizację rozwiązań infrastrukturalnych oraz działania edukacyjne i zarządcze, które ograniczą negatywne skutki antropopresji. Prezentowane obserwacje i wnioski stanowią istotny wkład w rozwój praktyk ochrony bioróżnorodności w miejskich obszarach ekotonowych i mogą posłużyć jako podstawa do dalszych badań oraz wdrażania efektywnych strategii ochronnych w regionie Pomorza.

Świat słowiański w badaniach językoznawczych – osobowości, problematyka, tendencje

MA Petra Koljnrekaj (1)

1) University of Zagreb

Intercultural Competence in Learning Polish as a Foreign Language

This paper discusses intercultural competence as a key component in the process of learning a foreign language, with a focus on Polish as a foreign language. The importance of intercultural competence is undeniable, which is why the paper will explore its role in the process of learning Polish. The concepts of culture, interculturalism, and intercultural competence will be defined. Furthermore, the paper will describe the importance and usefulness of implementing interculturalism in the process of foreign language learning. The development of these competencies enables understanding and acceptance of different cultures and perspectives, and prepares us to actively participate in today's society, which is strongly influenced by globalization. Finally, the paper will offer theoretical guidelines for incorporating interculturalism into foreign language teaching.

e-mail: pkoljnre@m.ffzg.hr

Kacper Kos (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Między językiem słowiańskim a ugrofińskim – porównanie zjawiska *code-switching* w mowie sześciolatków na przykładzie bilingwizmu polsko-czeskiego i polsko-węgierskiego

Celem referatu jest przedstawienie wyników badania nad zjawiskiem code-switchingu w mowie dwojga dzieci wychowywanych w środowisku dwujęzycznym — polsko-czeskim oraz polsko-węgierskim. Badanie skupiało się na tym, w jaki sposób sześciolatki poruszają się pomiędzy dwoma odmiennymi systemami językowymi i jak wykorzystują elementy obu języków w codziennej komunikacji. Analiza obejmuje zarówno aspekty teoretyczne, jak i praktyczne, z uwzględnieniem wpływu kontekstu rodzinnego i edukacyjnego na rozwój kompetencji językowych. Badanie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem autorskiego narzędzia badawczego, opracowanego na potrzeby oceny zjawiska code-switchingu u dzieci dwujęzycznych w wieku przedszkolnym. Prezentowane dane pochodzą z obserwacji i analizy wypowiedzi dzieci. Celem badania jest lepsze zrozumienie mechanizmów stojących za przełączaniem kodów w kontekście wczesnej dwujęzyczności

mgr Adrianna Dunajska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Polityka językowa Kaszub a planowanie języka w dziełach Bernarda Sychty

W literaturze przełomu XIX i XX wieku nastąpiło upowszechnienie języka kaszubskiego. Przyczyniło się do tego wielu wybitnych badaczy i pisarzy, w tym m.in. Florian Ceynowa, Jerzy Treder czy Bernard Sychta. Nie tylko powstawały wtedy teksty, które można zaliczyć do literatury, ale również teksty oryginalne i liczne tłumaczenia różnych utworów, które zostały już napisane (zwłaszcza jeśli chodzi o pisownię, można rzecz znormalizowaną), reprezentującą zarówno piśmiennictwo pochodzące ze sfery sacrum i profanum. Tymczasem Sychta przyczynił się swoimi utworami dramatycznymi do normalizacji, razem z innymi znanymi pisarzami (Ceynowa, Trepczyk, Derdowski, Majkowski, Karnowski, Sędzicki itp.), dając charakterystyczną postawę gwary i „urabianie z niej języka". Według badaczy późne uproszczenie pisowni kaszubskiej wpłynęło w sposób znaczący na słaby rozwój literatury w tym języku. W XX wieku mniej poświęcano standaryzacji języka kaszubskiego i tworzenia słowników dla kaszubszczyzny normatywnej (Trepczyk, Labuda). Stąd też dużo wyrazów zaczerpnięto i wyzyskiwano ze słownika Bernarda Sychty (Słownik *gwary kaszubskiej na tle kultury ludowe*j) oraz dotychczasowej tradycji literackiej. Mimo że na początku wydawało się to niemożliwie, to pod wpływem dzieł wydawanych na Kaszubszczyźnie zaczął się nowy proces kształtowania normy literackiej. Był on możliwy dzięki powstawaniu tekstów, ich recenzowaniu oraz uwag dla pisarzy i kształtowaniu się poprzez ujęcie syntezujące w gramatyce. Podsumowując badania Sychty można stwierdzić, że były w jakimś stopniu fundamentalne dla języka kaszubskiego, gdyż dały podwaliny pod język kaszubszczyzny literackiej, nie tylko treściowo, ale również ideowo i językowo stały się one dla innych skarbnicą w szukaniu normy języka kaszubskiego.

lic. Anna Potrykus (1)

1) Uniwersytet Gdański

Śladami strachu: Etymologia słowa *wilkołak* w słowiańskim świecie

Niniejszy referat skupia się na słowie *wilkołak* w języku polskim, osadzając je w szerokim kontekście słowiańskim i indoeuropejskim. Celem badania jest przede wszystkim analiza etymologii tej nazwy, śledzenie jej ewolucji historycznej oraz odzwierciedlenia w leksyce słowiańskiej, a także jej związków z archaicznymi wierzeniami. Praca przedstawia historię słowa *wilkołak*, koncentrując się na językowym tabu związanym z wilkiem, które kształtowało nazewnictwo tego potwora. Wilk był jednym z głównych drapieżników zagrażających życiu i dobytkowi społeczności praindoeuropejskich. Strach przed tym zwierzęciem przyczynił się do tabuizacji jego imienia oraz do ukształtowania wierzeń o możliwości przemiany człowieka w wilka. Badanie podkreśla jak zmiany w postrzeganiu wilka i wilkołaka na przestrzeni dziejów znalazły swoje odzwierciedlenie w ewolucji języka.

Słowa kluczowe: wilkołak; etymologia; tabu językowe; języki słowiańskie; historia

mgr Tetiana Ieremenko

1) Masaryk University

The Indo-European etymons for physical phenomena in Slavic names for emotions

Modern Slavic languages, as has been proven, have inherited a large layer of vocabulary from the Indo-European language. From this ancestor there were also inherited some specific terms the abstract Slavic lexis for human emotions is based on. Often such words are derived from the Indo-European etymons denoting physical phenomena of the material world, such as temperature (PIE **steud-/stoud-* 'to get cool' for PSL **studъ/*stydъ*), movement (PIE **tekṵ-* 'to flow, to run' for Cz *vzteklý* and P *wściekły*), visual appearance of a certain object (PIE **ǵhŭl-* 'crooked, twisted' for PSL **zъlъ*) or its qualities (PIE **(s)ter-* 'to be stiff, rigid, hard' for PSL **strachъ*), as well as physical actions such as putting (PIE **dhē* 'to put down' for PSL **nadedja*), breathing or blowing (PIE **dheu-* 'to breathe; to blow' for the Slavic terms denoting inspiration), shining (PIE **dei-* "to shine" for the Slavic words for emotion of surprise), scratching (PIE **kes-/*čes-* "to scratch" for Cz *kochat,* Slc *kochať*, P *kochać*, U *кохати,* Bel *кахаць*), crashing (PIE **men(H)-* 'to crush, trample' for PSL **sъmǫtьnъ*), or actions aimed for the fire production (PIE **ghnēi-* 'to rub' for PSL **gněvъ*).

mgr Serhii Prytula (1)

1) Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Lexical Composition of Ukrainian Film Titles

The report examines the use of neutral and stylistically marked words of special literary vocabulary and special colloquial vocabulary in the titles of Ukrainian films produced between 2022 and 2025, which are streamed on the Takflix platform.

Świat współczesny a edukacja - Wyzwania pedagogiczne i psychologiczne

Izabella Matlak (1)
1) Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

„Kiedy brakuje słów…" – wsparcie dzieci i młodzieży w traumatycznej żałobie [Childhood Traumatic Grief – CTG]

Traumatyczna żałoba u dzieci i młodzieży to złożone doświadczenie, które może głęboko zakłócić poczucie bezpieczeństwa, więzi i tożsamości. Gdy młoda osoba traci bliskiego w okolicznościach gwałtownych, nagłych lub trudnych (takich jak samobójstwo, wypadek czy przemoc), tradycyjne mechanizmy przeżywania żałoby mogą zostać zablokowane. Emocje nie znajdują ujścia w słowach, a zamiast tego wyrażają się poprzez lęk, wycofanie, trudności w nauce czy zachowania ryzykowne. W moim wystąpieniu szczególną uwagę poświęcę temu, czym jest traumatyczna żałoba – jak ją rozumieć, jakie mogą być jej przyczyny i jakie sygnały powinny nas zaniepokoić. Przedstawię również konkretne formy wsparcia, jakie możemy zaoferować dzieciom i młodzieży w procesie zdrowienia. Przedstawię koncepcję Childhood Traumatic Grief (CTG), która integruje rozumienie żałoby z objawami traumy i wskazuje kierunki skutecznego wsparcia. Zrozumienie mechanizmów CTG pozwala na lepsze dopasowanie wsparcia i zwiększa szanse na skuteczne towarzyszenie dzieciom oraz młodzieży w procesie zdrowienia.
Prelekcja ma na celu zwrócenie uwagi na potrzebę uważnego i profesjonalnego wsparcia dzieci i młodzieży w sytuacji traumatycznej żałoby.

Emilia Wołyniec-Kurkowska (1)

1) Uniwersytet w Białymstoku

„Sexual Generated Content jako wyzwanie dla praktyki wychowawczo-edukacyjnej w dobie cyfrowej socjalizacji. Analiza zjawiska w kontekście badań i raportów dotyczących młodzieży w cyfrowej rzeczywistości"

Współczesna młodzież dorasta w świecie zdominowanym przez media cyfrowe, w którym granice prywatności, seksualności i ekspresji tożsamości ulegają dynamicznym przekształceniom. Jednym z coraz częściej obserwowanych zjawisk jest Sexual Generated Content (SGC) – czyli tworzenie i udostępnianie przez młodzież treści o charakterze seksualnym w przestrzeni internetowej. Zjawisko to staje się istotnym wyzwaniem dla praktyki wychowawczo-edukacyjnej, która musi mierzyć się nie tylko z jego konsekwencjami psychospołecznymi, ale także z jego zakorzenieniem w kulturze uznania, normie rówieśniczej i cyfrowej socjalizacji. Wystąpienie stanowi próbę analizy SGC z perspektywy wyzwań, jakie stawia ono przed szkołą, rodziną i środowiskiem wsparcia, w kontekście dostępnych raportów i badań (m.in. NASK, EU Kids Online, UNICEF). Szczególny nacisk położony zostanie na zmieniające się wzorce norm społecznych, seksualizacji relacji międzyludzkich i potrzeby redefinicji działań profilaktyczno-wychowawczych. Celem wystąpienia jest zainicjowanie refleksji nad tym, w jaki sposób edukacja może odpowiadać na wyzwania, jakie niesie ze sobą cyfrowa codzienność młodzieży, bez popadania w moralną panikę, a z uwzględnieniem kontekstu kulturowego i społecznego.

Natalia Brelik (1), dr Nina Pielacińska (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

Afektywne aspekty procesu przyswajania języka obcego w późnej dorosłości – ujęcie psycholingwistyczne

Wystąpienie koncentruje się na analizie emocji towarzyszących kobietom w wieku 55+ w procesie nauki języka hiszpańskiego jako języka obcego. Badanie przeprowadzone zostało za pomocą ankiety online (Google Forms), której celem było zidentyfikowanie dominujących emocji na różnych etapach nauki, ich wpływu na przebieg procesu edukacyjnego oraz potencjalnych mechanizmów zaradczych. Respondentki odpowiadały m.in. na pytania dotyczące emocji towarzyszących pierwszym zajęciom, emocji pojawiających się w trakcie dłuższego okresu nauki oraz wpływu nauki na ich codzienne funkcjonowanie i dobrostan psychiczny.

Wyniki badania ukazują szerokie spektrum emocji — od lęku i onieśmielenia na początku drogi edukacyjnej, po entuzjazm, satysfakcję oraz wzrost poczucia sprawczości w dalszych etapach nauki. Znaczącym czynnikiem wpływającym na emocjonalny odbiór procesu nauczania okazała się rola grupy: zarówno jako źródło wsparcia, jak i potencjalny czynnik stresogenny. Badanie ujawnia także momenty zwątpienia i ich psychologiczne uwarunkowania – m.in. niskie poczucie własnej skuteczności, porównywanie się z innymi, czy presja czasu.

Wnioski płynące z badań wskazują na konieczność świadomego zarządzania emocjami w procesie dydaktycznym, szczególnie w grupach wiekowych, które narażone są na dodatkowe bariery (społeczne, poznawcze, emocjonalne). W interpretacji wyników zastosowano odniesienia do wybranych teorii psychologicznych. Praca podkreśla rolę nauczyciela jako coacha emocjonalnego i promotora dobrostanu w procesie uczenia się języka obcego.

Udział w Konferencji finansowany w ramach realizacji autorskiego projektu grantowego pt. „*Badanie Skuteczności Materiałów i Metod Nauczania Języka Hiszpańskiego dla Osób 55+*” z programu *Wsparcie studentów w zakresie podniesienia ich kompetencji i umiejętności (Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Rzeczpospolita Polska, Dofinansowane przez Unię Europejską).*

lic. Martyna Śmiarowska (1), lic. Małgorzata Cybulska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Autorytet nauczyciela - hot or not? Licealne spojrzenie na znaczenie nauczyciela w XXI wieku

Współczesna szkoła jest przestrzenią, w której rola nauczyciela ewoluuje pod wpływem zmieniającej się rzeczywistości społecznej i kulturowej. Przeprowadzone badania, oparte na wypowiedziach uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Łomży, koncentrują się na tym, w jaki sposób licealiści postrzegają autorytet nauczycieli — nie tylko w odniesieniu do własnych doświadczeń z konkretnymi pedagogami, ale i ogólnych refleksji dotyczących tej roli w szkole. Jak dzisiaj młodzi ludzie definiują nauczycielski autorytet? Jakie cechy i zachowania decydują o tym, że nauczyciel zyskuje miano autorytetu? Jakie znaczenie dla uczniów ma autorytet nauczyciela w obliczu wyzwań współczesnegoświata? Próba odpowiedzi na te oraz inne pytania została podjęta w ramach badań, o których opowiemy w naszym referacie.

Maja Anna Dykowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dalsze życie po doświadczeniu przemocy domowej w okresie dzieciństwa

Dorośli, którzy doświadczyli przemocy domowej jako dzieci, prezentują trudności w funkcjonowaniu psychospołecznym i emocjonalnym, a także w zakresie nadużywania substancji. W ramach badań własnych przeprowadziłam 20 wywiadów z osobami z tej grupy, których celem było przyjrzenie się tematom poruszanym we wcześniejszych badaniach i stworzenie możliwości do eksploracji tematu funkcjonowania osób z traumą przemocy domowej w dzieciństwie. W wystąpieniu przybliżę wyniki badań, szczególnie skupiając się na interesujących, a wcześniej nie poruszanych wątkach: tworzenia się wzorca perfekcjonizmu jako formy unikania oraz aktywizmu i chęci zmiany społecznej w tej grupie. Postaram się także zwrócić uwagę na kwestie rozwoju różnych sposobów funkcjonowania w ciągu życia badanych.

lic. Bartłomiej Biegański (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Dyplom gwarancją sukcesu? – dziedzictwo PRL-owskiej edukacji w kolejnych pokoleniach

System edukacji w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej pełnił nie tylko funkcję dydaktyczną, ale także ideologiczną, kształtując postawy kolejnych pokoleń obywateli. Władze PRL traktowały szkołę jako kluczowy element socjalizacji, służący legitymizacji ówczesnego systemu politycznego. Programy nauczania oraz metody dydaktyczne kształtowały habitus jednostek poprzez wytworzenie określonych nawyków i przekonań dotyczących roli edukacji w życiu jednostki i społeczeństwa. Współcześnie, osoby wychowane w tym systemie pełnią między innymi rolę rodziców, stając się dla swoich dzieci „znaczącym innym", jak i pośrednikiem w transmisji kapitału kulturowego. Doświadczenia szkolne rodziców nabyte w socjalizacji wtórnej mogą mieć istotny wpływ na podejście do edukacji ich własnych dzieci. Brak świadomości o wpływie systemów totalitarnych na społeczeństwo może skutkować w kolejnych pokoleniach pogorszeniem kondycji postaw obywatelskich, tożsamości narodowej, moralności czy też krytycznego myślenia.

W wystąpieniu zostaną przedstawione wyniki badań ilościowych oraz jakościowych przeprowadzonych na rodzicach dzieci w wieku szkolnym, dotyczących tego, w jaki sposób ich doświadczenia edukacyjne, wyniesione z PRL wpływają – świadomie bądź nie – na ich postawy wobec współczesnego systemu edukacji. Przemiany ustrojowe po 1989 roku miały bardzo duży wpływ zarówno na gospodarkę państwa, jak i jego społeczeństwo – należy więc zadać pytanie, czy postawy rodziców wobec edukacji, ukształtowane przez poprzedni system również uległy zmianie? Jaka według obecnych rodziców powinna być rola systemu edukacji? Czy obecnym rodzicom zależy na posiadaniu wykształcenia przez swoje dzieci? Jeśli tak, to dlaczego?

Wystąpienie ma na celu ukazanie, w jaki sposób doświadczenia edukacyjne rodziców kształtują ich podejście do edukacji swoich dzieci. Na podstawie przeprowadzonych analiz zostaną omówione mechanizmy transmisji międzypokoleniowej kapitału kulturowego oraz sposób, w jaki habitus ukształtowany w PRL odpowiada na oczekiwania wobec współczesnego systemu szkolnego oraz rynku pracy.

e-mail: bartlomiej.bieganski@student.uj.edu.pl

mgr Agata Leśnicka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Intuicja matematyczna wśród studentów

Wstęp i cel:

Intuicja to sposób rozumienia lub poznania, który nie jest oparty na świadomym rozumowaniu. Celem niniejszego badania było zbadanie intuicji matematycznej wśród studentów różnych kierunków.

Materiał i metoda:

Skonstruowano ankietę zawierającą 7 zadań z kontrointuicyjnymi wynikami. Do każdego z zadań przedstawiono 3-4 odpowiedzi do wyboru, a zatem rozwiązanie nie wymagało przeprowadzania szczegółowych obliczeń. Żadne z zadań nie wymagało wiedzy matematycznej wykraczającej poza program nauczania szkoły średniej. Formularz był dostępny online, a jego wypełnienie było dobrowolne i możliwe po zaznaczeniu świadomej zgody.

Wyniki:

Formularz wypełniło 158 osób: 100 z kierunków humanistycznych (psychologia, filologia, historia), 49 ze ścisłych (matematyka, informatyka, finanse i rachunkowość) i jedynie 9 przedstawicieli kierunków medycznych (lekarski, farmacja, analityka medyczna). W próbie było: 108 kobiet, 46 mężczyzn i 3 osoby niebinarne. Uczestnicy badania mieli średnio 25,5 roku (SD=7,5).

Wszystkie grupy świetnie poradziły sobie z klasycznym zadaniem wzorowanym na teście świadomego myślenia Fredericka i nie było między nimi statystycznie istotnych różnic. Na pytanie o zasadę szufladkową Dirichleta w każdej grupie większość uczestników udzieliła poprawnej odpowiedzi, natomiast według dokładnego testu Fishera kierunki ścisłe odpowiadały istotnie lepiej niż humaniści ($p=0,02$). W pytaniu o paradoks urodzin większość każdej z grup odpowiadała błędnie z wyjątkiem kierunków medycznych, które poradziły sobie bardzo dobrze, ale też była to najmniej liczna grupa w badaniu. Kierunki ścisłe rozwiązały zadanie istotnie lepiej niż humanistyczne (chi-kwadrat(3)=12,7, $p<0,01$), podobnie studenci kierunków medycznych mieli istotnie lepsze rezultaty niż humanistycznych ($p<0,01$, dokładny test Fishera). W zadaniu dotyczącym proporcji większość każdej z grup odpowiedziała prawidłowo, natomiast tylko studenci kierunków ścisłych byli istotnie lepsi od humanistów (chi-kwadrat(2)=19, $p<0,01$). Podobne rezultaty dotyczą pytania o procenty (chi-kwadrat(2)=16,9, $p<0,01$). Paradoks kawalera de Mere dotyczący prawdopodobieństwa klasycznego okazał się dla wszystkich badanych trudny, gdyż zaledwie 22,3% odpowiedzi z całej próby było poprawnych. Tu studenci kierunków humanistycznych okazali się istotnie lepsi od tych z kierunków ścisłych (chi-kwadrat(2)=9,9, $p<0,01$). W zadaniu łączącym procenty i geometrię tylko połowa wszystkich badanych poradziła sobie dobrze, zaś studenci kierunków ścisłych istotnie lepiej niż ci z kierunków humanistycznych (chi-kwadrat(2)=25,7, $p<0,01$).

Agata Turzyńska, Natalia Łangowska

1) Uniwersytet Gdański

Lęk przed matematyką? – wyzwanie współczesnego nauczyciela

Pomimo postępujących reform edukacyjnych oraz wdrażania nowoczesnych metod dydaktycznych opartych na podejściu konstruktywistycznym, dialogu i podmiotowości ucznia, lęk przed matematyką pozostaje trwałym i powszechnym zjawiskiem w polskiej szkole. Współczesna pedagogika odchodzi od autorytarnego modelu nauczania, a tradycyjne przekonania w stylu „dzieci i ryby głosu nie mają" coraz częściej ustępują miejsca refleksji nad potrzebami i możliwościami uczniów. Niemniej, obserwujemy, że trudności w uczeniu się matematyki oraz negatywne emocje z nią związane – takie jak lęk, napięcie czy poczucie bezradności – nie tylko nie znikają, ale wciąż stanowią istotne wyzwanie dla nauczycieli tego przedmiotu.

Celem naszej prezentacji jest ukazanie lęku przed matematyką jako istotnego problemu pedagogicznego, który wymaga nie tylko diagnozy, ale także systemowego i empatycznego podejścia ze strony nauczycieli i projektantów polityki oświatowej. Problem ten – mimo swej powszechności – wciąż zbyt często pozostaje w cieniu, a jego bagatelizowanie może mieć długofalowe konsekwencje dla samooceny, motywacji i dalszej drogi edukacyjnej młodych ludzi.

Magdalena Knotowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Nauczyciele mają moc. Siła relacji w edukacji

Celem wystąpienia jest ukazanie znaczenia relacji między nauczycielem a uczniem w kontekście współczesnej szkoły, wychodząc z założenia, że nauczyciele odgrywają kluczową rolę nie tylko w przekazywaniu wiedzy, ale przede wszystkim w kształtowaniu środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów.W trakcie wystąpienia skupię się na przedstawieniu wyników badań potwierdzających, że jakość relacji z nauczycielem przekłada się bezpośrednio na motywację uczniów, ich osiągnięcia szkolne, poczucie bezpieczeństwa oraz relacje rówieśnicze. Uwzględniona zostanie również perspektywa neurodydaktyki, która dostarcza wiedzę o tym, jakie warunki sprzyjają efektywnemu uczeniu się i jaką rolę w tym procesie pełni nauczyciel. Wystąpienie zachęca do refleksji nad społeczną i emocjonalną stroną pracy nauczyciela – tą, która ma realną moc zmieniania szkolnej rzeczywistości.

mgr Paulina Goździk (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Neuroróżnorodność w szkole, przedszkolu i na uczelni – świadomość i potrzeby edukacyjne nauczycieli na różnych etapach kształcenia

Diagnostyka psychologiczna odmienności i zaburzeń neurorozwojowych jest tematem coraz częściej poruszanym w branży edukacyjnej. Z każdym rokiem poszerza się także zakres i dostępność literatury przedmiotu dotyczącej neuroatypowości i związanego z nią postępowania terapeutycznego, a także implikacji klinicznych. Jednocześnie, zwiększają się możliwości kształcenia nauczycieli w obszarze wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co szczególnie dotyczy etapu szkoły podstawowej.

Nauczyciele tworzą niezwykle różnorodną grupę zawodową, do której należą osoby nierzadko wykształcone w kilku dziedzinach wiedzy, zarówno humanistycznych, jak i ścisłych. To od samego nauczyciela, a w pewnym zakresie także od placówki zatrudniającej, zależy kierunek rozwoju zawodowego i zakres poszerzania kompetencji dydaktycznych niezbędnych do pracy z uczniami czy studentami – między innymi, umiejętności pracy z osobami neuroatypowymi. Stąd, istnieje potrzeba identyfikacji potrzeb edukacyjnych osób, które w swojej pracy nauczają i kształtują postawy młodych ludzi – od etapu wychowania przedszkolnego, przez szkoły podstawowe, licea, szkoły zawodowe czy technika, aż po poziom akademicki. Do takich osób skierowana została ankieta, której wyniki są przedmiotem niniejszej pracy. Celem prezentowanego badania sondażowego było poznanie wykazywanych przez nauczycieli postaw związanych z neuroróżnorodnością i przejawami neuroatypowości, a także zrozumienie czynników kształtujących je. Ponadto, badanie nastawione było także na identyfikację potrzeb edukacyjnych, których realizacja mogłaby pomóc osobom wykonującym zawód nauczyciela w przygotowaniu do pracy z neuroatypowymi uczniami i studentami, tak by rezultaty były satysfakcjonujące dla obu stron.

mgr Mirela Walewicz (1)

1) Społeczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bydgoszczy

Od oceny do zrozumienia: wsparcie rodziców w procesie wychowawczym, oparte o emocjonalne potrzeby dziecka

Mówi się, że potrzebna jest wioska by wychować dziecko. Wychowanie dziecka jest trudnym zadaniem, a rodzice, by sprostać temu wyzwaniu, potrzebują empatycznego wsparcia ze strony innych. Współcześnie wskazać można szereg trudności, z którymi borykają się dzieci i ich rodzice, m. in. w komunikacji, w stawianiu i respektowaniu granic, poszanowaniu emocji innych, wyrażaniu emocji. Część z nich wynika z braku dostatecznej wiedzy i umiejętności, czyli tak zwanych kompetencji rodzicielskich.

Istotnym sposobem wspierania rodziców w tym obszarze jest dostarczenie im, w sposób przystępny i dostępny ugruntowanych naukowo umiejętności, kompetencji i wiedzy. W swoim wystąpieniu autorka pragnie, w kontekście istniejących badań, podzielić się swoimi doświadczeniami i refleksjami z prowadzonych przez siebie warsztatów kompetencji rodzicielskich, opartych o emocjonalne potrzeby dziecka.

e-mail: mirela@walewicz.com

lic. Dominika Kozłowska (1)

1) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Odrzucenie rówieśnicze jako wyzwanie wychowawcze

– o potrzebie projektowania działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej w klasach IV–VI

Odrzucenie rówieśnicze, jako zjawisko niosące długofalowe konsekwencje w obszarze funkcjonowania psychospołecznego człowieka, stanowi istotne wyzwanie dla współczesnej pedagogiki. W klasach IV–VI szkoły podstawowej – będących okresem intensywnych przemian w strukturze grupy rówieśniczej oraz zwiększonej potrzeby akceptacji – uczniowie są szczególnie narażeni na wykluczenie. Wystąpienie wskazuje na konieczność projektowania działań profilaktycznych o charakterze uniwersalnym. Na podstawie przeglądu literatury oraz wstępnej analizy założeń rekomendowanych programów profilaktycznych dla tej grupy wiekowej, omówione zostaną kluczowe elementy skutecznych oddziaływań. W oparciu o nie zaprezentowane zostaną założenia autorskiej koncepcji programu profilaktycznego. Referat stanowi jednocześnie wprowadzenie do szerszych analiz dotyczących dobrych praktyk, potrzeb nauczycieli, jak i możliwości wdrażania do środowiska szkolnego gotowych narzędzi tworzących warunki do przeciwdziałania odrzuceniu rówieśniczemu.

dr Anna Sobczak (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Perspektywy rozwoju edukacji domowej w Polsce

Edukacja domowa stanowi alternatywę dla kształcenia szkolnego. Jej fundamentalnym założeniem jest nieuczęszczanie dzieci na lekcje w szkole i nauczanie ich przez rodziców w domu. Idea edukacji poza szkołą zyskuje wśród rodziców na popularności, a postęp technologiczny oraz zmiany społeczne pozwalają na różnorodne formy jej realizowania.

W swoim wystąpieniu skupię się na perspektywach rozwoju edukacji domowej w Polsce, m.in. przedstawię szerzej jeden z przykładów realizacji edukacji domowej, jaką jest skorzystanie z oferty edukacyjnej organizacji pozarządowej - Fundacji ParoKrok w Poznaniu skierowanej do dzieci realizujących obowiązek szkolny poza szkołą. Prowadzi ona zajęcia w ramach tworzonych „mikroklas" dla dzieci w edukacji domowej na poziomie szkoły podstawowej zgodnie z podstawą programową Ministerstwa Edukacji Narodowej. Fundacja ParoKrok realizuje edukację przygotowującą dzieci do rocznych egzaminów klasyfikacyjnych wykorzystując metodę projektową polegającą na łączeniu elementów różnych przedmiotów. Stawia także na relacje i rozwój zainteresowań uczniów.

Edukacja domowa, na którą coraz częściej decydują się rodzice, może przynieść wiele korzyści, szczególnie dla dzieci i ich osiągnięć edukacyjnych oraz sukcesu życiowego. Dlatego też warto poszerzać społeczny dyskurs o edukacji domowej, który powinien skupiać się między innymi na perspektywach jej rozwoju.

lic. Dominika Kozłowska (1)

1) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Rekomendowane programy profilaktyczne – refleksje teoretyczne i kierunki innowacji

System rekomendacji programów profilaktycznych prowadzony przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) odgrywa kluczową rolę w wyznaczaniu standardów profilaktyki w środowisku szkolnym i wychowawczym. Wystąpienie podejmuje próbę krytycznego przeglądu aktualnie rekomendowanych programów pod kątem ich problematyki, założeń metodologicznych oraz zakresu oddziaływań. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wskazaniu obszarów niedostatecznie uwzględnionych w aktualnych programach profilaktycznych, zwłaszcza w kontekście realnych potrzeb współczesnych szkół, wyzwań rozwojowych dzieci i młodzieży oraz zmian społeczno-kulturowych. Analiza obejmuje również rozważania dotyczące wszystkich poziomów profilaktyki: uniwersalnej, selektywnej oraz wskazanej, co pozwala na pełniejsze uwzględnienie różnorodnych potrzeb odbiorców. Referat przyjmuje formę analityczno-problemową i zmierza do sformułowania postulatów dotyczących przyszłych kierunków projektowania programów profilaktycznych.

Filip Maniecki (1)

1) Uniwersytet Gdański

Twórcze oblicze edukacji filmowej w kulturze partycypacji

Edukacja filmowa ma podwójne oblicze. Z jednej strony, jej działania koncentrują się wokół swego rodzaju „rozbijania" kodu, przenikania istoty medium, rozumienia języka i wyrażania krytycznej opinii wobec treści przekazu. Z drugiej, wiążą się z uczestnictwem wyrażającym się własną twórczością, odbiorem i interakcją z twórczością innych uczestników. Współczesny stan środowiska medialnego to stan przejściowy - od modelu scentralizowanego nadawania do modelu, który współtworzą aktywni uczestnicy dyskursu. Ta sytuacja wymaga zintegrowanych kompetencji, charakterystycznych zarówno dla pierwszego, jak i drugiego. Obraz przejściowego modelu komunikacyjnego znajduje swoje odbicie w formach edukacji filmowej - krytycznej i twórczej. Twórcza forma powinna stać się centralnym zagadnieniem współczesnej edukacji filmowej nie tylko z tego powodu, że kształci kompetencje związane z uczestnictwem - de facto wszystkiego można uczyć wykorzystując strategie partycypacji - ale dlatego, że z samej swej natury jest aktywna i angażująca. Świat mediów zwróci się ku kulturze uczestnictwa. Niech za tym ruchem podąża także kształt edukacji filmowej. O zasadności rozwoju dziedziny w tej formie opowie Filip Maniecki, dyrektor Harcerskiego Festiwalu Filmowego w Gdańsku, czyli największej w polskim środowisku harcerskim inicjatywy edukacji filmowej przez praktykę twórczą

Anna Domagała (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Współczesne badania z zakresu psychologii rozwojowej nad skutecznością metody pedagogicznej Marii Montessori

Celem wystąpienia jest przedstawienie badań z zakresu psychologii edukacji oraz pedagogiki alternatywnej dotyczącej badań nad skutecznością metody wychowawczej Marii Montessori. Temat pracy jest szczególnie istotny z racji coraz większego zainteresowania środowiska rodziców oraz wychowawców podejściami alternatywnymi w systemie oświatowym. Z punktu widzenia nauki istnieje potrzeba weryfikacji skuteczności metody oraz wyjaśnienia opisanych przez Marię Montessori zasad i ich związku z rozwojem poznawczym oraz społeczno-emocjonalnym. W niniejszym referacie zostanie przedstawione tło historyczne związane z podstawami pedagogiki Montessori i jej związków ze współczesną wiedzą z zakresu psychologii rozwojowej. Następnie zostaną omówione wyniki badań nad skutecznością metody w grupie badawczej dzieci w wieku przedszkolnym ze szczególną analizą metodologii poszczególnych badań prowadzonych w tej dziedzinie. W końcowej części referatu zostaną zaprezentowane potencjalne wyjaśnienia rozbieżności w wynikach badań, propozycje kierunku dalszej eksploracji zagadnienia oraz potencjalne ograniczenia związane z prowadzeniem badań z doborem celowym.

dr Bartosz Atroszko(1)

1) Uniwersytet Gdański

Wybrane problemy związane z pracą uczniów w grupach

Celem referatu jest przedstawienie wyników badania przeprowadzonego w grupie 15 nauczycieli szkół ponadpodstawowych z Trójmiasta oraz okolicznych miejscowości. Metodą badawczą był wywiad indywidualny. Głównym celem przedstawionego badania była rekonstrukcja znaczeń nadawanych przez nauczycieli barierom zmiany edukacyjnej w Polsce. Praca uczniów w grupach pojawiła się w wypowiedziach badanych osób wielokrotnie i to w różnych kontekstach. Tym, co można w nich zauważyć, jest z jednej strony wąski, ograniczony sposób rozumienia korzyści odnoszonych przez uczniów z pracy w grupach na lekcji, a z drugiej strony brak profesjonalnego przygotowania nauczycieli do radzenia sobie z problemami pojawiającymi się w trakcie realizacji pracy uczniów w grupach. Można więc sformułować wniosek, że sposób myślenia nauczycieli o pracy w grupach ma raczej charakter wiedzy potocznej, ze wszystkimi jej ograniczeniami, niż wiedzy profesjonalnej nabytej w ramach kształcenia akademickiego lub wyrosłej z krytycznej refleksji nad własną praktyką zawodową.

e-mail: bartosz.atroszko@ug.edu.pl

Uwarunkowania praktyk partycypacyjnych młodzieży

lic. Janina Repeka (1)

1) Uniwersytet Gdański

Działanie i badanie z młodzieżą – partycypacyjne mapowanie jako narzędzie streetworkingu

Streetworking jest zaliczany jako jedna z metod pracy socjalnej w środowisku lokalnym. Pozwala on dotrzeć do osób, które nie mają możliwości skorzystania z pomocy lub spotykają na swojej drodze różne bariery instytucjonalne (Laredo i Hill 2018). Jedną z grup narażonych na wykluczenie są dzieci i młodzież, szczególnie wywodzące się z trudnych środowisk, czy zagrożonych uzależnieniem. Jak piszą Kamińska, Ornacka i Beszłej: „Przebywając w środowisku dziecka, *na jego terenie*, streetworker nie narzuca własnych zasad, ale daje wolność wyboru" (2020). Pozwala to na budowanie niehierarchicznych relacji i angażowanie młodych osób w działania na rzecz zmiany.

Streetworking korzysta z wielu różnych metod, aby jak najlepiej dopasować się do potrzeb odbiorców_czyń (Szeintuch 2015). Zaczynając pracę w streetworkingu, zależało mi na poznaniu nowego miejsca i wejściu w życie lokalnej społeczności. Jednocześnie chciałam od razu zaangażować młode osoby we wspólne działanie. Korzystając m.in. z narzędzi partycypacyjnych badań w działaniu, szukałam możliwości pozyskania informacji o dzielnicy. Główną metodą stało się partycypacyjne mapowanie (*community mapping),* które pozwoliło spojrzeć na przestrzeń z perspektywy młodych osób, a przy tym zaangażować je w proces zbierania danych (Amsden i VanWynsberghe 2005). Okazało się, że jest to dobry sposób na nawiązanie relacji, kontaktu i rozmowy. Stało się to również punktem wyjścia do wspólnego planowania kolejnych działań i potencjalnych zmian. W swoim wystąpieniu chcę przedstawić wykorzystanie mapowania w fazie inicjalnej pracy streetworkerki oraz potencjalne możliwości rozwoju narzędzia w celu zwiększania partycypacji młodzieży.

dr Sławomir Bździuch (1)

1) Uniwersytet Rzeszowski

Kapitał społeczny młodego pokolenia akademickiego – przypadek Rzeszowa

Kapitał społeczny, rozumiany jako sieć relacji opartych na zaufaniu, współpracy oraz zaangażowaniu jednostek w życie społeczne, odgrywa istotną rolę w funkcjonowaniu nowoczesnych społeczeństw i rozwoju demokratycznym. W referacie przedstawione zostaną wyniki badań dotyczących poziomu kapitału społecznego wśród studentów uczelni wyższych w Rzeszowie. Analizie poddano wybrane wskaźniki kapitału społecznego, takie jak poziom zaufania społecznego, deklarowana partycypacja wyborcza, aktywność w organizacjach studenckich (koła naukowe, samorząd studencki, organizacje pozarządowe) oraz zaangażowanie w działania na rzecz społeczności lokalnej. Celem wystąpienia jest ocena obecnego stanu tych wskaźników oraz refleksja nad ich znaczeniem dla rozwoju społecznego młodego pokolenia. Ocena wskazanych wskaźników będzie zróżnicowana ze względu na płeć oraz ze względu na zaangażowanie studentów w rozwój osobowy (t.j. udział we wsparciu w ramach projektów PO WER).

e-mail: sbzdziuch@ur.edu.pl

mgr Agata Szewczyk

1) Uniwersytet Gdański

Służba jako harcerska forma pracy – przegląd literatury

Wystąpienie stanowi przegląd literatury dotyczącej służby jako specyficznej formy pracy wychowawczej w organizacjach harcerskich. Służba, będąca jednym z fundamentów metody harcerskiej, rozumiana jest jako stałe, świadome i bezinteresowne działanie na rzecz innych – wspólnoty, środowiska lokalnego, potrzebujących. W analizie uwzględniono zarówno klasyczne teksty pedagogiczne i instrukcyjne wywodzące się z tradycji skautowej (m.in. Baden-Powella), jak i współczesne opracowania dotyczące edukacji obywatelskiej, wolontariatu młodzieżowego i uczestnictwa społecznego. Przegląd ukazuje, jak służba harcerska wpisuje się w szersze koncepcje partycypacji młodzieży oraz jak może wspierać rozwój postaw obywatelskich, empatii i odpowiedzialności społecznej. Wystąpienie wpisuje się w panelową refleksję nad uwarunkowaniami i mechanizmami kształtowania praktyk partycypacyjnych młodych ludzi w kontekście nieformalnych form edukacji.

e-mail: agata.szewczyk@phdstud.ug.edu.pl

Where Are We? A Discussion on Forensic Anthropology in Poland

dr Katarzyna Górka (1), mgr Melania Mazur (2)
1) Polska Akademia Nauk
2) Instytut Ekspertyz Sądowych

From Research to Practice: Forensic Anthropology in Poland

Forensic anthropology is a multifaceted discipline that integrates anthropological methodologies with forensic investigations, contributing to legal and humanitarian efforts through the identification and analysis of human remains. As the field continues to advance globally, the extent and nature of forensic anthropological research differ across regions, influenced by historical developments, academic traditions, institutional support, and socio-political factors. This presentation examines the evolution of forensic anthropology in Poland, critically assessing its research landscape, professional practices, and regulatory frameworks. The first part of this study explores patterns of knowledge production within Polish forensic anthropology, analyzing the dissemination of research, predominant publication trends, and the roles of academic institutions in shaping the field through a detailed bibliometric resaerch. Emphasis is placed on the contributions of interdisciplinary collaboration, the integration of forensic anthropology within broader scientific discourse, and the challenges associated with international engagement. By contextualizing these aspects, the discussion aims to provide insight into the academic trajectory of forensic anthropology in Poland and its position within the global research framework. The second part of the presentation focuses on practical applications, examining the professional landscape of forensic anthropologists in Poland, their engagement with law enforcement, and the implementation of forensic methodologies in casework based on personal interviews with three practicing professionals. Particular attention is given to training initiatives, including postgraduate education, specialized workshops, and professional development programs designed to enhance expertise in forensic anthropology. By addressing existing regulatory structures and professional standards, this presentation underscores the need for a cohesive and standardized approach to forensic anthropology's continued development in Poland. Through this analysis, the study aims to foster a deeper understanding of the field's trajectory and contribute to its advancement within both academic and applied domains.

mgr Karolina Drozd (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Kamień nazębny jako archiwum życia: zastosowanie w archeologii, antropologii i kryminalistyce

Niniejsza praca przeglądowa opiera się na systematycznym przeglądzie literatury naukowej dotyczącej analizy kamienia nazębnego w kontekście antropologii i archeologii. Przeszukano bazy danych (m.in. Web of Science, Scopus, PubMed) oraz literaturę specjalistyczną, wykorzystując kluczowe terminy takie jak "dental calculus", "tartar", "paleodiet", "oral microbiome", "ancient DNA", "stable isotopes", "trace elements", "archaeology", "anthropology". Wyselekcjonowano publikacje prezentujące metodologie analizy kamienia nazębnego, studia przypadków oraz prace przeglądowe aby móc przedstawić aktualny stan wiedzy na temat potencjału zastosowań analizy kamienia nazębnego w antropologii i archeologii z jednoczesnym ukazaniem ograniczeń metody. Analiza kamienia nazębnego jest wszechstronnym narzędziem badawczym, które pozwala na rekonstrukcję diety (identyfikacja mikrocząsteczek roślinnych, zwierzęcych, grzybów i bakterii), ocenę zdrowia jamy ustnej (analiza mikrobiomu, obecność patogenów), a także badanie genetyki (starożytne DNA mikroorganizmów i gospodarza). Ponadto, analiza stabilnych izotopów i pierwiastków śladowych
z kamienia nazębnego dostarcza informacji o pochodzeniu geograficznym, mobilności i potencjalnych zatruciach metalami ciężkimi. Kamień nazębny umożliwia również wykrywanie leków i substancji psychoaktywnych. Ostatnie postępy w technikach obrazowania poprawiły zrozumienie procesów formowania się i zachowania mikrocząsteczek w kamieniu nazębnym. Analiza kamienia nazębnego, poza tym, że stanowi cenne źródło informacji o dawnych populacjach, znajduje również zastosowanie w identyfikacji współczesnych osób, szczególnie w kontekście kryminalistycznym, np. po katastrofach czy w śledztwach. Mimo ograniczeń związanych z degradacją materiału, interdyscyplinarne metody (mikroskopowe, biochemiczne, genetyczne, izotopowe) pozwalają na głęboką interpretację. Dalszy rozwój metodologiczny i współpraca są niezbędne dla pełnego wykorzystania potencjału tych badań.

mgr Karolina Drozd (1)

1) Uniwersytet Wrocławski

Nowe technologie w naukach sądowych: możliwości zastosowania, perspektywa rozwoju, aktualne wyzwania i ograniczenia

Dynamiczny rozwój technologiczny wywiera znaczący wpływ na nauki sądowe, otwierając nowe możliwości dochodzeniowo-śledcze i analityczne, ale jednocześnie stawiając przed ekspertami i systemem wymiaru sprawiedliwości nowe wyzwania. Niniejsza praca przeglądowa analizuje obecne i przyszłe zastosowania nowych technologii w naukach sądowych, identyfikując ich potencjał transformacyjny, perspektywy rozwoju oraz kluczowe wyzwania i ograniczenia. Metodologia opiera się na systematycznym przeglądzie literatury naukowej w bazach danych (Web of Science, Scopus, PubMed, IEEE Xplore) dotyczącym kluczowych innowacji, takich jak zaawansowana analiza DNA (sekwencjonowanie nowej generacji, szybkie profilowanie DNA), techniki obrazowania cyfrowego (np. skanowanie 3D, mikroskopia wysokiej rozdzielczości), informatyka śledcza (w tym analiza big data, sztuczna inteligencja, uczenie maszynowe w analizie danych cyfrowych i identyfikacji wzorców) oraz wirtualna/rozszerzona rzeczywistość. Zgodnie z wynikami raportowanymi w literaturze naukowej, nowe technologie znacząco zwiększają precyzję, szybkość i zakres badań sądowych, obejmując m.in. genetykę, analizę miejsc zdarzeń i przetwarzanie danych cyfrowych. Sztuczna inteligencja jest przy tym wskazywana jako narzędzie otwierające możliwości w analizie złożonych wzorców. Opracowania poruszające niniejszą tematykę uwydatniają istnienie różnych wyzwań, w tym wysokie koszty, potrzebę specjalistycznych szkoleń, walidację metod i ich dopuszczalność dowodową, a także ograniczenia etyczno-prawne dotyczące prywatności, potencjalnych błędów oraz konieczność standaryzacji. W świetle wniosków formułowanych przez autorów publikacji naukowych, przyjmuje się, że choć nowe technologie posiadają ogromny potencjał transformacji nauk sądowych, prowadząc do skuteczniejszego zwalczania przestępczości i zapewniania sprawiedliwości, ich pełne wykorzystanie wymaga jednak przezwyciężenia barier technologicznych, finansowych, edukacyjnych i prawnych. Konieczne są dalsze badania, rozwój międzynarodowych standardów oraz interdyscyplinarna współpraca między naukowcami, praktykami i legislatorami, aby zapewnić odpowiedzialne i efektywne wdrażanie innowacji w praktyce sądowej, przy jednoczesnym poszanowaniu fundamentalnych praw.

Wiarygodność badań klinicznych - między nauką, regulacją a oczekiwaniami społecznymi

lic. Katarzyna Dębowska (1), lic. Aleksandra Braciszewska (1), dr hab. Karolina Bierowiec, prof. UPWr (2), Magdalena Siedlecka (2), Magdalena Karwańska (2), dr Marta Książczyk (1)

1) Uniwersytet Wrocławski, Zakład Mikrobiologii, Wydział Nauk Biologicznych

2) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Model z przyszłością: *Galleria mellonella* w kontekście oczekiwań społecznych i standardów nauki

W związku z rosnącymi ograniczeniami natury etycznej i prawnej, w badaniach przedklinicznych coraz częściej wykorzystuje się alternatywne modele, takie jak owady. Jednym z takich modeli są larwy Barciaka większego (*Galleria mellonella*), które zyskały istotne znaczenie w mikrobiologii jako organizmy modelowe w badaniach nad patogennością mikroorganizmów *in vivo* oraz oceną skuteczności substancji przeciwdrobnoustrojowych. Wykorzystanie *Galleria mellonella* może mieć kluczowe znaczenie dla dalszych etapów eksperymentów. Larwy te wykazują istotne podobieństwa do kręgowców w zakresie budowy i funkcjonowania układu odpornościowego w fazie odpowiedzi nieswoistej. Znajdują zastosowanie jako model w badaniach patogenów bakteryjnych człowieka, takich jak *Staphylococcus aureus* czy *Escherichia coli*, a także w analizach dotyczących antybiotykooporności. Jednym z istotnych problemów pojawiających się podczas prowadzenia badań wstępnych jest zapewnienie odpowiednich warunków hodowlanych, w tym diety larw, temperatury oraz czystości mikrobiologicznej ściółki. Zakażenia występujące w hodowli mogą znacząco zaburzyć wyniki badań, a w konsekwencji uniemożliwić przejście do etapu badań klinicznych. W hodowlach *Galleria mellonella* prowadzonych w Zakładzie Mikrobiologii Uniwersytetu Wrocławskiego przeprowadzono analizę mikrobiologiczną ściółki oraz mikrobioty martwych osobników. Identyfikacja składu mikrobioty fizjologicznej oraz detekcja potencjalnych czynników etiologicznych odpowiedzialnych za zakażenia hodowli pozwala na redukcję ryzyka kontaminacji, usprawnienie procesu badań wstępnych oraz zwiększenie wiarygodności uzyskiwanych wyników.

lic.Marta Ejsmont (1), dr Marta Bednarek (1)
1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Realizacja niekomercyjnych badań klinicznych w Polsce – wyzwania i perspektywy

Wprowadzenie: Niekomercyjne badania kliniczne (NBK) odgrywają kluczową rolę w rozwoju medycyny, odpowiadając na potrzeby pacjentów i systemu ochrony zdrowia niezależnie od interesów przemysłu farmaceutycznego. Analiza krajowego rejestru badań klinicznych w Polsce w latach 2019-2024 wykazuje dynamiczny wzrost aktywności badawczej – od 603 wniosków w 2019 roku, przez spadek do 459 w pandemicznym 2020 roku, następnie progresywny wzrost do rekordowych 784 zgłoszeń w 2023 roku (w tym 40 NBK), z pewną stabilizacją na poziomie 579 w 2024 roku.

Metodologia: Przeprowadzono kompleksową retrospektywną analizę danych z Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych (URPL) oraz platform cyfrowych Agencji Badań Medycznych (*Pacjent w badaniach*) i CTIS za okres styczeń 2019 – maj 2025. Dodatkowej analizie poddano dokumentację konkursową ABM w celu oceny struktury i trwałości mechanizmów finansowania NBK.

Wnioski: Udział NBK w całkowitej populacji zgłoszeń pozostaje relatywnie niski, wzrastając z 2,5% w 2019 roku do 5,1% w 2023 roku. Znaczący wzrost w 2023 roku koreluje z uruchomieniem dedykowanych programów finansowych ABM, które od 2019 roku alokowały ponad 1 miliard złotych na wsparcie NBK. Dominujące obszary terapeutyczne to onkologia, neurologia oraz hematologia przy czym badania niekomercyjne charakteryzują się proporcjonalnie wyższym udziałem projektów pediatrycznych oraz badań chorób rzadkich.

Konkluzje: Sektor NBK wymaga ustanowienia stabilnych, wieloletnich mechanizmów finansowania oraz wzmocnienia infrastruktury badawczej. Zwiększenie liczby NBK, szczególnie w obszarze chorób rzadkich i pediatrii, stanowi kluczowy czynnik budowania zaufania społecznego oraz realizacji potrzeb zdrowotnych poza priorytetami rynkowymi przemysłu farmaceutycznego. Implementacja systemu CTIS może istotnie zwiększyć społeczną akceptację badań klinicznych, jednak wymaga intensyfikacji programów edukacyjnych dla ośrodków akademickich.

Słowa kluczowe: niekomercyjne badania kliniczne, wiarygodność badań, Polska 2019-2025, Agencja Badań Medycznych, CTIS, regulacje farmaceutyczne

lic. Zuzanna Budzińska (1), lic. Zofia Budzisz (1), mgr Julia Rymarowicz (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Wiedza studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu GUMed na temat badań klinicznych

W dobie dynamicznego rozwoju nauk biomedycznych rośnie znaczenie badań klinicznych jako fundamentu postępu terapeutycznego. Jednak dla zapewnienia społecznego zaufania do ich wyników, kluczowe jest nie tylko rygorystyczne przestrzeganie norm etycznych i regulacyjnych, ale także szeroka świadomość społeczna dotycząca ich istoty, celów i przebiegu. Brak wiedzy w tym zakresie może wpływać na ograniczone uczestnictwo pacjentów, zniekształcone postrzeganie wiarygodności badań oraz niedostateczne przygotowanie przyszłych profesjonalistów ochrony zdrowia. W ramach prezentowanego projektu dokonano oceny poziomu wiedzy studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego na temat badań klinicznych. Badanie ankietowe objęło ponad 100 osób z różnych kierunków studiów. Wyniki wskazały, że choć 97% respondentów deklaruje znajomość pojęcia „badania kliniczne", aż 46,8% ocenia swoją wiedzę jako niewystarczającą. Zidentyfikowano istotne braki zarówno w zakresie podstaw metodologii, jak również świadomości możliwych ról zawodowych w badaniach klinicznych. Wyniki podkreślają potrzebę podjęcia działań takich jak np. wprowadzenia fakultetów o tematyce z zakresu badań klinicznych do programów kształcenia na kierunkach medycznych i okołomedycznych. Tego rodzaju inicjatywy nie tylko zwiększyłyby poziom wiedzy merytorycznej studentów, ale również przyczyniłyby się do lepszego przygotowania ich do pełnienia aktywnej roli w nowoczesnym systemie ochrony zdrowia, promując świadomy udział społeczeństwa w badaniach klinicznych.

Współczesne oblicza bezpieczeństwa: człowiek, technika i środowisko

inż. Agnieszka Piruta (1)

1) Politechnika Białostocka

Bezpieczna autoryzacja użytkowników – nowe koncepcje wieloskładnikowe

Korzystanie ze stron internetowych czy aplikacji mobilnych często wymaga procesu rejestracji i logowania użytkownika. Dane uwierzytelniające umożliwiają dostęp do poufnych informacji przechowywanych w bazach danych, a także do systemów informatycznych, które mogą stać się celem ataku hakerskiego. Jak zatem chronić dane autoryzacyjne przed przechwyceniem przez niepowołane osoby, aby dostęp do zasobów był bezpieczny? Referat omawia nową koncepcję autentykacji użytkowników „Triple-identity Authentication" autorstwa Suyun Borjigin. Metoda opiera się na wykorzystaniu trzech składników uwierzytelniających: nazwa użytkownika (UN), hasło logowania (LP) i automatycznie generowane hasło autoryzacyjne (AP), a także korzysta z danych urządzenia i abonenta: IMEI oraz IMSI. Każdy z trzech składników jest przekształcany z wykorzystaniem macierzy oraz IMEI i IMSI, tworząc unikalne identyfikatory, które weryfikowane są lokalnie na kolejnych etapach logowania. Podejście zaproponowane przez Suyun Borjigin zostanie porównane z Multi-Factor Credential Hashing Function (MFCHF) autorstwa Vivek Nair i Dawn Song z UC Berkley, w której weryfikacja OTP i hasła następuje łącznie na etapie funkcji haszującej, uniemożliwiając weryfikację poprawności hasła bez znajomości drugiego składnika. Metoda Triple-Identity Authentication wykazuje większy potencjał w zastosowaniach, w których istotne jest powiązanie autoryzacji z konkretnym urządzeniem, natomiast MFCHF - w przypadku aplikacji webowych.

inż. Hubert Tomaszewski,dr Łukasz Kuta.

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.

Ergonomia i bezpieczeństwo w świecie VR

Wirtualna rzeczywistość (VR) staje się coraz powszechniejszym narzędziem w edukacji, przemyśle, medycynie i rozrywce, otwierając nowe możliwości interakcji człowieka z cyfrowym środowiskiem. Jednak dynamiczny rozwój tej technologii wiąże się również z nowymi wyzwaniami w obszarze ergonomii i bezpieczeństwa użytkowników. Celem prezentacji jest analiza zagrożeń zdrowotnych i fizycznych wynikających z długotrwałego korzystania z urządzeń VR, takich jak zmęczenie wzroku, zaburzenia równowagi, dezorientacja przestrzenna czy przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego. Omówione zostaną także zasady projektowania ergonomicznych interfejsów oraz dobre praktyki minimalizujące ryzyko urazów i dyskomfortu. Prezentacja ma na celu zwiększenie świadomości o konieczności integracji zasad ergonomii i BHP w procesie projektowania i użytkowania systemów VR, co jest bardzo ważne dla tworzenia bezpiecznych i przyjaznych środowisk wirtualnych.

Natalia Filipecka (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Ergonomia w środowisku gamingowym: współczesne wyzwania i rozwiązania

Wzrost popularności gier komputerowych wśród graczy amatorskich sprawia, że coraz więcej osób spędza długie godziny przed ekranem, narażając się na negatywne skutki zdrowotne. Choć gaming dla wielu stanowi formę relaksu i rozrywki, brak świadomości ergonomicznej może prowadzić do przeciążeń układu mięśniowo-szkieletowego, szczególnie w obrębie kręgosłupa, szyi i kończyn górnych. Celem niniejszej pracy było zidentyfikowanie głównych wyzwań ergonomii w kontekście zdrowia graczy-hobbystów. Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych oraz analizy przykładów, wskazano najczęściej występujące dolegliwości, takie jak bóle pleców, szyi i nadgarstków. W pracy zwrócono uwagę na wpływ nieergonomicznych pozycji, braku odpowiedniego sprzętu oraz zbyt długich sesji gamingowych bez przerw. Przedstawiono również praktyczne zalecenia mające na celu poprawę warunków pracy graczy oraz zmniejszenie ryzyka rozwoju przewlekłych schorzeń. Ergonomia stanowiska gamingowego staje się dziś nie tylko kwestią komfortu, ale również istotnym elementem profilaktyki zdrowotnej młodego pokolenia.

Kacper Pawluczenia (1)

1) Uniwersytet w Białymstoku

Facing the Fakes: The Need for supplement Deepfake Regulation in European Union and Polish Law

The rapid advancement of artificial intelligence has enabled the creation of increasingly convicing deepfakes and its alarming precision. While technology holds some legitimate potential, its misuse poses serious threats to individual rights, democratic integrity and public trust. Existing legal frameworks within the European Union and Polish legislation, including AI act, civil and criminal law regulations, and right to image, provide only fragmented and insufficient response to the multifaceted risks associated with deepfakes.

In the presentation, I will explain why current European legal insruments are insufficient to address the growing sophistication and potential harm od deepfakes technologies. By critically analyzing relevant EU legislation and polish regulation, this study identfies regulatory blind spots and normative inconsistencies. In addition, I will highlight the need for harmonized and proactive legal approach that balances innovation with the protection of funadmental right such as privacy, right to image and right to truth.

The considerations in the speech are based on current scientific literature in the topic of deepfake, analysis of EU and Polish laws, as well as US state legislation and jurisprudence. The goal is to contribute to an informed policy discourse that ensures Europe remains at the forefront of both technological progres and human rights protection.

lic. Alicja Bochentin (1)

1) Uniwersytet Gdański

Kryminologia środowiskowa - czyli jak nasze otoczenie wpływa na zachowania przestępcze

Wykład koncentruje się na kryminologii środowiskowej jako podejściu analitycznym do zrozumienia uwarunkowań przestępczości. Głównym założeniem tej dziedziny jest wpływ otoczenia fizycznego i społecznego na kształtowanie się zachowań przestępczych. Analizowane będą teorie sytuacyjne, w tym teoria rutynowych działań i teoria racjonalnego wyboru, które wskazują, że decyzja o popełnieniu przestępstwa zależy w dużej mierze od kontekstu – dostępności celów, obecności strażników oraz łatwości ucieczki. Podkreśli znaczenie projektowania przestrzeni miejskiej (Crime Prevention Through Environmental Design – CPTED), które może zmniejszać okazje do popełniania przestępstw, np. poprzez odpowiednie oświetlenie, eliminację tzw. „martwych stref" i zwiększenie nadzoru formalnego i nieformalnego. Wykład wskazuje, że środowiskowe czynniki mają kluczowe znaczenie w zapobieganiu przestępczości, przesuwając nacisk z cech sprawcy na strukturę przestrzeni i interakcje społeczne zachodzące w danym miejscu.

e-mail: a.bochentin.243@studms.ug.edu.pl

Mariola Walaszczyk (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Logistyka w sytuacji powodzi. Jak dobrze przeprowadzić ewakuację na terenach zagrożonych zalaniem?

Powodzie stanowią poważne zagrożenie, które wymaga efektywnego zarządzania ewakuacją na terenach zagrożonych zalaniem. Celem referatu jest przedstawienie najlepszych praktyk w organizowaniu ewakuacji, uwzględniając przygotowanie na kryzys, opracowanie planów ewakuacyjnych oraz koordynację działań ratunkowych. Omówione zostaną kluczowe aspekty, takie jak transport osób poszkodowanych, zapewnienie wsparcia medycznego oraz pomoc dla osób o specjalnych potrzebach. Dodatkowo, poruszone zostaną wyzwania związane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, takich jak systemy ostrzegania czy aplikacje mobilne, które wspomagają zarządzanie kryzysowe. W kontekście zmieniającego się klimatu, zwrócono uwagę na konieczność dostosowania strategii ewakuacyjnych do rosnącej intensywności i częstotliwości powodzi, aby skutecznie minimalizować ich skutki.

Maksymilian Rak (1), dr Łukasz Kuta (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Pożarnictwo - Powietrzne wsparcie akcji ratowniczo-gaśniczych – rola dronów w nowoczesnym ratownictwie

Współczesne działania ratowniczo-gaśnicze wymagają nie tylko szybkości i skuteczności, ale także dostępu do najnowszych technologii wspierających bezpieczeństwo i efektywność operacji. Jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się narzędzi w tym obszarze są bezzałogowe statki powietrzne (drony). Prezentacja przedstawia rolę dronów w działaniach ratowniczo-gaśniczych, skupiając się na ich zastosowaniu w ocenie sytuacji, lokalizacji źródeł ognia, monitoringu stref zagrożenia oraz wspomaganiu decyzji operacyjnych. Omówione zostaną także możliwości technologiczne dronów – m.in. kamery termowizyjne, sensory gazów oraz systemy transmisji danych w czasie rzeczywistym – które umożliwiają szybką i bezpieczną ocenę sytuacji, minimalizując ryzyko dla ratowników. Analiza przypadków użycia dronów w Polsce pozwala zobrazować ich potencjał oraz ograniczenia. Prezentacja podkreśla znaczenie integracji dronów z systemami dowodzenia i łączności. Wnioski wskazują, że drony stają się nieodzownym elementem nowoczesnego ratownictwa, znacząco zwiększając skuteczność i bezpieczeństwo prowadzonych akcji.

mgr Paweł Czyż (1,2)

1) Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy

2) Uczelnia Techniczno-Handlowa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie

The use of emotion analysis and acoustic speech features in the process of situation assessment and decision-making in the context of cybersecurity.

The presentation discusses the use of emotion analysis and acoustic speech features in the process of situation assessment and decision-making in the context of cybersecurity. The application of emotion analysis, such as stress or frustration, helps detect potential threats in online interactions, such as phishing or social engineering attacks. Acoustic speech features, such as tone of voice and speech rhythm, can be used to identify unauthorized individuals in communication systems or in analyzing conversations related to cyberattacks. The integration of emotions and acoustic features provides an innovative tool for early threat detection and improving the effectiveness of security systems in the field of cybersecurity.

Finansowanie – koszt udziału pokryje NASK

Alicja Dobrzeniecka (1), Szymon Łukasik (1), Bartłomiej Twardowski (2, 3), Sebastian Cygert (1, 4)

1) NASK National Research Institute

2) IDEAS Research Institute

3) Computer Vision Center UAB

4) Politechnika Gdańska

Uczenie ciągłe w modelach Sztucznej Inteligencji

Tradycyjne modele uczenia maszynowego są zazwyczaj trenowane jednokrotnie na statycznym zbiorze danych. W sytuacji pojawienia się nowych danych lub zmiany rozkładu danych wymagają one ponownego treningu, co wiąże się z wysokimi kosztami obliczeniowymi i energetycznymi. Tymczasem wiele zastosowań Sztucznej Inteligencji wymaga, aby modele potrafiły uczyć się w sposób ciągły, a nie jedynie poprzez okresowe ponowne trenowanie.

Z perspektywy kognitywnej, jeśli chcemy tworzyć systemy naśladujące ludzką percepcję, powinny one być zdolne do stopniowej aktualizacji wiedzy i adaptacji do nowych sytuacji w czasie rzeczywistym. Uczenie ciągłe (Continual Learning) ma na celu umożliwienie modelom uczenie przyrostowe bez konieczności rozpoczynania treningu od nowa przy każdej zmianie danych – co adresuje nowe przypadki użycia, których nie rozwiązuje klasyczny fine-tuning.

Rozwój metod uczenia ciągłego ma również istotne znaczenie środowiskowe – poprzez ograniczenie zużycia zasobów obliczeniowych może przyczynić się do zmniejszenia negatywnego wpływu technologii na środowisko naturalne. W mojej prezentacji przedstawię podstawowe założenia i techniki uczenia ciągłego, zilustruję ich działanie na przykładach oraz omówię główne wyzwania stojące przed dalszym rozwojem tej dziedziny.

inż. Agnieszka Piruta (1),

1) Politechnika Białostocka

Walka z dezinformacją propagowaną przez boty - detekcja botów w mediach społecznościowych

Komunikacja poprzez media społecznościowe stała się integralną częścią życia codziennego internautów. Umożliwia zamieszczanie informacji o szerokim spektrum tematycznym – od mało istotnych wydarzeń po ważne kwestie społeczne. Owa funkcjonalność jest wykorzystywana przez tzw. social media bots – boty, które pozwalają fałszywie zawyżać popularność stron czy publikować na szeroką skalę treści często niezgodne z prawdą, powodując eskalację zjawiska dezinformacji, które może prowadzić do poważnych konsekwencji. Dynamiczny rozwój technologii sprawia, iż rozróżnienie tekstu wygenerowanego od stworzonego przez człowieka staje się coraz trudniejszym wyzwaniem. Nasuwa się więc pytanie: w jaki sposób skutecznie wykrywać boty? Niniejszy referat omawia metodę Improved Conditional Generative Adversarial Networks (Improved CGAN) zaproponowaną przez Bin Wu i wsp., która umożliwia wykrywanie botów na Twitterze (obecnie: platforma X), wykorzystując warunkowe generowanie syntetycznych danych cech użytkowników (np. częstotliwość tweetów). Ponadto Improved Conditional Generative Adversarial Networks porównano z oryginalną formą CGAN czy innymi technikami, takimi jak SMOTE. Metoda Improved CGAN wykazuje większą skuteczność i precyzję niż tradycyjna forma CGAN.

mgr inż. Kalina Dancewicz (1), Aleksandra Wojtaszczyk (1), Magdalena Bartosiewicz

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Wpływ warunków pogodowych i zielonej infrastruktury na komfort i samopoczucie mieszkańców Wrocławia

W niniejszej pracy zbadano, w jaki sposób warunki bioklimatyczne wpływają na komfort i samopoczucie mieszkańców Wrocławia oraz w jaki sposób zielona infrastruktura może pomóc w łagodzeniu negatywnych zjawisk. Na podstawie historycznych danych meteorologicznych (2011-2020) i ankiety wykazano, że warunki pogodowe mają znaczący wpływ na samopoczucie mieszkańców, a wskaźniki biometeorologiczne (np. UTCI) sugerują komfortowe warunki z okazjonalnym umiarkowanym stresem ciepła i zimna. Respondenci przyznają, że są świadomi wpływu pogody i podejmują działania adaptacyjne. W pracy wskazano, że wdrażanie zielonej infrastruktury przyczynia się do poprawy komfortu termicznego mieszkańców i ich ogólnego samopoczucia, podkreślając znaczenie zieleni w mieście.

e-mail: kalina.dancewicz@upwr.edu.pl

Zuzanna Mikołajczyk (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Wpływ Wycinki Drzew na zawartość metali ciężkich w glebie na przykładzie ul. Sienkiewicza w Będzinie

W ostatnich latach na terenie powiatu będzińskiego obserwuje się wzmożoną wycinkę drzew, zarówno w obszarach zurbanizowanych, jak i leśnych. Proces ten dotyczy m.in. terenów położonych w sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych oraz zakładów przemysłowych, które mogą być potencjalnym źródłem zanieczyszczeń środowiska glebowego. Ze względu na możliwy wpływ utraty pokrywy roślinnej na mobilność i akumulację metali ciężkich, celem planowanych badań była ocena, czy wycinka drzew może prowadzić do wzrostu zawartości toksycznych pierwiastków (Pb, Cd, Zn, Cu) w glebach zlokalizowanych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej oraz miejskiej infrastruktury. Analiza opiera się na danych pochodzących z dokumentacji urzędowej (m.in. WIOŚ, lokalne jednostki samorządowe) oraz ocenie warunków terenowych wybranej lokalizacji w Będzinie. Zastosowane zostaną metody analizy przestrzennej i porównawczej, z uwzględnieniem czynników antropogenicznych oraz pokrywy roślinnej. Wyniki badania są obecnie w fazie opracowywania. Wstępne obserwacje sugerują możliwy związek między usunięciem drzewostanu a zmianą właściwości sorpcyjnych gleby oraz wzrostem ryzyka akumulacji metali ciężkich. Pełna analiza zostanie przedstawiona podczas konferencji i może stanowić istotny wkład w planowanie gospodarki zielenią miejską oraz ochrony środowiska glebowego na terenach zurbanizowanych.

Kamil Kotowski (1)

1) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Zagrożenia na budowie – jak im skutecznie zapobiegać?

Place budowy należą do środowisk pracy o podwyższonym ryzyku, gdzie występowanie zagrożeń jest codziennością. Wypadki, upadki z wysokości, kontakt z maszynami, niewłaściwe zabezpieczenie materiałów czy błędy organizacyjne to tylko niektóre z czynników stwarzających niebezpieczeństwo dla pracowników. Celem prezentacji jest identyfikacja najczęstszych zagrożeń występujących na budowie oraz przedstawienie skutecznych metod ich zapobiegania. Omówione zostaną zarówno środki techniczne (np. systemy zabezpieczeń, odzież ochronna, nowoczesne technologie monitorujące), jak i organizacyjne (szkolenia BHP). Szczególną uwagę poświęcono kulturze bezpieczeństwa oraz roli pracodawców i pracowników w jej budowaniu. Przeanalizowano także obowiązujące przepisy prawa i normy, które regulują kwestie bezpieczeństwa na budowie. Wnioski wskazują, że kluczowym elementem zapobiegania zagrożeniom jest kompleksowe podejście łączące technologię, edukację oraz świadomość zagrożeń, co pozwala znacząco ograniczyć liczbę wypadków i poprawić warunki pracy w sektorze budowlanym.

Współczesne problemy teorii i filozofii prawa

Jakub Ochmański (1)

1) Uniwersytet Gdański

Argument przeciwko legalnej definicji człowieka

Prawna definicja człowieka stanowi jeden z najbardziej fundamentalnych, a zarazem problematycznych punktów odniesienia w prawie. Mimo że pojęcie człowieka wydaje się oczywiste w sensie biologicznym, jego znaczenie prawne jest niejasne. Celem niniejszego wystąpienia jest analiza definicji człowieka w prawie jako kategorii nie tyle biologicznej, co też pewnego rodzaju konstruktu normatywnego.

Zdolność prawna człowieka, a więc jego możliwość bycia adresatem norm prawnych, została historycznie skonstruowana i ukształtowana na gruncie różnych tradycji prawnych i filozoficznych. Wystarczy wspomnieć czasy, w których nie wszyscy ludzie – ze względu na rasę, płeć czy pozycję społeczną – byli uznawani za osoby w rozumieniu prawa. Pokazuje to, że status „człowieka" jako podmiotu prawa nie jest nierozerwalnie związany z naturą biologiczną, lecz z politycznym i aksjologicznym wyborem ustawodawcy.

Współczesna refleksja nad człowiekiem w prawie ogniskuje się wokół podmiotowości ludzkiej oraz osobowości prawnej. Rodzi się, w związku z tym pytanie, czy potrzebujemy ustawowej definicji w tym przedmiocie. Czy ma ona obowiązywać w formie nieostrego zwrotu czy powinniśmy jednak ją ująć funkcjonalnie. Czy więc powinniśmy definiować człowieka przez określone kryteria, cechy czy przesłanki?

Co, gdy „człowiek" by ich nie spełniał? Jeśli bowiem uznamy, że definicja człowieka opiera się wyłącznie na zdolnościach funkcjonalnych, otwieramy przestrzeń dla potencjalnej dyskryminacji tych, którzy tych zdolności czy cech nie posiadają. Alternatywą jest uznanie człowieka w prawie nie na podstawie tego, co może, lecz kim jest – z samego faktu przynależności do wspólnoty ludzkiej.

Celem referatu jest ukazanie napięcia między funkcjonalnym a ontologicznym rozumieniem człowieka w prawie oraz jego konsekwencji dla tworzenia, wykładni i stosowania norm prawnych. Przedstawiona analiza prowadzi do wniosku, że definicja człowieka w prawie nie może być wyłącznie odzwierciedleniem biologii ani redukowana do zbioru cech funkcjonalnych. Może powinna być zakorzeniona w aksjologii systemu prawnego, którego celem jest ochrona osoby ludzkiej jako wartości samoistnej?

Marianna Jarzyna (1)

1) Uniwersytet Gdański

Między obiektywizmem a subiektywizmem- rola aprioryczności w badaniach naukowych

Każde odkrycie naukowe ma swój początek, naturalnie ma więc również swój punkt wyjścia. Aprioryczność, jest nieodzowną cechą nauk humanistycznych odwołujących się do zjawisk społecznych, pozostających poza zorganizowaną strukturą właściwą fizyce, chemii, matematyce. Jak pisze Karl R. Popper- „(filozof) Nie może powołać się na fakt istnienia ogólnie przyjętej sytuacji badawczej, bowiem fakt, iż niczego takiego nie ma, jest zapewne jedynym faktem ogólnie przyjętym". Referat podejmie, nieprzerwanie aktualny, temat aprioryczności w badaniach naukowych, roli jaką pełni ona w procesie dochodzenia do prawdy (dotarcie do prawdy stanowi bowiem najważniejszy cel nauki). Podjęta zostanie refleksja, nad znaczeniem pojęć„obiektywizmu" i „subiektywizmu" w metodologii badań naukowych. Punktem wyjścia wspomnianych rozważań będzie dorobek naukowy Karla R Poppera, słynnego filozofa neopozytywizmu. Aprioryczność badań naukowych, jako zagadnienie filozofii nauki, jest kwestią uniwersalną, aktualizowaną wraz z podejmowaniem wszelkich działań skierowanych na dokonanie szeroko pojętego „odkrycia naukowego". W toku działaności w dziedzinie teorii i filozofii prawa, aprioryczność pełni szczególną rolę, kryteria którymi kierujemy się jako aspirujący naukowcy podejmując pierwsze kroki, poprzez pisanie referatów lub artykułów naukowych, często mogą wydawać się rozmyte. Młodzi teoretycy prawa widzą swoje pole badań jako fascynujący, nieskończony i nieuporządkowany zbiór idei. Rozpoczynając badania, sięgają więc ku ideom najatrakcyjniejszym, nie reflektując nad potencjalnym przedsądem, do którego dochodzi na przedpolu wyboru. Współcześnie, w obliczu wzrostu technologicznego skutkującego przebodźcowaniem oraz nadmierną ekspozycją na jednolite idee sugerowane przez algorytmy, powinniśmy być świadomi, że opisany przedsąd być może dokonuje się każdej chwili. Autorefleksja nad źródłem własnych działań i przekonań, zarówno naukowych, jak i życiowych, może pomóc nam zachować niepodległość sumienia- jedną z najważniejszych cech statuujących człowieczeństwo.

Szymon Gumowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Odpowiedzialność karna w świetle artykułu Petera Strawsona„Freedom and Resentment”

W referacie przedstawiona zostanie filozofia przypisywania odpowiedzialności zaprezentowana przez brytyjskiego filozofia Petera Strawsona. Myśliciel ten wzbogacił argumentacje kompatybilistyczną nadając traktując odpowiedzialność nie jako pojęcie wtórne wobec winy, a jako pojęcie pierwotne. Przyczyną przypisywania odpowiedzialności są w ramach tej teorii postawy reaktywne – nasze postawy, które kreują się wskutek działań i intencji innych ludzi. Takie podejście odrywa się od rozważań ontologicznych, sprowadzając dyskusję do poziomy socjologicznego. W kolejnej części rozważań zaprezentowane zostaną implikacje jakie teoria Petera Strawsona może mieć dla odpowiedzialności karnej. Analizie zostaną poddane elementy kary kryminalnej, które w książce „ Kara – podstawy filozoficzne i historyczne” zaproponował profesor Jarosław Warylewski, czyli skutków kary, funkcji kary, celów kary istoty kary, treści kary oraz sensu kary.

Amelia Krużyńska (1)

1) Uniwersytet Gdański

„Sprawiedliwość nieludzka. Przemoc i opór w 'Prowadź swój pług przez kości umarłych'"

„Cierpienie człowieka łatwiej jest mi znieść niż cierpienie zwierzęcia" to słowa Olgi Tokarczuk i fragment eseju „Maski zwierząt", w którym autorka wyraża swój sprzeciw wobec ludzkiej dominacji i okrucieństwa. Powieść „Prowadź swój pług przez kości umarłych" jest manifestem postawy antyhumanistycznej i animistycznej oraz moralnym thrillerem opowiadającym historię kobiety, która w akcie desperacji i przemocy przeciwstawia się z ustanowionym ideologicznie i systemowo antropocentryzmem.

Powieść stawia również pytania o naturę zbrodni, jako zjawiska kulturowego, opartego na zmieniającej się społecznej moralności i odwołuje się do tradycji, jako uzasadnienia przemocy poprzez jej rytualizację. Przemoc wobec zwierząt spotyka się nie tylko z przyzwoleniem, ale również z aprobatą, wobec czego bohaterka, jako świadek przestępstwa wierzy, że na mocy sprawiedliwości wyższej od ustanowionego prawa została powołana, aby stać się narzędziem zemsty.

Małgorzata Poks w artykule poświęconym powieści Olgi Tokarczuk określa to zachowanie, jako „stawanie się zwierzęciem w akcie egzekwowania sprawiedliwości". Przeciwstawianie się cierpieniu ma wymiar moralnego obowiązku , którego źródła upatrywać można w gniewie, żałobie i bezprawiu. „Zbrodnia została uznana za coś normalnego, stała się czynnością codzienną" podkreśla bohaterka powieści i prezentuje bezsilność, jako racjonalny impuls do działania w odwecie.

Moje wystąpienie ma na celu pogłębienie pojęć niesprawiedliwości, oporu obywatelskiego i zemsty w ramach nurtu badawczego prawo i literatura. Referat stanowi poszukiwanie istoty zbrodni posługując się opowieścią fikcyjną, której trzon stanowi jednak rzeczywisty i aktualny problem przemocy wobec zwierząt.

Nikodem Kunicki (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

Współczesne postrzeganie prawa naturalnego w świetle krytyki Hansa Kelsena

W referacie przedstawię cztery główne racje, dla których Hans Kelsen odrzuca fundamentalne założenia prawa naturalnego. Punktem wyjścia będzie druga część książki Josepha Raza, *Autorytet prawa*, zatytułowana „Natura prawa i prawo naturalne". Analiza ta pozwala uchwycić kontrast pomiędzy „czystą teorią prawa" Kelsena – z jej rygorystycznym rozdzieleniem bytu i powinności – a „serviceconception" Raza, uznającą nierozerwalny związek prawa z racjami moralnymi. Zarysowane napięcie otwiera przestrzeń do pogłębionych rozważań nad statusem prawa naturalnego w zmieniających się uwarunkowaniach systemowych oraz nad granicami pozytywistycznej neutralności aksjologicznej.

Celem wystąpienia jest przeanalizowanie powyższego problemu z perspektywy współczesnej doktryny teoretycznofilozoficznej. Po wieloaspektowym omówieniu klasycznych i współczesnych założeń teoretyki prawa naturalnego poddam je krytycznej ocenie w świetle aktualnych standardów metodologicznych, w tym wymogu intersubiektywnej weryfikowalności tez teoretycznych. Zderzenie stanowisk Kelsena i Raza pozwoli pokazać, w jakim zakresie prawo naturalne może zostać zreinterpretowane lub zintegrowane z pozytywistyczną analizą norm, zwłaszcza w kontekście współczesnych sporów o granice wykładni prawniczej, legitymizację władzy i uniwersalność praw człowieka. Dzięki temu możliwe będzie osadzenie idei prawa naturalnego w aktualnych ramach interpretacyjnych.

Współczesne wyzwania prawa karnego i cywilnego - na pograniczu

mgr Barbara Sikoń (1)

1) Uniwersytet Warszawski

Czy sprawiedliwość prywatna może dotykać sfery publicznego oskarżenia? Dylematy granic arbitrażu w świetle czynów o podwójnym charakterze (cywilno-karnym)

Współczesna praktyka arbitrażowa coraz częściej konfrontuje się z problematyką czynów o podwójnym charakterze – takich, które mogą rodzić zarówno odpowiedzialność cywilną, jak i karną. Powstaje w związku z tym pytanie, czy oraz w jakim zakresie sprawiedliwość prywatna, reprezentowana przez arbitraż, może ingerować w sferę zarezerwowaną dla państwa, w szczególności w obszar publicznego oskarżenia.

W swoim wystąpieniu chciałbym podjąć próbę analizy granic arbitrażowalności roszczeń wynikających z działań, które mogą jednocześnie stanowić przestępstwo, takich jak korupcja, oszustwo, mobbing czy przemoc ekonomiczna. Kluczowe jest tutaj zdefiniowanie obszaru „prawa na pograniczu", w którym prywatne uprawnienia do dochodzenia roszczeń spotykają się z konstytucyjnym obowiązkiem państwa do ścigania i karania czynów zabronionych.

W oparciu o analizę orzecznictwa krajowego i międzynarodowego oraz standardów prawa arbitrażowego, chciałbym przedstawić dylematy związane z autonomią stron, zasadą legalizmu oraz granicami funkcji kompensacyjnej i represyjnej w systemie prawnym. Zwrócę uwagę na potencjalne konflikty pomiędzy rozstrzygnięciami arbitrażowymi a postępowaniami karnymi, różnice w standardach dowodowych oraz konsekwencje dla ochrony praw ofiar i sprawców.

Celem mojego wystąpienia jest wskazanie, czy arbitraż może i powinien funkcjonować w przestrzeni, w której interesy prywatne przenikają się z interesem publicznym, a także jakie ryzyka i wyzwania wiążą się z przenikaniem tych sfer. Szczególny nacisk położę na znaczenie jasnego określenia zakresu kompetencji arbitrów oraz potrzebę współpracy i koordynacji pomiędzy postępowaniami, aby zapewnić poszanowanie zarówno autonomii stron, jak i interesu publicznego.

Marta Kowaliszyn (1)

1) Uniwersytet Gdański

Deepfake jako wyzwanie dla prawa karnego i cywilnego – granice odpowiedzialności za generowanie fałszywych treści z użyciem sztucznej inteligencji

Technologia deepfake, oparta na generatywnej sztucznej inteligencji, staje się coraz bardziej dostępna i zaawansowana, co niesie ze sobą poważne wyzwania prawne. Panel poświęcony będzie analizie zagrożeń wynikających z wykorzystania deepfake w kontekście odpowiedzialności karnej i cywilnej. Uczestnicy omówią potencjalne przestępstwa, takie jak oszustwa, zniesławienia, stalking czy kradzież tożsamości, wskazując na luki i trudności w stosowaniu aktualnych przepisów Kodeksu karnego i cywilnego. Szczególną uwagę poświęcimy ochronie dóbr osobistych, w tym wizerunku i dobrego imienia, oraz problematyce dowodowej i identyfikacji sprawców. W dyskusji poruszone zostaną także zagraniczne regulacje, takie jak AI Act czy Digital Services Act, oraz głośne przypadki medialne obrazujące skalę zjawiska. Celem panelu jest refleksja nad koniecznością aktualizacji przepisów prawnych i wypracowania skutecznych narzędzi reagowania na zagrożenia wynikające z rozwoju technologii deepfake.

Artur Sabiniarz (1)
1) Uniwersytet Gdański

Garść uwag o obowiązku przeproszenia w polskim kodeksie karnym.

Referat niniejszy przedstawia problematykę instytucji obowiązku przeproszenia pokrzywdzonego w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary oraz warunkowego umorzenia postępowania karnego w polskim prawie karnym. Zasadnicza część pracy rozpoczyna się od rozważań na tle aspektów teoretycznych, zawierając w sobie polemikę z niektórymi stanowiskami doktryny prawa karnego, w szczególności skupiając się na stosunkach między sprawcą przestępstwa, pokrzywdzonym i społeczeństwem, a także wewnętrznym przekonaniu sprawcy o własnym czynie i wpływie obowiązku przeproszenia na postawę sprawcy. Autor podejmuje rozważania co do szczerości składania oświadczenia przeprosin i wypływających z tych przemyśleń wniosków dotyczących skuteczności przeproszenia, zwracając uwagę na cele instytucji. Dalsza część pracy dotyczy aspektów praktycznego zastosowania instytucji, a także trudności i niebezpieczeństw, z jakimi mogą spotkać się uczestnicy postępowania karnego. W związku z nimi autor formułuje wnioski i postulaty, które zakładają zaczerpnięcie analogii z prawa cywilnego i praktyki orzecznictwa dotyczącego oświadczeń składanych przez pozwanych celem usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych. Zaprezentowana praktyka, opierająca się na szczegółowym formułowaniu przez sąd tekstu oświadczenia oraz innych istotnych z punktu widzenia skuteczności wykonania obowiązku okoliczności, a także omówiona w niniejszej pracy zmiana podejścia do obowiązku przeproszenia, korzystnie wpłyną na orzecznictwo polskich sądów karnych. Pozwolą na częstsze korzystanie z przedmiotowej instytucji, ubogacenie praktyki orzekania środków probacyjnych, poprawią pewność prawidłowego wykonywania wyroków sądów karnych i przyczynią się do większej koncentracji na osobie pokrzywdzonego w procesie wymierzania sprawiedliwości.

Hubert Zawadzki (1)
1) Uniwersytet Gdański

„Między przestępstwem a deliktem: paserstwo na pograniczu norm prawa karnego i cywilnego”

„Odpowiedzialność” to pojęcie charakterystyczne zarówno dla prawa cywilnego, jak i prawa karnego. Ustalenie odpowiedzialności na tle jednej z tych gałęzi ma ponadto niezwykle istotne znaczenie dla drugiej z nich, pozwalając na efektywniejsze poszukiwanie sprawiedliwości w obrębie stosunków karnoprawnych oraz cywilnoprawnych.

Niekiedy jednak dochodzi do pewnego zróżnicowania, a konkretne zachowania podmiotu kwalifikowane są w obrębie tych dziedzin w sposób odmienny. Tak też jest choćby w przypadku odpowiedzialności karnej i cywilnej pasera, uwzględniając w szczególności stypizowane w art. 291 oraz 292 kodeksu karnego paserstwo umyślne i nieumyślne.

Celem wystąpienia będzie ukazanie punktów stycznych i rozbieżności między odpowiedzialnością karną i cywilną pasera, a także refleksja nad ich praktycznym współistnieniem. W opracowaniu uwzględniono także wybrane orzecznictwo i poglądy doktryny.

Kacper Lewandowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Odstąpienie od wymierzenia kary a odpowiedzialność cywilna w sprawach rozwodowych z elementem nielegalnego podsłuchu

Panel poświęcony będzie problematyce nielegalnych podsłuchów w sprawach rozwodowych oraz ich konsekwencjom prawnym. W ramach dyskusji zostanie nakreślony zakres zjawiska oraz jego wpływ na przebieg postępowań rozwodowych, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dowodowych i orzekania o winie. Omówione zostanie, czy wyrok z odstąpieniem od wymierzenia kary można uznać za wyrok skazujący w rozumieniu art. 11 Kodeksu postępowania cywilnego, co ma kluczowe znaczenie dla powiązania postępowania karnego i cywilnego.

Panel podejmie również temat dopuszczalności wykorzystania nielegalnego podsłuchu jako dowodu w sprawie cywilnej oraz jego wpływu na ustalenie winy w procesie rozwodowym. Istotną częścią debaty będzie rozważenie odpowiedzialności cywilnej za wykorzystanie nielegalnego podsłuchu, z uwzględnieniem ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego, co wymaga odrębnego postępowania o roszczenia z tego tytułu.

Celem panelu jest wskazanie praktycznych i prawnych wyzwań związanych z wykorzystaniem nielegalnych nagrań oraz wypracowanie wniosków dotyczących skutecznej ochrony praw stron w postępowaniach rozwodowych.

Magdalena Kulka (1)
1) Uniwersytet Gdański

„Sztuczna inteligencja, prawdziwe problemy - prawo własności i kwestia odpowiedzialności za naruszenia praw autorskich”

W związku z dynamicznym rozwojem sztucznej inteligencji (technologii SI) prawo cywilne i karne staje przed nowymi, wcześniej nie znanymi wyzwaniami. Panel poświęcony będzie analizie dylematów związanych z korzystaniem, tworzeniem i rozprzestrzenianiem treści generowanych za pomocą sztucznej inteligencji.

W centum dyskusji znajdą się pytania z zakresu ochrony praw autorskich w odniesieniu do dzieł tworzonych za pomocą systemów sztucznej inteligencji w szczególności odpowiedzialności za potencjalne naruszenia (twórcy, użytkownika a także samego systemu), oraz kwestia granicy między inspiracją a plagiatem.

Poruszone zostaną również kwestie dotyczące prawa własności nowo wytworzonych dzieł, kto w świetle obowiązujących przepisów może być uznany za właściciela efektu pracy sztucznej inteligencji i kto uprawniony jest do czerpania korzyści z jego rozprzestrzeniania.

Celem panelu jest diagnoza istniejących luk prawnych oraz wskazanie jakie przepisy prawa cywilnego i karnego mogą (lub nie mogą) sprostać wyzwaniom stawianym przez rozwój i szerokie wykorzystanie technologii generatywnych a także propozycja przyszłych zmian legislacyjnych.

Wyzwania dla współczesnego zarządzania

Kewin Konrad Bach (1)

1) Uniwersytet w Białymstoku

Prawne uwarunkowania zastosowania sztucznej inteligencji w marketingu na rynku e-commerce w Unii Europejskiej.

Celem referatu jest przybliżenie prawnych aspektów związanych z zastosowaniem sztucznej inteligencji w marketingu na rynku e-commerce w Unii Europejskiej. Kwestie poruszone w niniejszym referacie będą dotyczyły dwóch aspektów. Po pierwsze, zostanie krótko zaprezentowany aktualny stan prawny w świetle przepisów RODO (Rozporządzenia o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie możliwości wykorzystywania sztucznej inteligencji do prowadzenia analizy zachowań konkretnych konsumentów oraz do prezentowania im spersonalizowanych reklam. Po drugie, zostanie zaprezentowana kwestia związana z planowanymi zmianami w powyższym zakresie w prawodawstwie unijnym (tj. zapowiadanymi), które mają na celu dostosowanie prawa unijnego do nowych uwarunkowań technologicznych. Metodologia wykorzystana do stworzenia referatu obejmuje analizę prawną (prawo UE), research orzecznictwa, a także analizę postulatów przedstawicieli doktryny oraz przedstawicieli władz unijnych (tj. Komisji Europejskiej). Ponadto, zastosowano również metodę prawno-porównawczą w odniesieniu do podobnych, lecz zdecydowanie mniej pełnych, regulacji prawnych występujących w innych państwach.

Sebastian Matysik (1)

1) Uniwersytet Szczeciński

Czy wykorzystywanie AI rodzi zagrożenie działaniami nieetycznymi wobec konsumentów? - przegląd badań naukowych

Celem było zidentyfikowanie potencjalnych działań nieetycznych wobec konsumentów wynikających z wykorzystania sztucznej inteligencji na podstawie systematycznego przeglądu literatury naukowej. W kontekście dynamicznego rozwoju technologii AI oraz wzrostu zainteresowania kwestiami etycznymi, przeprowadzono analizę zgodną z wytycznymi PRISMA, wykorzystując bazy danych Scopus i Web of Science (do września 2024 roku). Uwzględniono zarówno publikacje teoretyczne, jak i empiryczne. W badanym zbiorze najczęściej identyfikowanymi zagrożeniami były: brak przejrzystości decyzji algorytmicznych („black box"), naruszenia prywatności i danych wrażliwych, algorytmiczna dyskryminacja ze względu na cechy konsumentów oraz manipulacje w procesie podejmowania decyzji zakupowych, takie jak wykorzystanie deepfake'ów, generowanie fałszywych recenzji czy stosowanie personalizowanych cen. Mimo rosnącej liczby publikacji naukowych, liczba rzetelnych badań empirycznych pozostaje ograniczona. Wyniki badań podkreślają potrzebę dalszej eksploracji zagadnień etycznych w kontekście wykorzystania AI przez przedsiębiorstwa.

lic. Aurora Macholl (1)

1) Uniwersytet Gdański

Gender gap we władzach polskich spółek giełdowych: stan obecny i działania korygujące

We władzach polskich spółek obserwuje się znacznie mniejszy udział kobiet względem mężczyzn. Pod koniec 2024 roku kobiety stanowiły zaledwie 18,4% rad nadzorczych oraz zarządów 140 polskich spółek giełdowych (30% Club Poland), wypadając niekorzystnie na tle Europy. Celem referatu jest przedstawienie zjawiska gender gap, ocena skuteczności metod prewencyjnych i interwencyjnych, które mają zapobiegać negatywnym skutkom luki płciowej, a także porównanie sytuacji polskich przedsiębiorstw z rynkiem europejskim. Analiza bazuje na raportach OECD, EIGE oraz na przeglądzie literatury z lat 2000-2024. Wykazano, że nierówności płciowe przekładają się negatywnie zarówno na wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw, jak i na employer branding. W związku z tym zaczęto inkorporować w europejskich przedsiębiorstwach dobre praktyki, które mają niwelować nierówne podziały w organach nadzorczych i zarządczych spółek i ich negatywne skutki. Wyniki wskazują, że praktyki te przynoszą wymierne efekty, jednakże wiążą się też z kontrowersjami, dzieląc środowisko na zwolenników tychże rozwiązań i tych, którzy podkreślają ich ograniczenia.

Jakub Danilkiewicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wdrażanie sztucznej inteligencji w organizacji – wyzwania organizacyjne i technologiczne

Sztuczna inteligencja jest postrzegana jako kluczowa technologia transformująca współczesne modele biznesowe. Jednak jej skuteczne wdrażanie napotyka liczne bariery, które mogą prowadzić do niepowodzenia projektów i niespełnienia pokładanych w nich oczekiwań. Celem niniejszego referatu jest identyfikacja i analiza głównych wyzwań organizacyjnych i technologicznych związanych z implementacją sztucznej inteligencji oraz przedstawienie sposobu radzenia sobie z tymi barierami w oparciu o dobre praktyki. Praca została oparta na analizie literatury naukowej oraz raportów branżowych. Główne wnioski wskazują, że wyzwania organizacyjne, takie jak niska dojrzałość kulturowa, braki w strategii zarządzania zmianą oraz opór pracowników stanowią często większą barierę niż ograniczenia technologiczne takie jak problemy z jakością danych czy integracją systemów. W referacie na przykładzie studiów przypadku, zaprezentowano skuteczne strategie unikania tych ryzyk, takie jak wdrażanie sztucznej inteligencji w roli asystenta, wykorzystywanie projektów wdrożeniowych do porządkowania danych oraz budowania kultury eksperymentowania. Podkreślono znaczenie podejścia łączącego strategię, technologię i czynnik ludzki.

Konrad Gregorowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Zastosowanie narzędzi sztucznej inteligencji w pracy project managera

W obliczu dynamicznego rozwoju technologii, coraz więcej organizacji wdraża narzędzia oparte na sztucznej inteligencji wspierające procesy decyzyjne, komunikacyjne i operacyjne. Zarządzanie projektami nie jest tu wyjątkiem — również w tej dziedzinie AI znajduje coraz szersze zastosowanie. Project managerowie stają dziś przed wyzwaniem nie tylko zarządzania zespołami i harmonogramami, ale również integrowania nowych technologii, które mogą znacząco poprawić efektywność i jakość realizowanych przedsięwzięć. Celem niniejszego referatu jest przedstawienie aktualnych możliwości wykorzystania narzędzi AI w praktyce zarządzania projektami, w szczególności wskazanie obszarów zarządzania projektami, w których korzyści, które przynosi zastosowanie AI są największe. W opracowaniu zostaną omówione m.in. narzędzia oparte na uczeniu maszynowym, przetwarzaniu języka naturalnego oraz generatywne modele językowe.Metodą zastosowaną w pracy będzie przegląd literatury naukowej oraz raportów branżowych, uzupełniony analizą studium przypadku wdrożenia AI w środowisku projektowym.Zjawisko to budzi wiele pytań o praktyczne zastosowanie AI w pracy project managera oraz o kompetencje, jakie będą potrzebne w najbliższej przyszłości. Referat podejmuje próbę uporządkowania aktualnej wiedzy na temat wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji w zarządzaniu projektami.

Wyzwania geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej

mgr Bartosz Grauman (1)

1) Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski

Dyskursywne przeciąganie liny w sprawie fosy samochodowej. Otoczenie Zamku Ujazdowskiego jako pole starcia wypowiedzi materialnych i niematerialnych.

Otoczenie Zamku Ujazdowskiego stanowi przestrzeń konfliktu między materialnymi i niematerialnymi wypowiedziami kształtującymi sposób postrzegania tego miejsca. Referat analizuje jak projekty społeczne (takie jak *Zielony Jazdów*, *Ogród Miejski Jazdów* czy *Wspólne pole*) wprowadzały do dyskusji perspektywę nieludzkich mieszkańców tego terenu. Jednocześnie omówiona zostaje historia powojennej odbudowy Zamku i jego sąsiedztwa oraz wpływ tych przekształceń na współczesne spory.

Kluczowym wątkiem jest analiza „twardej" infrastruktury (betonowych form, kostek brukowych, parkingów…) jako narzędzi władzy, kontrastujących z prośrodowiskowymi działaniami programowymi i działaniami oddolnymi. Przedstawiony zostanie sposób w jaki materialne i symboliczne interwencje kształtują tożsamość miejsca sąsiadującego z Parkiem Agrykola, Ogrodem Botanicznym UW i Łazienkami Królewskimi. Referat podkreśla, że spór o „fosę samochodową" jest symptomem szerszego konfliktu wokół obszarów związanych z projektowaniem i użytkowaniem przestrzeni publicznej.

mgr Natalia Soldatke (1)

1) Uniwersytet Gdański

Funkcje budynków w bazie BDOT10k, a baza noclegowa w miastach nadmorskich – studium przypadku Łeby oraz Władysławowa

Wybrzeże Bałtyku stanowi jeden z najatrakcyjniejszych regionów turystycznych w Polsce, co przekłada się na intensywność ruchu turystycznego. W miastach nadmorskich, takich jak Łeba oraz Władysławowo zauważalny jest dynamiczny wzrost zabudowy w ciągu dwóch ostatnich dekad. Największy wzrost w obu przypadkach odnotowano dla budynków, których funkcję ogólną w Bazie Danych Obiektów Topograficznych w skali 1:10000 sklasyfikowano jako budynki mieszkalne. W tym samym czasie, przy jednoczesnym wzroście zabudowy mieszkalnej, miasta odnotowują niekorzystaną sytuację demograficzną w postaci spadku liczby ludności. Literatura przedmiotu niejednokrotnie podkreśla, iż kluczowy element w strukturze bazy noclegowej nadmorskich destynacji turystycznych stanowią kwatery prywatne. Celem referatu jest przedstawienie, jaką rolę w rozwoju bazy noclegowej obszaru badań pełnią budynki sklasyfikowane w bazie BDOT10k jako budynki mieszkalne. Badanie przeprowadzono za pomocą narzędzi GIS. Przeprowadzone badanie stanowi konsolidację materiałów takich jak baza BDOT10k, informacje z ewidencji dotyczącej obiektów hotelarskich oraz informacje z ewidencji dotyczącej innych obiektów hotelarskich. Wyniki przedstawiono w postaci opracowań kartograficznych oraz informacji statystycznych.

dr Beata Chmiel (1), mgr Patryk Wierzbowski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Gotowość do wdrożenia koncepcji MaaS: studium przypadku polskich miast

Głównym celem badania było skonstruowanie indeksu oceniającego gotowość polskich miast, należących do Unii Metropolii Polskich, do przyjęcia koncepcji *Mobility-as-a-Service* (MaaS). Indeks *Mobility Integration Prepardness* (MIP) obejmuje pięć kategorii zmiennych: infrastrukturę, łączność sieciową, dostępność informacji, taryfy i bilety oraz politykę miejską, wybranych na podstawie kompleksowego przeglądu literatury, w tym raportów dotyczących integracji transportu. Analiza wartości MIP dla 12 miast UMP wykazała, że w 2023 roku Poznań, Wrocław i Gdańsk wykazywały najwyższy poziom gotowości do wdrożenia koncepcji MaaS, podczas gdy Bydgoszcz i Rzeszów plasowały się najniżej. Przeanalizowano również dane historyczne z 2013 roku, co pozwoliło na ocenę porównawczą. Wyniki pokazują, że wszystkie badane miasta doświadczyły wzrostu wartości indeksu MIP w ciągu dekady, odzwierciedlając pozytywny trend w rozwoju mobilności miejskiej. Ponadto, przeanalizowano zależność między obliczonymi wartościami MIP a innymi wskaźnikami rozwoju miast: gęstością zaludnienia, zurbanizowaną powierzchnią gruntów, PKB *per capita* i dochodem *per capita*. Wyniki wskazują na statystycznie istotną dodatnią korelację między PKB *per capita* a indeksem MIP, podczas gdy pozostałe czynniki nie były ze sobą istotnie skorelowane. Wyższy poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego zazwyczaj wiąże się z większą zdolnością do przyciągania kapitału społecznego, w tym wysoko wykształconej siły roboczej – stanowią zatem atrakcyjne rynki pracy. Wysoki poziom rozwoju miasta świadczy o wysokiej jakości życia mieszkańców, co czyni je lepiej przygotowanymi do przyjęcia MaaS.

e-mail: beata.chmiel@ug.edu.pl

mgr Sandra Żukowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Koncepcja zielonego portu: wybrane przykłady z Polski

Przedmiotem referatu jest prezentacja wybranych wyników badań nad problematyką rozwoju koncepcji zielonego portu w Polsce. Badaniem objęto porty o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie i Świnoujściu, a także miasta ich funkcjonowania.

Koncepcja zielonego portu to stosunkowo nowe zagadnienie w międzynarodowym dyskursie naukowym. Od 2010 r. obserwuje się rosnące zainteresowanie nią w środowisku naukowym. Szczególnie intensywny rozwój badań nad zielonymi portami miał miejsce w latach 2017–2023.

Celem badania było zidentyfikowanie najważniejszych uwarunkowań społeczno-gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych rozwoju polskich portów morskich w świetle realizacji założeń koncepcji zielonego portu, a także identyfikacja oraz weryfikacja koncepcji na gruncie nauki i praktyki.

Na podstawię analiz literaturowych oraz empirycznych ustalono, że pojęcie zielonego portu pełni dwie funkcje. Pierwsza funkcja ma charakter koncepcyjny – pozwala na ciągłą redefinicję kierunków rozwoju portów z uwzględnieniem coraz bardziej restrykcyjnych wymogów ochrony środowiska i złożonych relacji z otoczeniem społecznym. Druga funkcja dotyczy wdrożenia koncepcji – dostarcza konkretnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i społecznych, ograniczających negatywne oddziaływanie działalności portowej, a także na aktywności ukierunkowanej na społeczność lokalną oraz przestrzeń przyportową.

Wyniki przeprowadzonych badań obejmujących m.in. analizę literaturową, badanie kwestionariuszowe, a także przegląd działań portów potwierdziły, że polskie porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki kraju w zróżnicowanym stopniu spełniają wymagania zielonych portów, przy czym ich działania koncentrują się przede wszystkim na ochronie środowiska, natomiast w mniejszym zakresie obejmują kwestie interakcji z otoczeniem społecznym.

Udział w konferencji naukowej został sfinansowany ze środków Uniwersytetu Gdańskiego w ramach konkursu UGrants – start 5.

lic. Szymon Jaskulski (1)

1) Uniwersytet Gdański

Problematyka dostępności danych w badaniach dostępności transportowej — wyzwania i konsekwencje badawcze

Dostępność transportowa stanowi istotny element analiz w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej – odzwierciedla integrację przestrzenną, jakość życia oraz potencjał rozwojowy obszarów. Mimo jej rosnącego znaczenia w analizach i planowaniu przestrzennym, pomiar dostępności transportowej wciąż napotyka liczne bariery związane z ograniczonym dostępem do danych.

Referat koncentruje się na identyfikacji głównych problemów związanych z dostępnością i jakością danych wykorzystywanych w badaniach dostępności transportowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru województwa pomorskiego. Omówione zostaną trudności związane z niejednorodnością danych, brakiem ich aktualności, a także ograniczeniami instytucjonalnymi.

Część wniosków oparta jest na autorskim badaniu dotyczącym dostępności transportowej w wybranych powiatach województwa pomorskiego. Na tej podstawie wskazane zostaną konsekwencje braku dostępu do pełnych danych dla rzetelności analiz i interpretacji zjawisk przestrzennych. Poruszona zostanie również kwestia możliwości poprawy sytuacji – poprzez rozwój otwartych danych, standaryzację formatów i szersze wykorzystanie nowych źródeł informacji.

Problematyka ta wpisuje się w szersze wyzwania współczesnej geografii społeczno-ekonomicznej, związane z analizą złożonych i dynamicznych procesów przestrzennych przy ograniczonych zasobach informacyjnych.

e-mail: s.jaskulski.898@studms.ug.edu.pl

Martyna Sydorów (1)

1) Uniwersytet Gdański

Wykorzystanie narzędzi GIS w analizach dostępności transportowej na obszarach miejskich

Tereny miejskie ulegają dynamiczniej ekspansji w wyniku zachodzących procesów urbanizacji. Wraz z powiększaniem się obszarów miejskich następuje rozwój transportu publicznego, który nie zawsze nadąża nad zmianami przestrzennymi. Decyzje planistyczne związane z komunikacją miejską oddziałują na dostępność transportową.

Celem referatu jest przedstawienie możliwości prowadzenia analiz z zastosowaniem narzędzi oferowanych przez programy systemów informacji geograficznej (GIS), takie jak ArcGIS Pro i QGIS, przy wykorzystaniu danych z rozkładów jazdy komunikacji miejskiej w standardzie General Transit Feed Specification (GTFS). Badanie zostało podzielone na dwie części. Pierwsza z nich ma charakter teoretyczny. Obejmuje wprowadzenie do narzędzi GIS, danych GTFS oraz elementów budowy Transit Dataset Model. Druga część stanowi empirię badań. Jako studium przypadku wybrano czeskie Brno, miasto położone na Morawach. Wykorzystując ogólnodostępne dane przestrzenne z *Datový portál města Brna* oraz dane GTFS pochodzące od *Dopravní podnik města Brna* dokonano obliczeń dostępności transportowej izochronowej (czasowej) mieszkańców od przystanków publicznego transportu zbiorowego, liczby dostępnych przystanków w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego od uniwersytetów i instytucji badawczo-naukowych (Point of Interest, POI) oraz liczby połączeń oferowanych o wybranych porach dnia w podziale na dni robocze, soboty i niedziele.

Wykorzystanie analiz GIS związanych z dostępnością transportową stanowi ważne narzędzie w planowaniu i zarządzaniu zarówno miejskim transportem publicznym, jak i przestrzenią miejską. Pozwalają one zidentyfikować obszary o ograniczonej dostępności, które mogą wymagać interwencji, a także wykonać symulacje.

Badania sfinansowane ze środków pozyskanych w ramach Programów małych grantów – UGrants (nr zadania 533-BG70-GS28-25).

Z natury do zdrowia: Roślinne surowce i ich odpady w służbie wellbeing

lic. Melania Cynke (1), lic. Karolina Mikulska (1), lic. Natalia Lewenko (1), mgr inż. Adrianna M. Piasek (1), dr inż. Anna Sobiepanek (1)

1) Politechnika Warszawska

BrewCure: From Waste to Wellness – porównanie właściwości biologicznych ekstraktów z odpadów kaw Arabiki i Robusty

Streszczenie: Wraz z globalnym wzrostem spożycia kawy, zużyte fusy z kawy (SCG) stały się obfitym, ale niedostatecznie wykorzystywanym produktem odpadowym. Badania wskazują, że ekstrakty SCG wykazują znaczące działanie przeciwdrobnoustrojowe i przeciwutleniające, co czyni je cennym zasobem do zastosowań biomedycznych. W niniejszym badaniu zbadano właściwości przeciwdrobnoustrojowe, przeciwgrzybicze i przeciwutleniające ekstraktów etanolowych pochodzących z odpadów kawy Arabica i Robusta. Systematycznie ocenialiśmy ich skuteczność przeciwko bakteriom chorobotwórczym (Staphylococcus aureus, Listeria monocytogenes i Escherichia coli) i grzybom (Candida albicans), wykazując znaczące działanie hamujące. Dodatkowo, potencjał antyoksydacyjny ekstraktów został oceniony za pomocą testów DPPH, FRAP i CUPRAC; podczas gdy badania komórkowe na ludzkich keratynocytach dostarczyły wglądu w ich ochronną rolę przed stresem oksydacyjnym. Odkrycia te podkreślają różne profile bioaktywne między ekstraktami SCG z Arabiki i Robusty, pozycjonując je jako cennych kandydatów do zrównoważonych zastosowań przeciwdrobnoustrojowych i dermatologicznych. Przekształcając odpady kawowe w funkcjonalne zasoby, badania te są zgodne z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym i przyczyniają się do rozwoju przyjaznych dla środowiska rozwiązań biotechnologicznych. Co więcej, te spostrzeżenia przyczyniają się do rozwoju dziedziny terapii opartych na związkach naturalnych, otwierając nowe ścieżki dla innowacyjnych zastosowań w medycynie i przemyśle.

Słowa kluczowe: zużyte fusy z kawy, aktywność przeciwutleniająca, właściwości przeciwdrobnoustrojowe, waloryzacja odpadów, Arabica, Robusta, gospodarka o obiegu zamkniętym, biomedycyna

Podziękowania za dotację: Badania zostały sfinansowane z Grantu Rektora Politechniki Warszawskiej w ramach programu Inicjatywa Doskonałości - Uczelnia Badawcza.

Anna Sobiepanek (1), mgr inż. Weronika Górska (1), mgr inż. Paulina Musolf (1), mgr inż. Adrianna M. Piasek (1),

1) Politechnika Warszawska

Fitokannabinoidy z konopi siewnych jako induktory apoptozy w komórkach czerniaka

W poszukiwaniu naturalnych związków o potencjale terapeutycznym coraz większe zainteresowanie budzi układ endokannabinoidowy (ECS) i jego modulatory pochodzenia roślinnego. Fitokannabinoidy, takie jak kannabidiol (CBD), kannabigerol (CBG) i kannabinol (CBN), pozyskiwane z konopi siewnych (Cannabis sativa L.), wykazują zdolność aktywacji receptorów ECS, wpływając na kluczowe procesy fizjologiczne. W ramach współpracy z firmą Inter-Solar Cannabis przeprowadzono ekstrakcję, oczyszczanie i krystalizację CBD, CBG i CBN, a następnie oceniono ich potencjał proapoptotyczny w modelu czerniaka – jednego z najbardziej agresywnych nowotworów skóry.

Badania in vitro przeprowadzono na dwóch liniach komórkowych czerniaka oraz na prawidłowych komórkach skóry: keratynocytach i fibroblastach. Zastosowano różne testy cytotoksyczności, pomiar poziomu wolnych rodników oraz ocenę uszkodzeń DNA testem kometkowym w celu sprawdzenia wpływu tych związków na badane komórki. Wykazano, że badane fitokannabinoidy skutecznie indukują apoptozę w komórkach czerniaka, przy relatywnie niskiej cytotoksyczności wobec komórek zdrowych. Dodatkowo aktywność kaspaz potwierdziła selektywne działanie proapoptotyczne tych fitokannabinoidów.

Uzyskane wyniki wskazują na potencjał wybranych metabolitów konopi jako składników innowacyjnych strategii wspomagających leczenie nowotworów skóry oraz potwierdzają zasadność wykorzystania roślinnych surowców naturalnych w służbie zdrowia i wellbeing.

Badania były finansowe w ramach grantu rektorskiego dla kół naukowych (2021).

dr inż. Barbara Domagała (1), inż. Paulina Świtalska (1), mgr inż. Krystian Marzec (1)

1) Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Muchomor czerwony (*Amanita muscaria* L.) jako źródło naturalnych przeciwutleniaczy – analiza aktywności ekstraktów wodnych i alkoholowych oraz ich potencjalne zastosowania prozdrowotne

Muchomor czerwony (*Amanita muscaria* (L.) Lam.) jest grzybem o złożonym profilu chemicznym, zawierającym zarówno substancje toksyczne, jak kwas ibotenowy, jak i potencjalnie korzystne związki bioaktywne, takie jak muscymol, β-glukany oraz związki fenolowe. Pomimo jego znanej toksyczności, rośnie zainteresowanie naukowe potencjalnym wykorzystaniem ekstraktów z *A. muscaria* w medycynie i kosmetologii.

Celem niniejszej pracy była analiza właściwości przeciwutleniających ekstraktów wodnych i alkoholowych z muchomora czerwonego oraz ocena ich potencjalnego zastosowania prozdrowotnego. Badania wykazały, że ekstrakty wodne charakteryzują się wyższą zawartością związków fenolowych i silniejszą aktywnością antyoksydacyjną w testach DPPH, ABTS i FRAP w porównaniu do ekstraktów alkoholowych. Dodatkowo, obecność polisacharydów, takich jak fucomannogalaktan i β-glukan, może przyczyniać się do działania przeciwzapalnego i przeciwbólowego ekstraktów. Pomimo obiecujących wyników, bezpieczeństwo stosowania ekstraktów z *A. muscaria* pozostaje kwestią otwartą. Procesy fermentacji mogą prowadzić do przemian chemicznych zwiększających toksyczność, a obecność muscymolu, choć wykazuje działanie neuroprotekcyjne i przeciwbólowe, wiąże się z ryzykiem działań niepożądanych.

Wnioski z przeprowadzonych badań sugerują, że ekstrakty wodne z muchomora czerwonego mogą stanowić potencjalne źródło naturalnych przeciwutleniaczy o zastosowaniu w przemyśle kosmetycznym i farmaceutycznym. Jednakże, ze względu na obecność substancji toksycznych, konieczne są dalsze badania nad optymalizacją metod ekstrakcji oraz oceną bezpieczeństwa stosowania tych ekstraktów w produktach przeznaczonych dla ludzi.

e-mail: barbara.domagala@urk.edu.pl

inż. Zoja Trojan (1), mgr inż. Adrianna Maria Piasek (1), dr inż. Anna Sobiepanek (2)

1) Politechnika Warszawska

2) EcoBean sp. z o.o.

Natura i skóra: zużyte fusy kawowe jako źródło surowców kosmetycznych

Światowa konsumpcja kawy generuje rocznie miliony ton zużytych fusów kawowych (SCG – ang. *spent coffee grounds*), z których większość trafia na wysypiska śmieci, gdzie stanowi zagrożenie dla środowiska. Tymczasem SCG zawierają cenne związki bioaktywne, takie jak lipidy i przeciwutleniacze, które korzystnie wpływają na skórę, co czyni je obiecującymi składnikami kosmetycznymi. Celem niniejszego badania była ocena możliwości wykorzystania składników pochodzących z SCG w emulsjach kosmetycznych.

Metodą „na gorąco" przygotowano emulsje typu olej w wodzie, zawierające rożne stężenia składników pochodzenia kawowego. Stabilność fizyczną kremów oceniono za pomocą przyspieszonych testów starzeniowych. Wpływ temperatury na aktywność antyoksydacyjną oleju i ekstraktów określono testem CUPRAC. Zdolność surowców z SCG do redukcji reaktywnych form tlenu (ROS) w keratynocytach ludzkich z linii HaCaT, zmierzono z użyciem DCF-DA. Cytotoksyczność poszczególnych składników oraz emulsji badano za pomocą testów FDA/PI i MTT na komórkach linii HaCaT w hodowlach 2D i 3D.

Dodatek oleju kawowego i ekstraktów antyoksydantów nie spowodował zmian konsystencji czy pH emulsji. Po testach starzeniowych, nie odnotowano oznak rozwarstwienia się emulsji. Aktywność antyoksydacyjna składników z SCG nie uległa obniżeniu pod wpływem wysokiej temperatury. Wodny ekstrakt antyoksydantów znacząco obniżył poziom ROS w komórkach. Zarówno olej kawowy, jak i ekstrakty nie wykazywały cytotoksyczności, wobec ludzkich keratynocytów, niezależnie od rodzaju hodowli (2D i 3D). Podobne wyniki uzyskano dla emulsji zawierających te składniki.

Przeprowadzone badania potwierdzają, że składniki pozyskane z SCG mogą być skutecznie wykorzystywane jako składniki aktywne i bazowe w emulsjach kosmetycznych.

e-mail: z.trojan@ecobean.pl

Adrianna Maria Piasek (1,2), Zoja Trojan (1,2), Anna Sobiepanek (1),

1) Politechnika Warszawska

2) EcoBean

Z resztek spożywczych na półki sklepowe: jak skórki i wytłoki owocowe czy fusy od kawy mogą stać się cennym surowcem kosmetycznym

W Unii Europejskiej każdego roku powstaje ponad 59 mln ton odpadów żywnościowych, z czego 40% pochodzi z przemysłu przetwórstwa spożywczego. Wśród nich są między innymi skórki owoców, wytłoki owocowe czy fusy kawowe. Odpady te mogą być źródłem cennych związków bioaktywnych. Zawierają m.in. polifenole (kwercetyna, kwas chlorogenowy), witaminy: C, A czy te z grupy B, kofeinę, sterole roślinne i oleje. Składniki te wykazują przede wszystkim działanie antyoksydacyjne, przeciwzapalne, ochronne i regenerujące.

W niniejszej prezentacji przedstawiona zostanie charakterystyka przetwórstwa różnych odpadów spożywczych celem uzyskania wartościowych składników kosmetycznych. Odpowiednia obróbka skórek pomarańczy czy wytłoków owocowych jest dość prostym procesem szybko dającym satysfakcjonujące produkty bogate w liczne antyoksydanty, czyli ważne składniki produktów kosmetycznych redukujące stres oksydacyjny. Dla odmiany pełna waloryzacji odpadów kawowych jest znacznie bardziej skomplikowana i obecnie możliwa dzięki firmie EcoBean, która jako pierwsza na świecie opracowała technologię całkowitego ich przetwórstwa. W ramach ciągu technologicznego firmy otrzymywane jest aż 5 różnych produktów, w tym olej kawowy, ekstrakt antyoksydantów czy lignina. Analizy wykazały, że ekstrakt antyoksydantów zawiera kwas chlorogenowy i kofeinę, a olej kawowy – kwasy tłuszczowe i inne antyoksydanty. Testy na komórkach skóry pokazały między innymi pozytywny wpływ tych składników na redukcję stresu oksydacyjnego przy jednoczesnej niskiej cytotoksyczności oraz ich wysokiej stabilności.

Badania naukowe potwierdzają, że odpady spożywcze mogą być cennym źródłem składników funkcjonalnych w kosmetologii. Ponadto, upcycling tego typu surowców wpisuje się w idee gospodarki cyrkularnej. Wykorzystanie ich w kosmetykach stanowi odpowiedź na potrzeby zrównoważonego rozwoju i oczekiwania świadomych konsumentów.

lic. Miłosz Krawczyk (1), dr Marta Potrykus (1).

1) Uniwersytet Gdański/ Gdański Uniwersytet Medyczny

Zróżnicowana produkcja kwasu gamma-aminomasłowego w kontekście bakteriobiomu zakwasów chlebowych spontanicznej fermentacji.

Przygotowywanie zakwasów chlebowych jest jednym z najstarszych procesów biotechnologicznych podejmowanych przez człowieka kontynuowanych po dziś dzień. Od dawna znane są zalety pieczywa przygotowywanego „na zakwasie", np.: charakterystyczny smak i zapach wypieków, czy ich długą trwałość i świeżość. W ostatnim czasie opisywane są kolejne korzyści wynikające ze stosowania zakwasu w piekarnictwie, pozwalające na określenie go mianem żywności funkcjonalnej. Jedną z nich jest zawartość kwasu gamma-aminomasłowego (GABA, ang. *gamma-aminobutyric acid*) w tak przygotowanych wypiekach.

GABA jest niebiałkowym aminokwasem, szeroko rozpowszechnionym w naturze, obecnym w znacznych ilościach w ssaczym układzie nerwowym, gdzie pełni rolę głównego inhibitorowego neuroprzekaźnika, o antagonistycznym działaniu do glutaminianiu (glu), neuroprzekaźnika pobudzającego. Zachowanie równowagi oddziaływań GABA/glu jest niezbędne do utrzymania prawidłowego funkcjonowania ludzkiego układu nerwowego, a jej zaburzenia zostały powiązane z szeregiem problemów zdrowotnych, między innymi chorobami Huntingtona, Alzheimera, czy depresją. W ostatnich latach na popularności zyskują badania pochylające się nad tematyką wpływu GABA dostarczanego wraz z dietą na dobrostan człowieka. Szerokie rozpowszechnienie GABA przekłada się na jego obecność w żywności, a kategorię produktów spożywczych szczególnie bogatych w ten aminokwas stanowią różnego rodzaju pokarmy fermentowane. Wiąże się to ze zdolnością niektórych mikroorganizmów przeprowadzających procesy fermentacji do syntezy GABA.

Celem prowadzonych badań była weryfikacja obecności i określenie ilości GABA w przygotowanych metodą spontanicznej fermentacji zakwasach chlebowych różnego typu, oraz scharakteryzowanie bakteriobiomu zakwasów pod względem obecności mikroorganizmów (głównie bakterii fermentacji mlekowej) zdolnych do syntezy GABA. Dodatkowo przeanalizowano wpływ dodatku glutaminianu monosodowego (prekursor syntezy GABA) do prowadzonych zakwasów, na produkcję GABA. Określono dodatnią zależność pomiędzy liczebnością *Lactobacillales* w próbie, a stopniem wzrostu stężenia GABA w zakwasach po suplementacji glutaminianem monosodowym.

Badania zostały przeprowadzone we współpracy z firmą Gdańskie Młyny (Gdańsk, Polska).

Zaburzenia neurorozwojowe - od etiologii i diagnozy po terapię

Klaudia Kulesza (1), dr Aleksandra Mańkowska (2), mgr Wiktoria Kujawa

1) Uniwersytet Gdański

Autodiagnoza ADHD u młodych dorosłych: między subiektywnym przekonaniem a obiektywnym pomiarem funkcji poznawczych

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie autodiagnozowaniem ADHD przez młodych dorosłych. Zjawisko to często zachodzi poza profesjonalnym kontekstem diagnostycznym i bywa silnie kształtowane przez treści obecne w mediach społecznościowych. Celem niniejszego referatu jest przedstawienie założeń pilotażowego badania, którego przedmiotem jest analiza zależności między subiektywną autodiagnozą ADHD, a wynikami obiektywnych testów neuropsychologicznych mierzących funkcje poznawcze charakterystyczne dla tego zaburzenia. Projekt badawczy uwzględnia także rolę przeciążenia informacyjnego, perfekcjonizmu i prokrastynacji, jako potencjalnych zmiennych wpływających na percepcję trudności poznawczych i motywacje leżące u podstaw autodiagnozy W części teoretycznej referatu omówiono zjawisko autodiagnozy ADHD w kontekście trudności w odróżnieniu podstawowych objawów tego zaburzenia od skutków chronicznego stresu, zaburzeń afektywnych, nadmierną stymulacją bodźcową oraz niespecyficznych problemów z koncentracją uwagi. Podjęto próbę uporządkowania kluczowych różnic diagnostycznych i psychospołecznych, które mogą pozostawać niedostrzegalne dla osób dokonujących autodiagnozy.

Prowadzone badania mają na celu pogłębienie wiedzy na temat psychologicznych uwarunkowań autodiagnozowania się oraz ich wpływu na trafność subiektywnej oceny funkcjonowania poznawczego. Wstępne wyniki wskazują na konieczność zachowania ostrożności w samodzielnym przypisywaniu sobie diagnozy ADHD oraz podkreślają znaczenie profesjonalnej diagnozy różnicowej przeprowadzanej przez wykwalifikowanych specjalistów.

Słowa kluczowe: ADHD, autodiagnoza, młodzi dorośli, funkcje poznawcze, diagnoza neuropsychologiczna

e-mail: k.kulesza.505@studms.ug.edu.pl

Ewelina Kwiatkowska (1), Gabriela Mencel(1)

1) Akademia Ateneum w Gdańsku

Autyzm zapisany w mózgu: jak geny rzeźbią strukturę mózgu i jak AI to rozpoznaje?

Autyzm to złożone zaburzenie neurorozwojowe o silnym podłożu genetycznym, które wpływa na rozwój i funkcjonowanie mózgu. Najnowsze badania pokazują, że określone mutacje genetyczne, takie jak zmiany w regionie 16p11.2, pozostawiają wyraźne ślady w jego strukturze. Dzięki zaawansowanym technikom obrazowania mózgu i wykorzystaniu sztucznej inteligencji możliwe jest precyzyjne wykrywanie tych zmian, co otwiera nowe drogi w diagnostyce autyzmu. Prezentacja przybliży aktualne odkrycia na temat genetycznych uwarunkowań autyzmu oraz możliwości, jakie daje AI w lepszym rozumieniu i diagnozowaniu tego zaburzenia.

e-mail: evelinakwiat777@gmail.com

Patrycja Tomczak (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dysleksja rozwojowa w życiu dorosłym

Dysleksja rozwojowa w klasyfikacji DSM-V należy do grupy zaburzeń neurorozwojowych, a konkretnie do specyficznych zaburzeń uczenia się. Choć najczęściej diagnozowana jest w wieku szkolnym, towarzyszy jednostce przez całe życie, wpływając nie tylko na proces edukacji, ale także funkcjonowanie w dorosłości. Referat koncentruje się na omówieniu etiopatogenezy zaburzenia, a także aktualnych metodach diagnostycznych. Oprócz tego przedstawione zostaną najnowsze metaanalizy funkcjonowania dorosłych z dysleksją i występujących deficytów poznawczych oraz ich mechanizmy kompensacyjne i strategie radzenia sobie.

dr Bartłomiej Swebodziński (1)

1) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Gdy słoń nadepnął mi na ucho: o dysmuzji słów kilka

Dysmuzja to specyficzne zaburzenie neurorozwojowe. Przejawia się w zdolnościach poznawczych obejmujących percepcję i pamięć, determinując czynności słuchania, emitowania, czytania i pisania muzyki. Dysmuzja nie jest spowodowana upośledzeniem słuchu, deficytami intelektualnymi ani dysfunkcjami motorycznymi. Bateria testów Montreal Battery of Evaluation of Amusia (MBEA), autorstwa Isabelle Peretz, składa się z sześciu testów zaprojektowanych w celu analizy każdego komponentu osobno: skale, kontur melodyczny, interwały, kontur rytmiczny, metrum i pamięć muzyczna. Pierwsze badanie z użyciem MBEA w Polsce zostało przeprowadzone w 2023 roku w grupie studentów muzyki (N=103). Uczestnicy uzyskali wysokie wyniki ogólne oraz wysokie wyniki w poszczególnych podtestach. W kontekście MBEA i dalszych badań porównawczych z innymi grupami wyniki wspierają traktowanie muzyków jako grupy jednorodnej i kryterialnej. W kolejnym kroku porównano te wyniki z rezultatami badania przeprowadzonego wśród studentów psychologii (N=159). Wstępne dane wskazują, że nawet częściowe wykształcenie muzyczne może być związane z wyższym poziomem zdolności słuchowo-muzycznych, natomiast procedura badania z MBEA wymaga lepszej kontroli czynników zakłócających.

e-mail: b.swebodzinski@uksw.edu.pl

Jacek Łantowski (1)

1) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Montreal Battery of Evaluation of Amusia w diagnozie neurorozwojowych zaburzeń zdolności słuchowo-muzycznych

MBEA (*Montreal Battery of Evaluation of Amusia*) jest popularnym narzędziem stosowanym w diagnozie amuzji. Podczas prac nad testem przebadano 421 osób w wieku w przedziale 14-79 lat z okresem kształcenia muzycznego, który mieści się w przedziale 7-21 lat. W celu rozpoczęcia przygotowań polskiej adaptacji narzędzia oraz potwierdzenia możliwości stosowania go w diagnozie, wykonano analizy korelacji między poszczególnymi podtestami, jak również oceny rzetelności całego narzędzia ogólnie i w podziale na konkretne składowe. Podczas badań zostały podjęte próby wykonania analizy czynnikowej eksploracyjnej i konfirmacyjnej. Został wyłoniony jeden czynnik. Analiza miary rzetelności wykazała dobrą dokładność pomiaru testem. Dzięki wynikom wnioskowania statystycznego opartego o Alfę Cronbacha powstała propozycja skrócenia całego narzędzia z 6 do 3 podtestów. Zaproponowano usunięcie elementów związanych z pamięcią mimowolną, rytmem oraz metrum. Taki zabieg skutkuje wzrostem rzetelności. We wszystkich elementach stwierdzono lewoskośny rozkład zmiennej w próbie. Był to powód, dla którego wykonano nieparametryczny odpowiednik korelacji r-Pearsona. Wysokie wartości (Tau Kendalla > 0,5) były argumentem świadczącym przeciw wykonaniu analizy regresji. Na tej podstawie można również przypuszczać wysoką spójność składowych narzędzia.

e-mail: jaceklantowski@gmail.com

Julia Dałek (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Poczucie koherencji a strategie radzenia sobie ze stresem u osób z ADHD przynależących do Związku Harcerstwa Polskiego

Zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD) to jedno z najczęściej diagnozowanych zaburzeń neurorozwojowych, charakteryzujące się nadmierną impulsywnością, nadpobudliwością oraz problemami z uwagą. Choć coraz lepiej rozumiana jest jego etiologia, nadal istnieje potrzeba pogłębionej wiedzy na temat czynników środowiskowych wspierających funkcjonowanie osób z ADHD w codziennym życiu, bowiem takie osoby mogą mieć niższe poczucie koherencji (SOC) oraz mniej adaptacyjne sposoby radzenia sobie ze stresem. Niniejsze badanie skupia się na związku między działalnością w Związku Harcerstwa Polskiego, największej organizacji młodzieżowej w Polsce, a wymienionymi czynnikami u osób z ADHD. Bazując na przeglądzie literatury postawione zostały hipotezy mówiące o podniesieniu poczucia koherencji, wykształceniu bardziej adaptacyjnych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz mniejszym obwinianiu siebie w sytuacjach kryzysowych u osób z ADHD należących do Związku Harcerstwa Polskiego. Badanie zostało przeprowadzone na grupie 90 osób, które zostały przydzielone do dwóch grup: kontrolnej i badawczej. Wyniki badania wskazują, że osoby z ADHD działające w ZHP charakteryzują się wyższym poczuciem koherencji oraz rzadziej stosują autodestrukcyjne strategie radzenia sobie, takie jak obwinianie siebie, co może wskazywać na ochronne działanie przynależności do wspierającej grupy społecznej. Wnioski te mogą mieć znaczenie praktyczne w tworzeniu środowisk wspierających rozwój psychospołeczny osób z ADHD, stanowiących uzupełnienie terapii. Badanie podkreśla znaczenie aktywizmu i wolontariatu jako form terapii środowiskowej oraz źródła rezyliencji w kontekście NDD.

Kamil Gajda (1)

1) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Tożsamość i kreatywność u osób z ADHD

Celem niniejszej pracy było zbadanie związków między nasileniem cech zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD), kreatywnością a sposobami kształtowania się tożsamości u osób dorosłych. Do pomiaru wykorzystano ankietę i trzy kwestionariusze, Kwestionariusz Sposobów Kształtowania się Tożsamości (CIFM), Kwestionariusz Twórczego Zachowania KANH III oraz Adult ADHD Self-Report Scale (ASRS-v1.1). W badaniu wzięło udział 228 osób dorosłych w wieku od 18 do 65 lat (M = 30,42; SD = 2,04), wśród których 69,7% stanowiły kobiety. Przeprowadzono analizy korelacji, regresji wielorakiej oraz analizy wariancji. Uczestnicy zostali poinformowani o anonimowości i celu badania. Nasilenie cech ADHD było istotnie dodatnio związane z moratoryjnością, przeciwstawianiem się, petryfikacją i dyfuzyjnością, oraz negatywnie z konsolidacją i socjalizacją. Nonkonformizm pozytywnie przewidywał konsolidację i socjalizację, a negatywnie przeciwstawianie się i dyfuzyjność. Osoby z diagnozą ADHD wykazywały wyższy poziom nonkonformizmu w porównaniu do osób bez diagnozy z wysokimi cechami ADHD. Wyniki wskazują, że nasilenie cech ADHD sprzyja mniej adaptacyjnym sposobom kształtowania tożsamości, podczas gdy nonkonformizm może pełnić funkcję ochronną. Kreatywność, szczególnie w aspekcie nonkonformizmu, może stanowić zasób wspierający kształtowanie się tożsamości u osób z ADHD.

Daniel Żakowski (1)
1) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Wykorzystanie Stosowanej Analizy Zachowania (ABA) w pracy z młodzieżą – wyzwania i możliwości w cyfrowej rzeczywistości

Terapia oparta na analizie zachowania (Applied Behavior Analysis – ABA) stanowi jedno z najlepiej udokumentowanych naukowo podejść w pracy z osobami z zaburzeniami neurorozwojowymi, zwłaszcza w populacji dziecięcej. Jej skuteczność została potwierdzona w licznych badaniach empirycznych, a protokoły terapeutyczne oparte na ABA są powszechnie stosowane w placówkach edukacyjnych i terapeutycznych. Jednak wraz z dojrzewaniem młodych osób zmieniają się ich potrzeby rozwojowe, społeczne i edukacyjne. Różnice w rozwoju między młodzieżą z ASD a ich rówieśnikami neurotypowymi zaczynają występować na płaszczyznach, które w wieku dziecięcym nie miały aż takiego znaczenia. Dodatkowo, młodzież nieneurotypowa funkcjonująca w środowisku coraz silniej zdigitalizowanym wymaga podejścia, które uwzględnia zarówno specyfikę wieku dorastania, jak i nowoczesne kanały komunikacji oraz motywacji, których pierwotne metody warunkowania nie zakładały. Celem referatu jest omówienie kluczowych założeń ABA w kontekście edukacji młodzieży oraz wskazanie kierunków adaptacji strategii behawioralnych do obecnych realiów życia nastolatków. Szczególną uwagę poświęcono możliwościom wykorzystania technologii cyfrowych w projektowaniu interwencji zgodnych z zasadami ABA.

Zawodowe i pozazawodowe czynniki determinujące zdrowie i bezpieczeństwo w miejscu pracy

dr Karolina Pawłowska-Cyprysiak (1), dr Katarzyna Hildebrand-Ciupińska (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy

Kompetencje cyfrowe osób z niepełnosprawnościami w cyfrowym świecie pracy

Nowe technologie wpływają na współczesny rynek pracyzmieniając sposoby wykonywania pracy oraz jej warunki. Taki rynek pracy pozwoli na odnalezienie się tylko tym pracownikom, którzy na podstawie posiadanych kompetencji będą w stanie dostosować się do szybko zmieniających się oczekiwań pracodawców, a jednymi z istotniejszych kompetencji pracownika stają się kompetencje cyfrowe (Włoch, Śledziewska, 2019). Grupę, która wymaga szczególnej troski w kontekście kompetencji cyfrowych są osoby z niepełnosprawnościami, których posiadane ograniczenia mogą wpływać na ich nabycie i wykorzystanie.Jest to szczególnie istotne, gdyż badania wykazują, że osoby z niepełnosprawnościami które korzystają z nowych technologii mają kilkukrotnie większe szanse na zdobycie i utrzymanie zatrudnienia (Batorski, Płoszaj, 2012).

Osoby z niepełnosprawnościami biorące udział w badaniach kwestionariuszowych prowadzonych przez CIOP-PIB wskazują, że inwestują w swój szeroko pojęty rozwój, który najczęściej powiązany jest z wykonywaną pracą. Większość osób wskazuje na wykorzystywanie nowych technologii w codziennym życiu, głównie w domu. Pomimo, że większość badanej grupy (70%) wskazuje na ważność kompetencji cyfrowych szczególnie z punktu widzenia zawodowego, jedynie połowa grupy jest zainteresowana posiadaniem ich na poziomie zaawansowanym, a jeszcze mniejszy odsetek badanych chce rozwijać swoje kompetencje cyfrowe w przyszłości (43%). Istotne jest więc prowadzenie szeroko pojętej edukacji z zakresu kompetencji cyfrowych, ich rozumienia, wykorzystywania, roli jaką odgrywają we współczesnym świecie. Edukacja taka powinna niwelować różnice w zakresie wiedzy osób z niepełnosprawnościami, które szczególnie są widoczne, kiedy osoby takie pyta się o definiowanie kompetencji cyfrowych.

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Projekt nr: IV.PN.04pod tytułem: Kompetencje cyfrowe osób z niepełnosprawnościami w kontekście wymagań nawspółczesnym rynku pracy. Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

mgr inż. Szymon Kamocki (1), dr inż. Magdalena Płocińska (1), dr inż. Tomasz Jankowski (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Nanoobiekty w przemysłowym środowisku pracy

Rozwój nanotechnologii prowadzi do powstania nowych materiałów, procesów przemysłowych oraz technik pomiarowych. Przy zmianach w technologii produkcji może dochodzić do emisji nanoobiektów. Nanoobiekty to termin odnoszący się do nanocząstek, nanowłókien oraz nanopłytek. Ze względu na bardzo małe rozmiary nanoobiekty mogą przenikać bariery biologiczne, dostając się do krwioobiegu, a następnie akumulować w poszczególnych organach człowieka. Substancje o udowodnionej niskiej toksyczności, po rozdrobnieniu do nanoskali, mogą wykazywać znacząco większą toksyczność. Nanoobiekty są praktycznie niewykrywalne standardowymi metodami pomiarów zapylenia w miejscach pracy. Obecnie w Polsce nie istnieją obowiązujące regulacje prawne nakładające limity na stężenie tej frakcji pyłu. Celem pracy było zbadanie stężeń nanoobiektów na stanowiskach pracy w zakładach z gałęzi przemysłów: piekarniczego, włókienniczego oraz maszynowego, a następnie porównanie otrzymanych wyników z obecnymi rekomendacjami WHO, SER, CIOP-PIB, IFA. Zalecenia powstały w formie oddzielnych limitów stężeń liczbowych dla nanocząstek o dużej gęstości, nanocząstek o małej gęstości oraz dla nanowłókien. Metodyka badań polegała na zliczaniu cząstek o określonych rozmiarach przy pomocy spektrometru aerozoli o szerokim zakresie badawczym tzn. od 10 nm do 35 µm. Pomiary prowadzone były w sposób stacjonarny. Równolegle pobierano próbkę pyłu do analizy mikroskopowej oraz rejestrowano parametry klimatu. W 5 procesach: przygotowaniu ciasta, dekortykacji, mieszaniu surowców w otwartym mieszalniku, spawaniu i szlifowaniu wykazano chwilowe przekroczenie stężeń liczbowych wynikających z rekomendacji. Natomiast średnia wartość stężenia liczbowego przekraczała rekomendowane wartości tylko w przypadku procesów spawania i szlifowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że rozkład wielkości cząstek oraz udział frakcji nano był charakterystyczny dla danej hali przemysłowej.

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zadanie nr: 3.ZS.06 nt. Badanie zawartości frakcji nano w aerozolach środowiska pracy oraz środowiska zewnętrznego. Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

mgr Paweł Wasilewski (1), dr hab. Małgorzata Szewczyńska (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy

Węgiel elementarny - wskaźnik narażenia zawodowego na spaliny silników diesla

Od dnia 20.02.2023 r. w Polsce zaczęła obowiązywać wartość najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) w powietrzu na stanowiskach pracy dla spalin emitowanych z silników diesla na poziomie 0,05 mg/m3 (mierzonych jako węgiel elementarny). Dla górnictwa podziemnego i budowy tuneli wartość ta będzie obowiązywać od 20.02.2026 r. Zmiany w wykazie wartości NDS od 20 lutego 2023 r. nakładają na pracodawców przedsiębiorstw obowiązek dostosowania się do zaleceń rozporządzenia Ministra Zdrowia w celu zapewnienia odpowiednich warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed rakotwórczymi substancjami emitowanymi w spalinach silników diesla.

Zmiana wielkości NDS dla spalin emitowanych z silników diesla i sposobu ich pomiaru została wprowadzona na podstawie wieloletnich badań składu spalin, wielkości emitowanych cząstek oraz badań toksykologicznych.

Węgiel elementarny (EC) przyjęto jako marker narażenia na emisję spalin z silników wysokoprężnych, ponieważ stanowi większą część masy cząstek stałych spalin silników diesla niż rozpuszczalna frakcja organiczna. W większości środowisk zawodowych silniki wysokoprężne są jedynym źródłem EC, ale nowa technologia silników znacznie zmniejszyła masę cząstek stałych i emisję EC w porównaniu ze starszymi silnikami, w których EC stanowiło główną część cząstek stałych (PM).

Prowadzone badania wskazały, że węgiel elementarny (pierwiastkowy) jest głównym składnikiem cząstek stałych, na powierzchni których zaadsorbowane są aktywne związki organiczne i nieorganiczne, które mogą powodować negatywne skutki zdrowotne. Proporcje między węglem pochodzenia organicznego i nieorganicznego w spalinach zależą od bardzo wielu czynników, a przede wszystkim od rodzaju oleju napędowego, typu silnika, trwania cyklu spalania, stanu technicznego silnika, sposobu pracy operatora/kierowcy oraz zastosowanych urządzeń ograniczających emisję.

W Polsce do dnia 20.02.2023 r. nie było konieczności oznaczania stężenia EC na potrzeby oceny narażenia pracowników. Od 2020 r. prowadzone były prace w celu dostosowania metodyki pobierania próbek powietrza i wprowadzenia metody oznaczania EC do pakietu akredytowanych badań powietrza na stanowiskach pracy.

Narażenie na ten niebezpieczny dla zdrowia czynnik dotyczy bardzo dużej populacji pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie wykorzystywane i obsługiwane są pojazdy z silnikiem diesla. Obecnie prowadzone są pomiary poziomu stężeń EC na różnych naziemnych stanowiskach pracy (mechanicy samochodowi, kierowcy tirów i operatorzy wózków widłowych) gdzie wykorzystywane są pojazdy z silnikami diesla. Prowadzone są również badania na stanowiskach pracy górników kopalni węglowych oraz niewęglowych. Trwające prace związane są przede wszystkim z oceną narażenia pracowników na spaliny silników diesla emitowane do stanowisk pracy. W przypadku badań w kopalniach górniczych także z doborem próbnika do pobrania reprezentatywnej próbki powietrza zawierającego spaliny diesla i odcinającego frakcję cząsteczek drobnych <1 µm.

Opracowano na podstawie wyników programu wieloletniego pn. Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy – VI etap (okres realizacji 2023-2025), finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

mgr inż. Elżbieta Pawełczyk (1), dr Małgorzata Okrasa (1) dr hab. inż. Emilia Irzmańska (1), mgr inż. Klaudia Halicka (1), mgr inż. Paulina Kropidłowska (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB)

Wpływ czynników zmęczeniowych na parametry wytrzymałościowe rękawic stosowanych podczas zdarzeń radiacyjnych

Jednym z obszarów działań operacyjnych strażaków są interwencje w sytuacjach związanych z zagrożeniem radiacyjnym. W trakcie takich akcji podejmują oni różnorodne działania, których celem jest m.in. ratowanie osób poszkodowanych, zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz przeprowadzenie wstępnych działań dekontaminacyjnych na skażonych terenach. Z uwagi na możliwość narażenia na promieniowanie jonizujące, niezwykle istotne jest stosowanie skutecznych i odpowiednio dobranych środków ochrony indywidualnej (ŚOI) w tym rękawic ochronnych. Stanowią one kluczowy element zabezpieczający strażaków przed kontaktem z materiałami promieniotwórczymi, dlatego ważne jest, aby rękawice nie uległy uszkodzeniu w wyniku rozdarcia lub zerwania.

Plakat przedstawia wyniki badań parametrów wytrzymałościowych rękawic stosowanych podczas zdarzeń radiacyjnych przed i po procesie napromieniowania. Określono również wpływ czynników zmęczeniowych takich jak podwyższona temperatura, cykliczne zginanie czy działanie potu na właściwości mechaniczne badanych materiałów z równoczesnym działaniem promieniowania jonizującego. Wyniki przedyskutowano w kontekście możliwych implikacji tego typu zmian dla użytkowników sprzętu ochronnego.

Informacja o finansowaniu: Opracowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego z zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

zadanie nr: 1.ZS.07 pod tytułem: Wpływ promieniowania jonizującego na trwałość środków ochrony indywidualnej. Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

e-mail: elzbietaaleksandrapawelczyk@gmail.co

Zdrowie psychiczne

Ewelina Kwiatkowska (1), Gabriela Mencel (1)

1) Akademia Ateneum w Gdańsku

Międzypokoleniowy przekaz traumy i jego wpływ na funkcjonowanie psychiczne – przegląd koncepcji i badań

Międzypokoleniowy przekaz traumy to złożony proces, który wpływa na funkcjonowanie psychiczne kolejnych pokoleń. W prezentacji zostanie przedstawiony przegląd współczesnych koncepcji teoretycznych oraz badań empirycznych dotyczących mechanizmów i skutków przekazywania traumy między pokoleniami. Omówione zostaną czynniki biologiczne, psychologiczne oraz społeczne, takie jak zmiany epigenetyczne, wzorce komunikacji rodzinnej czy strategie radzenia sobie z traumą. Analiza literatury pozwoli ukazać, jak trauma doświadczona przez jedną generację może wpływać na zdrowie psychiczne i ryzyko zaburzeń w kolejnych pokoleniach, a także na rozwój mechanizmów odporności psychicznej (resiliencji). Celem prezentacji jest zarysowanie aktualnego stanu wiedzy na temat międzypokoleniowego przekazu traumy oraz wskazanie potencjalnych kierunków dalszych badań i praktyki klinicznej.

e-mail: evelinakwiat777@gmail.com

mgr Danuta Sowińska (1), dr Kosma Kołodziej (2)

1) Uniwersytet Gdański, Fundacja DiversityPL

2) Collegium Medicum w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Psychiczny krajobraz gdańskiej młodzieży: analiza dobrostanu i zagrożeń w świetle badań z 2024 roku.

Badanie przeprowadzone wśród 1717 uczniów gdańskich szkół (wiek 14–24 lata) ukazuje powszechność problemów ze zdrowiem psychicznym. 80,6% młodzieży odczuwało zmęczenie i brak energii, 63,8% – zaburzenia snu, a 60% – niską samoocenę. Tylko 41,9% deklaruje poczucie szczęścia, a 34,9% nie szukałoby pomocy w sytuacji kryzysowej. Co trzeci badany doświadczył w ostatnim roku dyskryminacji, głównie z powodu wyglądu lub tożsamości psychoseksualnej. Jedynie 23,5% uczniów uznaje szkolną pomoc psychologiczną za wystarczającą. Wyniki wskazują na silne obciążenie psychiczne młodzieży, niskie poczucie sprawczości i trudności w dostępie do wsparcia. Jednocześnie badani wykazują wysoki poziom empatii wobec osób zmagających się z problemami psychicznymi.

e-mail: danuta.sowinska@phdstud.ug.edu.pl

mgr Maja Łuczywek (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Wiek niepewności – egzystencjalny wymiar kryzysu psychicznego we wczesnej dorosłości

Współcześni młodzi dorośli, szczególnie w społeczeństwach zachodnich, doświadczają narastającego cierpienia psychicznego oraz egzystencjalnego. Choć wczesna dorosłość jest kulturowo idealizowana jako czas wolności oraz „nieograniczonych" możliwości, coraz częściej naznaczona jest lękiem, depresją, samotnością i dezorientacją tożsamościową. Wzrost poziomu cierpienia psychicznego w tej grupie wiekowej, a także rosnące wskaźniki samobójstw, stanowią istotne wyzwanie dla współczesnych systemów opieki zdrowotnej i praktyki terapeutycznej. W odpowiedzi na kryzys młodzi ludzie często sięgają po szybkie strategie zaradcze – coaching, terapie nastawione na produktywność, popularne poradniki psychologiczne – które rzadko pozwalają dotknąć głębszych poziomów cierpienia. W wystąpieniu podejmuję pytanie o to, jakie sytuacje graniczne ujawniają się w opisach doświadczeń młodych dorosłych oraz jak są one doświadczane oraz „przepracowywane" w kontekście społecznym i terapeutycznym. Inspiracją teoretyczną jest koncepcja sytuacji graniczne Karla Jaspersa, służąca do zrozumienia egzystencjalnego wymiaru cierpienia, winy, utraty i śmierci. Prezentowane wyniki opierają się na jakościowych badaniach z pracy magisterskiej autorki referatu pt. „(Bez)graniczna młodość – opowieści o granicach ujawniających się na drodze ku dorosłości", wzbogaconych o praktykę kliniczną autorki. Obecnie badania te są rozwijane w ramach doktoratu, który wykorzystuje hermeneutyczno-fenomenologiczne podejście do analizy pogłębionych wywiadów z osobami w wieku 18–26 lat. Celem wystąpienia jest ukazanie, jak młodzi dorośli przeżywają i nadają znaczenie sytuacjom granicznym, zwracając uwagę na potrzebę uwzględnienia tych egzystencjalnych wymiarów w systemach wsparcia i polityce zdrowia psychicznego.

Ilja Asliozau (1,2)

1) Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy

2) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży w Polsce na przestrzeni ostatnich 5 lat

Wstęp: Zdrowie psychiczne młodych osób staje się jednym z najważniejszych wyzwań zdrowotnych XXI wieku. W Polsce obserwuje się niepokojący wzrost przypadków zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży, takich jak depresja, lęki czy zaburzenia rozwojowe. Na kondycję psychiczną młodych ludzi wpływają zarówno czynniki biologiczne, środowiskowe, jak i społeczne, w tym stres, jakość życia rodzinnego, edukacja oraz obecność wsparcia emocjonalnego. Pandemia COVID-19 dodatkowo pogłębiła problemy, ograniczając dostęp do specjalistycznej opieki psychiatrycznej i pogarszając ogólne samopoczucie młodych osób.

Cel wystąpienia: Celem niniejszego wystąpienia było przedstawienie aktualnego stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w Polsce, identyfikacja kluczowych czynników ryzyka oraz analiza działań systemowych i edukacyjnych podejmowanych w celu poprawy tej sytuacji.

Materiał i metody: Praca została oparta na przeglądzie raportów krajowych i danych statystycznych, w tym publikacji Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, Biura Rzecznika Praw Dziecka, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz takich baz naukowych jak: Pubmed, Scopus, Cochrane Library i ResearchGate. Uwzględniono także informacje o reformie opieki psychiatrycznej oraz inicjatywach edukacyjnych i profilaktycznych.

Wyniki: Dane wskazują, że około 20% dzieci i młodzieży w Polsce może cierpieć na zaburzenia psychiczne. Najczęściej diagnozowane są ADHD, zaburzenia ze spektrum autyzmu, nerwice oraz depresja. Główne czynniki ryzyka to predyspozycje genetyczne, stres, traumy, ubóstwo, izolacja społeczna oraz brak odpowiedniego wsparcia w systemie edukacji. Mimo podjęcia reform (trójstopniowy system opieki, rozwój Centrów Zdrowia Psychicznego), system nadal zmaga się z niedoborem specjalistów i trudnym dostępem do świadczeń.

Wnioski: Zdrowie psychiczne młodych Polaków wymaga kompleksowych działań obejmujących zarówno wsparcie systemowe, jak i rozwój działań profilaktycznych w szkołach i środowiskach lokalnych. Konieczne są inwestycje w edukację, kształcenie specjalistów oraz tworzenie środowiska sprzyjającego dobrostanowi psychicznemu dzieci i młodzieży.

Zielone zachowania konsumentów – aspekty społeczne i finansowe

mgr inż. Aleksandra Kondratowicz (1)

1) Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Gospodarka cyrkularna jako odpowiedź na wyzwania w branży odzieżowej

Gospodarka cyrkularna, w przeciwieństwie do tradycyjnej gospodarki liniowej, dąży do tego, aby ubrania i materiały pozostawały w użyciu jak najdłużej. Jej głównym celem jest ograniczenie odpadów i maksymalne wykorzystanie zasobów poprzez ponowne użycie, naprawy i recykling. Przemysł odzieżowy jest jednym z najbardziej szkodliwych dla środowiska. Generuje on ogromne ilości odpadów i zużywa cenne zasoby naturalne. Przejście na gospodarkę cyrkularną może znacząco zmniejszyć ten negatywny wpływ, a jednocześnie stworzyć bardziej zrównoważone i odpowiedzialne modele biznesowe oraz zwiększyć świadomość i zaangażowanie konsumentów. Celem tej prezentacji jest określenie roli gospodarki cyrkularnej w zmniejszaniu negatywnych skutków działalności sektora fast fashion.

e-mail: aleksandra_kondratowicz@sggw.edu.pl

dr Jakub Kubiczek (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Mikropodstawy makroekonomicznej transformacji ku zrównoważoności

Wobec intensyfikacji polityk klimatycznych i rosnącej presji na osiągnięcie neutralności emisyjnej, coraz większego znaczenia nabierają mikroekonomiczne mechanizmy kształtujące makroekonomiczne trajektorie rozwoju. Celem wystąpienia jest ukazanie, w jaki sposób indywidualne decyzje konsumentów – rozpatrywane przez pryzmat *Theory of Reasoned Action* (TRA) oraz *Theory of Consumer Demand* (TCD) – mogą wspierać bądź hamować proces zrównoważonej transformacji gospodarki.

TRA pozwala zrozumieć, jak postawy konsumentów i normy społeczne wpływają na ich prośrodowiskowe intencje zakupowe, a przez to także na rzeczywiste zachowania konsumpcyjne. Z kolei TCD ukazuje, jak zbiorowe decyzje jednostek – podejmowane w warunkach ograniczeń budżetowych i preferencji – kształtują strukturę popytu w skali makro, wpływając na adaptację rynku do zielonych technologii i produktów.

Wystąpienie ma na celu ukazanie potencjału zmian zachowań konsumenckich jako narzędzia wspierającego polityki publiczne, ale również zwrócenie uwagi na ograniczenia wynikające z rozdźwięku między intencją a działaniem. Podjęta zostanie również próba wskazania, jak lepsze rozumienie mikropodstaw może poprawić skuteczność strategii transformacji energetycznej i klimatycznej.

Weronika Chudek (1)

1) Uniwersytet w Siedlcach

Motywacje zakupowe konsumentów wybierających produkty ekologiczne

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa znajduje odzwierciedlenie w rosnącym zainteresowaniu produktami ekologicznymi. Celem artykułu było zidentyfikowanie kluczowych motywacji zakupowych konsumentów, którzy wybierają produkty oznaczone jako ekologiczne. W ramach badań przeprowadzono ankietę wśród 60 respondentów, analizując czynniki wpływające na ich decyzje zakupowe, takie jak troska o środowisko, zdrowie, jakość produktów, wpływ społeczny oraz moda na bycie „eko". Wyniki wskazują, że najważniejszymi motywacjami są chęć ochrony środowiska naturalnego oraz dbałość o zdrowie własne i najbliższych. Istotną rolę odgrywają również czynniki emocjonalne oraz społeczne– potrzeba bycia postrzeganym jako świadomy i odpowiedzialny konsument. Duże znaczenie według badanych mają także aspekty ekonomiczne, takie jak cena. Artykuł podkreśla konieczność uwzględnienia różnorodnych motywacji przy projektowaniu kampanii marketingowych oraz strategii komunikacji marek ekologicznych.

Amelia Bochenek (1)

1) Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Polityka klimatyczna w Unii Europejskiej jako narzędzie kształtowania proekologicznych zachowań konsumenckich

Cel: Celem wystąpienia jest omówienie wpływu unijnych regulacji prawnych w zakresie ochrony środowiska na zachowania konsumentów.

Metodyka: Badanie opiera się na analizie danych wtórnych, uzyskanych w ramach przeglądu literatury, obejmującego publikacje naukowe oraz dokumenty rządowe w zakresie polityki klimatycznej Unii Europejskiej.

Rezultaty: Skala emisji CO_2 oraz postępujący kryzys klimatyczny doprowadziły władze Unii Europejskiej do wprowadzenia stosownych regulacji prawnych w zakresie ochrony środowiska. Jedną z kluczowych zmian w tym zakresie było przyjęcie Dyrektywy Single-Use Plastics (SUP) w 2019 roku, która ma bezpośredni wpływ na wybory konsumenckie. Jej głównym celem jest redukcja odpadów z tworzyw sztucznych, w szczególności tych jednorazowego użytku oraz promocja alternatywnych ekologicznych rozwiązań. W ramach dyrektywy zakazano wprowadzania do obrotu plastikowych patyczków higienicznych, sztućów, talerzy, słomek oraz pojemników na żywność i napoje. W konsekwencji konsumenci zostali zmuszeni do zmian w zakresie swoich przyzwyczajeń zakupowych. W związku z wprowadzeniem regulacji prawnych nie mają już dostępu do wielu jednorazowych produktów z plastiku oraz muszą ponosić dodatkowe koszty za opakowania wykonane z tworzyw sztucznych w punktach gastronomicznych. Wprowadzone regulacje mają na celu kształtowanie proekologicznych postaw poprzez utrudnianie dostępu do szkodliwych dla środowiska produktów, propagując zrównoważone i nietoksyczne produkty wielokrotnego użytku.

Krzysztof Chojecki (1)

1) Uniwersytet w Siedlcach

Rola logistyki w kształtowaniu wizerunku marki jako odpowiedzialnej ekologicznie

W dobie rosnącej świadomości ekologicznej konsumentów, logistyka odgrywa coraz większą rolę w budowaniu wizerunku marki jako odpowiedzialnej społecznie i środowiskowo. Celem wystąpienia było zbadanie, w jaki sposób działania logistyczne wpływają na postrzeganie marki jako proekologicznej. W ramach badań przeprowadzono ankietę wśród 60 respondentów, analizując ich percepcję ekologicznych rozwiązań w logistyce, takich jak biodegradowalne opakowania, zrównoważony transport oraz systemy zarządzania zwrotami. Uzupełnieniem badań był wywiad przeprowadzony z przedstawicielami lokalnych firm, która wdrożyła strategię zielonej logistyki jako element komunikacji marki. Wyniki wskazują, że konsumenci dostrzegają i pozytywnie oceniają ekologiczne działania logistyczne, uznając je za wiarygodny dowód troski marki o środowisko. Co więcej, elementy te istotnie wpływają na decyzje zakupowe i lojalność wobec marki. Artykuł podkreśla znaczenie zintegrowanego podejścia do logistyki i marketingu w kontekście budowania zrównoważonego wizerunku marki.

lic. Mateusz Kosel (1)

1) Uniwersytet Gdański

Słoń w pokoju, czyli jak nie poradzimy sobie z kryzysem klimatycznym w kapitalizmie

Referat skupi się na analizie fundamentalnych wyzwań, przed którymi stoją współczesne społeczeństwa. Opierając się na badaniach Jasona Hickela oraz innych autorów, zostaną zaprezentowane argumenty potwierdzające, że obecne podejście do kryzysu klimatycznego nie jest adekwatne. Kapitalistyczny model ekonomiczny, który zasadza się na nieograniczonym wzroście gospodarczym, jest głównym czynnikiem utrudniającym skuteczne działania na rzecz ochrony środowiska. Alternatywne koncepcje, takie jak dewzrost, są potencjalnie bardziej zrównoważonym podejściem do ekonomii i społeczeństwa. Dewzrost kładzie nacisk na jakość życia, równość społeczną oraz odpowiedzialność ekologiczną, zamiast na ciągłe zwiększanie produkcji i konsumpcji. Referat ma na celu nie tylko zdiagnozowanie problemów, ale także zaproponowanie konstruktywnych rozwiązań i możliwej drogi do przodu. Dyskusja na temat konieczności transformacji systemowej, która uwzględni nie tylko ekonomiczne aspekty rozwoju, ale również potrzeby środowiskowe i społeczne. Wyzwania związane z kryzysem klimatycznym jako kluczowym momentem do refleksji nad przyszłością naszej planety i jej mieszkańców oraz systemu gospodarczego w jakim żyjemy i w jakim chcielibyśmy żyć.

mgr Bartosz Pacuła (1)

1)Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Trwałe i doskonałe – przedmioty typu high-end a ekologia

Trudno zaprzeczyć, że jesteśmy obecnie świadkami tryumfu kultury „instant": szybkiej, bezrefleksyjnej, ulegającej ciągłym zmianom. Wywiera to przemożny wpływ na społeczeństwo płynnej nowoczesności (Bauman 2006). Występujący w podwójnej roli współtwórców i ofiar wieku kapitalizmu inwigilacji (Zuboff 2020), członkowie zachodnich społeczeństw domagają się „wszystkiego, wszędzie, naraz", a deklarowane przez nich wartości nie zawsze przystają do pragnienia realizowania swych potrzeb „tu i teraz". Nie wszyscy godzą się z zaistniałą sytuacją, szukając alternatywy. Często przybiera ona postać kompensacyjnego minimalizmu, czasami jednak zwycięża podejście, które nie odrzuca konsumpcji jako takiej, a jedynie jej późnokapitalistyczną wersję, zorientowaną na szybki zysk i oferującą wytwory niskiej jakości. Mam tu na myśli zorientowanie na *high-end*, a więc uniwersum przedmiotów doskonałych, unikatowych i – co istotne z perspektywy ekologicznej – trwałych.

Podczas mojego wystąpienia wskażę, że zainteresowanie przedmiotami typu *high-end* można rozumieć jako zyskującą kolejnych zwolenników formę konsumpcji, różną od tej, która panuje w epoce „późnonowoczesnej czasowości" (Rosa 2020). Najwyższej klasy dobra nie są co prawda wytwarzane od niedawna (ślady tego rodzaju działalności można znaleźć w Chinach epoki Tang czy średniowiecznych królestwach i księstwach europejskich), jednak w XXI wieku zyskały nowy kontekst. Jak twierdzę, *high-end* staje się dla klientów atrakcyjną propozycją, która nie każe rezygnować z posiadania dóbr, na przykład w imię proekologicznych postaw. Promuje ona świadomą konsumpcję wytworów długowiecznych, niepodlegających nieustannej wymianie czy planowanemu przez producentów „psucia się" w odpowiednim momencie (Hickel 2021). Miłośnicy wyrobów najwyższej klasy nabywają je rzadko, zdając sobie sprawę, że za najwyższą jakością podąża nieosiągalna dla masowej produkcji (i niepożądana przez nią, Jawłowska 1981) trwałość. Tak rozumianą konsumpcję można opisać jako bardziej zrównoważoną – niepodatną na efemeryczne mody, niemającą nic wspólnego z „makdonaldyzacją" kultury (Ritzer 1997).

Proponowana przeze mnie prezentacja bazować będzie na 10 wywiadach, przeprowadzonych w latach 2021-2022 z obywatelami sześciu krajów (Polska, Szwajcaria, Austria, Niemcy, Holandia, Japonia). Osoby te są miłośnikami zróżnicowanych branż typu *high-end*; ich zainteresowania orbitują wokół indywidualizowanych rowerów szosowych, ręcznie wytwarzanych mebli, kubańskich cygar czy sprzętu audio. Można zwrócić uwagę na fakt, że chociaż wymienione branże są zróżnicowane, wszystkie łączy wspólny mianownik: *high-end*, a więc zamiłowanie do doskonałości. Pozwala on na nowo zdefiniować czym jest (lub czym może być) konsumpcja w XXI wieku: świadoma, niespieszna, wysmakowana.

Sesja posterowa / Poster session

Weronika Irena Mądzielewska (1), Job Oliver Otieno (1), Magdalena Zielińska (1), Agnieszka Cydzik-Kwiatkowska (1)

1) University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland

Acute Toxicity of Wastewater Contaminated with Tire Microplastics Using *Daphnia magna*

Tire microplastics (TMPs), a major source of urban microplastic pollution, can leach harmful substances that pose risks to aquatic life. In this study, wastewater containing TMPs at concentrations of 50, 100, 250, and 500 mg/L was introduced into aerobic granular sludge batch reactors, followed by additional treatment using a membrane filtration module. The toxicity of both biologically treated wastewater and membrane permeate was assessed using *Daphnia magna* in 24- and 48-hour acute toxicity tests, following OECD Guideline 202 and ISO 6341. In the 24-hour test, toxicity increased as TMP concentrations rose from 0 to 100 mg/L, with EC50 values decreasing from 85 to 44 mg/L, indicating higher toxicity. However, at 250 and 500 mg/L, the mortality of test organisms decreased, suggesting a reduction in toxicity. In the 48-hour test, the highest toxicity was observed at 100 mg TMP/L (EC50 = 8.4 mg/L; TU = 11.90), classifying the sample as highly toxic. At 500 mg TMP/L, toxicity decreased (EC50 = 157.43 mg/L; TU = 0.63), indicating that higher TMP concentrations did not consistently lead to increased toxic effects. The toxicity of the membrane filtration permeate was generally low. In the 48-hour test, increased mortality was observed only at the TMP concentration of 250 mg/L in the influent to the reactors. EC50 values for the permeate from reactors treating wastewater with 50 to 250 mg TMP/L ranged between 54 and 66 mg/L (TU = 1.52 – 1.85), indicating mild to moderate toxicity. No significant differences in permeate toxicity were observed in the 24-hour test. TMPs can increase the toxicity of treated wastewater, especially after 48 hours. However, higher TMP levels do not always cause stronger effects, likely due to the breakdown of harmful substances. This shows the need to consider complex responses when evaluating TMP risks in wastewater.

Acknowledgment

The study was supported by the National Science Centre Poland (grant number 2021/43/B/NZ9/01300).

MA Izabela Żółnowska (1), PhD Aleksandra Gostyńska-Stawna (1), Prof. Violetta Krajka-Kuźniak (1), Prof. Maciej Stawny (1)

1) Poznan University of Medical Sciences

Albumin-based nanoparticles loaded with lycopene: development, characterization, and cytotoxic activity against glioblastoma cells

Lycopene, a natural antioxidant carotenoid, has shown potential in cancer prevention due to its ability to modulate oxidative stress and key signaling pathways; however, its poor water solubility limits its application. This study aimed to develop lycopene-loaded albumin nanoparticles and evaluate their cytotoxic effect on human glioblastoma cells. Nanoparticles were prepared by the desolvation method using human serum albumin crosslinked with glutaraldehyde. The size distribution and polydispersity index (PDI) were assessed by dynamic light scattering, while surface charge was determined via laser Doppler electrophoresis. Lycopene entrapment efficiency was evaluated using high-performance liquid chromatography. The resulting nanoparticles had a mean diameter of 143.83 ± 3.17 nm, PDI of 0.078 ± 0.026, zeta potential of -19.23 ± 0.23 mV, and lycopene entrapment efficiency of 68.68%. MTT assay revealed reduced viability of glioblastoma cells following treatment with free lycopene and lycopene-loaded nanoparticles. These findings suggest that albumin nanoparticles may serve as a promising intravenous delivery system for lycopene with potential anticancer activity.

Funding: Poznan University of Medical Sciences Doctoral School grant number 143/2024/DGB financed from the statutory funds

mgr inż. Ewelina Wagner (1), Dominika Boguszewska-Mańkowska (1), Karol Maciejak (1), Anna Bilska-Kos (1)

1) Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy

Analiza architektury bryły korzeniowej roślin kukurydzy (*Zea mays* L.) i sorgo (*Sorghum bicolor* L.) poddanych działaniu niskiej temperatury

Zmiany klimatyczne i związane z tym nieprzewidywalne zjawiska pogodowe, do których należą między innymi ekstremalnie niskie temperatury na początku sezonu wegetacyjnego oraz długotrwałe okresy suszy w miesiącach letnich, występują w ostatnich latach z dużą częstotliwością w strefie klimatycznej Europy Środkowej. W związku z tym, wydaje się być niezbędnym poszukiwanie alternatywnych gatunków roślin użytkowych oraz nowych źródeł odporności na stresy abiotyczne. Z uwagi na niskie zapotrzebowanie na wodę oraz wszechstronne zastosowanie (biogaz, pasza, cele konsumpcyjne), sorgo (*Sorghum bicolor* L.) wydaje się być bardzo dobrym kandydatem do uprawy na terenach z predyspozycją do występowania suszy. Jednak, sorgo w porównaniu do innej ważnej gospodarczo rośliny uprawnej - kukurydzy (*Zea mays* L.) - jest uważane za bardziej wrażliwe na stres niskiej temperatury.

Celem niniejszej pracy była analiza porównawcza reakcji na stres chłodu u kukurydzy (*Zea mays* L.) i sorgo (*Sorghum bicolor* L.), pod względem architektury bryły korzeniowej. Weryfikowano hipotezę badawczą, która zakładała, że chłód umiarkowany (10-12°C) indukuje zmiany specyficzne dla gatunku/odmiany w budowie morfologicznej korzeni testowanych genotypów roślin. W tym celu zostały zbadane po dwie linie kukurydzy i sorgo, zróżnicowane pod kątem wrażliwości na niską temperaturę oraz zastosowany został chłód umiarkowany (10-12°C) w dwóch wariantach czasowych chłodzenia roślin (1 i 3 dni). Analiza budowy morfologicznej korzeni została wykonana z wykorzystaniem systemu: WinRhizo oraz skanera Epson 10000XL, z wyznaczeniem parametrów, m.in. : całkowitej długości korzeni (m), średniej średnicy korzeni (mm) oraz powierzchni korzeni (m^2).

Uzyskane wyniki wskazują na zróżnicowaną odpowiedź na niską temperaturę testowanych genotypów pod kątem badanych cech, co również koresponduje z wynikami z analizy aktywności fotosyntetycznej otrzymanych dla kukurydzy i sorgo w tych wariantach eksperymentalnych.

Praca została sfinansowana z Narodowego Centrum Nauki, projekt OPUS 23 nr 2022/45/B/NZ9/04086.

lic. Zuzanna Smolarek (1), lic. Alicja Formuszewicz (1)
1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Analiza ekspresji genów w ludzkich komórkach plemnikowych – wyzwania i znaczenie w zapłodnieniu komórki jajowej

Szacuje się, że 1 na 6 osób na świecie doświadcza w swoim życiu problemu niepłodności. Dla 30% osób przyczyna niepłodności pozostaje nieznana (niepłodność idiopatyczna). Potencjalnym mechanizmem wyjaśniającym przyczyny niepłodności idiopatycznej może być zjawisko kryptycznego wyboru kobiety (ang. Cryptic Female Choice; CFC). Jest to mechanizm doboru płciowego działający na poziomie gamet i umożliwiający organizmowi kobiety pewną kontrolę procesu zapłodnienia. Przypuszcza się, że w konsekwencji CFC będzie zmniejszać szansę na zapłodnienie gamet, które nie są genetycznie kompatybilne. Molekularne podstawy CFC nie są jednak jeszcze dobrze znane, a samo zjawisko CFC u ludzi wymaga ostatecznego potwierdzenia.

Postulowane mechanizmy CFC, tak jak inne mechanizmy doboru, wymagają zmienności, np. w poziomie ekspresji genów, pomiędzy osobnikami. Gen DRB1 to najbardziej polimorficzny gen głównego układu zgodności tkankowej typu II (MHC II), który może mieć istotne znaczenie w kontekście CFC i kompatybilności gamet, a także może świadczyć o jakości nasienia (do tej pory podwyższoną ekspresję wykryto u niepłodnych mężczyzn). W ramach realizacji studenckiego grantu badamy, czy wysoka ekspresja mRNA genu DRB1, jako prekursora białka DRB1, koreluje ze zmniejszoną ruchliwością plemników w płynie pęcherzykowym komórki jajowej.

Tego typu badania to jednak wyzwanie ilościowe, jak i jakościowe. Podczas gdy jedna komórka leukocytu T zawiera średnio ~1–2 pg RNA, w pojedynczej komórce plemnikowej można znaleźć jedynie ~28 fg RNA. Z naszych dotychczasowych doświadczeń wynika, że ze względu na małe ilości materiału, a co za tym idzie – niską absorbancję, izolując RNA z ludzkiej spermy, należy przygotować się na niskie (ok. 0,1-0,2) wartości stosunku absorbancji A260/A230, jednocześnie mając na uwadze, że nie świadczy to wcale o dużym zanieczyszczeniu próbki.

Podsumowując, badania mechanizmów CFC na poziomie RNA pochodzącego z ludzkiej spermy to obszar wciąż niezbadany, wymagający licznych badań i optymalizacji w kontekście ekstrakcji RNA z mocno upakowanych i trudnych do lizy błon główek plemników.

Projekt finansowany z grantu badawczego Study@Research IDUB.

mgr inż. Ewelina Włodarczyk (1), dr hab. inż. Magdalena Wróbel-Jędrzejewska (1), dr inż. Łukasz Przybysz (1)

1) Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacław Dąbrowskiego - Państwowy Instytut Badawczy

Analiza emisji gazów cieplarnianych w produkcji napojów alkoholowych – studium przypadku dla destylarni

Produkcja napojów alkoholowych wywiera istotny wpływ na środowisko naturalne, a sama branża stanowi ważny sektor gospodarki w Polsce. W odpowiedzi na działania prośrodowiskowe oraz inicjatywy na rzecz ochrony środowiska coraz większą uwagę przywiązuje się do oceny wpływu procesów przemysłowych na klimat poprzez analizę emisji gazów cieplarnianych (GHG).

Celem projektu jest przygotowanie oraz ustandaryzowanie metod służących do obliczania śladu węglowego (CF) dla produkcji napojów alkoholowych. W doniesieniu przedstawione zostaną wstępne badania dla wybranego zakładu produkującego wódkę, który zajmuje się destylowaniem spirytusu dla okresu dwóch lat. W pierwszym etapie scharakteryzowano procesy technologiczne, określono etapy jednostkowe oraz zakres pomiarowy. Zebrane dane umieszczono w opracowanej bazie danych, kluczowej dla analizy GHG produkcji wódki, uwzględniając różne źródła emisji w zakresie 1 i 2. Wykazano znaczący wpływ działań dekarbonizacyjnych w przedsiębiorstwie, m.in. produkcja energii elektrycznej z biomasy, zastosowanie odnawialnych źródeł energii, elektryfikacja floty. W dalszych etapach zostanie przeprowadzona analiza śladu węglowego wyrobów alkoholowych, wykorzystując metodologię opracowaną zgodnie z międzynarodowymi normami ISO. Analiza wpływu produkcji napojów alkoholowych na zmiany klimatyczne wymaga prowadzenia systematycznego monitoringu emisji GHG. Minimalizacja emisji GHG jest możliwa poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii, energooszczędnych rozwiązań i zrównoważonych praktyk produkcyjnych na każdym etapie cyklu życia produktu.

Badania zostały wykonane w ramach zadania 5 „Analiza i metodologia pomiaru śladu węglowego dla wybranych produktów rolno-spożywczych wytwarzanych przez krajowy przemysł wyrobów alkoholowych”, finansowanego przez MRiRW (Umowa nr DRE.prz.070.1.2025).

e-mail: ewelina.wlodarczyk@ibprs.pl

Salman Mahmoud (1), Nayla El-Kork (1), Nariman Abu Elkher (1), Mubarak Almehairbi (1), Rania Al Abdallah (1), mgr inż. Aleksandra Stasik (2), Rafal Hakalla (2), Wim Ubachs (3), Robert W. Field (4), Nelson de Oliveira (5), Wojciech Szajna (2), Stanislaw Ryzner (2), Marzena I. Malicka (6), Tibor Furtenbacher (7), Olga P. Yurchenko (8), Sergey N. Yurchenko (8), and Jonathan Tennyson (8)

1) Khalifa University, 2) University of Rzeszów, 3) Vrije Universiteit

4) Massachusetts Institute of Technology, 5) Synchrotron SOLEIL, Orme de Merisiers

6) Rzeszów University of Technology , 7) HUN-REN–ELTE Complex Chemical Systems Research Group, Budapest, Hungary

8) University College London

Analiza MARVEL wysokorozdzielczych widm rowibronicznych $^{12}C^{16}O$

Tlenek węgla (CO) jest jedną z kluczowych cząsteczek w badaniach atmosfer planet i egzoplanet oraz procesów zachodzących w przestrzeni kosmicznej. Precyzyjne wyznaczenie energii jego poziomów energetycznych oraz opisanie procesów nimi zarządzających ma fundamentalne znaczenie dla modelowania zjawisk i dynamiki obiektów astrofizycznych.

Badania prowadzone w Laboratorium Spektroskopii Materiałów (LSM) Instytutu Nauk Fizycznych są ukierunkowane na precyzyjne pomiary częstotliwości molekuł wykorzystywanych m.in. przez globalną bazę danych ExoMol. Wyniki naszych badań, 806 linii spektralnych progresji (v' – 0) systemu Camerona (a3Π – X1Σ+), istotnie rozszerzyły te zasoby i dostarczyły informacji na temat struktury elektronowej i dynamiki molekuły tlenku węgla w zakresie systemów zabronionych regułami wyboru. Otrzymane widma otrzymano za pomocą spektroskopii absorpcyjnej w zakresie próżniowego ultrafioletu (VUV-FT) z wykorzystaniem spektrometru Fouriera zainstalowanego na linii DESIRS synchrotronu SOLEIL pod Paryżem.

W celu zbudowania bazy ExoMol dla molekuły CO zastosowano algorytm MARVEL (Measured Active Rotational-Vibrational Energy Levels), który umożliwia dokładne określenie poziomów energetycznych CO poprzez systematyczną analizę szerokiego zbioru danych eksperymentalnych. Wykorzystanie MARVEL pozwoliło na integrację wyników z 17 wcześniejszych badań, prowadząc do weryfikacji 5213 przejść ro-wibronicznych oraz wyznaczenia energii 2586 poziomów energetycznych obejmujących sześć najniżej położonych stanów elektronowych cząsteczki CO. Algorytm ten stanowi zaawansowane narzędzie umożliwiające unifikację danych spektroskopowych i ich spójną interpretację. Dzięki niemu będzie można wygenerować nieznane dotąd linie o wysokich rotacjach dla systemów będących przedmiotem obecnej pracy.

Przedstawione badania są wynikiem współpracy grupy fizyków molekularnych Uniwersytetu Rzeszowskiego z University College London (Wielka Brytania), Vrije Universiteit (Holandia), Massachusetts Institute of Technology (USA), Khalifa University (Zjednoczone Emiraty Arabskie), Synchrotron SOLEIL (Francja), Politechnika Rzeszowska, oraz HUN-REN–ELTE Complex Chemical Systems Research Group (Węgry)

BA Joanna Szmydtka (1), Katarzyna Kupidura-Pawlik (2), PhD Estera Rintz (1)

1) University of Gdansk

2) BAG3 Research Foundation, Poland

Analysis of the P209L mutation in BAG3 gene in a cellular model of myofibrillar myopathy type 6

Myofibrillar myopathies (MFMs) are rare inherited muscle diseases characterized by the breakdown of myofibrils and the accumulation of abnormal protein aggregates. One of the more severe forms of MFM is MFM6, the pathogenesis of which is linked to a P209L mutation in the *BAG3* gene, which encodes a protein involved in the regulation of muscle protein stability. To date, approximately 30 cases of MFM6 have been identified worldwide. In this study, we analyzed the allelic distribution of the 451T>C and 626C>T mutations in the BAG3 gene in MFM6 patients, using two diagnostic methods: next-generation sequencing (NGS) and restriction fragment length polymorphism (RFLP-PCR). The obtained results enable the creation of a transgenic mouse model of MFM6 disease to study the pathogenesis of the disease and enable the development of new therapies.

BA Weronika Wójtowicz (1), Karolina Jankowska (1), M.D Zuzanna Mielczarek (1), M.D. Adam Lewandowski (1), PhD Karolina Bajdak-Rusinek (1), PhD Anna Bielecka-Wajdman (1)

1) Medical University of Silesia, Katowice

Assessment of the Impact of Hyperbaria and Hyperoxia on EMT Process and Temozolomide Resistance in Glioma Cells

Background: Glioma is the most common and aggressive primary brain tumor, with a median survival of 15–18 months. Glioma-associated microglia/macrophages (GAMs) contribute to tumor progression, mainly through epithelial-mesenchymal transition (EMT). Elevated EMT marker expression is combined with higher tumor grade and worse patient prognosis. EMT plays a crucial role in cancer progression by reducing cell polarity and adhesion, and altering protein expression. Triggered mainly by TGF-β, it activates transcription factors such as Slug, Snail, Zeb1/2, and Twist, which suppress epithelial markers. Deeper in sight into EMT in glioma could improve tumor sensitivity to temozolomide (TMZ), the standard chemotherapy. During the COVID-19 pandemic, hyperbaric oxygen therapy (HBOT) was explored as a supportive treatment for long-COVID by promoting cellular repair through intermittent hypoxia. In glioma, HBOT is being investigated as an adjunct therapy, as it may counteract tumor hypoxia and inhibit EMT, potentially even promoting its reversal to Mesenchymal-Epithelial Transition (MET).

The aim: In this study, we investigated the effects of HBOT and TMZ on the expression profile of EMT-related genes (ZEB1, Snail, Slug, Twist, VIM, and E-cad) in a primary glioma cell line, HROG17, derived from a recurrent tumor.

Materials and methods: Cells were treated with TMZ and exposed to hyperbaric conditions (97-98% O_2 at 1.3 ATA) in three 1-hour sessions. Gene expression levels were assessed using RT-qPCR. Results: Preliminary results show increased ZEB1 expression in HROG17 cells under hypoxia (2.5% O_2). E-cadherin was significantly up regulated after HBOT or TMZ treatment, with the strongest effect seen when both were combined. VIM and ZEB1 levels slightly decreased under the combined condition.

Conclusions: These findings suggest that HBOT may complement TMZ by suppressing EMT, enhancing treatment efficacy and reducing tumor invasiveness.

The project is funded by a grant from the Ministry of Science and Higher Education, under the program „Studenckie Koła Naukowe Tworzą Innowacje”.

MA Julia Okrasa (1), Prof. Monika Guszkowska (1)

1) Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

Assessment Tools to Evaluate Activities of Daily Living (ADL) in Stroke Patients: A Scoping Review

Introduction: In 2021, stroke was the second leading cause of death and third leading cause of disability-adjusted life years (DALYs) among non-communicable disorders globally. Stroke survivors frequently experience deficits in activities of daily living (ADL) and reduced participation in instrumental activities of daily living (IADL) persists for many years post-stroke. A variety of tools are used to assess these impairments. The aim of the study was to identify assessment tools specifically related to ADL that are used in occupational therapy for stroke patients.

Methods: The scoping review included articles published between January 1, 2015 to April 15, 2025. English-language publications were retrieved from the PubMed/Medline, Embase and Science Direct databases. The search strategy was limited to titles and abstracts and used combinations of the following keywords: “occupational therapy”, “stroke” and “ADL”, “independence” or “self-care”.

Results: Out of 528 potentially relevant citations, 124 original studies fell within the inclusion criteria and were analyzed. Seventeen different assessment tools were identified. The majority of studies were conducted in South Korea, the United States, and Japan.

Discussion: Only three of the identified tools were specifically designed for stroke patients. The five most frequently used instruments were the Barthel Index (or Modified Barthel Index), the Functional Independence Measure, the Stroke Impact Scale, the Modified Rankin Scale and the Canadian Occupational Performance Measure. Each of these tools has its own strengths and limitations and their selection depends on factors such as the time after stroke or the specific purpose of the assessment.

mgr Sylwia Stankiewicz (1), Alicja Hinz (1), Monika Bzowska (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Badania biozgodności nanomateriałów – klucz do bezpiecznej nanomedycyny

Nanomedycyna stanowi jeden z najbardziej obiecujących kierunków rozwoju nowoczesnej medycyny, umożliwiając precyzyjne dostarczanie leków, zaawansowane metody obrazowania oraz ukierunkowane działania terapeutyczne. Pomimo dynamicznego rozwoju nowych struktur nanomateriałów, rzeczywisty odsetek ich wdrożeń klinicznych pozostaje niski. Jednym z głównych powodów tego zjawiska jest niewystarczająca lub zbyt późna ocena bezpieczeństwa biologicznego, co prowadzi do wycofywania wielu kandydatów z badań klinicznych z powodu nieoczekiwanych efektów toksycznych.

Brak spójnych, szeroko zakrojonych analiz biologicznych stanowi jedno z głównych ograniczeń w rozwoju bezpiecznych i skutecznych terapii nanomedycznych. W odpowiedzi na te wyzwania, nasze badania koncentrują się na systematycznej ocenie biozgodności. Analizujemy wpływ nanocząstek na różne typy ludzkich komórek – w tym komórki układu odpornościowego, śródbłonek, hepatocyty oraz komórki krwi – ponieważ każda z tych populacji może pełnić odmienną rolę w rozpoznawaniu i eliminacji nanocząstek. Ocenę *in vitro* uzupełniamy modelami *in vivo*, które są niezbędne do określenia farmakokinetyki i biodystrybucji, a także krótkoterminowej, jak i długoterminowej ogólnoustrojowej toksyczności.

Nasze doświadczenie pokazuje, że kompleksowa analiza biologiczna nie może być jedynie końcowym etapem walidacji, lecz musi stanowić integralny element procesu projektowania nanomateriałów. Tylko takie podejście pozwala na eliminację konstrukcji o niepożądanym profilu bezpieczeństwa oraz ułatwia interpretację danych przedklinicznych i klinicznych. Aby w pełni wykorzystać potencjał tej technologii, niezbędna jest ścisła, interdyscyplinarna współpraca pomiędzy zespołami zajmującymi się syntezą i charakterystyką nanostruktur a specjalistami z zakresu biologii komórki, immunologii, toksykologii oraz farmakologii. Integracja tych obszarów wiedzy stanowi fundament odpowiedzialnego projektowania nanomateriałów i znacząco zwiększa szanse na ich skuteczną translację z laboratorium do praktyki klinicznej.

BA Alicja Czyż (1), PhD Katarzyna Jasieniecka-Gazarkiewicz (1), Prof. Antoni Banaś (1)

1) Intercollegiate Faculty of Biotechnology, University of Gdansk and medical University of Gdansk, Poland

Biochemical characterization of plant lipase-type enzymes catalyzing the formation of an ester bond between alcohols and fatty acids

Ethyl esters and wax esters are metabolites found in animals, plants, and microorganisms. The main functional role of wax esters (WEs) in plants is creating a protective layer on the surface to prevent water loss and protect the plant against environmental stressors such as insects or UV light. They can also be useful in the production of cosmetics and pharmaceuticals. There is much less knowledge about the roles of fatty acid ethyl esters (FA-EEs) in plants. They can be components of plants' cell membranes, storage lipids and precursors of other lipid-based molecules involved in signalling. FA-EEs are important in food and beverages industry as they play a key role in the flavour compounds and they are also a component in many pharmaceutical products. It was shown in the previous research that the activity of the enzymes involved in the synthesis of WEs and FA-EEs is strongly stimulated by a treatment with a grass herbicides – alloxydim and haloxyfop, suggesting their role in stress response in plants, but not much more tests has been performed since. Therefore it is important to do more research on them.

The goal of the presented study was to characterise those enzymes biochemically, before testing their activity under different abiotic or biotic stresses. Obtained results demonstrated that the formation of both the wax esters and fatty acid ethyl esters was efficiently inhibited by tetrahydrolipstatin (a known inhibitor of lipases), suggesting that both enzymes have an active site lipase motif. The effect of such factors as: temperature, pH or divalent ions on activity of tested enzymes will be presented on the poster.

PhD Małgorzata Znyk (1), Prof. Dorota Kaleta (1)

1) Medical University of Lodz

Blood pressure and the use of heated tobacco products in young people in Poland. A Case-control study.

Heated tobacco products are currently intensively promoted by tobacco companies as a modern and less harmful alternative to smoking cigarettes. Little is known about the impact of their use on health. Hypertension is a key predominant risk factor for cardiovascular disease. The study aimed to assess the effect of heated tobacco on blood pressure. The case-control study was conducted in 2022-2025 among 200 healthy people aged 18-30 years (70 IQOS users, 65 traditional cigarette smokers, 65 non-smokers). The research tool was a questionnaire containing information on the use of tobacco products. Arterial pressure was measured using an electronic blood pressure monitor using the oscillometric method. The Bioethics Committee at the Medical University of Lodz gave a positive opinion on the study (RNN/290/21/EC).

The average age of IQOS users was 21.2 ± 2.1, traditional cigarette smokers 21.4 ± 2.4, and non-smokers 21 ± 1.9. The average systolic blood pressure in IQOS users was 123.9 ± 12.3, in traditional cigarette smokers 124.2 ± 13.5, in non-smokers 123.7 ± 12.1 ($p>0.05$). For diastolic pressure, the scores were 77.3 ± 8.9 in IQOS users, respectively; 77.1 ± 9.0 in smokers of traditional tobacco; 77.3 ± 9.1 in non-smokers ($p>0.05$). Systolic blood pressure ≥140 mmHg was reported in 10% of IQOS users, 18.5% of traditional cigarette smokers, and 12.3% of controls. Diastolic blood pressure ≥90 mmHg was reported in 11.4% of IQOS users, 7.7% of traditional cigarette smokers, and 7.7% of controls. The study did not show an effect of heated tobacco use on blood pressure in young people, but this does not mean that such changes will not occur in the next years of use.

Long-term studies are needed to determine the health effects of heated tobacco products among young people in Poland.

The National Science Center funded the study, research project no. 2021/41/N/NZ7/00020-„Heated tobacco use and the health status of young people in Poland”.

M.Eng. Alicja Kryszczyńska (1), Natalia Grot (1), Monika Knaur (1), Joanna Suszyńska-Zajczyk (1,2), Andrzej Pławski (1), Szymon Hryhorowicz (1)

1) Polish Academy of Sciences, Poznan, Poland

2) University of Life Sciences, Poznan, Poland

Challenges in Tissue Preparation for Spatial Transcriptomics

Spatial transcriptomics enables the sequencing of RNA transcripts directly from tissue sections, allowing their spatial localization within histological context. A critical determinant of data quality in such analyses is the method of tissue preservation and storage. In this study, we compared three preservation strategies—rapid freezing in liquid nitrogen, slow freezing at −80 °C, and rapid cooling in pre-chilled isopentane—in terms of their impact on tissue integrity and transcriptomic outcomes using the 10x Genomics Visium Spatial Gene Expression platform. Tissue samples were evaluated for morphology, orientation, and RNA integrity number (RIN) prior to processing. Only samples meeting quality criteria were subjected to spatial transcriptomic analysis. Tissues frozen separately from embedding exhibited significant structural damage, such as surface cracks, folding, air bubbles, and voids, which compromised downstream processing. In contrast, samples embedded in OCT and rapidly frozen in isopentane preserved excellent morphology and structural integrity. RNA quality was highest in samples preserved using the OCT–isopentane method, with RIN values consistently between 9.5 and 10. While other methods yielded acceptable RINs (7–8), associated morphological artifacts often hindered the application of the Visium protocol. Preservation challenges were particularly pronounced in intestinal tissue, where inadequate inactivation of endogenous enzymes led to RNA degradation during processing. This resulted in reduced mapping efficiency and lower gene expression counts. These findings highlight the importance of optimal preservation—particularly the use of pre-chilled isopentane—for ensuring high-quality spatial transcriptomic data.

The research in part was financed by state budget under the program of the Minister of Education and Science called "Science for Society II" the project NCN 2013/09/N/NZ5/02505 amount of funding 1 980 000 zł total value of the project 1 980 000 zł.

e-mail: alicja.kryszczynska@igcz.poznan.pl

MA Natalia Grot (1), Alicja Kryszczyńska (1), Marcin Szuman (1), Monika Knaur (1), Szymon Hryhorowicz (1), Andrzej Pławski (1)

1) Polish Academy of Sciences, Poznań, Poland

Characterization of Predisposing Mutations in Colorectal Polyposis Syndromes

Colonic polyposis is a hallmark feature of several inherited syndromes. Among the hereditary conditions characterized by the development of numerous intestinal polyps are familial adenomatous polyposis (FAP, MIM 175100), familial adenomatous polyposis type 2 (MIM 608456), Peutz-Jeghers syndrome (MIM 175200), juvenile polyposis syndrome (MIM 174900), and the PTEN hamartomatous tumor syndromes (PHTS). Polyps arising from proliferative dysplasia are referred to as adenomatous polyps, or adenomas**.** These lesions are true neoplasms with the potential to progress to colorectal cancer. In contrast, hamartomatous polyps result from aberrant mucosal maturation and are generally considered benign, with no inherent malignant potential. Over the past three decades, our research has encompassed more than 1,000 families affected by various forms of polyposis. Pathogenic mutations have been identified in over 50% of these families, revealing significant genetic heterogeneity. Here, we present a comprehensive summary of these findings, particularly in light of emerging challenges associated with families in whom no mutations have yet been identified in known predisposition genes.

The research in part was financed by state budget under the program of the Minister of Education and Science called "Science for Society II" the project NdS-II/SP/0139/2024/01 amount of funding 1 980 000 zł total value of the project 1 980 000 zł.

e-mail: natalia.grot@igcz.poznan.pl

mgr Katarzyna Jarosz (1), prof. dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska (1)

1) Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Determinanty zmęczenia pielęgniarek pracujących na oddziałach urologicznych

Wstęp

W środowisku pracy pielęgniarek przewlekłe zmęczenie stanowi istotny problem zdrowotny i zawodowy, prowadząc do zaburzeń koncentracji, osłabienia sprawności psychofizycznej oraz zwiększonego ryzyka popełniania błędów medycznych.

Materiały i metody

Badaniem objęto 130 pielęgniarek/arzy pracujących na oddziałach urologii (kobiety - 98,5%, średni staż pracy w oddziale urologicznym - 7,71 lat ±10,29 lat). Do zbadania poziomu zmęczenia wykorzystano standaryzowany kwestionariusz MFIS (Modified Fatigue Impact Scale).

Wyniki

Średnio na jedną pielęgniarkę w oddziale urologicznym przypadało 9,56 pacjentów (±4,62 pacjentów). Najwięcej pielęgniarek narażonych było na mikroorganizmy (83,85%), obciążenia fizyczne (83,85%), obciążenia psychiczno-nerwowe (88,46%), zakłucie ostrym przedmiotem (83,08%), działanie detergentów (76,15%), bezpośredni kontakt z ludźmi przewlekle i nieuleczalnie chorymi (63,85%) oraz hałas (45,38%). W mniejszym stopniu pielęgniarki narażone były na nieodpowiednie wyposażenie miejsca pracy (40%), kontakt z urządzeniami podłączonymi do prądu o wysokim napięciu (32,31%), na promieniowanie laserowe, jonizujące (23,85%), a na drgania (wibracje) tylko 8,46%. Odsetek pielęgniarek, które uważały, że liczba pielęgniarek w stosunku do liczby pacjentów jest wystarczająca wynosił 12,31%. Tylko 9,23% pielęgniarek spożywało posiłki regularnie w trakcie dyżuru, a 6,92% piło ponad 2 litry wody, natomiast aż 58,46% piło mniej niż litr wody. Najczęściej stosowana używką przez pielęgniarki była kawa (75,62%), picie energetyków i palenie papierosów zgłosiło tyle samo osób (15,38%), a 16,92% nie stosowały żadnych używek. Natomiast 81,54% respondentów zgłosiło, że nie są przestrzegane normy dźwigania w ich miejscu pracy, a 28,46% posiadało w miejscu pracy urządzenia pomagające w dźwiganiu.

Istotnie ze zmęczeniem we wszystkich domenach korelował hałas, obciążenie nerwowo-psychiczne, bezpośredni kontakt z ludźmi przewlekle i nieuleczalnie chorymi, niedostateczne wyposażenie stanowisk pracy w sprzęt i aparaturę medyczną, środki do dezynfekcji itp., liczba pacjentów na 1 pielęgniarkę. Natomiast z obszarem fizycznym i ogólnym zmęczeniem istotnie korelowały drgania i regularność spożywanych posiłków. A z obszarem fizycznym korelowała ilość wypijanej wody. Ogólne zmęczenie i jego wszystkie obszary korelowały z chęcią odejścia z pracy. Spożywanie napojów energetyzujących wpływało na wszystkie obszary zmęczenia, a palenie papierosów na obszar psychospołeczny.

Wnioski

Istotny wpływ na zmęczenie pielęgniarek mają takie determinanty jak hałas, drgania (wibracje), obciążenie nerwowo-psychiczne (stres, praca pod presją czasu), bezpośredni kontakt z ludźmi przewlekle i nieuleczalnie chorymi, niedostateczne wyposażenie stanowisk pracy w sprzęt i aparaturę medyczną, środki do dezynfekcji itp., liczba pacjentów na 1 pielęgniarkę, regularność spożywanych posiłków, ilość wypijanej wody, spożywanie używek: energetyki, chęć odejścia z pracy.

M.Eng. Anna Hromova (1), PhD Natalia Ptaszyńska (2), M. Eng. Alicja Trocka (1), PhD Eng. Umesh Kalathiya (2,3), PhD Monikaben Padariya (2,3), PhD, Prof. UoG Theodore Hupp (2,3), PhD, Prof. GUoT Sławomir Makowiec (1)

1) Gdansk University of Technology

2) University of Gdansk

3) International Centre for Cancer Vaccine Science

1,3-DISUBSTITUTED UREAS AND THIOUREAS AS NEW CHEMICAL SCAFFOLDS FOR TARGETING UPF1 IN NONSENSE-MEDIATED mRNA DECAY

Our study aims to elucidate the molecular interactions within the UPF protein system associated with the **Nonsense-Mediated mRNA Decay** (NMD), with particular emphasis on **UPF1 protein**, the key regulatory component. Our strategy involves the identification, development and synthesis of lead compounds and their analogs capable of binding to the ATP-binding site of UPF1, thereby functioning as potential inhibitors. This approach defines the great potential of the UPF1 protein as a cancer drug therapy target.

Through *in silico* screening of chosen compound libraries and molecular dynamics simulations, promising small-molecule inhibitors with a 3-[4-(R1-sulfamoyl)phenyl]urea and 3-[4-(R1-sulfamoyl)phenyl]thiourea core scaffold have been identified. These chemical compounds were selected for further chemical development. Several synthetic routes and optimization procedures have been explored to achieve the efficient synthesis pathway of the proposed structures. One of the pathways consists of three steps, enabling the obtaining of novel and previously unreported 1,3-disubstituted ureas and thioureas. The resulting compounds are anticipated to exhibit inhibitory properties, with potential biological relevance, particularly in anticancer applications.

This research was funded by the National Science Centre Poland: ”The impact of UPF1 ATP mimetics on the mutant immunopeptidome”; 2020/39/B/NZ7/02677. Host institution: The International Centre for Cancer Vaccine Science (ICCVS).

Acknowledge: Bartosz Maćkowiak Eng., Paweł Mania MSc Eng., Julia Neumann MSc Eng.: for obtaining several chemical compounds for the current research within the Masters theses at the Department of Organic Chemistry, Gdansk University of Technology.

e-mail: anna.hromova@pg.edu.pl

lic. Agata Tkaczuk (1), mgr Magdalena Żabińska (1), prof. dr hab., Grzegorz Węgrzyn (1),dr hab., prof. UG Karolina Pierzynowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Dysregulacja ferroptozy w mukopolisacharydozie typu I: rola białek metabolizmu żelaza

Ferroptoza jest formą zaprogramowanej śmierci komórki zależnej od żelaza oraz stresu oksydacyjnego, różniącą się od innych typów szlaków śmierci komórki pod względem cech morfologicznych i biochemicznych. Chociaż zainteresowanie tym procesem wzrosło w ostatnich latach, jego mechanizmy regulacyjne wciąż pozostają nie do końca poznane. W niniejszym badaniu analizowano ferroptozę w kontekście mukopolisacharydozy typu I (MPS I), jednej z grup lizosomalnych chorób spichrzeniowych, charakteryzujących się defektywną degradacją glikozoaminoglikanów (GAG). Celem badań była analiza poziomu i lokalizacji białek związanych z metabolizmem żelaza w kontekście ferroptozy w MPS I. Wybrano białka takie jak CD71 (receptor transferyny), STEAP3 (ferryreduktaza), ferrytyny (magazynowanie żelaza) oraz ferroportyna (eksport żelaza), wykorzystując mikroskopię fluorescencyjną oraz zautomatyzowanego Western Blot. Badania przeprowadzono w modelu komórkowym z użyciem fibroblastów pobranych od pacjentów z MPS I oraz osób zdrowych jako komórki kontrolne. Porównanie poziomu oraz rozmieszczenia danych białek wykazało różnice między grupami. Uzyskane dane dostarczają nowych informacji na temat roli kluczowych białek metabolizmu żelaza w regulacji ferroptozy i jej potencjalnego wpływu na patogenezę MPS I.

Badania realizowane w ramach projektu SONATA „Molekularny mechanizm zaburzeń ferroptozy w mukopolisacharydozie typu I oraz ich wpływ na przebieg choroby” o nr 2022/47/D/NZ2/03095, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.

MA Katarzyna Dominiak (1), Prof. UM Maciej Stawny (1)

1) Poznan University of Medical Sciences

Erythrocyte carriers for honokiol

Using erythrocytes as natural drug carriers is a promising approach in modern therapeutic systems. Their biocompatibility, biodegradability and long circulation time make them ideal for targeted drug delivery, thereby minimising side effects. Honokiol (HON), a compound found in the *Magnolia officinalis*, exhibits anti-cancer, anti-inflammatory, antioxidant and neuroprotective properties through the modulation of pathways such as ERK, Akt, mTOR, p38 and JNK. However, its low water solubility restricts its clinical application, necessitating the development of improved delivery systems. The aim of this study was to develop polycaprolactone (PCL)-based nanoparticles loaded with HON and coated with erythrocyte membranes. The nanoparticles were prepared in three stages. First, erythrocyte membranes were isolated by haemolysis of red blood cells in a Tris-HCl solution at 4°C. HON-PCL nanoparticles were produced by emulsification and solvent evaporation. Prior to being combined with the nanoparticles, the erythrocyte membranes underwent sonication and extrusion. The final formulation was created by mixing the PCL nanoparticles with the erythrocyte membranes and then extrusion to produce stable nanocarriers coated with cell membranes. The physicochemical characteristics of the resulting systems were evaluated by measuring the mean particle size (MPS), the polydispersity index (PDI), and the zeta potential (ZP). Cytotoxicity was assessed using an MTT test on THLE-2 cells. These results confirmed that the nanoparticles met the desired parameters. The MPS ranged from 181.6 to 201.6 nm, with a PDI no greater than 0.17. The ZP of all three series of nanoparticles ranged from -10.3 to -10.4 mV. A cytotoxicity study using the MTT assay on THLE-2 cells revealed that free PCL nanoparticles containing HON negatively impacted cell viability. However, coating the nanoparticles with an erythrocyte membrane significantly reduced their toxicity, thus confirming the potential benefits of using natural cell membranes. This method enables the production of stable, HON-loaded nanoparticles with reduced cytotoxicity, suggesting its suitability for further research into advanced drug delivery systems.

Acknowledgments: Poznan University of Medical Sciences Doctoral School grant number (e.g. 00/DGB/2024) financed from the statutory funds

BA Aleksandra Kwiatkowska (1), PhD Waldemar Kłobus (1)

1) Uniwersytet Gdański

Evolution of classical and quantum correlations in the correlation tensor picture

Quantum entanglement and correlations are fundamental features of quantum mechanics, enabling phenomena and operations unattainable with classical apparatus. As such, they remain central to both theoretical studies and experimental implementations. A particularly useful tool in characterising multi-qubit systems is the correlation tensor providing an experimentally friendly and concise representation.

In our work, we analyse the evolution of the correlation tensor of quantum systems in the case when the subsystems are allowed to interact. We focus on selected interaction models, including iso- and anisotropic Heisenberg models, as well as asymmetric exchange interaction models and the influence of the external magnetic field. We picture the trajectories in the correlation space, where we find periodic and non-periodic evolution. We fully characterize classes of stationary correlations describing families of states whose density operators commute with the given interaction Hamiltonian.

M.Eng. Maria Lachowicz (1), PhD Eng Ireneusz Linert (1), PhD Tomasz Wąsowicz (1)

1) Politechnika Gdańska

Excited states of Dihydropyran probed by the electron energy loss spectroscopy

Dihydropyran is a six-membered ring molecule that consists of five carbon atoms and one oxygen which makes it a heterocycle. It has one double bond between two carbons which makes it partially saturated. The oxygen atom influences the reactivity of the molecule and gives it ether-like properties. Dihydropyran can be obtained from lignocellulosic biomass and is usually used in organic synthesis to protect alcohol group. It is believed that the molecule can also be used in anticancer therapy as a photosensitizer. Dihydropyran's derivatives are widely used in medicine because of their antibacterial functions. Given the compound's utility and the potential applications in medicine, gaining detailed insight into its physicochemical characteristics—especially the nature of its electronically excited states—is crucial for advancing its application in both medical and industrial settings.

Electron Energy loss spectroscopy is a well-documented and powerful tool which main advantage over optical measurements is that it can measure optically allowed excited states. The spectrometer is equipped with magnetic angle changer which makes it possible to measure angles over 90 deg up to 180 deg which is called backscattering. It is important because the interactions between the molecule and the electron differ depending on the angle and initial energy which influences the population of triplet and singlet states. The bigger the angle or lower the energy the more triplet states are visible on the spectrum. Through comprehensive spectral analysis, the excitation energies corresponding to dihydropyrans electronically excited states were obtained.

BA Agata Grzybowska (1), MA Zuzanna Polakiewicz (1), MA Aleksandra Hibner (1), Prof.Rafal Sadej(1), PhD Dominika Piasecka (1)

1) Intercollegiate Faculty of Biotechnology, University of Gdańsk and Medical University of Gdańsk

FGFR2-Driven YAP Activation Modulates the Response of Luminal Breast Cancer Cells to Anti-ER Therapy

Introduction: Breast cancer (BCa) is the most frequently diagnosed cancer and the major cause of cancer-related death among women worldwide. The luminal subtypes, characterized by the presence of oestrogen receptor (ER), accounts for the majority of cases and has the most favourable prognosis, primarily due to the availability of endocrine therapies. However, most patients eventually exhibit primary or acquired resistance to treatment, which remains one of the major challenges in BCa therapy. Multiple mechanisms have been implicated in the development of resistance, including increased activity of growth factor receptor signalling pathways (such as FGFR or ErbB) or alterations in ER-associated regulatory complexes. Emerging evidence highlights the role of YAP signalling in promoting tumour growth and contributing to resistance in ER-positive breast cancer. Notably, the discovery of a trimeric ER/YAP/TEAD complex suggests that crosstalk between these factors may profoundly influence ER-driven transcriptional activity, with important implications for patient outcomes. Growing evidence indicates that growth factor signalling—particularly via fibroblast growth factor receptor 2 (FGFR2)—is a key modulator of ER function and a driver of resistance to anti-ER therapies. Interestingly, FGFR signalling has been shown to play a crucial role in the non-canonical activation of YAP in cancer cells, with data indicating a reciprocal transcriptional regulatory relationship between FGFRs and YAP.

Thus, we hypothesise that FGFR2 signalling modulates the functional interdependence between ER, YAP, and TEAD, thereby promoting resistance to anti-ER therapy in BCa.

Results: Experiments on luminal BCa cell lines MCF7 and T47D revealed that FGF7/FGFR2 signalling increases total YAP protein levels and regulates its activity. This was further confirmed by a decrease in level of phosphorylated YAP(S127) — responsible for YAP inactivation and cytosolic sequestration — an enrichment of active YAP (non-phosphorylated S127), and its translocation to the nucleus, as demonstrated by fractionation analysis and immunofluorescence staining. Moreover, FGFR2 enhances ER/YAP complex formation, as shown by proximity ligation assay (PLA), and shifts ER-binding motifs towards ERE and TEAD sequences, as revealed by ChIP-seq analysis. Inhibition of YAP/TEAD effectively abolishes the FGFR2-mediated protective effect against anti-ER treatment, as demonstrated by 3D growth assays in Matrigel and soft agar.

Conclusions: This study uncovers a previously unrecognised role for FGF7/FGFR2-driven YAP activity in promoting endocrine resistance in luminal breast cancer cells, pointing to a novel regulatory axis that requires further investigation.

Funding: OPUS no. UMO‑2017/27/B/NZ3/01474 (RS) and SONATA BIS no. UMO‑2018/30/E/NZ3/00222

lic.Florian Pawlak (1), dr Jan Daniluk (1)

1) Uniwersytet Gdański

Funkcjonowanie oddziałów taborowych armii Cesarstwa Niemieckiego w okresie wilhelmińskim na przykładzie 17. Zachodniopruskiego batalionu taborów

(Westpreußische Train-Abteilung Nr. 17)

Tematyką posteru jest organizacja, funkcjonowanie i znaczenie oddziałów taborowych armii Cesarstwa Niemieckiego w okresie wilhelmińskim (w czasie pokoju, tj. w latach 1890-1914). Podjęta zostanie próba syntetycznego przedstawienia ewolucji ich struktury, kadr i warunków zakwaterowania, jak i zadań, jakie były powierzone oddziałom taborowym, ich miejsca w strukturze administracyjnej armii oraz roli, jakie pełniły dla społeczności danych garnizonów.,Jako modelowy przykład został wybrany 17. zachodniopruski batalion taborów, czyli Westpreußisches Train-Bataillon Nr. 17, który stacjonował w Gdańsku. Badania autor oparł o kwerendę biblioteczną bazującą przede wszystkim na pracach analitycznych sporządzanych w epoce takich jak *,,Das Preußiche Train. Studie von einem offizier a.D"* z roku 1892, artykułach prasowych z epoki, wspomnieniach oraz współczesnych opracowaniach dotyczących zagadnień związanych z funkcjonowaniem Gdańska jako pruskiego garnizonu. Fotografie wykorzystane w pracy pochodzą z prywatnych kolekcji, bądź z prasy z epoki. Celem posteru jest przybliżenie funkcjonowania jednostek taborowych przed I wojną światową oraz ukazanie na przykładzie wymienionego batalionu znaczenia tych oddziałów w życiu miasta i regionu.

Katarzyna Biegała (1), Urszula Kowalczyk (1), dr n. med. Katarzyna Olczak (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

„Gdy fartuch waży więcej". Rzeczywisty obraz stresu w pielęgniarstwie.

Personel pielęgniarski w swojej codziennej pracy jest narażony na różne czynniki mające przełożenie na samopoczucie psychiczne i fizyczne. Celem pracy jest ocena poziomu stresu występującego wśród personelu pielęgniarskiego. Badanie zostało zrealizowane przy wykorzystaniu metody sondażu diagnostycznego przy użyciu techniki ankietowania. Prócz skonstruowanego kwestionariusza ankiety, wykorzystano również elementy standaryzowanego kwestionariusza MINI-COPE. Największą grupę, 65,6%, stanowili badani, którzy przyznali, że stresują się bardzo często, z kolei 34,8% - od czasu do czasu. Konieczne jest więc podjęcie działań mających na celu poprawę warunków pracy personelu pielęgniarskiego - długotrwałe funkcjonowanie w warunkach napięcia i przemęczenia skutkuje wzrostem ryzyka pojawienia się wypalenia zawodowego i rozwoju zaburzeń emocjonalnych. W konsekwencji, obniża się jakość sprawowanej opieki i zwiększa ryzyko popełniania błędu medycznego, co rzutuje na bezpieczeństwo pacjentów.

e-mail: kasiabiegala13@gmail.com

MA Karol Zakrzewski (1,2), Olga Żołnierkiewicz (1), Patrycja Rachubik (1), Dorota Rogacka (1)

1) Mossakowski Medical Research Institute, Polish Academy of Science

2) Doctoral School of Translational Medicine, Centre of Postgraduate Medical Education

Gluconeogenesis vs. Glycolysis: Metabolic Tug of War in Hyperglycemia

Glycolysis and gluconeogenesis (GNG) are two essential metabolic pathways involved in glucose metabolism, playing an important role in maintaining energy homeostasis. GNG is a process that functions in opposition to glycolysis, and together these pathways help sustain cellular metabolic balance. While GNG is primarily associated with the liver and proximal tubule of the kidney, our recent findings indicate that it also occurs in podocytes – specialized cells of kidney glomerulus that require a constant energy supply to maintain the permeability of the glomerular filtration barrier. The aim of this study was to investigate the influence of high glucose conditions on the activity of phosphoenolpyruvate carboxykinase (PEPCK), a key enzyme in GNG, and its effects on glycolytic pathway. Human podocytes were cultured under control conditions in normal glucose medium (NG, 5.6 mM glucose) and in high glucose conditions (HG, 30 mM). To assess the role of gluconeogenesis in the regulation of glycolysis in podocytes, a specific PEPCK inhibitor (PEPCKi) was used. Immunodetection techniques were used to visualize and localize proteins within the cells. Colorimetric assays were applied to determine the activities of PEPCK, hexokinase (HK) and pyruvate kinase (PK). Additionally, levels of oxaloacetate (OAA) - an intermediate GNG and a substrate of PEPCK - lactate (a major GNG substrate) and glycogen content were measured in podocytes. We demonstrated that high glucose exposure leads to activation of both total and cytosolic PEPCK in podocytes, and a decrease in OAA content. Moreover, a simultaneous decrease in glycolytic activity was observed, as indicated by reduced HK and PK activities. Notably, treatment with a PEPCKi enhanced activities of HK and PK, which was accompanied by a further increase in lactate levels and a reduction in glycogen content. These findings suggest a significant regulatory interplay between gluconeogenic and glycolytic pathways in podocytes in response to altered metabolic conditions. Importantly, the observed increase in PEPCK activity under high glucose conditions may contribute to podocyte injury and impairment of the renal filtration barrier during diabetes.

This work was supported by a grant from the National Science Centre (2021/41/B/NZ5/02611).

e-mail: kzakrzewski@imdik.pan.pl

dr Olga Żołnierkiewicz (1), Karol Zakrzewski (1), Dorota Rogacka (1)

1) Laboratory of Molecular and Cellular Nephrology, Mossakowski Medical Research Institute, Polish Academy of Science, Poland

Glycogen Phosphorylase Inhibition Reprograms Glucose Metabolism and Restores Glycolytic Flux in Podocytes Under High Glucose Conditions

Type 2 diabetes mellitus (T2DM) is a growing global health issue, with diabetic kidney disease (DKD) as a one of major complications. DKD damages the glomerular filtration barrier (GFB), particularly targeting podocytes - specialized cells essential for GFB integrity. A hallmark of T2DM is insulin resistance. Insulin signaling normally stimulates glycogen synthesis postprandially, which acts as a rapidly mobilizable glucose reserve, especially during energy-demanding states. We previously demonstrated that a 5-day incubation in high glucose (HG) conditions rendered podocytes insulin-resistant in an insulin-stimulated glucose uptake assay.

Our current findings indicate that under HG conditions, human podocyte lines show reduced both: hexokinase activity and pyruvate kinase activity, increased accumulation of glucose-6-phosphate and increased glycogen content. In such conditions, glycogen accumulation in podocytes stems mainly from allosteric glycogen synthase activation by glucose-6-phosphate.

This suggests a shift from glycolysis to glycogen synthesis, possibly as a compensatory response to manage metabolic stress resulting from excessive intracellular glucose accumulation within the system. This study investigates how HG conditions, combined with reduced glycogen breakdown by a glycogen phosphorylase, affect glycolytic in podocytes.

When treated with 20 µM CP-91149 (a glycogen phosphorylase inhibitor) under HG conditions, podocytes displayed increased pyruvate kinase activity and a tendency to decrease in glucose and glucose-6-phosphate levels. Hexokinase activity also rose significantly, indicating a glycolytic shift. These changes suggest enhanced glucose utilization and the reactivation of glycolysis under enzymatic inhibition by CP-91149 rather than storage glucose residues in glycogen.

The inhibition of glycogen phosphorylase may act as a metabolic signal influencing glucose flux direction - beyond its catalytic role - suggesting its involvement in metabolic regulation. Redirecting glucose from storage to glycolysis may serve as a compensatory mechanism, especially with the observed TCA cycle energetics disruption, characterized by reduced substrate oxidation, impaired ATP production, and accumulation of metabolic intermediates under diabetic conditions.

These findings highlight glycogen's role not just as an energy reserve but as a regulator of glucose metabolism.

Supported by National Science Centre grant (2021/41/B/NZ5/02611).

mgr inż. Mateusz Zawadzki (1), dr hab. inż., prof. UMG Aneta Ocieczek (1)

1) Uniwersytet Morski w Gdyni

Gotowość do dopłaty za „zieloną dostawę" a postawy wobec elektromobilności

W obliczu rosnących wyzwań klimatycznych oraz dynamicznego rozwoju rynku e-commerce, coraz większego znaczenia nabierają proekologiczne rozwiązania w logistyce ostatniej mili. Jednym z nich jest tzw. „zielona dostawa", realizowana przy użyciu pojazdów elektrycznych (EV), które postrzegane są jako bardziej przyjazne dla środowiska niż tradycyjne środki transportu. W kontekście rosnącej świadomości ekologicznej konsumentów oraz wspierania zrównoważonej mobilności, zasadne staje się zbadanie, czy postawy wobec elektromobilności przekładają się na realizację decyzji zakupowych, w tym gotowość do poniesienia dodatkowych kosztów za ekologiczne opcje dostawy.

Celem niniejszego badania jest weryfikacja założenia o istnieniu silnej dodatniej zależności pomiędzy postawą konsumentów wobec EV, a ich gotowością do dopłaty za dostawę realizowaną w sposób bardziej ekologiczny, np. samochodem elektrycznym oraz identyfikacja poziomu zróżnicowania rozkładu postaw wobec EV uwarunkowanego czynnikami demograficznymi i świadomością ekologiczną.

Badanie przeprowadzono na próbie 122 respondentów w celu weryfikacji zależności między postawą wobec elektromobilności a gotowością do dopłaty za dostawę realizowaną pojazdem elektrycznym. Sprawdzano również, czy na tę gotowość wpływają: poziom świadomości ekologicznej, miejsce zamieszkania oraz częstość realizacji zakupów online.

Wyniki analiz wykazały istotną dodatnią korelację pomiędzy pozytywną postawą wobec elektromobilności a gotowością do poniesienia dodatkowego kosztu za zieloną dostawę (H1; $r = 0.58$; $p < 0.001$). Pozytywnie zweryfikowano również hipotezę H2 – osoby deklarujące bardziej ekologiczne wybory konsumenckie były istotnie bardziej skłonne do dopłat ($p = 0.029$). Hipoteza H3 została zweryfikowana negatywnie – gotowość do dopłaty nie różniła się istotnie w zależności od miejsca zamieszkania, zarówno przy pełnym podziale (wieś, małe, średnie, duże miasto), jak i uproszczeniu do dwóch kategorii (miasto vs wieś). Również hipoteza H4 została zweryfikowana negatywnie – nie stwierdzono istotnej korelacji między częstością zakupów online a skłonnością do dopłaty ($p = 0.168$).

Wnioski wynikające z analizy wyników sugerują, że najważniejszymi czynnikami motywującymi do wspierania zielonej logistyki są osobiste postawy i świadomość ekologiczna konsumentów, a nie czynniki demograficzne czy behawioralne.

MA Klaudia Grochowalska (1), prof. Agnieszka Piwkowska (1)

1) Mossakowski Medical Research Institute, Polish Academy of Sciences

GPR81 as a possible modulator of the anti-excitotoxic effect of lactate in podocytes

The significance of lactate as both a metabolite and a signaling molecule has been well established. Lactate signals via the G protein-coupled receptor 81 (GPR81), a receptor our team has identified in podocytes. Beyond its known antilipolytic effects, GPR81-mediated signal transduction has not been extensively studied in podocytes. Lactate is known to potentiate N-methyl-D-aspartate receptor (NMDAR) signaling and can also act as an anti-excitotoxic agent. This effect of lactate is predicted to be dependent on changes in redox potential; however, we propose that NMDAR activity may be mediated by GPR81 signaling. Moreover, increased NMDAR expression has been implicated in the deterioration of podocyte function in diabetic kidney disease (DKD). We postulate that activation of GPR81 with 3,5-dihydroxybenzoic acid (3,5-DHBA; 100 μM, 2 h) or lactate (5 mM, 2 h) leads to reduced expression of two NMDAR subunits: NR2A ($p < 0.001$) and NR1 ($p < 0.05$). Simultaneously, our research demonstrated a GPR81-mediated increase in phosphorylation of extracellular signal-regulated kinase 1/2 (ERK1/2) ($p<0.01$), which is a downstream effector of GPR81 and NMDAR. We also observed increased vascular endothelial growth factor A (VEGF-A) protein expression ($p < 0.05$) and fluorescence intensity following treatment with 3,5-DHBA ($p < 0.0001$) or lactate ($p < 0.05$) in human podocytes. VEGF-A signaling is mediated by ERK1/2 and may serve as a modulator of NMDAR activity, given its established role in regulating synaptic transmission and plasticity in the brain. Together, our findings suggest a novel mechanism by which GPR81 modulates NMDAR expression in human podocytes. This mechanism may represent a potential therapeutic strategy for counteracting pathological NMDAR activation in DKD.

This work was supported by grant 2018/29/B/NZ4/02074 from the National Science Center and by MMRI PAS statutory funding S-491.

Email: kgrochowalska@imdik.pan.pl

BA Mikołaj Jacyno (1, 2), PhD Małgorzata Stasiłojć (2), PhD Grzegorz Stasiłojć (2), Prof. Aleksandra Królicka (1)

1) University of Gdańsk

2) Medical University of Gdańsk

Green tea catechins as potential adjuvants in the treatment of lymphoma

Epidemiological studies have demonstrated that green tea consumption is associated with a reduced risk of cancer. The primary bioactive compounds responsible for these effects are catechins, a class of polyphenolic compounds abundantly present in green tea. The five major green tea catechins (GTCs) include: (+)-catechin (C), (−)-epicatechin (EC), (−)-epigallocatechin (EGC), (−)-epicatechin gallate (ECG) and (−)-epigallocatechin gallate (EGCG). Among these, EGCG has demonstrated the most potent anticancer activity. Studies have shown that GTCs can induce apoptosis and cause cell cycle arrest in various cancer cells. Increasing interest has been directed towards the use of catechins, particularly EGCG, as adjuvant agents in cancer therapy. Combinations of catechins with chemotherapeutic agents such as tamoxifen or doxorubicin have demonstrated superior tumour-suppressive effects. Furthermore, EGCG has been reported to downregulate the expression of CD59, a membrane inhibitor of the complement system. This reduction in inhibitor expression may enhance the efficacy of immunotherapies based on anti-CD20 antibodies, such as rituximab. The present study aims to conduct a preliminary analysis of the antitumor activity of catechins and to investigate their effects on the expression of membrane complement system inhibitors (CD46, CD55, and CD59) and CD20 molecule.

Burkitt's lymphoma cell lines (Ramos and Raji) were used as a model. Flow cytometry was used to determine cell cycle progression, cell death type and evaluate membrane inhibitors and CD20 expression. Catechins induced apoptosis in Ramos and Raji cells and caused cell cycle arrest in the S and G2 phases in Ramos cells. Additionally, EGCG was shown to downregulate CD46 and CD59 expression in Ramos cells and CD55 and CD59 expression in Raji cells. Moreover, EGCG caused an increase in expression of CD20 in Raji cells. These findings provide a foundation for further investigation into the potential application of catechins as adjuvants in both chemotherapy and immunotherapy.

lic. Mateusz Pawłowski (1)

1)Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Opiekun pracy: prof. dr hab. n. farm. Ewa Balcerczak, dr n. farm. Dagmara Szmajda-Krygier

Identyfikacja genu *SLC7A11* i jego lncRNA *SLC7A11-AS1* jako czynnika związanego z ferroptozą u pacjentów z rakiem płuc

Wstęp: Ferroptoza jest formą zaplanowanej śmierci komórki. Jest ona regulowana przez wiele genów oraz wiele szlaków sygnałowych. Cechami charakterystycznymi komórki, która weszła w proces ferroptozy są zwiększona gęstość błony mitochondriom, spadek liczby grzebieni mitochondrialnych, pękanie błony zewnętrznej oraz zmniejszenie tych organelli komórkowych. Ważne jest również gromadzenie żelaza w komórce, zwiększona produkcja reaktywnych form tlenu, nadtlenków lipidów i spadek ekspresji peroksydazy glutationowej 4. Jednym z genów, które mogą wpływać na regulacje tego procesu jest *SLC7A11* oraz jego lncRNA *SLC7A11-AS1*. Ferropotoza może mieć znaczenie w rozwoju i progresji raka płuca, jednak dokładna rola tego procesu oraz jego czynników jest nieznana.

Cel pracy: Analiza znaczenia klinicznego genu *SLC7A11* oraz jego lncRNA *SLC7A11-AS1* w komórkach gruczolaka płuc (LUAD) oraz raka płaskonabłonkowego płuc (LUSC), z wykorzystaniem ogólnodostępnych bioinformatycznych baz danych.

Metoda badań: Do analizy zostały wykorzystane narzędzia bioinf~~or~~matyczne takie jak UALCAN, Kaplan-Meier Plotter. W trakcie analizy użyta została funkcja pozwalająca na ocenę, czy historia palenia, płeć oraz stadium choroby nowotworowej ma wpływ na poziom ekspresji genu *SLC7A11* oraz jego lncRNA *SLC7A11-AS1*. Dodatkowo wykonano analizę przeżycia, biorącą pod uwagę poziomy ekspresji ww. czynników.

Wyniki: Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała istotność wielu cech klinicznych. Najważniejszymi z nich są różnice w poziomie ekspresji *SLC7A11* oraz *SLC7A11-AS1* w zależności od stadium nowotworu, płci oraz palenia papierosów. Istnieją także różnice w poziomach ekspresji *SLC7A11* oraz *SLC7A11-AS1* pomiędzy gruczorakolakiem a rakiem płaskonabłonkowym. Poziom ekspresji wybranych czynników wydaje się być także czynnikiem wpływającym na całkowite przeżycie pacjentów z LUAD.

Wnioski: *SLC7A11* oraz *SLC7A11-AS1* biorą udział w regulowaniu procesu ferroptozy. Udowodniony wzrost ekspresji tych czynników w komórkach LUAD i LUSC może stać się w przyszłości potencjalnym celem terapeutycznym, a ich powiązanie z czynnikami klinicznymi świadczy o możliwości wykorzystanie ich jako markery procesu nowotworowego. Odpowiedni wpływ na ten gen i jego lncRNA może wprowadzać komórki rakowe w stan ferroptozy, a w konsekwencji do ich śmierci, co przyniosłoby kolejny uchwyt w terapii celowanej w onkologii. Aby to jednak udowodnić, potrzebne są dalsze wieloośrodkowe badania.

lic. Daria Ekowska (1), prof. dr hab. Beata Liberek (1), dr Daria Grzywacz (1)

1) Uniwersytet Gdański

Innowacyjne Glikocząsteczki: modyfikacje Antybakteryjnego Peptydu Lasioglossin II

Glikopeptydy stanowią jedną z najbardziej obiecujących klas związków bioaktywnych w chemii medycznej. Ich unikalne właściwości fizykochemiczne i biologiczne wynikają z połączenia fragmentów peptydowych z resztami cukrowymi. W szczególności glikozylowane peptydy przeciwdrobnoustrojowe (gAMPs, ang. *glycosylated antimicrobial peptides*) zyskują coraz większe zainteresowanie w odpowiedzi na narastający problem antybiotykooporności. Wprowadzanie reszt cukrowych do struktury AMP może poprawiać ich stabilność oraz zwiększać selektywność wobec komórek patogennych, co przekłada się na ich skuteczność terapeutyczną.

Niniejszy projekt badawczy skupia się na syntezie glikozylowanego AMP – Lasioglossin II. Pierwszym celem było opracowanie efektywnej metody otrzymywania glikozylowanych pochodnych Fmoc-treoniny (Fmoc-Thr-OH), które posłużą jako cegiełki budulcowe w klasycznej syntezie peptydowej metodą Fmoc/*t*Bu SPPS. Lasioglossin II to 16-aminokwasowy peptyd wykazujący właściwości przeciwdrobnoustrojowe, w którym reszta treoniny została wybrana do przyłączenia cukru.

W ramach projektu skupiono się na połączeniu Fmoc-Thr-OH z cukrami: D-glukozą, D-galaktozą oraz D-ksylozą. Początkowe próby obejmowały reakcje Fmoc-Thr-OBzl z bromkami bądź octanami cukrów w obecności różnych promotorów ($InBr_3$, $BF_3 \cdot Et_2O$, TMSOTf) oraz zastosowanie ogrzewania mikrofalowego. Chociaż uzyskiwano produkty o oczekiwanej strukturze, wieloetapowość procesu i trudności w oczyszczaniu skutkowały niską wydajnością końcową. Kluczowy postęp osiągnięto przy zastosowaniu bezpośredniej reakcji acetylowanych cukrów z Fmoc-Thr-OH w obecności $SnCl_4$ w bezwodnym acetonitrylu – ta uproszczona synteza okazała się wydajna i znacznie prostsza w realizacji.

Uzyskane glikozylowane pochodne treoniny zostaną wykorzystane do dalszej syntezy glikopeptydu Lasioglossin II. Zastosowanie trzech różnych cukrów ma na celu zbadanie, w jaki sposób rodzaj reszty cukrowej wpływa na właściwości biologiczne otrzymanych peptydów; w tym ich stabilność, aktywność przeciwdrobnoustrojową oraz selektywność wobec patogenów. Badania te pozwolą na ocenę potencjalnego zastosowania takich struktur w terapii infekcji bakteryjnych i grzybiczych.

mgr inż. Agnieszka Zapaśnik, dr Paulina Średnicka, dr inż. hab. Barbara Sokołowska

1) Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie

Interakcje lakazy z Pleurotus ostreatus (Boczniak ostrygowaty) z mykotoksynami: Studium przypadku ZEN i AFB1

Mykotoksyny, takie jak aflatoksyna B1 (AFB1) i zearalenon (ZEN), są wtórnymi metabolitami grzybów strzępkowych stanowiącymi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt.

W ostatnich latach coraz większą uwagę poświęca się wykorzystaniu grzybów w procesach mycoremediacji, w tym zdolności *Pleurotus ostreatus* (Boczniak ostrygowaty) do degradacji toksycznych związków z wykorzystaniem enzymów ligninolitycznych, takich jak lakaza. Celem niniejszego badania była ocena wpływu ZEN i AFB1 na aktywność lakazy produkowanej przez *P. ostreatus* w warunkach in vitro.

Doświadczenie wykazało, że obie mykotoksyny stymulują produkcję lakazy, jednak odpowiedź enzymatyczna różni się w zależności od rodzaju toksyny i jej stężenia. ZEN wywołuje silniejszy efekt stymulujący we wczesnych dniach inkubacji, natomiast AFB1 prowadzi do bardziej stopniowego, ale stabilnego wzrostu aktywności enzymu. Najwyższe wartości aktywności lakazy odnotowano po 14 dniach inkubacji, podczas gdy grupa kontrolna wykazywała relatywnie niski i stabilny poziom enzymu.

Uzyskane wyniki potwierdzają potencjał *P. ostreatus* jako organizmu modelowego w biodegradacji mykotoksyn oraz wskazują na możliwość zastosowania tego grzyba w ekologicznej detoksykacji środowisk skażonych związkami toksycznymi.

e-mail: agnieszka.zapasnik@ibprs.pl

mgr Adrian Sadowski (1), Marta Przybyłowska (1), Anna Aksmann (1), Magdalena Narajczyk (1)

1) Uniwersytet Gdański

Interakcje nanopolistyrenu z zielenicą *Desmodesmus armatus*: fizjologia, morfologia, ultrastruktura

Nanocząsteczki plastików są powszechnymi zanieczyszczeniami środowiska, a w szczególności ekosystemów wodnych. Wciąż nie do końca poznano związane z tym efekty ekotoksykologiczne i skutki narażenia organizmów wodnych na takie zanieczyszczenia. W niniejszym badaniu sprawdzono wpływ nanocząsteczek polistyrenu (NP; 0,05 µm), w stężeniach 0,05% (v/v) oraz 0,025% (v/v), na słodkowodną zielenicę *Desmodesmus armatus* (szczep 276-4d, SAG, Niemcy). Organizm ten wybrano z uwagi na jego powszechne występowanie oraz dużą plastyczność fenotypową, stanowiącą odpowiedź na warunki środowiskowe. Eksperymenty prowadzono przez 14 dni. Po 7 dniach przeprowadzono analizę liczebności populacji (metoda mikroskopowa) oraz przebiegu procesu fotosyntezy (fluorescencja chlorofilu a *in vivo*). Po 7 i 14 dniach wykonano zdjęcia mikroskopowe z zastosowaniem transmisyjnej mikroskopii elektronowej (TEM), skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM) oraz mikroskopii konfokalnej. Analiza liczebności komórek wykazała, że NP hamuje wzrost populacji jedynie w wyższym badanym stężeniu (0,05%). Bardziej podatna na działanie NP okazała się fotosynteza – pomiary wykazały 35% wzrost „witalności fotosyntetycznej" komórek oraz spadek niefotochemicznego rozpraszania energii w aktywnych centrach reakcji w obu stężeniach NP. Zdjęcia wykonane przy użyciu mikroskopu konfokalnego wykazały, że w próbach traktowanych NP cząsteczki nanoplastiku osadzały się na powierzchni ściany komórkowej, zwłaszcza na krótszych bokach komórek oraz na kolcach znajdujących się na biegunach cenobiów. Metoda TEM pozwoliła wykazać, iż NP gromadzi się nie tylko na powierzchni, ale także wewnątrz kolców, w ilościach zależnych od zastosowanego stężenia, nie zaobserwowano jednak cząsteczek NP ani na powierzchni ścian komórkowych, ani wewnątrz komórek. Obrazu cząsteczek NP na powierzchni komórek nie udało się także uzyskać na zdjęciach SEM. Uzyskane wyniki sugerują, że cząstki NP nie wnikają do wnętrza komórek, a do ich powierzchni przywierają na tyle słabo, iż podczas wieloetapowej procedury przygotowania prób do SEM i TEM ulegają odpłukaniu. Wnioskować zatem można, że obserwowane efekty fizjologiczne są wynikiem opłaszczania komórek cząsteczkami NP, co może zaburzać absorpcję światła oraz pobieranie substancji mineralnych przez komórki.

e-mail: adriansadowski2003@gmail.com

dr Andrea Szpecht (1), dr Dawid Zielinski (1),dr Rafal Kukawka (1), mgr Joanna Dzialkowska (2), prof.Mariusz Pietrowski (2),prof. Michal Zielinski (2), dr Magdalena Palacz (1), Paulina Nadobna (1), dr hab. inż.Marcin Smiglak (1)

1) Poznański Park Naukowo-Technologiczny, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza

2) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Materiały typu SILP jako funkcjonalne dodatki do modyfikacji i utwardzania kompozytów epoksydowych

Żywice epoksydowe znajdują szerokie zastosowanie w materiałach strukturalnych i funkcjonalnych, jednak wciąż wymagają innowacji w zakresie kontroli procesów, właściwości mechanicznych oraz zrównoważonego rozwoju. Konwencjonalne utwardzacze często nie oferują dodatkowych funkcji poza sieciowaniem, co skłania do poszukiwań rozwiązań wielofunkcyjnych.

W niniejszej pracy przedstawiono nowatorskie wykorzystanie materiałów typu SILP jako składników o podwójnej funkcji – jednocześnie utwardzaczy i wypełniaczy w systemach epoksydowych. Materiały SILP otrzymano poprzez osadzanie trzech cieczy jonowych – [EMIM][OAc], [BMIM][DCA] oraz [BenzMIM][DCA] – na nośnikach krzemionkowych o zróżnicowanej porowatości.

Wyniki badań wykazały, że materiały typu SILP – szczególnie te oparte na krzemionce Davisil Grade 635 – umożliwiają lepszą kontrolę procesu utwardzania, zwiększają moduł sprężystości oraz zapewniają wysoką stabilność termiczną i mechaniczną w kompozytach zbrojonych włóknami węglowymi i lnianymi. Przedstawione rozwiązanie wskazuje na duży potencjał materiałów SILP jako komponentów typu one-pot w formulacjach epoksydowych – o wydłużonym czasie przechowywania, opóźnionej aktywności oraz możliwości zastosowania w zrównoważonych technologiach kompozytowych.

Projekt został zrealizowany przy wsparciu Narodowego Centrum Nauki, SONATA BIS (nr 2017/26/E/ST8/01059) zatytułowanego „Wielofunkcyjne układy kompozytowe na bazie żywic epoksydowych z cieczami jonowymi, jako inicjatorami procesu sieciowania”.

Sylwia Nawrot (1), Natalia Czarnecka (1,2), Magdalena Jankowska (2), Ernest Jagieła (1), Marcel Jakubowski (1), Artur Kaleta (1), Grzegorz Czerwonka (1)

1) Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

2) Regeneris Sp. z o.o., Podzamcze

Metabolity wtóre pozyskiwane z probiotyków jako nowe środki terapeutyczne

Peptydy przeciwdrobnoustrojowe (AMPs) są substancjami produkowanymi przez bakterie kwasu mlekowego (LAB), takie jak *Lacticaseibacillus rhamnosus*. To naturalne związki bioaktywne odgrywające kluczową rolę w konkurencji mikrobiologicznej, a w przemyśle znalazły zastosowanie w konserwacji żywności. Peptydy te wzbudziły duże zainteresowanie ze względu na ich potencjalne zastosowania w biomedycynie oraz zwalczaniu patogenów opornych na antybiotyki. Do reprezentatywnych AMPs produkowanych przez LAB należą: nizyna, pediocyna i laktocyna.

Celem przeprowadzonych badań było opracowanie metody otrzymywania biopreparatu zawierającego peptydy przeciwdrobnoustrojowe. W związku z tym, przeprowadzono optymalizację warunków hodowli w bioreaktorze Biostat C (Sartorius), aby uzyskać biomasę bakteryjną oraz płyn pohodowlany. Następnie zastosowano procesy separacyjne, takie jak: wirowanie, filtrowanie, głębokie mrożenie oraz liofilizacja. Utworzono także kolekcję patogenów reprezentujących szerokie spektrum środowisk występowania, a skuteczność otrzymanego biopreparatu oceniono za pomocą testów dyfuzyjno-krążkowych.

Uzyskane wyniki wykazały działanie hamujące wobec patogenów, takich jak: *Streptococcus agalactiae*, *Proteus mirabilis*, *Staphylococcus epidermidis*, *Escherichia coli*, *Bacillus subtilis*, *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* oraz *Ralstonia solanacearum*. Ze względu na zaobserwowane zahamowanie syntezy piowerdyny — czynnika wirulencji *P. aeruginosa* — gatunek ten został wybrany jako modelowy organizm do dalszych badań. Wyniki wskazują na potencjalną obecność peptydów przeciwdrobnoustrojowych, które będą dalej analizowane. Analiza ekskretomu potwierdziła obecność co najmniej trzech takich związków: penicimutide, pentaminomycyny B oraz mikropeptyny.

Badania te zostały przeprowadzone w ramach projektu pt. „Innowacyjne podejście do walki z patogenami poprzez optymalizację warunków produkcji penicimutide – dipeptydu antybakteryjnego syntetyzowanego przez *Lacticaseibacillus rhamnosus* 72”, finansowanego przez Agencję Badań Medycznych.

mgr Weronika Karaś (1),

1) Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Między refleksją a decyzją: zawodowa samoświadomość studentów z Republiki Czeskiej oraz Republiki Słowackiej

Podejmowanie trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych wymaga działania podmiotowego, świadomego i refleksyjnego. Pojęcie zawodowej świadomości siebie rozumiane jest jako złożona struktura, która umożliwia ona osobie refleksję nad własnymi zasobami, działaniami czy celami w kontekście rozwoju edukacyjno-zawodowego.

Celem niniejszego posteru jest prezentacja częściowych wyników badania, które dotyczyło poziomu zawodowej samoświadomości studentów z Republiki Czeskiej oraz Republiki Słowackiej. Badanie przeprowadzono wśród 134 studentów z zastosowaniem autorskiego kwestionariusza mierzącego trzy komponenty zawodowej świadomości siebie: poznawczy, osobowościowy i behawioralny.

Uzyskane wyniki wykazały relatywnie wysoki poziom deklarowanej zawodowej świadomości siebie w obu grupach, bez istotnych różnic między studentami konkretnych państw. W świetle analiz wyższy poziom samoświadomości zawodowej związany był ze zmiennymi demograficznymi, takimi jak: wiek, poziom wykształcenia, forma studiów i miejsce zamieszkania. Wyniki mogą sugerować, że rozwój zawodowej samoświadomości nie jest jedynie funkcją uwarunkowań narodowych czy instytucjonalnych, ale może być wzmacniany przez doświadczenia edukacyjne, społeczne i zawodowe.

lic. Adam Gackowski (1), dr Katarzyna Jasieniecka-Gazarkiewicz (1), prof. Antoni Banaś (1)

1) University of Gdańsk & Medical University of Gdańsk

Mobilisation of storage lipids in germinationg *Camelina sativa* seeds and characterisation of lipases associated with oil bodies of these seeds

Camelina sativa (L.) Crantz or false flax is an oil crop that has many merits, such as short life cycle, resistance to unfavourable, biotic and abiotic, environmental conditions and good nutritional value of its oil. In recent years it was used in transgenesis using wax esters biosynthesis pathway genes. Seeds of transgenic lines accumulating wax esters exhibited impaired germination and anomalies at early developmental stages of seedlings. It was assumed that it might be connected with the characteristics of their lipases. In contrast, previous studies have found that lipases of microsomal fractions of these seedlings have similar characteristics to lipases from microsomal fractions of jojoba seedlings, a plant naturally accumulating wax esters. One of the objectives of this work was to track the changes in acyl-lipid quantity and quality in germinating *C. sativa* seeds during first 5 days of the germination. Another, equally as important, objective was biochemical characterisation of lipases in the membrane fraction of the oil bodies isolated from the germinating *C. sativa* seeds.

The quantitative and qualitative analysis of lipids was performed using thin-layer chromatography (TLC) and gas chromatography (GC). The biochemical characterisation of lipases started with an isolation of the oil bodies membranes from the cotyledons of three-day-old seedings. Obtained membranes were then used in a series of biochemical reactions. Products of the reaction were separated using TLC and visualised using electronic autoradiography for reactions using ^{14}C labelled substrates or analysed using GC, in case of non-radioactive substrates.

Results indicated that acyl-lipid content per seed decreased by around 86% during the course of this study. Fatty acid profile however have not changed significantly, which indicates that studied lipases do not discriminate any of the fatty acids in those lipids. The studied lipases were active in a wide range of different pH from 3 to 12, but their activity was higher around pH from 5 to 10. In pH 8 Ca^{2+}, Mg^{2+} and K^{+} ions had activating effect on the lipases, however in pH 5 only Ca^{2+} had a slight stimulatory effect. The optimal temp. for these lipases was 40 °C. These enzymes were able to hydrolyse triacylglycerol, diacylglycerol and monoacylglycerol and to hydrolyse and synthetise wax esters. It was also observed that the biochemical characteristic of these enzymes differed from the previously described lipases of the microsomal fractions of germinating *C. sativa* seeds.

mgr Dominika Kaczmarek (1), dr inż.Marta Pokora-Carzyńska (1), prof. dr hab. Janusz Kapuśniak (1)

1) Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Modelowe emulsje roślinne z białkiem ryżowym – innowacyjne podejście do zabielania napojów kawowych

Rosnąca popularność diet roślinnych oraz coraz częstsze przypadki nietolerancji laktozy i alergii na białka mleka krowiego zwiększają zapotrzebowanie na roślinne zamienniki produktów mlecznych. Emulsje oparte na białkach roślinnych mogą stanowić funkcjonalną alternatywę dla tradycyjnych zabielaczy do kawy. W niniejszym badaniu wykorzystano białko ryżowe jako podstawowy składnik fazy wodnej w emulsjach z olejami roślinnymi, z myślą o ich potencjalnym zastosowaniu jako sproszkowane zabielacze do napojów kawowych.

Celem pracy była ocena wpływu różnych modyfikacji składu tłuszczowego oraz dodatku preparatu błonnikowego ze skrobi ziemniaczanej o właściwościach prebiotycznych na właściwości funkcjonalne, stabilność i skuteczność zabielania modelowych emulsji roślinnych, przeznaczonych do suszenia rozpyłowego i zastosowania w napojach kawowych.

Do opracowania receptur zastosowano handlowo dostępne białko ryżowe, olej kokosowy w formie podstawowej oraz z dodatkiem tłuszczu MCT lub rafinowanego oleju rzepakowego, syrop glukozowy, stabilizator E340 oraz opcjonalnie preparat błonnikowy ze skrobi ziemniaczanej. Przygotowano sześć wariantów emulsji, w tym 3 z dodatkiem preparatu błonnikowego. Przeprowadzono ocenę ich aktywności emulgowania (EA), stabilności emulsji (ES), stabilności przechowalniczej (SP), a następnie suszenie rozpyłowe oraz analizę skuteczności zabielania w świeżo parzonej kawie. W badaniach uwzględniono także pomiary barwy z wykorzystaniem modelu CIE L*a*b* emulsji, proszków i naparów kawowych.

Wszystkie warianty emulsji wykazały zbliżoną aktywność emulgowania (20–25%) i dobrą stabilność przechowalniczą bezpośrednio po przygotowaniu (do 100%). Proces suszenia rozpyłowego przebiegał najefektywniej w przypadku emulsji z dodatkiem preparatu błonnikowego, osiągając wydajność do 94,17%. Otrzymane proszki miały nieco ciemniejszą i bardziej żółtą barwę w porównaniu z komercyjnym zabielaczem, jednak mieściły się w akceptowalnym zakresie wizualnym. W analizie skuteczności zabielania najlepsze wyniki uzyskano dla wariantów z olejem kokosowym zarówno w formie podstawowej, jak i z dodatkiem preparatu błonnikowego oraz mieszaniny oleju kokosowego z rzepakowym i preparatem błonnikowym. Dodatek preparatu błonnikowego pozytywnie wpływał zarówno na barwę proszków, jak i intensywność efektu zabielającego w naparze kawowym.

Badania sfinansowano w ramach projektu NCBiR (NUTRITECH1/0038/2022), kierownik projektu: prof. dr hab. Janusz Kapuśniak.

Aleksandra Jóźwiak 1*, Adela Lewandowska 1*, Dominika Sawicka 1*, Agata Jędrzejewska 1, Alicja Braczko 1, Marzena Romanowska-Kocejko 2, Marta Żarczyńska-Buchowiecka 2, Marcin Hellmann 2, Barbara Kutryb-Zając 1 and Paulina Mierzejewska 1

1) Department of Biochemistry, Medical University of Gdansk

2) Department of Cardiac Diagnostics, Medical University of Gdansk

* These authors contributed equally to this work.

NAD^+ Depletion and Toxic Metabolite Accumulation in Long COVID: Implications for Microvascular Health

Background and aim: COVID-19 is associated with nicotinamide adenine dinucleotide (NAD^+) depletion due to increased enzymatic degradation and impaired biosynthesis, contributing to mitochondrial dysfunction, endothelial ? inflammation, and prolonged recovery. While NAD^+-boosting therapies show promise in preclinical studies, the role of NAD^+ metabolites in long COVID remains unclear. This study aimed to assess NAD^+ metabolite levels and their association with endothelial and microvascular function using Flow-Mediated Skin Fluorescence (FMSF).

Methods: Plasma and blood samples were collected from patients with long COVID symptoms 12 weeks post mild SARS-CoV-2 infection (n=26) and from healthy controls (n=10). NAD^+ metabolites were analyzed via UHPLC and LC/MS. Microvascular function was assessed with FMSF, measuring NADH fluorescence changes during ischemia and reperfusion, including ischemic response (IR), hyperemic response (HR), and reactive hyperemia response (RHR).

Results: Long COVID patients exhibited impaired NAD^+ metabolism, characterized by a reduced NAD^+/NADH ratio (47.15 ± 8.51 vs. 108.8 ± 29.22) and lower $NADP^+$ levels compared to controls. Degradation end-products Met2PY (0.77 ± 0.07 vs. 0.38 ± 0.08 µmol/L) and Met4PY (0.13 ± 0.04 vs. 0.055 ± 0.01 µmol/L), as well as novel, cytotoxic derivative – 4-pirydone-3-carboxamide-1-β-D-ribonucleoside (4PYR) (0.016 +/- 0.007 vs. 0.036 +/- 0.004 µmol/l), were elevated in comparison to control. Notably, NR levels positively correlated with IR max and RHR, suggesting a link with microvascular function.

Conclusions: Long COVID is associated with accelerated NAD^+ degradation and the accumulation of toxic metabolites, potentially contributing to vascular dysfunction. NR supplementation may support endothelial recovery in affected patients.

This research was supported by the National Science Centre of Poland, grant number 2019/35/D/NZ3/03512.

Arina Bliźniewska (1), prof. Dorota Kaleta (1), Małgorzata Znyk (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Nadwaga i otyłość wśród dzieci w wieku 12- 16 lat w Łodzi

Nadwaga i otyłość uznawane są przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za problem epidemiczny, który niesie ze sobą poważne konsekwencje zdrowotne w życiu dziecka. Według Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości w Polsce nadwaga lub otyłość występują u 18,5% chłopców i 14,3% dziewcząt w wieku szkolnym. Kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych w młodym wieku przekłada się na dorosłe życie. Celem badania było określenie częstości występowania nadwagi i otyłości u dzieci w wieku 12-16 lat. Badanie przekrojowe zostało przeprowadzone w okresie od grudnia 2024 roku do maja 2025 roku w Międzynarodowej Szkole Mistrzostwa Sportowego w Łodzi oraz Szkole Podstawowej nr 172 w Łodzi w ramach pracy licencjackiej. Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz uwzględniający informacje na temat cech socjo- demograficznych badanych oraz informacje na temat masy ciała oraz stanu odżywiania. Uzyskano zgody na udział w badaniu od rodziców i opiekunów prawnych dzieci. Na podstawie pytań kwestionariuszowych o wzrost, wagę dokonano obliczeń BMI dla dzieci w wieku 12-16 lat. Nadwagę i otyłość odczytano oddzielnie dla chłopców i dziewcząt z siatek centylowych (dzieci z nadwagą miały BMI 85-95 centyli, a dzieci otyłe miały BMI > 95 centyla).

Wśród 216 przebadanych dzieci znalazło się 116 (53,70%) dziewcząt oraz 100 (46,30%) chłopców. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 16 lat (22,22%) oraz osoby w wieku 15 lat (21,30%). Dzieci pochodziły z rodzin, w których najczęściej matki i ojcowie mieli wykształcenie wyższe (odpowiednio 46,76% i 38,43%). Ponad połowa (51,85%) badanych wskazała, że w ich rodzinach występuje nadwaga i otyłość. Co trzecia badana osoba wskazała, że jej waga w ciągu ostatnich 3 miesięcy wzrosła, zaś co druga osoba wskazała, że jej waga utrzymywała się na tym samym poziomie. Większość badanych dzieci miało prawidłową masę ciała (73.15%), w tym 40.28% dziewczynek i 32.87% chłopców. Nadwaga dotyczyła 9.72% dzieci, w tym 4,17% dziewcząt i 5.56% chłopców. Otyłość występowała u 16.67% badanych, w tym u 8.80% dziewcząt i 7.87% chłopców.

Wyniki naszego badania dotyczące nadwagi i otyłości u dzieci w wieku szkolnym są niższe niż te odnotowane dla dzieci w Polsce. Konieczna jest edukacja zdrowotna wśród dzieci i ich rodziców, dotycząca zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej.

mgr Monika Jangas (1), mgr inż. Agata Kmiecik (1), dr inż. Anna Dąbrowska (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Nowe narzędzia zapewniające wsparcie informacyjne w odniesieniu do środków ochrony indywidualnej. Tekstowy interfejs konwersacyjny.

Historia systemów konwersacyjnych rozpoczęła się w latach 60. ubiegłego wieku przy próbach opracowania tekstowych systemów konwersacyjnych w języku naturalnym (Nishida i in., 2014). Współcześnie chatboty wykorzystywane są w wielu sektorach gospodarki takich jak, np. bankowość, zdrowie, obsługa klientów, call center czy e-commerce. Znaczący rozwój rynku chatbotów szacuje się na wybuch pandemii COVID-19. W tym czasie bardziej dostrzegalna stała się również potrzeba dostępu do rzetelnych źródeł informacji dotyczących wymagań stawianych środkom ochrony indywidualnej (ŚOI) oraz zasad ich doboru i bezpiecznego stosowania. Pomimo dużej wartości rynku chatbotów, istnieje niewiele doniesień odnoszących się do wykorzystania chatbotów w zakresie wsparcia informacyjnego dotyczącego środków ochrony indywidualnej. Pojawiające się znikome informacje tym obszarze z reguły pośrednio odnoszą się użytkowania ŚOI. W związku z tym w CIOP-PIB podjęto działania mające na celu opracowanie chatbota w dziedzinie środków ochrony indywidualnej, który pilotażowo będzie się odnosić do informacji dotyczących odzieży chroniącej przed czynnikami chemicznymi i/lub infekcyjnym. W tym celu przeprowadzono badania ankietowe wśród użytkowników chatbotów (Kobus, Dąbrowska, Kmiecik, 2025), a także dokonano analizy dokumentów normatywnych z zakresu odzieży chroniącej przed ciekłymi substancjami chemicznymi (Kobus i in., 2025) oraz przeprowadzono badania parametrów określających właściwości ochronne materiałów stosowanych na tego rodzaju odzież. Chatbot uruchomiony zostanie na koniec 2025 r. na stronie internetowej Interaktywnej Baza Wiedzy o Środkach Ochrony Indywidualnej (https://soi-info.ciop.lodz.pl/).

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy", finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zadanie nr 5.ZS.05 pod tytułem: „Rozwój interaktywnej bazy wiedzy dotyczącej środków ochrony indywidualnej (ŚOI) poprzez wykorzystanie tekstowego interfejsu konwersacyjnego jako narzędzia stanowiącego wsparcie dla podmiotów gospodarczych w szybkim rozwiązywaniu problemów dotyczących technologii produkcji i zasad bezpiecznego stosowania środków" Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

Natalia Kilijan (1), dr Aleksandra Czumaj (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

Ocena stresu w XXI wieku: od subiektywnych odczuć do obiektywnych danych

Stres stanowi złożone i wielowymiarowe zjawisko, które znacząco wpływa zarówno na zdrowie psychiczne, jak i fizyczne. Definiowany jest jako fizjologiczna i psychologiczna reakcja organizmu na stresory zakłócające homeostazę i uruchamiające skoordynowaną odpowiedź mającą na celu przywrócenie równowagi wewnętrznej. Ze względu na jego biologiczne, psychologiczne i społeczne aspekty, skuteczna ocena stresu wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Celem niniejszej pracy jest przegląd dostępnej literatury naukowej dotyczącej metod pomiaru stresu, uwzględniający zarówno techniki jakościowe, takie jak kwestionariusze, jak i techniki ilościowe, w tym pomiar biomarkerów oraz techniki neuroobrazowania.

Każda z metod oceny stresu ma swoje mocne strony, ale także ograniczenia. Kwestionariusze dostarczają cennych, subiektywnych informacji na temat przeżyć i odczuć jednostki, jednak ich wiarygodność może być ograniczona przez czynniki takie jak brak samoświadomości czy nieszczerość respondentów. Z kolei pomiar fizjologicznych markerów biologicznych dostarcza obiektywne i ilościowe dane dotyczące reakcji organizmu na stres, lecz nie zawsze odzwierciedla złożoność subiektywnych przeżyć jednostki. Zintegrowanie obu podejść – jakościowego i ilościowego – zwiększa rzetelność oceny stresu oraz umożliwia pełniejsze zrozumienie jego dynamiki.

Przyszłe badania nad stresem powinny opierać się na podejściu interdyscyplinarnym, łączącym subiektywne metody oceny z chemicznymi i cyfrowymi markerami biologicznymi. Integracja tych różnorodnych narzędzi umożliwi bardziej wszechstronne zrozumienie reakcji psychicznych oraz fizjologicznych na stres. Poznanie dostępnych narzędzi pomiaru stresu pozwoli na ich efektywniejsze zastosowanie w przyszłych badaniach, co z kolei może przyczynić się do opracowania skuteczniejszych strategii zarządzania stresem.

inż. Zuzanna Niesyto (1), dr Małgorzata Okrasa(1) prof. dr hab. Zbigniew Walczak(2)

1)Zakład Środków Ochrony Osobistej, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

2)Katedra Fizyki Teoretycznej, Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej, Uniwersytet Łódzki

Ocena właściwości fizycznych i mikrostrukturalnych materiału filtracyjnego półmasek z warstwą węglową stosowanych w ochronie układu oddechowego podczas pożarów terenowych

Sprzęt ochrony układu oddechowego (SOUO) odgrywa kluczową rolę w ochronie użytkowników przed szkodliwymi substancjami obecnymi w powietrzu podczas pożarów na terenie otwartym, umożliwiając jego oczyszczanie. Efektywność działania tego sprzętu może ulegać stopniowej degradacji w wyniku długotrwałego użytkowania, co wiąże się z koniecznością jego wymiany. Trwałość i skuteczność środków zależą w dużej mierze od właściwości fizycznych i mikrostrukturalnych zastosowanych materiałów, dlatego ich szczegółowa charakterystyka stanowi istotny element oceny. W badaniach analizowano włókninę kompozytowo-polimerowo-węglową (AC-NW), wykorzystywaną w konstrukcji półmasek filtrujących z warstwą węglową. Kluczowe parametry fizyczne oraz opór przepływu powietrza przy przepływach potwierdziły niski opór oddychania, co jest istotne dla komfortu użytkownika. Cechy teksturalne materiału włókninowego oraz węgla aktywnego oceniono za pomocą izoterm adsorpcji/desorpcji azotu w temperaturze 77 K. Powierzchnia właściwa kompozytu stanowiła około 35% powierzchni samego węgla aktywnego, co tłumaczy się obecnością nieporowatych włókien polimerowych i zjawiskiem blokowania porów przez środki wiążące węgiel aktywny we włókninie. Struktura porów była zdominowana przez mikropory (0,5–2,0 nm), z minimalnym udziałem mezoporów. Prezentowana praca ukazuje zintegrowaną ocenę parametrów fizycznych i mikrostrukturalnych materiału zastosowanego w SOUO, stanowiącą podstawę do precyzyjnego określenia potencjalnego czasu jego eksploatacji.

Informacja o finansowaniu: Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Zadanie nr: 1.ZS.04, Pod tytułem: „Stanowiska, kryteria oceny i metody badań sprzętu ochrony układu oddechowego zaprojektowanego do prowadzenia akcji gaśniczych na przestrzeniach otwartych (lasy, łąki)”

Joanna Lichańska (1), dr Arkadiusz Berwecki (1), dr Maciej Chwała (2)

1) Akademia Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie

2) Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum w Krakowie

Ocena zmian poziomu wskaźnika ABI po zabiegu przerywanej kompresji pneumatycznej u osób z przewlekłym niedokrwieniem kończyn dolnych

Wprowadzenie: Choroby cywilizacyjne, takie jak miażdżyca, stanowią narastający problem zdrowotny i często prowadzą do przewlekłego niedokrwienia kończyn dolnych. Coraz większe zainteresowanie wzbudzają nieinwazyjne metody terapii wspomagającej, w tym przerywana kompresja pneumatyczna (IPC), której celem jest poprawa perfuzji tkanek oraz łagodzenie objawów niedokrwienia.

Cel: Celem pracy była ocena wpływu przerywanej kompresji pneumatycznej na zmianę poziomu wskaźnika kostka-ramię (ABI) u osób z przewlekłym niedokrwieniem kończyn dolnych.

Materiał i metoda badawcza: Badaniem objęto 29 osób z przewlekłym niedokrwieniem kończyn dolnych w stopniu II lub III według klasyfikacji Fontaine'a, będących pacjentami Wojewódzkiego Oddziału Chirurgii Naczyń Szpitala Zakonu Bonifratrów w Krakowie. Wskaźnik kostka–ramię (ABI) oceniano dwukrotnie – przed oraz po zastosowaniu przerywanej kompresji pneumatycznej. Zabieg IPC przeprowadzono jednorazowo przez 2 godziny, z uciskiem obejmującym stopę i podudzie, przy ciśnieniu 120 mmHg.

Wyniki: Zastosowanie przerywanej kompresji pneumatycznej spowodowało istotny wzrost średniego wskaźnika ABI o 40% (z 0,5 do 0,7; $p<0,001$) oraz ciśnienia skurczowego w okolicy kostki o 30,8% (z 65 mmHg do 85 mmHg; $p < 0,001$). Zaobserwowano silną dodatnią korelację między zmianami ABI a zmianami ciśnienia skurczowego (RS = 0,79; $p<0,001$) oraz umiarkowaną ujemną korelację między zmianą ABI a jego wartością wyjściową (RS = –0,42; $p=0,022$).

Wnioski: Przerywana kompresja pneumatyczna przyczynia się do poprawy parametrów hemodynamicznych u osób z przewlekłym niedokrwieniem kończyn dolnych na tle miażdżycowym, zwiększając przepływ krwi w kończynie dolnej. Uzyskane wyniki potwierdzają potencjalną skuteczność IPC jako nieinwazyjnej metody wspomagającej leczenie pacjentów z niedokrwieniem kończyn dolnych. Zastosowanie tej terapii może stanowić wartościowy element kompleksowej terapiizachowawczej u osób z objawami chromania przestankowego.

Marek Michalski (1)

1) University of Gdańsk

On the Border of Yesterday and Today. Contemporary Tibetan Cinema and the Realities of Modern Tibet.

Pema Tseden's films, which are artistically impressive, have become one of the most important voices of Tibetan culture in the West. His films look at the current situation in Tibet, where traditional values meet the modern world. Tseden's work offers deep reflectionson a changing reality and shows the lives of Tibetans living under the pressures of political, social, and spiritual forces, such as Chinese control and the new globalised world, as described by McLuhan's idea of the "global village." "Balloon" (2019) focuses on the struggles of a Tibetan family between religious conservatism and sexual freedom, which directly relates to the real problems Tibet is facing today. The characters, Drolkar and her husband, have three sons and work as sheep farmers. To comply with China's one-child policy, Drolkar uses modern contraception, something still rare in their traditional society. On the other hand, the problems the main character of "Tharlo" (2015) faces can also be understood in the broader context of Tibet: orphanhood as a symbol of the nation's loneliness in its struggle for independence and human rights, and his late-coming romance as a symbol of the overdue progress in technological change. Ultimately, both films, along with Tseden's wider body of work, serve as an important reflection of the moods and feelings of Tibetans today. Additionally, the context may be Min Bahadur Bham's film "Shambhala", about a Tibetan woman with three husbands, which shows the ongoing singificance of national tradition.

e-mail: m.michalski.921@studms.ug.edu.pl

inż. Małgorzata Cichowlas (1), dr Małgorzata Okrasa (1), dr hab., prof. PŁ Michał Puchalski (2), dr inż. Joanna Szkudlarek (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

2) Politechnika Łódzka

Optyczne filtry chroniące przed promieniowaniem laserowym

W dobie rosnącego narażenia użytkowników na szkodliwe promieniowanie optyczne – w tym promieniowanie laserowe – kluczowe znaczenie zyskują nowoczesne rozwiązania w zakresie ochrony wzroku. Jednym z najważniejszych kierunków rozwoju są cienkowarstwowe filtry optyczne, które nie tylko efektywnie blokują określone długości fal, ale również spełniają wymagania normatywne dotyczące jakości widzenia i komfortu użytkowania. W prezentowanej pracy podjęto próbę oceny możliwości wykorzystania technologii osadzania warstw atomowych (ALD – Atomic Layer Deposition) do nanoszenia cienkich warstw dwutlenku tytanu (TiO_2) o zróżnicowanej grubości na przezierne materiały optyczne. W ramach badań przeanalizowano szereg właściwości fizykochemicznych i optycznych otrzymanych powłok, w tym: zwilżalność powierzchni, szerokokątne rozproszenie światła (WASL), współczynnik luminancji oraz zdolność do blokowania promieniowania optycznego. Zastosowanie techniki ALD umożliwiło uzyskanie warstw o wysokiej jednorodności, dobrej przyczepności do podłoża i precyzyjnie kontrolowanej grubości. Otrzymane powłoki TiO_2 wykazały znaczną redukcję swobodnej energii powierzchniowej oraz zwiększenie kąta zwilżania, co sugeruje ich potencjał do nadawania powierzchni właściwości samoczyszczących – pożądanych w aplikacjach narażonych na zabrudzenia. Jednocześnie pomiary spektrofotometryczne wykazały skuteczne blokowanie promieniowania ultrafioletowego, co czyni te powłoki wartościowym komponentem w filtrach UV. Dodatkowo, pomiary WASL oraz współczynnika luminancji potwierdziły, że nawet przy zwiększonej liczbie cykli osadzania – co wiąże się z grubsza warstwą – powłoki spełniają wymagania normatywne w zakresie jakości widzenia. Oznacza to, że ich zastosowanie nie pogarsza parametrów transmisyjnych ani nie wpływa negatywnie na komfort wzrokowy użytkownika. Uzyskane wyniki wskazują, że technologia ALD jest obiecującym narzędziem w produkcji cienkowarstwowych powłok ochronnych stosowanych w filtrach optycznych. Jej zalety to m.in. wysoka powtarzalność procesu czy doskonała kontrola parametrów warstw.

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Projekt nr. I.PN.06 pod tytułem: *Optyczne filtry ochronne do zastosowań w warunkach narażenia na promieniowanie laserowe w przemyśle, medycynie oraz sektorze wojskowym.*

lic. Aleksandra Skrzypczak (1), prof. dr hab. Artur Kowalski (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Oznaczanie zawartości wybranych pierwiastków toksycznych w próbkach farb do włosów oraz ocena ich możliwości migracji przez skórę

Farby do włosów stanowią produkt kosmetyczny wykorzystywany w wielu zabiegach, m. in. w celu zatuszowania siwych włosów lub zmiany ich koloru. Wiele kosmetyków w swoim składzie może zawierać zanieczyszczenia, w tym pierwiastki toksyczne. Dopuszczalne zawartości pierwiastków w farbach reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. Farby do włosów to preparaty kosmetyczne pozostające w kontakcie ze skórą przez dłuższy czas, co zwiększa możliwość narażenia na substancje szkodliwe. Długotrwałe i regularnie powtarzane praktyki koloryzujące stwarzają warunki do wchłaniania szkodliwych związków do organizmu człowieka. W konsekwencji mogą one powodować różnego rodzaju skutki zdrowotne. Celem badań było oznaczenie zawartości wybranych pierwiastków toksycznych w próbkach farb do włosów, w zależności od koloru danego produktu koloryzującego i producenta, oraz ocena ryzyka ich migracji przez skórę. Analizie poddane zostały próbki farb do włosów różnych marek, zarówno dostępnych komercyjnie, jak i produktów do profesjonalnego użytku. Oznaczenia zawartości 9 pierwiastków: arsenu, ołowiu, kadmu, chromu, miedzi, niklu, antymonu, selenu i cynku wykonano z użyciem spektrometrii mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-MS). Natomiast rtęć oznaczono za pomocą atomowej spektrometrii fluorescencyjnej z generowaniem zimnych par (CV-AFS). Wyniki zostały poddane analizie statystycznej wraz z komentarzem. Otrzymane wyniki porównano z dopuszczalnymi wartościami substancji zawartymi w składzie produktów kosmetycznych zgodnie z Rozporządzeniem nr 1223/2009. Dokonano również ocenę ryzyka migracji pierwiastków toksycznych zawartych w farbach do organizmu człowieka przez skórę.

Badania zostały wsparte dofinansowaniem z programu ID-UB „Inicjatywa Doskonałości-Uczelnia Badawcza" Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, grant nr 155/34/UAM/0022.

e-mail: aleskr7@st.amu.edu.pl

PhD Maria Szrejder (1), Magdalena Narajczyk (2), Agnieszka Piwkowska (1)

1) Mossakowski Medical Research Centre, Polish Academy of Sciences, Gdansk, Poland

2) University of Gdansk, Poland

P2Y receptor-mediated regulation of lipolysis and lipid droplet dynamics in podocytes

Abnormal lipid metabolism resulting in excessive lipid accumulation within the kidney is closely associated with pathogenesis of glomerulopathies. Podocytes, which cover the external surface of glomerular capillaries and play a crucial role in plasma filtration, are known to particularly sensitive to lipid overload. Lipid droplets (LDs) are specialized organelles that store lipids in the form of triacylglycerols (TGs), which can be released through lipolytic degradation to free fatty acids (FFA) and glycerol. A key regulator of this process is perilipin (PLIN), which facilitates the recruitment of lipolytic enzymes, including adipose triglyceride lipase (ATGL). While P2Y receptors have been extensively studied in adipocytes as critical regulator of lipolysis process, their function in podocyte lipid regulation remains largely unexplored. Therefore, the aim of this study was to characterize the involvement of P2Y receptors in the regulation of lipolysis and LDs turnover.

Primary rat podocytes were treated with UTP and P2Y agonists MRS235 and MRS4062, targeting $P2Y_1$ and $P2Y_4$ receptors—subtypes known to be expressed in podocytes. P2Y receptor stimulation significantly altered levels of key lipolytic proteins (ATLG, PLINs; $p<0.05$). Moreover, a reduction in FFAs concentration was observed in podocytes treated with the applied agonists ($p<0.05$). Confocal microscopy with BODIPY staining showed that P2Y receptor stimulation altered LD morphology and distribution, shifting from small, evenly dispersed droplets to larger ones localized in foot processes. Transmission electron microscopy confirmed an increase in both size and number of LDs after UTP and $P2Y_4$ agonist treatment, compared to small, isolated droplets in controls.

In summary, these findings indicate that P2Y receptors play a significant role in regulating lipid metabolism in primary rat podocytes. Activation of $P2Y_1$ and $P2Y_4$ receptors by selective agonists inhibits lipolysis, accompanied by changes in lipolytic protein levels, reduced end-product formation, and alterations in LDs morphology. This study highlights the potential of P2Y receptors in mediating lipotoxic damage to the glomeruli and points to a therapeutic target for preventing glomerular injury.

This work was supported by National Science Centre (grant No. 2022/06/X/NZ4/00433)

lic Patrycja Stańczak (1)

1) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Personalizacja i elastyczność dostawy a jakość usług logistycznych – perspektywa klienta końcowego

Wraz z dynamicznym rozwojem e-commerce i logistyki ostatniej mili, personalizacja i elastyczność dostawy stają się kluczowymi elementami jakości usług logistycznych. Współcześni konsumenci oczekują nie tylko terminowości i nienaruszonego stanu przesyłki, lecz także możliwości dostosowania dostawy do własnych potrzeb oraz korzystania z wygodnych i samoobsługowych form odbioru.

Celem badania była identyfikacja preferencji klientów końcowych dotyczących personalizacji, elastyczności i samoobsługi w procesie dostawy oraz ich wpływu na jakość usług logistycznych. Uwzględniono również zróżnicowanie demograficzne oraz zgodność tych preferencji z ideą zrównoważonego rozwoju i inteligentnych systemów logistycznych. Badanie przeprowadzono w kwietniu 2025 r. techniką CAWI, przy użyciu autorskiego kwestionariusza ankiety, który wypełniło 100 respondentów dokonujących zakupów online. Zakres analizy objął odpowiedzi dotyczące: potrzeby bezkontaktowości i samoobsługi, dostosowania sposobu dostawy do stylu życia oraz elastyczności w zakresie zmiany miejsca lub terminu odbioru. Analizę statystyczną przeprowadzono z zastosowaniem testu chi-kwadrat, ANOVA oraz analizy skupień, wykorzystując IBM SPSS Statistics 27.

Wyniki badania wykazały istotne różnice pokoleniowe i środowiskowe w preferencjach dotyczących elastyczności i samoobsługi dostaw. Młodsze osoby i mieszkańcy miast częściej wybierają rozwiązania bezkontaktowe lub samoobsługowe. Większość respondentów oczekuje możliwości dostosowania dostawy do indywidualnego stylu życia i harmonogramu dnia, z opcją modyfikacji miejsca lub terminu odbioru. Automaty paczkowe były najczęściej wskazywaną formą dostawy. Preferencje te są zgodne z założeniami logistyki 4.0 oraz koncepcją „smart cities”, które promują rozwiązania inteligentne, zrównoważone i dostosowane do dynamicznego trybu życia konsumentów. Wysoka jakość dostawy powinna być zatem postrzegana jako strategiczny element zarządzania logistyką i doświadczeniem klienta, integrując technologie, aspekty ekologiczne oraz oczekiwania użytkowników.

MA Aleksandra Wróblewska-Schmude (1, 2), Irena Audzeyenka (1), Tomasz Kulesza (1, 3), Wiktoria Mallek (4), Magdalena Wysocka (4), Adam Lessner (4), Agnieszka Piwkowska (1)

1) Mossakowski Medical Research Institute, Polish Academy of Sciences, Gdansk, Poland

2) Doctoral School of Translational Medicine, Medical Center of Postgraduate Education, Warsaw, Poland

3) Intercollegiate Faculty of Biotechnology, University of Gdansk and Medical University of Gdansk, Gdansk, Poland

4) Faculty of Chemistry, University of Gdansk, Gdansk, Poland

Podocyte Immunity Redefined: The Emerging Role of Elastase

Neutrophil elastase (NE) belongs to neutrophil serine proteases and is involved in the modulation of inflammatory and immune responses. Overactivation of NE can cause damage of the glomerular filtration barrier and podocyte loss. Podocytes are terminally differentiated, specialized epithelial cells in the glomeruli, which are involved in glomerular filtration. Additionally, they exhibit various features typical for immune cells, for example they express pattern recognition receptors, like NLR and TLR, and present antigens on their surface. Recently, for the first time, we have found that human podocytes express mRNA and protein of NE. The aim of the following studies was to investigate the role of NE in the podocyte response to oxidative stress. We decided to knock down the expression of *ELANE* gene in immortalized human podocytes via lentivirus transduction to determine whether NE is involved in podocyte response to cellular stress. The cells were treated with phorbol 12-myristate 13-acetate (PMA; 100 nM, 24 h), which is known as a potent immunostimulatory agent. In shELANE-transduced cells, the expression of NE decreased by 67% at the mRNA level (real-time PCR), by 40% at the protein level (western blot) and by 63% at the fluorescence intensity after immunostaining of NE in podocyte. In addition, in elastase-depleted podocytes extracellular activity of NE was also reduced by 40%. Since NE is known to promote oxidative stress in podocyte, we analyzed whether PMA affects NADPH oxidase activity and albumin permeability in shELANE-transduced podocytes. We observed that PMA increased NADPH oxidase activity by 38% and caused a two-fold increase in albumin permeability in control cells, however, these effects were abolished in NE-depleted cells. These findings suggest that silencing the expression of NE can reduce the influence of PMA-induced oxidative stress and may have a protective effect on podocytes function. To conclude, NE appears to be an important protease involved in the modulation of inflammation in podocytes, which may a play role in the damage of glomerular filtration barrier under pathological conditions.

This work was supported by grant 2021/41/B/NZ4/02797 to Agnieszka Piwkowska from the National Science Center.

Michał Winczek(1)

1) Instytut Nauk Biologicznych Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Porównanie poziomów zanieczyszczenia mikroplastikiem w wybranych obszarach Morza Bałtyckiego

Bałtyk jest półzamkniętym morzem śródlądowym położonym w północnej Europie, otoczonym przez dziewięć państw: Danię, Estonię, Finlandię, Niemcy, Łotwę, Litwę, Polskę, Rosję i Szwecję. Ze względu na ograniczoną wymianę wód z Morzem Północnym oraz intensywną działalność człowieka, Morze Bałtyckie jest szczególnie narażone na różnego rodzaju zanieczyszczenia, zwłaszcza te związane z tworzywami sztucznymi. Mikroplastik trafia do Bałtyku głównie ze źródeł lądowych, takich jak ścieki komunalne, spływy powierzchniowe, działalność przemysłowa oraz rybołówstwo. Działalność państw nadbałtyckich odgrywa istotną rolę w zanieczyszczeniu tego akwenu mikroplastikami. Mikroplastiki to cząstki tworzyw sztucznych o rozmiarze poniżej 5 mm, występujące w różnych kształtach, formach i kolorach. Gromadząc się w środowisku morskim, stanowią zagrożenie dla organizmów wodnych, szczególnie dla fauny bentosowej, ryb oraz ptaków. W niniejszej pracy przeglądowej przeanalizowano publikacje dotyczące obecności mikroplastiku w różnych regionach Morza Bałtyckiego oraz zestawiono dane dotyczące jego koncentracji. Badania te pozwalają lepiej zrozumieć skalę i źródła zanieczyszczenia tego ekosystemu. Uzyskane dane wskazują, że mikroplastik jest obecny nie tylko w wodzie, lecz także w osadach dennych oraz plażach. Dominującą formą są włókna syntetyczne, co potwierdza znaczenie ścieków i tekstyliów jako głównych źródeł zanieczyszczenia. Zdobyta wiedza może okazać się istotna przy opracowywaniu skutecznych strategii ograniczania emisji mikroplastików, a także działań na rzecz ochrony bioróżnorodności i zdrowia publicznego. Ważnym aspektem tego typu badań jest również podnoszenie świadomości społecznej i uwrażliwianie opinii publicznej na problem zanieczyszczenia ekosystemów wodnych.

mgr Katarzyna Zwolennik (1), prof. dr hab. Andrzej Budkowski (1), dr Katarzyna Gajos (1)

1) Uniwersytet Jagielloński

Powierzchnie krzemowe inspirowane naturą: lipidowe modyfikacje powierzchni dla zastosowań biosensorycznych

Biosensory to układy detekcyjne złożone z części biologicznej – sensora oraz aparaturowej, która przetwarza informacje o wykryciu analitu na mierzalny sygnał. Bioczujniki są stosowane m.in. do wykrywania markerów nowotworowych. W immunosensorach jako molekułę receptorową wykorzystuje się przeciwciała, które specyficznie i selektywnie wiążą antygeny. Podłoża krzemowe, modyfikowane lipidami błonowymi (m.in. sfingomielina, cholesterol), tworzą powierzchnie biomimetyczne pozwalające na przeprowadzenie immunoreakcji w warunkach zbliżonych do naturalnych, co pozwala na ograniczenie negatywnego wpływu podłoża (denaturacja). Celem moich badań była ocena procesu immobilizacji przeciwciał na powierzchniach lipidowych ze szczególnym uwzględnieniem adsorpcji, orientacji i zdolności do wiązania antygenu.

Płytki krzemowe zmodyfikowano metodą Langmuira-Blodgett, nanosząc warstwy sfingomieliny oraz sfingomieliny+cholesterolu (1:2). Na tych powierzchniach przeprowadzono immobilizację koziego antykróliczego IgG z roztworów o stężeniu 10–750 µg/ml, a następnie oceniono efektywność wiązania króliczego IgG (antygenu, 10 µg/ml). Proces monitorowano w czasie rzeczywistym przy użyciu Spektroskopii Odbiciowej Światła Białego (WLRS) z komorą mikroprzepływową. Analiza chemiczna powierzchni metodą Spektrometrii Masowej Jonów Wtórnych, ToF-SIMS wykazała dominującą orientację przeciwciał. Uzyskane wyniki wskazują na ich skuteczną immobilizację oraz zachowaną zdolność wiązania antygenów. Wyniki uzyskanych badań przyczyniają się do poszerzenia wiedzy o zastosowaniu powierzchni biomimetycznych w immunosensorach oraz mogą posłużyć do projektowana lepszych zaawansowanych narzędzi diagnostycznych.

Badania zostały sfinansowane przez Narodowe Centrum Nauki w ramach grantu 2021/43/D/ST5/02231 oraz częściowo ze środków „Research support module” [numer grantu RSM/106/ZK] w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” w Uniwersytecie Jagiellońskim.

MA Gabriela Rzepkowska, MA Aleksandra Janiak, PhD Eng. Gabriela Kowalska, PhD Eng. Justyna Rosicka-Kaczmarek, PhD Eng.Karolina Miśkiewicz

Lodz University of Technology

Preparation and physicochemical characterization of liposomal microparticles of *Rosa rugosa* fruit pomace extracts

Keywords: liposome, encapsulation, *Rosa rugosa*, HPLC

Liposomes are nanoscale carriers capable of encapsulating both hydrophilic and hydrophobic molecules. They consist of lipid bilayers formed through the emulsification of natural or synthetic lipids in an aqueous environment. Due to their biocompatibility and biodegradability, liposomes are well-suited for delivering bioactive substances and have considerable potential as natural encapsulation systems to enhance functional properties.

This study focused on the evaluation of liposomes containing *Rosa rugosa* fruit pomace extract, with particular attention to the bioactivity of phenolic compounds from extracts prepared under varying conditions. Liposomes were prepared using the thin-film hydration method and the encapsulated material was derived from *Rosa rugosa* fruit pomace. Extracts were prepared from frozen or dried pomace using either 70% or 100% ethanol.

HPLC analysis showed that both pomace preservation and extraction method significantly influenced phenolic content in liposomes. Dried pomace preserved compounds better than frozen material. The highest ellagic acid content (11.11 ± 0.44 mg/100 g d.m.) was found in extract from dried pomace with 100% ethanol, but it was lower in the corresponding liposomal form. Gallic acid was most abundant in the 70% ethanol extract (5.01 ± 0.20 mg/100 g d.m), dropping to 1.30 ± 0.05 mg/100 g d.m after encapsulation. Similar reductions were observed for other phenolics, such as PGG.

These findings demonstrate that drying and using 70% ethanol improved the preservation of phenolic compounds in *Rosa rugosa* pomace extracts. However, their concentrations decreased after encapsulation in liposomes, indicating some degradation during the process. Overall, this study suggests that liposomes may have limited effectiveness as carriers for bioactive compounds from *Rosa rugosa* pomace due to the loss of phenolics during encapsulation. Nevertheless, the approach offers potential for utilizing plant by-products in functional formulations, supporting sustainable product development.

mgr Marzena Demko (1)*, mgr Kinga Zalasińska-Krzyżoś (1), mgr Katarzyna Jarosz (1)

1) Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

PROCES PIELĘGNOWANIA PACJENTA PO NZK W MECHANIZMIE MIGOTANIA KOMÓR

Pacjent lat 27, po przebytym poza szpitalnym nagłym zatrzymaniu krążenia (NZK) w mechanizmie migotania komór (AF) zakończonym defibrylacją zewnętrzną 200 J i skutecznej resuscytacji został przyjęty do Oddziału Elektrokardiologii celem zabezpieczenia wszczepialnym kardiowerterem-defibrylatorem.

W toku diagnostyki obrazowej wykluczono zapalenie mięśnia sercowego i chorobę niedokrwienną serca, jako przyczynę incydentu. Brak istotnych zmian w EKG i markerach martwicy mięśnia sercowego, echokardiografia bez cech świeżego zawału. Nie stwierdzono żadnych odwracalnych przyczyn zatrzymania krążenia. Przeprowadzono pełną ocenę kardiologiczną, w tym echokardiografię przezklatkową - frakcja wyrzutowa lewej komory (EF 45%), bez istotnych zaburzeń kurczliwości. W badaniu Holter EKG stwierdzono pojedyncze epizody częstoskurczu komorowego. Wobec braku odwracalnej przyczyny arytmii, zgodnie z aktualnymi wytycznymi, został zakwalifikowany do implantacji kardiowertera-defibrylatora (ICD) w prewencji wtórnej nagłego zgonu sercowego.

Zabieg implantacji przeprowadzono 22.05.2025, bez powikłań. Urządzenie prawidłowo rozpoznaje rytm zatokowy i jest odpowiednio zaprogramowane. Pacjent został przeszkolony w zakresie obsługi ICD oraz zaleceń dotyczących stylu życia.

W trakcie hospitalizacji stan ogólny pacjenta stabilny. Nie zgłaszano dolegliwości bólowych ani duszności. Parametry życiowe w normie.

Problemy pielęgniarskie:

1. Zagrożenie (10015007) nagłym zatrzymaniem krążenia (10012606).

Osąd: Wysokie (10009007).

Plan:

- Ocenianie statusu kardiologicznego za pomocą urządzenia monitorującego (10002706).
- Ocena parametrów życiowych (10032113): HR - 10016134, RR - 10003342, Spo2 - 10032047, stan świadomości, oddechy – 10016915, 10016904), stan świadomości – 10050186.
- Zapewnienie gotowości do podjęcia resuscytacji, gotowość do interwencji ratunkowej (10016414): ocenianie układu krążenia (10050193), resuscytacja krążeniowo-oddechowa (10042962), administrowanie lekami dożylnymi (10045836).
- Współpraca z zespołem wielospecjalistycznym interdyscyplinarnym (10039416) – w przypadku niestabilności rytmu (10002536).
- Obserwacja objawów (10025820) zwiastujących pogorszenie stanu (10026685) – zawroty głowy (10045584), duszność (10006461), osłabienie (10024897).
- Edukacja rodziny (10021719) oraz edukacja pacjenta (10033126) na temat objawów ostrzegawczych – co zgłaszać, kiedy wezwać pomoc (10039459).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), obserwacja (10013474), terapia dożylna (10010808), kardiomonitor (10003873), urządzenie monitorujące (10012177), pulsoksymetr (10032551), usługi pielęgniarskie (10013380), usługa edukacyjna (10006572).

Ocena: Praca układu krążenia pozytywna (10028379). Dalsza kontrola objawów (10025820) i ocena parametrów życiowych (10032113). Rodzina i pacjent posiadają wiedzę o chorobie (10023826) i mają świadomość wystąpienia możliwych objawów (10029467). Zapewniona gotowość do interwencji ratunkowych (10016414).

2. Zaburzona perfuzja mięśnia sercowego: zaburzona perfuzja tkanek obwodowych (10044239).

Osąd: Stan rzeczywisty (10000420).

Plan:

- Monitorowanie parametrów życiowych, co 1-2 h (10032113): HR - 10016134, RR - 10003342, Spo2 - 110032047, stan świadomości - 10050186, oddechy – 10016915, 10016904
- Monitorowanie EKG – ocena rytmu serca (10003904).
- Ocena zaburzeń procesu naczyniowego (10020620): obrzęki - (10027476), duszność - (10006461), ocena koloru skóry – (10041126), ból w klatce piersiowej - (10010896)
- Ułożenie w pozycji ułatwiającej perfuzję (10014757) – półwysoka lub spoczynkowa (10014788).
- Współpraca z lekarzem (10023565) w celu dostosowania farmakoterapii (10040708).
- Monitorowanie diurezy (10035319) - pośredni wskaźnik perfuzji i stanu świadomości – (10050186).
- Edukacja pacjenta (10033126) o działaniu leków poprawiających hemodynamikę (10019470) i instruowanie na temat ich przyjmowania (10010376).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), obserwacja (10013474), kardiomonitor (10003873), lista leków (10042684), lekarz (10014522), urządzenie monitorujące (10012177), pulsoksymetr (10032551), usługi pielęgniarskie (10013380), usługa edukacyjna (10006572).

Ocena: Efektywny status sercowo-naczyniowy (10033692). Efektywna perfuzja tkanek (10028593). Zalecenia przyjmowania leków przestrzegane (10030298). Prawidłowy proces naczyń obwodowych (10028139).

3. Zaburzony rytm serca związany z arytmią: (10002536).

Osąd: Stan rzeczywisty [10000420].

Plan:

- Ocena rytmu serca przy zmianach stanu pacjenta: ocenianie statusu kardiologicznego za pomocą urządzenia monitorującego (10002706).
- Przygotowanie defibrylatora (10005659) i leków przeciwwstrząsowych (10025444).

- Monitorowanie działań leków antyarytmicznych: względna ocena stanu (10026750), monitorowanie odpowiedzi na leczenie (10032109).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), usługi pielęgniarskie (10013380), kardiomonitor (10003873).

Ocena: Efektywny status sercowo-naczyniowy [10033692]. Brak powikłań [10028823].

4. Lęk związany z procedurą medyczną (wszczepienie EV-ICD): odczuwanie niepokoju (10000477). Zaburzony proces radzenia sobie ze stresem [10012647].

OSĄD: Dotkliwy (10025877).

Plan:

- Prowadzenie rozmowy terapeutycznej- słuchanie (10011383), rozmowa (10019436).
- Wspieranie emocjonalne pacjenta: wspieranie pacjenta (10024589).
- Udzielanie informacji dotyczącej zabiegu i rekonwalescencji: udzielanie informacji (10002401).
- Zachęcanie do wrażania emocji - informacja, że lęk przed zabiegiem jest naturalny, normalizacja uczuć (10026587).
- Zachęcanie do pozytywnych afirmacji (10024377).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), usługi pielęgniarskie (10013380).

Ocena: Zmniejszający się niepokój (10027858). Odzyskiwanie stanu emocjonalnego (10006777).

4. Deficyt wiedzy (10000837) dotyczący życia z ICD (10009838), brak wiedzy o leczeniu (10000837) i deficyt samoopieki (10023410).

OSĄD: całkowity (10019876).

Plan:

- Ocenianie samodzielności (10024280).
- Mycie pacjenta (10044803). Kąpanie pacjenta (10045986).

- Pielęgnacja skóry (10032757).
- Asystowanie w samoopiece (10035763).
- Uruchamianie (10012120).
- Ubieranie pacjenta (10031164).
- Instruktaż bezpiecznego poruszania się (unikać nagłych ruchów barkiem po stronie ICD) (10036225).
- Nauczanie o samoopiece (10045014). Promowanie samoopieki (10026347).
- Edukacja (10019502) o działaniu ICD (10046648) - funkcja, w jakich sytuacjach wyzwala wyładowania (10044944).
- Promocja zdrowia (10008776) - unikanie silnych pól magnetycznych (bramki, telefony zbliżone do ICD).
- Ocena poziomu zrozumienia przez pacjenta udzielonych informacji: ocena poziomu wiedzy pacjenta (10046902).
- Zalecenia dotyczące aktywności fizycznej i powrotu do pracy (10024660).
- Regularne kontrole urządzenia (10046364).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), usługi pielęgniarskie (10013380), materiał instruktażowy (10010395), materiał do czytania (10016433), urządzenie do kąpieli (10003147), urządzenie wspierające (10019157).

Ocena: Gotowość do prawidłowej samoopieki [10025250]. Zdolny do samoopieki (10025714). Wiedza o odpowiedzi na procedurę (10033778). Wiedza o środkach bezpieczeństwa (10028643). Przestrzega zaleceń (10030298).

5. Zwiększone ryzyko infekcji miejsca wszczepienia ICD (10015133). Rana chirurgiczna [10019265).

OSĄD: Ryzyko [10015007]

Plan:

- Pielęgnowanie rany chirurgicznej (10032863). Ocenianie rany (1003079).

- Obserwacja objawów infekcji (zaczerwienienie, wysięk, gorączka) - (10019375). Zapobieganie zakażeniu krzyżowemu (10033853).
- Nauczanie o pielęgnowaniu rany (10034961).
- Ewaluacja oznak i objawów infekcji po operacji (10034069).

Środki/ narzędzia: pielęgniarka (10013333), usługi pielęgniarskie (10013380), materiał instruktażowy (10010395), materiał do czytania (10016433), opatrunek (10021227).

Ocena: Brak powikłań (10028823). Wiedza o pielęgnowaniu rany (10033784).

6. Zaburzenie snu (10027226).

OSĄD: Dotkliwy (10025877).

Plan:

- Ocenianie w kierunku oznak dyskomfortu (10037295).
- Ograniczenie hałasu (10013230), zapewnienie odpowiedniej temperatury (10019556).
- Zapewnienie komfortu snu (10004655).
- Nauczanie techniki relaksacyjnej (10038699).
- Zachęcanie do odpoczynku (10041415).
- Wspieranie statusu psychicznego (10019161).
- zachęcanie do pozytywnych afirmacji (10024377).
- Nauczanie o wzorcach snu (10040380).

Środki i narzędzia: pielęgniarka (10013333), usługi pielęgniarskie (10013380), łóżko (10003168), poduszka (10014607).

Ocena: Sen adekwatny (10024930).

Wnioski:

1. Wczesne rozpoznanie i szybka reakcja zespołu ratunkowego były kluczowe dla przeżycia pacjenta oraz ograniczenia uszkodzeń neurologicznych.

2. Stałe monitorowanie parametrów życiowych oraz rytmu serca pozwoliło na szybkie wykrycie zaburzeń i wdrożenie leczenia zapobiegającego nawrotowi arytmii.

3. Rozpoznano pełny deficyt samoopieki, który wymagał kompleksowej interwencji pielęgniarskiej.

4. Zastosowano interwencje wspomagające funkcje organizmu, w tym leczenie przyczynowe arytmii.

5. Zaprojektowano plan edukacji pacjenta i jego rodziny dotyczący dalszej rehabilitacji, prewencji wtórnej i zmiany stylu życia po incydencie kardiologicznym. Była to integralna część opieki pielęgniarskiej.

Zgodnie z teorią Doroty Orem, pacjent po nagłym zatrzymaniu krążenia w mechanizmie migotania komór znajduje się w stanie całkowitego deficytu samoopieki. Nie jest w stanie samodzielnie realizować podstawowych czynności życiowych. Opieka pielęgniarska skupiła się na pełnej kompensacji oraz wspomaganiu w zakresie działań niezbędnych do utrzymania życia, zdrowia i komfortu.

Pielęgniarka pełniła rolę opiekuna kompensującego funkcję, których pacjent chwilowo nie mógł realizować, m.in.: przyjmowanie płynów, eliminacja, pielęgnacja ciała, sen, bezpieczeństwo psychiczne i fizyczne.

Izabela Oleś (1)

1) Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Profil metaboliczny pacjentów zakwalifikowanych do chirurgii bariatrycznej

Otyłość jest narastającym problemem zdrowotnym często prowadzącym do poważnych powikłań. Kluczowym elementem leczenia i profilaktyki jest odpowiednie żywienie i aktywność fizyczna, jednak w zaawansowanych przypadkach konieczna może być interwencja bariatryczna. Celem badania było określenie profilu metabolicznego pacjentów kwalifikowanych do zabiegów bariatrycznych, analizując ich wskaźniki antropometryczne i biochemiczne, a także ich związki z wiekiem i płcią. Przeprowadzono retrospektywną analizę danych 155 pacjentów (wybranych z 280) zakwalifikowanych do chirurgii bariatrycznej (gastrektomia rękawowa, opaska żołądkowa, pomostowanie żołądka Roux-en-Y) w Klinice Chirurgii Ogólnej, Onkologicznej i Endokrynologicznej jednego z kieleckich szpitali. Analizowano dane dotyczące wzrostu, wagi, BMI, poziomu glukozy, cholesterolu całkowitego, trójglicerydów, mocznika i kreatyniny. U pacjentów często występowały choroby współistniejące, takie jak cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca i obturacyjny bezdech senny. Stwierdzono, że wskaźniki zespołu metabolicznego korelują z wiekiem i płcią. Wykazano również istotny związek między wskaźnikami antropometrycznymi a biochemicznymi zespołu metabolicznego. Pacjenci kwalifikowani do zabiegów bariatrycznych prezentują złożony profil metaboliczny z licznymi chorobami współistniejącymi oraz zaburzeniami wskaźników biochemicznych, które są powiązane z ich wiekiem i płcią, a także wskaźnikami antropometrycznymi.

Słowa kluczowe: otyłość, bariatria, leczenie

inż.Weronika Kończewska (1),

1) Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Studenckie Koło Naukowe Biologii Molekularnej "CellGene"

Przeciwnowotworowy potencjał cytrusowych olejków eterycznych na liniach komórkowych L-929 i MCF-7

Nowotwory stanowią drugą najczęstszą przyczynę zgonów na świecie, ustępując miejsca jedynie chorobom układu krążenia. Odnotowywany z roku na rok coraz większy odsetek śmierci z ich powodu wskazuje na konieczność poszukiwania nowych terapii przeciwnowotworowych, w tym m.in. tych opierających się na wykorzystaniu naturalnych związków bioaktywnych z olejków eterycznych. Celem niniejszego doświadczenia była ocena cytotoksycznego potencjału cytrusowych olejków eterycznych (grejpfrutowego, limonkowego i mandarynkowego) na liniach komórkowych MCF-7 (raka piersi) oraz mysich fibroblastów L-929 (kontrola). Komórki inkubowano przez 48 godzin z olejkami w stężeniach 25 µg/ml, 50 µg/ml, 100 µg/ml, 250 µg/ml, 500 µg/ml i 1000 µg/ml, oraz z kamptotecyną (6 µM) jako kontrolą pozytywną. Ocenę przeprowadzono za pomocą testów CCK-8 (Cell Counting Kit-8), NRU (Neutral Red Uptake) oraz analizy morfologicznej. Dodatkowo wykonano reakcję rt-PCR w celu zbadania zmian w poziomie ekspresji genów badanych (SOD1, CDKN1A) względem genu referencyjnego (GAPDH). Spośród badanych olejków największą cytotoksycznością charakteryzował się olejek grejpfrutowy, a najmniejszą limonkowy. Analizy ekspresji genów wymagają większej ilości powtórzeń ze względu na otrzymaną dużą niestabilność genu GAPDH. Wyniki mogą stanowić podłoże do opracowania terapii przeciwnowotworowej w oparciu o cytrusowe olejki eteryczne, jednak potrzebne są dalsze badania, obejmujące analizę wpływu ich poszczególnych związków chemicznych oraz testy na dodatkowych liniach komórkowych.

dr Dawid Zielinski (1), dr Andrea Szpecht (1), dr hab. inż. Marcin Smiglak (1)

1) Poznański Park Naukowo-Technologiczny, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Rola struktury kationu allilowego i anionu w kształtowaniu właściwości termicznych kompozytów epoksydowych zbrojonych włóknem

Ciecze jonowe (ILs) to wyjątkowa grupa organicznych soli ciekłych, odznaczających się wysoką stabilnością termiczną i chemiczną, co czyni je atrakcyjnymi materiałami w wielu dziedzinach nauki i technologii. Dzięki możliwości dowolnego łączenia kationów i anionów ich właściwości fizykochemiczne mogą być precyzyjnie dostosowywane do konkretnych zastosowań. Szczególnie interesującą grupę stanowią ciecze jonowe zawierające grupy allilowe (AILs), które wykazują aktywność jako utwardzacze latentne w układach epoksydowych.

W niniejszej pracy zbadano kompozyty epoksydowe zbrojone włóknami lnianymi lub węglowymi, utwardzane cieczami jonowymi [AMIM][DCA] oraz [AMIM][OTf]. Analiza DSC wykazała, że układy z anionem [OTf] charakteryzowały się szybszym i efektywniejszym procesem utwardzania, choć temperatury inicjacji były podobne. Kompozyty lniane z anionem [DCA] wykazywały dwie temperatury zeszklenia, co może świadczyć o rozdziale fazowym, podczas gdy systemy z włóknem węglowym charakteryzowały się większą jednorodnością w czasie analizy termicznej. Zarówno [DCA], jak i [OTf] poprawiały sztywność i odporność termiczną materiałów. Uzyskane wyniki potwierdzają skuteczność AILs jako wielofunkcyjnych utwardzaczy, umożliwiających jednoczesną kontrolę kinetyki sieciowania i poprawę właściwości użytkowych kompozytów.

Badania finansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki, projekt SONATA BIS 7 (2017/26/E/ST8/01059).

MA Katarzyna Kaczerska (1), PhD Joanna Jońca (1,2), PhD, Prof. UG Paulina Czaplewska (1), PhD Aleksandra Siedlar (1), Prof. Adriana Mika (1,2) PhD, Prof. UG Małgorzata Waleron (1)

1) University of Gdańsk

2) Medical University of Gdańsk

Role of Extracellular Vesicles Secreted by Dickeya dadantii in Bacterial Pathogenicity Towards Plants

Bacteria of the *Dickeya* genus are Gram-negative phytopathogens able to infect economically important crops. As members of the *Pectobacteriaceae* family, they secrete plant cell wall degrading enzymes and virulence factors through various secretion systems, leading to the plant tissue maceration and development of soft rot diseases. In this study, we isolated and characterized extracellular vesicles (EVs) secreted by *Dickeya dadantii* 3937 to investigate their composition and role in pathogenicity. Additionally, we wanted to determine how various types of secretion systems influence the production, content and pathogenic properties of vesicles. Following EVs isolation, they were visualized and characterized by proteomic and lipidomic analysis. Moreover, *in silico* analysis was performed to identify potential interactions among bacterial proteins secreted via vesicles and proteins of *Arabidopsis thaliana*. *In vitro* studies were performed on *A. thaliana* and leaves of *Cichorium intybus* (chicory). All tested strains produce EVs of similar size; however, changes in the number and lipid composition of secreted vesicles were observed when mutations were introduced. The proteomic analysis determined that EVs secreted by all tested bacterial strains contain virulence factors, such as protease precursors, which interact with proteins of *A. thaliana*, regardless of the tested mutations. *In vitro* analysis showed that bacterial EVs cause disease symptoms in chicory leaves. The results indicate a significant role of EVs secreted by *Dickeya* during bacteria pathogenicity towards plants.

This work was funded by the statutory subsidies of Laboratory of Plant Protection and Biotechnology of Intercollegiate Faculty of Biotechnology UG and MUG (DS 531-N107-D801-24).

e-mail: katarzyna.kaczerska@phdstud.ug.edu.pl

BA Szymon Teresik (1), Zuzanna Polakiewicz (1), Kamila Kitowska (1), Rafał Sądej (1)

1) Intercollegiate Faculty of Biotechnology, University of Gdańsk and Medical University of Gdańsk, Poland

Role of IRS-1 in FGFR2-dependent resistance to anti-ER therapies in luminal breast cancer

Endocrine therapies including tamoxifen are standard of care in estrogen receptor positive (ER+) breast cancer (BCa). Despite the high initial response to therapy, resistance to anty-ER drugs remains significant clinical challenges. Our and others data suggest that Fibroblast Growth Factor Receptor 2 (FGFR2) signaling pathway is a key driver of this resistance, partly by modulating ER-dependent gene expression. Concurrently, in our previously published analysis of clinical material from patients with ER+ BCa we have revealed positive correlation between FGFR2 and *IRS1* (gene for Insulin Receptor Substrate 1, a crucial adaptor protein in growth factor signaling, implicated in therapeutic escape). We hypothesise that FGFR2 is involved in regulation of IRS-1 function, which by its interplay with ER can modulate ER transcriptional activity, thereby counteracting the effects of tamoxifen. To investigate this axis, we utilized ER+ BCa cell lines (MCF7, T47D). Activation of the FGFR2 pathway increased IRS-1 phosphorylation, indicating that FGFR2 affects IRS-1 function (western blot analysis). Moreover, FGFR2 induced the formation of IRS-1 and ER protein complexes, as demonstrated by PLA (proximity ligation assay). Functionally, FGFR2 activation conferred resistance to tamoxifen in wild-type cells, allowing for robust growth in soft agarose assays despite tamoxifen treatment. Importantly, the genetic knockout of IRS-1 completely abrogated this FGFR2-dependent resistance. The IRS-1 KO cells remained sensitive to tamoxifen, even in the presence of continuous FGFR2 pathway activation. Our findings establish a clear mechanistic link between FGFR2 signaling and anty-ER resistance. We demonstrate that FGFR2 regulates IRS-1 through phosphorylation and promotes the formation of an IRS-1/ER complex. Our results suggest that IRS-1 status, particularly its interaction with ER, could serve as a valuable biomarker to predict tamoxifen resistance and may represent a strategic target for overcoming FGFR2-driven endocrine therapy failure in ER+ BCa.

BA Weronika Wójtowicz (1), Karolina Jankowska (1), Mateusz Wierzbinka (1), PhD (Biology) Karolina Bajdak-Rusinek (1)

1) Medical University of Silesia, Katowice

Role of Splicing regulators ESRP1 and ESRP2 in Epithelial-Mesenchymal Transition in Bladder Cancer Cells

Background: ESRPs (Epithelial Splicing Regulatory Proteins) play a key role in the regulation of alternative pre-mRNA splicing, which is important in pathological processes such as cancer metastasis. This process alters epithelial cells to mesenchymal cells, promoting migration and invasion. TGF-β is the main inducer of EMT, resulting in a decrease in the expression of epithelial markers (E-cadherin), while an increase in mesenchymal markers (Vimentin).

The aim: To date, the role that ESRP1 and ESRP2 in the EMT process has been studied mainly in the context of breast, lung and pancreatic cancer. However, with regard to bladder cancer, there is a lack of research on their involvement in this process, which is a key objective of this project.

Materials and methods: We analyzed four commercially available bladder cancer cell lines: two from invasive cancer (T-24 and UM-UC-3) and two from non-invasive (RT-4 and 5637). We examined the expression profile of EMT-related genes: SNAIL, SLUG, TWIST and ZEB1, as well as EMT markers such as E-cadherin (E-cad) and vimentin (Vim), using RT-qPCR. At the same time, we examined the expression of ESRP1 and ESRP2 in these cell lines. We confirmed the results at the protein level by performing Western Blot analysis. Additionally, we performed siRNA transfection to silence the expression of ESRP1 and ESRP2, as well as overexpression of these genes in the UM-UC-3 cell line.

Results: The results indicate that invasive bladder cancer cell lines exhibit an EMT gene expression profile, with ZEB1 as a key inducer, while non-invasive lines show an epithelial phenotype, marked by high E-cad and elevated ESRP1 and ESRP2 expression levels. Silencing ESRP1 and ESRP2 reduces E-cad level and increases VIM and ZEB1 expression, while overexpression of these genes restores E-cad levels, suggesting their role in maintaining the epithelial phenotype.

Conclusions: Preliminary results suggest the potential role of ESRPs in regulating the EMT process, in that case futher studies are necessary.

BA Martyna Julia Szekieta (1)

1) University of Gdansk

Rozmieszczenie *Buddleja davidii* Franch. w Eurazji, modelowanie przyszłych zmian zasięgu na skutek zmian klimatu

Gatunki inwazyjne należą do najpoważniejszych zagrożeń dla współczesnej różnorodności biologicznej. Ich rozprzestrzenianie się może prowadzić do wypierania gatunków rodzimych, przekształcania siedlisk i zaburzeń w funkcjonowaniu ekosystemów. Zmiany klimatu dodatkowo wzmacniają to zagrożenie – łagodniejsze zimy, przesuwające się granice stref klimatycznych i wydłużenie sezonów wegetacyjnych sprzyjają ekspansji gatunków obcych na nowe obszary. Szczególnie niebezpieczne są taksony charakteryzujące się szeroką tolerancją ekologiczną, szybkim wzrostem i skutecznymi mechanizmami rozmnażania. *Buddleja davidii* Franch., ozdobny krzew pochodzący z Chin, jest powszechnie uprawiany w ogrodach ze względu na atrakcyjne kwiatostany oraz dużą atrakcyjność dla motyli. W ostatnim czasie coraz częściej dziczeje, kolonizując tereny ruderalne, przemysłowe, kolejowe oraz obrzeża miast. W wielu krajach Europy uznawany jest za gatunek inwazyjny, który wypiera rodzimą roślinność, konkuruje o zapylacze i łatwo się rozprzestrzenia – zarówno naturalnie, jak i dzięki działalności człowieka. Celem niniejszego badania była analiza aktualnego rozmieszczenia *B. davidii* w Eurazji oraz modelowanie jego potencjalnej niszy klimatycznej w trzech scenariuszach emisji. Uzyskane wyniki dostarczają wiedzy przydatnej do identyfikacji zagrożonych obszarów i planowania działań ochronnych, zwłaszcza w krajach, gdzie inwazja dopiero się rozpoczyna – jak Polska.

Słowa kluczowe: *Buddleja davidii*, inwazyjne gatunki obce, zmiany klimatu, modelowanie niszy, modelowanie klimatu.

Paulina Rajwa (1), mgr Zofia Wojciechowska (1), prof. Przemysław Niedzielski (1)

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Stabilność wybranych form arsenu występujących w materiale roślinnym i grzybach w zależności od sposobu przygotowania próbki

Arsen jest metaloidem naturalnie występującym w środowisku, jednakże w wyniku działalności człowieka jego stężenie może ulegać zwiększeniu. Zanieczyszczenie środowiska tym pierwiastkiem ma znaczący wpływ na stan organizmów żywych, w tym roślin i grzybów. Toksyczność arsenu różni się w zależności od jego postaci i stopnia utlenienia, dlatego istotne jest ilościowe określenie obecności poszczególnych form arsenu, aby w pełni zrozumieć jego wpływ na środowisko.

Przygotowanie próbki stanowi zasadniczy etap analizy specjacyjnej arsenu. Szczególne znaczenie ma proces ekstrakcji ze względu na bezpośredni wpływ na jakościowy i ilościowy aspekt wyników, natomiast należy również uwzględnić wpływ warunków przechowywania próbki na ogólną zawartość i specjację arsenu.

Celem badań było porównanie wpływu temperatury oraz czasu przechowywania próbek ekstraktów na stabilność wybranych form arsenu w próbkach materiału roślinnego i grzybach oraz wyznaczenie najlepszych warunków przechowywania próbek. Zawartość form arsenu została oznaczona z użyciem techniki łączonej HPLC-ICP MS.

Badania finansowane z projektu 154/39/UAM/0008 Inicjatywa Doskonałości - Uczelnia Badawcza.

e-mail: pauraj3@st.amu.edu.pl

Aleksandra Kopyt (1), Joanna Orysiak (1), Magdalena Młynarczyk (1), Robert Piec (2), Przemysław Kowalczyk (2), Damian Saleta (2), Łukasz Kucmin (2)
1)Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
2)Akademia Pożarnicza

Stan nawodnienia a siła mięśniowa u funkcjonariuszy straży pożarnej

Praca funkcjonariuszy straży pożarnej wiąże się z wysokim ryzykiem odwodnienia, spowodowanym intensywnym wysiłkiem fizycznym w warunkach podwyższonej temperatury, często bez możliwości regularnego uzupełniania płynów. Odwodnienie może prowadzić do przejściowego pogorszenia funkcji poznawczych, opóźnienia czasu reakcji oraz spadku siły mięśniowej, które są kluczowe dla efektywnego działania w sytuacjach zagrożenia życia.

Celem niniejszego badania było określenie zależności pomiędzy stanem nawodnienia organizmu a siłą mięśniową, ocenianą na podstawie pomiaru siły uścisku ręki (ang. *hand grip strength*). W badaniu wzięło udział 15 zdrowych mężczyzn w wieku 21–26 lat. Ochotnicy uczestniczyli w dwóch testach odzwierciedlających wybrane aspekty pracy strażaka - czynności ratownicze podczas zagrożeń będących następstwem wystąpienia silnych wiatrów oraz ćwiczenie wykonywane w komorze dymowej odwzorowującej czynności ratownicze wykonywane w zamkniętej przestrzeni, przy znacznym obciążeniu psychicznym i fizycznym. Stan nawodnienia oceniano na podstawie zmiany masy ciała, natomiast siłę uścisku ręki zmierzono za pomocą cyfrowego dynamometru. Zaobserwowana utrata masy ciała wyniosiła 1,3 ± 0,3% po badaniach w komorze dymowej i 0,7 ± 0,2% po czynnościach związanych z wystąpieniem silnych wiatrów. Analiza statystyczna wyników nie wykazała istotnych zależności między stanem nawodnienia organizmu a siłą uścisku ręki lewej ani prawej ($p > 0,05$). Wyniki badań wskazują na brak wpływu niewielkiego odwodnienia na siłę uścisku ręki.

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
zadanie nr: 3.ZS.12. pod tytułem: Stan nawodnienia a zaburzenia odporności wśród funkcjonariuszy wybranych służb mundurowych.
Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
e-mail: alkop@ciop.pl

Natalia Kilijan (1), prof. dr hab. Dariusz Fey (2), dr hab. Anna Hallmann (1), dr Aleksandra Czumaj (1)

1) Gdański Uniwersytet Medyczny

2) Zakład Oceanografii Rybackiej i Ekologii Morza, Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy

Stres zapisany w genach: analiza ekspresji CRF, CRFR1 i CRFBP u pstrąga tęczowego (*Oncorhynchus mykiss*) w odpowiedzi na stres drapieżniczy

Stres jest fundamentalnym czynnikiem wpływającym na fizjologie i zachowanie ryb, a jego neuroendokrynna regulacja odbywa się głównie poprzez oś HPI (oś podwzgórze–przysadka–nerka głowowa). W odpowiedzi na stresor neurony podwzgórzowe uwalniają czynnik uwalniający kortykotropinę (CRF), który poprzez odpowiednie receptory (CRFR1 i CRFR2) inicjuje kaskadę hormonalną. Istotną rolę w modulacji siły i czasu trwania tej odpowiedzi odgrywa białko wiążące (CRFBP), które wpływa na dostępność CRF dla jego receptorów.

Celem badania była ocena wpływu stresu drapieżniczego o różnym nasileniu na poziom ekspresji kluczowych genów osi HPI u larw pstrąga tęczowego (*Oncorhynchus mykiss*). Eksperyment ekspozycyjny przeprowadzono w układzie akwarystycznym przez 11 dni. Larwy były narażone na bodźce sensoryczne (wzrokowe, wibracyjne, chemiczne) pochodzące od niskiej i wysokiej liczby drapieżników. Po zakończeniu eksperymentu wyizolowano RNA i oceniono ekspresję wybranych genów metodą real-time PCR.

Uzyskane wyniki wykazały istotny wzrost ekspresji genów CRF i CRFBP, proporcjonalny do siły stresora, co może wskazywać na potrzebę uruchomienia szybkiej i efektywnej odpowiedzi adaptacyjnej. Ekspresja CRFR1 również wzrosła, jednak różnice pomiędzy grupami narażonymi na niski i wysoki stres nie były statystycznie istotne. Ograniczenie wzrostu poziomu receptora może być mechanizmem homeostatycznym zapobiegającym nadmiernej aktywacji osi HPI. Przedłużona lub nadmierna aktywacja osi HPI może zwiększać ryzyko negatywnych skutków przewlekłego stresu, dlatego zrozumienie tych mechanizmów może być niezbędne do opracowania efektywnych strategii ochronnych oraz zrównoważonej hodowli ryb w środowisku naturalnym i akwakulturze.

Joanna Stuchlik (1), dr Małgorzata Znyk (1), prof. dr hab. Dorota Kaleta (1)

1) Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Subiektywna ocena jakości snu osób w wieku 20 - 40 lat

Sen pełni istotną rolę w utrzymaniu zdrowia psychicznego i fizycznego człowieka. Jego jakość oraz odpowiednia długość są kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, a zaburzenia snu mogą prowadzić do licznych konsekwencji zdrowotnych. Styl życia, praca zawodowa, stres czy powszechne korzystanie z urządzeń elektronicznych mogą wywierać negatywny wpływ na jakość snu. Celem badania było określenie jakości snu wśród osób w wieku 20-40 lat. Na przełomie stycznia i lutego 2025 roku przeprowadzono badanie ankietowe drogą internetową. Pytania zawarte w kwestionariuszu dotyczyły aspektów związanych ze snem, w tym nawyków związanych z regularnością snu, jakością

i długością snu oraz czynników mogących wpływać na sen. Wśród 160 badanych 69% stanowiły kobiety, 31% mężczyźni. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 20-25 lat (69%),

z wykształceniem średnim (66%), zamieszkujące miasta powyżej 100 tys. mieszkańców. Na pytanie kwestionariuszowe o liczbę godzin snu większość respondentów (61%) odpowiedziała, że śpi od 6 do 8 godzin dziennie. Prawie co druga osoba (47%) odpowiedziała, że jej sen jest wystarczająco długi. Ponad połowa badanych (56%) uważała, że ma warunki w sypialni sprzyjające dobremu snu (ciemność, cisza, odpowiednia temperatura). Aż 43% badanych wskazało, że ma problemy z zasypianiem. Ponad połowa badanych (51%) zasypiała od 10 do 30 minut po położeniu się spać. Co czwarta osoba wskazała, że cierpi na bezsenność, depresję, lęki i inne zaburzenia psychiczne, które mogą wpływać na jakość snu. Co druga osoba budzi się rano często zmęczona. Badani wskazywali na częste (78% badanych) korzystanie z urządzeń elektronicznych przed snem. W jednoczynnikowej analizie regresji logistycznej mężczyźni ($OR = 2,86$; $p < 0,01$), osoby nieprzyjmujące leków nasennych ($OR = 2,32$; $p < 0,05$), osoby nieużywające urządzeń mobilnych przed snem ($OR = 8,12$; $p < 0,05$) i uprawiające aktywność fizyczną ($OR = 1,83$; $p < 0,05$) miały większe szanse na dobrą ocenę jakości snu. Podobnie płeć męska ($OR = 2,62$; $p < 0,05$) w analizie wieloczynnikowej regresji logistycznej zwiększyła szanse na uzyskanie dobrej oceny jakości snu. Subiektywna ocena jakości snu u osób w wieku 20-40 lat wskazuje na dość przeciętny poziom satysfakcji z nocnego wypoczynku. Wyniki przeprowadzonego badania mogą przyczynić się do pogłębienia wiedzy na temat znaczenia higieny snu w codziennym życiu.

e-mail: znyk@poczta.onet.pl

mgr Anna Tarnowska (1)

1) Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Świat organiczny jako inspiracja w indywidualnej materii graficznej

Przywilejem twórcy jest opisanie swoimi słowami otaczającej go rzeczywistości, w moim przypadku jest to język rysunku oraz technik wklęsłodrukowych. Świat artystyczny, który wytworzyłam, jest dla mnie formą inspirowaną zjawiskami fizycznymi oraz biologią. Poszukuję obrazów, które nie tylko odwzorowują świat biologiczny, ale stają się jego przetworzoną, emocjonalną i materialną emanacją.

Własny warsztat graficzny – obejmujący techniki suche druku wklęsłego, rysunek oraz wielowymiarowy szablon – traktuję jako **pole eksperymentu**, w którym obraz organiczny nie jest celem samym w sobie, lecz **procesem wyłaniania się formy**.

Odnoszę się zarówno do historycznych modeli reprezentacji natury (np. twórczości Ernsta Haeckla), jak i współczesnych podejść procesualnych i materialistycznych (np. Neri Oxman). W moim podejściu obraz organiczny nie jest ilustracją, lecz **intymnym śladem kontaktu z materią, cielesnością i rytmem życia**.

lic. Kinga Słomska (1), Elżbieta Jankowska (1), Justyna Budka (2), Iwona Inkielewicz-Stępniak (2)

1) Uniwersytet Gdański

2) Gdański Uniwersytet Medyczny

Synteza analogów Met-enkefaliny (OGF) o potencjalnym zastosowaniu w terapii raka trzustki

Met-enkefalina to endogenny pentapeptyd opioidowy należący do grupy enkefalin, odgrywający istotną rolę w regulacji odczuwania bólu oraz w procesach immunologicznych. W ostatnich latach coraz więcej uwagi poświęca się jej potencjalnym zastosowaniom terapeutycznym, zwłaszcza w leczeniu nowotworów, takich jak rak trzustki.

Met-enkefalina, znana również jako opioidowy czynnik wzrostu (OGF), wykazuje zdolność hamowania proliferacji komórek nowotworowych poprzez interakcję z receptorem OGFr, co skutkuje zatrzymaniem cyklu komórkowego. Dodatkowo, dzięki działaniu na receptory opioidowe, wykazuje silne właściwości przeciwbólowe, co czyni ją atrakcyjną alternatywą lub uzupełnieniem standardowej terapii nowotworowej.

Wstępne badania kliniczne sugerują, że terapia OGF może być skuteczna i bezpieczna, nie wywołując typowych działań niepożądanych związanych z toksycznością leków przeciwnowotworowych. Obecnie prowadzone są prace nad projektowaniem i syntezą nowych analogów Met-enkefaliny w celu zwiększenia jej stabilności, biodostępności oraz selektywności działania, co może przyczynić się do rozwoju nowoczesnych, celowanych terapii przeciwnowotworowych i przeciwbólowych. Ich działanie stanowi obiecującą alternatywę, szczególnie w leczeniu nowotworów o wysokim nasileniu bólu, takich jak rak trzustki.

Nasze badania także koncentrują się na poszukiwaniu bardziej efektywnych i stabilnych analogów OGF. Zaprezentujemy wyniki badań dla dotychczas otrzymanych związków.

mgr David Pawłowski (1), mgr Rafał Tutkowski (1), dr inż. Emilia Iłowska (1), dr hab., prof. UG Aneta Szymańska (1)
1) Uniwersytet Gdański

Synteza i analiza amyloidogennych peptydów typu „hot-spot" z białek z rodziny cystatyn

Agregacja białek stanowi kluczowy proces patologiczny leżący u podstaw wielu chorób neurodegeneracyjnych, takich jak m.in. choroba Parkinsona czy Alzheimera. W obliczu starzejącego się społeczeństwa schorzenia te nabierają szczególnego znaczenia, stając się poważnym wyzwaniem dla systemów opieki zdrowotnej na całym świecie. Zrozumienie mechanizmów molekularnych odpowiedzialnych za inicjację i przebieg agregacji białek jest zatem niezbędne w kontekście opracowywania skutecznych metod diagnostyki, terapii oraz profilaktyki.
Jedna z przyjmowanych hipotez zakłada, że istotną rolę w procesie agregacji peptydów i białek odgrywają tzw. rejony „hot-spots" – krótkie fragmenty sekwencji aminokwasowej zdolne do inicjowania i kontrolowania tworzenia struktur amyloidowych. Współcześnie metody in silico umożliwiają wytypowanie tego typu miejsc podatnych na agregację na podstawie samej sekwencji aminokwasowej lub struktury przestrzennej, co jest bardzo przydatnym narzędziem przy projektowaniu badań eksperymentalnych nad białkami agregującym.
Modelem wykorzystanym w badaniach były białka z nadrodziny cystatyn, takie jak stefina A oraz B, cystatyna C i kurza cystatyna, które wykazują zróżnicowaną zdolność do tworzenia struktur amyloidogennych. Otrzymane w ramach przeprowadzonych badań wyniki wskazują, że syntetyzowane peptydy odpowiadające regionom typu „hot spot" wyżej wymienionych białek wykazują zróżnicowane właściwości amyloidogenne, a przebieg procesu fibrylizacji zależy m.in. od siły jonowej roztworu. Obrazowanie za pomocą transmisyjnej mikroskopii elektronowej potwierdziło obecność mikrokryształów lub włókien fibrylarnych we wszystkich roztworach peptydów amyloidogennych. Analiza konformacyjna metodą dichroizmu kołowego ujawniła znaczące zmiany strukturalne w niektórych roztworach badanych peptydów po 13 dniach inkubacji.

Podziękowania: Praca finansowana ze środków na działalność statutową Katedry Chemii Biomedycznej nr DS 531-T070-D496-25.
e-mail: d.pawlowski.915@studms.ug.edu.pl

Agata Kmiecik (1),dr inż. Anna Dąbrowska (1), mgr inż. Monika Jangas (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

System do monitorowania i przeciwdziałania obciążeniu cieplnemu w czasie rzeczywistym

W związku z postępującymi zmianami klimatycznymi coraz więcej środowisk pracy na otwartej przestrzeni charakteryzuje się podwyższoną temperaturą (Kjellstrom i in., 2009). Jednakże mikroklimat gorący to zagrożenie występujące także wewnątrz obiektów przemysłowych, gdzie pracownicy narażeni są na przegrzanie organizmu podczas rutynowych zadań. Przykładem takiego środowiska są huty szkła, gdzie praca wykonywana jest bezpośrednio przy piecach osiągających temperaturę nawet do 1200°C. W takich przypadkach, z uwagi na prowadzony proces technologiczny, zastosowanie tradycyjnych systemów klimatyzacji jest niemożliwe lub niewystarczające. Odpowiedzią na to wyzwanie jest system do monitorowania i przeciwdziałania obciążeniu cieplnemu w czasie rzeczywistym, którego kluczowym elementem jest odzież ochronna z funkcją chłodzenia realizowaną za pomocą wbudowanych modułów termoelektrycznych (TE) (Dąbrowska i in., 2025). Dzięki wykorzystaniu mobilnego miernika mikroklimatu możliwe jest monitorowanie obciążenia cieplnego na danym stanowisku pracy w czasie rzeczywistym za pomocą wskaźnika WBGT. Na tej podstawie system automatycznie dostosowuje intensywność chłodzenia modułów TE zintegrowanych z odzieżą. System ten ma na celu zapewnić skuteczną ochronę przed przegrzaniem oraz ograniczyć dyskomfort cieplny pracowników wykonujących pracę w warunkach mikroklimatu gorącego. Na plakacie przedstawiona zostanie ogólna koncepcja systemu do monitorowania i przeciwdziałania obciążeniu cieplnemu w czasie rzeczywistym, jego sposób działania oraz możliwe zastosowania.

Zrealizowano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Projekt nr: II.PN.02 pod tytułem: „Monitorowanie i przeciwdziałanie obciążeniu cieplnemu osób wykonujących pracę gorącym w warunkach zagrożenia mikroklimatem gorącym". Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

M. Eng Maja Ziemian (1), PhD Lidia Gaffke (1), PhD Estera Rintz (1), Prof. Grzegorz Węgrzyn (1)

1) Uniwersytet Gdański

The effect of genistein on apoptotic pathways in a cellular model of Huntington's disease

Huntington's disease (HD) is an inherited neurodegenerative disorder caused by a large expansion of the polyQ region in the gene encoding huntingtin. Although the exact function of this protein is unclear, its mutated form disrupts many molecular pathways. This leads to progressive motor, cognitive, and psychiatric symptoms, ultimately resulting in neuronal cell death. For now, there is no cure for HD, and available treatments are aimed at managing symptoms. Modern therapeutic strategies focus on eliminating mutant huntingtin aggregates and silencing the expression of the mutated gene but challenges include the blood–brain barrier and difficulties correcting this mutation with gene-editing tools. Because one of the main problem in HD is neuronal death, in our study, we looked at how genistein can modulate apoptosis. Genistein is known for its ability to stimulate autophagy. Mouse studies also showed that genistein improves memory and enhances motor function. Due to its small molecular size, it can also cross the blood–brain barrier. Transcriptomic analysis showed disregulation apoptosis proces in patient cells. We observed changes in the expression of 1,069 genes (upregulation in 31 genes, downregulation in 7, and cell line-dependent in 979). These genes are mainly linked to the execution phase of apoptosis and p53 and TNF pathways. Using coverslip immunofluorescence, and a caspase-3 activity assay kit, we analyzed apoptosis markers (pRPA, and caspase-3). The results showed that genistein modulates the levels of these proteins, but Its effects are cell line - dependent and can either increase or decrease the levels of these molecules.

Jakub Wdowicz (1)

1) Uniwersytet Gdański

The Illusion of Neutrality: Uncovering Anglocentric Defaults in Large Language Models

Cultural biases, particularly anglocentrism – a default towards anglosaxon perspectives – are concerns for globally used Large Language Models (LLMs). This study investigated cultural response patterns in GPT-4.1 mini using the independent-interdependent self-construal framework from cross-cultural psychology. We tested how GPT-4.1's responses vary based on query language (Polish vs. English), prompted cultural identity (American, Polish, Japanese, Neutral), and prompt description strength (strong vs. weak). Using an experimental design (N=30 per condition, N=480 total), we assessed cultural alignment and anglocentric defaults using bootstrap methods and Euclidean distance analysis. Results consistently confirmed a statistically significant anglocentric default: neutral prompts yielded responses significantly closer to the American cultural pattern than Polish or Japanese ones, as confirmed by both analytical approaches. Explicit cultural prompts proved highly effective, producing the largest effect ($\eta^2 \approx 0.91$) and successfully shifting responses toward target cultural patterns (e.g., American vs. Polish vs. Japanese). In contrast, language effects were minimal ($\eta^2 < 0.01$). Prompt description strength had a small but significant effect ($\eta^2 < 0.01$), though not always in the expected direction, suggesting that more detailed prompts do not necessarily lead to stronger cultural alignment. This interdisciplinary research bridges psychology and computer science, demonstrating how psychological frameworks illuminate AI behavior while computational methods enhance psychological inquiry. The findings underscore the necessity for collaboration in developing culturally sensitive AI systems that mitigate algorithmic bias and respect global diversity.

Keywords: Artificial Intelligence, cultural bias, anglocentrism, self-construal theory, cross-cultural psychology, prompt engineering, AI fairness, Large Language Models

M.Eng. Natalia Gumulak-Wołoszyn (1), prof. dr hab. inż.Robert Jankowiak (1), dr hab. inż. Katarzyna Nawrot-Chorabik (1)

1) University of Agriculture in Krakow

The Influence of Abiotic Factors on *Ophiostoma novo-ulmi In Vitro* Cultures and Fungus-Plant Interactions with *Ulmus laevis*

Ophiostoma novo-ulmi is associated with the beetle species *Scolytus scolytus* and *S. multistriatus* by which Dutch Elm Disease spreads among elm trees at a rapid pace. This study investigated the interaction between *O. novo-ulmi* fungus and *Ulmus laevis* tree under various conditions. Two fungal isolates were cultured for comparison on 2% MEA medium supplemented with tetracycline and then on WPM medium supplemented with kinetin and 6-benzylaminopurine under both light and dark conditions at 20°C and 24°C. *U. laevis* calluses and microseedlings obtained from *in vitro* cultures were used for dual cultures on WPM medium. Additionally, *U. laevis* seedlings adapted to *ex vivo* conditions were inoculated with *O. novo-ulmi* on the stem.

The fungus exhibited the most intensive growth on WPM medium when cultured in Climatic Chamber with Phytotron light at 24°C (*O. novo-ulmi*-1) and in Phytotron light at 20°C (*O. novo-ulmi*-2). In dual cultures with callus, *O. novo-ulmi*-1 achieved the largest diameter in light at 20°C and *O. novo-ulmi*-2 in darkness at 24°C, with causing extensive necrosis in the plant tissues. Under other conditions, varying degrees of tissue browning in addition to tissues death were observed. In the presence of the pathogenic fungus *U. laevis* microseedlings were not completely overgrown by the mycelium, and for that reason quickly died, which may have been associated with the release of a potential secondary metabolite. In *ex vivo* seedlings, callus formation was observed at the site of incision and fungal inoculation. Necrosis in the epidermis was limited though deep. Brown exudates were observed. Re-isolation tests revealed a presence of *O. novo-ulmi* in the tissues of *U. laevis* seedlings.

As a pathogen, *O. novo-ulmi* showed deleterious effects on *U. laevis* tissues. In dual cultures, it caused rapid necrosis without growing on the tissue, and on inoculated seedlings it impeded the healing process and caused deep wounds. The *in vitro* microseedlings were in poor health, which may have contributed to their inability to survive the dual culture experiment. The results obtained by Gumulak-Wołoszyn et al. 2024 confirm that *O. novo-ulmi* is highly pathogenic to *U. laevis*.

BA David Mekhael (1)

1) University of Gdańsk

The new polynuclear nonmetallic superhalogen anions containing boron and phosphorus as central atoms

The stability of new nonmetallic polynuclear superhalogen anions composed of BF_3 and PF_5 building blocks was investigated using ab initio electronic structure methods and flexible basis sets. A comprehensive exploration of the ground state potential energy surfaces of BPF_9^-, $B_2PF_{12}^-$ and $BP_2F_{14}^-$ anions, led to the identification of their isomeric structures. The vertical electron detachment energies of the studied anions were found to exceed 10 eV in all cases Thermodynamic stability of the of the most stable isomers of BPF_9^-, $B_2PF_{12}^-$ and $BP_2F_{14}^-$ anions (i.e., their susceptibility to fragmentation) was also verified and discussed.

This research was supported by the Polish Ministry of Science and Higher Education grant No. DS 531-T110-D844-25.

Julia Kandulska (1), Weronika Figan (1)
1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

The significance of CD44 and HMMR receptor expression on sperm surface in interaction with hyaluronic acid during fertilization

Fertilization is a complex process involving molecular interactions focused on recognition, binding, and fusion with the egg. Roughly 30% of couples seeking infertility treatment experience idiopathic infertility despite being otherwise healthy. The causes of this condition can be attributed to the biochemical and genetic properties of sperm.

Hyaluronic acid (HA) receptors on the sperm surface play a crucial role in fertilization, particularly in adhesion to the cumulus oophorus and initiating cell rotation signals. CD44 on sperm serves as a biomarker of maturity and quality, reflecting their ability to interact with the egg. The expression level of CD44 and HMMR receptors may be associated with female partner preference, known as "cryptic female choice," and can influence fertilization success. Variability in the number and types of receptors on sperm can affect their ability to bind effectively with the egg, directly impacting the efficiency of assisted reproduction procedures like IVF (in vitro fertilization).

During the presentation, I will discuss the impact of HA, HMMR, and CD44 receptor gene expression on sperm quality. The goal of future research is to better understand the role of these receptors in fertilization and improve diagnostic methods in infertility treatment. Monitoring these receptors can help identify causes of infertility and facilitate the selection of appropriate medical procedures.

Konferencja została sfinansowana ze środków grantu ADVANCEDBestStudentGRANT.

e-mail: julkan4@st.amu.edu.pl

dr inż. Dorota Sawicka (1), Luiza Chojnacka-Puchta (1), Lidia Zapór (1), Katarzyna Miranowicz -Dzierżawska (1)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie

Toksyczność mikropolichlorku winylu w ludzkich komórkach śródbłonka naczyń włosowatych mózgu (hCMEC/D3)

Tworzywa sztuczne, produkowane głównie z termoplastycznych polimerów, takich jak polietylen, polistyren, polichlorek winylu czy politereftalan etylenu, stanowią podstawę globalnego przemysłu, którego skala dynamicznie rośnie. W 2013 roku światowa produkcja wynosiła 299 milionów ton, w 2016 roku – już 335 milionów ton, a prognozy przewidują, że do 2050 roku może osiągnąć aż 12 miliardów ton rocznie. Tak szybka ekspansja niesie za sobą nie tylko wzrost skażenia środowiska, ale także zwiększa narażenie pracowników branży tworzyw sztucznych na działanie potencjalnie niebezpiecznych cząstek. Wśród zagrożeń wynikających z masowej produkcji plastiku szczególne miejsce zajmują mikro- i nanoplastiki, które zostały uznane przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA) oraz Światową Organizację Zdrowia (WHO) za możliwe czynniki ryzyka dla zdrowia ludzi i przyrody. Aktualny stan wiedzy na temat potencjalnego wpływu tych cząstek na zdrowie człowieka pozostaje ograniczony, co wyraźnie wskazuje na potrzebę dalszych, pogłębionych badań w tym zakresie (Prust i wsp., 2020; Brachner i wsp., 2020, Magri i wsp., 2021, Rodrigues i wsp., 2022).

Jako model badawczy wykorzystano ludzkie komórki śródbłonka naczyń włosowatych mózgu (hCMEC/D3). Ocenę cytotoksyczności mikropolichlorku winylu (mPVC), o wielkości 1 µm, przeprowadzono na podstawie zdolności metabolicznej komórek (test EZ4U) oraz integralności błon komórkowych (test NRU). Aktywność kaspaz 3/7 analizowano z użyciem mikroskopu fluorescencyjnego z wbudowanym inkubatorem (IncuCyte S3). Ponadto, oceniono zdolność mPVC do wywoływania reakcji zapalnej poprzez oznaczenie poziomu ekspresji genów IL1B i IL6. Przeprowadzono również obserwację zmian morfologicznych w komórkach po narażeniu na mPVC. Charakterystykę morfologiczną i wymiarową cząstek mPVC wykonano przy użyciu skaningowego mikroskopu elektronowego SU8010. Uzyskane wyniki wskazują, że mPVC obniża żywotność komórek, zmniejsza aktywność kaspaz 3/7 oraz wpływa na ekspresję markerów zapalnych (IL1B, IL6) w sposób zależny od dawki i czasu ekspozycji. Ponadto, mPVC indukuje zmiany morfologiczne w komórkach hCMEC/D3.

Opracowano i wydano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Projekt nr I.PN.15 pt. „Mikroplastik i nanoplastik jako źródło zagrożenia w środowisku pracy. Badanie toksyczności in vitro wybranych związków z wykorzystaniem ludzkich modeli linii barierowych”.

MA Krzysztof Sitko (1), BA Natalia Zagórska (1), and Prof. Stefan Tukaj (1)

1) University of Gdańsk

Topical Application of Hsp90 Inhibitor 17-AAG Reduces Skin Inflammation in a Mouse Model of Atopic Dermatitis

Heat shock protein 90 (Hsp90) has been implicated in the activation of inflammatory responses and is emerging as a promising therapeutic target for various chronic inflammatory skin disorders, such as autoimmune blistering diseases and psoriasis. In this study, we evaluated the effects of topically applied 17-AAG (17-allylamino-demethoxygeldanamycin), an Hsp90 inhibitor, in a mouse model of atopic dermatitis (AD) induced by 2,4-dinitrochlorobenzene (DNCB). AD is a prevalent chronic skin condition marked by intense pruritus and recurring eczematous lesions. Treatment with 17-AAG significantly alleviated clinical symptoms, as assessed by the modified SCORAD index, without inducing local or systemic toxicity in the mice. The treatment also reduced epidermal thickening, decreased serum histamine levels, and lowered the expression of key inflammatory markers, including thymic stromal lymphopoietin (TSLP), IL-5, and IL-6 in the skin. In vitro studies demonstrated that 17-AAG inhibited the proliferation of activated human keratinocytes, accompanied by a reduction in IL-6 secretion, down-regulation of IL-33 expression, and suppression of STAT-1/6 signaling pathways. These findings suggest that topical treatment with the Hsp90 inhibitor 17-AAG could offer a promising approach for managing atopic dermatitis and potentially other inflammatory skin conditions.

Finansowanie: NCN OPUS No. 2020/39/B/NZ6/00357.

e-mail: n.zagorska.190@studms.ug.edu.pl

mgr Alicja Kornicka (1), mgr Michał Pierzchała (2)

1) Katolicki Uniwersytet Lubelski

2) Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Transformacyjny potencjał NVC - komunikacja, która zmienia relacje

Prezentowany poster ilustruje wyniki badań własnych oraz obserwacji prowadzonych podczas cyklu warsztatów i spotkań na uczelniach wyższych, poświęconych zastosowaniu Komunikacji Bez Przemocy (Nonviolent Communication – NVC) w budowaniu relacji opartych na empatii, zrozumieniu i autentycznym dialogu. Projekt badawczy stanowi rozszerzenie refleksji zawartych w artykule *Męskość bez przemocy,* jednak koncentruje się przede wszystkim na uniwersalnym potencjale NVC jako narzędzia transformującego komunikację w środowisku akademickim, zawodowym i prywatnym.

W dobie rosnącego napięcia społecznego, dezinformacji i przeciążenia emocjonalnego, zdolność do jasnej, empatycznej i uważnej komunikacji staje się kluczową kompetencją przyszłości. NVC – oparta na czterech filarach: obserwacji bez ocen, wyrażaniu uczuć, rozpoznawaniu potrzeb oraz formułowaniu próśb – proponuje nie tylko alternatywny język, ale także głęboką zmianę sposobu myślenia o relacjach międzyludzkich.

Poster prezentuje rezultaty analizy wdrażania NVC w kontekstach edukacyjnych (szkolnictwo wyższe, mentoring, tutoring), zawodowych (zespoły projektowe, komunikacja liderska, HR) oraz osobistych (relacje rodzinne, partnerskie). Wskazuje, że już krótkie cykle szkoleniowe i refleksyjne mogą znacząco wpłynąć na sposób prowadzenia rozmów, rozwiązywania konfliktów i podejmowania decyzji w grupie.

Dane zebrane podczas warsztatów oraz analiza jakościowa wypowiedzi uczestników i uczestniczek potwierdzają, że NVC sprzyja większemu poczuciu bezpieczeństwa, zwiększa klarowność przekazu oraz wspiera budowanie zaufania – fundamentów każdej relacji. Praca postuluje włączenie NVC do programów rozwoju kompetencji społecznych i komunikacyjnych w szkolnictwie wyższym i edukacji dorosłych jako skutecznej odpowiedzi na wyzwania komunikacyjne XXI wieku.

mgr Ewa Pieczykolan (1)

1) Katolicki Uniwersytet Lubelski

Ubiór Polek jako nośnik tożsamości narodowej w latach 1815 - 1870. Kontekst kulturowy, społeczny i narodowy.

„Zamknięci jesteśmy w materii jak w więzieniu, ale też jak w domu."

- Zygmunt Krasiński

Prezentowane badanie stanowi próbę odczytania przemian politycznych, społecznych i kulturowych w Polsce w latach 1815 - 1870 poprzez analizę kobiecego ubioru. Moda, traktowana nie wyłącznie jako zjawisko estetyczne, lecz jako medium komunikacyjne, pozwala uchwycić postawy, emocje i symbole charakterystyczne dla epoki romantyzmu.

Analiza obejmuje kobiece stylizacje funkcjonujące w kontekście europejskich trendów, silnie osadzone w realiach polskiej historii, od Kongresu Wiedeńskiego, przez okres powstań i Wielkiej Emigracji, aż po schyłek epoki krynoliny. Źródłami badawczymi są materiały ikonograficzne, portrety malarskie i fotograficzne, pamiętniki, kobieca prasa oraz obiekty przechowywane w zbiorach muzealnych i kolekcjach prywatnych z zakresu kostiumologii.

Wnioski wskazują, że poprzez wybór kroju, kolorystyki czy stylizacji nawiązujących do ubiorów historycznych kobiety przekazywały znaczenia związane z wartościami i przekonaniami, z żałobą narodową, pamięcią, oporem i lojalnością. Strój stawał się formą symbolicznego udziału w szeroko pojętej kulturze, wyrazem wewnętrznej niezależności i aktywnego zaangażowania w sprawie narodowej, mimo braku formalnej obecności kobiet w sferze politycznej.

Moda kobieca epoki romantyzmu objawia się tym samym jako narzędzie ekspresji zbiorowych tożsamości i emocji, a także jako cichy, lecz wymowny głos kobiet w procesie budowania polskiej wspólnoty symbolicznej. Ubiór staje się dokumentem epoki, wyrazem przekonań i światopoglądów - kodem pamięci narodowej.

Michał Fuksiński (1), Szymon Benet (1), Martyna Śliwowska (1), Kacper Traskowski (1), dr Edyta Orłowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

Umiejętność rozpoznawania AI

Celem badania było zmierzenie zdolności rozpoznawania treści generowanych przez AI (URAI) oraz wpływu cech demograficznych na tę umiejętność. 81 uczestników oceniało autentyczność tekstów i grafik stworzonych przez człowieka lub sztuczną inteligencję. Wyniki wykazały, że wiek miał istotne znaczenie – młodsze osoby lepiej rozpoznawały treści AI. Sprzecznie z wcześniejszymi założeniami osoby z wykształceniem średnim radziły sobie lepiej niż te z wyższym. Płeć i miejsce zamieszkania nie miały istotnego wpływu. Treści stworzone przez człowieka były częściej mylone z AI, co sugeruje zmianę percepcji autentyczności w erze sztucznej inteligencji. Badanie miało charakter pilotażowy i stanowi istotny punkt wyjścia do dalszych analiz. Wyniki podkreślają potrzebę rozwijania edukacji medialnej i cyfrowej, szczególnie wśród osób starszych, oraz dalszego badania czynników wpływających na zdolność rozpoznawania treści syntetycznych w erze AI.

BA Marta Rolbiecka (1), Marta Jaskulak (1), Malwina Zimowska (1), Katarzyna Zorena (1)

1) University of Gdańsk

Understanding the role of endocrine disrupting chemicals as environmental obesogens in the obesity epidemic: A comprehensive overview of epidemiological studies between 2014 and 2024

The prevalence of obesity has reached epidemic proportions worldwide, posing a significant public health concern due to its association with various chronic diseases and healthcare costs. In addition to traditional risk factors such as diet and physical activity, emerging evidence suggests that environmental pollutants, termed obesogens, may contribute to the obesity epidemic. Obesogens are endocrine-disrupting chemicals (EDCs) that can alter lipid homeostasis, promote adipogenesis, and disrupt metabolic regulation, leading to increased adiposity and obesity risk. This review explores available data from human studies published in the last decade, along with the mechanisms underlying obesogenic action, including their effects on adipocyte differentiation, adipose tissue development, and metabolic regulation. Overall, 75 studies were analyzed. Early-life exposure during critical developmental windows has been shown to increase obesity risk later in life, potentially through epigenetic modifications and transgenerational effects. Epidemiological studies provide evidence of associations between prenatal or early-life exposure and increased obesity risk in offspring. Additionally, study found more consistent associations between exposure to some EDCs (including phthalates, parabens, and bisphenols) and obesity or metabolic outcomes in children and women, while results for other chemicals (i.e. PFAS and organochlorine pesticides) were more heterogeneous, especially in adolescents and adults. Key findings indicate consistent associations between phthalate exposure and obesity in children, with mixed results for adults. Future research should focus on elucidating the full spectrum of obesogens, their mechanisms of action, and their implications for obesity risk across generations. This knowledge will inform preventive strategies and public health interventions aimed at addressing the obesity epidemic and its associated health burden.

The publication was co-financed from the state budget under the program of the Polish Minister of Education and Science under the name “Excellent Science” project no. DNK/SP/548321/2022.

MA Sahar Mohammad Taghizadeh (1)

1) University of Gdansk

Paper description

This paper explores how visual art, beyond its communicative function, serves as a powerful cultural and pedagogical tool in second language acquisition. Through an interdisciplinary analysis—drawing from visual semiotics, cognitive linguistics, and educational theory—the study demonstrates how integrating art into language education supports not only linguistic development but also fosters creativity, engages multiple intelligences, and deepens learners' connection to cultural contexts.

Abstract:

This paper explores the role of visual art not merely as a means of communication but as a dynamic cultural and pedagogical tool in second language acquisition, positioning it as a parallel language system that supports holistic learning and connection beyond words. Moving beyond its communicative function, visual art is examined through interdisciplinary lenses—including visual semiotics, cognitive linguistics, and educational theory—to explore how images, symbols, and colour stimulate creative thinking, emotional engagement, and intercultural understanding.

The study highlights the cognitive benefits of art, including enhanced neuroplasticity and learner motivation, and argues for its intentional integration into language education. By doing so, it aims to promote deeper comprehension, inclusive learning, and sustained engagement in multilingual and multicultural contexts.

Using both qualitative and quantitative data, this study examines how art supports holistic learning by engaging multiple neural pathways, including those related to perception, motor activity, cognitive repetition, emotional response, and cultural processing. The findings suggest that the majority of respondents believe art stimulates second language learning.

Participants in one study—a Persian calligraphy workshop—consistently described the activities as fun, challenging, creative, and encouraging collaboration. In another related study involving the drawing of idioms or difficult-to-remember collocations, some participants noted that interpreting unusual or bizarre imagery encouraged discussion, repetition of words while attempting to draw them, guessing, and the sharing of cultural experiences.

MA Aleksandra Domin (1), Martin Marônek(2), Liam P. Keegan (2), Mary A. O'Connell(2), Małgorzata Kurkowiak(1)

1)University of Gdańsk
2)Central European Institute of Technology, Masaryk University

Unravelling the Impact of ADAR1-Mediated RNA Editing on Neoantigen Generation in Lung Cancer Cell Lines

Among the 170 known RNA modifications, ADAR1-mediated RNA editing is among the most prevalent. By converting adenosines to inosines in double-stranded RNA (dsRNA) hairpins, ADAR1 plays a crucial role in immune recognition. Altered ADAR1 levels, that can be induced by interferon in humans, have profound implications—potentially reshaping the cellular proteome and generating neopeptides. These peptides may be presented on the cell surface and recognized by CD8+ T cells, making them potential biomarkers or vaccine targets .

To explore RNA editing as a source of neoantigens, we studied seven lung cancer cell lines with either high or low ADAR1 expression, selected to reflect distinct cancer subtypes. We modulated ADAR1 levels using a doxycycline-inducible lentiviral system and performed RNA-Seq alongside surface peptide isolation via mild acid elution and immunoprecipitation. This approach allowed us to profile global RNA editing and build a library of potential neoantigens.

Additionally, we examined how DNA-damaging therapies, including ionizing radiation and cisplatin, affect ADAR1-mediated editing. Preliminary data suggest that cells with low ADAR1 are more sensitive to cisplatin, indicating RNA editing as a factor in treatment response. Our findings aim to clarify the role of ADAR1 in neoantigen formation and therapeutic resistance in lung cancer.

dr inż.Dominika Zawadzka

WIEDZA O PRZYRODZIE A AKCEPTACJA ŁOWIECTWA – SPOŁECZNA ANALIZA POSTAW

Łowiectwo od lat wzbudza wiele emocji i stanowi przedmiot publicznej debaty, oscylując między uznaniem jego funkcji zarządczej a sprzeciwem wynikającym z etycznych i emocjonalnych ocen społeczeństwa. Z literatury przedmiotu wynika, że postrzeganie łowiectwa jest zależne od szeregu czynników, w tym poziomu wiedzy przyrodniczej oraz cech socjodemograficznych. Badania wskazują, że osoby bardziej świadome ekologicznie często prezentują bardziej zróżnicowane podejścia do polowania – od akceptacji działań kontrolnych po sprzeciw wobec polowań rekreacyjnych.

W odpowiedzi na potrzebę lepszego zrozumienia społecznych uwarunkowań postaw wobec łowiectwa przeprowadzono badanie ankietowe oparte na wcześniej opublikowanej metodzie badawczej - Raftogianni i in., Sustainability, 2022.

Adaptowana wersja narzędzia pozwoliła na analizę zależności występujących pomiędzy wiedzą przyrodniczą a poziomem akceptacji dla polowania jako narzędzia zarządzania populacjami dzikich zwierząt. Badanie zrealizowano techniką CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interviewing) w dniach 15.10.2023–18.11.2023, za pośrednictwem Google Forms oraz platformy Facebook, z wykorzystaniem metody kuli śnieżnej. W analizie zastosowano wskaźniki postaw i wiedzy przyrodniczej, wyliczane jako średnie ocen określonego zestawu twierdzeń.

Uzyskane wyniki wykazały, że postawy wobec łowiectwa były istotnie związane z poziomem wiedzy przyrodniczej, dietą bezmięsną, kontaktem z łowiectwem oraz wykształceniem. Poziom wiedzy przyrodniczej natomiast korelował dodatnio z wiekiem, poziomem edukacji i wiedzą żywieniową.

Opracowano 2 modele regresji, które wykazały, że wspomniane predyktory wyjaśniają odpowiednio 16,8% zmienności w postawach oraz 10,8% zmienności w wiedzy przyrodniczej. Uzyskane wyniki stanowią wkład w zrozumienie społecznych uwarunkowań akceptacji łowiectwa i podkreślają znaczenie edukacji ekologicznej w kształtowaniu postaw wobec przyrody

Bartosz Piątek (1), Joanna Lichańska (1), Klaudia Pietrzyk (1), Anna Oracz (1), Patryk Pasierbek (1)

1) Akademia Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie

Wpływ ćwiczeń mobilizacyjnych stawu skokowego górnego na stabilność posturalną

Wprowadzenie: Staw skokowy pełni istotną rolę w kontroli posturalnej. Jego funkcjonowanie przekłada się na stabilność całej kończyny dolnej, zarówno w warunkach statycznych, jak i dynamicznych.

Cel: Celem badania była ocena wpływu wybranych ćwiczeń mobilizacyjnych stawu skokowego górnego na stabilność posturalną.

Materiał i metoda badań: Grupę badaną stanowiły 43 zdrowe osoby w wieku 19-26 lat. Badanie stabilności posturalnej odbywało się przy użyciu platformy stabilometrycznej ALFA, na której przeprowadzono próbę Romberga przy otwartych i zamkniętych oczach. Analizowano średnie odchylenia środka ciężkości (COM) na osi X i Y, średnią prędkość X i Y, długość ścieżki COM oraz pole powierzchni wyznaczone przez COM. Dodatkowo w teście dynamicznym oceniano czas dotarcia do celu, średnie odchylenie w osiach X i Y oraz długość ścieżki przy wykorzystaniu platformy balansowej SIGMA. U każdego uczestnika mierzono także zakres zgięcia grzbietowego (DF ROM). Pomiarów dokonywano dwukrotnie – przed oraz po wykonaniu zestawu ćwiczeń mobilizacyjnych stawu skokowego górnego.

Wyniki: Porównując wyniki przed i po wykonaniu zestawu ćwiczeń mobilizacyjnych na staw skokowy górny, zauważono istotny statystycznie wzrost DF ROM zarówno w lewej (z 50° do 51°; $p<0,001$), jak i w prawej kończynie dolnej (z 49° do 51°; $p<0,001$). Stwierdzono także istotne statystycznie skrócenie czasu dotarcia do celu w dół po lewej stronie o 19,5% (z 3807ms do 3065ms; $p=0.024$), skrócenie długości ścieżki o 14,9% (z 51,00cm do 43,40cm; $p<0.001$) oraz istotny statystycznie spadek średniego odchylenia COM w osi X o 25% (z 0,04cm do 0,03cm; $p=0.042$) w teście dynamicznym.

Wniosek: Ćwiczenia mobilizacyjne stawu skokowego górnego przyczyniają się do poprawy niektórych parametrów stabilności posturalnej. Wyniki uzyskane sugerują, że już jednorazowa interwencja może pozytywnie wpłynąć na kontrolę posturalną, szczególnie w warunkach dynamicznych.

Kamila Piekarska (1), Kinga Budziak (1), Kacper Amadeusz Janczuk (1), Miłosz Koselski(1), Oliwia Janiszewska (1), Karolina Kaim (1), Magdalena Płotka (1), Aleksandra Kocot (1)
1)Uniwersytetu Gdańskiego

Wpływ materiału powierzchniowego na adhezję i tworzenie biofilmów przez uropatogenny szczep *Escherichia coli* 8917

Zakażenia układu moczowego (ZUM) w środowiskach szpitalnych są powszechnie występującym i szerzącym się problemem. Stanowią około 40% wszystkich zakażeń szpitalnych oraz znaczny procent zakażeń pozaszpitalnych (2-10%). Wiodącym czynnikiem chorobotwórczym odpowiedzialnym za ZUM jest uropatogenna *Escherichia coli* (UPEC). Szacuje się, że zakażenia UPEC stanowią 80% wszystkich przypadków zakażeń układu moczowego. Kolonizacja przez bakterie prowadzi do zakażeń fizjologicznie jałowych dróg moczowych, co skutkuje stanami zapalnymi. Dane epidemiologiczne wskazują, że problem ZUM dotyka 20-50 razy częściej kobiet niż mężczyzn, co podyktowane jest względami anatomicznymi. Z kolei zakażenia układu moczowego u dzieci wiążą się ze znaczniej poważniejszymi powikłaniami niż u dorosłych i mogą prowadzić m.in. do niewydolności nerek.

Szacuje się, że ponad 80% bakterii na Ziemi występuje w postaci skupisk zwanych biofilmem. Bakterie w biofilmach są bardziej oporne na działanie czynników zewnętrznych, tj. detergenty, antybiotyki czy też promieniowanie jonizujące, co znacząco utrudnia ich eradykację. Również w środowisku szpitalnym bakterie tworzą biofilmy na powierzchniach wykonanych z różnych materiałów.

Celem niniejszego doświadczenia była ocena zdolności tworzenia biofilmu oraz dynamika jego formowania przez uropatogenny szczep *E. coli* 8917 na powierzchniach wykonanych z różnych materiałów, tj.: stal nierdzewna (SS), szkło (BG), polipropylen (PP), guma silikonowa (SR) i politetrafluoroetylen (PTFE). Dynamikę formowania biofilmów określono na podstawie liczby komórek bakteryjnych (log CFU/mL) obserwowaną po 3, 6, 24 i 48h. Wykazano, że badany szczep *E. coli* kolonizował wszystkie zastosowane powierzchnie, a największą liczbę komórek bakteryjnych dla większości powierzchni odnotowano po 24h (>7 log CFU/mL). Wyjątek stanowiła powierzchnia PP, dla której największe nagromadzenie biomasy bakteryjnej zaobserwowano po 48h (7.38 log CFU/mL). Po 48h tworzenia biofilmu liczba komórek bakteryjnych w biofilmie wciąż utrzymywała się na wysokim poziomie (>7 log CFU/mL) dla każdej z badanych powierzchni.

Uzyskane wyniki wskazują, że badany szczep UPEC jest dobrym producentem biofilmu niezależnie od zastosowanej powierzchni. Wyniki te są fundamentem do dalszych badań nad sposobami eradykacji biofilmów oraz zredukowania odsetka zakażeń układu moczowego w środowiskach szpitalnych.

Badania zrealizowano w ramach projektu EUREKA (533-D000-GE13-25) oraz działalności Studenckiego Koła Naukowego SKN Bakterioza

lic. Aleksandra Kopyt (1), dr hab. inż.Magdalena Młynarczyk (1), dr Joanna Orysiak (1), dr Katarzyna Lindner-Cendrowska (2)

1) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

2) Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego PAN

Wpływ stosowania odzieży barierowej w wysokiej temperaturze powietrza na wybrane wskaźniki psychomotoryczne

Zagrożenia wynikające z intensywnej pracy fizycznej medyków w trudnych warunkach środowiskowych, w tym przy podwyższonej temperaturze powietrza, stanowią istotne wyzwanie w pracy personelu medycznego. Zagrożenia związane z obciążeniem cieplnym i fizycznym zostały uwidocznione w trakcie pandemii COVID-19.

Celem badania było określenie wpływu intensywnej pracy fizycznej w odzieży barierowej, wykonywanej w warunkach podwyższonej temperatury powietrza (29°C), na wybrane wskaźniki psychomotoryczne. Eksperyment obejmował symulację warunków pracy ratownika medycznego wyposażonego w kombinezon ochronny z bielizną termiczną oraz pracownika szpitalnego oddziału ratunkowego ubranego w fartuch barierowy z bielizną medyczną. W badaniu wzięło udział 10 zdrowych ochotników, wykonujących przez 65 minut ustalony zestaw zadań fizycznych. Pomiar wskaźników psychomotorycznych (czas i poprawność reakcji) przeprowadzono przed rozpoczęciem wysiłku oraz bezpośrednio po jego zakończeniu. Wyniki wskazują na brak wpływu wysiłku fizycznego na analizowane wskaźniki psychomotoryczne, co sugeruje, że w rozważanych warunkach (ekspozycja ok 1h) możliwe jest utrzymanie wartości wybranych wskaźników psychomotorycznych na takim samym lub zbliżonym poziomie.

Informacja o finansowaniu: NCBR, umowa nr DWP/PNiWP/VI/2023, III.PN.08.

e-mail: alkop@ciop.pl

mgr inż. Dziyana Shymialevich-(1), dr hab. inż.Tomasz Florowski (2), dr inż. Michał Wójcicki (3), dr hab. inż. prof .IBPRS-PIB Barbara Sokołowska (1)

1) Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego - Państwowy Instytut Badawczy

2) Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

3) Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu

Wpływ wysokiego ciśnienia hydrostatycznego na stabilność bakteriofagów specyficznych wobec przetrwalnikujących laseczek z rodzajów *Bacillus* oraz *Alicyclobacillus*

Wysokie ciśnienie hydrostatyczne (HHP, ang. High Hydrostatic Pressure) to technologia coraz częściej wykorzystywana w przemyśle spożywczym jako alternatywa dla tradycyjnej obróbki termicznej. Umożliwia skuteczne ograniczenie liczby drobnoustrojów wegetatywnych bez znaczącego obniżenia właściwości sensorycznych i odżywczych produktów. Głównym wyzwaniem w inaktywacji mikroorganizmów pozostają formy przetrwalnikujące, które wykazują wysoką odporność na standardowe warunki paskalizacji, a po zabiegu mogą przechodzić w formy wegetatywne. Zastosowanie preparatów bakteriofagowych w połączeniu z HHP stwarza nowe możliwości skutecznej eliminacji tego typu mikroorganizmów.

Celem niniejszego badania była ocena wpływu HHP na stabilność bakteriofagów specyficznych wobec *Bacillus licheniformis* (Bacillus phage KKP_4048 i Bacillus phage KKP_4049) oraz *Alicyclobacillus acidoterrestris* (Alicyclobacillus phage KKP_3916). Lizaty poddano działaniu ciśnienia w zakresie od 100 do 500 MPa, w temperaturach 20°C, 30°C oraz 40°C, przez 5 i 10 minut. Aktywność fagów, wyrażoną jako miano faga (PFU/mL), przed i po zabiegu oceniano metodą płytek dwuwarstwowych.

Wyniki badań wykazały, że wszystkie trzy fagi cechowała wysoka stabilność podczas ciśnieniowania do 200 MPa, niezależnie od czasu i temperatury trwania procesu. Przy zastosowaniu ciśnienia 300 MPa odnotowano znaczące obniżenie miana fagów, natomiast przy 400 MPa dochodziło do prawie całkowitej ich inaktywacji. Zarówno czas trwania procesu, jak i temperatura wpływały umiarkowanie na aktywność fagów w porównaniu do wysokości zastosowanego ciśnienia. Wyniki potwierdzają, że bakteriofagi wykazują oporność na umiarkowane wartości ciśnienia (do 200 MPa), co może umożliwić ich wykorzystanie do inaktywacji przetrwalników w zintegrowanych strategiach biokontroli żywności.

Badania sfinansowano w ramach realizacji działalności statutowej w IBPRS-PIB, temat statutowy nr 118-01 pt. „Ocena wpływu synergistycznego działania bakteriofagów i techniki wysokiego ciśnienia hydrostatycznego na redukcję poziomu zanieczyszczenia bakteriami przetrwalnikującymi w roślinnej matrycy żywnościowej”.

e-mail: diana.szymielewicz@ibprs.pdr

Aleksandra Bojke (1), mgr Aleksnadra Dzendrowska-Wójcik (1), mgr Agata Szpiech (1), mgr inż. Małgorzata Littwin (1), dr Katarzyna Galer-Tatarowicz (1), mgr inż. Lesław Świerczek (2)

1)Uniwersytet Morski w Gdyni

2)Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szewalskiego PAN

Wraki Bałtyku jako źródło zagrożeń – innowacyjne podejście do oceny ryzyka i oczyszczania środowiska morskiego

Na dnie Morza Bałtyckiego znajduje się około 20 000 wraków statków, z których część zawiera toksyczne substancje – paliwa, resztki materiałów wybuchowych oraz inne związki chemiczne. Wraz z postępującą korozją konstrukcji wzrasta ryzyko ich uwolnienia do środowiska morskiego. Zamknięty charakter Bałtyku sprzyja kumulacji tych zanieczyszczeń, co może prowadzić do długofalowych, negatywnych skutków dla ekosystemu, bioróżnorodności oraz gospodarki regionu.

W odpowiedzi na te zagrożenia powstał projekt **Baltwreck**, którego celem jest identyfikacja, ocena ryzyka oraz remediacja wraków stanowiących największe zagrożenie środowiskowe. Projekt realizuje międzynarodowe konsorcjum skupiające instytucje naukowe, administracje morskie, organizacje pozarządowe oraz partnerów technologicznych. Wspólnie opracują innowacyjne narzędzia do analizy stanu wraków, wdrożą technologie oczyszczania in situ oraz przeprowadzą kampanie edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości społecznej.

Jako partner projektu odpowiadamy przede wszystkim za działania związane z rozwojem technologii remediacyjnych. W ramach tych prac przeprowadzimy analizę skażenia osadów dennych w rejonie wraków, testy laboratoryjne skuteczności biodegradacji paliw, rozwój i ocenę substratów wspierających rozwój mikroorganizmów degradujących zanieczyszczenia. Weźmiemy także udział w przygotowaniu i ocenie pilotażowych wdrożeń technologii oraz w działaniach edukacyjnych i informacyjnych.

Efektem realizacji projektu będzie opracowanie nowoczesnych narzędzi i technologii, które zwiększą skuteczność działań na rzecz bezpieczeństwa ekologicznego w regionie Morza Bałtyckiego. Projekt przyczyni się również do zwiększenia świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z wrakami oraz do wzmocnienia międzynarodowej współpracy w zakresie zarządzania zagrożeniami chemicznymi w środowisku morskim.

„Preventing massive marine waters chemical pollution from the leaking wrecks and munition/weapon dumps in the South Baltic „BALTWRECK”

email: adzendrowska@im.umg.edu.pl

mgr Inga Staszowska (1), Natalia Zys (1), Julia Wrona (1)

1) Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w świetle analizy danych zastanych na stronach internetowych szkół przyszpitalnych

Celem posteru jest zwrócenie uwagi na problem, jakim jest pomoc i wsparcie dla zdrowia psychicznego organizowane w wirtualnej przestrzeni podmiotów leczniczych, w których to podmiotach przebywają dzieci i młodzież. Zgodnie z kierunkami polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2025/2026 priorytetem jest wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Prezentowany poster zawiera wyniki analizy 26 stron internetowych placówek oświatowych znajdujących się w lub przy podmiotach leczniczych, na każdym etapie edukacyjnym: przedszkola, szkoły podstawowe i szkoły średnie.

Wstępna analiza danych zastanych na stronach internetowych szkół przyszpitalnych wykazała potrzebę stworzenia wniosków i rekomendacji, które posłużyłyby do przemyślanego zagospodarowania zakładki poświęconej wsparciu zdrowia psychicznego z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych, ale i linków do stron internetowych różnych instytucji, które mogłyby pomóc w rozwiązywaniu złożonych problemów uczniów przebywających w szkołach przyszpitalnych.

dr inż. Magdalena Piekutowska (1)

1) Uniwersytet Pomorski w Słupsku

Wykorzystanie sztucznych sieci neuronowych do prognozowania zawartości suchej masy w bulwach ziemniaka

Celem niniejszego badania było opracowanie modelu do prognozowania zawartości suchej masy w bulwach ziemniaka z zastosowaniem technik modelowania przy użyciu sieci neuronowych. Dane zostały zgromadzone w latach 2018-2024 z pól produkcyjnych gospodarstwa położonego na granicy województw pomorskiego i zachodniopomorskiego, w powiatach słupskim oraz sławieńskim. Skoncentrowano się na odmianie ziemniaka Innovator, uprawianej w celach frytkowych.

Do budowy modelu neuronowego wykorzystano dane z wrześniowych zbiorów, a także zapisy dotyczące warunków meteorologicznych oraz informacji na temat nawożenia. Analizę przeprowadzono na podstawie 82 przypadków uczących, podzielonych na dwa zestawy: Zestaw 1, zawierający 75 przypadków, został użyty do budowy modelu; natomiast Zestaw 2 obejmował 7 losowo wybranych przypadków do celów walidacyjnych, które nie brały udziału w fazie budowy modelu.

W celu dokładnej walidacji modelu zastosowano cztery miary błędu prognozy: względny błąd aproksymacji (RAE), błąd średniokwadratowy (RMS), średni błąd absolutny (MAE) oraz średni procentowy błąd absolutny (MAPE). Powstały model o strukturze MLP 8:8-12-5-1:1 (BP100, CG31b) oparty był na ośmiu zmiennych wejściowych (danych meteorologicznych oraz poziomach nawożenia) i jednej zmiennej wyjściowej (zawartości suchej masy bulw pod wodą). Model osiągnął błąd prognozy na poziomie 2,81% w odniesieniu do wskaźnika MAPE. Dodatkowo, analiza wrażliwości wykazała, że średnia temperatura powietrza w okresie od kwietnia do września (T4-9) miała najbardziej znaczący wpływ na zawartość suchej masy w bulwach.

e-mail: magdalena.piekutowska@upsl.edu.pl

Kamila Fortunka (1)

1) Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Zakażenia szpitalne jako aktualny i ważny problem współczesnej medycyny

Zakażenia szpitalne (zakażenia związane z opieką zdrowotną, HAI – healthcare-associated infections) stanowią istotne wyzwanie dla współczesnej medycyny i systemów ochrony zdrowia na całym świecie. Ich występowanie nie tylko wydłuża czas hospitalizacji i zwiększa koszty leczenia, ale również przyczynia się do wzrostu śmiertelności, szczególnie wśród pacjentów z obniżoną odpornością i hospitalizowanych na oddziałach intensywnej terapii. W dobie narastającej oporności drobnoustrojów na antybiotyki (AMR – antimicrobial resistance), problem zakażeń szpitalnych staje się jeszcze bardziej palący. W pracy przedstawione zostaną aktualne dane epidemiologiczne, główne czynniki ryzyka oraz najczęstsze patogeny odpowiedzialne za zakażenia szpitalne, ze szczególnym uwzględnieniem szczepów wielolekoopornych. Omówione zostaną także kluczowe strategie profilaktyczne i organizacyjne, w tym rolę higieny rąk, nadzoru epidemiologicznego oraz działań edukacyjnych wśród personelu medycznego. Celem pracy jest zwrócenie uwagi na skalę problemu oraz podkreślenie znaczenia skoordynowanych działań w zapobieganiu i kontroli zakażeń związanych z opieką zdrowotną.

Weronika Kowalska (1), dr hab. Bożena Graca, prof. UG (1), dr Agata Rychter, prof. Uczelni (2), dr Anna Panasiuk (1), prof. dr hab. Magdalena Bełdowska (1)

1) Uniwersytet Gdański

2) Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu

Zanieczyszczenie mikroplastikami w *Euphausia superba*

Prezentowane badania miały na celu poszerzenie wiedzy na temat zanieczyszczenia kryla antarktycznego (*Euphausia superba*) mikroplastikami (MPs), czyli odpadami z tworzyw sztucznych mniejszymi niż 5 mm. *E. superba* to jeden z najliczniejszych wielokomórkowych organizmów na Ziemi. Odgrywa on istotną rolę w sieci troficznej Antarktydy oraz w biologicznej pompie węgla. Mikroplastiki analizowano z zastosowaniem spektrometrii w podczerwieni (FTIR) z mikroskopią i przystawką diamentową. Badania przeprowadzono na 18 dorosłych osobnikach kryla. Organizmy pobrano na dwóch stacjach w rejonie Morza Scotia na przełomie lutego i marca 2023 roku, podczas rejsu MSM115FINWAP. MPs występowały w 72% badanych osobników. Liczba MPs w *E. superba* wahała się od 0 do 31 MPs/osob. (średnia 5,72 ± 7,37 MPs/osob., mediana 3,5 MPs/osob.). Wśród wykrytych MPs dominowały bezbarwne fragmenty o długościach i szerokościach zwykle nie większych niż odpowiednio około 60 i 35 mm. Największy udział wśród MPs wykrytych w krylu miały tworzywa stosowane na dużą skalę do produkcji opakowań oraz tekstyliów, w tym sieci rybackich, takie jak polietylen, poliamid i poliester. Nie stwierdzono istotnego statystycznie wpływu rejonu badań na liczbę MPs/osob., przy czym mikroplastiki wykryto w 8 z 9 zbadanych osobników pobranych u wybrzeży Wyspy Słoni i w 5 z 9 zbadanych organizmów pobranych w rejonie Orkadów Płd. Prawdopodobnie wynika to ze zróżnicowanego stopnia antropopresji w tych obszarach. Płeć i rozmiar organizmów (w zakresie długości od 46 do 55 mm) nie wpływały na liczbę MPs/osob. Występowanie MPs w krylu może stanowić podstawy do niepokoju o stan tego gatunku. Jednak niezbędne są dalsze badania na większej grupie osobników i z zastosowaniem alternatywnych metod analizy mikroplastików.

inż. Dominik Pituła (1), dr inż. Adam Inglot (1)

1) Politechnika Gdańska

Zastosowanie sztucznej inteligencji w automatycznej detekcji przejść dla pieszych na podstawie ortofotomap o wysokiej rozdzielczości

Przejścia dla pieszych odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa ruchu drogowego, dlatego ich identyfikacja oraz gromadzenie danych przestrzennych stanowią istotny element zarządzania infrastrukturą miejską. Celem niniejszej pracy jest opracowanie metody automatycznego pozyskiwania obiektów przestrzennych reprezentujących przejścia dla pieszych na podstawie ortofotomap o rozdzielczości 5 cm, pozyskanych z państwowego zasobu geodezji i kartografii. Zaproponowane podejście obejmuje cztery etapy: przygotowanie danych, detekcję przejść, segmentację pasów i dróg oraz konstrukcję finalnych poligonów przejść. Detekcję zrealizowano z użyciem modelu YOLOv11, wspomaganego techniką SAHI (Slicing Aided Hyper Inference), umożliwiającą wykrywanie drobnych obiektów przez analizę nakładających się fragmentów obrazu (640×640 px). Segmentacja opiera się na połączeniu YOLOv11-Seg, przypisującego klasy obiektom („pasy” i „jezdnia”), oraz modelu SAM2 (Segment Anything Model 2) generującego wysokiej jakości maski obiektów w trybie zero-shot. Proces uczenia przyjął formę półnadzorowaną: z początkowego zestawu 200 ręcznie opisanych obrazów, dzięki iteracyjnemu pseudo-labelingowi, utworzono zbiór 2880 oznaczonych scen z kilkunastu polskich miast, poddanych augmentacjom (rotacja, jasność, nasycenie). W rezultacie uzyskano 7440 obrazów treningowych i 400 walidacyjnych. Po 150 epokach (batch size = 48) osiągnięto metryki: precision = 0,975, recall = 0,982 i mAP_{50} = 0,992. Na obszarze testowym Gdańska (4598 referencyjnych przejść) detektor poprawnie zidentyfikował 4350 przypadków (recall ≈ 94,6 %), przy ogólnej liczbie 4843 detekcji (precision ≈89,8%). Proponowane rozwiązanie jest skalowalne, odporne na zróżnicowane warunki wizualne i możliwe do adaptacji do innych typów obiektów infrastrukturalnych występujących na ortofotomapach.